

ॐ

पंडित श्री मोहन विजयजी विरचित
श्री चंद्रराजानो रास.

शाने

शियल महात्म्य तथा कर्मना चित्र विचित्र
स्वरूप प्रदर्शक पद्यात्मक चरित्र
तेनु

शुद्ध गुजराती जाषांतर अने रंगीन चित्रोसहित
ढपावी प्रसिद्ध करनार

शा० श्रीमसिंह माणेक

मुंबई

श्री निर्णय सागर प्रेसमां मुद्रितकरीं

विक्रम संवत् १९६१ ई. स. १९०५

रजिस्टरना सर्वहक स्वाधिन.

प्रस्तावना.

सर्व दर्शनवालाउं ब्रह्माचर्यं व्रतनी पुष्टि करे ठे. परंतु जे प्रकारनी पुष्टि जैनदर्शनमां प्रदर्शित करेली ठे ते पुष्टि अन्यदर्शनीउंना ग्रंथो अवलोकन करतां जाग्येज दृष्टि पथे आवशे. बाह्यथी ब्रह्माचर्यं तथा अन्व्यंतरथी ब्रह्माचर्यं शुं शुं ठे ते अन्यम-तियो जाणवानेज असमर्थं ठे. तेवी समजण सर्वज्ञ प्रणीत ज्ञानना जाणपणा शि-वाय प्राप्त थई शकतीज नथी. चंद्रराजाना रासमां ब्रह्माचर्यं व्रतनी अनुपम पुष्टि ठे.

कवि मोहन विजयजी महाराजे आ रासनी जे रचना करी ठे तेमां पदनी लाखि ल्यता, अर्थनी गौरवता. ऊरुऊमक विगेरे एवी तो सुंदर रीते बतावेल ठे के वांच-नारने वारंवार अमुक ढालो वांचता हर्ष उत्पन्न थाय ठे. जे जे स्थले जे जे रस-मय रचनानी आवस्यकता लागी ते ते स्थले ते ते रसतुं पोषण करवामां कोऽपण प्रकारनी खामी राखी नथी.

विद्यावृद्धि ना आ नवा जमानामां कविताना तथा गद्य रचनाना ग्रंथना होंशी-ला वाचक सज्जनो आ ग्रंथने पोताना हाथमांथी पण वांचता वांचता ठोरता नथी.

आ ग्रंथ जो के गुजराती जाषानी पद्य रचनामां रचायेलो ठे तो पण तेमां केट-ला एक स्थले कवितानो जाग वाचक वर्गने कठिन लागवाथी केटलाएक गृहस्थो तरफथी तेनुं सरल गुजराती जाषांतर करावी जाषांतर सहित मूल रास ठपावी प्र-सिद्ध करवामा आवशे तो वांचनाराउंने बहुज लाजकारक थशे एवी सूचना वाली मागणी थतां आ ग्रंथ अमोए संक्षिप्त गुजराती जाषांतर सहित प्रसिद्ध करेल ठे. जेथी वांचक वर्गने लाज मलशे तो अमे अमारो प्रयास सफल थयो मानीशुं.

आ ग्रंथमां मतिदोषथी कांइ पण चूळ चूक थइ होय तेने माटे वाचक सज्जनो-नी क्षमा मागी मिठामि छुक्करु चाहीए ठीए.

सुंबई

संवत् १९६१

माहा सुद ५

डी.

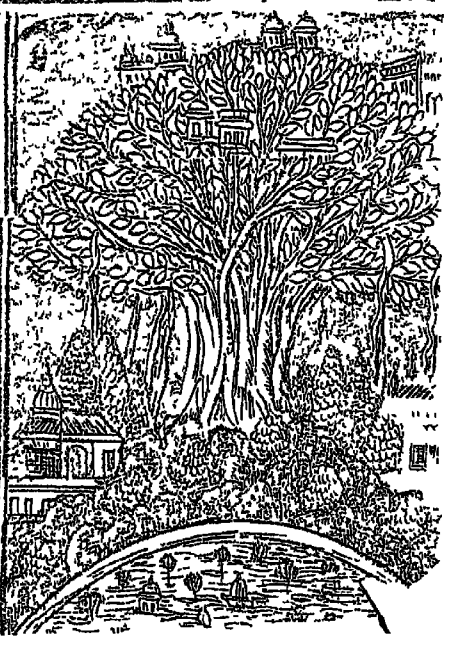
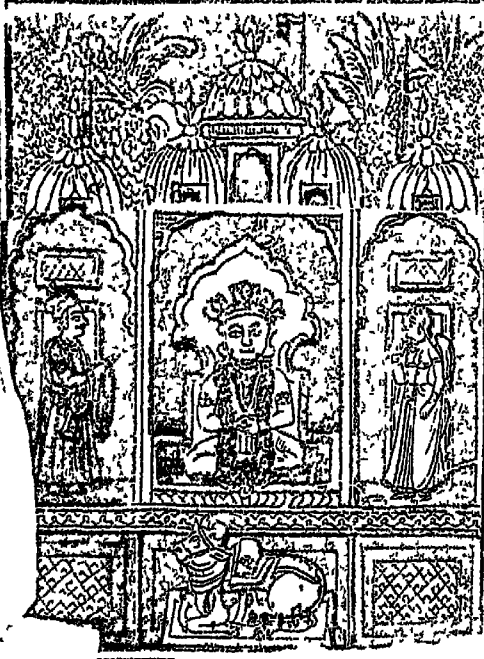
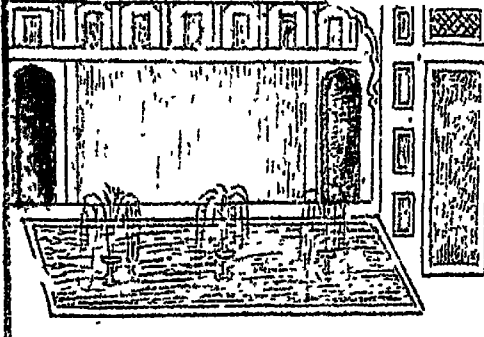
जीमसिंह माणक

हा.

जाणजी माया.

अनुक्रमणिका.

नंबर	विषय	पृष्ठांक.
१	प्रथम उद्घास-चंद्रराजानो जनम; वीरसेननी दिक्षा; वीरमतीने विधाप्राप्त थइ; राणी गुणावलीने जोलववानी वीरमतीनी कपट जाळ; विमलपुरीमां सासु, बहु, तथा चंदतुं आवतुं-	१
२	द्वितीय उद्घास-चंद्रराजा अने सिंहल राजनो विमल पुरीमां मेलाप; सिंहल युवराज कनकध्वजनुं आख्यान; कुळि कनकध्वजना बदले चंद्रराजानुं प्रेमलालही साथे जाडानुं परणेतरे; चंदतुं माता तथा पत्नी साथे आज्ञापुरी पातुं आवतुं-	६१
३	तृतीय उद्घास-विमलपुरीमां प्रेम लालहीनी दयाजनक अवस्था, चंदना विरहशी तेनुं छुरतुं; वीरमतीने चंदना कार्यनी खबर पकवी; अने तैशी तैणीनुं चंदने कुकडानुं रूप आपतुं; कुकडानुं शिवमाळा नटीने अर्पण-	१२४
४	चतुर्थ उद्घास-श्री विमलाचल उपर सूर्यकुंडना प्रजावे चंद्रराजानुं पुनः पुरुश रूप प्राप्त थतुं; वीरमतीनो वध; आज्ञानगरीए चंदतुं पुतरागमन; संयम ग्रहण; अने मोक्ष-	१२१

अथ चंद्र राजानो रास प्रारंभः

॥ दोहा ॥

प्रथम धराधव तिम प्रथम, तीर्थकर आदेय ॥

प्रथम जिणंद दिणंद सम, नमो नमो नात्रेय ॥ १ ॥

अर्थ ॥ प्रथम राजा, तेमज प्रथम तीर्थकर अने प्रथम जिनेंछ एवा श्री नात्रिराजाना पुत्र रूपजदेवज-
गवंत जेळ सूर्य समान महातेजस्वीते तेळने वारंवार नमस्कार आळ ॥ १ ॥

अमितकान्ति अद्भुत शिखा, शिर चूषित सोळाह ॥

प्रगत्यो पद्मद्रह थकी, सिंधु सखिल प्रवाह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ अपरिमित कान्तिवादी, मस्तक उपर सुशोभित एवी जेमनी अद्भुत शिखा, जाणे पद्मद्रह
थकी सिंधुनदीना जलनो प्रवाह उत्साहधी प्रगत्यो होय, तेवी देखायते ॥ २ ॥

हुधासही केवल लही, दीधुं प्रथमज मात ॥

जननीवत्सल एमजे, तेजगजात सुजात ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ जेळए हुधाने सहनकरी केवलज्ञान प्राप्तकर्तुं अने जे प्रथम मातानेज आप्तुं, एवा जननीव-
त्सल आ जगतमां एकज उत्तम जन्म्याते ॥ ३ ॥

जासवंश अवंतंस सम, प्रचुतायुक्त सुचुक्ति ॥

विलासि मुकर निवासमे, वरी वधू जे मुक्ति ॥ ४ ॥

वंश आचूषण समानते अने जेमने प्रचुता साथे उत्तम जोगविलासते, तेमळ
तुवनमां केवलज्ञान रूप विलास पामी मुक्तिरूप स्त्रीने जेळ वरेखाते ॥ ४ ॥

लघु वय इहा इहुनी, पारण दिनपण-वेह ॥

मिष्ट इष्ट प्रचुने सदा, मीठो मंगल प्ह ॥ ५ ॥

वाढवयमां प्रचुने शैलडीनी इहा अइहती अने जे प्रचुने पारणाने दिवसेपण प्राप्त
अस्तु उत्तम मंगल रूप होवार्थी प्रचुने प्राप्तयतां प्रचु पण मीठो मंगल कहेवायते

गणधर द्वादश अंगिका, धारक सूत्र कहेव ॥ १० ॥

जंगमनाण तणा जलधि, पुंढरीक प्रणमेव ॥ ६ ॥ तानदी पण ते दिशामां

अर्थ ॥ बार अंगने धारण करनारा, सूत्रना कथन करनारा अने ज्ञानना जंगम
णधरने प्रणाम करूं ॥ ६ ॥

तुं वरदा तुं शारदा, सचराचर आजास ॥ के खरे ॥ ११ ॥

कहेतां शील संबंधनो, वस मुज मुख आव

अर्थ ॥ हे सरस्वति! तमे वरदान आपनारढो अने स्थावर जंगम सर्व पदार्थोमां तमे प्रकाशी रखांडो ते आ शिखल संबंधी रासनी रचना करवामां मारा मुख रूप मंदिरमां निवास करो ॥ ७ ॥

गुरू दरियो जरियो गुणे, तरियो क्णविध जाय ॥

जास अकथ उपकार जर, प्रणमुं तेहना पाय ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ गुणोशी परिपूर्ण एवो गुरू रूपी संमुख कोनाशी तयो जाय, जेमनो उपकारनो समूह कही शकाय तेवोनशी, एवा गुरूना चरणमां हुं प्रणाम करुंडं ॥ ८ ॥

चंद नरिंद तणो रनुं, शील गुणें सुचरित्र ॥

श्रोता श्रुति चूषण निपुण, परमधर्म सुपवित्र ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ हुं चंद राजानुं शिखल गुणशी भूषित एवुं उत्तम चरित्र रनुं हुं, जे चरित्र श्रोतार्चना कानने आचूषणरूप, बुद्धिवाहुं अने परम धर्म युक्त होवाशी बहुज पवित्रते ॥ ९ ॥

एह कथा रस आगळे, मुधा सुधा आयास ॥

ते सांजलजो रस रसिक, कविजन वचन विलास ॥ १० ॥

अर्थ ॥ आ कथा रसनी आगळ अमृत मेलववानो प्रयास करवो ते वृथाटे. तेथी हे रसमां रसिक एवा पुरुषो कविजननां वचननो विलास सांजलजो ॥ १० ॥

मधुर कथा रचना मधुर, वक्ता मधुर तेम होय ॥

मधुर एतो दीये मधुरता, जो होय श्रोता कोय ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ जे मधुर कथा होय तेनी रचना मधुर होय, तेम वक्तापण मधुर होय पण जो तेमां कोइ श्रोता उत्तम होयतो ते मधुरता पण उत्तम प्रकारनी आयते ॥ ११ ॥

॥ ढाल पेहेली ॥ देशी चोपाईनी ॥

जंबुद्वीप जोयण लखजाम, जंबुवृद्ध शोजित उदाम ॥

उत्तर कुरु पुर्वोई तेह, जंबुनदमय अतिससनेह ॥ १ ॥

। जंबू नामना वृद्धशी मुशोजित अने उत्कट एवो लाख योजनना विस्तारवालो जंबुद्वीपते, तेना गमां उत्तर कुरुते, जे सयलो जंबुनद नामना सुवर्णशी व्यासते ॥ १ ॥

पठमवेदि चिळं दिशि मनोहार, मध्यपिठ वरु ज्ञोयणविस्तार ॥

ऊंचो मणिमय जोयणचार, ते उपर जंबु तरुसार ॥ २ ॥

परे दिशाए मनोहर पद्मवेदिका ते. तेना मध्य पीठ उपर एक योजन विस्तारवालो गोजन ऊंचो एक मणिमय जंबु वृद्धते ॥ २ ॥

वयर कंदे आरीठ, खंध वैदूर्य मयी सुगिरिठ ॥

खंधे गाळ आठ, चोविस गाळ विरु एमपाठ ॥ ३ ॥

। मयते, तेनो कंद अरिष्ट मणिमयते, तेनां थडीयां वैदूर्य मणिमयते. ते वृद्धुं श गाळते एवो पण कोइ ठेकाणे पाठ ते ॥ ३ ॥

चंद्रराजानो रास.

शाखा चार पोहोली दो कोश, आयत पन्नर कोश उक्रोस ॥

सिद्धायतन विडमने अग्र, देव अणादीठ रक्षक जग्र ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तेनी चार शाखळ वे वे कोश पोहोलीठे, वळी ते लंबार्ई अने ऊंचार्ईमां पन्नर कोश प्रमाणे. तेना अग्र छपर सिद्धायतनठे, जेनो रक्षक अणादीठ नामे छग्र देवताठे ॥ ४ ॥

कंचन शाखा प्रशाखारूप, रयण वैदूर्य पलास अनूप ॥

तवणिल्लमय यश वृत्त विवृद्ध, जंबुनद पद्लव सुप्रसिद्ध ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तेनी शाखा अने प्रशाखा सुवर्णनीठे, तेना अनुपम पांदडां वैदूर्य रत्नमयठे. वळी सुवर्णमय ते वृद्ध यश अने वृत्तांतथी वृद्धि पामेळोठे. तेनां सुवर्णमय पल्लवो प्रसिद्धे ॥ ५ ॥

राजत विरुमें-पुष्प फलपूर, शास्वत जंबुतरू ससनूर ॥

जंबुबहु बीजांठे समीप, थड प्रथा तेणे जंबुद्वीप ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेनां पुष्प अने फलना समूह घणां शोची रखांठे. आ प्रमाणे ते जंबुवृद्ध शास्वत अने तेजथी प्रकाशी रहेलठे. तेनी नजीक बीजा अनेक जंबु वृद्धोठे. आवीरीते जंबुवृद्धथीज तेनी जंबु द्वीप एवी प्रख्याति थड ठे ॥ ६ ॥

तिहां षट खंडथी चारहवास, अष्टमी चंद्र समो सुप्रकाश ॥

क्षेत्र सकलथी उत्तम एष, जिहां सिद्धाचलतीर्थ विशेष ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तेमां षट खंडवाळो आ चरतक्षेत्र अष्टमीना चंद्र जेवो प्रकाशितठे. ते सर्व क्षेत्रोमां उत्तम क्षेत्रठे, कारणके त्यां सिद्धाचल नामतुं पवित्र तीर्थ सर्वथी विशेषठे ॥ ७ ॥

गंगा सिंधु जिहां निम्नगा, चळद चळद सहस नदी मगा ॥

साम्ना पचवीश आर्यदेश, बीजा आर्य नही लवलेश ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ज्यां गंगा अने सिंधु नामनी नदीं, चौद चौद हजार नदींनी साथे रहेलीठे, जेमां साडी पचवीश आर्य देशठे, बाकीनो एक पण आर्यदेश नथी ॥ ८ ॥

मध्यखंरु ते चारहतणो, पूरवदेश तिहां सोहामणो ॥

-पामे जिणदेश, लहे जिनवर तिहां ज्ञान विशेष ॥ ९ ॥

† अति सुशोचित पूर्वदेश आवेळोठे; जे देशमां सूर्य उदय पामेठे अने तान प्राप्तकरेठे ॥ ९ ॥

॥ ६ ॥ ॥ ॥ शो संचरे, सोल कला ते तव अनुसरे ॥

ए दिशि परवरी, देशतणो एम अतिशयचरी ॥ १० ॥

† ए चंद्रमा संचरेठे त्यारे तेने सोल कला प्राप्त थायठे. गंगानदी पण ते दिशामां श महत्त्वतावाळो गणायठे ॥ १० ॥

तहां नगरी एक आजापुरी; अखिलवस्तु शोजाळकरी ॥

लंकापण शंका मन धरे, अलका सलकी न शके खरे ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ ते देशमां आजापुरी नामनी एक नगरीते. जे नगरी सर्व वस्तुछनी शोचाथी अखंडकृतते. ते नगरीनी शोचापासे छंका पण पोतानी शोचामाटे शंका धारण करेते अने अखकापुरी तो ते नगरी पासे छनी पण रहीशके तेमनथी ॥ ११ ॥

चोराशी चौटां विस्तार, जगती सम उत्तंग प्राकार ॥

उत्तम जनगण तैणें संकीर्ण, राजमार्ग बहु मणिय विकीर्ण ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ते नगरीमां चोराशी चौटां ते, जगतीना कोट जेवो तेनो ऊंचो कोटते. तेमां उत्तम मनुष्योनीज वस्तीते अने ज्यां राज्यमार्गमां घणां मणित्तनो विस्तारते ॥ १२ ॥

वर्ण सुवर्णें पूजित सर्व, दाने रविसुत होय अगर्व ॥

धनपति कठिन मेरू अधिकार, ते गुण जनमें नहीय लगार ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ त्यां वसनारा सर्व उत्तमवर्णें सुवर्णथी पूजितहता. तेछंना दानथी दातार कर्ण पण गर्व रहित थाय एम हतुं. सुवर्णनो मेरू धनपति उतां कठिनते पण त्यां वसनारा लोकोमां तेनो गुण नहते ॥ १३ ॥

व्यापारी जारी धनपात्र, नारी निरूपम निर्मल गात्र ॥

देरा देव सेवे बहु जेव, कष्टुं पुर वर्णन करि संखेव ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ त्यांना व्यापारीछं बहु धनवान हता. स्त्रीछं निरूपम अने निर्मल गात्रवालीहती अने लोको देव देरासरनी बहु प्रकारे सेवा करताहता. आप्रमाणे संक्षेपमां तेनगरी वर्णवीते ॥ १४ ॥

राज्यकरे वीरसेन नरेश, जास प्रजाव अरि छहे रूषि वेष ॥

देवल दंडादिक उपमाय, पुरमां एहवो नृपनो न्याय ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ ते आजापुरीमां वीरसेन नामे राजा राज्य करतो हतो. जे राजानी शक्ति एवी हती के तेना शत्रुछं तेना प्रजावथी मुनिनो वेप छड जागी जाताहता. देवालयना दंडनी उपमाजेवो नगरमां राजानो न्याय थतो हतो ॥ १५ ॥

वीरमती पटराणी तास, विषसे विषयिक जोग विखास ॥

जेहनो सुखदेखी सुरवंश, जूषण अहनिशकरे प्रशंस ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ राजा वीरसेनने वीरमतीनामनी पटराणीहती, तेनी साथे राजा विषयजोगना विखासमां आनंद करतो हतो. जेनुं सुख देखीने देवताछंना वंशमां आजूषण रूप एवो ईज पण निरंतर तेनी प्रशंसा करतो हतो ॥ १६ ॥

चरित्र पीठिका पेहेखीढाल, मोहनविजये कही रसाळ ॥

श्रोता सुणजो तजि व्याघात, आगळ अति मीठीते वात ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ चरित्रनी पीठिका रूप अने रसिक एवी पेहेखीढाल श्री मोहनविजयजी ए कहेखीते. हे ! श्रोताछं ! हवे विक्षेपनो त्यागकरी सांजळजो. आगळ घणी मीठी वात आवेते ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

एहवे आव्या नगरीए, सोदागर शिरदार ॥

बहु मोला घोकातणा, करवाने व्यापार ॥ १ ॥

अर्थ ॥ एकदा ते आज्ञापुत्रीमां घणां किंमती घोडाळना व्यापार करवाने उत्तम सोदागर आवी चव्वा ॥१॥

कुकरु कंधा लहुकना, उलट कटोरा चक्र ॥

गति अधीक मन पवनशी, जंगम तद्द विपद्द ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ते घोडाळना कांध कुकरुळाळना जेवाहता. तेळनी आंखो विशाल अने तीक्ष्णहती. तेळनी गति मन अने पवनशी पण अधिक हती अने तेळ जाणे पांखो विनाना चालता गरुड होयतेवा क्षागता हता ॥३॥

वीज जलुका जेम अलख, दृढवपु नखिय प्रचंड ॥

सुराघात पडतालधी, करे गिरि खंमोखंम ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ वीजलीना जवकारानी जेम हणमां अलहय थड जाय तेवा हता. तेमनां शरीर दृढ हतां अने नाखो प्रचंडहती. तेळ पोतानी खरीळना आघातधी पर्वतना खंडेखंड करे तेवाहता ॥ ३ ॥

तेजी तुरकी हंसला, कंबोजा एराक ॥

पाणीपंथा कावली, जाति अनेक जडाक ॥४॥

तेळनी तेजी, तुरकी, हंसला, कंबोज, एराक, पाणी पंथा, कावली ऐवी अनेक जातिळ हती ॥४॥

जूपे एवा हयवरा, आव्या जाण्या जाम ॥

सोदागरने धनदड, लीधा सघला ताम ॥ ५ ॥

उत्तम घोडाळ आव्याठे एवी वात राजाना जाणवामां आवता, तेणे सोदागरने धन
लीधा ॥ ५ ॥

८ तुरंगम तेहमां, अति उत्तम आकार ॥

जूप लहो नही; तेहनो वक्राचार ॥ ६ ॥

उत्तम आकारवालो घोडो हतो, जेनी उपर राजानो बसतारा
तो तेजु जाण पणुं राजाने अथुं नही ॥ ६ ॥

रें, नृपति थयो असवार ॥

सहित, गयो गहन कांतार ॥ त यता हता.

सहिते स्वारी करवा सारु तेने तैयारकरी तेनागा जेवी तेनी शरनी
सहित गयो ॥ ७ ॥

चतुर्भुज नाव्या, राधाजी करेरे अलक्रीडा तजी
अथवा सुरति महिनानी देशीधो पद्ममकरं देशी ॥

११ सर, कानन फेरे तुखार ॥ ८ ॥ ११ ॥ शरी

या असवार ॥ मृग संबर, ओनीवार खळा जेरी ॥ देव

११ ॥ वामा वस पड्या, जेम नारकी सं रस) लीधो अने तख्य आंकणी ॥११॥

११ ॥ हवे राजाळ वनमां घोडाने फेरवतां फेर

व्याकुल कर्या. दरेक फाडे फाडे घोडेस्वारो

घेरीले; तेम मृग, साबर अने ससलां

गवानी सर्व सामग्री

अने केसरीसिंह तेळपण

बंधन ठोनी ते बालानां, बहु आदरे बोलावी ॥

रे नृपपुत्री निरूपम रूपा, एहने वश केम आवीरे ॥ सू० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पत्नी राजाए ते बालाने बंधन ठोनी बहु आदरणी बोलावी के, हे अनुपम रूपवती सुंदरी, आ तापसने वश केम अई? ॥ २ ॥

आज्ञानगरीनो जे राजा, ते केम प्रीतम ताहारो ॥

केहनी तुं पुत्री कहे मुऊ आगल, जय मत आणीश माहारो रे ॥ सू० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ आज्ञानगरीनो राजा, ते केम तारो प्रीतम थाय? तुं कोनी पुत्रीडं ते मारी आगल जणां मारो जय जरापण राखीश नहीं ॥ ३ ॥

बाळा सुकुमाला, वचन रसाला पत्रणे ॥ करी घुंघट निज

प्रीतम प्रीडी, योगी जय मन न गणे रे ॥ सू० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते सुकुमार अने विशाल हृदयनी बाळा रसमय वचनो बोली अने पोतानो पति जाणीने वस्त्रनं घुंघट कर्यो. अने तेणीए मनमां योगीनो जय गण्यो नहीं ॥ ४ ॥

आज्ञापुरणी पचवीश जोषण, पद्मपुरी अति वारू ॥

तिहां नृप पद्मशेखर अलवेशर, शूरवीर शिर दारू रे ॥ सू० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ आज्ञापुरीणी पचविश जोषण अति सुंदर एवी पद्मपुरी नामे नगरी ठे; तेमां पद्मशेखर नां राजा ठे. जे शूरवीर पुरुषोना मस्तकमां शिरोमणि ठे ॥ ५ ॥

रतिरूपा तेहनी पटराणी, शारदा रूपसमाणी ॥

चंद्रावति हुं तेहनी पुत्री, जिनधर्मिजग जाणीरे ॥ सू० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते पद्मशेखर राजाने रति जेवी रूपवाली शारदा नामे राणी ठे. तेनी चंद्रावती नामे पुत्र हुं हुं. जे जगतमां जिनधर्मी तरीके जाणिते हुं ॥ ६ ॥

वालकता गई मुऊ तनु प्रगटी, यौवन वय ठकुराई ॥

तातें मुऊ निरखी मनमाहे, वरचिंता निरमाईरे ॥ सू० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ मारुं बालक वय चीत्या पत्नी मारा शरीरमां यौवन वयनी ठकुराई प्रगट अई. एक वखते मने चौवनवती जोश, पिताना मनमां वरनी चिंता उषन्न अई ॥ ७ ॥

गुहवे एक निमित्तिये आवि, निमित्त प्रकाश्युं एह ॥

आज्ञानगरी पति ए पुत्री, केरो कंत गुण गेहरे ॥ सू० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ एवामां कोइ एक निमित्तिये आवी मारा पिता पासे निमित्त प्रकाश्युं, के आज्ञानगरीनो गुण गल राजा आ तमारी पुत्रीनो पति अशे ॥ ८ ॥

मात पिता जहवा अति हरषित, नैमित्तिकने सन्मान्यो ॥

हुं पण अति रोमांचित हुई, प्रीतमनाम पहिचान्यो रे ॥ सू० ॥ ९ ॥

तेता अत्यंत हर्ष पाय्यां; तेमणे ते निमित्तिआहुं घणुं सन्मान कर्ये अने रोमांचित अई गई ॥ ९ ॥

चंद्रराजानो रास.

तटिनी जल क्रीडाने कारण, सहित सखी हुं आडवी ॥

एणें तिहां कुटिल जटिलें मुऊने, ईडजाळें जममावी रे ॥ सू० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एक वखते हुं सखीळनी साथे नदीमां जल क्रीडा करवाने गइ हती, त्यां आकपटी तापसे मने जालमां जमावी दीधी ॥ १० ॥

दृष्टि बंधन सहूनी करीने, अपहरी मुऊ सपराणी ॥

पुष्करणी जाळीये उतारी, ए वनमांहे आणीरे ॥ सू० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ तेणे सर्वनी दृष्टि बंध करीने मने हरी लीधी. पठी मने वापिकानी जाळिमांथी उतारी आ वनमां दाखल करी ॥ ११ ॥

मुऊवखते तमे इहां पधार्या, संकटथी ठोकावी ॥

अंतरजामी तमे गुण सागर, शी कहुं वात बनावी रे ॥ सू० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ आ वखते तमे अहीं पधारी मने संकटमांथी ठोकावी लीधी. अंतर्यामी अने गुणना सागर रूप एवा तमारी वार्त्ता शी कहुं ॥ १२ ॥

पोतानी नारी जगारी, तेहमां शो पारु चडावुं ॥

मागण होळं तो कीर्त्ति बोळुं, जश पडहो वजकावुं रे ॥ सू० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ तमे तमारी पोतानी स्त्रीने जगारी तेमां हुं शो पाड मावुं? जो हुं मागण होळंतो कीर्त्ति बोळुं अने तमारा यशानो पटह वगडावुं ॥ १३ ॥

उल्लख्यामें एहवे आचरणे, तमे वाळेसर महारा ॥

नहितर इणवेळा कुण आवे, पतिविण करवा वाहाररे ॥ सू० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ में तमने आचरण अपरथी उल्लखी लीधा ठे, तमे मारा वाहाळा ठो, नहोंतो पति सिवाय आ वेळाए मने वाहार करवा कोण आवे? ॥ १४ ॥

वसुधा पति वीरसेन प्रशंसे, तेहने घणी सनमानी ॥

कीधी मुख आगल मन हरणी, जेहुंती नार पोतानीरे ॥ सू० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ त्यारपठी राजा वीरसेने प्रशंसा करी तेहुं घणुं सन्मान कर्तुं अने ते मन हरणी बाळाने पोतानी आगल करी. जे पोतानी स्त्री हती ॥ १५ ॥

वन अतिक्रमि थईने सोपाने, तेह उलंघी जाली ॥

पुष्करणीथी बाहेर आव्यां, जलथी देह पखाळी रे ॥ सू० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पठी ते पगथीआनी श्रेणिथी वन उल्लंघन करी पेळी जाळिमां थई शरीरने प्रक्षालन करी वापिकामांथी बाहेर आव्यां ॥ १६ ॥

सेनासवि आवीने पोहोती, प्रणम्यो पृथिवी पाल ॥

मोहनविजये अतिहि रसाली, त्रीजी प्रकाशी ढाल रे ॥ सू० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ सेनापति त्यां आवी पोहोंच्यो अने राजा वीरसेनने प्रणाम कर्चो. आ प्रमाणे श्री मोहन विजयजीए आ त्रीजी ढाल प्रकाश करी. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

सकल सुजट दिति मुकुटने, करजोडी कहे जाम ॥

नवि नीकलिये एकला, इम मृग माटे स्वाम ॥ १ ॥

अर्थ ॥ सर्व सुजटो पृथ्वीना मुगटरूप राजाने हाथ जोडीने कहेवा लाग्या के हे स्वामी, आवी रीते मृगने माटे एकला नीकलवुं न जोझुं ॥ १ ॥

रतन जतन करि राखवा, तुमने नर शिरताज ॥

सज्जनथी दुर्जन घणा, मोहोटाने महाराज ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे! लोकोना शिरताज महाराज, तमारां जेवां रत्नने तो यतना करीने राखवां जोझुप. हे महाराज, मोटा पुरुषोने सज्जनथी दुर्जन घणा होय ठे ॥ २ ॥

धाबल पगथी धूसीयें, उढाय जरतास ॥

जे जेहवा नर तेहने, तेहवा होय प्रयास ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हे! राजा, धाबलीथी पग धुंवायठे, अने जरीयान वख उढाय ठे, तेम जेवो माणस होय तेवो तेने प्रयास आयठे ॥ ३ ॥

मोटुं जाग्य जुजाबली, कुसलें मलिया चूप ॥

पण ए कन्या कोण अठे, कहियें तास स्वरूप ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अमारुं मोटुं जाग्य के जे आप जुजाबली राजा पाठा कुशल-क्षेम प्राप्त थया. आ कन्या कोण ठे, तेतुं स्वरूप कहो ॥ ४ ॥

हय पुष्करणी जालिका, योगी कन्या खेद ॥

अवनीशे अनिमेषमें, जाख्यो सघलो जेद ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ राजाप विपरीत शिखावाळा अश्वनी, वापिकानी, जालीनी, योगीनी अने कन्याना संकष्टनी वधी वात जणावी तत्काल तेनो बधो जेद खुटलो कर्यो ॥ ५ ॥

सवि सामंत थया खुशी, नृपनी करे प्रशंस ॥

ख्याग त्याग वाचा अचल, धन क्षत्री अवतंस ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते सांजली वधा सामंतो खुशी थया अने राजानी, प्रशंसा करवा लाग्यो के, दान अने वचनथी अचल पवा क्षत्रीय कुलमां आचरण रूप तमने धन्य ठे ॥ ६ ॥

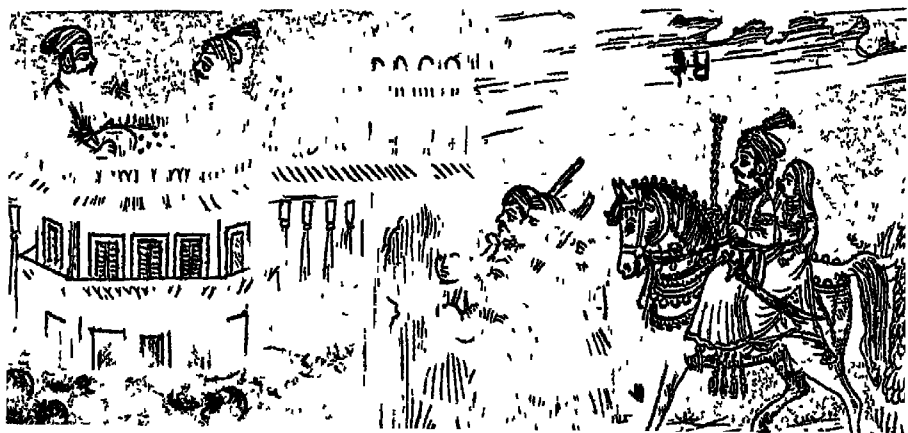
लेइ कन्या सेना सहित, नृपति थयो असवार ॥

आव्या निज नगरी तिहां, वरत्या जय जयकार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ राजा कन्याने लई सेना साथे घोनेस्वार थयो अने पोतानी नगरीमां आवी पोहोंच्यो. त्यां जय जयकार वरती रह्यो ॥ ७ ॥

॥ ढाल चोथी ॥

इण सरवरीयारी पाल, आंवा दोय रावळां ललना ॥ ८ ॥ देशी ॥

खबर करी तत्खेव पद्मशेखर जणी ॥ लखना ॥ ठे आजापुरी मांहेके
पुत्री तुम तणी ॥ ल० ॥ वहेला मलवा काजके राज पधारजो ॥ ल० ॥
प्रेक्ष वचन मन आणिके लाज वधारजो ॥ ल० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ तत्काल ते राजकन्याए पोताना पिता पद्मशेखरने खबर करी के, तमारी पुत्री आज्ञानगरीमां
ठे. माटे मलवाने वेला पधारजो, अने मनमां विवेक वचन लावीने आपनी लाज वधारजो ॥ १ ॥

तातथी मलवा काज जाणी सुता आतुरी ॥ ल० ॥ पद्मपुरीपति तुरत
आव्यो आजापुरी ॥ ल० ॥ आदरदे वीरसेन मळ्या हेजे घणे ॥ ल० ॥
चंद्रावती संबंध सयल मांडी कह्यो ॥ ल० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पोतानी पुत्री पिताने मलवाने घणी आतुर ठे एम जाणी पद्मपुरीनो पति पद्मशेखर राजा
तत्काल आजापुरीमां आव्यो. राजा वीरसेन घणा आदरथी अने हेतथी तेने मढ्यो. पढी तेणे चंद्रावतीना
संबंधनो सर्व वृत्तांत कही संजलाव्यो ॥ २ ॥

अति उढरंगे उढंग धरी निज बालिका ॥ ल० ॥ तातें प्रकाशी
प्रगटके हित परनालिका ॥ ल० ॥ पद्मशेखर करजोडी कहे
वीरसेनने ॥ ल० ॥ ए मोहोटो उपगारअमने तुमे कर्यो ॥ ल० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ पढी राजा पद्मशेखरे पोतानी बालिकाने हर्षथी उत्संगमां बेसारी अने अतिशे अंतरना
हेतनी परनालिका प्रगट करी वतावी अने पढी पद्मशेखरे हाथ जोडी वीरसेनने कहुं के, तमे अमारो
आ मोटो उपकार कर्यो ठे ॥ ३ ॥

तमगुण अपरंपार के केम जणीजीयें ॥ ल० ॥ ए कन्या शिरताजके
राज परिणीजीयें ॥ ल० ॥ धूरथी निमित्त वचनथी एह तुम गेहनी
॥ ल० ॥ मानी वचन महाराज राखो रीत तेहनी ॥ ल० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे राजा, तमारा अपरंपार गुणो ठे, तेनो बदलो केवी रीते आपी शकाय, पण हे मुगटघ
राजा तमे आ कन्याने परणो. आजथी आ बाला वचनथीज तमारी स्त्री अई चुकी ठे. मांरुं वच
स्वीकारी तेनी रीत राखो, एटले तेनी टेक राखो. ॥ ४ ॥

लक्ष लेवाकी शुरु तुरत परणावीया ॥ ल० ॥ शशिवदनी मृगनय-
णीयें सोहला गावीया ॥ ल० ॥ वीरमतीविण नगरवासी सवि हर-
खिया ॥ ल० ॥ वाहला घर ससनेह तणा मेह वरणीया ॥ ल० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ पढी राजाए तुरत लक्षनो शुरु दिवस नक्षी करी ते बंधेने परणाव्यां. ते प्रसंगे चंद्र जेवा मु-
खवाली मृगनयणी सुंदरीळए मंगल गीत गाथां. मात्र एक राजानी राणी वीरमती शिवाय नगरना बधा
लोको हर्षो पाम्या. स्नेही संबंधीर्तना घरमां स्नेहना मेघ वर्षवा लाग्या ॥ ५ ॥

पद्मशेखर परणावी इम निज अंगजा ॥ ल० ॥ निज नगरे गयो
ताम ते नृपनी लेइ रजा ॥ ल० ॥ चंद्रावतीथी वीर नृपति सुख जो-
गवे ॥ ल० ॥ दिन दिन नवले नेहशुं दीहां जो गावे ॥ ल० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ राजा पद्मशेखर आ प्रमाणे पोतानी पुत्रीने परणावी, राजा वीरसेननी रजा लड सत्वर पोतानी नगरमां गयो. राजा वीरसेन चंद्रावतीनी साथे सुख जोगववा लाग्यो. प्रत्येक दिवसे नवा नवा प्रेममां मग्न थवा लाग्यो ॥ ६ ॥

वीरमति चित्त शोक संबंध वहे सदा ॥ ल० ॥ चंद्रावती मनमांहे
न आणो ते कदा ॥ ल० ॥ जे जेहने मन प्रेम हुवे जे उपरे ॥
॥ ल० ॥ तेहने शोकने लोक कहो कांई करे ॥ ल० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ राणी वीरमती हमेशां चित्तमां शोक करी करती हती, पण चंद्रावतीना मनमां तेजुं कांइ पण लागतुं नहीं. जे जेने मनमां जे उपर प्रेम उपजे, कहो जाइ तेना मनमां शोक शूं करवा होय ? ॥७॥

चतुर चंद्रावती चित्त पियुनुं जाखवे ॥ ल० ॥ प्रीतम गुण बहुजांति
मधुर स्वरें चालवे ॥ ल० ॥ कोइक पुण्यवंत जीवते गर्जे उपनो
॥ ल० ॥ चंद्र सुपनथी सुचित सुत होशे चूपनो ॥ ल० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हमेशां चतुर चंद्रावती पोताना पतिनी मरजी उठावती हती. अने प्रियतमना बहु गुणने मधुर स्वरथी गाती हती. एम करतां कोइ पुण्यवंत जीव चंद्रावतीना गर्जसां आय्यो ते वखते राणीने चंद्रतुं स्वप्न आय्युं. जेथी राजाने सारा चरित्रवालो पुत्र अशे. ॥ ८ ॥

प्रसव्यो पुत्र रत्न चंद्रावतीये तदा ॥ ल० ॥ हृष्यो नृपजिम कुमक
पामीने संपदा ॥ ल० ॥ दीधा अरथी धनके सयण संतोषीया
॥ ल० ॥ सयणाजणी पकवान थकी अति पोषीया ॥ ल० ॥ ९ ॥

पर्थ ॥ समय आवतां चंद्रावतीए पुत्रने जन्म आय्यो. जेम निर्धन इन्च्य पामीने हर्ष पामे तेम राजा पाव्यो. उत्तम याचकोने दान आपी संतोष पमाडया अने तेमने पकवान जमाडी पुष्ट कर्या. ॥ ९ ॥

दीधुं बालक नामके चंद्र जयंकरू ॥ ल० ॥ दीपि सुत ससनूरके
डूजो दीनकरू ॥ ल० ॥ वृद्धि पामे सुत पांच धावें पाळीजतो
॥ ल० ॥ अंगुठे पीयूष सुरंगो पीजतो ॥ ल० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ते पुत्रतुं नाम विजयकारी चंद्र एतुं पाड्युं. ते पुत्र तेजना नूरथी जाणे सूर्य होय तेम दीपतो हतो. पांच धावमाताळथी पाळन थतो ते पुत्र वृद्धि पामतो हतो. अने पोताना अंगुठामां अमृतने पीतो हतो ॥ १० ॥

सुत देखी वीरसेन जनम लेखे गणे ॥ ल० ॥ अति रक्षियायत होयते
कहितां नवि बने ॥ ल० ॥ खेल नव नव खेलते बाल पणा घणा
॥ ल० ॥ चंद्रावती वीरसेन जतन राखे घणा ॥ ल० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ ते पुत्रने देखी राजा वीरसेन पोतानां जन्मने लेखे गणतो हतो. तेना मनमां एवो आनंद आवतो ते कही शकतो नहीं. राजा कुमार बालपणाना नव नवा खेल खेलतो हतो. चंद्रावती अने वीरसेन तेनी घणी यतना राखता हता. ॥ ११ ॥

चंद्रकीरण सम चंद्र कुंवर शोभानिखो ॥ ल० ॥ जीम सुरतरूनो
ढोरु वधे दिन दिन जलो ॥ ल० ॥ मनमथ सरिखो बालक दीसे
फूटरो ॥ ल० ॥ सुललित बचने तेहके बोले परवरो ॥ ल० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ चंद्रनी कलानी जेम शोभतो ते चंद्र कुमार जेम कल्प वृहदो ढोव वधे तेम दिन दिन प्रत्ये
वधवा लाग्यो. ते बाल कुमार कामदेव जेवो स्वरूपवान् हतो. ते मीठां वचनो बोलवा लाग्यो. ॥ ११ ॥

चंद्रावती निज धर्म मांहे कुशळी घणुं ॥ ल० ॥ तास प्रसंगशी
चूप तजे हिंसक पणुं ॥ ल० ॥ वीरनृपतिने चित्त वसी जिन वासना
॥ ल० ॥ शिख्यो जिननी जक्ति सुसाधु उपासना ॥ ल० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ राणी चंद्रावती जैन धर्ममां घणी कुशळ हती, तेना प्रसंगशी राजाए हिंसकपणुं ढोडी दीधुं. वली
तेना चित्तमां जिन धर्मनी वासना वसवाशी ते जिन जक्ति अने उत्तमसाधुनी उपासना शीख्यो. ॥ १३ ॥

सत संगति गुण होय जिहां अचिरिज किस्थो ॥ ल० ॥ लटशी जमरी
होयते संगति फल इस्यो ॥ ल० ॥ निपजाव्या प्रासाद जला जिन राजना
॥ ल० ॥ वृत धारी बहु रंग संतोष्या साजना ॥ ल० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ सत्संगशी गुणथाय, तेमां शुं आश्चर्य ठे? जुवो ने पलनो कीडो जमरी अई जाय ठे. ए संगतिनुं
फल ठे. राजाए जिनराजना सुंदर प्रासाद कराव्यो अने वृत धारींने साज करी संतोष कर्यो ॥ १४ ॥

इम करतां सुत चंद्र वर्ष थयो आठनो ॥ ल० ॥ सुरगुरु समोवर
तेह कलागुण पाठनो ॥ ल० ॥ चोथी ढाल रसाळ कही प्रीते घणी
॥ ल० ॥ हवे मोहन कहे वातते वीरमतीतणी ॥ ल० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ एम करतां चंद्र कुमार आठ वर्षनो थयो, ते कला गुण पठन करी बृहस्पतिना जेवो थयो. आ
प्रमाणे आ चोथी ढाल घणी प्रीतिथी कही संजलावी. हवे श्री मोहन विजयजी राणी वीरमतीनी वार्ता कहे ठे? १५

॥ दोहा ॥

ऋतुवसंत प्रगटीतिसे, सफल थया सहकार ॥

काम कला कोकिल कहे, जनने वारंवार ॥ १ ॥

अर्थ ॥ एक वखते वसंत ऋतु प्रगट अई हती, आंबाना वृहो सफल थवा लाग्या, कोयल पक्षी खो-
ढोने वारं वार टडुकाशी काम कला कहेवां लाग्यां. ॥ १ ॥

केसु अति कुसुअमित थयां, रंग सुरंगा लाल ॥

खेळे फाग वसंत नृप, तेहनो लाल गुलाल ॥ २ ॥

अर्थ ॥ केसुडानां पुष्पो विकास पामी लाल रंग प्रगट करवा लाग्यां. राजा लाल गुलालशी फाट्युन
वसंत खेलतो हतो ॥ २ ॥

सुमन थइ वनघन प्रजा, मधुनृप आव्यो जाणि ॥

फल दल दल लेई जेटणो, स्तवे विहंगी वाणि ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ वसंत रूपी राजाने आवेलो जाणी घाटी वन वता रूपी प्रजा पुष्पशी वधावी फल दल रूपी जेट आपवा लागी अने पछिळ मधुर वाणीशी स्तुति करवा लाग्यां. ॥ ३ ॥

अण घटिता चंपक कुसुम, मुकुलित वृद्ध समीप ॥

जाणुं रतु राजाचणी, कीधा मंगल दीप ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वृद्धोनी समीप कळीरूपे रहेहां चंपकनां पुष्पो जाणे वसंतरतु रूपी राजाना आगल मंगल-दीप कर्या होय तेवा लागता हता ॥ ४ ॥

सपरिवार आचानृपति, प्रजा सहित सोहंत ॥

आव्यो वनमां कामवश, रमवा काज वसंत ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ आचानगरीनो राजा वीरसेन कामदेव वश अई परिवार साथे प्रजाजन सहित वसंत रमवाने वनमां आव्यो ॥ ५ ॥

ठटि केसर ठांटणां, लाल गुलाल सोहंत ॥

सोहे मध्याने गगन, जाणे थयो प्रजात ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वसंत ऋषीडामां लाल गुलाल साथे केसरनां ठांटणां अवा मांख्यां ते जाणे मध्यान्ह काळ ठटां प्रजात थयो होय तेम देखावा लाग्युं ॥ ६ ॥

चंद कुमर सेवक सहित, कुसुम थकी क्रींजत ॥

वीरमतीने देखिने, मन निसनेह धरंत ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ चंद कुमार सेवकोनी साथे पुष्पक्रीडा करे ठे, ते जोइ राणी वीरमती मनमां खेह धरे ठे ॥ ७ ॥

॥ ढाल पांचमी ॥

वीठल बालोरे उमियाजीने लागुं पाय एवर आलोरे। एदेशी ॥

राजा राणी रंगशीरे, खेले अनोपम खेळरे ॥ नवली दीठी

नारीयो, तिहां शशि वदनी गजगेल ॥ सुणो जवि प्राणीरे, चंद

नरिंद संबंध ॥ अतिरस अति रस आणी रे ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥

अर्थ ॥ राजा वीरसेन अने राणी वीरमती अनोपम रंगशी खेले ठे, त्यां बीजी गजेंजना जेवी गतिवाली नवनवी चंद्र वदनी नारील पण जोवामां आवे ठे. हे जविप्राणी मनमां अतिरस लावी आ चंद्रराजानो रास सांचलो. ॥ १ ॥

काचित सुत केडें करीरे, उची चंपक ढायरे ॥

आंवा मालें फुलणां, बांधी बाल हिंडोले माय ॥ सुण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ कोइ माता बालकने केड उपर तेडी चंपक वृद्धनी गथा नीचे उची रही हती, कोइ आंवांनी ढाल साथे फुलणुं बांधी बालकने हींनोलामां हींचोवती हती ॥ २ ॥

कोइ करधरी निज बालनेरे, जीमे हीयडा साथरे ॥

कोइ शिखावे हींढावळुं, निज सुतना ग्रही हाथ ॥ सुण ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ कोइली पोताना बालकने हाथमां लइ हृदय साथे प्रेमथी दबावती हती तो कोइ पोताना बाल पुत्रने हाथ पकडी हींङवाने शीखवती हती ॥ ३ ॥

रमकडां बहु जातीनारि, सुखडली वलि देखेरे ॥

रोता राखे बालने, इम तरू तरू नारी केइ ॥ सु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ कोइनारी जाडे जाड फरी पोताना बालकने जात जातनां रमकनां अने वली सुखडी आपी गना राखती हती ॥ ४ ॥

स्तन पयपाने पोषतीरे, सुत सुर तरूनो ठोर रे ॥

युवती इम वनमें बहु, मनमानां पोहचाने कोड ॥ सु० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ कोइ युवती पुत्रने कष्ट वृद्धना ठोड जेवो मानी स्तन पानथी पोपती हती. आ प्रमाणे स्त्रीं वनमां पोत पोताना मनना कोड पूरा करती हती. ॥ ५ ॥

देखी वीरमती तदारै, मुख मेखे नीशासरे ॥

वन क्रीडा जूलीगई, अयुं व्याकुल चित्त उदास ॥ सु० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ आ देखाव जोइ राणी वीरमती मुखम थी निशास नांखवा लागी अने वनक्रीडा जुली गई. तेतुं चित्त व्याकुल अने उदास अइ गयुं ॥ ६ ॥

दैवने दे उलंछडोरै, कुंवर न दीधो केम रे ॥

सुतविण हुं शा कामनी, जिम मन विण कारिमो प्रेम ॥ सु० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते दैवने उलंछो आपवा लागी के, हे दैव ! मने पुत्र केम न आप्यो ? जेम मन वगरनो प्रेम होय तेम पुत्र विना हुं शा कामनी ! ॥ ७ ॥

जिम मंदिर दीपक विनारें, जिव विण जिम देहरे ॥

जिम कुसुमविण वासना, जिम जलविण उनह्यो मेह ॥ सु० ॥ ७ ॥

ज्ञानविना जेहवी दयारे, मानविना जिम दानरे ॥

असन जिस्यो दशनो विना, वलि कंठविण जिम गान ॥ सु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेम दीपकविना मंदिर, जेम जीवविना देह, जेम सुगंधविना पुष्प, जेम जलवगरनो मेघ, ज्ञानविना जेवि दया, मानविना जेहुं दान, जेम लवणविना जोजन अने जेम कंठविना गायन-तेम पुत्रविना हुं शा कामनी हुं ? ॥ ८ ॥ ८ ॥

अंगज लेइ उलंगमारि, न रमाइयो जिणे नाररे ॥

ते कां सरजी संसारमां, धिक् धिक् तस अवतार ॥ सु० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जे नारीए उत्संगे लई पुत्रने रमाइयो नथी, ते नारी आ संसारमां शा माटे सरजी ठे ? तेना अवतारने धिक्कारते ॥ १० ॥

पुत्रविना शुं कीजीयेरे, जनपद नगर जंडार रे ॥

संयमी पंखी प्राहुणां, कोइ नावे तस आगार ॥ सु० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ घणा देश शेर के जंढार होयतो पण पुत्र विना ते शा कामना ? जेने पुत्र न होय तेने घेर संयमी, पक्षी, अने कोइ अतिथिपण आवता नथी. ॥ ११ ॥

में कृण कृण पूर्व जवेरे, प्रौढां पातक कीधरे ॥

केसर बरणो नानडो, एवो एके दैव न दीध ॥ सु० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ में पूर्वजवे शां मोटां पाप कर्था हरो के जेथी केसर जेवा बर्ण वालो नानकडो एक पुत्र पण दैवे दीधो नही ॥ १२ ॥

इम कहेती धरती लखेरे, सजड सलुण नयणरे ॥

थया अणगमता काननें, निज वलि सखीनां वयण ॥ सु० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ आ ग्रमणे कहेती वीरमती नीचूं जोई जमि छपर लखवा लागी. तेना सुंदर नेत्रमां जल आवी गयां. ते बखते पोतानी वाली सखीनां पण वचन कानने अणगमतां अई पळ्यां. ॥ १३ ॥

पूठे तिहां सखली सखीरे, बाई तुमे केम एम रे ॥

दीसोडो आमण डुमणा, केणे डुहाव्यां कहां धरीप्रेम ॥ सु० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ ते बखते सखली सखीए मली तेने पुढवा लागी के, बाई तमे आम चिंताथी दुर्वला केम दीसो डो ? तमने कोणे डुन्यां ठे ते प्रेम धरीने कहे. ॥ १४ ॥

कंत ए काम सहोदरूरे, ए वन खेले वसंत रे ॥

चंद सपली पुत्र ए, तुमे किम दीसो सर्चित ॥ सु० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ आ तमारा स्वामी कामदेव जेवा स्वरूपवान् ठे, ते आ वनमां वसंत खेळी रहा ठे, वली आ तमारी शोकयनो पुत्र चंदकुमार केवो सुंदर ठे ? ते ठतां तमे चिंता वालां केम लागो डो ? ॥ १५ ॥

पण न जणावे कोइनेरे, वीरमती मन वात रे ॥

पूरव पुण्णे आविळ, शुक आंबाडाले सुजात ॥ सु० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ राणी वीरमती कोइने आ मननी वात जणावतां नथी. तेवामां पूर्वना पुण्णथी कोइ शुक पक्षी आंबानी डाल छपर आवी वेठो ॥ १६ ॥

मोहनविजयें मनोदरूरे, पञ्चणी पांचमी ढालरे ॥

श्रोतानिसुणजो सुवटो, कदेशे हवे वचन रसाल ॥ सु० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ श्री मोहन विजयजीए आ पांचमी मनोहर ढाल कही ठे. हवे ते शुक पक्षी जे रसिक वचन कदेशे ते श्रोताळ ध्यानथी सांजलो. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

हित आणी जाणी घणूं, राणीने दिखगीर ॥

बोडयो नरवाणी तिहां, आंबा डाले कीर ॥ १ ॥

अर्थ ॥ ते शुक पक्षी राणीतुं हितजाणी अने तेने घणी दिखगिर देखी आंबानी डाली छपरथी म-
त्रुच्य वाणी बोडयो. ॥ १ ॥

रे ! सुंदरी रूदती थकी, रंगजंग कर्ये केम ॥

शी चिंता ठे कहे मुखे, जाणुं कांश्क जेम ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे सुंदरी तुं रूदन करीने रंगनो जंग केम करे ठे ? तारे शी चिंता ठे ? ते मने कहे, ते कांश्क मारा जाणावामां आवे ॥ २ ॥

वीरमती निसुणी वचन, निरखे उंचो जाम ॥

शुक दीठो सोहामणो, वचन रसिलो ताम ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ ते सांजली वीरमतीए उंचुं जोयुं, त्यां रसिक वचन बोलनारो ते सुंदर शुक जोयो. ॥ ३ ॥

नृप प्रेमदा अचरज लही, कहे वचन बहुजांत ॥

शु तुं पूठे पंखिया, मुज मनडानी वात ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ राजप्रमदा वीरमती आश्चर्य पामीने बहु प्रांतिथी वचन बोलीके, हे ! पंखिडा, तुं मारा मननी वात केम पुठे ठे ? ॥ ४ ॥

फल जह्नी पह्नी लघु, अंबर चारी एक ॥

वनवासी तिर्यंच तुं, कहेवाये अविवेक ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वली तुं एक फल खानारो, अने आकाशमां उरुनारो, एक लघु पह्नी तुं; वली तुं वनमां रहे नार अविवेकी तिर्यंच पह्नी कहेवाय. ॥ ५ ॥

डुख जागे जो तुज थकी, तोकोइ कहिये गुह्य ॥

जण जण आगल ते कहे, जे कोइ होय अबुध ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जो ताराथी डुख जागे तेम होय तो हुं मारी गुह्य वात कहुं. जे कोइ अबुध-अज्ञानी होय ते प्रत्येक जन आगल पोतानी वात कहा करे ठे. ॥ ६ ॥

तव शुक त्रटकीने कहे, राणी किम पोमाय ॥

जे जे पंखीथी हुवे, ते नरथी नवि थाय ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पढी शुक पढीथे ताटकीने कहुं के, हे ! राणी केम शंका लावे ठे ? जे जे काम पंखीथी होय ते माणसथी अतुं नथी. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ठठी ॥

॥ चांदखियानी देशी ॥

कहे राणी रे रे सूडा, एम बोल म बोलो कूंरा ॥ नरथी पंखी

केम रूनारे, रंगीला ॥ तव विबुध वचन शुक बोले, राणीना श्रु-

ति पट खोले ॥ कहे पंखीने कोण तोले रे ॥ रंगीला ॥ १ ॥

अर्थ ॥ राणीथे कहुं के, हे शुक, एतुं कुठुं बोल नहीं ! माणसथी ते पंखी केम उचम होय ? ते सांजली शुक एवां विद्वत्ता जरेखां वचन बोह्यो. जे सांजली राणीना श्रवण पट खुली गया. तेणे कहुं के जग-त्सां पढीनां जेवुं कोण ठे ?

दामोदरनो जगमां जडवा, समरथ नहीं कोई तस नडवा ॥ जुठ तेहने गरू
रु ठे चडवारे ॥ रंगीला ॥ कवि मुख मंरुण वर दाई, श्रुति वेद पुराणे
गाई ॥ थई सघले हंस बडाई रे ॥ रंगीला ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आ जगत्मां विष्णु जे कोइ वीर नथी, तेने पराज्व करवाने कोइ समर्थ नथी. ते विष्णुने
चडवाने गरूण पक्षी ठे. वली कविलना मुखना आचरणरूप अने वरदान आपनारी, वेद अने पुराणोमां
सघले हंसनी बडाइ गणावी ठे. ॥ २ ॥

एक पंखीडाने काज, मेढ्या केइ विहंगम राज, रतनागर आण्ठो
वाजरे ॥ रंगीला ॥ थइ हूंती कामातुर नारी, तस सूवटे राखी
वारी ॥ शुक्र बहुतेरी तें शुं न धारीरे ॥ रंगीला ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ एक पक्षीनी खातर कोइ कोइ मोटा पक्षी राजाने ज्ञाति बाहेर मुकी रत्नाकरने हराव्यो हतो.
वली कामातुर अथेली नारीने एक शुक्र पक्षीए वारी हती, ते शुक्र बोहोतेरी शुं नथी जाणी? ॥ ३ ॥

वली नल संबंध अश्वधार, थयो दमयंती जरतार ॥ तेतो हंस-
तणो छपगार रे ॥ रंगीला ॥ अमे एक अक्षर जो वाचुं, तिणे
जीव दयायें राचुं ॥ कहो ए खोटुं के साचुं रे ॥ रंगीला ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली नखराजा दमयंतीनो जर्चा थयो हतो, ते पण एक हंसनो छपकार हतो. तेमज जो अमे
एक अक्षर बांचीए तो जीव दयाथी राजी अक्षर. कहो ए खोटुं के साचुं? ॥ ४ ॥

पंखी ठे आगम जाखी, रह्यो पांचमुं गुण ठाणुं राखी ॥ तस शास्त्र
अठे केइ साखी रे ॥ रंगीला ॥ अमे वातो सघली जाणुं, न्यायें
अमे आप बखाणुं ॥ इठ साचुं मानवथी ताणुं रे ॥ रंगीला ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ पक्षी आगम जाखीने पांचमे गुण ठाणे रह्यो ठे. तेनी शास्त्र शास्त्रमां पुराय ठे. तेथी हे !
राणी, अमे सघली वातो जाणीए, अने पोतानी प्रशंसा करीए ढीए, ते न्यायेठे. हुं मनुष्यथी मोटाईने
माटे हठथी ताणुं हुं, ते वात साची ठे. ॥ ५ ॥

इम निशुणी हर्षिराणी, कहे शुक्र तुंतो ठे प्रमाणी ॥ घणो डा-
होने मीठी वाणीरे ॥ रंगीला ॥ मुज प्राण समो तुं जाव्यो,
वखतें तुं इणवन आव्यो ॥ एहवो कोणे जणाव्यो रे ॥ रंगीला ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे सांचली राणी हर्ष पामी बोली के, हे शुक्र, तुं प्रमाणिक हुं, तेमज घणो जाह्यो
हुं. तारी वाणी मीठी लागे ठे. तुं मने प्राण जेवो वाहालो लागे ठे. आ वखतें तुं वनमां आव्यो ते
तने कोणे वताव्युं? ॥ ६ ॥

तव शुके इम इम उत्तर जाख्यो, विद्याधरे मुजने जाख्यो ॥ राण-
समो करी राख्यो रे ॥ रंगीला ॥ सोवन पंजरमां रेहेतो, ते खेचर जे
जे कहेतो ॥ ते सघलो हुं सद्धेते रे. ॥ रंगीला ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते सांजली शुक्रपक्षीए उत्तर आप्यो के एक विद्याधरे मने पकनी प्राण समान करी राख्यो हतो. हुं सुवर्णना पांजरामां रहेतो हतो, ते विद्याधर जे जे कहेतो ते सधलुं हुं जाणतो हतो. ॥ ७ ॥

एक दिन विद्याधर तेह, कर धरीने माहरो गेह ॥ गयो मुनिवं
दन ससनेह रे ॥ रंगीला ॥ ऋषि निरखी पातक नीठो, उपदेश
कह्यो तेणे मीठो ॥ तव मुजने पंजरमां दीठो रे ॥ रंगीला ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ एकदिवसे ते विद्याधर मने हाथमां लई कोइ मुनिने खेहथी वंदन करवा गयो. मुनिनां दर्शनथी मारां पाप नाशी गयां. मुनिए मधुर उपदेश कथों. त्यां मने पांजरामां रहेलो दीठो. ॥ ८ ॥

तिर्यच् बंधन अधिकार, कह्यो विवरी आगल अनुसार ॥ मुज ठोकवी
कर्यो उपकार रे ॥ रंगीला ॥ इहां आव्यो हुं रमतो रमतो, केइ वन उप-
वन अति क्रमतो ॥ बेठो तरू दीठो मन गमतो रे ॥ रंगीला ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ मुनिए आगमशास्त्रने अनुसारे तिर्यच्ने बांधवामां केठलुं पाप थाय ठे ते अधिकार विस्तारथी जणाव्यो, अने उपकार करी मने पांजरामांथी ठोडावी दीधो. त्यारपठी केठलां एक वन तथा उपवनने उल्लंघन करी रमतो रमतो हुं अहीं आवी चव्यो. अने आ वखते मन गमतो हुं वृक्ष उपर बेठेलो जोवामां आव्यो ॥ ९ ॥

कही तुज आगल पोतानी, जे वात हुती कहेवानी ॥ तिणे
मुजथी कांई न ठानीरे ॥ रंगीला ॥ रे राणी वाणी सुण माहरी,
जुठी नही देउं उखारी ॥ कहे चिंता जांजीश हुं ताररि ॥ रं०१० ॥

अर्थ ॥ आप्रमाणे जे मारी पोतानी खरी वात कहेवानी हती, ते में तारी आगल कही दीधी ठे. हवे तुं तारी वात माराथी ठानी राखीश नहीं. हे ! राणी, मारी वाणी सांजल. हुं जुठुं कहेतो नथी. जे तारी चिंता हरो, ते हुं जांगी नांखीश ॥ १० ॥

तव राणी हृदय विमासी, जाण्यो शुक्र शास्त्र विलासी ॥
सुत चिंता तास प्रकाशी रे ॥ रंगीला ॥
मंत्र यंत्र जक्रीने तुं जाणे, कुण जाण पणुं ते प्रमाणे ॥
जो तुं काम नावे झण टाणे रे ॥ रंगीला ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ पठी राणी वीरमतीए हृदयमां विचारतां ते शुक्र पहीने शास्त्रनो विलासी जाणयो. अने पोतानी जे पुत्रनी इच्छा हती ते तेनी आगल प्रगटपणे जणावी कहुं के, हे ! शुक्र, तुं मंत्र, यंत्र, औषध जाणे ठे. जो तुं मारा आ कार्यमां न आवे तो पठी तारुं जाणपणुं शा कामतुं ! ॥ ११ ॥

दशरावे जे नवि दोडे, कही शुं करीए तिण घोडे ॥ घणो जाण
तुं शुक्र कहे थोडेरे ॥ रंगीला ॥ तुं प्यारो प्राणथी कीर, में
मान्यो करीने वीर ॥ तुं मोटो साहस धीर रे ॥ रंगीला ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ प्यारे वार आवे ते वखते जे घोडे न दोडे तो पठी कही ते घोडे शा कामनी ? तेम तुं

घणो जाण बं पण थोडुं कहे ठे. हे ! कीर, तुं मने प्राणथी पण प्यारो बं अने में तने वीर-जाई करीने मान्यो ठे. वली तुं मोटो साहसिक अने धीर बं ॥ १२ ॥

तुज आपुं नवलखो हार, वली कुर कपूर आहार ॥ हुं मानीश बहु उपकार रे ॥ रंगीला ॥ आण तुं हवे माणस उखे, कहुं तुजने जावे जोखे ॥ हवे हुं बं ताहरे खोले रे ॥ रंगीला ॥१३॥

अर्थ ॥ हे ! जाई, तने नवलखो हार आपीश, वली उत्तम कपूरनो आहार करावीश, अने हुं तारो बहु उपकार मानीश. माटे हवे तुं मने माणसनी ओखमां लाव्य. हुं तने जोखे जावे कहुं बं, अने हवे हुं तारे खोले हुं ॥ १३ ॥

शुक जाखे देइ दिवासा, रे राणी मकर विमासा ॥ प्रभु पूरशे ताहरी आशा रे ॥ रंगीला ॥ आईश तुज दिशि दाता, तुं ठे माहरीधर्मनी माता ॥ चिंता तज धर तुं शातारे ॥ रंगीला ॥१४॥

अर्थ ॥ शुक दिवासो आणी बोद्यो. हे राणी, तुं खेद करीश नहीं, प्रभु तारी आश पूर्ण करवो. हुं तने दिशा बतावी सुख दाता आईश. तुं मारी धर्मनी माता ठे, चिंता ठोडी दे अने हृदयमां शाता धर्य ॥१४॥

कही मोहन विजयें ढाल, ए ठठी निपट रसाळ ॥ तमे सुणजो बाळ गोपाळरे ॥ रंगीला ॥ जे परदुःख जंजन सुरा, ते सघळी वातें पूरा ॥ तस प्रगटिया पुण्य अंकूरा रे ॥ रंगीला ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ आप्रमाणे श्रीमोहन विजयजीए रसिक एवी ठठी ढाल कही. ते तमेबाळ गोपाळ सांभळजो जे पुरुषो परदुःख जंजन अने शूरा ठे, तेओ सघळी वाते पूरा होय ठे, अने तेमनां पुण्यना अंकूरा प्रगटे ठे ॥१५॥

दोहा ॥

हितवाणी राणी निसुण, शुक कहे तजी संवाद ॥

ए वनमां उत्तर दिशे, अठे कृषज प्रासाद ॥ १ ॥

अर्थ ॥ शुक कहुं, हे राणी, तुं संवाद ठोडीने तारा हितनी वाणी सांचळ. आ वनमां उत्तर दिशामां एक कृषज प्रभुनो सुंदर प्रासाद ठे ॥ १ ॥

तिहां चैत्री पुनिमनिशा, उठव करवा काज ॥

आवशे अनुपम अप्सरा, खेई नाटकनो साज ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे चैत्री पूर्णिमानी रात्रि आवशे त्यारे ते प्रासादमां एक अनुपम अप्सरा एक नाटकनो साज खेई उत्सव करवाने आवशे ॥ २ ॥

मुख्या एक तेहमां अठे, नीलांबर साभ्राज ॥

तास वखजो कर चढे, तो तुज सीजे काज ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तेओमां एक नीलां वखवाळी मुख्य अप्सरा ठे. तनुं वख जो तारे हाथ आवे तो तारुं कार्य सिद्ध थाय ॥ ३ ॥

पहिलां चैत्री पुन्यमे, विद्याधरने संग ॥

आव्यो हुं ए देहरे, तिणे सविलहुं प्रसंग ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पहेली चैत्री पूर्णिमाएपेखा विद्याधरनी साथेहुं ते प्रासादमां आव्यो हतो, तेथी आ प्रसंगजाणुं ॥ ४ ॥

रे ! जननी ते रजनीये, विण सजनी धरि हेत ॥

तिहां जाजे एकाकिनी, चूळीशमां संकेत ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हे ! माता, ते रात्रिये सखीळ वगर तुं एकली त्यां प्रेमथी जाजे. ते संकेत चूळीश नही ॥ ५ ॥

इम कही अंबर मारगें, शुक्र चाढ्यो गुण गेह ॥

वीरमती तस विरहथी, नयणे दाख्यो नेह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आप्रमाणे कही गुणना स्थानरुप शुक्र पही आकाश मार्गे चाढ्यो. ते वखते राणी वीरमतीए तेना विरहथी नेत्रमां खेह वताव्यो ॥ ६ ॥

नृप आदि नर नागरिक, खेळी फाग प्रकाश ॥

पूरमां सवि संध्या समय, आव्या निज आवास ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवे राजा वीरसेन विगेरे सर्व नगरजनो वसंत खेळीने संध्याकाळे नगरमां पोतपोताना आवासमां आव्या.

॥ ढाल सातमी ॥ हमीरियानी देशी ॥

चैत्री पूनम अनुक्रमे, आवी परम पवित्र ॥ सनेही ॥

आव्युं वचन शुक्र राजतुं, वीरमतीने चित्त ॥ सनेही ॥

स्वारथ सहुने वालहो ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥

अर्थ ॥ अनुक्रमे चैत्रमासनी पवित्र पुनम आवी, ते समये वीरमतीने शुक्रराजतुं वचन मनमां थाद आव्युं. स्वार्थ सौने व्हालो होय ठे ॥ १ ॥

स्वारथ जगमंकाण ॥ स० ॥

उद्यम जीव करे घणो, प्रापति करम प्रमाण ॥ स० ॥ स्वा० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आ जगतुं मंडाण स्वार्थ उपर ठे, तेने आधारे जीव घणो उद्यम करे, पण कर्मप्रमाणे प्राप्तिआयठे ॥ २ ॥

थई संध्या शशि उगम्यो, सोल कलायें शुक्र ॥ स० ॥

जाणीयें काम नरेशनो, चक्र गगन प्रति बुद्ध ॥ स० स्वा० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ संध्याकाळ थयो. चंद्र सोल कलाए प्रकाश्यो. जाणे कामदेवरुपी राजातुं आक, मां जागतुं चक्र होय तेवो ते देखावा लाग्यो ॥ ३ ॥

अंगतणी रखवालिका, तेहने जणावी गेह ॥ स० ॥

वेश परावर्त राणीयें, कीधो अधिके नेह ॥ स० ॥ स्वा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते समये राणी वीरमतीए पोताना अंगनी रक्षण करनारी विश्वास दासीने घर जळावी अधिक खेहथी वेशनो फेरफार कर्यो ॥ ४ ॥

एकाकी पुर बाहिरे, आधी एकाकी तेह ॥ स० ॥

जोया न होयतो जोयजो, नारी चरित्र ते एह ॥ स० ॥ स्वा० ५ ॥

अर्थ ॥ पोते एकली नगरनी बाहेर नीकली पडी. ते स्त्री चरित्र न जोयुं होय तो जोई खेजो ॥ ५ ॥

उज्वळ चंद्रनी चंद्रिका, वनशोभा बहु जंत ॥ स० ॥

चाली वनमो चावकी, ते चतुरा निहचंत ॥ स० ॥ स्वा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ चंद्रनी उज्वळ चांदनीची वननी शोभा घणी प्रकाशती हती, तेमां ए चतुर वाला निश्चित अर्थ चाळती हती ॥ ६ ॥

दीतुं जिनमंदिर तिहां, सोवन कळश सनूर ॥ स० ॥

श्रम परिहरवा कारणे, जाणीयें वेठो सुर ॥ स० ॥ स्वा० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते समये सुवर्णना प्रकाशती सुशोजित जिन मंदिर जोवामां आव्युं. ते सुवर्णनो कळश जाणे दिवसना श्रमने उतारवाने सूर्य वेठो होय तेवो लागतो हतो ॥ ७ ॥

पवने पताका फरहरे, आकर्षण करे सान ॥ स० ॥

वीरमती हरषी घणी, सद्य चढी सोपान ॥ स० ॥ स्वा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेनी पताका पवनशी फरकती हती, जाणे दोकोने बोलाववा. आकर्षणनी सान करती होय तेम देखाती हती. ते जोई राणी वीरमती घणो हर्ष पामी तत्काळ तेना पगशीआं उपरचढी ॥ ८ ॥

जरत पिता जेठ्या जळें, लखि लखि प्रणम्या पास ॥ स० ॥

अविनयखामि प्रहन्नपणे, रहि केडे हित लाग्य ॥ स० ॥ स्वा० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ तेणीए जरत चक्रवर्तिना पिता श्री कृष्णदेव प्रचुने जेटी वारंवार चरणमां नमी प्रणाम कर्या. अने एक तरफ गुप्त रीते रही अविनयने खमावी आत्मातुं हित कर्तुं ॥ ९ ॥

अपसरगण आव्यो इत्थे, प्रणम्या कृषज जिणंद ॥ स० ॥

द्रव्य पूजा पद्वेणी, शुचितायें सानंद ॥ स० ॥ स्वा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ तेवा समयमां देवी अपसरानो गण आव्यो, तेमाणे प्रचुने प्रणाम कर्या. प्रथम आनंदशी शुचिपणे द्रव्य पूजा करी ॥ १० ॥

जाव पूजा जवजयहरू, प्रारंजे रस लुब्ध ॥ स० ॥

अरु तरप संगीतशी, नाटक नाचे शुद्ध ॥ स० ॥ स्वा० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ पंडी रसमां लुब्ध अयेली ते सुंदरीओए संसारना जयने हरनारी जाव पूजा आरंजी शुद्ध संगीतशी नृत्य करी नाटक करवा मांरुं ॥ ११ ॥

सारीगम पधनी स्वरे, यंत्र करत जेद कोनि ॥ स० ॥

ताधीधौना गति मृदंगनी, वाजे विकट परमोरु ॥ स० ॥ स्वा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ सारी गम पधनी ए सात स्वरो साथे वीणायंत्रमां कोटी जेद थवा लाग्यो. तां तां धिक् धिक् ए प्रमाणे मृदंगनी गति चाळवा लागी ॥ १२ ॥

एक तालो ब्रग्नो चोताखिउ, सुर फागने जेत मान ॥ स० ॥ ब्रह्म, ताला दिक
ताखनां, विकट बहु अजिधान ॥स०॥ स्वा ॥१३॥ नाटकनाची अपहरा, श्रमपामी
तेणिवार ॥स०॥ वख उतारी आपआपणां, गइ पुष्करणी मजार ॥स०॥स्वा० ॥१४॥
अर्थ ॥ एक ताल, त्रिताल, चोताल, वसंतना सूरनो ताल, अने ब्रह्मताल विगेरे विविध नामवाळा ताल
प्रवर्तवा लाग्या ॥ १३ ॥ ते अप्सराओ नाटक नाची बहु श्रमपामी गर्ई, पत्नी पोत पोतानां वखो छतारी
त्यां रहेली एक वापिकामां गर्ई ॥ १४ ॥

हसे रमे क्रीडा करे, सहु कोइ निरबीक ॥स०॥ राणी अवसरअटकली, आवी
वख नजीक ॥ स० ॥ स्वा० ॥ १५ ॥ नीलवख शुक्रने कहे, अप हर्युं प्रह्ननवृत्ति
॥ स० ॥ द्वारजडी प्रचुचरणनुं, शरण ग्रह्युं दृढ चित्त ॥ स० ॥ स्वा० ॥ १६ ॥
अर्थ ॥ ते सर्व अप्सराळ हास्य करती निर्जय थई क्रीडा करवा लागी. तेवामां ते अवसरनो लाज
लेवाने राणी वीरमति तेठना वख नजीक आवी. ॥ १५ ॥ पेला शुक्रराजना कहेवा प्रमाणे तेणीए गुसरीते
नीलवख हरी लीधुं. पत्नी प्रचुना चरणनुं शरण लइ दृढ चित्तथी द्वार पासे जन्नी रही. ॥ १६ ॥
कारिज सिद्ध थयुं हवे, चिते थई उजमाल ॥ स० ॥

मोहनविजयें मनोहूरू, पजणी सातमी ढाल ॥ स० ॥ स्वा० ॥ १७ ॥
अर्थ ॥ पोतानुं कार्य सिद्ध थयुं पटले तेनुं चित्त ज्वल थइ गयुं. आ प्रमाणे श्री मोहनविजये मनो
हर एवी सातमी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

जल मज्जन करी बाहिरे, आवी सघली जाम ॥ नीलांबर मुख्यातणो,
तिहां नवि दीडुं ताम ॥ १ ॥ निज निज वखने अपहरा, उलखी
पहरियां सर्व ॥ मुख्या वख्खाविना रही, पूठे थई अगर्व ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सर्व अप्सराळ जलमां स्नान करी बाहेर आवी, त्यां पेला मुख्य अप्सरानुं नीलवख जोवामां
आव्युं नहीं. ॥ १ ॥ वीजी अप्सराळए पोत पोतानां वखो उलखी पेहेरी लीधां. ते मुख्य अप्सरा एकज
वख विनाली रही. ते गर्व गोडी वीजीउने पुढवा लागी. ॥ २ ॥

हासामिस नीडुं वसन, जोकिणे अपहर्युं होय ॥ आपो बहेनी हुं कहुं,
करजोडीने दोय ॥ ३ ॥ सहु समखाईने कहे, हेमुख्यामहाराय ॥
हासुं तुम अंबर तणुं, ते अमथी किम थाय? ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते बोली के, हे! वेनो, कोइए उपहास्यने खातर मारुं नील वख हरी लीधुं होय तो ते मने
आपो. हुं तमने बे कर जोडीने विनंति करुं बं. ॥ ३ ॥ पत्नी बधी अप्सराळए सोगन खाईने कहुं के, हे!
मुख्या, तारा वखनी हांसी अमारथी केम थाय? ॥ ४ ॥

आसंगो किणविध हूचे, जास धरीजे आस ॥ खोटो मधरो
स्वामिनी, अम उपर विश्वास ॥ ५ ॥ देवल उघाडुं हतुं, दीधां
दीसे द्वार ॥ ए मांहे निश्चे इशे, वख चोर निरधार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे ! स्वामिनी, जेनी उपर अमे आशा राखीए णीए एवी अम उपर तमे आ खोटो विश्वास राखो नहीं. ॥ ५ ॥ आ देवळ उघातुं हतुं अने तेनां घार दीधेलां देखाय ठे, तेथी तेनी अंदर जरूर कोइ वखनो चोर हशे. ॥ ६ ॥

मुख्यादिक सघनी मली, आवी देहरा बार ॥

कहे उघानो कवण ठो, मानो अम मनुहारं ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पढी मुख्या विगेरे अप्सराळ एकठी मली देहराना घार आगळ आवी. तेजए कहुं के, घार उघानो. तमे कोण ठो ? अमारुं वचन मान्य करो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल आठमी ॥

॥ तुंगियागिरि शिखर सोहे ॥ ए देशी ॥

देव वनिता एम पन्नणे, वख सोंप सनूररे ॥ रात थोडी प्रात थशे, जातुं अतिहि झूररे, देव वनिता एम पन्नणे ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ विबुध वख ए काम न आवे, नर तणे सही मान रे ॥ जाणशुं अम नृत्य निरखी, कर्तुं तें ए दान रे ॥ देण ॥ १ ॥

अर्थ ॥ अप्सराळए कहुं के, तमे अमारुं वख सोंपो, हवे रात्री थोडी रही, प्रातः अई जशे अमारो अति दूर जातुं ठे. ॥ १ ॥ तमे जो माणस हशो तो तमने आ देवतातुं वख काम आवशे नहीं, ते मानजो. जो तमे वख आपो तो तमे अमारुं नृत्य जोइ दान कर्तुं एम जाणशुं. ॥ २ ॥

वाथवा कोइ काज माटे, हर्युं होये जो एहरे ॥ आप पाठो अमे ता हरो, काज करशुं तेहरे ॥ देण ॥ ३ ॥ नरहुड वा नारि हुड, उघाडो ए कपाट रे ॥ वचन ठे अम तणुं खोटी, करोठो श्यामाट रे ? ॥ देण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अथवा जो कोइ कार्य माटे ए वख हर्युं होय तो तमे पाठुं आपो. अमे तमारुं कार्य सिद्ध करीशुं. ॥ ३ ॥ तमे नर हो के नारी हो, पण आ कमाड उघाडो, अमे तमने वचन आपीए णीए. शा माटे वृथा खोटी करो ठो ? ॥ ४ ॥

द्वार तत्क्षण वीरमतीये, उघाड्यां अवि दंज रे ॥ अपठरा तव नारी निरखी, रही पामी अचंजरे ॥ देण ॥ ५ ॥ कहे राणी मधुर वाणी, तो आपुं पटकूल रे ॥ काज मारुं करो जो कोइ, थइने अनुकूल रे ॥ देण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ त सांचळी वीरमतीए दंज ठोडी तत्काळ द्वार उघाड्यां. त्यां अप्सराओ स्त्रीने जोईने आश्रय पामी गई. ॥ ५ ॥ राणी मधुर वाणी बोळी. हे ! देवीळ, ! जो तमे अनुकूल थईने मारुं कार्य सिद्ध करो तो हुं तमने ते वख आपुं ॥ ६ ॥

कहे मुख्या अरे सजनी, ठेकिस्यो तुज काजरे ? ॥ वख ए हुं पठे लेईश, कहो ठोनी लाज रे ॥ देण ॥ ७ ॥ कहे राणी शोक माहरे, तेहने सुत चंद रे ॥ माहरे सुत नहीं तेणें, कर्था एहवा फंदरे ॥ देण ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ मुख्या बोळी, अरे सजनी, कहे, तारे शुं कार्य ठे ? जे कार्य होय ते लक्षा ठोडीने कहे, हुं

वख पढी खईश. ॥ ७ ॥ राणी बोली, मारे एक शोक्य ठे, तेने चंद नामे पुत्र ठे अने मारे पुत्र नथी, तेथी में फंद करेख ठे. ॥ ८ ॥

वचन शुक्रने इहां आवी, वख लीधुं एह रे ॥ कही मननी वात खोली,
टालो चिंता तेहरे ॥ दे० ॥ ए ॥ ताम मुख्या अवधि प्रयुंजी, कहे सुण
तुं नार रे ॥ जाग्यमां सुत नथी ताहरे, निसुण एह विचार रे ॥ दे० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एक शुक्रराजना कहेवाथी हुं आहीं आवी अने आ वख में हरी लीधुं. आ प्रमाणे खुली वात कहुं डं. हवे मारी चिंता दूर करो. ॥ ए ॥ पढी मुख्या अप्सराए अवधि ज्ञानथी जोईने कहुं के हे ! स्त्री, तारा जाग्यमां पुत्र नथी, आ विचार सांजळ जे. ॥ १० ॥

गगन चरणी शत्रु हरणी, विविध करणी रूप रे ॥ नीर तरणी आदि विद्या,
देउं तुज्ज अनूप रे ॥ दे० ॥ ११ ॥ राज्य ताहारूं प्रजातारी, चंद पण सुत
तुज्जारे ॥ खेद म धरिश अवर सुतनो, वचन मान तुं मुक रे ॥ दे० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हुं तने आकाशमां चालवानी, शत्रुने हरनारी, विविध कार्य करनारी अने जळने तारनारी अनुपम आदि विद्या आपुं. ॥ ११ ॥ ए विद्याने प्रजावे राज्य, प्रजा अने चंद कुमार पुत्र तारा अझे र-हेसे. तुं बीजा पुत्रनो खेद करीश नहीं. आ मारूं वचन मानजे. ॥ १२ ॥

पण रखे तुं चंदसुतने, कदी देती दुःखरे ॥ राखजे तुं पुत्रनी पेरे, होशे ए-
हथी सुखरे ॥ दे० ॥ १३ ॥ रूपकांता सुणी एहवुं, अतिहि दुई निराश रे ॥
तोहि पण ते ग्रही विद्या, अपहराने पास रे ॥ दे० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पण रखे तुं ते चंद पुत्रने दुःख आपती, तुं एने पुत्रनी जेम राखजे, एथी तने सुख अशे. ॥ १३ ॥ राणी आ वचन सांजळी घणी निराश अई गइ. पण तेणीए अप्सरा पासेथी ते विद्या ग्रहण करी ॥ १४ ॥

वख पाहुं तास आप्युं, खमीने अपराध रे ॥ अपहरा गई वख खेई,
थानकेनिराबाधरे ॥ दे० ॥ १५ ॥ वीरमती हवे खेइ विद्या, ऋषज प्रणमी
पाय रे ॥ फरि पाढी घरे आवी, लखुं नही कांइ रायरे ॥ दे० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पढी अपराध खमावी तेणी ए वख पाहुं आप्युं, ते वख खई अप्सरा निराबाधपणे पोताने स्थानके गइ. ॥ १५ ॥ वीरमती विद्या खई श्री ऋषज प्रचुना चरणमां नमी पाढी घरे आवी. आवात्तन्, राजाने कांइ पण खबर न पनी. ॥ १६ ॥

थयुं प्रजात दिणंद उग्यो, नृपवधु मन रंग रे ॥ साधवा विद्या ते निज चित्तने,
करी विविध प्रसंग रे ॥ दे० ॥ १७ ॥ अई विधासिद्ध सप्त्तीतर न कर तुं
सकळ जंजाल रे ॥ मोहन विजयें जळी जाखी, आठमी ए ढ ॥ स० ॥ वी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ प्रजात काले ज्यारे सूर्यनो उदय अथो, एटखे ते राणील्यजीने श्वेत करे ठे. राजा पोताना करी ते विद्या साधवा मांडी ॥ १७ ॥ सर्व विद्या सिद्ध अइतने ! आ जरावस्थावाहेरनो प्रकाश करे ठे, तुं आ आठमी रसिक ढाख कही ठे. ॥ १८ ॥ , नरक आपनारूं ठे, तेमां तुं केम मोह पामी रहे ठे ॥ १२ ॥

॥ दोहा ॥

वीरमती विद्याथकी, मदमाती निरबीह् ॥ जिम अहि पंखाखो
थयो, जिम पाखरीयो सिंह. ॥ १ ॥ मंत्रादिक योगे करी, कंतादिक
वस कीध ॥ अतिही वीरमती अई, देश विदेश प्रसिद्ध ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आ विद्याथी राणी वीरमती मदमाती अने निर्जय अई. ते पांखवाला सर्पनी जेम तथा पाखरीआ
सिंहनी जेम देखावा लागी. ॥ १ ॥ तेणे मंत्रादिकना योगथी पति वगेरेने वश करी लीधा. अने एथी ते
देश विदेशमां प्रख्यात अई. ॥ २ ॥

चंद कुंवर मोटो थयो, ताते पंडीत पास ॥ विद्या शीखावी सकल, शस्त्र
शास्त्र सुविद्यास ॥ ३ ॥ जोग योग लक्षण गणित, शब्द काव्य रस
ढंद ॥ इत्यादिक मांहे थयो, घणो निपुण सुत चंद ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अही चंद कुमार मोटो थयो. पिताए तेने पंडितोनी पासेथी शास्त्र अने शास्त्रना विद्यास स-
हित विद्याळ शिखावी. ॥ ३ ॥ कुमारचंद जोग, योग, लक्षण, गणित, शब्द, काव्य, रस अने ढंदमां
घणो निपुण थयो. ॥ ४ ॥

गुणशेखर पुत्रीजणी, परणावी बहु प्रेम ॥ नारी नाम गुणावली, अ-
जिनव रंजा जेम ॥ ५ ॥ नित नित नवखां आचरण, निति नित
नवखा वेष ॥ नित नित नवली रति कला, करे चंद सुविशेष ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ गुणशेखर राजानी गुणावली नामे पुत्री के जे रंजाना जेवी स्वरूपवान हती, तेने घणा प्रेमथी
चंद कुमारने परणावी. ॥ ५ ॥ चंद कुमार नित्य नवां नवां आचरणथी, नव नवा वेषथी अने नव नवी
रति कलाथी तेनी साथे विद्यास करवा लाग्यो. ॥ ६ ॥

चंद्रावतिथी चंदने, चाहे घणो विमात ॥

श्रोता सांजलजो हवे, निपट रसीली वात ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ अपर माता वीरमती चंदने तेनी सगीमा चंद्रावतीथी पण अत्यंत चाहती हती. हे ! श्रोताळ,
आगळ रसिली वार्त्ता सांजलजो. ॥ ७ ॥

॥ ढाख नवमी ॥

हमारे लागनां, जिन तित लागे घाय बहुरियां ॥ ८ देशी ॥

पन्यदासमे, जोवरावे शिर केश ॥ सनेह ॥ चंद्रावति पासे तिहां,

॥ सनेह ॥ वीण ॥ १ ॥ उखेचिकुर करी कांकसी, सींचे

॥ शोहे राणीनी आंगुळि, कसवटी कंचन रेह ॥ सण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंद्रावती पोताना मस्तकना केश चंद्रावतीती पासे जोवरावतो हतो
मिचन करती हती. ते वखते सुवर्ण रंगी प्रजावाळी

दीतुं पत्नी नृप मस्तकें, उज्वल जेम शशि रेख ॥ स० ॥ राणी वदन कैरव परें,
संकोचाणुं विशेष ॥ स० ॥ वी० ॥ ३ ॥ चंद्रावति कहे कंतने, प्रीतम प्रगव्यो
दूत ॥ स० ॥ तुम जयपण न गण्यो किशो, मोटो खोटो धूत ॥ स० ॥ वी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ बाळ उल्लतां राजाना मस्तकमां चंद्र जेवुं उज्वल एक पत्नी जोवामां आव्युं. ते जोई राणीतुं
मुख कमलनी जेम विशेष संकोच पामी गुणुं. ॥ ३ ॥ चंद्रावतीए पोताना स्वामीने कळुं के, हे प्रियतम
एक दूत प्रगट अयो, ते मोटा धूतारा दूते तमारा जयने पण गण्यो नहीं. ॥ ४ ॥

तुमथी अरि वार्या रह्या, पण एक न रह्यो एह ॥ स० ॥ ईम निसुणि राजा
कहे, इहा कुणा दूत ठे तेह ॥ स० ॥ वी० ॥ ५ ॥ ते किम आवे अंते उरे,
उलंघि आणा वारु ॥ स० ॥ एहने अति देउं सजा, ते एकवार देखान ॥ स० ॥ वी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे ! राजा, तमाराथी शत्रुठं वार्या रह्या हता, पण आ एक दूत वार्यो रह्यो नहीं. ते सांजळी
राजाए कळुं, अहीं कोण दूत आव्यो ठे ? ॥ ५ ॥ ते दूत मारी आज्ञा उलंघीने अंतःपुरमां शरीरते आवे ?
तेने वताव्य, हुं सजा करूं. ॥ ६ ॥

जोय नृपति अरहुं परूं, दूत न दीगो ताम ॥ स० ॥ तव राणी कहे रायने, आ-
कुल केम दुआ आम ॥ स० ॥ वी० ॥ ७ ॥ अंदर किम आवी शके, दूत धरावे
देह ॥ ॥ स० ॥ आव्यो दूत जरा तणो, धवल पत्नी शिर एह ॥ स० ॥ वी० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ राजा आम तेम जोवा लाग्या, पण दूतने दीगो नहीं, त्यारे राणीए कळुं, आम आकुल व्या-
कुल केम थाउं गो ? ॥ ७ ॥ जे दूत देह धारी होय ते अंदर केम आवी शके ? पण आ तो जरावस्थानो
दूत मस्तकमां पलिआ रूपे आव्यो ठे. ॥ ८ ॥

निसुणी रायने ऊतर्यो, क्रोध चळ्यो हतो जेम ॥ स० ॥ आवी खरी जाणी जरा,
एहवे अनोपम देह ॥ स० ॥ वी० ॥ ९ ॥ बाढ्यो काम सदाशिवें, लोक कहे ठे
एम ॥ स० ॥ तेम वाली नहीं किम जरा, शोच न होतो जेम ॥ स० ॥ वी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ते सांजळी राजाने जे क्रोध चळ्यो हतो, ते उतरी गयो. अने आवा अनुपम देहमां जरावस्था
आवी, ते खरी रीते जाणी लीधी. ॥ ९ ॥ लोको कहे ठे के, शंकरे कामदेवने वाली नांख्यो, पण आ ज-
रावस्थाने केम न वाली, के जेथी कोझे शोक न थात. ॥ १० ॥

रजकवधूसम ए जरा, श्यामता तजि करे श्वेत ॥ स० ॥ राजन कहे निज चित्तने,
रे रे चेतन चेत ॥ स० ॥ वी० ॥ ११ ॥ बाह्य प्रकाश जरा करे, जीतर न कर तुं
केम ॥ स० ॥ राज्य नरक दायक सदा, त्यां किम मुंज्यो एम ॥ स० ॥ वी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ आ जरावस्था धोवीनी लीना जेवी ठे के जे श्यामता त्यजीने श्वेत करे ठे. राजा पोताना
चित्तने कहे ठे के, हे चेतन ! तुं चेती वे. ॥ ११ ॥ हे ! चेतन ! आ जरावस्थाबाहेरनो प्रकाश करे ठे, तुं
अंतरनो प्रकाश केम करतुं नथी ! राज्य हमेशां नरक आपनारूं ठे, तेमां तुं केम मोह पायी रहे ठे ? ॥ १२ ॥

रे ! आत्म ! करशे तुने, परमात्म गुण अंश ॥स०॥ गुण ए जोय जरा तणा, का-
गजणी करे हंस ॥ स० ॥ वी० ॥ १३ ॥ कारिका नित्य तणी जरा, आणा एहनी
अखंन ॥ स० ॥ दंत सखा रसना तणा, तसथे पातन दंड ॥ स० ॥ वी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ अरे ! आत्मा, तने परमात्मानो अंश गुण करशे. अने जरावस्थानो गुण तो कागडाने जेम हंस
गुण करे तेवो ठे. ॥१३॥ आ जरावस्थानी आज्ञा अखंडणे प्रवर्त्ते ठे, तेनी आज्ञा जिव्हाना सखारूप एवा
दांतने पाडी देवानो दंड आपे ठे. ॥ १४ ॥

पखित ए खड्ड जरा तणुं, काम सुजट हणनार ॥ स० ॥ तो चतुरा तजिने हवे,
खेळ संजम जार ॥ स० ॥ वी० ॥ १५ ॥ नृप चंद्रावतिने कहे, आशुं अमे अणा-
गार ॥ स० ॥ जोग जोगवतां आविड नृपति तणो उद्गार ॥ स० ॥ वी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ आ माथातुं पखि ठे ते कामदेव रूपी सुजटने हणवातुं खड्ड ठे, तो हे ! चतुरा स्त्री, हवे आ
वधुं गोडी दर्ई संयमनो जार ग्रहण करशुं ॥ १५ ॥ राजाए राणी चंद्रावतीने कहुं के, अमेतो हवे अणा-
गार अईशुं. अने राजाने आ उद्गार जोग जोगवतां आच्यो. ॥ १६ ॥

विषयने वचने राणीए, जोखव्यो घणोहि जूपाळ ॥ स० ॥

नवि जोखवाणो मोहन कहे, नवली नवमी ढाळ ॥ स० ॥ वी० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ राणीए विषयनां वचनथी राजाने घणो जोजाच्यो, पण ते जोजाच्यो नहीं. श्री मोहनविजये आ
नवली नवमी ढाळ कही ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वीरमती चंद्रावती, घणो समजावे कंत ॥ वचन न माने नारिनां,
थयो संयमी एकंत ॥ १ ॥ पीयुने कहे चंद्रावती, हुं पण खेडश
दीख ॥ वीरमतीने चंद सुत, सोंप्यो देई शीख ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राणी वीरमती अने चंद्रावती राजाने घणुं समजाववा लागी तो पण राजाए तेमंतुं वचन न
मान्युं अने एकांत संयमी अवा तत्पर थयो. ॥ १ ॥ चंद्रावती राणीए पोताना स्वामीने कहुं के हुं पण
तमारी साथे दीक्षा खेडश, एम कही पोताना पुत्र चंदने शिखामण आपी वीरमतीने सोंप्यो. ॥ २ ॥

राज्य समर्थुं चंदने, खोले दीध विमात ॥ वीरसेन चंद्रावती,
ग्रहो संयम विख्यात ॥ ३ ॥ मुनि सुव्रत जिन राजाने, वारे के-
वळ नाणे ॥ राजर्षी चंद्रावती, पाम्यां पद निरवाण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अपर माता वीरमतीए चंदने खोले खेई राज्य अर्पण कर्युं. अने वीरसेन अने चंद्रावतीए
प्रख्यात पणे संयम ग्रहण कर्यो. ॥ ३ ॥ ते वखते मुनि सुव्रत स्वामीनो वारो चाखतो हतो; राजर्षि वीरसेन
अने साध्वी चंद्रावती केवळ ज्ञान पामी निर्वाण पदने प्राप्त थयां. ॥ ४ ॥

वीरनृपति चंद्रावति, तास तणा अवदात ॥ कह्या करी संक्षेपथी,
सुगुण सुणी हरषात ॥५॥ वीरमतीने चंदनुं, सुणो चरित्र चित्त
खाय ॥ पण निसुणी करता रखे, अंध आरसी न्याय ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे वीरसेन अने चंद्रावतीतुं ऊज्ज्वल वृत्तांत संक्षेपशी कहुं, जे सांजली सद्गुणी पुरुष हर्ष पासे ठे. ॥ ५ ॥ हवे वीरमती अने चंदतुं चरित्र ध्यान दइ सांजलो. पण ते सांजलीने रखे आंधला पासे आरसी जेवुं करता नहीं. ॥ ६ ॥

चंदनरिंद गुणावलि, वीरमति जे विमाय ॥

एहनी जिम दुई कथा, ते तिमहिज कहेवाच ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ राजा चंद, राणी गुणावली अने अपर माता वीरमती, तेठनी जे कथा बनी ते यथार्थ कहेवामां आचरो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल दशमी ॥

हवे राणी पदमावती ॥ तथा मेरो मन मान्यो पठाण शुं ॥ ए देशी ॥

वीरमती कहे चंदने, बेसीने एकत्र ॥ चिंता रखे धरतो कशि,

हुं हुं ताहरे ठत्र ॥ वी० ॥ १ ॥ कहेतो इंद्रासन इंद्रतुं, आणुं मति

मंत ॥ कहेतो बांधु पायगे, रविरथ रेवंत ॥ वी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एक वखते वीरमतीए पोतानी सपत्नीना पुत्र चंदने एकांते बेसीने कहुं के, पुत्रां तुं कोइ जातनी चिंता करीश नहीं, हुं तारा शिरतुं ठत्र हुं. ॥ १ ॥ हे! बुद्धीमान्, जो तुं कहे तो इंद्रतुं इंद्रासन लावी आणुं, जो कहेतो पायगामां सूर्यना रथनो रेवंत अश्व लावीने बांधुं. ॥ २ ॥

कहेतो, रुद्रि कुबेरनी, जरूं खेई जंडार ॥ कहेतो कंचन गिरि खेइने,

धरूं ताहरे आगार ॥ वी० ॥ ३ ॥ कहे तो सुरनी कन्यका, परणाहुं

तुळा ॥ जूठ रखे सुत मानतो, एहवी शक्ति ठे उज्ज ॥ वी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जो कहे तो कुबेरनी समृद्धि तारा जंडारमां जरूं, कहे तो सुवर्णनो पर्वत (मेरू) लावीने तार धरमां राहुं. ॥ ३ ॥ जो कहेतो देवतानी कन्या तने परणाहुं. आ विषे रखे तुं जुहुं मानतो, मारी एवी शक्ति ठे.

वचन न लोपीश महारूं, यौवनने ह्यो जोर ॥ हुं राची रस वेखनी,

विरची विषनी कोर ॥ वी० ॥ ५ ॥ महारा वचन विना कोइ, रखे

करतो काम ॥ डिडन जोइश माहरां, जो वांठे आराम ॥ वी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे! पुत्र, यौवनतुं जोर राखी मारूं वचन लोपीश नहीं, जो हुं राजी रहीश तो रसनी वेख हुं. अने जो नाराजी अईश तो विषनी वेख हुं. ॥ ५ ॥ जो तुं सुख आराम इततो होय तो मां कांइ काम करीश नहीं अने मारां डिडन जोइश नहीं. ॥ ६ ॥

चंद कहे करजोनीने, निसुणो तुमे मात ॥ कथन न लो

ठे जो माथे जात ॥ वी० ॥ ७ ॥ तात तमे माता तमे

रूप ॥ अन्न दाता त्राता तमे, तमे माहरे चूप ॥

अर्थ ॥ चंद कुमारे हाथ जोडीने कहुं के, हे! माता! तमे सांजलो. तमारूं वचन लोपीश नहीं. ॥ ७ ॥ तमे मारा पिता ठे, तमे माता ठे, ठे, तमे रक्षक ठे, अने तमे मारा राजा ठे. ॥ ८ ॥

हुं अन्न शेर तणो घणी, ए ठे तुम तणुं सर्व ॥ तुम करूणा ते महारे,
धन संख्यायें खर्व ॥ वी० ॥ ए ॥ वीरमती हरखी घणुं, सुणी चंदनी
वाण ॥ बुचकारी कहे बाबुना, तुं ठे जीवन प्राण ॥ वी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ आ सर्व तमारुंज ठे, हुं तो मात्र शेर अन्ननो घणी हुं. तमारी कृपाथी मारे खर्व संख्या
जेठळुं घन्य ठे. ॥ ए ॥ चंदनी आवी वाणी सांचळी वीरमती घणो हर्ष पामी. पनी तेणीए चुंवन वझे
कह्यं के, हे! वस्त, तुं मारा जीवननो प्राण हुं. ॥ १० ॥

राज रमणी विलासो सुखें, सुजथी मत बीहीश ॥ कोर कट्याण हुळ तुजने,
इम दिठं तु आशीश ॥ वी० ॥ ११ ॥ इम कही वीरमति गर्ई, निज मं-
दिर ताम, राज्य करे चंद नरवरू, अजिनव सुत्राम ॥ वी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे! पुत्र! तमे राजा अने राणी सुखे विलास करो, माराथी जरापण जय राखशो नहीं. तमारुं
कोटि गमे कट्याण थाळं एम हुं आशीष आपुं हुं ॥ ११ ॥ आ प्रमाणे कही वीरमती पोताना मंदिरमां
चाळी गर्ई. राजा चंद नविन इंक जेम राज्य करवा लाग्यो. ॥ १२ ॥

गुण सुरसरिता गुणावली, चंद चतुर हंस ॥ काम कला कुत्रलय लता,
विलासे सुप्रशंस ॥ वी० ॥ १३ ॥ दोगंडुक सुरनीपरे, विलासे सुख तेह ॥

पुण्य कर्मा जेणे प्रवे, तेहनां फल एह ॥ वी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ राणी गुणावली गुणनी गंगारूप ठे. अने चंद्रराजा हंस समान ठे, ते वंशे वचे कामकला रूप
कमललता प्रशंसनीय पणे विलास करती होती. ॥ १३ ॥ ते राजदंपती दोगंडुक देवतानी जेम सुख
विलास करतां हतां. जेठए पूवे पुण्य कर्मां होय तेनां फल आवां ठे. ॥ १४ ॥

पाणी झूध तणीपरे, दंपतीने प्रेम ॥ जुगति जोकी बिहु तणी,
जिम मणिने हेम ॥ वी० ॥ १५ ॥ अहर्निश वीरमती तणुं, चित्त

जाखवे राय ॥ तिमहिज राखी गुणावली, नित प्रणमे पाय ॥ वी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जळ अने दुधनी जेम ते दंपतीने प्रेम हतो. अने राणी अने सुवर्णनी जेम तेनी जोडी मळी
हती. ॥ १५ ॥ राजा चंद हमेशां वीरमतीनुं मन राखतो हतो. अने राणी गुणावली हमेशां वीरमतीन
चरणें पडती होती. ॥ १६ ॥

चंदन नरींद तणो थयो, जग सुजश विशाल ॥

विजयें सुधा समी, कही दशमी ढाल ॥ वी० ॥ १७ ॥

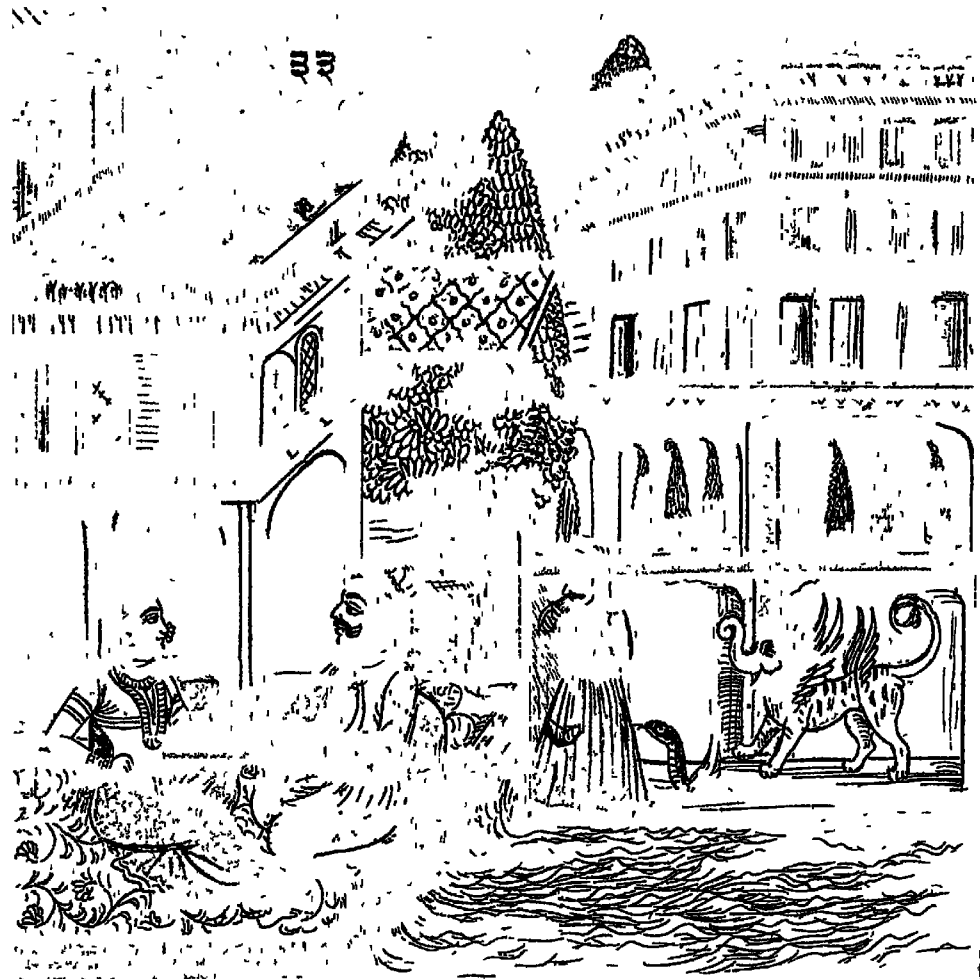
वेशालपणे जगत्मां प्रवर्त्यो मोहनविजये अमृत जेवी आ दशमी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

तिपति समो, राजे चंद नरींद ॥ तखते शोजे अति

चखें दिणंद ॥ १ ॥ मदजलतनु काली घटा, दंत

गाळसपरें दरबारमां, उरुत अति मातंग ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राजा चंद्र लघुवयथी कामदेव जेवो शोजतो हतो. अने उदय गिरि उपर सूर्यनी जेम ते तरुत उपर दीपतो हतो. ॥ १ ॥ तेना दरवारमां गजेंद्रो मदजल रूपी काळी घटाथी, अने दांत रूपी विजलीथी मेघनी जेम उच्चल होता. ॥ २ ॥

नासा केसर पिचरकी, फीण अवीर लसंत ॥ हीष धमाल गुलाल गति, खेळे तुरग वसंत ॥ ३ ॥ नृपमयंक वाणी सुधा, प्रजाकर्ण जिमसीप ॥ अविताथ मोती निपजे, सदा शरद् उद्दीप ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तेना घोडाळ नासिका रूप केसरनी पीचकारीथी अने फीणारूपी अवीलथी, हेपारव रूपी धमालथी अने वाणीरूपी गुलालथी वसंत खेळता होय तेम देखाता होता. ॥ ३ ॥ राजा रूपी ब्रंजमांथी वाणी रूपी अमृत नीकळी प्रजाना कर्ण रूपी ठीपमां आवी सत्यरूपी मोतीने नीपजावतुं हतुं, तेथी शरदूकतुं उद्दीपन अयुं हतुं. ॥ ४ ॥

नितनित नवळां जेटणां, मुख आगल दीयंत ॥ कीधां धान खळा मनुं, ऋतु आवे हेमंत ॥ ५ ॥ जयहिमथी आनन कमल, दाधावेपथु शीत ॥ अनमी जे आवी नम्या, तिहां शिशिर सुपवित्त ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ राजा चंद्रना मुख आगल नित्य नित्य आवतां नव नवां जेटणां रूपी धान्यनां खळां अवाथी हेमंत ऋतु देखाती हती ॥ ५ ॥ जयरूपी वरफथी मुखरूप कमलने संकोच करता अने शरीरमां शीतनी जेम कंपारो ठोडता एवां नहीं नमनारा शत्रुळ आवीने नमवाथी शिशिर ऋतुनो पवित्र देखाव अतो हतो ॥ ६ ॥

नयपुर नचघर नचवनें, नहीं जक कोई न आध ॥ अन्य देश राजा जणी, सदा डुरंत निदाघ ॥ ७ ॥ विळसें सुख नृपपद तणा, नित नित चंद्र चूपाळ ॥ आतपत्र धारी थका, थयां अंग रखवाळ ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ बीजा देशना राजाळने नगर, घर अने वनमां रहीं शकालुं नथी, तेथी तेळनी प्रत्ये हमेशां डुरंत ग्रीष्म ऋतु हतो ॥ ७ ॥ राजा चंद्र प्रति दिन राज्यपदनां सुखमां विळास करतो हतो. तेनी उपर उत्र धारी अने अंग रक्षको बन्या होता ॥ ८ ॥

॥ ढाल अग्यारमी ॥

॥ कर्म परीक्षा करण कुमर चळो रे ॥ ९ देशी ॥

पंडित पांचसे पूजित परषदारे, सवि सुरगुरु प्रतिरूप ॥ अद्भुतवेत्ताते षट्-शास्त्रनारे, गुणथी रंजित चूप ॥ पं॥१॥ सौगत सांख्य जैन नैयायिकारे, वैशेषिक चार्वाक ॥ निजनिज युक्ति करे षट् दर्शनीरे, एकएकथी आर्वाक ॥ पं॥२॥

अर्थ ॥ चंद्रराजानी परिषदामां पांचसो पंडित पूजाता होता, तेळ बुहस्पति जेवा अने अद्भुत षट् शास्त्रना वेत्ता होता. तेळना गुणोथी राजा रंजित अतो हतो ॥ १ ॥ तेनी सजामां बुद्ध, सांख्य, जैन, नैयायिक, वैशेषिक, चार्वाक विरेरे पंडितो पोत पोतानी युक्ति करता होता, अने ते सर्वे षट्दर्शनीं एक एकथी चडीयाता अता होता. ॥ २ ॥

शून्यपणुं चार्वाकमति कहेरे, माने प्रत्यक्ष प्रमाण ॥ वस्तु सकल ठे दृष्टिक
अनुमानथी रे, ए सौगत मति जाण ॥पं०॥३॥ शब्दप्रमाण प्रमाणे वैशेषिकारे,
सांख्य शब्द सानुमान ॥ प्रगटानुमान शब्द उपमानने रे, एनैयाधिक साण ॥पं०॥४॥

अर्थ ॥ चार्वाक मतवाला जगत्ने शून्य गणी प्रत्यक्ष प्रमाणने मानता हता; बौद्ध मतवाला “ सर्व
वस्तु दृष्टिक ठे ” एम अनुमान प्रमाणथी मानता हता ॥ ३ ॥ वैशेषिक मतवाला शब्द प्रमाण मानता
हता, सांख्य मतवाला शब्द अने अनुमान प्रमाणने मानता हता, अने न्याय मतवाला प्रगट अनुमान,
शब्द अने उपमानने मानता हता ॥ ४ ॥

प्रत्यक्ष अने अनुमान प्रमाणने रे, ज्ञाखे जैन अनूप ॥ कोइ कहे ए कर्त्तयि कर्त्तो
रे, सुंदर जगत् सरूप ॥पं०॥५॥ जगत् ए ज्ञानमयी कोइक कहेरे, स्वजाव जनित
कहे कोय ॥ कोइ कहे जग शशकशृंगोपमारे, बंध्या सूत सम होय ॥ पं० ॥६॥

अर्थ ॥ जैनमतवाला प्रत्यक्ष अने अनुमान प्रमाणने मानता हता. कोइ आ जगत्ना सुंदर स्वरूपनो
कर्त्ता एम मानता हता ॥५॥ कोइ आ जगत्ने ज्ञानमय कहेता हता. कोइ जगत्ने स्वजाव जनित कहेता
हता, कोइ ससलाना शींगडा जेहुं एने बंध्याना पुत्र जेहुं असंभवित कहेता हता. ॥ ६ ॥

घटपटघटना ईम सहुको घटे रे, अंधगंधदने न्याय ॥ व्युत्पत्ति शब्दतणी करे
शाब्दिकारे, उदर जरण उपाय ॥पं०॥७॥ वेदोच्चार करे बहु वेदीयारे, करता कर
आस्फाल ॥ साहित्य पाठी साहित्य उच्चरे रे, प्रश्न करे ज्ञूपाळ ॥ पं० ॥ ८ ॥

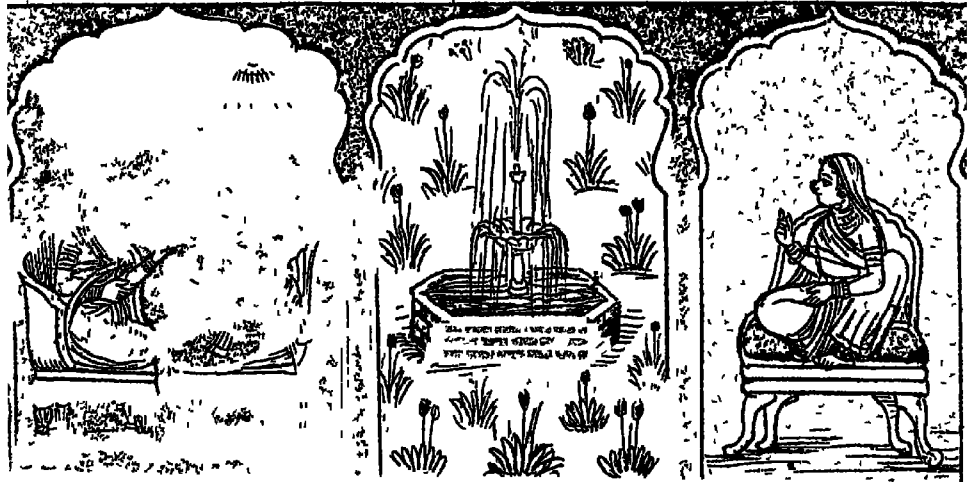
अर्थ ॥ न्याय जाणनारा घटपटनी घटनाथी सर्व घटावता हता; शब्द जाणनारा उदरतुं जरण करवाना
उपायरूप शब्दनी व्युत्पत्ति करता हता ॥ ७ ॥ वेदीआ लोको द्याय उगाली वेदनी उच्चार करता हता.
साहित्य जाणनारार्थ साहित्य कहेता हता, अने राजा चंद्र प्रश्न करता हता ॥ ८ ॥

काव्य करे वेत्ता अलंकारना रे, पूरे समझ्या संघ ॥ वांचे पुराण पौराणीक परवडारे,
रामायण संबंध ॥पं०॥९॥ जल अन पय तरू फल दल फूलनारे, गुण कहे जोई
शास्त्र ॥ निपुण आदान निदान चिकित्सा विषेरे, वैदइशा बुद्धिपात्र ॥ पं० ॥१०॥

अर्थ ॥ अलंकार जाणनारा काव्य करता अने समझ्या पूर्ति करता हता, अने पुराणीं पुराण अने
रामायण वांचता हता ॥ ९ ॥ निदान अने चिकित्सा करवामां कुशल एवा बुद्धिमान वैद्यो शास्त्र जोइने
जल, अन्न, वृक्ष, फल, पत्र अने पुष्पना गुण कहेता हता ॥ १० ॥

घन मूल वर्ग मूलादिक गणितनो रे, अति परिचय ठे जास ॥ जाणे सम ठेदादिक मान-
ने रे, करे पंचांग प्रकाश ॥पं०॥११॥ साधे रव्यादिक ग्रह गगने थकारे, वर्ते ग्रहण
शशिसूर ॥ जाणे खगोल अने जूगोलने रे, हृदय सिद्धांते पूर ॥ पं० ॥१२॥

अर्थ ॥ केंदलाएक घन मूल अने वर्गमूल विगेरे गणितनो परिचय करनारा हता, अने तेठं समच्छेद
विगेरे जाणी पंचांगनो प्रकाश करता हता ॥ ११ ॥ केंदलाएक सूर्यादिक ग्रहोने आकाशमांथी साधता
हता, सूर्य चंद्रनु ग्रहण वर्त्तता हता अने हृदय सिद्धांतथी खगोल अने जूगोल जाणता हता ॥ १२ ॥

नृप दरवार एहवा ज्योतिषीरे, जाणे नक्षत्र ग्रहचार ॥ रंज्यो तेहने चंदनरेसरूरे,
आपे गरथ जंडार ॥पं॥१३॥ रूपक गीत ठंद तुक झूहडारे, कहे इम विविध
बनाय ॥ पिंगल पाठी पामे चंदनो रे, पगपग लाख पसाय ॥ पं० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ नक्षत्र अने ग्रहचार जाणनारा एवा ज्योतिषी राजाना दरवारमां हता तेमना गुणोष्ठी रंजन
अतो चंद्रराजा तेमने इच्यना जंडार आपी देतो हतो ॥१३॥ पिंगल पाठी कविळ विविध जातनां रूपक,
गीत, ठंद, तुक अने दोहा बनावी चंद्रराजा पासेष्ठी पदेपदे लाखोनां इनाम लेता हता ॥ १४ ॥

एहवी चंद नरिंदतणी सजारे, चकित होये शशिसूर ॥ जगिनी जाणे इंद्र सजा-
तणीरे, दिन दिन प्रबल पडूर ॥पं॥१५॥ जीमळगुणमां दीपे निशाकरूरे, सुर-
गणमां जिम इंद्र ॥ तिम सचिवादि सजाये शोजतो रे, चावो चंदनरिंद ॥पं॥१६॥

अर्थ ॥ आवी चंद राजानी सजा जोइ चंद्र अने सूर्य चकित अइ जता हता अने ते सजा जाण इंद्र
सजानी वेन होय तेम दिन दिन प्रबल रूप धरती हती ॥ १५ ॥ जेम नक्षत्र गणमां चंद्र शोजे, देवताना
गणमां जेम इंद्र शोजे, तेम मंत्री विगेरेनी सजामां सुंदर चंद्रराजा शोजतो हवो ॥ १६ ॥

पंडित मोहन विजये जळी कहीरे, एह इग्यारमी ढाल ॥

श्रोता सुणुजो सह मन थिरकरी रे, आगल वात रसाल ॥ पं० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ पंडित मोहनविजये आ उत्तम अग्यारमी ढाल कही ठे. हे ! श्रोता जनो ! हवे ध्यान दखे
सांचलो. आगल रसिक वारता आवरो ॥ १७ ॥

॥दोहा॥ एकदिन तेह गुणावळी, जोजनपिळ संतोष ॥ पोते पण तृपति
थइ, आवी वेठी गोख ॥ १ ॥ करे सखी केई पवन, आपे केइ मुख-
वास ॥ केई जल अमृत जरी, दासी उची पास ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एक वखते राणी गुणावळी जोजन करी संतोषथी तृप्त अइ गोखे आवीने वेठी ॥१॥ कोइ सखी
तेने पवन नांखती हती, कोइ मुखवास आपती हती अने कोइ दासी अमृत जेवुं जळ पासेलइ उची हती ॥ २ ॥

केइ विलेपन ग्रही रही, कुमुकुम् ठांटे केई ॥ केइक उची आगले,
दरपण करमां लेई ॥ ३ ॥ केइ हसाडे साहसे, दीपे दंत उदार ॥
वायु थकी दाडिम फले, जाणे थइ दरार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ कोइ विलेपन लइ उची हती, कोइ कुमुकुम्ने ठांटती हती, अने कोइ हाथमां दर्पण लइ आ
गळ उची हती ॥ ३ ॥ कोइ साहसथी हसावती हती, ते वखते तेना सुंदर दांत वायुथी फळीने फाटी
गयेला दाडिम जेवा लागता हता ॥ ४ ॥

केई राणी कंठे ठवे, पंच वर्ष शुभ दाम ॥ जाणुं अतिफुल्लित.

थयो, मदन तणो आराम ॥ ५ ॥ जाणी चंदनी पदमिनी, करे

रवि मुदित आयास ॥ पण चुदले राणी वदन, लहो अधिक विकास ॥६॥

अर्थ ॥ कोइ राणीना कंठमां पंचवर्षीं हार नांखती हती, ते हार जाणे काम देवनो वाग प्रफुल्लित थयो

होय तेम शोचतो हतो ॥ ५ ॥ पझिनी होय ते चांदनीने जाणी रविना कीर्ण मेलववानो प्रयास करे ठे.
पण आ चंदनी राणीतुं मुखकमळ चांदनीमां पण अधिक विकास पामतुं हतुं ॥ ६ ॥

रवि रथ खेंचीने रह्यो, मध्यान्हे आकाश ॥

जोवा नृप कांता तणो, रूप रंग सुविलास ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ सूर्य मध्यान्ह काळे पोतानो रथ खेंची आ राणीनां रूप रंगनो विलास जोवाने रह्यो होय
तेम देखावा लाग्यो ॥ ७ ॥

॥ ढाल बारमी ॥

॥ धन धन संप्रति साचो राजा ॥ ए देशी ॥

एहवे वीरमती तिहां आवी,वेश रची बहु जांत रे ॥ करवा गोष्टि गुणावली साथे
मध्यान्हे एकांतरे ॥ एहवे वीरमती तिहां आवी ॥१॥ दीठी गुणावलीये आवंती,
निजमंदिरमांहे सासूरे ॥ बाई विनय करो कहे सजनी,बहु थातुं शुं फासूरे ॥ए॥१॥

अर्थ ॥ ए समये मध्यान्ह काळे वीरमती घणो सुंदर वेष घरी गुणावली साथे एकांते गोष्टी करवाने.
त्यां आवी ॥ १ ॥ पोताना मंदिरमां सासुने आवती जोइ गुणावलीने तेनी सखीए कष्टुं के, वाइ विनय
करो, तेनी आगळ मोटाइ राखवी ॥ २ ॥

हाळ हुकम तुमचो अम उपर,पण तुम उपर एहनो रे ॥ तुम प्रीतम एहने कहे
चाळे,जे जेहनो ते तेहनो रे ॥ए॥१॥ एहवे सजनी वचने हसती,उमी जयें आज-
रणे रे ॥ दोमी गुणावळि विनयथी लागी, सासूजीने चरणे रे ॥ ए॥ ४ ॥

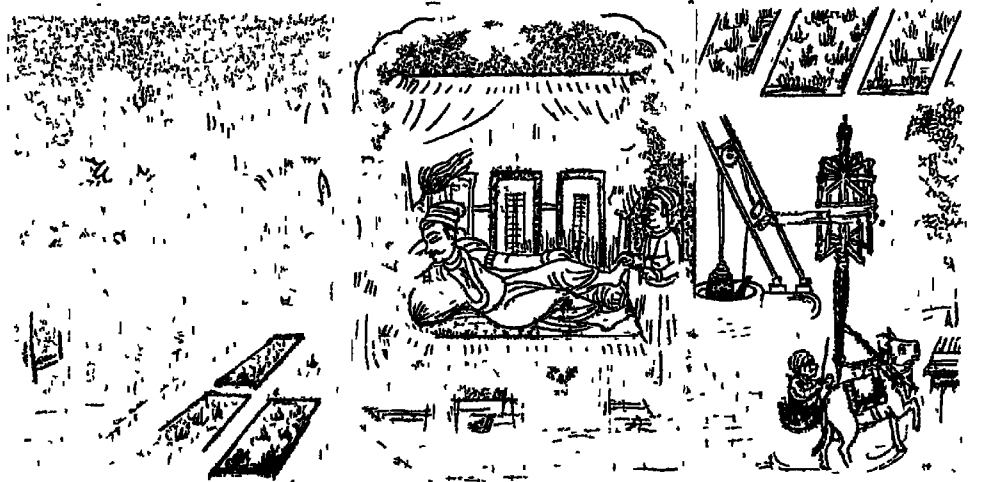
अर्थ ॥ हाळ तमारो हुकम अमारी उपर ठे अने तेनो हुकम तमारी उपर ठे, वळी तमारा स्वामी पण
तेना कल्याणमाणे चाळे ठे, जे जेनो ते तेनो समजवो. ॥ ३ ॥ एवां सखीनां वचन सांजली आचूणपोथी
जरपूर थयेळी गुणावळी उमीने हसती दोडी अने विनयथी सासुनां चरणमां पडी ॥ ४ ॥

जाखे कृतारथ मुजने कीधी,जे तुमे इहां पांड धार्या रे ॥ धन्य घनी धन्य आज-
नीवेला,सघळां काज सुधार्या रे ॥ए॥१॥ बाइजी आज करी तुमे मुजने, मेळथकी
पण मोटी रे ॥ कटपलता मुज आंगणे प्रगटी,कहेती नथी कांइ खोटी रे ॥ए॥१॥

अर्थ ॥ हे! सासुजी, तमे अहीं पगळां कर्थां तेथीं मने कृतार्थ करी आजनी घडी धन्य ठे, तमे मारां
सघळां कार्य सुधार्यां ॥१॥ हे! बाइजी,आजे तमे मने मेरू पर्वतथी पण मोटी करी. आजे मारा आंगणां
कटपलता प्रगट अइ. आमां जरापण हुं खोटुं बोलती नथी ॥ ६ ॥

हरषी वीरमती वहु वचने, आशिष् दे बुचकारी रे ॥ ताहरो सुहाग सदा होजो
अविचल,जिहां लगे जग ध्रुवतारी रे ॥ए॥१॥ सासूडीने अधिक सनेहे, आसने लेइ
वेसान्नी रे ॥ बेठी गुणावळी बेहु करजोडी,मुख आगळ मनुहारी रे ॥ ए॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पोतानी पुत्रवधूनां आवां वचनथी वीरमती घणो हर्ष पामी अने चुंबन करी तेने आशीष्
आपी के, ज्यां लगी आ जगत् अने ध्रुवतो तारो रहे त्यां लगी तारुं सौजाय सदा अविचल रहेजो ॥१॥
पठी पोतानी सासुने अधिक खेइथी आसने वेसाडी गुणावळी वे हाथ जोनी तेनी सामे बेठी ॥ ७ ॥

वीरमती अति विनये रंजी, बहुअरने सनमानी रे ॥ तुं कुलवंति बहु गुणवंति, विनयवति नही ङानी रे ॥ ए० ॥ ए ॥ तुज मुख विनय वचन जे प्रगटे, तेहमांशी अधिकाई रे ॥ वरशे तेहमाहे शुं कहेवुं, शशीहुंति जे सुधाई रे ॥ ए० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ तेना अति विनयथी राजी अथेखी अने बहुथी घणुं सन्मान पामेखी वीरमती बोली के, हे! वधु! तुं कुलवंती, बहु गुणवंती, अने विनयवती छुं, ते वात ङानी नथी ॥ ए ॥ तारा मुखमांशी विनय वचन नीकलेवे, तेमां शी नवाइ ठे ? चंद्रमांशी अमृत जरे तेमां शुं कहेवुं ? ॥ १० ॥

कमलथकी सौरज्य जे पसरे, तिहां अचरज शुं धरवुं रे ? ॥ इहुरसमां जे मधुरता होवे, तिहां संदेह शो करवो रे ॥ ए० ॥ ११ ॥ तिम तुं रूप विनय हे बहुअर, जीवजो क्रोक दीवाली रे ॥ थइ तुं मुजने प्राणथी वाहाली, मनमानी तुं वाली रे ॥ ए० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ कमलमांशी सुगंध प्रसरे तेमां शुं आश्चर्य ? इहुरसमांशी मधुरता नीकले तेमां शो संदेह ? ॥ ११ ॥ हे! वधु, तेवी रीते तारामांशी विनय थाय तेमां शुं आश्चर्य ? तुं क्रोक दीवाली जीवजो. हे बाबा, तुं मुजने प्राणथी पण वाहाली लागे ठे ॥ १२ ॥

जे जोइये ते कहेजे मुजने, न गणिश इहमां अचंचो रे ॥ चंदजो कहीये छुहवशे तुजने, तो हूं देईश ललंचो रे ॥ ए० ॥ १३ ॥ चंदविचे तुजविचे नही अंतर, बेहु नयणां समबेहु रे ॥ सासू बहु उपर हेत राखे, तेहमां कहेवुं केहुं रे ॥ ए० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जे जोइए ते मने कहेजे, एमां कांइ अचंचो राखीश नहीं. जो चंद तने जरापण छुजवे तो हुं तेने ललंचो दइश ॥ १३ ॥ चंद अने तारी वन्ने मारे जरापण अंतर नथी. मारे बे आंख सरखी ठे. सासु पोतानी बहु उपर हेत राखे, तेमां शुं कहेवानुं होय ? ॥ १४ ॥

में परखी तुजने बहु बेटी, तुजमां नहीं हुंसा तुंसो रे ॥ कहियें कथन न लोपीश माहरूं, एहवो आव्यो जरोंसो रे ॥ ए० ॥ १५ ॥ जो मन माहारा पूठल चालीश, कहेण करीश जो माहरूं रे ॥ तो ए विद्या आदे माहरूं ते सघळुं ठे तहारूं रे ॥ ए० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ में तने पुत्री रूपे गणी ठे, वली तारामां कांइ खटपट नथी. मने जरूंसे ठे के, तुं मारूं वचन लोपीश नहीं. ॥ १५ ॥ जो तुं मारा मन प्रमाणे अनुसारीने चालीश अने मारूं कहेण करीश तो आ जे मारी विद्या ठे ते सघळुं तारूंज ठे. ॥ १६ ॥

इम सासु बहुअर परचावी, हीयडा आगल राखी रे ॥

बारमी ढाख रसाळ वचनथी, मोहन विजये जाली रे ॥ ए० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आप्रमाणे कही सासुए वहुने हृदयथी चांपी आखिगन कथुं. आ बारमी ढाख श्री मोहन-विजये रसिक वचनथी कहेली ठे. ॥ १७ ॥

दोहा ॥

वीरमती लटपट करे, गुणावलीथी ताम ॥ पण जोखी समजे-
नही, सासू तथा विराम ॥ १ ॥ दास सवि आपापणुं, जश्ने
काम करंत ॥ सासु बहुअरने कहे, अवसर लहि एकंत ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवी रीते वीरमती गुणावली साथ खटपट करवा लागी. पण ऐ जोला दिखनी वहु सासुना इरादाने समजी नहीं. ॥ १ ॥ पत्नी सर्व दासीढं जइ पोतातुं काम करवा लागी. ए अवसरे एकांत जोइ सासुए वहुने नीचे प्रमाणे कहुं. ॥ २ ॥

रे वत्से तुं नृप सुता, मुज सुत तुज जरतार ॥ ते मदथी गणती
हुईश, सफल करी संसार ॥ ३ ॥ तुं मनमां लेती हुईश, हूं रूडी
निरधार ॥ पण हुं लेखे नवि गणुं, रे! वधु तुज अवतार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे! वत्से, तुं राजपुत्री ठे, अने मारो पुत्र तारो स्वामी ठे, एवा मदथी तुं तारा संसारने सफल मानती हुईश. ॥३॥ वली मनमां मानती हुईशके, हुं रूडीढं. पण हुं तारा अवतारने लेखामां गणती नथी. ॥४॥

निसुणी कहे गुणावली, सासूजी कहो केम ॥ विण गुनहे मुजने तमे,
कुवखाणो ठो एम ॥ ५ ॥ ह्य गय रथ कंचन रयण, घणा तेम पट-
कूल ॥ सकल वस्तु ठे माहरे, परिकर पण अनुकूल ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते सांजली गुणावली बोली, हे! सासुजी, तमे आम केम बोळो ठो? गुना वगर मारी निंदा केम करो ठो? ॥ ५ ॥ अश्व, गज, रथ, सुवर्ण, रत्न अने घणां पटकुल वस्त्र तथा सर्व वस्तु मने मखे ठे, वली मारो परिवार पण मने अनुकूल ठे. ॥ ६ ॥

वाई मुज सरखी सुखी, कुण नारी संसार ॥

तुम सरिखी सासू ठते, लेखे मुज अवतार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हे! वाइजी, मारा जेवी बीजी कइ स्त्री संसारमां सुखी ठे? वली तमारा जेवी मारे सासु ठे; तेथी मारो अवतार लेखे ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल तेरमी ॥

॥ तमे पीतांबर पेहेर्याजी मुखने मरकलडे ॥ ए देशी ॥

सासु कहे कर साहीजी, वचन कोई जांतनो ॥ वहुतें न लह्यो
कांइजा, मरोक ए वातनो ॥ १ ॥ अधरतणें फुरकारेंजी, समजे
जे कोइ ॥ ते संसारे सारेंजी, विरखा कोइ होइ ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सासुए कहुं के, हे! वहु, आ वचननो अने आ वातनो मरोड तारा जाणवामां आव्यो नहीं. ॥ १ ॥ जे एक होउना फरकवा उपरथी समजी जाय, तेवा कोइ आ संसारमा विरखा ठे. ॥ २ ॥

जाणपणो जगमांहेलो, वहुअर दोहेलो ॥ मूरख ते पण चा-
हेजी, धन करी सोहेलो ॥ ३ ॥ रूपे कोई न हरपेजी, गुण
हरखे सहू ॥ आउल कुसुमने सरखेजी, दीसे ठे तुं वहु ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे! वधु, आ जगत्मां जाणपणुं दोहेलुं ठे! मूर्ख होय ते पण धननो उपजोग चाहे ठे. ॥३॥ फोडे रूपथी हरे पामं नही: सर्वे गुणथी हरे पामे ठे. हे! वधु, तुं तो पुपना जेवी मृड लागे ठे. ॥ ४ ॥

पहेरी उंढी तुं जाणजी, वख्र कीरोदकी ॥ पण तुजमां एक
दाणोजी, समजण कयां थकी ॥ ५ ॥ एकदिश चार वेदजी,
एक दिश चातुरी ॥ जेदालक बहे जेदजी, सुण कामातुरी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तु उधनां जेवां उजलां वखने उंढी जाणे ते पण तारामां समजणाणो एक दाणो पण नथी.
॥ ५ ॥ एक तरफ चारे वेद अने एक चातुरी ते, तेनो जेदतो खरो जेद होय ते जाणे. हे ! कामातुर
खी, ते सांचल. ॥ ६ ॥

जाणती हूश्र तुं काहीजी, पण पशु सारखी ॥ अमे चतुराई
ताहारीजी, बोळतां पारखी ॥ ७ ॥ निसुणी सासू वाणीजी, बोली
गुणावली ॥ निपट एम अजाणीजी, किम मुज अटकली ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तुं एम जाणे ते के, हुं डाही हुं पण तुं तो पशु सरखी हुं. अमे तारी चतुराईने बोळवामांज
पारखी खीधी. ॥७॥ सासुनी आवी वाणी सांचली गुणावली बोली के, हे ! वाइजी ! मारी अकळनी तमे
जाण्या विना केम अटकल करी. ॥ ८ ॥

माहारा मनथी हूं जाणुंजी, सहुथी हुं काही ॥ आप क्रिस्थुं हूं व-
खाणुंजी, पण तुमे नवि चाही ॥ ९ ॥ प्रीतम तम सुत जेहवोजी,
माहारे मन मीठो ॥ त्रिजुवनमां नर एहवोजी, बीजो न कोई दीठो ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हुं मारा मनथी जाणुं हुं के हुं सवथी डाही हुं, पण हुं मारा पोतानां वखाण करुं ते शाका-
मनां ? तमे तो पण चाही नहीं. ॥ ९ ॥ तमारा पुत्र जेवो स्वामी मारे मनतो बहु मीठो ते, त्रण जुवनमां
बीजो कोइ तेवो नर दीठो नथी. ॥ १० ॥

हुंतो वखतावारजी, वाईजी तमे सुणो ॥ माहरो ए अवतारजी,
किम करी अवगुणो ॥ ११ ॥ वीरमती तव जाखेजी, सांचल
बहुआरू ॥ तुं जे एवनी राखेजी, हुंस ते शासारू ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे ! वाइजी सांचलो हुं तो धन्य हुं, मारो अवतार तमने अवगुण जरेलो केम लाग्यो ? ॥११॥
वीरमती बोली, हे ! बहु, सांचल, तुं आवडी होंश शामाटे राखे ते ? ॥ १२ ॥

ए चंद नृपती कुण लेखेजी, एहने कुण जाणे ॥ अवर जो तुं नर
देखेजी, तो हठ नवि ताणे ॥ १३ ॥ सायर बहैर शुं जाणेजी, मी-
डक कूपनो ॥ कुबजा ते शुं प्रमाणेजी, गुणरति रूपनो ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ ए चंद्रराजा शा लेखामां ते, अने कोण उंखले ते ? जो तें बीजा नर जोया होत तो आवी हठ
करते नहीं. ॥१३॥ कुवानो देडको समुझनी वेहेरने शुं जाणे ? कुबजा खी रतिना रूपनो गुण शुं समजे ? ॥१४॥

जिणे नाखिअर नवि दीठाजी, थळिया बापडा ॥ काढे लागे मी-
ठांजी, तास कोठिबडा ॥ १५ ॥ नागरजन दुर साहीजी शुं बहे
जंगली ॥ जाणे शुं बनात वसाइजी, उंढी जिणे कंबली ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जे जे बीचाराए नारीएलनां फल दीठां न होय तेउने कोठीवडां मीठां लागे ठे. ॥ १५ ॥
जंगली लोकोने नगरजनना वैचवनी शी खबर पडे? जेणे कांवल उढी होय ते वनातनी खेहेजत शुं जाणें? ॥ १६ ॥

सरसुधी जाई आवेजी, ह्य जिनदासनो ॥ रविह्य जेद न पावेजी,
गमन विद्यासनो ॥ १७ ॥ जेणे प्रवहण नवि दीठांजी, प्रीयतस
तुंबडां ॥ शास्त्र सुण्यां नही मीठांजी, तस रुचे हुंबडा ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जिनदासनो घोडो के जे सरोवर सुधी जाई ने आवे ते सूर्यना घोडानी गति विद्यासनो भेद
शी रीते जाणे? ॥ १७ ॥ जेणे वहाण दीठां नहोय तेने तुंबकां प्रिय होय ठे, जेणे मधुर शाखो सुण्यां
न होय तेमने हुंबडां (हलुल) छपर रुचि आय ठे. ॥ १८ ॥

जाणशुं हलद पेटीजी, बलदजे घांचीनो ॥ तुं तो ठे सुण वे-
टीजी, मांकड मांचीनो ॥ १९ ॥ एकेक नर ठे एहवाजी, रूपे
सुंदरा अजिनव रतिपति जेहवाजी, प्रगट पुरंदरा ॥ २० ॥

अर्थ ॥ घांचीनो बलद हल खेडवातुं शुं जाणे? तेम हे! वेटी! तुं तो मांचीनो मांकड हुं. ॥ १९ ॥
बीजा एक एक पुरुष रूप वडे एवा सुंदर ठे के जाणे नवीन कामदेव होय अथवा प्रगट इंद्र होय
तेवा लागे ठे ॥ २० ॥

मोहनविजये जाखीजी, ढाल ए तेरमी ॥

चरित्र करीने साखीजी, सुगुण जणी गमी ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ श्री मोहन विजये आ तेरमी ढाल कही, ते चरित्रवडे करीने वाचतां सद्गुणी पुरुषोने गमी ठे.
॥ दोहा ॥

माताजी इम मत कहो, चंदशी अधिक अनेक ॥ पण तुम कुल उद्योत
कर, चंद चंदसम एक ॥ १ ॥ सिंह जणे एक सिंहणी, बहू वनमां
शीयाल ॥ कोशक मृगकस्तुरिड, अवर मृगोनी माल ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणावलीए कहुं. हे! माता! एम कहो नहीं! बीजा अनेक पुरुषो चंद्रशी अधिक हसे पण त-
मारां फुलने उद्योत करनार चंद्रना जेवा तो एकज चंद ठे. ॥ १ ॥ सिंहण एकज सिंहने जणे ठे!
वनमां शीयाल घणां आय ठे. कस्तुरी मृग कोइज होय अने बीजां मृगदानी तो श्रेणि होय ठे. ॥ २ ॥

किहां चंद किहां अवर, अंतर प्रात वियाल ॥ चंद चरण नख सा-
रिखा, बीजा सवि जूपाल ॥ ३ ॥ तोलाए गयवर जिहां, खर ते
वलि पासंग ॥ चोखरंगसम चंद नृप, बीजा रंग पतंग ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तमारा पुत्र चंद क्यां? अने बीजा नर क्यां? तेमनी वच्चे घणो अंतर ठे. बीजा सर्व राजाउं
चंदना चरण नखना जेवा ठे. ॥ ३ ॥ ज्यां मोटा गजेन्द्र तोलाय त्यां गधेना पासंगमां जाय ठे! तेम चंद-
राजा चोखना रंग जेवा ठे अने बीजा पतंगना रंग जेवा ठे. ॥ ४ ॥

जिहां तरु सुरतरु सारिखा, सफल सुशोचित होय ॥ मूलाफल वलि
जाडमां, देखे नाणे कोय ॥ ५ ॥ बाई तुम सुत सारिखो, नहीं कोइ
अवर संसार ॥ मुज शिरते प्रीतम ठते, लाखेणो अवतार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ज्यां कष्ट वृद्ध जेवां वृद्धो सफल अने सुशोचित होय त्यां मूलांना फलने कोइ जाडमां खेले नहीं. ॥ ५ ॥ हे! वाइजी, तमारा पुत्र जेवो कोइ बीजो संसारमां नथी. तेवो पुरुष मारा शिरपर स्वामी ठे तेरी मारो अवतार लाखेणो ठे. ॥ ६ ॥

जाग्ये आव्यो जागमें, ते महारे जगवान ॥

जाणे आव्युं जेहने, ते तेहेनें पकवान ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जे जाग्यथी मारे जाग आव्यो ते मारे जगवान् ठे. जाणे जेने जे आव्युं ते तेने पकवान् ठे. ॥७॥

॥ ढाल चौदमी ॥

॥ डोरी माहरी आवे हो रसिया कडतले ॥ ८ देशी ॥

वीरमती कहे निसुण गुणावली, ठे मुज चंद सुजात ॥ सवूणी ॥ कहुं हुं हुं तो ए तुज आगले, उठे आवी जे वात ॥स०॥वी०॥१॥ पण बहुरत्ना एह वसुंधरा चंदथी अधिक अनेक ॥स०॥ देश विदेश जो तें निरख्यो हुवे तो तुं जाणे सुविवेक ॥स०॥वी०॥२॥

अर्थ ॥ वीरमती बोली. हे! गुणावली! सांजलो, ए मारो पुत्र चंद उत्तम ठे. हुं तो तारी आगल जे वात होठे आवी ते कहुं हुं. ॥ १ ॥ पण आ पृथ्वी बहुरत्ना ठे. चंदथी अधिक अनेक पुरुषो ठे. देश विदेशमां जो तें जोया होय तो तेनो विवेक तारा जाणवामां आवे. ॥ २ ॥

तें एक दीठी एह आज्ञापुरी, तुजने एटली गम्य ॥स०॥ वात शुं जाणे अवर पुरी-तणी, शुं लहे रम्य अरम्य ॥स०॥वी०॥३॥ तिणे अवतार अखेखे तुज गणुं, सांजल न धरीश रीश ॥स०॥ दीठा नही जो विनोद इणे कृते, तो पठीक्यारे जोइश ॥स०॥वी०॥४॥

अर्थ ॥ तें एक आज्ञापुरी दीठी ठे एटले तने एटलीज गम ठे. बीजी नगरीनी वात तुं शुं जाणे? अने आ रमणीय ठे आ अरमणीय ठे एनी तने शी खबर पडे. ॥३॥ तेथी करीने हुं तारो अवतार अखेखे गणुंहुं. आ सांजल जे, रीश करीश नही. जो आवा समयमां तें विनोद जोया नहीं तो पठी क्यारे जोइश ॥ ४ ॥

हुं तुज वखते सासू सांपनी, तुं हजी आणे संकोच ॥स०॥ कौतुक कोईन दीठो तें बहु, ए मुज सबल आलोच ॥स०॥वी०॥५॥ वनना कुसुमतणी परे ताहरो, ए जाए अव-तार ॥ स० ॥ तुं शुं सराहिस मानव जव जणी, नवि जोईश देशाचार ॥स०॥वी०॥६॥

अर्थ ॥ तारा योग्य वखतमां मारा जवी तने क्षास्र मळी अने तुं हजी संकोच लावे ठे, हे, बहु! तें कांइ हसु कौतुक जोयुं नहीं, ए मने प्रबल विचार थया करे ठे. ॥ ५ ॥ वननां पुष्पनी जेम तारो अवतार व्यर्थ जाय ठे. जो तुं देशाचारने जोईश नहीं तो पठी आ मानव जवनो शो लावो लइश! ॥ ६ ॥

नव नव तीरथ नव नव गिरिवरा, नव नव नगर निवेश ॥ स० ॥ नव नव कुंड नवी नवी निम्नगा, वन उपवन सुविशेष ॥ स० ॥ वी० ॥ ७ ॥ नव नव नरवर नव नव नृप वधू, नव नव जात विनोद ॥ स० ॥ नव नव रंग सुरंगा मानवी, नव नव गीत स्वरोद ॥ स० ॥ वी० ॥ ८ ॥ विविध पवित्र चरित्र विदेशनां, जे निरखे तस धन्य ॥ स० ॥ तेतो बलि माताये पुत्रील, जोई होशे

अन्य ॥ स०॥वी०॥ए॥ अश्वमुखा ह्यकर्णा मानवी, कर्णोवगरणा ए तेम ॥स०॥

इगचरणवली गूढ दशनधरा, शुद्धरदा वलि तेम ॥ स० ॥ वी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ नव नवां तीर्थों, नव नवा पर्वतो, नव नवां शोहेरो, नव नवा कुंडो, नव नवी नदीं, नव नवां उपवनो, नव नवा नरवरो, नव नवी राणीं, नव नवा विनोदो, नव नवा रंग वेरंगी मानवीं, नव नवां गीत स्वर, अने विविध जातना पवित्र विदेशनां चरित्रो जे निरखे ते तेने धन्य ते अने तेवी पुत्रींने कोइ माताज जन्म आपे ते. ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ कोइ देशमां अश्वमुखा मानवी ते; कोइ देशमां घोडाना जेवा कानवाळा मानवी ते; कोइ ठेकाणे कर्णना उपकरणा मानवी ते; कोइ ठेकाणे घणा चरणवाळा थाय ते; कोइ गुप्त होतवाळा थाय ते अने कोइ ठेकाणे उज्वल दांतवाळा थाय ते. ॥ १० ॥

दीर्घां विषुं शुं जाणे बापनी, तुं शुं नारीने उल ॥ स० ॥ हवे तुं अशन सुखेकरी,
वेठी फांद पंपोल ॥ स०॥वी०॥११॥ न्यारो पेडो ते चतुराईनो, चतुरनी दूर ब-
लाय ॥स०॥ चातुरी मूल ए पंच प्रकारथी, शाखे एम कहाय ॥ स० ॥ वी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ तेवा माणसो जेया विना तुं वापडी शुं जाणे? अने शुं तुं स्त्रींनी हारमां गणाय ते? हवे तुं खान पान करी उंदी पेहेरीने फांद काढी सुखे वेठी तेमां शुं थयुं? ॥ ११ ॥ चतुराईनो पेडो तो न्यारोज ते. चतुरनी वात जुदीज ते. अने चतुराई पांच प्रकारथी मखे ते, एम शाखमां कडुं ते. ॥ १२ ॥

तुजथी ए रूपापंखेरूआ, कौतुक निरखे अनंत ॥स०॥ ताहरे रंकतणां गुलनी परे,
सकल पदारथ कंत ॥ स० ॥ वी० ॥ १३ ॥ नेह अने निसहनेहनी वातकी, ते किम
जाणी रे जाय ॥स०॥ जेकोई नर परदेश फिर्यो हुए, जुंडी नवि ते जोलाय ॥स०॥वी०॥१४॥

अर्थ ॥ ताराथी तो पक्षी पण उत्तम ते के जेठ जमीने अनंत कौतुक जुए ते अने तारे रांकना गो-
लनी जेम सर्व पदारथ एक स्वामीज ते. ॥ १३ ॥ स्नेहज अने स्नेह वगरनी वात जाणी केम थाय? जे
माणस परदेशमां फिर्यो होय ते कोइ दुर्जनथी जोलवाई जाय नहीं. ॥ १४ ॥

घरसूरा ने वलि मठ पंक्रिया, ते अण समजूरे दाय ॥स०॥पण परचूमि फरी आदर लहे,
विरखा तेहवारे कोय ॥स०॥वी०॥१५॥ पाम्यातुं फल एह जे दीजीयें, कोईने लव
वेश ॥स०॥ जीविततुं फल एह जे जोईयें, कौतुक तीर्थ विदेश ॥ स०॥वी०॥१६ ॥

अर्थ ॥ जे पुरुष घरसूरा अने मठपंडित होय ते बने जातना पुरुषो अणसमजु ते. पण जे परचूमिमां
फरीने आदर पामे तेवो पुरुष कोइ निरखो होय ते. ॥ १५ ॥ कोईने लवलेश आपीए ते पाम्यातुं फल ते;
अने जे देश फरी तीर्थ के कौतुक जोइए ते जीविततुं फल ते. ॥ १६ ॥

सासुर्यें इम परचावी वहूजणी, ए कही चौदमी ढाल ॥ स० ॥

मोहनविजय कहे जचि सांजलो, आगल वात रसाल ॥ स० ॥ वी० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे सासुर पोतानी वहुने कडुं. आ चौदमी ढाल कही, श्री मोहनविजय कहे ते के,
हे जचिमाणी! सांजलो आगल रसिक वात आवशो. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

सासु वचन गुणावली, निसुणी जंपे एम ॥ बाई देश विदेश ते,
जोया जाए केम ॥१॥ इहाचारी कौतुकी, वली निरंकुश जेह ॥
मननी मोजे संचरे, देश विदेशे तेह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणावली आवां सासुनां वचन सांचली बोली, हे! बाइजी! देश विदेश आपणाथी केम जोवाय?
॥ १ ॥ जे स्वेहाचारी, कौतुकी, निरंकुश अने मनमोजी होय ते देश विदेशमां विचरे ठे. ॥ २ ॥

हूं नृपनी पटरागिणी, बाहिर पग न देवाय ॥ बाईजी कहो
मुज थकी, एवातो किम थाय? ॥ ३ ॥ तुम वचनामृतथी थयुं,
जोवाने मन जोर ॥ पण किम करीये चरणने, नाची जोवे मोर ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हूं तो राजानी खी हूं तो कहो बाइजी माराथी बाहिर पगशी रीते देवाय? अने ए वात केम
वने? ॥ ३ ॥ तमारां वचनामृतथी मने देशांतर जोवानी जोरथी उत्कंठा थइ ठे, पण केम करवुं? मोर
नाचीने चरणनी सासुं जोवे ठे तेम मारे पण ठे. ॥ ४ ॥

जे अणशिखुं कीजियें, ते आवे किम वगग ॥ आरुतरे तेतो जले,
पण किम तरशे कगग ॥ ५ ॥ हूं अबला प्रीतम थकी, अधक्षण
न रही डूर ॥ किम तेहथी करीये कपट, साखी ठे शशि सूर ॥६॥

अर्थ ॥ जे शिख्यावगरुं करवा जाईए ते वगमां केम आवे? पाणी उपर तरशे पण कागलथी शी रीते
तराशे? ॥ ५ ॥ हूं अबला हूं; वली मारा प्रियतमथी अधीं क्षण पण दूर रही नथी, तो हवे तेनाथी कपट
केवी रीते कराय? चंद्र अने सूर्य तो तेना साखी ठे. ॥ ६ ॥

कवही कपट होवे प्रगट, जो जाणे प्राणेश ॥ तिहां आरा आवे नहीं,
जोया देश विदेश ॥ ७ ॥ प्रीतम विण परदेशडे, नारीयें न जवाय ॥
पंखी पुरुष अने पवन, जिहां जावे तिहां जाय ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जो कदाचित् करेळुं कपट प्रगट थाय अने ते प्राणेशना जाणवामां आवे तो ते वखते जोयेला
देश परदेश आळा आवे नहीं ॥ ७ ॥ कोइपण खीए प्रियतम विना परदेश जवाय नहीं. पक्षी पुरुष अने
पवन ज्यां मरजी पडे त्यां जइ शके ठे. ॥ ८ ॥

॥ ढाल पंदरमी ॥

॥ कपूर होवे अति उजलो रे ॥ ए देशी ॥

बहुने वीरमती कहेरे, वातो विविध बनाय ॥ कारज जे नारी करेरे, ते नरथी न-
विथाय ॥ जविकजन, निरखो नारि चरित्र ॥ ए आंकणी ॥१॥ हरिहरब्रह्म पुरंदरा रे,
वनितायें वश कीध ॥ मुनिवर सरिषा जोलव्यारे, ग्रंथें नाम प्रसिद्ध ॥ जण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीए बहुने विविध वातो बनावी कहेवा मांडी. अरे! बाइ, तमे शुं जाणो! जे कार्य नारी
करे ते नरथी पणा बनतुं नथी. हे जविक जन! हवे नारी चरित्रने निरखो. ॥ १ ॥ हरि, हर, ब्रह्मा अने

इंज जेवाने पण वनिताप वश कर्या ठे; अने मोटा मुनिवर सरखाने पण जोखवी नांख्या ठे. जेमनां नाम ग्रंथोमां प्रसिद्ध ठे. ॥ ३ ॥

जोखि नारि चरित्रनो रे, पाम्या नही कोई पार ॥ जे नवि जोखव्या नारिये
रे, ते विरखा संसार ॥ ज० ॥ ३ ॥ नारि विषम गिरिवर चढेरे, वश आणे
अहिराज ॥ अति गंजीर नदी तरे रे, युवती कपट जिहाज ॥ ज० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अरे ! जोखी वहु ! कोइ पुरुष नारी चरित्रना पारने पाम्यो नथी. जे नारीथी जोखवायानथी, तेवा पुरुषो संसारमां विरखा ठे. ॥ ३ ॥ नारी मोटा विषम गिरि उपर चढी जाय ठे अने मोटा शेष नागने पण वश करे ठे. कपटना वाहाणरूप युवति मोटी गंजीर नदीने पण तरी जाय ठे. ॥ ४ ॥

सिंहथकी नवि उसरे रे, खेले अखिला खेल ॥ राधी जेहवी सुरखतारे,
विरची विषनी वेळ ॥ ज० ॥ ५ ॥ पीठथी जे बीहति रहे रे, तास ज-
नमअकळ ॥ नारीने कृण शीखवेरे, चरित्र ग्रहीने हक ॥ ज० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ स्त्री सिंहथीपण बीती नथी. ते वधा खेळ खेळी जाणे ठे. जो ते राजी अइ होय तो कटपळता अने नाराज अई होय तो विषयता ठे. ॥ ५ ॥ जे स्त्री पतिथी जय पामती रहे तेनो जन्म कष्टरूप धायठे. नारीने नारी चरित्र हृदयमां बापी कोण शीखवे ठे ? ॥ ६ ॥

मोर इना कृण चितरे रे, हंस जणी गति सार ॥ कृण शीखवे मृगराजने रे,
करिवर कुंज प्रहार ॥ ज० ॥ ७ ॥ जाति स्वजाव शिख्याविनारे, आवे गुण
निरधार ॥ चीति चंद नरिंझनीरे, न धरीश चित्त मजार ॥ ज० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ मोरनां इंडाने कोण चीतरे ठे ? हंसने गति कोण शीखवे ठे अने गजेन्द्र उपर प्रहार करवाने केसरी सिंहने कोण बतावे ठे ? ॥ ७ ॥ जाति स्वजावना शुषो शिख्या विनाज आवे ठे. तेथी हे ! वहु, तुं तारा मनमां चंद राजानी बीक राखीश नही. ॥ ८ ॥

गगन गामनी विद्याथकी रे, जोशुं विनोद विख्यात ॥ रात रमी घरे आवशुं रे,
होशे जाम प्रजात ॥ ज० ॥ ९ ॥ जे रामत रमशुं निशारे, ते शुं जाणशे
राय ॥ चंचा पुरुष ते शुं वली रे, पुरुषमांहि कहेवाय ॥ ज० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ मारी पासे आकाशगामी विद्या ठे, तेनाथी वधा प्रख्यात विनोद जोइ वधी रात्रि रमी ज्यारे प्रजात अशे ल्यारे तो पाज घरे आवीशुं ॥ ९ ॥ जे आपणे रात्रे रमत रमीशुं ते राजा शरीरते जाणी वाके ? जे पुरुषआकृति चाकीयो कर्यो होय ते शुं पुरुषमां गणाय ठे ? ॥ १० ॥

शुं थयुं चंद जो जाणशे रे, पण केम खेळ मूकाय ॥ जेम मशक उतपातथी रे,
सदन शुं मूकी जवाय ॥ ज० ॥ ११ ॥ वचन सुणी सासुतणां रे, हरषि गुणा-
वली चित्त ॥ जोईश सासु सहायथी रे, नवली क्रीमा नित्य ॥ ज० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ कदी चंद जाणे तोपण शुं थयुं ? आपणे खेळ केम भोनी देवाय ? मशखाना उतपातथी शुं घर मुकी नाही जवाय ठे ? ॥ ११ ॥ आवां सासुनां युक्तिवालां वचन सांजळी गुणावली मनमां हर्ष पामी अने सासुनी सहायथी नित्य नित्य नवली क्रीडा जोईश एम खुशी अवा लागी ॥ १२ ॥

ए सासुमांहे अठे रे, बहु विद्या अजिराम ॥ तेणे लेई नवि शके रे,
नरपति महारूं नाम ॥ ज० ॥ १३ ॥ राणी सासुने कहे रें, हुं हुं तम
तणी गोद ॥ देखाडो सुखेरे, नववा देश विनोद ॥ ज० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ वली आ सासुमां घणी विचित्र विद्याळ ठे, तेथी राजा मारूं नाम लइ शकशे नहीं. ॥ १३ ॥
राणीए सासुने कहुं, बाईजी! हुं तमारे आधीन हुं. मने सुखेथी नवनवा देश अने विनोद बतावो. ॥ १४ ॥

पण बाईजी माहरी रे, तुम हाथे ठे लाज ॥ नही अलगी तुम वचनथी रे,
तुमे माहरे शिरताज ॥ ज० ॥ १५ ॥ अद्भुत जे कौतुक हूवे रे, ते देखाडो
आज ॥ जे कोइ बेठी नाचवा रे, घुंघटतुं शुं काज ॥ ज० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पण हे ! बाईजी ! मारी लाज तमारा हाथमां ठे. हुं तमारां वचनथी जुदी रहीश नहीं, ! तमे
मारा शिरताज ठो. ॥ १५ ॥ हवे जे अद्भुत कौतुक होय ते मने बतावो. जे नाचवा बेठी तेने पढी घुं-
घट करवानुं शुं काम ठे ? ॥ १६ ॥

पण कोइ मंत्र प्रयोगथी रे, वास करजो नृपाल ॥

मोहन विजये हेजथी रे, कही पनरमी सुंदर ढाल ॥ ज० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ पण कोइ मंत्र प्रयोगथी तमे राजाने वश करजो. आ प्रमाणे मोहनविजये सुंदर पनरमी ढाल कही.
॥ दोहा ॥

वश आवी जाणी बहु, सासु कहे ते वार ॥ ठे विद्या अवस्वापनी,
मुज पासे निरधार ॥ १ ॥ कहे तो नगरी जन जणी, करूं दृषदने
तुदय ॥ नृप करवो आपण वसु, तेहमां शुं बहु मुख्य ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पोतानी बहु वश अई एवुं जाणी सासु वीरमती बोली के, मारी पासे अवस्वापनी विद्या
ठे. ॥ १ ॥ जो कहेतो बधी नगरीना लोकोने पथर जेवा करी नांखुं, तो पढी एक राजानो वश करवो
तेमां शी वीसात ठे. ॥ २ ॥

कौतुक जोवा जो थयुं, मन तुज विश्वावीश ॥ तो सांजल तुजने कहुं,
अचरज एक जगीस ॥ ३ ॥ नगरी कोश अढारसे, विमल पूरी
ठे एक ॥ महिपति मकरध्वज तिहां नृप वश कीध अनेक ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जो विश्वनां कौतुक जोवानुं बराबर मनथयुं होयतो सांजल, तने एक मोहुं आश्चर्य कहुं
॥ ३ ॥ अहींथी अढारसो कोस उपर विमलपुरी नामे एक नगरी ठे तेमां मकरध्वज नामे राजा ठे. तेणे
अनेक राजांठेने वश कर्यां ठे. ॥ ४ ॥

तनुजा नामे प्रेमला, लढी सुंदर देह ॥ विधिना हाथे निरममी,
निपट करीने नेह ॥ ५ ॥ सिंहलपुर सिंहरथ नृपति, सुत क-
नक ध्वज राज ॥ तेहने परणशे प्रेमला, मुद्दुरत रजनी आज ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेने लक्ष्मीना जेवा सुंदर देहवाली प्रेमला नामे एक पुत्री ठे. तेने विधिप घणो स्नेह धरीने पोताने हाथे निर्माण करी ठे. ॥ ५ ॥ सिंहख पुरमां सिंहरथ नामे राजा ठे, तेनो पुत्र कनकध्वज आज रात्रिना मुहूर्त्तमां ते प्रेमलानी साथे पराणशे. ॥ ६ ॥

कौतुक जोवा सारिखुं, अठे आजतो तेह ॥

जो आवेतो तुज जणी, हुं देखाहुं तेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आजे जोवा जेवुं ते कौतुक ठे. जो तुं आवे तो तने ते वतावुं. ॥ ७ ॥

॥ ढाल सोलमी ॥

॥ नणदल बिदखिदे ॥ तथा ॥ सीता रूपे रूनी, जाणो आंवा ढाले सुकी
हो, सीता कोणे हरी ॥ ए देशी ॥

सासु बहुने राणी, घणो हीयडे हेज जरांणी हो ॥ संगत फल एहवां,
तुमे सासुजी गुण धामी, हुंतो पूरण वखते पामी हो ॥ सं० ॥ १ ॥

कोश अढारसे इहांशी, एक रजनीये पहांचीये किहांशी हो ॥ सं० ॥

कोई देवी होए ते जाय, पण मनुष्य थकी केम थाय हो ॥ सं० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सासुनां आवां वचनशी राणीना हृदयमां हर्ष अयो. संगतनां फले तेवां होय ठे. राणी कहे हो ! सासुजी, हुं पूर्ण वखते तमारा जेवी गुणीयल सासुने पामी हुं. ॥१॥ ते नगरी अहींशी अढारसोकोशठे, त्यां एक रात्रिमां शी रीते पोची शकाय ? जो कोइ देवी होय तो ते त्यां जइशके. मनुष्यशी केम जइशकाय ? ॥२॥

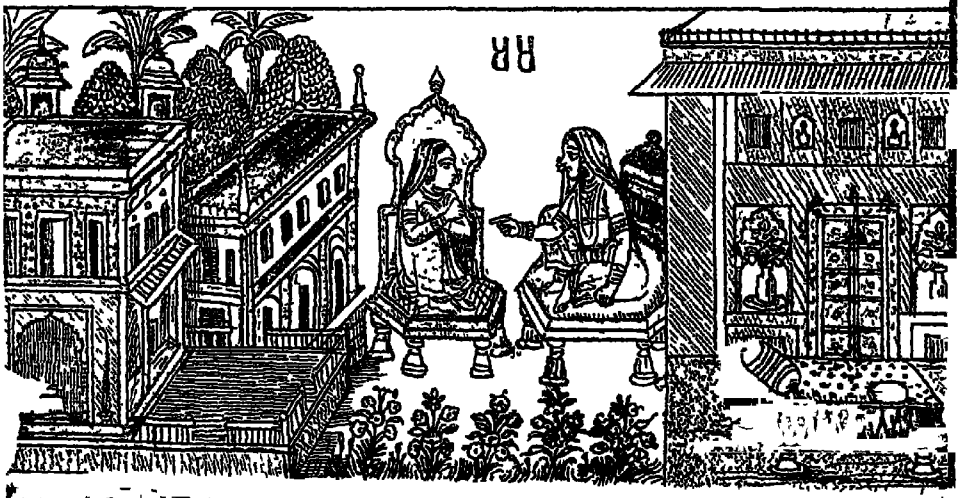
सुण बहु सासु जंपे, बहु कोश सुणी किम कंपे हो ॥ सं० ॥ एक गगन गामिनी मुज
पासे, ठे विद्या परम विलासे हो ॥ सं० ॥ ३ ॥ लाख जोजन जइ आहुं, पण एटखामां
शुं जावुं हो ॥ सं० ॥ ए एक डगळुं माहारुं, चित्त कायर म करीश ताहारुं हो ॥ सं० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सासुए कहुं, हे ! बहु सांचलो, घणा कोशतुं नाम सुणी केम कंपी चाले ठे ? मारी पासे आकाश गामी विद्या उत्कृष्टपणे विलास पामे ठे. ॥ ३ ॥ हुं तो एक लाख जोजन जइ आहुं तेवी हुं, तो एटखामां शुं जावुं ठे ? आ तो मारुं एक डगळुं ठे ! तुं तारा चित्तने कायर करीश नहीं. ॥ ४ ॥

निसुणी गुणावली रंजी, जाणी वीरमतीने अगंजी हो ॥ सं० ॥ एहतो विद्या सारी,
तुम बाइजी बलिहारी हो ॥ सं० ॥ ५ ॥ सुणी सासुजी, किम ताकनो मेलशो ताणी
हो ॥ सं० ॥ हमणाशी सजा जे पूराशे, ते जिहां लगे संध्या आशे हो ॥ सं० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते सांचली गुणावली राजी अइ अने पोतानी सासुने चमत्कारी जाणी बोली के, बाइजी, ए विद्या तो बहु सारी, तमने बलिहारी ठे. ॥ ५ ॥ हे सासुजी ! मारी वाणी सांचलो, आवो ताकडो शी रीते मेलवशो ? हमणांशी अहिं एवी सजा एकठी अशे के जे संध्या काळ सुची चालशे. ॥ ६ ॥

एक पहोर निशा जब जावे, तव पीढलो महोले आवे हो ॥ सं० ॥ बलि हास विलासे
सजनी, इम करतां होवे मध्य रजनी हो ॥ सं० ॥ ७ ॥ एक पहोर पोढे नृप रागे, बलि पाढले
पहोरे जागे हो ॥ सं० ॥ दण अक्काश न पावुं, तो हुं किम तुमसंगे आहुं हो ॥ सं० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे एक पोहोर रात्रि जशे त्यारे प्रियतम मेहेले आवशे, पढी हास विदास करतां मध्य रात्रि अइ जशे. ॥ ७ ॥ राजा रागशी एक पोहोर पोढे ठे, अने पढी पाठले पोहोरे जागे ठे, एवी रीते हुं एक ढण पण अवकाश,पामती नथी तो पढी हुं तमारी साथे शी रीते आवुं ? ॥ ८ ॥

तव सासु देइ दिवासा,वहु जोय तुं मुज विदासा हो ॥सं०॥एतो ठे कार्य सोहिलो,आज तुज पति आवशे वहिलो हो ॥सं०॥ए पीठ परचावीने विदासे,पढी आवजे तुं मुज पासे हो ॥सं०॥ इम वहुने घणो परचावी, निज मंदिरे सासु आवी हो ॥सं०॥१०॥

अर्थ ॥ सासुए दिवासो आपी कहुं, अरे ! वहु ! तमे मारो विदास जुळ, आ कार्य तो सेहेतुं ठे, आजे तारो पति वहेलो आवशे. ॥ ९ ॥ तुं तारा पतिने विदासथी संतुष्ट करी अने सुवाडी मारी पासे आवजे. आ प्रमाणे पोतानी वहुने घणो संतोप आपी सासु पोताने मंदिरे आवी. ॥ १० ॥

सासुनां वचन संजारे,मन राणी एम विचारे हो ॥सं०॥ मुज सासुतो गुण पात्र, ए तो घर सरखी नही पात्र हो ॥सं०॥११॥ ए तो कहि गई वातो मोहोटी,पण दीसे ठे सासु खोटी हो ॥सं०॥आज आवशे जो वहिलो प्यारो,तव एहो आवे पतिआरो हो ॥सं०॥१२॥

अर्थ ॥ पढी गुणावली सासुनां वचन संजारी मनमां विचार करवा लागी के, मारी सासु गुण पात्र ठे. पण आ घरनी योग्यता प्रमाणे ते ठीक न कहेवाय. ॥११॥ ए सासु तो मोटी मोटी वातो कही गइ, पण ते खोटी लागे ठे. आजे जो प्रियतम वेहेला आवे तो तेनो पतियार माखम पडी जशे ॥ १२ ॥

हवे वीरमती कपटाई,तुमे सांजलो सहु चित्तलाई हो ॥सं०॥ संध्या पहिली सद्या, तिणे साधवा मांडी विद्या हो ॥सं०॥१३॥सुर प्रगट्यो वचने बांध्यो,किम नारी मुजने आराध्यो हो ॥सं०॥ साज्राखे आकर्ष्या अर्थे,कोइ कोइने तेडे नहीं व्यर्थे हो ॥सं०॥ ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हवे अहिं वीरमतीए जे कर्युं ते सौ चित्त दइने सांजलो. तेणीए संध्या पेहेली पोतानी विद्या साधवा मांडी. ॥ १३ ॥ तेवामां विद्यानो अधिष्टायक देव जे वचनथी बांधायो हतो ते प्रगट अथो, तेणे कहुं. अरे ! स्त्री ! तें मने केम आराध्यो ? ते बोली. में कोइ कार्यने अर्थे तमारुं आकर्षण कर्युं ठे. कोइ कोइने वृथा तेडे नहीं. ॥ १४ ॥

कोइ एहवो रचो तमे फंद,मुजपुत्र अठे नृप चंद हो ॥सं०॥ कांइ तुमथी एहवुं थावे,सुत दिवस ठते घर आवे हो ॥सं०॥१५॥ सुर कहे एहमां शुं करहुं,अंजली जलमां शुं तरहुं हो ॥सं०॥ राणी मन वात ते जाणी,देव रचे ते सुणो प्राणी हो ॥ सं० ॥१६॥

अर्थ ॥ हे देव ! तमे कोइ एवो फंद रचो के मारो पुत्र चंद ठे ते हुं धारुं तेम करे. तमाराशी कांइ ऐहुं वने के, ते मारो पुत्र दिवस ठतां घेर आवे ? ॥१५॥ देवताए कहुं, अरे वाइ, एमां ते शुं करहुं ठे ? अंजलि जेटला जलमां शुं तरहुं ? राणीना मननी वात जाणी हवे देवता जे रचे ते सर्व सांजलो. ॥ १६ ॥

वीरमती शोलमी ढाले, करे कपट ते पुत्र विचाले हो ॥ सं० ॥

कहे मोहन शीयल अटंको, तस वाल न होवे वंको हो ॥ सं० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ सोलमी ढाले वीरमती कपट करी पुत्रने चलित करे ठे. मोहन विजय कहे ठे के, शीयलमां अटंक एवा ते चंदनो एक वाल पण वांको नहीं आय. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

दुर्जन जन मन जेहवी, श्याम घटा घन घोर ॥ उत्तर वाली उन्हही,
मोर करे जींगोर ॥ १ ॥ दहदश दमके दामिनी, जिम मनमथ कर-
वाल ॥ गुह्मिरो अति गाजे गयण, कोरण वहे विचाल ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ते समये दुर्जन लोकोना मन जेवी उत्तरमांथी मेघनी घन घोर श्याम घटा चढी आवी अने मोर दौका करवा लाग्या. ॥१॥ जाणे कामदेवनी तरवार होय तेवी विजली दशे दिशामां चमकवा लागी. आकाशमां गर्जना थवा लागी अने चारे तरफ घमघोर अइ रह्युं. ॥ २ ॥

जलधारा निठरु पडे, शीतल पवन प्रसार ॥ सकर ककर सम उडे,
उरुमंडे जलधार ॥ ३ ॥ एहवी घनमाला रची, अति सुविशाला जाम ॥
कहीने वीरमती जणी, सुर पोतो निज ठाम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जलनी घाटी धारा पडवा लागी; शीतल पवन प्रसरवा लाग्यो. साकरनी जेम करा उडवा लाग्या अने झनी साथे जल धारा पडवा लागी. ॥ ३ ॥ आवी विशाल मेघमाला रचीने अने ते वीरमतीने जणावीने ते देवता पोताने स्थाने चाली गयो. ॥ ४ ॥

प्रसयो घन तिम चिहुं दिशे, सजा विसर्जीराय ॥ मंदिर आव्यो
दिन बते, राणी विस्मय थाया ॥ ५ ॥ सासु वचन तपो थयो, राणीने
विश्वास ॥ दोकर जोकी गुणावली, उची प्रीतम पास ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आवी रीते चारे दिशामां मेघने प्रसरी गयो जोइ राजाए सजाने विसर्जन करी अने दिवस वतां ते राणीना मंदिरमां आव्यो. ते जोइ राणी गुणावली विस्मय पायी गइ. ॥ ५ ॥ आथी राणीने सासुना वचन उपर विश्वास आव्यो. गुणावली वे हाथ जोडी पोताना प्रियतमनी पासे उची रही. ॥ ६ ॥

आज घणा वहिला तमे, आव्या मंदिर एम ॥

दीसो आमण डुमणा, कहो प्राणेश्वर केम? ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते बोली हे! प्राणेश्वर! आज तमे मंदिरमां घणा वेला पधार्या अने आम आकुल व्याकुल लागो वे. तेलुं शुं कारण ते कहो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल सत्तरमी ॥

आवी उरही जा परी हे ॥ के वेरण मत तरसावे जीवके ॥ रतन सोनारकी हे ॥ पदेशी ॥

चंद कहे राणी जणी हे ॥ के साजन, विणसतु वरसे मेहके ॥ नवली चंदनी

हे, के ललना केरां जुळ चरित्र के ॥ शीतल पवन जकोलथी हे ॥ केसाण ॥

कंपे कोमल देह के ॥ नणा ॥ गंगातट वेळु जिसी हे ॥ केसाण ॥ सखरबिठाई

सेज के ॥ परनां उसीसां धर्या हे ॥ केसाण ॥ राणी मनमे हेजके ॥ नणा ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंद राजाए राणीने कळुं, प्रिया, आ ऋतु विना मेघ वर्षे ठे, (हे जविलं चंदनी नवल नारीलुं चरित्र जुळ.) हे! बाला, आ शीतल वायु वाय ठे, जेथी मारी कोमल काया कंपी चाले ठे. ॥ १ ॥ ते

वखते गंगानी रेती जेवी कोमल शय्या बिजावी अने सुंदर उंसीकां मुक्कामां आव्यां, आथी राणीना मनमा आश्चर्य थयुं. ॥ ५ ॥

बेठो पर्यके पीउहे ॥ केसाण ॥ घरमां बांधी कान के ॥ नारी आपे नेहशु के ॥
केसाण ॥ मृगमद अंबर पानके ॥ नगा३ ॥ आसव नवनव जातिनां हे ॥ केसाण ॥
राणी करावे पानके ॥ नारायणादिक तेलना हे ॥ केसाण ॥ करे अच्यंग विधानके ॥ नगा४ ॥

अर्थ ॥ प्रियतम कान बांधी घरमां पलंग उपर बेठो. राणी गुणावली खेहथी कस्तुरी अने अंबर आ-
पवा लागी. ॥ ३ ॥ वली राणी नव नवी जातना आसव (सरवत) ना पान करावी ने नारायण प्रमुख
सुगंधी तेल चोखवा लागी. ॥ ४ ॥

अगर चंदनअंगीठिका हे ॥ केसाण ॥ पसर्यो परिमल पूरके ॥ तेणे नृप तनुथी थयो
हे ॥ केसाण ॥ शीत पराजव छूरके ॥ नगा५ ॥ सुखजर सेजे पोढीउहे ॥ केसाण ॥
चंद चतुर तेणि वारके ॥ चतुरा चरण चंपी करे हे ॥ केसाण ॥ आदर विविध प्रकारके ॥ नगा६

अर्थ ॥ अगर चंदननो सुगंध प्रसराव्यो. आथी राजाना शरीरमां शीतनो पराजव अइ गयो. अने ते
दूर अइ गइ. ॥ ५ ॥ पढी सुखथी जरपूर अइ चतुर चंद्रराजा शय्यामां सुइ गयो. अने चतुरा गुणावली
विविध प्रकाराना आदरथी तेनां चरणने चांपवा लागी. ॥ ६ ॥

राणी जगाडे रायने हे ॥ केसाण ॥ द्वाणद्वाण सो सो वारके ॥ द्वाणवारें करी रीसडीहे ॥
केसाण ॥ वनिताने वसु धारके ॥ नगा७ ॥ इम करतां संध्या अर्ध हे ॥ केसाण ॥ पाम्यां चंद
विश्राम के ॥ राखे सुरत जाग्या तणी हे ॥ केसाण ॥ वनिता पगपग जामके ॥ नगा८ ॥

अर्थ ॥ वली राणी गुणावली राजाने जगारवा लागी, द्वाणे द्वाणे सो सो वार जगाडे ठे अने वली
द्वाणवारे ते वनिता रीस करवा लागी. ॥ ७ ॥ एम करतां संध्याकाल थयो पटले चंद राजा विश्राम अइ
सुइ गयो. राणी पोहोरे अने पगले पगले जागवानी सुरत राखवा लागी. ॥ ८ ॥

उठे द्वाण बेसे वली हे ॥ केसाण ॥ चंचल राणी चित्तके ॥ संचारे ते गुणावली हे ॥
केसाण ॥ सासुनो संकेत के ॥ नगा९ ॥ निरखे अंबर अंतर हे ॥ केसाण ॥ कपट निद्राये
चूपके ॥ राणी नवि जाणी शकी हे ॥ के० ॥ वालिम केरु खरूपके ॥ न० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ते चंचल गुणावली द्वाण वार उठती अने द्वाणवार बेसती हती अने चपल चित्तथी सासुनो
संकेत संचारती हती. ॥ ९ ॥ राजा कपट निद्रा करी वखनी अंदरथी जोवा लाग्यो. पतितुं आ आचरण
राणी जाणी शकी नहीं. ॥ १० ॥

वनिता चल चिंता घणी हे ॥ केसाण ॥ जाणीने राजानके ॥ मांडी मनथी विचारणा हे
॥ केसाण ॥ एतो कोइक विज्ञानके ॥ नगा११ ॥ कां करे एइ दुःशीलता हे ॥ केसाण ॥ प्र
सुशीला एइके ॥ बिगनी कोइक दुःसंगथी हे ॥ के० ॥ एहमां नही संदेह के ॥ नगा१२ ॥

अर्थ ॥ राजा चंद विचारमां पडयो के, आ वनितानुं चित्तचपल देखावठे. तेना मनमां को

थयो ठे. अथवा कांडक जाणवानुं ठे. ॥ ११ ॥ आ खी सुखीळा ठे एतो प्रगट पणे जणाय ठे. ते उता आवी दुःशीलता केम करे ठे ? अथवा कोड दुसंगथी ते बगडी ठे एमां संदेह नथी. ॥ १२ ॥

मुज सरिखो प्रीतम ठते हे ॥ केसाण ॥ केहथी बांधी प्रीतके ॥ नीव संगति नारी हुएहे ॥
केसाण ॥ एहवी दीसे रीतके ॥ न० ॥ १३ ॥ सोहेखा सोवन नवी गमे हे ॥ केण ॥ कुत्सित
टंकण खारके ॥ जिम मूर्खित अंगारथी हे ॥ केण ॥ थिर रहे ए घनसारके ॥ न० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ मारा जेवो पति उतां तेणीए कोनी साथे प्रीति बांधी हसे ? अथवा नीचना संगथी नारी बगने ठे, एवी रीति ठे. ॥ १३ ॥ नजारो टंकणखार उत्तम एवा सुवर्णने गमतो नथी अने अंगाराथी मूर्खी पामेळुं कपूर स्थिर रहे ठे. ॥ १४ ॥

प्रिय अंगार चकोरने हे ॥ केसाण ॥ बकुलने मदिरा दायके ॥ जो कोई वस्तु
जळी हुवे हे ॥ केसाण ॥ मध्यम तास सुहायके ॥ न० ॥ १५ ॥ तिम
माहारी पटरागणि हे ॥ केसाण ॥ इम मुजने जरमाय के ॥ किहां इक
जावा मन करे हे ॥ केसाण ॥ पण मुजथी संकोचायके ॥ न० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ चकोर पक्षीने अंगारा प्रिय लागे ठे. बोरसखीना वृद्धने मदिरा पल्लवित करे ठे. जो कोई जणी वस्तु होय तेनी सहाय मध्यम होय ठे. ॥ १५ ॥ तेम आ मारी पटराणी मने जरमावीने कांड जवानुं मन करे ठे पण ते माराथी संकोचाय ठे. ॥ १६ ॥

पण किम झाझा आगले ॥ केसाण ॥ चाले कपट डूमाळ के ॥

सत्तरमी जाखी जळी हे ॥ केसाण ॥ मोहन विजये ढाल के ॥ न० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ पणा डाह्या माणस आगळ कपटनो डोळ शी रीते चाली शके ? आ प्रमाणे मोहन विजये सत्तरमी ढाल कही ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

ठळ ताकी संध्यासमय, गुणावली गजगति ॥ शुद्धी बाहिर परवरी,

नरपति लही निरति ॥ १ ॥ खुणसधरी लेई खड्ग, कंते कीधी केरु ॥

मखी गइ काळी निशा, न लह्यो नारि निवेड ॥ २ ॥

अर्थ ॥ संध्यानो समय थयो एटले गुणावली उद्यताथी गजेन्द्रना जेवी चाल चालती राजाने निदामां रनी बाहेर नीकली. ॥ १ ॥ पठवाने राजा तीव्रण खड्ग लई तेनी केने पळ्यो. काळी बोर रात्रि अई लागतेने जोड शकी नहीं. ॥ २ ॥

थइ संध्या सासु जूए, बधू तणी ते वाट ॥ एहवे उघकाव्यां

आजाई गुणावलीयें कपाट ॥ ३ ॥ वीरमती हरखी घणुं, बहुने

चंबदर दीध ॥ कीरति निज विद्यातणी, लघुताथी तिणे कीध ॥ ४ ॥

हे, गसु वीरमती संध्याकाळ थयो एटले बहुनी वाट जोती हती. तेवामां गुणावलीए कंणे कां. ॥ ३ ॥ वीरमतीए थयो हर्ष घरी बहुने आदर आय्यो अने तेणीए लघुताथी के री. ॥ ४ ॥

वचन थकी आवी इहां प्रीतमथी प्रबन्न ॥ नवि मुकाणो तुम
तणो, बाइजी दाछिन्न ॥ ५ ॥ जेह हवे मुजने कहो, ते हुं करूं
प्रमाण ॥ वहिली जिम जाउं वली, जागशे जीवन प्राण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ बहु बोली-बाइजी, हुं तो तमारा वचन उपर प्रियतमथी बुपी रीते अहिं आवी हुं. तमारो
प्रेम मारथी मुकाणो नहीं. ॥ ५ ॥ हवे मने जे कहो ते प्रमाणे करूं अने जेम बने तेम वेहेली जाउं.
नहीं तो मारा जीवन प्राण जागी जाओ. ॥ ६ ॥

चंद्र नृपति द्वारांतरें, अवलोके अवदात ॥

थइ संपे सासू बहु, करवा मांकी वात ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजा घर उपर उचो रही आ चरित्र जुए ठे. सासुबहुए एकसंप थइ घात करवामांडी. ॥७॥
॥ ढाल अढारमी ॥

॥ नाह अवोला लेइ रह्या ॥ ए देशी ॥

वीरमती कहे रे बहु, उपवन लगे जावो ॥ कंबा एक कणे-
रनी, दोडी लेइ आवो ॥१॥ नारी कांई जाणे नही, मति तुछ क-
हावे ॥ ते पण राति पडे, पानहीथी जावे ॥ ना० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वीरमती वहुने कहे ठे, तुं उपवन सुधी जा अने कणेरना वृद्धनी एक कंबा (सोटी) छइ
दोडती आव. ॥ १ ॥ राणी गुणावली कांई जाएती नथी. स्त्रीनी मति तुछ होय ठे, ते पण रात पडे
त्यारे गमे ते करे ठे. ॥ २ ॥

मंत्री आपीश तुजने, तेह कणेयर कंबा ॥ जिहां प्रीतम पोढ्यो
हुवे, जाजे तिहां अविखंबा ॥ ना० ॥ ३ ॥ देजे तुं निरजय थकी,
तस ठक्का तीन ॥ तेहथी चंद्र नरेशरू, होसे निद्राधीन ॥ ना० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते करेणना वृद्धनी कंबा हुं तने मंत्री आपीश. पढी ज्यां तारो पति पोढ्यो होय त्यां सत्वर
जइ पहोंचजे ॥ ३ ॥ ते कंबावडे तुं निर्जय थइ त्रणवार ठक्कारजे पटलेते चंद्रराजा निद्राधीन थइ जशे ॥४॥

आवशुं प्रात समय थये, आपण बीहुं ज्यारे ॥ चंद्र महीपति जागशे,
सेजकीथी त्यारे ॥ ना० ॥ ५ ॥ वचन सुणी सासूतणां, बहु तुरत
उजाणी ॥ रात तणी राजातणी, कांई जीति नाणी ॥ ना० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे आपण वंजे प्रातःकाले आवशुं त्यारे चंद्रराजा शय्या उपरथी जागशे. ॥ ५ ॥ आवां सा-
सुनां वचन सांजली तत्काल बहु उजमवाली थइ. ते वखते तेणीने रात्रिनो के राजानो कांई जय लाग्यो नहीं. ॥६॥

राजा पण केडे थयो, जाणीने अबला ॥ पण जइक समजे नही, सां-
कह्या एणे सबला ॥ ना० ॥ ७ ॥ वाडीमांहे राणी गइ, निशि निपट
अंधारी ॥ ते सघबुं खोटूं दिवा, बीहे ठे जे नारी ॥ ना० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ राजा चंद तेने अबला जाणी केडे पळ्यो. पण ज्ञिकपणे जायुं नहीं के ते अबलाए कोइक सबलाने सांकली लीधा ठे. ॥ ७ ॥ अंधारी रात्रे राणी एकली वाडीमां गइ. कहेवाय ठे के जे स्त्री दिवसे पण जय पामे ठे. पण ते सघळुं खोडुं ठे. ॥ ८ ॥

कुअली कंबा कणेरनी, राणीये लीधी ॥ तत्क्षण ते आवी फरी,
सासूने दीधी ॥ ना० ॥ ९ ॥ चंद तो आठ्यां पाधरो, जिहां ठे निज
सज्जा ॥ जाणे ह्मणां आवशे, कंबा खेइ जज्जा ॥ ना० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ राणीए कणेरनी कुमली कंबा लीधी अने तत्काल पाठी फरी ते सासूने आपी. ॥९॥ राजा चंद प-
रजायों ज्यां शय्या हती त्यां आच्यो. तेणे जायुं के ते स्त्री कंबा लडने पोतानी शय्या पासे ह्मणा आवशे.
सेज उपर एक वस्तुनो, करी पुरुष पोढाळ्यो ॥ चंदनूपे तेह उपरे,
एक वस्त्र उढाळ्यो ॥ ना० ॥ १० ॥ दीपक पुंठे लिपी रह्यो, जिम स्त्री
नवि देखे ॥ पुरुषतणा ठल आगळें, नारी कृण खेखे ॥ ना० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ राजा चंदे वस्त्रनो पुरुष करी शय्या उपर सुवार्यो अने तेनी उपर एक वस्त्र उढाळ्युं. ॥ ११ ॥
पोते दीपकनी पढवाडे स्त्री देखे नहीं तेम बुपाइ रह्यो. पुरुषना ठल आगळ स्त्री शा लेखामां ठे ॥ १२ ॥
वीरमतीये बहुजणी, वांसे करथापी ॥ ते कणयरनी कांबली, मं-
त्रीने आपी ॥ ना० ॥ १३ ॥ जयनाणीश मन जूपनो, धीरज चित्त
धरजे ॥ जे विधि में जाळ्यु अडे, ते विधि तुं करजे ॥ ना० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पठी वीरमतीए बहुना वांसामां करनो आपो मार्यो अने ते कणेरनी कंबाने मंत्रीने आपी.
॥१३॥ हे वधू, तुं मनमां राजानो जय राखीका नही अने चित्तमां धीरज राखजे. अने जे विधि में कळ्यो
ठे ते विधि तुं करजे. ॥ १४ ॥

राणी ताम उतावली, कंबा खेइ आवी ॥ जुळी चतुर थइ आतुरी,
नवि जोयो जगावी ॥ ना० ॥ १५ ॥ कपट पुरुषने उपरे कंबा ठब-
कावी ॥ चंद चिंते धन्य मातने, बहु रूढी शीखावी ॥ ना० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ राणी गुणावली कंबा लडने उतावली उतावली आवी अने ते चतुर थइ ने जुळी गर्ई अने
पोताना स्वामीने जगावी पण जोयो नहीं. ॥ १५ ॥ तेणीए आवी पेढा कपट पुरुष (बनावटी पुरुष)
नी उपर कंबाने त्रणवार पढाडी. दीवा पाळ जजेळो चंद मनमां चिंतवे ठे के, माताने धन्य ठे के तेणे
वहुने सारी शिक्षा आपी. ॥ १६ ॥

राणी कृतकृत्या थइ, गइ सासू पासे ॥ नृपपण चरित्र निहालवा, थयो
नारीने वासे ॥ ना० ॥ १७ ॥ तिम जइ उजो द्यारांतरे, नवि बीहे
राजा ॥ कणए हृदय बीहे कीशु, लख वाजे जो वाजा ॥ ना० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ राणी कृतार्थ थई सासू पासे आवी, राजा पण तेमळुं चरित्र जोवाने तेमनी पाळल पळ्यो.
॥ १७ ॥ राजा प्रथमनी जेम दार पासे उजो रह्यो. जरा पण जय पाम्यो नहीं. लाखो वाजां वागे तो पण
जे कणए हृदयनो होय ते बीए नहीं. ॥ १८ ॥

मोहन विजयें अढारमी, कही ढाल पवित्र ॥

श्रोता आगल सांजलो, सासु वहुनां चरित्र ॥ ना० ॥ १ए ॥

अर्थ ॥ मोहन विजये आ अढारमी पवित्र ढाल कही. हे! श्रोता जनो, हवे ते सासु वहुनां चरित्र सांजलो.
॥ दोहा ॥

वहुयें सवि मांकी कछो, कंबतणो अधिकार ॥ दीधी शाबासी घणी,
सासुये तेणिवार ॥ १ ॥ जाखे एम गुणावली, तुमे अवधारो मात ॥
नगरलोक जागे सहू, रखे लहे कोइ वात ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वहुए आवी कंबातुं बहु वृत्तांत मांकीने कछुं, ते सांजली सासुए तेने घणी शाबासी आपी.
॥ १ ॥ गुणावलीए कछुं, हे माता, एक वात विचारो. अत्यारे नगरना सर्वे लोक जागे ठे रखे कोइ
वात जाणी जाय. ॥ २ ॥

जो कोइ नृपने जइ कहे, तो मुज गति शी थाय ॥ तेणे ए नगरी
लोकनो, कोइक करो उपाय ॥ ३ ॥ कहे सासू सुण रे वहु, मुजने तुं
शुं कहीश ॥ माहरे तो इमहिज गया, पापड वणतां दिश ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जो कोइ आवात जाणी राजाने कहेसे, तो पठी मारी गति शी थाय ? तेथी तमे आ नगर
लोकोनो कांइक उपाय करो. ॥ ३ ॥ सासू बोली-हे वहु, तुं मने शुं कहीश! माहरे तो तेवा केटला एक
पापड वणता दीसता हता. ॥ ४ ॥

मुज गृहद्वारावधि लगे, न होए नींद प्रवेश ॥ पण नगरी जन सवि
थशे, निडावश सुविशेष ॥ ५ ॥ चंद विचारे हुं इहां, उजो एहने
द्वार ॥ ए विद्या मुज उपरे, नही चाखे निरधार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ मारा घरना द्वार सुधी निदानो प्रवेश थवानो नथी. बाकी सर्वे नगरीना लोको विशेष निदाने
वश थइ जशे. ॥ ५ ॥ अहिं चंदराजाए विचारुं के हुं तेना घरने द्वार उजो हुं तेथी ए विद्या मारी
उपर चाखशे नहीं. ॥ ६ ॥

वहुने बेसारी तिहां, वीरमती स्वयमेव ॥

गर्ज गृहमांहे गइ, आनंदे ततखेव ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पठी वीरमती वहुने त्यां बेसारी पोते तत्काळ आनंदथी अंदरनां गृहमां चाली गइ. ॥ ७ ॥

॥ ढाल उगणीशमी ॥

॥ ठांयां वीणण हुं गइ रे ॥ ए देशी ॥

वीरमतीयें रच्युं रे, अनुपम गर्दजी रूप ॥ सनेहा सांजलो ॥ द्वारतणे विड
रहीरे, निरखे कौतुक चूप ॥ स० ॥ १ ॥ गर्दजरूपे ते करे रे, क्रूरस्वरे खर
नाद ॥ स० ॥ तिणे नगरी मांहे थयो रे, निदानो उन्माद ॥ स० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पठी वीरमतीए गधेडीतुं रूप लीधुं. सर्वे स्नेही सांजलजो. राजाचंद द्वारनां विडथी ते कौतुक

जोतो हतो ॥ १ ॥ तेषीए गधेडीना रूपे क्रूर स्वरथी खरनो नाद कर्षो, तेषी आखी नगरीमां निघानो
उन्माद वधी पड्यो ॥ १ ॥

नगरी लोक मूर्धित थयारे, वीरमतीयें विरुद्ध ॥ स० ॥ चक्रीदलजो नीसरे रे,
तो पण न लहे शुद्ध ॥ स० ॥ ३ ॥ इम विद्या अवस्वापिनीरे, मूकी मन उ-

ह्वास ॥ स० ॥ सासू रूपे मूलगेरे, आवी बहुअर पास ॥ स० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीनी विरुद्ध एवा नगरीना लोको मूर्धित थई गयां. ते वखते कदी चक्रवर्तीयुं दल नी-
कले तोपण कोझे शुद्ध रहे नहीं. ॥ ३ ॥ आ प्रमाणे वीरमतीए मनमां लह्वास धावीने अवस्वापिनी विद्या
मूकी, पजी पोताना मूल रूपे ते वहुनी पासे आवी. ॥ ४ ॥

रे वहु में केदुं कर्षू रे, नगरी लोक विकाय ॥ स० ॥ बार मणो नाजो धुरे
रे, तोहे पण शुं थाय ॥ स० ॥ ५ ॥ चाखो चंदनी वानीयें रे, तिहां ठे प्रथम

सहकार ॥ स० ॥ तिहां बेसीने जाय शुं रे, विमल पुरीयें खगार ॥ स० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते बोली-अरे वहु, में केदुं कर्षू ? नगरीना लोक अचेत अइ गया. कदि आ वखते चार म-
णो नाजो धुरे तोपण शुं थाय ? ॥ ५ ॥ हवे चाखो चंदनी वाडीए जइए, त्यां एक आंवातुं वृह ठे, ते
उपर बेसीने विमलपुरीमां जइ पहांचीशुं. ॥ ६ ॥

नगरी कोश अढारसैं रे, ठे अलगी अति तेह ॥ स० ॥ पण तुजने अनिमेषमें
रे, देखानीश धरी नेह ॥ स० ॥ ७ ॥ निसुणी वचन विमातनां, रे सहसा चंद
जूयाल ॥ स० ॥ वाडी मांहे गयो वही रे, दीठो वृह रसाळ ॥ स० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ते नगरी अहीथी अढारसो कोश अलगी ठे. तो पण एक निमेष मात्रमां तने स्नेहथी देखा-
डीश. ॥ ७ ॥ आवां अपरमातानां वचन सांजळी राजा चंद वाडीमां गयो त्यां एक आंवातुं
वृह जोवामां आव्युं. ॥ ८ ॥

तस कोटर मांही रह्यो रे, बनो लेइ करवाळ ॥ स० ॥ कौतुक जोवा चंदतुं रे,
चित्त थयुं उजमाळ ॥ स० ॥ ९ ॥ नृपर्चिते मुजनारिमां रे, अवगुण नही

एक टांक ॥ स० ॥ हुंगर फेरविया फिरे रे, ए सवि मातनो वांक ॥ स० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ते वृहनी कोटरमां हाथमां खड्ग लइ गुठरीते रह्यो, अने चंदतुं चित्त कौतुक जोवाने उत्कं-
ठित थयुं. ॥ ९ ॥ राजाना मनमां एम आव्युंके, मारी खी गुणावलीमां जरापण अवगुण नथी. हुंगरने
फेरववो होय तो फरी शके. आ बधो मारी अपर मातानो वांकठे. ॥ १० ॥

ए कोटर मांहे रही रे, जोळं सकळ चरित्र ॥ स० ॥ नारी विमलपुरी जाइ रे,
शुं शुं करशे विचित्र ॥ स० ॥ ११ ॥ एहवे बिहु सासू वहु रे, आवी तिणे

आराम ॥ स० ॥ नृप चिते लेतीखरे रे, बीजे तरु विश्राम ॥ स० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे आ कोटरमां रहीने तेतुं वहुं चरित्र जोतुं, ते नारी विमलपुरीमां जईने शुं शुं विचित्र
करणे ॥ ११ ॥ एहवामां सासू अने वहु वने तेठघानमां आव्यां. पेला कोटरमां वेठेला राजा चंदने चिं-
ता थइ के रखे ते बीजा वृहमां विश्राम करे ॥ १२ ॥

तो इहां रहीश हुं फूलतो रे, कौतुक जोइश केम ॥ स० ॥ तिणे सहकारे एह-
वेरे, आबी बिहु धरी प्रेम ॥ स० ॥ १३ ॥ नृपने तिणे निरख्यो नही रे, कोटर
मांहे तेण ॥ स० ॥ बेठी सहकारे चढीरे, सासुबहु हरषेण ॥ स० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जो तेम अशेतो पत्नी हुं अहिंआ फुलतो रहीश अने पत्नी तेमनुं कौतुक शी रीते जोइश।
राजा एम चिंतवेळे त्यां वने स्त्री प्रेम धरीने ते वृद्धपासे आबी. ॥ १३ ॥ तेमणे कोटरमां रहेला चंद्रा
जाने निरख्यो नही अने ते वने सासु बहू हर्ष धरती आंवाळपर चढीवेठी. ॥ १४ ॥

वीरमतीए सहकारनेरे, दीधो कंब प्रहार ॥ स० ॥ विमलपुरी देखाडतुं रे, अमने
अहो सहकार ॥ स० ॥ १५ ॥ वीरमती वचने तदा रे, चाट्यो तरु आकाश
॥ स० ॥ देव विमान तणी परे रे, अप्रतिहत गति तास ॥ स० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पत्नी वीरमतीए आंवाला वृद्धनी उपर पेळी कंबानो प्रहार कर्षो अने कहुं के, हे आंवालावृद्ध
तुं अमने विमलपुरी देखाड. ॥ १५ ॥ वीरमतीनां आवां वचनथी ते वृद्ध देवताना विमाननी जेम न
अटकाय तेवी रीते आकाश मार्गे चाट्युं. ॥ १६ ॥

इजगणीशमी ढालमांरे, पाम्यो नृपति प्रमोद ॥ स० ॥

मोहन विजय कहे सुणो रे, आगल विविध विनोद ॥ स० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ जगणीशमी ढालमां राजा चंद घणो हर्ष पाम्यो. श्री मोहनविजय कहे ठे के, आगल
विविध प्रकारानो विनोद अशे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

नृप कोटर आवरणथी, रह्यो अप्रगट सुजाण ॥ केवल आवरणे
जिस्थो, जीवने केवलनाण ॥ १ ॥ मनथी पहिलो संचरे, गगने ते
सहकार ॥ निरखे देश विदेश नृप, वन उपवन विस्तार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वृद्धना कोटरना आवरणथी अप्रगट रहेलो राजा चंद केवल आवरणथी आवृत पव-
ने केवल ज्ञाननी जेम देखातो हतो. ॥ १ ॥ ते आंवातुं वृद्ध मनथी पण वधारे वेगमां चालवालागुं,
हेलो राजा चंद देश, विदेश, वन तथा उपवनना विस्तारने जोतो हतो. ॥ २ ॥

चाखे चंद्रातप विचे, ते तरु मंत्र प्रजाव ॥ जेहवी क्षीर समुद्रमां,
तरती दीसे नाव ॥ ३ ॥ रे रे निरख गुणावली, वीरमती कहे
एम ॥ नगरीं जो केहवी अठे, सुंदर अलका जेम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मंत्रना प्रजावथी चंद्रनी कांतिमां चाखतुं ते वृद्ध, क्षीर समुद्रमां जेम तरतुं नाव चाखे तेम देखातुं
हंतुं. ॥ ३ ॥ वीरमती बोली-हे गुणावली, जो, कुबेरनी अलका नगरीजेवी आनगरीं केवी सुंदर लागे ठे।
नवरंगा गंगा निरख, पुण्य प्रसंगा जेह ॥ कलिमल कंद निकंदवा,
असि पुत्रीसमएह ॥ ५ ॥ इंदीवर नयणे निरख, कालंदी पंकिल ॥
ए धरणी तरुणी तणो, जाण सही धम्मिल्ल ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जो, आ नवीन रंगवाली गंगानदी ठे, जेनो प्रवित्र प्रसंग ठे एवी ए गंगा कलिकावतना मल रूपी कंदने नाश करवाने तरवार जेवी ठे. ॥ ५ ॥ आ कादववाली श्याम यमुना नदी ठे तेने तारा नेत्र रूपी कमलथी निरख. ते नदी पृथ्वी रूपी स्त्रीनो जाणे चोटखो होय तेजी लागे ठे. ॥ ६ ॥

कर संज्ञार्थें गगनथी, निरखाडे हित आण ॥

देश नगर वन शैल डह, वापी नदीश्च निवाण ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वीरमती हेतकरी हाथनी संज्ञार्थी आकाशमांरही नव नवा देश, नगर, वन, पर्वत, डह, वापिका, नदीचं अने नवाणो गुणावलीने बतावती हती. ॥ ७ ॥

॥ ढाळ वीशमी ॥

॥ अरज अरज सुणोनें रूडा राजीया होजी ॥ ए देशी ॥

एहंतुं एहंतुं जोय गुणावली होजी, अष्टापद गिरि एह ॥ जरतें जरतें कराव्यो

चिहुंमुखो होजी, कंचनमणि जिन गेह ॥ निरख निरख विनोद ए नव नवा होजी

॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ संजवादि संजवादि चार दक्षिण दिशा होजी, एहवो प्रगट ठे

पाठ ॥ पश्चिम पश्चिम द्वार जिनेश्वरा होजी, सुपार्श्वदिक आठ ॥ निण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे गुणावली जो, आ अष्टापद पर्वत ठे. तेमां जरतचक्रीए चोमुख कांचनमणिनो जिन प्रासाद कराव्यो ठे. आ नवनवा विनोदने निरखीले. ॥ १ ॥ ते विषे एवोपाठ ठे के, तेनी दक्षिण दिशामां संभवनाथ विगेरे चार तीर्थकरो ठे, तेना पश्चिम दिशाना द्वारमां सुपार्श्वविगेरे आठ तीर्थकरो रखाठे. २

धर्मादि धर्मादि दश तीर्थकरा होजी, ठे उत्तर दिशि एह ॥ ऋषज ऋषज

अजित दोय जिनवरा होजी, प्राची दिशि ससनेह ॥ निण ॥ ३ ॥ इहां जिन

इहां जिन नाम उपार्जेशे होजी, दश मुख लंका रूपाळ ॥ तीरथ तीरथ एह

जगमां वडो होजी, सुर नदी वलय विशाल ॥ निण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तेनी उत्तर दिशामां धर्मनाथ विगेरे दश तीर्थकरो ठे अने पूर्व दिशामां श्रीऋषभ अने रजितनाथ ए वे तीर्थकरो ठे. ॥ २ ॥ लंकानो राजा रावण अहिं आवीने जिननाम कर्म उपार्जन करले तेनी आसपास वलयकारे गंगानदी ठे, एवो आ गिरि जगत्मां मोडुं तीर्थ ठे. ॥ ४ ॥

तिमज तिमज देखाव्यो दूरथी होजी, पर्वत शिखर समेत ॥ रे! वडू रे! वडू तमे क

वंदना होजी, हियडे आणीजी हेत ॥ निण ॥ ५ ॥ पहिलो पहिलो बारमो बावीशमो होजी

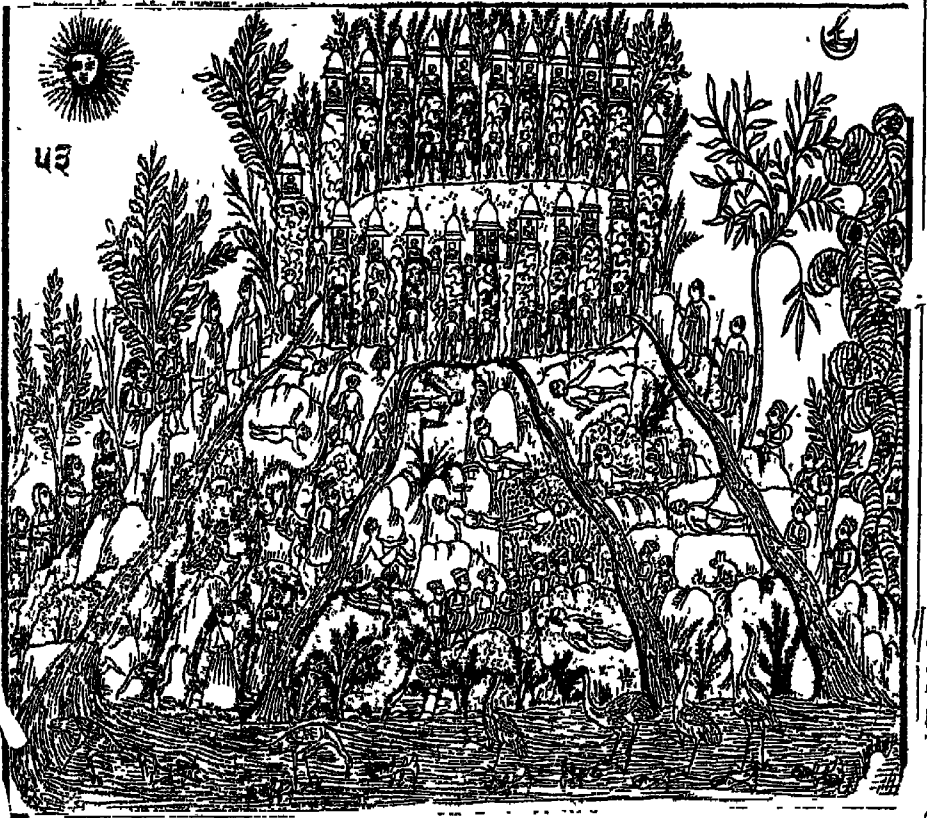
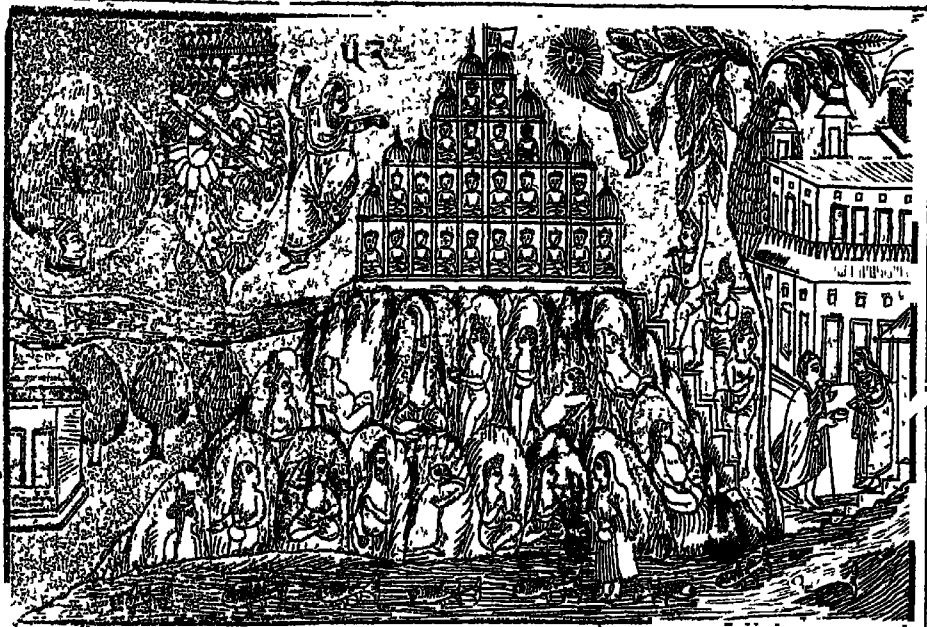
चोवीशमो जिन जाणा ॥ चारे चारे विना विंशति जिना होजी, तास निर्वृत्ति निरवाण ॥ ६ ॥

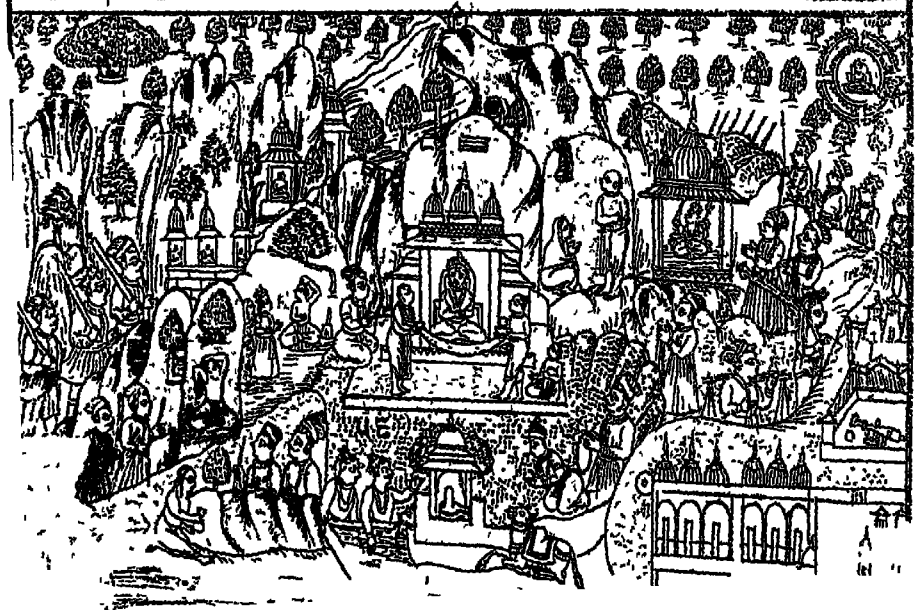
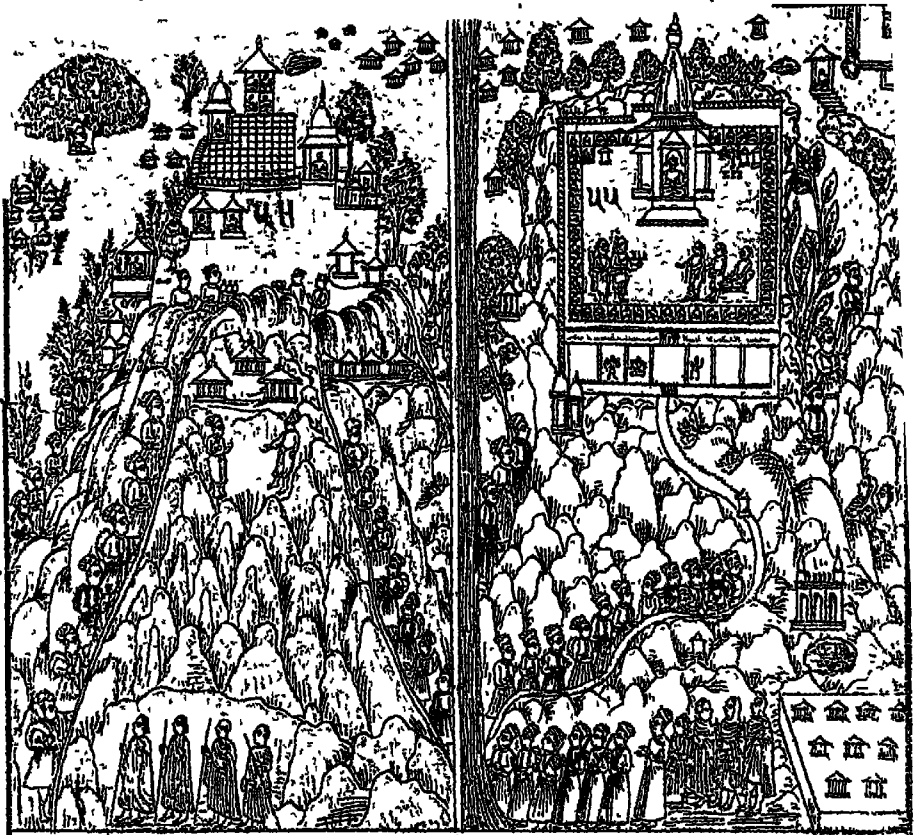
अर्थ ॥ तेवी रीते दूरथी समेत शिखरनो गिरि बताव्यो अने कडुं के, अरे वडू, तमे हृदयमां हेत द्वावी आ तीर्थने वंदना करो. ॥ ५ ॥ पहिला, बारमा, बावीशमा अने चोवीशमा तीर्थकर ए चार जिनशिवाच वेश तीर्थकरोना निर्वाण आ समेतशिखर उपर थवाना ठे. ॥ ६ ॥

संप्रति संप्रति सत्तर तीर्थकरा होजी, पाम्या इण गिरि मुक्ति ॥ इहां वलि इहां वलि त्रि-

एण त्रिजुवन धनी होजी, लहेशे अविचल मुक्ति ॥ निण ॥ ७ ॥ तिमवै तिमवै चार जुळ वडू

होजी, वली अर्बुदाचल इह ॥ एहवे एहवे आव्यो पंथमें होजी, श्रीसिद्धाचल तिह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हाव सुधीमां सत्तर तीर्थकरो आ पर्वत उपर मुक्ति पाभ्या ठे अने हवे त्रण जगत्पति तीर्थ-
करो अर्हि अविचल मुक्तिने प्राप्त करशे. ॥ ७ ॥ तेम करता वैचार गिरि आच्यो पटले वीरमती कहे, हे
वधू, जुवो आ वैचारगिरि, जुवो आ अर्बुदाचल (आबु) गिरि, एम करतां मार्गमां सिद्धाचल तीर्थराज आच्यो. ८
सुण वहू सुण वहू तीर्थए मोटको होजी, नामे डुरित पलाय ॥ तो जिए तो जिए नयणे
निहालीउ होजी, तस तिहुं अण जस गाय ॥ ए ॥ पूरव पूरव नवाणुं समोसर्था होजी, जग
गुरु आदि जिणंद ॥ सिद्ध सिद्ध अनंता इहां हुआ होजी, केइ थया ज्ञानदिणंद ॥ नि० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वहु, सांचलो आ सर्व तीर्थमां मोटो ठे, तेतुं नाम खेवाथी पाप दूर भागी जाय ठे, तो जेणे
नेत्रथी जोयो होय तो तेना यशने त्रण चुवनना लोको गाय ठे. ॥ ए ॥ अर्हि पूर्वे नवाणुं पूर्वं समोसर्था
ठे अने जगद् गुरु श्रीआदिनाथ प्रभुपण अर्हि समोसर्था ठे, ते शिवाय अर्हि अनंत सिद्ध थया ठे अने
कक्क ज्ञानना सूर्य थया ठे (केवल ज्ञान पाभ्या ठे.) ॥ १० ॥

प्रथम प्रथम उद्धार श्रीचरतनो होजी, बीजो तेम दंडवीर्थ ॥ त्रीजो त्रीजो उद्धार इशानें
डनो होजी, चोथो महेंद्रपति धीर्थ ॥ ११ ॥ ब्रह्मैकं ब्रह्मैकं कथो पांचमो होजी, उवो चुवन-
पति कीध ॥ सगर सगरनो सातमो आठमो होजी, व्यंतरपति सुप्रसिद्ध ॥ नि० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ आ तीर्थनो प्रथम उद्धार श्रीचरतचक्रीए कथो हतो, बीजो उद्धार दंडवीर्थ कथो ठे, त्रीजो
उद्धार इशानइके कथो ठे अने चोथो उद्धार धीर एवा महेंद्रपतिए कथो ठे. ॥ ११ ॥ पांचमो उद्धार
ब्रह्मैके कथो हतो, उवो उद्धार चुवनपतिए कथो हतो. सातमो उद्धार सगर राजाप कथो हतो, अने आ-
ठमो उद्धार व्यंतरपतिए करेलो प्रसिद्ध ठे. ॥ ११ ॥

नवमो नवमो उद्धार चंद्रयशातपो होजी, चक्रधर दशमो उद्धार ॥ आगे आगे उद्धार
वली हुशे होजी, रामादिकना उद्धार ॥ १२ ॥ इणि गिरि इणि गिरि आव्याथी हुवे होजी,
सफल मानव अवतार ॥ त्रिविधे त्रिविधे करो तुमे वंदना होजी, ए जवतारणहार ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ नवमो उद्धार चंद्रयशाए कथो हतो, अने दशमो उद्धार चक्रवर्तीनो हतो. एम राम प्रसुखना
बीजा उद्धारो आगळ थशे. ॥ १२ ॥ आ गिरिए आववाथी मनुष्यनो अवतार सफल थाय ठे. तेथी हे
वहु, तसे मन वचन कायाए करी तेने वंदना करो, ए तीर्थ जवमांथी तारनार ठे. ॥ १२ ॥

आगे आगे वली निरखो वहू होजी, तीरथ श्रीगिरनार ॥ मुगति मुगति वधू इहां परणशे
होजी, राजुलनो जरतार ॥ नि० ॥ १५ ॥ पुंरुरिक पुंरुरिक गिरिवर सारिखो होजी, महिमा
उदधिधी उंड ॥ खूतो खूतो पद गजमल्लनो होजी, तिणे इहां गजपद कुंरु ॥ नि० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ आगळ जुळ, आ श्रीगिरनारतुं तीर्थ ठे. अर्हि राजेमतीना स्वामी श्रीनेमनाथ प्रभु मुक्तिरूपी
वधूने परणशे. ॥ १५ ॥ आ पुंरुरिकगिरि पुंरुरिकना सरखो ठे, तेनो महिमा समुद्रथी ऊंनो (गंजीर)
ठे; अर्हि देरावत गजेंद्रनो चरण खुचवाथी एक हाथी पगळानो कुंड थयेलोठे. ॥ १६ ॥

तीरथ तीरथ एम नवनवा होजी, अवलोकावे रसाल ॥

पत्रणी पत्रणी वींशतिमी त्रणी होजी, मोहनविजये ढाल ॥ नि० ॥ १७ ॥

चंद्रराजानो रास.

५८

अर्थ ॥ आ प्रमाणे वीरमती पोतानी बहु गुणावलीने नवनवा तीर्थों बतावती हती; आ रसिक पवी विशमी ढाख श्रीमोहनविजये कही ठे. ॥ १७ ॥

दोहा ॥

नदी समुद्र अलगां थकी, रे वहु तुं अवलोक ॥ मध्य द्वीप
वींटी रह्यो, विविध रतनना थोक ॥ पहीलो जोयण लाख दो, लांबो

अर्थ ॥ वीरमती कहे ठे:- हे ! वहु, आ नदी अने समुद्रने अलगां करी जुबो, ते मध्यद्वीपने वींटाइने रहेलो समुद्र ठे. तेमां जातजातना रह्योला थोकठे. ॥ १ ॥ ते पहेलो समुद्र वे लाख योजन लांबोठे, ते बलयाकारे रहेलो ठे, तेज प्रमाणे तेना जलनी वृद्धि अने उंकाइ तेना तटथी जणाय ठे. ॥ २ ॥

पट जोयण दश सहस्र तिहां, उंचो जोयण हजार ॥ सोल सहस्र
जोयण तिहां, उंची शिखा विचार ॥ ३ ॥ ते उपर दोय कोशनी,
वेल वृद्धि सदीव ॥ चिहुं दिशें कलसाकार चढ, चाषे जुवनपईव ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ दश हजार योजन तेनो पटठे, हजार योजन ते उंचो ठे अने सोल हजार योजन तेनी उंची शिखा (शग) ठे. ॥ ३ ॥ ते उपर वे कोश हमेसा वेल आवे ठे, तेनी चारे दिशाए कलशना जेवी आ-
कृतिए चार जुवनपति शोभेठे. ॥ ४ ॥

तल मुख जोयण सहस्र दस, दल दग जोयण सहस्र ॥ पोह्ला उंडा
दग लाख, मान सदा इम तस ॥ ५ ॥ तिहां जल रदक सुर घणा, सदा
३ पट्टो पलायु ठे अने एक हजार योजन तेनु दलाउठे, अने एक लाख पाहिले.

ने उंडा ठे. आ प्रमाणे तेनु मान ठे. ॥ ५ ॥ त्यां जलना रदको घणा देवता ठे अने ते शाश्वता ठे,
आवो ते लवण समुद्रठे. तेनो प्रजाव पण प्रबल ठे. ॥ ६ ॥

इम वातो करते थके, ते सहकार सुरंग ॥

आव्यो विमलपुरी जणी, सीमाये अनुषंग ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आम सासु बहु धार्त्ता करतां हतां, त्यां ते आववृद्ध आनंद साथे विमल पुरीना सीमाडा
र आव्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाख एकविशमी ॥

॥ तुने कान बोलावे हो नवरंग चूडावाही ॥ ए देशी ॥

राणी नव पल्लव नव कुसुमा, निरखे तिहां वनराजी ॥ ते शोभाये सुर-
पतिनुं वन, उरुलोक गयो लाजी ॥ रूढे चंद निहाले ॥ हो नवरंग नारी
चेष्टा ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ अंब कदंब निंबतरू जंबु, मुनिजुम ताल त-
माळा ॥ नाग पुन्नाग प्रियंथुं सुरंगा, मधुप न्यग्रोध विशाला ॥ रू० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राणी गुणावलीए त्यां नवपद्मव वाली अने नवीन पुष्पधी सुशोचित वननी श्रेणि दीठी. तेनी एवी शोचा हती के जेने देखी ईकतुं नंदनवन लज्जापामीने उर्ध्व लोकमां चाट्युं गयुं ठे. चंद्रराजा रुडी रीते नारीनी नवीन चेष्टा जोवेठे. ॥ १ ॥ तेमां आंबा, कदंब, लींबडा, जांबू, ससपर्णा, ताड, तमाळ, नागरवेल, नागकेशर, प्रियंगुलता, महुडा, अने विशालवड होता. ॥ २ ॥

उपवन तेम मनोहर निरखे, जाई जुई नवमल्ली ॥ चंपक केतकी कुंदसे-
वंत्री, उज्वल फुली वली ॥ रू०॥३॥ उज्वल कुसुम ते दहदिसि फुड्यां,

परिमल पवन सुहायो ॥ ज्योतिष् चक्र गगनधी मानुं, अवननी उपर आयो ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते वृद्धोशी मनोहर एतुं उपवन जोता. हता. वली तेमां जाइ, जुइ, नवमल्लिका, चंपो, केतकी, डोकर अने सेवंत्रीना वृक्ष उज्वलपणे फुड्या हता. ॥ ३ ॥ दशे दिशामां उज्वल पुष्पो फुली रह्यां हतां, तेना सुगंधने पवन प्रसारतो हतो. जाणे पृथ्वी उपर ज्योतिष्चक्र आव्युं होय तेरू-देखातुं हतुं. ॥ ४ ॥

जल उज्वल जलाशय केरु, चंदनीयें करी दीपे ॥ नौतन धरणी चंद ए

प्रगटयो, गगन चंदने जीपे ॥ रू०॥५॥ आयत पृथु चक्र अवसाने, जल

भृत वापी जगीसा ॥ मानुं विमलपुरीनी निज द्युति, जोवाना आरीसा ॥ रू०॥६॥

अर्थ ॥ चंद्रनी कांतिशी जलाशयतुं जल उज्वलपणे दीपतुं हतुं. जाणे आकाश चंद्रनी स्पर्शानी पृथ्वी उपर बीजो नवीन चंद्र प्रगट अयो होय तेम लागतुं हतुं. ॥ ५ ॥ तेना ठेडा उपर विशाल अने गोळाकार वापिकाळ जलथी चरेखी हती, ते जाणे विमलपुरीने पोतानी कांति जोवाना आरीसा होय तेवी देखाती हती. ६

आगल नगरी निरखी राणी, विस्मय करी मन हिंसे ॥ जे कैलास कहावे

ते एवा, रोहणाचल दीसे ॥ रू०॥७॥ प्रति मंदिर दीपकधी नगरी, नेत्रो-

पमाये हरखे ॥ मानुं वनमां आव्यो जाणी, चंदनरिंदने निरखे ॥ रू० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते नगरीने आगल जोइ राणी विस्मय पामी मनमां विचार करवा लागी के, जे कैलासपर्वत कहे ठे, ते आ हशे ? अथवा रोहणाचल कहे ठे, ते हशे ? ॥ ७ ॥ ए नगरी नेत्रनी उपमाने पामेला प्रत्येक मंदिरना दीपकधी जाणे वनमां आवेळा चंद्रराजाने हर्षशी नीरखती होय तेम देखाय ठे. ॥ ७ ॥

पूठे राणी कहो तुमे बाई, ए नगरी ते केही ॥ वीरमती कहे निसुणो

वहूजी, विमलपुरी ते एही ॥ रू०॥८॥ इम कही ते सहकार गगनधी, तत्-

क्षण आव्यो हेठो ॥ मूकयो उपवन मांहे तेषे, नृपति जूपठे वेठो ॥ रू०॥९०॥

अर्थ ॥ राणीए पुळुं, बाइजी, कहो, आ कइ नगरी ? वीरमती बोळी-हे बहु, जे विमलपुरी कहेवाय ठे तेज आ. ॥ ८ ॥ एम कहुं, तेवामां तो ते आम्नवृह तत्काळ आकाशधी नीचे उतरयो. वीरमतीए तेने उप-वनमां मूकयो, राजा चंद वेठो वेठो ते जुवेठे ॥ ९० ॥

सासु वहू बेहू उतर्या तरुधी, नगरी साहमी चाळी ॥ मांहे मांहे ताळी देती,

करती अतिही खुशाळी ॥ रू०॥९१॥ नरपति पण ते बेहु न जाणे, तिम पूंठल

परवरिउ ॥ विद्या एम विमातनी निरखी, तोही पण नव डरीउ ॥ रू० ॥ ९१ ॥

अर्थ ॥ सासु अने बहु वंने वृह उपरथी नीचे उत्तयां, मांहे मांहे ताळी देतां अने अति खुशाळीवता-
वतां ते नगरीनी सामे चाट्यां. ॥ ११ ॥ राजा चंद ते वंने जाणे नहीं तेवी रीते तेमनी पाळल पाळल
चाट्यो. पोतानी अपर मातानी आकी विद्या जोड तोपण ते जरापण डर्यो नहीं. ॥ १२ ॥

ते जेम वेहु चडवडती चाली, तिमहिज नृपति विराजे ॥ अनुक्रमे एम करतां
आव्या,नगरीने दरवाजे ॥ रू० ॥१३॥ बहुनो हाथ ग्रहीने सासू, नगरी कीध
प्रवेश ॥ पावन पोख मांहे मन हरषे, आव्यो चंद नरेश ॥ रू० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ ते वंने जेम चालती तेम राजा पण पाळल चालतो. एम चाळता अनुक्रमे नगरीने दरवाजे
आव्यां. ॥ १३ ॥ सासूए बहुनो हाथ पकडी नगरीमां प्रवेश कर्यो. राजा चंद पण मनमां हर्षपामी नगरीनी
पवित्र पोखमां आव्यो. ॥ १४ ॥

सासूए बहुने तेमीने,नगरी अत्रळोकावी ॥ याशिग्रहण तथो जिहं मंरुप, ते
वेहु तिहां आवी ॥ रू० ॥१५॥ गीत नृत्य वाजित्र विविध गति, धवल मंगल
बहु होवे ॥ गुणावली तिम वीरमती बेहु, अति मनरंगे जोवे ॥ रू० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ सासूए बहुने तेडीने बधी नगरी बतावी. पळी वंने ज्यां पाणिग्रहणनो मंरुप हतो त्यां आवी.
॥ १५ ॥ त्यां गीत, नृत्य, विविध जातनां वाजित्रो अने घणां धवल मंगल आतां इतां. गुणावली अने
वीरमती वंने मनमां आनंद पामी ते जोती हती. ॥ १६ ॥

नगरी मांहे आव्यो राजा, मन वंडित सवि सीधी ॥ सेवक निजस्वामी आदेशे,
नृपने प्रणिपत्य कीधी ॥ रू० ॥१७॥ श्रोता निसुणो आजास्वामी,विविध विनोद
ते करशे ॥ विमल पुरीये प्रेमला लडी,चंद नरिंद ते वरशे ॥ रू० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ राजा नगरीमां आव्यो, तेणे पोताना मननी वांढना सिद्ध करी. सेवके पोताना स्वामीनी आ-
ज्ञाथी राजाने प्रणाम कर्यो. ॥ १७ ॥ हे श्रोताळ सांचलो, आचाननगरीनो राजा चंद अहिं विविध जातना
विनोद करशे अने विमलपुरीनी प्रेमला लक्ष्मी चंद्रराजाने वरशे. ॥ १८ ॥

एकविश ढाळे चंद चरित्रनो, एह प्रथम उह्वास ॥

पंडित रूपविजय सुपसाये, मोहन वचन विलास ॥ रू० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ एकविश ढाळे चंद राजानां चरित्रनो प्रथम उह्वास पूरो अथो. पंडित रूपविजयजीना पसायथी
श्रीमोहनविजयनां वचननो आविलास ठे. ॥ १९ ॥ सर्व गाथा ॥ ११४ ॥

॥ इति श्रीप्राकृत प्रबंधे चंदचरित्रे वीरसेनदिक्ता चंदनजन्मवीरमतीविद्या
प्राप्ति बधु विप्रतारण वचनरचना विमलपुर्यांगमनरूपाजिराजिश्चतसृजिः
कलाजिः प्रतिपादितः प्रथमोह्वासः ॥

॥ पथम उह्वास समाप्त. ॥

॥ अथ द्वितीयोद्घासः प्रारभ्यते ॥

॥ दोहा ॥

शांति सुधारस सकल विभु, परम सौख्य दातार ॥ सोलसमो
जिनवर नमुं, जगगुरु जगदाधार ॥१॥ चंद नरिंद चरित्रनो, बीजो
रचिश उद्घास ॥ शील कला कलना थकी, प्रगट जास सुप्रकाश ॥ २ ॥

अर्थ ॥ शांति रूप अमृत रसे चरेला, सर्वना स्वामी, परम सुख जे मोह तेने आपनारा, जगतना गुरु
अने जगतना आधार रूप एवा सोलमां तीर्थकर श्रीशांतिनाथ प्रभुने नमुं ठं. ॥ १ ॥ हवे चंद्रराजाना
चरित्रनो बीजो उद्घास रचिश, जेमां शीलव्रतना कलाना वर्णननो उत्तम प्रकाश प्रगट थाय ठे. ॥ २ ॥

रचना प्रथम चरित्रनी, करी घणै कविरत्न ॥ तो पण सुगुणे
आणवो, लेखे मुज परयत्न ॥ ३ ॥ जगमां वचनादिक अधिक,
यद्यपि कला अशेष ॥ धेनु सकल पयदायिनी, पण सुरधेनु विशेष ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आ चरित्रनी प्रथम घणां कविरत्नोप रचना करी ठे तोपण, उत्तम गुण कहेवामां भारो प्रयत्न
लेखे ठे ॥ ३ ॥ जगत्मां जो के सर्व कलाउठे पण तेमां वचनादिकनी कला अधिक ठे. बीजी सर्व गायो
धुध आपनारी ठे पण कामधेनु विशेष कहेवाय ठे. ॥ ४ ॥

ताम्र तणुं कंचन करे, पारद जेम अनूप ॥ तेम विरसनो
रस करे, वचन रसायन रूप ॥ ५ ॥ मीठ वचने रस दीये,
मीठो चंद संबंध ॥ तिम निसुणो मीठी सजा, ए सोनुं ने सुगंध ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेम पारो तांबाळुं अनुपम सुवर्ण बनावे ठे, तेम रसायण रूप वचनो विरसने सरस करी दे ठे.
॥ ५ ॥ आ चंद्रराजानुं चरित्र मीठुं ठे, अने तेनां मीठां वचन होय तो रस आपे ठे तेम हवे जो मीठी
सभा तेने सांजले तो ए सोनुं अने सुगंध ठे. ॥ ६ ॥

आव्यो ठे नगरी तणी, पहिली पोले राय ॥ निसुणो आगल
तेहनो, जे संबंध कहेवाय ॥ ७ ॥ प्रथम पोल रक्षक जना, करे
वखाण अखंरु ॥ जय जय चंद नरिंद तुं, गुण गण रयण करंरु ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ राजा चंद विमलपुरीनी पेहेली पोले आव्यो ठे, हवे तेनो जे संबंध आवे ते सांजलो. ॥ ७ ॥
ते राजाने जोइ पेही पोलना रक्षकजनो अखंडपणे वखाण करवा खाग्या के, हे चंद राजा, तमे जय पावो.
जे तमे गुणोनागणरूपी रत्नोना करंडीया रूप ठे. ॥ ८ ॥

जखे तुमे करुणा करी, आज मिठ्यो उच्चाट ॥ बीज निशाकर
जिम अमे, जोता हूंता वाट ॥ पाठ धारो आगल तमे, चंद चरित्र
विचित्र ॥ सिंहलपुर स्वामी तणी, कीजे सजा पवित्र ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे राजा, तमे करुणा करी जखे पधार्या, आज अमने उच्चाट मटी गया. बीजना चंन

अमे तमारी राह जोता हता. ॥ ए ॥ विचित्र चरित्रवाला हे! चंद राजा तमे आगळ पगलां करो, अने सिंहाखदीपना स्वामीनी सजाने पवित्र करो ॥ १० ॥

वचन सुणी सेवक तणां, चिंते चित्तनरिंद ॥

अपरिचिते परिचितपरें, किम करी जाण्यो चंद ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ आवा सेवकोनां वचन सांचळी राजाचंद चित्तमां विचार करवा लाग्यो के, आ अपरिचित लोकोप परिचितनी जमे हुं चंदराजा एम शी रीते जाणी वीधुं. ॥ ११ ॥

॥ ढाल पहेळी ॥

॥ ईडर आंबा आंबळी रे; ईडर दाडिम डाख ॥ ए देशी ॥

कहे नगरी आज्ञा धणी रे, निसुण्यो अहो प्रतिहार ॥ कुणठे चंद नरेशरूरे अईठ तुज आकार ॥ चतुरनर ॥ बोळ विचारी बोळ ॥ ए आंकणी ॥ १॥ चंदतो गगने उगि-योरे, वीजो ते कुण चंद ॥ जावादे हठ किम करेरे, फोगट एशा फंद ॥ च० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आज्ञानगरीनो राजा चंद बोळ्यो अरे प्रतिहार, सांचळ, चंदराजा कोण ठे? तुं आकृति जोड घुट्यो. हे चतुरनर, विचारीने बोळ. ॥ १ ॥ चंद तो आकाशमां उग्यो ठे, वीजो चंद कोण ठे? मने जावादे हठ केम करे ठे? आवा फोगट फंद शा करे ठे? ॥ २ ॥

पय प्रणमी कहे पोळीउरे, कांई ठिपो मामूर ॥ ढांक्यो किमरहे ढाबके रे, जळ हळ उग्यो जे सूर ॥ च० ॥ ३ ॥ ढानी किम करीने रहे रे, मृग मद केरी वास ॥ साचा तुमने उलख्या रे, थाळ चंद प्रकाश ॥ च० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ प्रतीहार चरणमां नमी बोळ्यो—हे राजा, तमे ढुपावोमां. जाजळमान प्रगट अइ लगेळो 'सूर्य' ढावडे ढांक्यो केम रदेशे? ॥ ३ ॥ कस्तुरीनी सुगंध शी रीते ढानी रहे? में तमने साचे साचा उलखी वीधा ठे, राजा चंद प्रकाश थाळ. ॥ ४ ॥

हठ करीने कर प्रही रह्या रे, मांडी खेंचा ताण ॥ नृप कहे वळगे ठे किशुं रे, अलंगो रहे तुं अजाण ॥ च० ॥ ५ ॥ तुं चूळो कुण रातनो रे, शठ हठ मांडे केम ॥ दीसे सूतो अगासडे रे, अणजाण्युं कहे केम ॥ च० ॥ ६ ॥ जाले चंदने मुखथकी रे, चूळीशमा अविचेक ॥ चंद सरीखा तो ह्यो रे, पोहवी उपर अनेक ॥ च० ॥ ७ ॥ कुण उलवे निज नामने रे, एहवो कुण ठे डुठ ॥ किम लेवा देवा विना रे, इम कांई जंपे जूठ ॥ च० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पठी प्रतीहार हठ करी तेनो हाथ पकडी लजो रह्यो, मांहे मांहे खेचताण थवा लागी. राजा चंद कशुं, अरे जाइ केम लडे ठे? तुं अजाण हुं. माराथी अलंगोर हे. ॥ ५ ॥ अरे शठ, तुं रात्री ए चूळी थो दागे ठे. आची खोटी हठ शा माटेमांने ठे? तुं अगासे सुतो होइशा, आहुं अणजाण्युं केम कहे ठे?

॥ तुं चंदने मुखथी जाले ठे, अविचेकथी चूळीशमा, चंदना जेवा पृथ्वीउपर अनेक ह्यो. ॥ ७ ॥ नामने उलखीदे एवो कोण डुठ होय? तुं लेवा देवा विना शामाटे खुं बोलेठे? ॥ ८ ॥

पोखें लागत ताहरी रे, जोये लागत होय ॥ तो आपुं जागीश नही रे,
दीधे दुर्बल कृण होय ॥ च० ॥ ए ॥ एके किम आढो फरे रे, टांके ठे
शा माट ॥ वेला वनमां बहु थई रे, मात जोती हशे वाट ॥ च० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जो आ पोलनो तारो कांइ लागो होय तो हुं आपुं, हुं जागी जाइश नहीं. देवामां कोण दुर्बल
होय? ॥ ए ॥ तुं मने आमो फरीने केम रोकेठे, अने शामाटे टांके ठे? मने वनमां घणी वेला थई ठे,
मारी माता वाट जोती हशे. ॥ १० ॥

कहे सेवक प्रभु तम तणुं रे, ग्रहतो अद्वारसैं कोश ॥ जावाद्यो जोलामणी रे,
मुजशुं सकरो रोष ॥ च० ॥ ११ ॥ तुम सरिखा मोहोटा मृषा रे, जाखे इम
जो अठेह ॥ तो किम चार धरे धरा रे, किम जग वरषे मेह ॥ च० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ प्रतिहार बोह्यो हे प्रभु, तमार्कं गृहतो अर्हिंशी अद्वारसो कोश दूरठे, मारी साथे जोलामणी
करवी जावाद्यो, रोष करशो नहीं. ॥ ११ ॥ तमारा जेवा महान पुरुषो ज्यारे आम मृषा बोखशे तो पठी
आ पृथ्वी केम चार उपाडशे अने जगत् उपर मेघ केम वर्षतो? ॥ १२ ॥

तुम जेवा सेवुं अमे रे, तिणे सवि लहिए निरति ॥ जिहां जेहवा नर सेवि-
येंरे, तिहां तेहवी फल पत्ति ॥ च० ॥ १३ ॥ मुज स्वामीने तुम थकी रे, कारिज
ठे महाराज ॥ मानो माहरी वीनती रे, चंद गरीब निवाज ॥ च० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तमारा जेवा पुरुषोनी अमे सेवा करी ए ठीए तेथी अमने वधी समजण परेठे, ज्यां जेवा नरने
सेविए त्यां तेवां फलनी प्राप्ति थायठे. ॥ १३ ॥ हे महाराज, मारा स्वामीने तमारी साथे एक काम ठे,
तेथी हे गरीब निवाज चंद्रराजा, मारी विनंति मान्य करो. ॥ १४ ॥

चूप विचारे मातजी रे, जो सांजलशे नाम ॥ लहिणानुं देवुं थशे रे, जग-
डानुं नही काम ॥ च० ॥ १५ ॥ सेवक वचने नरवरू रे, आण्यो आगल
सार ॥ पगपग प्रणमे चंदने रे, बहुलो जन परिवार ॥ च० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ राजा चंदे मनमां विचार्युं के, जो मारुं नाम माता वीरमती सांजलशे तो लेणानुं देवुं थइ
जशे, माटे हवे वधारे जगडो करवानुं काम नहीं. ॥ १५ ॥ पठी सेवकनां वचनथी राजा आगल चाह्यो.
घणो परिवार ते चंद्रराजाना चरणमां प्रणाम करतो हतो. ॥ १६ ॥

मोहनविजये पहिली कही रे, बीजा उल्लासनी ढाल ॥

आगल अति मीठी कथारे, सुणजो थइ उजमाल ॥ च० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ श्री मोहन विजये आ बीजा उल्लासे पहेली ढाल कही. आगल घणी मधुर कथा आवशे,
सर्वें उत्साह धरी सांजलजो. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

कीधी संप्रतिहार चंद, बीजी पोल प्रवेश ॥ तिहां पण रक्षक कहे नमी,
आवो चंद नरेश ॥ १ ॥ अम स्वामी तुम वाटडी, जोये घणुं सदीव ॥
चाहे द्वाधिक जावने, जिम संसारी जीव ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राजा चंदे आगल बीजी पोलमां प्रवेश कर्यो. त्यांपण ते पोलना रहके नमीने कष्टं के, चंद राजा पधारो. ॥ १ ॥ अमारा स्वामी हमेसा तमारी राह जोवेणे. संसारी जीव जेम कायिक जावने चाहे तेम तेळ तमने चाहे ठे. ॥ २ ॥

तुम आवे अमचूपनी, होशे कारिज सिद्धि ॥ जेम चक्र प्रगतये
थके, चक्रीघर नव निधि ॥ ३ ॥ चूप कहे रे चंदने, ज्रम चूखो
ठो केम ॥ जाषे कनक तरू जिम कोष्ट, दोढे खेवा हेम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेम चक्रवर्तीने चक्र प्रगत अवाथी नवनिधि सिद्धाया. तेम तमारा आववाथी अमाराना कार्थनी सिद्धि थयो. ॥ ३ ॥ राजा ए कष्टं-जेम सुवर्णतुं वृह जासवाथी ज्रमित माणस सोतुं खेवाने दोढेणे. तेम अरे प्रतिहार, तमे चंदना ज्रमथी केम चूखोठो ? ॥ ४ ॥

जण्या जणाळ जाईयो, सहृण एक निशाळ ॥ जे आगल सेवक तमे,
जण्ये तेह चूपाल ॥ ५ ॥ तुम नृपहंती माहरे, कुण दिननो पहि-
चान ॥ शुं कारिज ठे मुज थकी, एतो त्रीजो तान ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ अरे जाईळ, तमे सर्वे एक निशाळे जण्या जणाळठो. जेनी आगल तमे सेवकठो ते राजा-पण जलो लागे ठे. ॥ ५ ॥ तमारा राजानी साथे मारे कया दिवसनी पिठाण ठे, वली तेने मारी साथे शुं काम ठे ? ए तो वली त्रीजो तान ठे. ॥ ६ ॥

दीसो ठो धूरत तमे, किहां शीख्या अविवेक ॥

चंद चंद एहवुं कही, धृत्या होशे अनेक ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तमे बधा घुस लागे ठे, आवो अविवेक क्वां शीख्यातो ? तमो ए चंद चंद एतुं कहीने अनेकने धूती लीधा ह्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल बीजी ॥

॥ बाळा अलगा रहो ॥ ए देशी ॥

रक्क कहे अमे सिंहल नृपना, सेवक तुं मन जाव्याजी ॥ अमने एक
संकेत कहीने, पोखे पोखे पठाव्या ॥१॥ साचुं बोलोजी, चंद नरिंद म-
हाराज, साचुं बोलोजी ॥ ते संकेते तो तुमे स्वामी, नगरी मांहे आव्या
जी ॥ चंद नरिंद कहीने तेथी, अमे तुमने बोलाव्या ॥ सा० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ रक्क बोहयो-महाराज, अमे सिंहल राजाना मनगमतासेवक ठीए. ते राजाये एक संकेत कहीने अमने पोखे पोखे पढावी बेसायींठे. ॥ १ ॥ हे चंदराजा, तमे सत्य बोलो. ते संकेतथी तमे आ नगरीमां आवोठो अने तेथीज अमोए तमने चंदराजा कहीने बोलाव्या ठे. ॥ २ ॥

नृप कहे ते संकेत कहो मुज, कहे अनुचर करजोनीजी ॥ सिंहल चूपे अमने
तेडी, जाखुं अंतर ठोनी ॥ सा० ॥ ३ ॥ पूरव पोखे जश्ने बेसो, पहोर राति
जव जावेजी ॥ पोलमांहे दोय नारीकेडे, एक पुरुष जे आवे ॥ सा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजा बोल्यो. ते संकेत मने जणावो. सेवके हाथ जोडीने कहुं, हे महाराज, अमारा स्वामी सिंहलराजाए अमने बोलावी अंतर् जोनीने आ प्रमाणे कहुं. ॥ ३ ॥ हे सेवको, तमे पूर्वने दरवाजे जे इने वेसो, एक पोहोर रात्रि गया पठी पोखमां वे खीनी केने एक पुरुष जे आवे. ॥ ४ ॥

तेहने चंद नरिंद कहीने, नमजो आदर देखीज ॥ मुज पासे तुमे आवजो वहिखा, तेहने संगे खेई ॥ सा० ॥ ५ ॥ स्वामी वचने अमे प्रति पोखे, बेठा अइने धीठाजी ॥ एहवे दो नारिने पूंठल, पोखे तमने दीठा ॥ सा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेने चंद्रराजा कहीने नमस्कार करी आदर आपजो अने तेठने साथे तेडी मारीपासे वेहेला, आवजो. ॥ ५ ॥ एवा अमारा स्वामीनां वचनथी अमे प्रत्येक पोख उपर धीठ पणे बेठा हता, तेवामां आ पोखमां वे खीनी पाठल आवता तमने जोंया. ॥ ६ ॥

तेहथी आज्ञा नगरी स्वामी, चंद नरिंद प्रमाणुंजी ॥ सिंहल रूप वचनथी जाण्वा, धीजुं किम करी जाणुं ॥ सा० ॥ ७ ॥ स्वामी वचन ते किम लोपाये, मनमां तुमे अवधारोजी ॥ ते माटे तमे सिंहल नृपना, मंदिर सुधी पधारो ॥ सा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ते संकेतथी हुं तमने आज्ञा नगरीना स्वामी चंद्रराजा जाणुं हुं. आ बहुं अमारा स्वामीनां वचनथी जाणुं ठे, नहीं तो शीरीते जाणुं ? ॥ ७ ॥ तमे मनमां विचारोके स्वामीतुं वचन अमारार्थी केम करीलोपाय ? माटे हे राजा, तमे सिंहल राजाना मंदिर सुधी पधारो. ॥ ८ ॥

खाख वचन जो कहिये तोपण, मोटा केम वश आवेजी ॥ काने जाह्यो केम करीने, कोइथी गज घर आवे ॥ सा० ॥ ९ ॥ सुखलित वचन सुणी सेवकनां, मनमां चंद विचारेजी ॥ जो माहारा इहां किंकर होवे, तो ते एहने वारे ॥ सा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ अमे खाखो वचन कहीए तोपण मोटा लोको केम वश थाय ? मोटो गजेइ काने जाह्यो केम करी घरमां आवे ? ॥ ९ ॥ सेवकनां आवां सुंदर वचन सांजळी चंद्रराजाए मनमां विचारुं के, जो मारा सेवको अहिं हाजर होय तो तेठ आ प्रतिहारने वारे. ॥ १० ॥

मात तणो जय सिंहल नृपनो, वली एहवो पलचेमोजी ॥ हूं एकाकी नगर परायो, करवो केम निवेडो ॥ सा० ॥ ११ ॥ समजाव्या पण ए नही समजे, करवी शी कचपच एहथीजी ॥ जेहहुं जेहथी कारिज थाये, बांध ठोक ते तेहथी ॥ सा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ मारे अहिं मातानो जय, वली आ सिंहल राजानो आवो आग्रह, हुं एकलो अने आ नगर पारहुं तो हवे आनो निवेडो केम लाववो ? ॥ ११ ॥ आ लोको समजाव्या समजता नथी. हवे एमनी साथे शी माथाकूट करवी ? जेनाथी जेवुं कार्य थाय, तेनी साथे तेवी बांध ठोक करवी ते शुक्त ठे. ॥ १२ ॥

चंद कहे तुमे चाखो जाई, जिहां कहो तिहां हुं आवुंजी ॥ मुंडामुंड तुमारा नृपने, आवीने समजावुं ॥ सा० ॥ १३ ॥ आगल चंदने सेवक पुंटे, आवे जूआ जूआजी ॥ साथे पोख तणा जे रक्षक, आवी जेखा हूआ ॥ सा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ आवुं विचारी चंद्रराजा ए कहुं, चाखो जाई, ज्यां तमे कहो त्यां हुं आवुं, तमारा राजाने मोहे

थइ हुं तेमने समजावुं. ॥ १३ ॥ एम कही चंद्रराजा आगल चाब्यो अने सेवको पाठल जुदा जुदा आव-
वा लाग्या. अने जे बीजी पोखोना रक्षको हुता, तेउं पण आवीने जेला थया. ॥ १४ ॥

खमा खमा चंद रायने करता, पग पग तिम मनुहारजी ॥ ते ईम करता आव्या
तेडी, सिंहाल नृप दरबारा ॥ सा० ॥ १५ ॥ राजाने आगलधी जणाव्युं, चंद महीपति
आव्याजी ॥ सिंहालराये निशाण सुरंगा, जीत तणा वजडाव्या ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजाने पगले पगले खमा खमा कहेता तेउं तेने सिंहाल राजाना दरबारमां तेडी लाव्या.
॥ १५ ॥ सेवकोय जइ राजाने आगलधी जणाव्युं के चंद्रराजा आवे ठे. एटले सिंहाल राजाय विजय नि-
शाननां वाजां वगडान्यां. ॥ १६ ॥

आदर देइ तेख्या मंदिर, चतुर चंद महीपालजी ॥

बीजा उल्लास तणी कही बीजी, मोहनविजये ढाल ॥ सा० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ तेणे आदर आपीने चतुर एवा चंद्रराजाने पोताना मंदिरमां तेडया. श्रीमोहनविजये आ बीजा
उल्लासनी बीजी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

सिंहाल नृपे चंदने, गृह आवंतो दीठ ॥ धाईने जाई मढ्यो,
लोचन अमीय पइठ ॥ १ ॥ जले पधार्या चंद नृप, वीरसेन कुल
चंद ॥ आज कृतार्थ हुं थयो, आज घणो आणंद ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सिंहाल राजाय ज्यारे चंद्रराजाने पोताने घेर आवतो जोयो ते वखते ते नेत्रमां हर्षना अश्रु
लावी दोडीने तेने जेटी पडथो. ॥ १ ॥ ते वोढ्योके, वीरसेन राजाना कुलमां चंद्र समान एवा चंद्रराजा
जले पधार्या, आज हुं कृतार्थ थयो अने मने घणो आणंद थयो. ॥ २ ॥

उत्कंग मिलावतणी, हुंती घणी माहाराज ॥ पूर्व लेख

लख्या थकी, सफल थई ते आज ॥ ३ ॥ दूर थका पण तुमे

हुता, मनहुती आसला ॥ दूर सूर जिस धरणीथी, विकसे पंकज वन ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मने तमने मलवानी घणी उत्कंग हती, पण ते पूर्वना जे लखेल लेख ते प्रमाणे आज सफल
थइ. ॥ ३ ॥ जेम सूर्य पृथ्वीथी घणो दूर ठे तथापि कमलना वन विकाश पामे ठे. तेम तमे दूर हुता तो
पण मारा मननी नजिक हुता. ॥ ४ ॥

किहां चकोर हिमकर किहां, किहां मोर किहां मेह ॥ अलगा तो

पण दूकमा, साचो जिहां सनेह ॥ ५ ॥ संबधे जे सांजरे, शी अधि-

काई तेह ॥ विण संबधे सांजरे, सयण वरुणपण एह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ क्यां चकोर पही अने चंद्रमां ! क्यां मोर अने मेघ ! तेउं घणा अलगा ठे तथापि ज्यां साचो
सनेह ठे तो तेउं नजिक ठे. ॥ ५ ॥ जे संबधथी सांजरे, तेमां शी नवाइ ? पण जे संबध वगर सांजरे ते
सकाननी घडाइ ठे. ॥ ६ ॥

सिंधु व्यसन उदये शशि, संबंधे तिम होय ॥ विण संबंधे शीत
गुणे, प्रीति कुमुदिनि जोय ॥७॥कपट वचन रचना इसी,सिंहल
राये कीध ॥ निज सिंहासन बेसवा, चंद नृपतिने दीध ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ चंद्रना उदयथी समुद्रने होज थाय, ते संबंधने कीधे ठे अने संबंध वगर चंद्रनी शीतलताथी
पोयणीने प्रीति जोवामां आवे ठे. ॥ ७ ॥ आ प्रमाणे सिंहल राजाए कपटनी रचना करी अने चंद राजा-
ने बेसवाने पोतानुं सिंहासन आयुं. ॥ ७ ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥

॥ नायतारे तमे चालया गढईकरे रे, धणने खेजो साथ रे लाल
जोवन वसिड नाय तो रे ॥ ए देशी ॥

साहिवारे सिंहल नृप आदेशथी रे, बेठो गुणावली कंतरे लाल ॥ देश विदेश
जिहां तिहां रे, पोषाये जाग्यवंत रे लाल ॥ जाग्य प्रबल नृप चंदनुं रे ॥ ए
आंकणी ॥ १ ॥ सा० ॥ योजन योजन रस कुंपिकारे, पग पग प्रगटे निधान
रे लाल ॥ अणवाहाला वाहला होये रे, मोहोतुं जाग्य प्रधान रे लाल ॥जा०॥३॥

अर्थ ॥ सिंहल राजानी आझाथी गुणावलीनो स्वामी चंद्रराजा सिंहासन उपर बेठो. जाग्यवंत देश
के विदेशमां जाय तो पण पोषायठे तेम चंद राजानुं जाग्य प्रबल ठे. ॥ १ ॥ जेनुं सारुं जाग्य होय तेने
योजने योजने रसकूपी मखे ठे, तेने पगले पगले झव्यना निधान प्राप्त थाय ठे अने जे कुश्मन होय ते
वाहाला मित्र थाय ठे. सर्व ठेकाणे जाग्य प्रधान ठे. ॥ १ ॥

सा० सिंहल नृप कहे चंदने रे, ठो कुशल्या माहाराज रे लाल ॥ अंतरयामी ठो
तमे रे,रायजादा शिर ताज रे लाल ॥जा०॥३॥ सा० चाहे चातक जिम मेहने रे,
वञ्जणी जिमगायरे लाल॥तिम अमे तमने चाहतारे,दिन एता माहाराथरे लाल॥जा०॥४॥

अर्थ ॥ सिंहल राजा चंद राजा प्रत्ये बोढ्या, केम माहाराजा कुशल ठो? तमे अमारा अंतर्यामी अने
मस्तकना ताज ठो. ॥ ३ ॥ हे माहाराजा, आठला दिवस थया, चातक जेम मेघने चाहे, अने गाय जेम
वाठराने चाहे तेम अमे तमने चाहीए ठीए. ॥ ४ ॥

सा० ते तमे आज पधारियारे,खेखे थयो अचताररे लाल॥शा पुरुषानो मेलो मखेरे,
जो तुषे किरतार लाल॥जा०॥५॥सा० शी कीजे परदेशमांरे, तमतणी जक्ति नरिंदरे
लाल ॥ तुम मुख शशि दीठे थयुंरे,विखसित मन अरविंदरे लाल ॥ जा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते तमे आज खेणए पधार्या, तमारा मलवाथी मारो अचतार खेखे थयो. जो किरतार प्रभु
संतुष्ट थाय तो शा(सज्जन) पुरुषनो मेलाय थाय ठे. ॥ ५ ॥ हे राजा, परदेशमां तमारी शी जक्ति करीप?
तमारो मुख चंद्र जोवाथी मारुं मन रूप अरविंद विकाश पाम्युं ठे. ॥ ६ ॥

सा० इहां तो अमतणी मानजोरे,आदर ते मनुहाररे लाल॥जिम दुर्बल माता
तणेरे,जामणठे व्यवहाररे लाल॥जा०॥७॥सा० गज बगस ठोथें सहीरे, तुमतणी
मोकुं वींकरे लाल॥तो अमे तुमने शुंआपीथेरे,जेणे तमे पामो रीऊरे लाल॥जा०॥८॥

अर्थ ॥ अहीं अमारार्थी जे बने ते आदर मानी खेजो. कुर्वख माता पोताना वाखकने मात्र हुजामणाथी प्रेमनो व्यवहार करे ठे. ॥ ७ ॥ हाथी अश्व बिगेरे वाहनोथी तमे मोज करोठो तो अमे तमने शुं आपी-ए के जेथी तमे रीजाइ जाउं? ॥ ८ ॥

सा० तमे पाठ धार्या होत जोरे, अम तणे देश कदेयरे लाला॥ तो नजरे करता अमे रे, गाम नगर पुर केयरे लाल ॥ जा० ॥ ११ ॥ सा० अमे अवसर चूकूं नहीरे, रखे अम जाणता, मूढरे लाल ॥ इहां तमे अमे वेहु सारिखारे, कहीये ठे. तमने अगूढरे लाल ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जो तमे अमारा देशमां कदि चरण पधराव्या होत तो अमे तमने गाम, नगर के पुर क्यारना नजर कर्या होत. ॥ ९ ॥ अमे हवे अवसर चुकीशुं नहीरे, रखे तमे अमने मूढ जाणता, अहीं तमे अमे सरखा ढीए. आ वांत तमने खुझे खुझी कहीए ढीए. ॥ १० ॥

सा० एहवा सिंहल रायनारे, निसुणी वचन विलासरे लाला॥ चंद वदन थकी कथो रे, दंत मयुष प्रकाशरे लाला॥ जा० ॥ ११ ॥ सा० चंद चरोसे मुऊनेरे, एवहुं शुं सनूमा-नरे लाल ॥ हूं परदेशी प्राहुपोरे, तमे मोटा राजान रे लाल ॥ जा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ सिंहल रायना आवा वचन विलास सांजखी, चंदराजा पोताना मुखमांथी दांतना कीरणोने प्रकाश करता बोध्या. ॥ ११ ॥ मारी छपर चंदराजानो जइसो राखी आटहुं वधुं सन्मान शुं आपोठो? हुं एक परदेशी सेमान हुं अने तमे मोटा राजा ठे. ॥ १२ ॥

सा० चतुर थई चूको कशुरे, खोटे जरमे सुजाणरे लाल ॥ शी मनुहार ए कारमीरे, कृण दिननी उलखाणरे लाल ॥ जा० ॥ १३ ॥ सा० चंद पूरव दिशानो थणीरे, हुंतो कत्री पुत्ररे लाल ॥ देखी पेखी विण स्वारथेरे, किम कहिये उस्त्ररे लाल ॥ जा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे राजा, तमे चतुर अने सुझ अइ केम चुको ठो? आ खोदो जम ठे. तमारे अने मारे कया दिवसनी उलखाण? ते विचारो ॥ १३ ॥ चंदराजा पूर्व दिशानो स्वामी ठे, हुं तो एक हन्निय पुत्र हुं, स्वार्थ वगर देखी पेखीने शामाटे खोडूं बोलीए? ॥ १४ ॥

सा० दीठो तमे चंद सारिखारे, मुऊ मांहे अनुसाररे लाला॥ ते चूखे चूखो खरे रे, सरिखा केई संसाररे लाला॥ जा० ॥ १५ ॥ सा० राचे गुण जाण्वा विनारे, सरिखा सरिखे कृण रे लाला॥ वेहु उज्ज्वल पण सांजखोरे, कर्पूर किहां किहां लुणरे लाल ॥ जा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तमे मने चंद जेवो देखो ठो, मारामां तेना जेवो अनुसार (अणहार) हसो. रखे तमे चूखोठो. आ संसारमां कइक सरखे सरखा मखी आवे ठे. ॥ १५ ॥ गुण जाण्वा विना सरखे सरखा जोडने कोण सजी थाय? जुवोने कर्पूर अने लुण वने उजळां ठे पण गुणमां केठखो फेर ठे? ॥ १६ ॥

सा० मूकी द्यो जोलामणीरे, कहे सिंहल महीपांखरे लाल ॥

मोहनविजये त्रीजी कहीरे, वीजा उद्घासनी ढाखरे लाल ॥ जा० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ सिंहल राजाए कहुं, आहुं जोखण मूकीद्यो. मोहनविजये आ वीजा उद्घासनी त्रीजी ढाख कही. १७

॥ दोहा ॥

सुपुरुष ठानो किम रहे, आचारे अक्सूंब ॥ लख जो जलमे ढिपाडीये,
जिम तरी आवे तुंब ॥ १ ॥ मृगमद परे ठाना रहो, गुण पण अंबर
चूर ॥ प्रगट करे ते तुम जणी, रहो जो यद्यपि घूर ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आचारशी उज्वल एवो सत्पुरुष उलखाया विना ठानो रहे नहीं. तुंबडाने लाखवार जलमां
जुवाडी बुपावीए तो पण ते तरी आवे ठे. ॥ १ ॥ कस्तुरी खगावी ठाना रहो पण तेना वख साथे लागेखा
गुण तमे दूर रहेसो तो पण तमने प्रगट करसो. ॥ २ ॥

अवधि गणंते साहिबा, हवे मट्या ठो आज ॥ नाम कहो आठ प्रगट,
हठ न करो माहाराज ॥ ३ ॥ एम कहेते अके आवीठ, सिंहल मंत्री
ताम ॥ कपटी कुटिल कदाग्रही, दुर्मति हिंसक नाम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे साहेब, केटखा दिवसनी अवधि गणतां आज तमे मखी आन्या ठो. हे महाराजा, हवे तमारुं
नाम कहो अने प्रगट आठ, हठ करो नहीं. ॥ ३ ॥ एम कहेतामां ते वखते सिंहल राजानो मंत्री तत्काल
आवी चडयो. ते कपटी, कुटिल अने कदाग्रही हतो; वखी तेतुं दुर्मति एवुं हिंसक नाम हतुं. ॥ ४ ॥

जल कहे तिहां थल पण नही, चलवे नाकडमाल ॥ रवि उदयास्त
लगे सदा, खोटिहालने चाल ॥ ५ ॥ प्रणमी चंद नरिंदने, बेठो तेह
आसन्न ॥ तिणे प्रारंजी कुटिलता, करी वदन सुप्रसन्न ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते ज्यां जल कहे त्यां स्थलपण न होय. ते वधुं नाकडमालशीं चलवे सूर्य उगे त्पारशीं
अस्त थाय त्यां सुधी ते खोटी हाल चाल करे. ॥ ५ ॥ ते मंत्री चंद्रराजाने प्रणाम करी तेनी नजिक
वेणो; पठी तेणे मुख प्रसन्न करीने कुटिलता आदरवा मांडी. ॥ ६ ॥

॥ ढाल चोथी ॥

नंद सलूणा नंदना रे लो ॥ तें मुने नांखी फदमां रे लो ॥ ९ देशी ॥

सांजलो चंद नरेसरूरे लो ॥ रायजादा अलवेसरूरे लो ॥ आज विहंगम मीठ-
कारे लो, नयणे तुमने दीठकारे लो ॥ १ ॥ सिंहल नृपनी विनतिरे लो, तमे नथी

मानता श्यावतीरे लो ॥ न करो इम बहु कानीयेंरे लो, रढीयाला रढमानीयेंरे लो ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे पृथ्वीपति रायजादा तमे हुं कहुं ते सांजलो. आज मारे पहीळं मधुर थया (सारां
शुकन थयां) के जेथी तमे मारा नयनवडे जोवामां आन्या. ॥ १ ॥ हे राजा, तमे अमारा सिंहल
राजानी विनति शामाटे नथी मानता? एवी घणी हठ करो नहीं, हे रढीयाला रढ मानीए. ॥ २ ॥

जूठे किम कुल लखवोरे लो, शुं तमे बाळक जोखवोरे लो ॥ अठतुं अमे नथी जाष-
तारे लो, वाद तजो आठ ठतारे लो ॥ ३ ॥ मानता नथीशे वांकडेरे लो ॥ अहो
आजा नगरी घणीरे लो, आशा तमथी अठे घणी रे लो ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तमे जुहुं बोली तमारा कुलने केम गोपवो ठे? शुं तमे बाळकनी जेम जोखवो ठे? अमे असत्य

बोखला नथी माटे वाद करवो गोडी दङ्गे उता थालं. ॥ ३ ॥ तमे अमारा शा वांके मानतानथी ? हवे संकडामापमां आच्या ठे, क्यां जाशो ? अरे आजा नगरीना घणी, अमारो तमारी पासेथी घणीआशाठे. ४

देवि वचने अमे उलख्यारे लो, नाम ठाम कुल पारख्यारे लो॥नांगे अंधारुं कूटीये रे लो, ते वाते किम दूटीयेरे लो॥५॥ रात थोडी वेशतो घणारे लो, थें लो साच कोनामणारे लो॥तमने शुं कहीये वहीरे लो, पाणी न खमे पातलीरे लो ॥६॥

अर्थ ॥ अमे देवीनां वचनथी तमने उलखी लीधा ठे. वली तमारां नाम, ठाम अने कुल पारखीलीधां ठे. जो डांगथी अंधाराने कूटवा मांणीए तो ते वातथी केम बुदाय ? ॥ ५ ॥ रात थोडी ठे अने वेप घणाठे. माटे हे! कोनामणा राजा, हवे सत्य कहे. तमने वली शुं कहीए? पातली होय ते पाणीने खमे नहीं. ॥६॥

हरणी पण उंची वहीरे लो, थोडी घणी रघणी रहीरे लो ॥ अति ताएयुं खमतुं नथीरे लो, बीजा नथाळ एकथीरे लो ॥७॥ लागो सचिव हउ सुंदरूरे लो, बोळ्यो चंद नरेशरूरे लो ॥ शुं कारिज ठे चंदथीरे लो, अवर जला शुं कोइ नथीरे लो? ॥८॥

अर्थ ॥ हरणी पण उंची आवी ठे. पटले मृगशर नक्षत्रना तारा उंचे आच्या ठे, तेथी रात घणी थोडी रही ठे. हवे अति ताएयुं खमे तेम नथी, अने तमे एकथी बीजा अता नथी. ॥ ७ ॥ मंत्री हउ करी सुंदर पणें बोळवा लाग्यो त्यारे चंदराजा बोळ्यो, तमारे चंदराजातुं तेवुं शुं काम ठे ? शुं कोइ बीजा तेना जेवा जला नथी ? ॥ ८ ॥

आजा नगरीये हुं रहुं रे लो, हवे तमने साचुं कहुं रे लो ॥ चंद करे तेहुं करुं रे लो, मानजो ते सघळुं खरुं रे लो ॥९॥ सिंहल नृप हरख्यो घणुं रे लो, लागुं वचन सोहामणुं रे लो ॥ थयुं तनु फणस तणी परेरे लो, हिंसक वली इम उच्चरेरे लो ॥१०॥

अर्थ ॥ ह्यो, हुं तमने साचे साचुं कहुं लं केहुं आजा नगरीमां रहुं लं, जे चंदराजा करे तेहुं करुं, आतमे सघळुं खरुं मानजो. ॥ ९ ॥ सिंहल राजा घणो हर्ष पाग्यो, तेने आ वचन घणुं सारुं लाग्युं. तेवुं शरीर फणसना फलनी जेम प्रफुलित थयुं. ते वखते हिंसक मंत्री बोळ्यो. ॥ १० ॥

अहो प्रभु ए आजाधणी रे लो, चिंताटालशे आपणी रे लो ॥ ठानुं शुं ठे चंद राजथी रे लो, कारिज विणशे लाजथी रे लो ॥११॥ चंद चतुर चित्त चित्तवे रे लो, ए हिंसक इम शुं लवे रे लो ॥ कारिजशुं एहडुं हशे रे लो, ते किम करी मुजथी थशे रे लो ॥१२॥

अर्थ ॥ हे प्रभु, आ आजा नगरीना घणी ठे, ते आपणी चिंता टालशे. चंदराजाथी आपणे शुं ठानुं राखवानुं ठे, लाज राखनुं तो आपणुं काम वगडशे. ॥ ११ ॥ चतुर चंदराजा चित्तमां चित्तववा लाग्यो के, आ हिंसक मंत्री शुं लवे ठे? एवुं शुं फारज हशे, अने ते माराथी केम करीने थशे ? ॥ १२ ॥

आव्यो वश हुं शुं करुं रे लो, ए धूरत टोळुं खरुं रे लो ॥ एहनी गतिमें पारखी रे लो, यात्रा नही घर सारखी रे लो ॥ १३ ॥ सिंहल कहे शीघ्रोच्चमें रे लो, चंद पळ्या शुं आलोचमें रे लो ॥ ठग करी रखे तमे जाणतारे लो, रखे कंटकमे ताणतारे लो ॥१४॥

अर्थ ॥ हुं अहिं आवी वश अइ परयो; हवे शुं करुं आ तो बधुं धूतारातुं टोळुं ठे. तेमनी गतिमें पा-

रखी लीधी. घर जेवी यात्रा होय नहीं. ॥ १३ ॥ सिंहखे शीघ्रताथी कही वाढ्युं के, हे चंद्रराजा, विचारमां केम पळ्या? रखे तमो अमने उग जाणता अने रखे अमोने कांडामां ताणता ? ॥ १४ ॥

संशय धरो ठो शा थकी रे लो, कहीये ठिये झम आतुर थकी रे लो ॥

पर उपकारने कारणे रे लो, सुत कोइक माता जणे रे लो ॥ १५ ॥

दिनकर अजवाहुं करे रे लो, कृण तस पेसकसी धरे रे लो ॥ वृद्ध

फले फल फूलथी रे लो, मणि वेचाये बहु मूलथी रे लो ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तमे शामाटे संशय करो ठो? अमे आ आतुरताथी कहीए ठीए. पर उपकारन माटे कोइक माता पुत्रने जणे ठे. ॥ १५ ॥ सूर्य प्रकाश आप्या करे ठे, तेने कोण पेशकसी (कर) जरे ठे? वृद्धो फल फुल आपेठे अने मणि बहु मूढ्यथी वेचाय ठे. ॥ १६ ॥

निश दिन जे सरिता वहे रे लो, तस कुंणशीक्षापण कहे रे लो ॥

सरस निरस तृण आदरीरे लो, आपे दूध पयोधरी रे लो ॥ १७ ॥

उपकारी तुम जेवना रे लो, ते जग थोना दीठना रे लो ॥ तुम उ-

पर आशा खरी रे लो, कारज करो करुणा करी रे लो ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ नदी रातदिवस वहा करेठे तेने कोण शिखामण आपेठे? गाय अने जैस नीरस घास खाइने आदरथी सरस दूध आपे ठे. ॥ १७ ॥ तमारा जेवा उपकारी जगत्मां थोडा जेवामां आवे ठे, अमे तमारी उपर खरी आशा राखी ठे, माटे करुणा करीने अमारुं कार्य सिद्ध करो. ॥ १८ ॥

ढाल ब्रह्मा मुख जासनी रे लो, सुंदर बीजा उल्लासनी रे लो ॥

पुण्य घणुं ए जूपनुं रे लो, मोहन कहे कविरूपनुं रे लो ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ आ बीजा उल्लासनी सुंदर चोथी ढाल कही ठे. मोहनविजय कहे ठे के, ए राजानुं अने कविना रूपनुं घणुं पुण्य ठे. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

सिंहल नृप सिंहलप्रिया, तिम हिंसक मंत्रीश ॥ कुष्टि कनकध्वज त-

नुज, कपिला धावजगीस ॥ १ ॥ ठठो चंदनरेसरु, मध्यपरिठद

एह ॥ जिम पंचेडिये सहित, मन सोहे ससनेह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सिंहलराजा, सिंहलराजानी प्रिया, हिंसक मंत्री, कुष्टि (कोडीयो) कनकध्वज पुत्र अने कपिला धाव्य ॥ १ ॥ तेमां ठठो चंद्रराजा—जे मध्य परिठेदमांठे—ते पांचईडियोमां जेम मन शोचे तेम पांचेमां शोचे ठे. ॥ २ ॥

तव आजापति उच्चरे, अहो सिंहल जूपाल ॥ कहो काज पढदो

तजी, जिमहूं लहूं दयाल ॥ ३ ॥ पांचे चिंतातुर तमे, दीसो ठो

कहो केम ॥ बाहिरतो विवाहनो, मांड्यो मोहोठाव एम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आजापति चंद बोढ्यो, अरे सिंहलराजा, तमे पढदो ठोडी जे कार्य होयते कहो. जेथी हुं ते

विषे दया ज्ञावे विचारूं. ॥ ३ ॥ तमे पांचे जणा चिंतातुर केम लागो गो? अने अहिं वाहेर तो विवा-
हनो महोत्सव मांढ्यो ठे. ॥ ४ ॥

नाम ठाम कुल गोत्र मुज, किम जाणो सहु कोय ॥ ते सघळुं
मांडी कहो, जे कांइ व्यतिकर होक ॥ ५ ॥ जातुं ठे आजापुरी,
थई जाशे प्रजात ॥ कह्या विना किम जाणीये, तुम मनमानी वात ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तमे सौ मारुं नाम, ठाम, कुल अने गोत्र शीरीते जाणो? ए वधुं जे कांइ वृत्तांत होय ते
मने मांडीने कहो. ॥ ५ ॥ मारे आजापुरीमां जातुं ठे, रखे प्रजात थई जाशे. तमारा कह्याविना तमारामेन-
नीवात शीरीते जाणीशक्याय? ॥ ६ ॥

॥ ढाल पांचमी ॥

॥ मन मोहनां ढाल ॥ ए देशी ॥

सिंहल नृप आदेशथीरे, मन मोहना ढाल ॥ हिंसक थयो वाचाल हो,
जग सोहना ढाल ॥ वीर नृपति सुत साहिबारे ॥ म० ॥ विनति कहुं
महीपाल हो ॥ ज० ॥ त्राता धाता कार्यना रे ॥ म० ॥ दायक शाता स्वाम
हो ॥ ज० ॥ श्यो पकदो तुमथी हवे रे ॥ म० ॥ अहो आशा विश्राम हो ॥ ज० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ सिंहल राजानी आकाथी हिंसक मंत्री वाचालथयो. अर्थात् ते बोढ्यो हे, जगशोजित वीररा-
जाना कुमार, हुं तमने विनति करूं हुं ॥ १ ॥ हे राजा, तमे त्रातागो, अमारा कार्यना कर्तागो, शाता-
नादातागो अने स्वामीगो हवे तमारी वचे शो पकदो राखवो. कारण केतमे अमारी आशाना विश्राम गो? २

किम दोहणु संताडीये रे ॥ म० ॥ खेवा जातुं तक हो ॥ ज० ॥ नाचे बांधी घुघरारे ॥ म० ॥
शो तिहां घुंघट वक्र हो ॥ ज० ॥ ३ ॥ सेवक रहे सेवा विषे रे ॥ म० ॥ तिणे केही करवी
लाज हो ॥ ज० ॥ अवधारो थई एकमना रे ॥ म० ॥ अम उलंग महाराज हो ॥ ज० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ढास खेवा जावीने दोषी संताकवी? ज्यारे घुघरा बांधीने नाचवुं होय तो पत्नी वांको घुंघट
शामाटे ताणवो. ? ॥ ३ ॥ सेवक सेवामां रहे तेमां तेणे शामाटे लक्षा राखवी? हे महाराज, आप एक
चित्तथई अमारा अजिप्रायने बराबर ध्यानमां राखो. ॥ ४ ॥

ए सुत सिंहल रायनो रे ॥ म० ॥ कनकध्वज सुकुमाल हो ॥ ज० ॥

प्रेमलाखणी प्हने रे ॥ म० ॥ परणी आपो कृपाल हो ॥ ज० ॥ ५ ॥

पर लपकारी सेहरा रे ॥ म० ॥ ए ठे तुमथी काम हो ॥ ज० ॥

हो जो अमथी तेहवा रे ॥ म० ॥ ठे जेहवुं तुम नाम हो ॥ ज० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे कृपालु, आ कनकध्वज नामे कोमल कुमार सिंहलरायनो पुत्र ठे तेनी साथे प्रेमला ख-
झीने परणावी आपो. ॥ ५ ॥ तमे पर लपकारि गो, तेथी आ काम तमाराथी थवानुंठे. जेवुं वमार्क
नामठे तेवा तमे अमारी साथे वर्त्तजो. ॥ ६ ॥

प्राचीपति कहे सचिवने रे ॥ म० ॥ इम किम कहो उच्चुत्रहो ॥ ज० ॥
 में तो सांजदुं प्रेमला रे ॥ म० ॥ परणशे सिंहल पुत्र हो ॥ ज० ॥ ७ ॥
 हूं तो ते जोवा जणी रे ॥ म० ॥ आव्यो हुं निश एणह रे ॥ ज० ॥
 कनकध्वज परणे नही रे ॥ म० ॥ कहो ते कारण केण हो ॥ ज० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पूर्वदिशाना पति महाराजाए मंत्रीने कहुं के, तमे आहुं अघटित केम कहोणे ? में तो सांजदुं ठे के, प्रेमला सिंहलराजाना कुमारने परणशे ॥ ७ ॥ हुं तो आ रात्रे ते महोत्सव जोवाने आव्यो हुं. कनकध्वज कुमार तेने परणे नहीं तेदुं कारण शुं ठे ? ते कहो. ॥ ८ ॥

कनकध्वज वधू प्रेमला रे ॥ म० ॥ इम सवि जाणे संसार हो ॥ ज० ॥
 तो किम कूडे बोलडे रे ॥ म० ॥ मुजने चढावो ठो चार हो ॥ ज० ॥ ९ ॥
 चंद जणी हिंसक कहे रे ॥ म० ॥ सिंहल नृपनो जे जातहो ॥ ज० ॥
 कुष्टि पूरव कर्मथी रे ॥ म० ॥ ठे अकथानी वात हो ॥ ज० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ कुमार कनकध्वजनी वधू प्रेमला ठे एम सर्व जगत् जाणेठे ते ठतां तमे आवा कुडा बोलथी मारा छपर चार केम चढावोणे ? ॥ ९ ॥ हिंसक मंत्रीए चंदराजाने कहुं के, सिंहल राजानो कुमार पूर्व-कर्मना योगथी कोनीठ ठे. ए वात कथी जाय तेवी नथी. ॥ १० ॥

लेख लिखितथी प्रेमला रे ॥ म० ॥ केरो हुठ विवाह हो ॥ ज० ॥ पण
 स्वामी ए वातनो रे ॥ म० ॥ तुम हाथे निरवाह हो ॥ ज० ॥ ११ ॥
 पनन प्रयोगे जइ चढ्यो रे ॥ म० ॥ जिम चर दरीथे नाव हो ॥ ज० ॥
 तुम सरीखा खेवट थकी रे ॥ म० ॥ कोइक फावे दाव हो ॥ ज० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ लेख लखवाथी प्रेमलानो विवाह थयो ठे, पण हे ! स्वामी, ए वातनो निष्पर्य हवे तमारे हाथे थवानो ठे. ॥ ११ ॥ पवनना तोफानथी जेम वाहाण चरदरीए जइ चढे तेम आ बन्युं ठे. हवे तमारा जेवा चतुर खलासीथी बखते कोइ दाव फावतो आवे तेम ठे. ॥ १२ ॥

ए सिंहल श्रवनीशनी रे ॥ म० ॥ हवे तुम हाथे लाज हो ॥ ज० ॥
 आशा अंबर जेवडी रे ॥ म० ॥ ठे तुमथी माहाराज हो ॥ ज० ॥ १३ ॥
 हिंसकने शशिनृप कहेरे ॥ म० ॥ किम अज्ञान ए कीध हो ॥ ज० ॥
 शुं ठे वैर प्रेमला थकी रे ॥ म० ॥ कनकध्वजने जे दीध हो ॥ ज० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे महाराज, ए सिंहलराजानी लाज हवे तमारे हाथे ठे. अने तमाराथी अमे आकाश जेवकी आशा राखीने बेग ठीये. ॥ १३ ॥ राजा चंदे हिंसक मंत्रीने कहुं के, तमे आहुं अज्ञान केम कर्युं ? तमारे प्रेमला साथे शुं वैर हतुं के तेने कनकध्वज जेवा कोडीआने आपी ? ॥ १४ ॥

केम बिगाडो सहू मिली रे ॥ म० ॥ इम श्रबला श्रवतार हो ॥ ज० ॥
 किम सांसहे ए वातथी रे ॥ म० ॥ कखिमल हरकीरतार ॥ ज० ॥ १५ ॥

मकरध्वज नृपनी सुता रे ॥ म० ॥ में किम परणी जाय हो ॥ ज० ॥

ते पण तमने आपवी रे ॥ म० ॥ ते मुजथी किम थाय हो ॥ ज० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तमे सर्व मलीने आ अबलानो अवतार केम बगाडो ठो? आवी वात कलिकाखना मखने हरनारा परमेश्वर केम सहन करे? ॥ १५ ॥ मकरध्वज राजानी पुत्री माराथी केम परणी जाय? तेम ते तमने आपवी ते पण माराथी केम थाय? ॥ १६ ॥

चंदतणी चतुराश्ये रे ॥ म० ॥ रंज्यो सिंहल नूप हो ॥ ज० ॥ पांचमी

ढाल मोहन कही रे ॥ म० ॥ बीजे उल्लासे अनूप हो ॥ ज० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ राजा चंदनी आवी चतुरार्थी सिंहल राजा राजी थयो आ प्रमाणे श्री मोहनविजयजीए बीजा उल्लासनी पांचमी मोहन ढाल हे! मोहन कही ठे ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

चंद नूपति हिंसक जणी, कहे वचन एकंत ॥ इम किम मुजने उप-

दिशो, अणघटता उदंत ॥ १ ॥ मुज तुम मेलो आजनो, जोरे कीधो

चंद ॥ मुज आगल मांड्या तमे, फोगट कूडा फंद ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंदराजा हिंसक मंत्रीने एकांते कहे ठे, के हे! मंत्री तमे अण घटतावृत्तांतनो उपदेश मने केम आपो ठो? ॥ १ ॥ तमारो ने मारो आ मेलाप करवामां आव्यो ठे तेमां तमे मारी आगल फोगटना फंद मांडी वेण ते ठीक नहीं. ॥ २ ॥

निपट कपट रचना विकट, शी मुज आगल मित्त ॥ जावाघो काढण

नथी, हे हिंसक सुविदित्त ॥ ३ ॥ पोढी कन्या प्रेमला, कोढी ए व-

राज ॥ ए जोढी ठोढी दियो, न करो एह अकाज ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अरे मित्र, आवी कपटनी विकट रचना मारी आगल शा माटे करो ठो? हे विधान मंत्री, ए वात जावाघो. तेमां कांड सार नथी. ॥ ३ ॥ ए मकरध्वजनी कन्या उत्तम ठे, अने जे तेनो पति करवा घारो ठो ते कोढीं ठे. माटे ए जोढीने करवी ठोनीथो. आतुं अकार्य न करवातुं करो नहीं. ॥ ४ ॥

देश कवण तुम नूपनो, कवण नाम किहां वास ॥ किम अनुचित सं-

बंध ए, मेढ्यो करो प्रकाश ॥ ५ ॥ सातुं सवि संक्षेपथी, कहो मुजने

प्रबन्न ॥ तुम केरुं निसुण्या पठी, राजी करशुं मन्न ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तमारा राजानो कयो देश ठे? तेमंतुं नाम शुं? तेमनो निवास क्यां? तमे आवो अनुचित संबंध केम मेलव्यो? ते प्रकाश करो. ॥ ५ ॥ ते साचे सातुं गुप्त होय ते पण कहो. तमारुं वृत्तांत सांचट्या पठी अमे मनने राजी करीशुं. ॥ ६ ॥

अथ हिंसक संक्षेपथी, जाखे कथा स्वकीय ॥

ग्राहक बुळे सांचले, चंद राय कमनीय ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पठी हिंसक मंत्री पोतानी कथा संक्षेपथी कहेवा लाग्यो. अने ते मनोहर राजा चंद ग्राहक बुद्धि सांचलवा लाग्या. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ठठी ॥

॥ रामचंद्रके बाग ॥ चपो मोरी रह्यो री ॥ ए देशी ॥

मनोहर सिंधु देश, परिसर सिंधु नदीरी ॥ गंगा समदृह हूँति,
आवी सरित् वदीरी ॥ १ ॥ गिरिवर शिखर पट्टर, डुरथी चूरि
गमेरी ॥ गगने शंकाणो सूर, निरखे रथांग भ्रमेरी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सिंधुनदीना प्रदेश उपर मनोहर एवो सिंधु देश ठे. ज्यां सिंधुनदी गंगा नदी जेवा मोटा ह-
वाची आवी रहेली ठे. ॥ १ ॥ जेमां दूरथी देखाता मोटा पर्वतना शिखरो घणां ऊचां ठे, के जेने सूर्य
आकाशमां शंका पामी रथना चक्रना च्रमथी जुवे ठे. एटवे जाणे रथचक्र होय तेवा धारे ठे. ॥ २ ॥

जिहां करे सरिता संकेत, उगमी जल निधि जावा ॥ द्रुत पाणुं करे
तेम, विचमा फिरती नावा ॥ ३ ॥ नहीं जन मांहे खार, सहुको स-
रख स्वजावी ॥ देश गुणे माधुर्य, महोदधिमां पण आवी ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ज्यां समुद्रप्रत्ये जती एवी सरिता संकेत करे ठे अने तेनी वचमां फरती नाविकाठं तेमां
द्रुतपाणांतुं काम करे ठे. ॥ ३ ॥ ते देशना लोकोमां कोइ देवी नथी. सर्व सरख स्वजावी ठे. ते देश
खारा समुद्रमां आवेलो ठे तथापि माधुर्यना गुण बालो ठे. ॥ ४ ॥

जिहां गज सरज शंरीर, मदकर गुहिरा गाजे ॥ वन घन नित्य स-
पंक, निरखी घनाघन लाजे ॥ ५ ॥ अहो आज्ञा नगरीश, ठे इम
देश नवीनो ॥ तिहां अति मुख्य प्रसिद्ध, सिंद्धल नगर नगीनो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जे देशमां हाथीजनां शरीर रज जरेलां ठे अने ते मदकरता गाजे ठे. घाटावनमां कादववाला
ते हाथीजने जोइ मेघ पण लज्जा पामे ठे. ॥ ५ ॥ हे ! आज्ञानगरीना राजा, एवो ते नवीन सिंधु देश ठे,
तेमां अति मुख्य रीते प्रसिद्ध एवुं सिंद्धल नगर ठे. ॥ ६ ॥

मुगता चतुःपथ मांहे, विगलित पार परारी ॥ जाणे करी जन जार,
दंतुर हूई धरारी ॥ ७ ॥ सुरपुर सहोदर जाण, जिणे निरख्यो ते
जाणे ॥ ए आगळ नर कोण, लंका देखी वखाणे ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेना चोकरमां परंपराए गली पडेलां मोतीं जाणे लोकना चारथी दबाइने पृथ्वीए दांत बाहेर
काढ्या होय तेवां देखाय ठे. ॥ ७ ॥ जेणे ते नगर जोयुं होय ते तेने स्वर्गना नगरुं सहोदर जाणे ठे.
तेनी आगळ लंकाने जुवे तोपण तेना वखाण कोण करे ? ॥ ८ ॥

गढ मढ मंदिर पोल, तिम चौडटा चोराशी ॥ जे जन तिहां उ-
त्पन्न, ते सही पुण्य विलासी ॥ ९ ॥ तिहां कनकरथ चूप, रूपे काम
जिश्योरी ॥ अरि तरु नमनने काज, पवन प्रचंड निश्योरी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ते नगरनां किल्लो, मढ, मंदिर, दरवाजा अने चोराशी वचदां अति सुंदर ठे. तेमांजे माणस उत्पन्न

आय ते खरेखरा पुण्यना विलासी ठे. ॥ ए ॥ ते नगरमां रूपमां कामदेव जेवो कनकरथनामे राजा ठे. जे शत्रुरूपी वृद्धोने नमाववाने प्रचंड पवन जेवो ठे. ॥ १० ॥

पटराणी महाजाग, एह ठे कनकवतीरी ॥ पतिजगती रतिरूप,
सुकृतकारि सतीरी ॥ ११ ॥ प्राकृत पुरुष हुं तास, स्वामी हिंसक
नामे ॥ मुजने नृप बहुमान, प्होवुं सघळे कामे ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ तेने कनकवती नामे महा जाग्यवती पटराणी ठे. जे पतिनी चक्रिवाढी, रतिजेवा रूपवाढी, सुकृत करनारी अने सती ठे. ॥ ११ ॥ हुं हिंसक नामे तेनो प्रकृतिपुरुष पटले प्रधान हुं. राजा मने बहुमान आपणें अने हुं राज्यना सर्वकाममां पोंहोचीशकुंडं. ॥ १२ ॥

वाहलुं सहुने काम, वाहलुं चाम नहीं री ॥ साची ए जगरीत,
चंदजी जाणो सहीरी ॥ १३ ॥ चोधी ए कपीला धाव, ब्रह्मा पुत्री
जिसीरी ॥ पिगूष पयोधर एह, नहीं जगनारि ईसीरी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे राजा चंद, सर्व ने काम वाहालुं होय ठे; कोझे चाम पटले त्वचावाळुं शरीर वाहालुं होतुं नथी अने ए जगती साचीरीत ठे. ॥ १३ ॥ चोधी कपिला नामे तेने धात्री (धाव्य) ठे, जे ब्रह्मानी पुत्री सरस्वती जेवीठे. तेना स्तन अमृतथी जरेलाठे. जगत्मां तेना जेवी कोइ स्त्री नथी. ॥ १४ ॥

हय गय रथ सुपदाति, गणतां सुरगुरु जूले ॥ एहनी कृद्धि नि-
हाखि, धनदो पण नवि फूले ॥ १५ ॥ ए नृपने दरवार, शत्रुकार
सुरंगा ॥ लज्जाती हूई तेण, पूर्वाजिसुखी गंगा ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तेना घोडा, हाथी, रथ अने पदख ने गणता देवतानागुरु वृहस्पति पण जूली जाय ठे. तेनी समृद्धिने जोइ कुबेर जंढारी पण फुल मारी शक्तो नथी. ॥ १५ ॥ ए राजाना दरवारमां शत्रुना पराज-
वने माटे एवी सुरंगा (खाइ) ठे, जेनाथी लज्जापामिने गंगानदी पूर्वाजिसुखी पटले पूर्व दिशा प्रत्ये ज-
मारी अइ गइ ठे. ॥ १६ ॥

सकल प्रजा धनपात्र, सधजा सौध उत्तंगा ॥ चूप रजाथी सर्व,
विगर सजाते सुरंगा ॥ १७ ॥ पंडित मंजित वाद, नाद सुकंबु वि-
राजे ॥ तिम जनब्रजनो साद, दधितिये गाजतो लाजे ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तेनी सर्व प्रजा धनपात्र ठे. तेनी नगरीमां ध्वजावाला उंचा मेहेलो ठे अने राजानी आ-
ज्ञाथी सर्व लोको जारे शिक्षा बगरना होवाथी सदा आनंदमां रहे ठे. ॥ १७ ॥ त्यां पंडितोना पोताना
मतने मंजुन करधाना ध्वनिष्ठ शंखना जेवा शोचेठे अने शेरेंमां लोकोना समूहना नाद एवो चाले ठे के
जेथी गर्जना करतो समुद्र शरमाइ जाय ठे. ॥ १८ ॥

चपला अचपल जाव, थइ पुरमांहे रही री ॥ जाणे नको द-
रिड, एहमां कूड नही री ॥ १९ ॥ एहवे आगल वात, तुमने
यथास्थित जाखी ॥ तुमथी कांई तिलभात्र, अंतरको नहीं राखी ॥ २० ॥

अर्थ ॥ ते नगरमां चपला एवी लक्ष्मी स्थिर अइने रही ठे. त्यांकोइ दरिडी जोवामांज आवतुं नथी.

॥ १ए ॥ हे राजा चंद, आ प्रमाणे जे वात हती ते में तमारी आगल यथार्थ पण्ये कही ठे. तेविषे तमारी आगल जरापण अंतर राखेल नथी. ॥ १० ॥

ए बीजे उल्लास, ठठी ढाल सुरंगी ॥

एहथी आगल वात, मोहन कहे अति चंगी ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ आ बीजा उल्लासमां मनोहर एवी ठठी ढाल श्री मोहन विजयजीए कहेली ठे. हजु आगल तेनाथी पण रसिक वात आवशे. ॥ ११ ॥

॥ दोहा ॥

ए राणी कनकावती, बेठी निज आवास ॥ हिअडे सुत चिंता धरे,
मुख मेढे निःश्वास ॥ १ ॥ सजल नयण ठाती सकुच, सखी वचन
न सुहाय ॥ जिम तट बाहिर माठली, जण विहूणी अकुलाय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एकवखते राणी कनकावती पोताना मंदिरमां बेसी मन मुखमांथी निसासा मुकती हृदयमां पुत्रनी चिंता करवालागी. ॥ १ ॥ तेना नेत्रमां आंसु आव्यां हतां, स्तनवाली ठाती अडकती हती, सखीनां वचन तेने गमतां नहतां. जेम कांठा छपर माठली तरुफडे तेम ते आकुल व्याकुल अती हती. ॥ २ ॥

राजा आगल धसमसी, दासी कहे विरतंत ॥ आबीने चूपति
तुरत, बोलावे एकंत ॥ ३ ॥ हे वनिते चंद्रानने, इम केम तुं दि-
खगीर ॥ आंसुथी जीनो कर्यो, किम इम दखणी चीर ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ राजानी आगल दासीए आबी ते वृत्तांत जणाव्यो, तत्काल राजाए एकांते आबी तेने बो-
लावी. ॥ ३ ॥ हे चंद्रमुखि वनिता, तुं दिखगीर केम आय ठे? तें तारा आंसुथी तारा वखना पालवने
केम जीनो कर्यो? ॥ ४ ॥

केणे लोप्युं होये वचन, तो तस जाषो नाम ॥ जिम तेहने देउं
सज्जा, एहवां न करे काम ॥ ५ ॥ धण कण कंचण मणि रयण, देश
नगर जंढार ॥ खामी नही कोइ वस्तुनी, तुं मुज प्राणाधार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे बाळा, जेणे तांठे वचन लोप्युं होय तेजुं नाम आप. अरे! हुं तेने शिक्षा आपुं जेथी ते
फरीवार एवां काम करे नहीं. ॥ ५ ॥ हे! प्रिया! धन, धान्य, सुवर्ण, मणि, रत्न, देश, नगर अने जंढार
तैयार ठे. मारे कोइ वस्तुनी खामी नथी. तुं मारी प्राणाधार हुं. ॥ ६ ॥

॥ ढाल सातमी ॥

॥ थापरवारी हुं साहिबा, काबिल मत चालो ॥ ए देशी ॥
प्रेमदा प्रीत मने, कहे जरी दीरध आसा ॥ खामी तुम सुप्रसा-
दथी, संपूरण आशा ॥ १ ॥ वचन उलंघी कुण शके, तम सुन-
जरे स्वामी ॥ प्राणेश्वर तुम सारिखो, हूं जाग्ये पामी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ खांबा नीसासा मुकती कनकावती राणीए पोताना प्रियतमने कहुं के, हे स्वामी, तमारा प्रसादथी

मारी सर्व आशाओं संपूर्ण ठे. ॥ १ ॥ हे स्वामी, ज्यां सुखी तमारी मारी उपर सारी नजर ठे, त्यां सुधी मारुं वचन कोण लहखन करी शके? हुं सारा जाग्यथी तमारा जेवा स्वामीने पामी हुं. ॥ २ ॥

पहेरुं वेष ते नव नवा, जे शचिये न दीठा ॥ जोजन मुखने जा-
वतां, करुं बहु विध मीठां ॥ ३ ॥ ऋण ऋण चूषण नव नवां, मणि
रयणे जमीया ॥ निरखी सुर शंसय धरे, जे ए केणे घमीयां ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे! नाथ! इंद्राणीए पण जे जोयानहोय तेवा नव नवा वेप हुं पेहेरुं हुं; घडी सुखे जावे तेवां बहु प्रकारनां मधुर जोजन करुंहुं. ॥ ३ ॥ हे स्वामी, मणि रत्नोष्ठी जडेळां एवां नव नवां आचूषणो हुं हणे ऋणे पेहेरुं हुं, जेने जोडने देवताचं 'आ कोणे घव्यां हशे' एवो संशय करे ठे. ॥ ४ ॥

मृग मद सोधा अरगजा, सखी हाथ न सूके ॥ मधुकर तेणे परि-
मळे, मुज संग न मूके ॥ ५ ॥ जाणू तो ठे सुख घणां, पण टण
समजाणुं ॥ अनोपम एक अंगजविना, जीवित अप्रमाणुं ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ कस्तुरी अने अगुरुचंदनथी मारी सखीलना हाथ सुकाता नथी; तेनी सुगंधथी जमराळं मारो संग जोडता नथी. ॥ ५ ॥ हुं विचारुं तो मारो घणां सुख ठे, पण ते वधां हुं टण जेवा गणुं हुं. पण एक अनुपम पुत्रविना मारुं जीवित नकासुं ठे. ॥ ६ ॥

कानन कुसुम तणी परे, मुज अवतार अलेखे ॥ सुत विण धनवंतने
सदू, रवि उदय उवेखे ॥ ७ ॥ तनु धूसरी तळदूरिया, तोतळाता
हसता ॥ पडता रडता खोटता, जिमता कसमसता ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वननां पुष्पनी जेम मारो अवतार अलेखे जाय ठे. पुत्र वगर कदि धनवंत होय तो पण तेहुं सुख सर्वे सूर्यना उदय वखते जोता नथी. ॥ ७ ॥ पुत्रना शरीर धूळथी धूसरा थड गया ठे; जेना माथा ऊपर केशताळदुरीआ ठे, जे तोतळुं बोळी हसे ठे, जे पडे, रेने, आखोटे अने जमता करे ठे, ॥ ८ ॥

रवि साहमा उजा रही, आतप प्रारथता ॥ वारी करता विव-
दता, असमंजस कथता ॥ ९ ॥ शेरनीयें फिरता थका, थई दंभा
सवारा ॥ एहवा सुत सुखजेहने, धन्य तस अवतारा ॥ १० ॥

अर्थ ॥वली जे सूर्यनी सामे उजारही तडाकामां पण ढाया साये सामा थाय ठे, जे विवाद करी जेम. तेथ बोळता फरे ठे. ॥ ९ ॥ जे लाकडी उपर झारी करी शेरनीमां फरेठे, एवा पुत्रनां बेने सुख ठे तेना अवतारने धन्य ठे. ॥ १० ॥

कीर्त्ति विस्तारक संपदा, सुतवंश विस्तारू ॥ जससुत तेहने व-
नविषे, वसतुं पण वारू ॥ ११ ॥ सुतथी संपत् संपजे, गतघ्रास
लहीजे ॥ वृरूपणे सुतथी पीथु, आनंद रस पीजे ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ संपत्ति कीर्त्तिने वधारे ठे अने पुत्र वंशने वधारनार ठे, तेथी जेने पुत्र ठे तेने वनमां वसतुं पण सारुं ठे. ॥ ११ ॥ पुत्रथी संपत्ति सार्थक थाय अने प्राप्त लइप ते पण लेखे थाय अने हे! पति, वृक्षप-
यामां पुत्रथी आनंद रस पीवाय ठे. ॥ १२ ॥

सुतनी चिंता साहिबा, मुज मनडे खटके ॥ मन मोहन ते दिन
केहो, सुत मुखने मटके ॥ १३ ॥ बेठी हुं ते आलोचमें, नही
चिंता बीजी ॥ निसुणी पत्रण्युं नरवरे, मुखथी कहे जी जी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे स्वामी, ते पुत्रनी चिंता मारा मनमां खटके ठे, पुत्रना मुखने मटकेथी मारुं मन मोहन पामे ते
दिवस क्यारे आवशे ? ॥ १३ ॥ हुं तेना विचारमां बेठी हुं. मारे बीजी कांइ चिंता नथी. ते सांजली राज
मुखथी जी जी एम कही बोट्यो. ॥ १४ ॥

प्राण प्रिये चिंता तजो, जुब हरषित होशने ॥ एतो मोटी वा-
तडी, नवि हाथे कोशने ॥ १५ ॥ प्रयत्न मंत्रादिक योगना, करशुं
सुबिधासे ॥ ताहरे जाग्ये लिख्यो हशे, तो अंगज आशे ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हे! प्राणप्रिया! चिंता ठोडीदो. हर्षित थई जाळ. ए वात मोटीठे, ते कोशना हाथमां नथी. ॥ १५ ॥
आपणे सारा आनंदथी मंत्रादिकना प्रयोग करवामां प्रयत्न करीशुं. तेम करतां जो तारा जाग्यमां लख्यो
हशे तो पुत्र आशे. ॥ १६ ॥

राणीने राजा इसी, देईने दिलासी ॥ तेडाव्यो मुजने तिहां,
मूकीने दासी ॥ १७ ॥ मुज आगळ वनिता तणी, कही वात
विस्तारी ॥ में पण नृपने विनव्युं, एक बुद्धि विचारी ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे राजाए पोतानी राणी कनकावतीने दीढासो आपी एक दासी मोकलीने मने
तेढान्यो. ॥ १७ ॥ राजाए पोतानी राणी विषेनी बधी वात मारी आगळ विस्तारथी कही बतावी. पढी में
एक बुद्धिए विचारी राजाने विनंति करी. ॥ १८ ॥

अठम तपथी नरवरू, कुल देवी आराधो ॥ तास वचन अनुजा-
यिथी, सुतहुं सुख साधो ॥ १९ ॥ जूपति मन रंज्यो घणुं, एह वाते
स्वामी ॥ आगळ चंदजी सांजलो, सुकथा रस पामी ॥ २० ॥

अर्थ ॥ हे नरवर, अठम तप करी तमे कुलदेवीनी आराधना करो. ते देवीनां वचनने अनुसरी पुत्रहुं
सुख साधो. ॥ १९ ॥ ए वात सांजली राजानुं मन खुशीष्युं. हे! चंदराजा, हवे आगळते कथा रसथी सांजलो.

बीजा उल्लासनी सातमी, कही ढाल रसाळ ॥

ए आगळ मोहन कहे, घणी वात विशाल ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ आ बीजा उल्लासनी सातमी रसिक ढाल कही, श्री मोहन विजयजी कहे ठे के, आगळ
घणी विशाल वात आवशे. ॥ २१ ॥

॥ दोहा ॥

ए राजाये प्रहसमे, करी योति सुप्रकाश ॥ कुल देवी आराधवा,
कर्या त्रय्य उपवास ॥ १ ॥ त्रीजे दिन तप जप थकी, सुचिता
की अनूप ॥ प्रगट थई कुल देवता, मनोहर सुंदर रूप ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राजाप हर्ष पामीने पोतातुं तेज प्रकाशित कर्युं अने कुलदेवी आराधवाने प्रथम त्रण उपवास कर्या. ॥ १ ॥ त्रीजे दिवसे तप अने जप करवाची प्रसन्न अद्, अचुपम सुंदर मनोहर रूपवाळां कुल-देवी प्रगट अयां. ॥ २ ॥

चतुरंगुल द्दितिथी अधर,कुसुम दाम अमलाना॥अनिमिष नयन
शक्ति अति,दिन दिन वधते वान॥३॥कर सायुध सुप्रसन्न मुखे,
लोचन करुणा पात्र ॥ पद कटि चूषण वर मुखर,पावन निर्मल गात्र ॥४॥

अर्थ ॥ ते देवी पृथ्वीथी चार आंगल ढंचे रखां हतां. नहीं करमायेलां पुष्पनी माला पेहेरी हती, तेनां नेत्र निमेष वगरनां हतां, तेनामां शक्ति घणी हती अने प्रतिदिन तेनो वान (वर्ष स्वल्प) वधतो हतो. ॥ ३ ॥ तेनां करमां आयुध हतां, मुख प्रसन्न हतुं, नेत्रमां करुणा हती, कटिनां आचूषणथी अने पगनां फांजरथी ते मधुर शब्द करती हती. तेतुं शरीर पवित्र अने निर्मल हतुं. ॥ ४ ॥

एहवी कुल देवी तिहां,अर्ध प्रसन्न मनरंग ॥ कहे किम आराधी
नृपति, मुजने अधिक उमंग ॥ ५ ॥ हूं तूठी तुज उपरे, जूठी
नहीं खिगार ॥ माग माग आपिश तुने, मन चिंतित निरधार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आवां कुलदेवी मनमां प्रसन्न अद्ने बोह्यां, हे राजा, मने केम आराधी? मारा मनमां अधिक उमंग ठे. ॥ ५ ॥ हूं जरापण शुतुं कहेती नथी, खरेखरतारी उपर संतुष्ट अद् हूं. जे मन वांछित मागुं होय ते मागीले. ॥ ६ ॥

प्रगट वचन देधी तणां, निमुणी तव राजान ॥

कर जोमी सुत विनति, पत्रणे तास प्रधान ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ कुलदेवीनां आवा वरदाननां वचन प्रगट रीते सांजली राजा पोतानी पुत्र विषेनी मुख्य विनंति बे कर जोडी करवा लाग्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल आठमी ॥

॥ वारी हुं उदया पुर तणी ॥ ए देशी ॥

तुं कुलदेवी सेवी सदा, कुल वृद्धि समृद्धि करणार ॥ सखीरे ॥ अहो
जननी सुत कारणे,मेंतो कीधो एह प्रकार ॥ सखीरे॥तुंकु॥ए आंकणी
॥ १ ॥ आसन सुतथी सांकडुं, तिम हैयकुं ज्ञान संकीरण ॥ स० ॥ यह
संकीर्ण साधुथी, ए तो होये जो सुकृत जीर्ण ॥ स० ॥ तुं० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे कुलदेवी, जो सर्वदा तमने सेव्यां होय तो तमे कुलनी वृद्धि अने समृद्धि करनारां ठो. हे माता, पुत्रने माटे में आ प्रकारे प्रयास कर्यो ठे. ॥ १ ॥ हे माता, जो पूर्वनां जुनां सुकृत होय तो माण-सने पोतातुं आसन पुत्रथी संकीर्ण होय, हृदय ज्ञानथी संकीर्ण होय अने घर साधु पुरुषोथी संकीर्ण होय,

तुमे पण पूजा क्ण विधे, अंगजविण पामशो एम ॥सण॥ प्रारथना पूर्या विना,
कुल देवी कहाशो केमा॥सण॥तुं॥शासायर तटवासी जना, तसहोय जो दारिद्र
साज॥सण॥तेहनी लाज सायर जणी, तटवासी जणी नही लाज ॥सण॥तुं॥४॥

अर्थ ॥ हे देवी ! मारे पुत्र न होय तो तमे पण आवी रीते पूजा क्यांथी पामशो ? अने मारी प्रार्थना
पूरी कर्याविना तमे शी रीते कुलदेवी कहेवाशो ? ॥ ३ ॥ समुजने किनारे रवेनारा लोकोने जो दारिद्र रहे
तो समुजनी लाज जाय ठे, तेमां कांइ ते समुजतटना वासीजनी लाज जती नथी. ॥ ४ ॥

तेम कुलमां जो सुत नही, ते लाज तुने ठे मात ॥सण॥ आपो अंगजवर मुने,
शतवात तणी एक वाता॥सण॥तुं॥५॥वनिता वचन आग्रह थकी, एम आराधीमें
तुज ॥ सण ॥ ते माटे सुप्रसन्न थई, सुत आप तुं जननी मुज ॥ सण॥ तुं॥६॥

अर्थ ॥ तेम जो कुलमां पुत्र न होय ते लाज तमारी जाय ठे तेथी सोवातनी एक वात के, हे माता !
तमे मने पुत्रतुं वरदान आपो. ॥ ५ ॥ हे जननी ! मारी खीना आग्रहथी में तमारी आराधना करी ठे,
माटे प्रसन्न थइने तमे मने पुत्र आपो. ॥ ६ ॥

कुलदेवी नृपने कहे, तुज वचने हुई संतुष्ट ॥सण॥ सुत आशे एक ताहरे, पण
तेहनी देह सकुष्ट ॥सण॥ तुं॥७॥ इम निसुणी नृप उच्चरे, मुज रोग रहित यो
जात ॥सण॥पाये पडुं करुं विनति, अवधारो अरज मुज मात ॥ सण॥ तुं॥८॥

अर्थ ॥ कुलदेवीए राजाने कहुं, हे राजा, तारां वचनथी हुं संतुष्ट थइ हुं. तारे एक पुत्र थशे, पण
तेना शरीरमां कुष्ट (कोड) नीकलशे. ॥ ७ ॥ देवीनां आवां वचन सांजली राजाप कहुं, हे माता ! तमे
मने रोग विनानो पुत्र आपो. हुं तमारा चरणमां पडीने विनति करुं हुं. आमारो अरज मनमां धारो. ॥८॥

तव देवी कहे नृपने, थई डाह्यो मूढ कां होय॥सण॥बांध्यां करम जेणे खरां, तस
टाळी न शके कोथ ॥सण॥तुं॥९॥ जिन चक्री हरि हलधरा, ते जोगवे कीधां
कर्म ॥सण॥ जीव दुःखी ते नवि होवे, जिणे कीधो पूरण धर्म ॥ सण॥ तुं॥१०॥

अर्थ ॥ देवीए राजाने कहुं, हे राजा ! तुं डाह्यो थइने मूढकेम थाय ठेजेणे जे खरां कर्म बांध्यां होय
तेने कोइ पण टाळी शके नथी. ॥ ९ ॥ हे राजा ! श्रीजिनेश्वर, चक्रवर्ती अने बलदेव, तेच पण करेलां
कर्मने जोगवे ठे. जे प्राणी पूर्ण रीते धर्म करे ठे ते जीव कदि दुःखी अतो नथी. ॥ १० ॥

सुत कुष्टी दीधोतुंने, वर टाळी न शके तेह ॥सण॥ तुज वखते मुज मुख थकी,
एम नीकल्युं वायक एह ॥सण॥तुं॥११॥ नृप कहे तुं तूठी थकी, किम समप्यो
कुष्टी जात ॥सण॥ तस कारण देवी कहे, सुण वळ तुं माहरी वात ॥ सण॥तुं॥१२॥

अर्थ ॥ हे राजा ! में तने कोढीआ पुत्रतुं वरदान आप्युं. ते कोष्टी फेरवी शकाय तेम नथी. कारण
के, मारा मुखथी जें वचन नीकली गयुं ते फरको नथी. ॥ ११ ॥ राजाप कहुं, हे देवी ! तमे संतुष्ट थइने
आवो कोढीयो पुत्र केम आप्यो ? देवी बोड्यां—हे वत्सां तेतुं कारण शुं ठे ? ते मारी वात सांजल. ॥ १२ ॥

मुज वल्लज सुरसेहरो, दोय देवी तुं अमे तास ॥सण॥ नित नित नवला जोगतुं,
प्रिय हुंती जोग विलास ॥ सण॥ तुं॥१३॥ मुजथी ठानो नाहले, मुज शोकने
दीधो हार ॥सण॥ तेहनी निरत मुजने थई, तिणे प्रगट्यो हियडे खार ॥सण्तुं॥१३॥

अर्थ ॥ सुरशेखर नामे मारो एक पति ठे, तेनी अमे बे देवीचं स्त्रीछंडीए. अमे बंने प्रियनी साथे नित्य
नव नवा जोग जोगवता हता. ॥ १३ ॥ एक वखते ते पतिए माराथी ठानो मारी शोक्यने हार आप्यो.
तेनी मने जाण अवाथी मारा हृदयमां खार उत्पन्न थयो. ॥ १४ ॥

वल्लगी अमे बिहु बेनडी, करी कंते तेहनी जौर ॥सण॥ मुजने कटुक लागु घणुं,
तिणे हुई हुं दिखगीर ॥सण॥ तुं॥१५॥ चिंतातुर बेठी हती, एहवे आकर्षी मुज
॥ सण ॥ हुं इहां आवी धसमसी, ए तुजने कळुं में गुज ॥ सण॥ तुं॥१६॥

अर्थ ॥ अमे बंने बेनोए तेनी वढवाड करी. ते वखते पतिए ते शोक्यनो पद्द कर्यो. तेथी मने घणुं
मातु लाग्युं अने हुं हृदयमां दिखगीर अइ. ॥ १५ ॥ हुं चिंतातुर अइ बेठी हती, तेवामां तें मने आराधीने
बोलावी एटले हुं रीसमां धमधमती आवी. आ गुह्य वात में तने जणावी ठे. ॥ १६ ॥

आराधी डुमनी थकी, तेणे थारो कुष्टी पुत्र ॥ सण ॥ अमे देवी थई नवि जपुं,
मुखथी एहडुं उत्सूत्र ॥ सण॥ तुं॥१७॥ अढताथी तो ततो जलो, इम हृदय विमासे
चूप ॥सण॥ देवी वर शिरपर धर्यो, एह पोहोती देवी अनूप ॥ सण॥ तुं॥१७॥

अर्थ ॥ मारं मन कचवातुं हतुं ते वखते तें आराधी, तेथी तारें कोढीचं पुत्र थारो. हवे देवी अइने
अमे मुखथी उत्सूत्र (विपरीत-करे तेवुं) वचन बोलीसुं नही. ॥ १७ ॥ मुदळ न होवाथी कोढीचं पण
अने ते वे भागे आलो हृदयमां विचार करी राजाए देवीना वरदानने माथे धर्युं. पठी ते अनुपम कुल-
देवी पोताने स्थाने चाळी गइ. ॥ १७ ॥

बीजा उल्लासनी आठमी, कही मोहन विजये ढाळ ॥ सण ॥

कहे हिंसक आज्ञा धणी, वळि निसुणो वात रसाळ ॥सण॥ तुं॥१८॥

अर्थ ॥ आ बीजा उल्लासमी आठमी ढाळ श्रीमोहन विजयजीए कही ठे. हिंसक मंत्री कहे ठे-हे
आज्ञानगरीना राजा चंद हवे आगळ रसिकवात सांचळो. ॥ १८ ॥

॥ दोहा ॥

निज थानक प्होती सुरी, पूरे तप राजान ॥ देवी वर राणी जणी,
जाख्यो वधते वान ॥ १ ॥ मुजने पण तेकी कळो, सफळ सुरी
विरतंत ॥ में तस दीधी धारणा, करशे जळुं जगवंत ॥ २ ॥

अर्थ ॥ कुलदेवी पोताना स्थानमां पोहोची गइ. राजाए ते तपस्या पुरी करी. पोतानी राणीने राजाए
वधता जमगे ते वरदाननी वात कही. ॥१॥ पठी राजाए मने बोलावीने पण ते देवीनो सर्व वृत्तांत कळो.
पठी में तेने धारणा आपी के, जगवंत तमारं जळुं करशे. ॥ २ ॥

राजन देवी वचनथी, जो एहवोए थाय ॥ तो तस कुष्ट निवारशुं,
करशुं विविध उपाय ॥ ३ ॥ राणी मुज वाणी थकी, रंजी चित्त
मजार ॥ कोइक जीव तिणहिज निशा, उदर धर्यो अवतार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली में कहुं के, हे राजा, कुलदेवीना वचनथी कदि ते कोडीठ पुत्र थाय, पत्नी विविध उपाय
करी तेना कोढने आपणे निवारशुं. ॥ ३ ॥ मारां वचन सांजलीने राणी चित्तमां राजी थइ. रात्रे तेना उ-
दरमां कोइ जीवे अवतार धर्यो. (गर्जधारण कर्यो.) ॥ ४ ॥

चूमि निलयमें जामिनी, राखी जतने चूप ॥ जिम लोचनीनी संपदा,
रहे सुरंगे कूप ॥ ५ ॥ गर्ज स्थिति पूरे थये, प्रसव्यो सुत
सुकुमाल ॥ निसुणी सुजग वधामणी, आपे तव चूपाल ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेम लोचनी माणस पोतानी संपत्ति सुरंगामां के कूवो करी तेमां गुह्यराखे तेम राजाप पोतानी
गर्जिणी राणीने चूमिगृह (जोयरा) मां जतनाथी राखी. ॥ ५ ॥ गर्जनी स्थिति पूरी थतां कोमल पुत्रनो
प्रसव थयो. ते उत्तम वधामणी सांजली राजाप तेने इनाम आप्हुं. ॥ ६ ॥

॥ ढाल नवमी ॥

थां हारो सहेर जलो थोधाणो राजाजी ॥ अवर जखेरो थांहारो मेरुतोजी ॥ एदेशी ॥
सुत उहव मांड्यो चूप रा ॥ जेर चूंगल वजडावीयांजी ॥ बांध्यां तोरण सरिस्ता
द्वार राजिंदा, धवल मंगल वजडावीयांजी ॥ १ ॥ जायो पुत्र रतन ससनूरे ॥ राग ॥
नगरमां वात ते विस्तरीजी ॥ घणुं हररुया नागर वृंदा ॥ राग ॥ जिम घनथी कादंबरीजी ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ राजाप पुत्र जन्मनो महोत्सव आरंभ्यो. जेरी, चुंगल वगेरे वाजीत्रो वगडाव्यां. राजद्वार उपर
लीलां तोरण बांध्यां अने धवल मंगल गवराव्यां. ॥ १ ॥ तेजस्वी पुत्र रत्नना जन्मनी वात आखा नगरमां
प्रसरी गइ. नगरना लोकोना समूह मेघने जोइ मयूरनी पंक्तिनी जेम घणो हर्ष पाग्या. ॥ ३ ॥

कर्यो चंद्रादिक विधि सर्व ॥ राग ॥ पुरजनथी प्रहन्न पणेजी ॥ सुत केरुं कनकध्वज
नाम ॥ राग ॥ उह्याप्युं आदर घणोजी ॥ ३ ॥ सुत जन्म वासरथी तेह ॥ राग ॥ पीमित
कुष्टी रोगथीजी ॥ नवि श्रौषध टेकी होय ॥ राग ॥ पुरव कर्म प्रयोगथीजी ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ नगर लोकोथी गुप्तपणे चंद्रादिक (जातकर्मादिक) सर्व विधि कर्यो अने घणा आदरथी पुत्र
नुं नाम कनकध्वज एतुं पाडुं. ॥ ३ ॥ पुत्र जन्म्यो तेज दिवसथी कुष्टरोग वडे पीनावा लाग्यो. पूर्वक
ना योगथी ते उपर कोइ श्रौषधनी टेकी लागती नथी. ॥ ४ ॥

सुत वाधे चूमि ग्रहमांहे ॥ राग ॥ खाणमे रयण तणी परेजी ॥ पुरवासी सघला लोक ॥
राग ॥ मनमांहे अचरिज धरेजी ॥ ५ ॥ जन आवे नृप दरबार ॥ राग ॥ कुंवर तणुं मुख
निरखवाजी ॥ खेई देश विदेशी ललाम ॥ राग ॥ चूषण तिम हिंज नवनवाजी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेम खाणमा रल वधे तेम पुत्र चूमिगृह मां वधवा लाग्यो. सघला नगरवासी लोक मनमां

आश्चर्य धरवां छायां ॥ ५ ॥ लोको नवनवा देश विदेशी रत्नानां आचूषणो लक्ष कुमारतुं मुख जोवाने राज दरवार आवावा छायां ॥ ६ ॥

हूंतो उत्तर देउं तास ॥ राणा रूप अधिक नृप जातनोजी ॥ सुरकुंअर इसो नही खर्ग ॥ राणा संशय नही ए वातनोजी ॥ ७ ॥ कोई दुष्ट नयन संताप ॥ राणा होवे हेत कुहेतधीजी ॥ लघु बालक घूंईरां मांदिं ॥ राणा राखीये तिणे संकेतधीजी ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ आवता लोकोने हुं उत्तर देतो के, राजकुमारतुं रूप अधिक ठे. एवो स्वर्गमां देवकुमार पण नहीं होय. ए संशय बगनी वात ठे. ॥ ७ ॥ कोइ दुष्टदृष्टिवालो आवे तेनी दृष्टि पडे तो संताप थाय अने हेतमां कुहेत अइ जाय. तेधी अमे ए लघुबालकने जोयरामां राखीए बीप. ॥ ८ ॥

सहू माने साची वात ॥ राणा कोइ जेद लहे नहीजी ॥ पुरवासीने दीए शीख ॥ राणा उत्तर एम कही कहीजी ॥ ए ॥ सुप्रसंशा अई पुरमांदिं ॥ राणा कुंअर कुलो रुर उपन्योजी ॥ कहे सहुको मुखधी एम ॥ राणा प्रगटी पुन्याई चूपनीजी ॥ १० ॥ अर्थ ॥ आ वात सर्वे साची मानता, कोइ तेनो जेद लेतु नहीं. आ प्रमाणे उत्तर आपी आपी नगर ना लोकोने समजावी शीख आपता हता. ॥ ९ ॥ आधी नगरमां 'राजाने घेर कुखनो उच्चार करे तेवा कुमार अवतर्या अने राजाना पुण्य प्रगट थया' एम सहु कोइ मुखधी कहेवा लाग्या. ॥ १० ॥

मुख निरखतुं रविने दुर्लज ॥ राणा धन्य कुंअर अवतारनेजी ॥ कह्या यतन करवा अनंत ॥ राणा पाम्ये. पाम्ये. मारतेजी ॥ ११ ॥ इम लोक वचनधी आ वात ॥ राणा जो इम विवेदशी विस्तरीजी ॥ ब्रह्मा पण नलहे जेद ॥ राणा परचित्त वृत्ति कपटचरीजी ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ 'आ कुमारना अवतारने धन्य ठे के जेतुं मुख सूर्यने निरखतुं दुर्लज ठे. कारण के, उत्तम पदारथीनी अनंत जतना करवाने शास्त्रोमां कहुं ठे.' ॥ ११ ॥ आ प्रमाणे लोकोनां वचनधी ते वात देश विदेशमां विस्तार पामी. बीजानी कपट चरेली चित्तवृत्तिनो जेद ब्रह्माना जाणवामां पण आवतो नथी. १२ एहवे लेइ किरियाणा कोडि ॥ राणा अमारापुरना व्यवहारीयाजी ॥ एणे विमलपुरीये तेह ॥ राणा व्यापारे पाठ धारीयाजी ॥ १३ ॥ ईहां मकरध्वज चूपाला ॥ राणा महके सुजस परुहो घणोजी ॥ व्यापारीये जेव्यो राय ॥ राणा पाम्युं मान घणुं घणुंजी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एवा समयमां अमारा नगरना व्यापारीउं कोटी करियाणा लइ विमलपुरीमां आव्या. त्यां व्यापार करवाने चरण धारण कर्यो. एटले मुकाम कर्यो. ॥ १३ ॥ विमलपुरीमां मकरध्वज नामे राजा हतो. तेनी सत्कीर्तिने पडयो घणो वागी रखो हतो. ते व्यापारीउं राजाने मलवा आव्या. तेउने घणुं मान प्राप्त अयुं. ॥ १४ ॥

नृप व्यापारी करेवात ॥ राणा आची सुता तव प्रेमलाजी ॥ जई बेठी तात उठंग ॥ राणा पिंडीचूत चोसठ कलाजी ॥ १५ ॥ नव यौवना शशि मुख शुद्ध ॥ राणा तस स्तुति करतां नवि बणेजी ॥ परदेशी पाम्या अचंच ॥ राणा दीठी सुता आदर घणोजी १६ अर्थ ॥ राजा अने व्यापारीउं वचे वात थती हती, तेवामां राजानी प्रेमला नामे पुत्री आची, ते पिता

ना लत्संगे जइ वेठी. जाणे पिंकाकारे चोसवकदा एकठी अइ होय तेवी ते खागती हती. ॥ १५ ॥ ते नव यौवनवाली हती. तेजुं मुख शुक्ल पद्मना चंद्र जेवुं हतुं, तेनी स्तुति करीए तो पार आवे तेम न हतुं ते कुमारीने घणा आदरथी जोइने विदेशी व्यापारीळ आश्चर्य पाग्या. ॥ १६ ॥

ढाल नवमी बीजे लह्लास ॥ रा० ॥ मोहनविजये ए कहीजी ॥

मन हरषे चंद नरिंद ॥ रा० ॥ हिंसक मुख हारद खहीजी ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ बीजा लह्लासनी नवमी ढाल श्रीमोहनविजये कही ठे. हिंसकमंत्रिना मुखनो आवो हार्द खइ राजा चंद मनमां हर्ष पाग्या. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

अमपुर व्यापारी जणी, पूढे विमल पुरीश ॥ तमे कुंण पुरथी आवीया,
कुण तिहां चूप जगीश ॥ १ ॥ अम आगल जाषो तमे, तास सकल
अधिकार ॥ तेणे पण अम चूपनो, मांडयो यश विस्तार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ विमलपुरीना राजाए ते अमारा नगरना व्यापारीळने पुळुं. तमे क्या नगरथी आव्या? ते नगरमां राजा कोण ठे. ॥ १ ॥ ते सर्व वृत्तांत मारी पांसे कही. पढी ते व्यापारीळए अमारा राजाना यशने विस्तार कहेवा मांड्यो. ॥ २ ॥

सिंधु देश सिंदल पुरी, अलकाने अवतार ॥ राज्य करे तिहां कनक-
रथ, गुण पूरण वसुधार ॥ ३ ॥ कनकध्वज सुत तेहने, कामरूप सुवि-
चार ॥ विधाताये तस सारिखो, नवि निर्म्यो संसार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सिंधुदेशमां सिंदलपुरी नगरी ठे. ते जाणे अलकापुरीनो अवतार होय तेवी लागे ठे. तेमां गुणोथी पूर्ण एवो कनकरथराजा राज्य करे ठे. ॥३॥तेने कामदेव जेवो स्वरूपवान अने सारा विचारवाळो कनकध्वज नामे पुत्र ठे. विधिप आ संसारमां तेना जेवो कोइ निर्माण कयो नथी. ॥ ४ ॥

कोई कुनयन जीतिथी, राखे जुइरा मांह ॥ तस दरिस ए जोवा
तणो,सहुने अधिक उठाह ॥ ५ ॥ अम हूती केती कहुं, कुंअर
रूप प्रशंस ॥ एहमां जूठ रखे गणो, अहो अवनो अवतंस ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ कोइनी कुदृष्टि न पने तेवा भयथी तेने जौंथरामां राखे ठे. तेना दर्शन करवानो सर्वने अधिक उत्साह ठे. ॥ ५ ॥ हे पृथ्वीना आचूपण रूप राजा! अमे ते कुंवरना रूपनी प्रशंसा केटली करीए. तेमां तमे रखे जुहुं मानता. ॥ ६ ॥

एम निसुणी हरष्यो घणुं, मकरध्वज चूपाल ॥

कीधा एम देशी जणी, शुचिवेशी सुविशाल ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आ सांचली राजा मकरध्वज घणो हर्ष पाग्यो. ते अमारा देशना व्यापारीळ तरफ तेणे पोतानी विशाल दृष्टि आरोपण करी. ॥ ७ ॥

॥ ढाल दशमी ॥

॥ हरीया मन लागो ॥ ए देशी ॥

मकरध्वज नृप सांचली, कनकध्वजनी ख्यात रे ॥ आजापति निसुणो, व्यापारी
कीधा विदा, कछुं वली आवजो प्रजातरे ॥ आजाण ॥२॥ विमलपुरी मांहे करे,
व्यापारी व्यापार रे ॥ आणा॥ मकरध्वजे तेनावीने, मंत्री बुद्धि जंकाररे ॥ आणा॥३॥

अर्थ ॥ हे आजापति! राजा मकरध्वजे आ प्रमाणे कनकध्वजनी विख्याति सांचली ते व्यापारींने
विदाय कया, अने कछुं के प्रजातकाले पाडा आवजो. ॥ १ ॥ ते व्यापारींने विमलपुरीमां व्यापार करवा
लाग्या. पती राजा मकरध्वजे बुद्धिना जंकार रूप पोतानो मंत्री बोलाव्यो. ॥ २ ॥

कनकध्वजना रूपनी, संजलावी सवि वात रे ॥ आणा॥ मंत्री कहे अम आगले,
किम तस कहो अवदातरे ॥ आण ॥३॥ नृप कहे प्रेमला मुजसुता, वर प्रापति
थई एहरे ॥ आणा॥ ए सरिखो वर जो मिले, तो मुज उपजे सनेहरे ॥ आणा॥४॥

अर्थ ॥ तेनी आगल कनकध्वज कुमारना रूपनी वार्ता कही संजलावी. मंत्री ए कछुं, तमे मारी आ-
कुमारनेनी वार्ता केम करो जो ? ॥ ३ ॥ राजाए कछुं, मारी प्रेमला कुमारी वरने योग्य अह ले. जो तेने
मुख वर मले तो मने घणो स्नेह उपजे. ॥ ४ ॥

अनंत कनकध्वज सारिखो, नही कोई वर संसार रे ॥ आणा॥ जो मन माने तुमतणुं,
अनो करीये निरधार रे ॥ आण ॥५॥ मंत्री निसुणी विनवे, तमे निसुणो महा-
राय रे ॥ आण ॥ परदेशीनी वातनी, ते किम मानी जाय रे ॥ आण ॥६॥

अर्थ ॥ एकनकध्वज जेवो वर कोइ आ संसारमां नथी. जो तमारुं मन मानतुं होय तो आपणे आ-
कार्य करीए. ॥ ५ ॥ मंत्रीए ते सांभली राजाने विनंति करी के, हे राजा ! एक वात सांचलो. एवा परदे-
शीनी वात आपणाथी केम मनाय ? ॥ ६ ॥

झंडो जलो पण आपणो, परदेशे शंसाय रे ॥ आणा॥ पोतानी माता जणी, कियो
शाकिनी कहिवायरे ॥ आण ॥७॥ कंटक प्रिय निज देशना, कुसुम विदेशी न
कांय रे ॥ आण ॥ तेम ए वचन व्यापारीनां, अम मन किम पति आयरे ॥ आणा॥८॥

अर्थ ॥ पोतानो झंडो होय के जलो होय पण ते परदेशमां वखाणाय. पोतानी माताने कोण डाकण
कहे ? ॥ ७ ॥ पोताना देशना कांटा प्रिय लागे ले अने विदेशनां पुष्प पण प्रियं लागतां नथी, तेम आ वि-
देशी व्यापारीनां वचन उपर अमने केम विश्वास आवे ? ॥ ८ ॥

कोइ अवर जो कुंअरनो, रूप वखाणे आय रे ॥ आणा॥ तो ते वाते साहिबा, अम
मन निश्चय थायरे ॥ आण ॥ ए ॥ एम निसुणी नृप हरषीयो, कुंअरी विसर्जि
गेहरे ॥ आण ॥ तत्क्षण रयवाडी चढ्यो, सेन सहित ससनेहरे ॥ आण ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे स्वामी ! जो कोइ अवर माणस ते कुंवरनुं रूप वखाणे तो आपणा मनमां तेना रूपनो नि-

श्रय थाय. ॥ ए ॥ ते सांजली राजा हर्ष पाभ्यो. पढी प्रेमला कुमारीने धरमां विदाय करी तत्काल खेह सहित मोटी सेना लइ शीकारे नीकल्यो. ॥ १० ॥

मृग मृगयाने कारणे, पुहतो चूप कांतार रे ॥ आ० ॥ केडेथी आवी सिध्या, मंत्री थइ असवार रे ॥ आ० ॥ ११ ॥ केई श्वापद सापद कर्या, सश्रम थयो चूपाल रे ॥ आ० ॥ लीधो विसामो जइ, उंची सरोवर पाल रे ॥ आ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ राजा मृगया करवाने जंगलमां आवी पोहोच्यो अने तेनी पढवाडे मंत्रीउं घोने स्वार थइ तेने जइ मढ्या. ॥ ११ ॥ ते वनमां राजाए कइक प्राणीउंने आपत्तिमां नाख्या. पढी राजाने श्रम पडयो, पढले ते विसामो लेवाने एक सरोवरनी उंची पाल उपर वेगो. ॥ १२ ॥

एहवे कोइक देशना, सोदागर धनवंत रे ॥ आ० ॥ जल पीवा आव्या वही, ते सरपाळे महंत रे ॥ आ० ॥ १३ ॥ निर्मल जल पीधुं तिणे, पाठा निवर्त्या जाम रे ॥ आ० ॥ बोलाव्या मकरध्वजे, अति आदरथी ताम रे ॥ आ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तेवामां कोइ देशना धनवान् सोदागरो ते सरोवरनी मोटी पाल उपर जल पीवाने आव्या. ॥ १३ ॥ सरोवरना निर्मल जलतुं पान करी ते जेवामां पाठावढ्या, तेवामां राजा मकरध्वजे तेमने आदरथी बोलाव्या. ॥ १४ ॥

तमे परदेशी पंथीया, विचरो देश विदेश रे ॥ आ० ॥ जो दीगो होयतो कहो, अचरिज कोइ विशष रे ॥ आ० ॥ १५ ॥ दीसो विचक्षण गुण धरा, पूरो श्रम मन कोरु रे ॥ आ० ॥ तत्र नृप आगल विनवे, सोदागर कर जोरु रे ॥ आ० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ राजाए पुढ्युं, तमे परदेशी मुसाफरगो; देशविदेशमां विचरो गे; जो कांइ पण विशेष आश्चर्य दीतुं होय तो ते कहो. ॥ १५ ॥ तमे विचक्षण अने गुणवान् देखाउं गे, माटे कांइ चमत्कारी वात कही मारा मनना कोड पूरा करो. पढी ते सोदागरो राजानी आगल कर जोरी विनववा लाग्या. ॥ १६ ॥

बीजा उह्वासनी मोहने, जाखी दशमी ढाल रे ॥ आ० ॥

चंद आगल ए वातडी, करे हिंसक सुविशाल रे ॥ आ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ श्रीमोहनविजयजीथे बीजा उह्वासनी दशमी ढाल कही ठे. आ विशालवाचा हिंसक मंत्री चंद्रराजा पास कहे ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

स्वामी सोदागर अमे, पोहोता सिंधु देश ॥ सिंहल नगरी कनकरथ, दीगो एक नरेश ॥ १ ॥ कनकध्वज इक तास सुत, रूप रंग जंडार ॥ देश विदेशे तेहनो, थयो कीर्त्ति विस्तार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे स्वामी! अमे सोदागरो सिंधुदेशमां गया हता, त्यां सिंहलनगरीमां कनकरथ नामे एक राजा जोवामां आव्यो ॥ १ ॥ तेने कनकध्वज नामे एक पुत्र ठे, ते रूप रंगनो जंडार ठे. तेना रूप गुणनी कीर्त्तिनो देश विदेशमां घणो विस्तार थयो ठे. ॥ २ ॥

पण जुहरामांहे रडे, बाहिर नाणे राय ॥ तस तनु जो लागे पवन,
तो कुसुम जिम कुमलाय ॥ ३ ॥ रूप अलौकिक तेहनुं, पण नवि
निरख्यो केण ॥ ए अचरिज निसुखो अमे, लोक तणे वयणेण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पण राजा ते कुमारने जोयरामां राखे ठे. कोइ दिवस बाहेर काढता नथी. कारणाके, जो तेना
शरीरे पवन लागे तो ते पुष्पनी जेम कुमली जाय ठे. ॥ ३ ॥ तेहुं अलौकिक रूप ठे पण कोइए तेने नी-
रख्यो नथी. अमे आ आश्चर्य लोकोना मुखयी सांचव्यु. ॥ ४ ॥

जिसुणी सोदागर विदा, कर्या ताम जूपाल ॥ वर निरघार्यो मनघकी,
घषो थई उजमाल ॥ ५ ॥ व्यापारी वचने थयो, जूप जणी विश-
वास ॥ वनहूंती संघ्या समय, आव्यो निज आव्वास ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते सांचली राजाए ते सोदागरने विदाय कर्या अने पोते उत्साह घरी पोतानी पुत्रीमाटे ते-
नेल वर धार्यो. ॥ ५ ॥ ते व्यापारीचंनां वचन छपरधी राजाने पूर्ण विश्वास आवीगयो. वनमां संघ्या
काल थयो पटले पोताने घेर आव्यो. ॥ ६ ॥

चूपे सोदागर वचन, संजलाव्यां मंत्रीश ॥

तेणे पण सुप्रशंस्यो घणुं, सुंदर वर सुज्जीश ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ राजाए ते सोदागरनां वचन मंत्रीने संजलाव्यां. अने कणुं के, तेमणे पण ते वरनी सुंदरता
विषे घणी प्रशंसा करी ॥ ७ ॥

॥ ढाल अगीयारमी ॥

॥ हरिे ढाल नवारेनगरना सोनीका, मारे वीठीएको घनी धावरे धाव ॥ गोरीने
पाये वीठीउ जमकाव्यो माजिम रातरे ढाल ॥ प्यारो लागे वीठीउ ॥ ए आंकणी ॥

हरिे ढाल मकरध्वजने विनवे, तस मंत्री मीठी वाचरे ढाल ॥ स्वामी
श्रवण न पतीजीये, जे निरखीये नयणे ते साचरे ढाल ॥ मकरध्वजने
विनवे ॥ ए देशी ॥ १ ॥ कोइक सेवक आपणो, तिहां जइ जुए तस रू-
परे ढाल ॥ ते पाठो आवी इहां, करे वर्णन तेम अनूपरे ढाल ॥ म० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए मधुरवाणीधी मकरध्वजने विनंति करी के, स्वामी सांचलवा छपर प्रतीति न कराय.
जे नेत्रधी जोइए ते साची वात समजवी. ॥ १ ॥ कोइ आपणो सेवक त्यां जइ तेना रूपने खुवे अने ते
पाठो अहीं आवी ते अनूपम रूपतुं वर्णन करी बतावे. ॥ १ ॥

तो साचे परणाववी, ए प्रेमखा लखी तास रे ढाल ॥ ए न्हानी नही वातडी, क-
रवो बोह्यो ठे तपास रे ढाल ॥ म० ॥ २ ॥ मंत्री वचने व्यापारीया, तेनाव्या चूपे
ताम रे ढाल ॥ देई आवर नरवर कहे, कीजे एक महारू कामरे ढाल ॥ म० ॥ ४ ॥
अर्थ ॥ तो पठी आ लखी जेवी प्रेमखाने तेनी साथे परणाववी आ वांत नानी सुनी नथी. तेने पूरो

तपास करवो जोइए. ॥ ३ ॥ पढी मंत्रीनां वचनथी राजाप ते व्यापारींने बोलाव्यां. तेमने आदर आपी राजाप कहुं, के, तमो एक मारुं काम करो ॥ ४ ॥

तमे वहिवा सिंहलपूरे, जाळ मुज तेनी प्रधान रे लाळ ॥ कुंअरनुं रूप देखाडजो, आणा वेई तुम राजान रे लाळ ॥ म० ॥ ५ ॥ मुज कुंअरी सरिखुं हुवे, ते कुंवर रूप सोडाहरे लाळ ॥ तो तमे सही निरधारजो, श्रीफल देई विवाहरे लाळ ॥ म० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तमे मारा एक प्रधानने साथे तेनी सिंहलपुरमां सत्वर जाळ. त्यां राजानी आज्ञावइ ते प्रधाने कुंवरनुं रूप बतावजो. ॥ ५ ॥ ते कुमारनुं रूप जो मारी कुंवरी जेवुं होय तो तमे उत्साहथी श्रीफल आपी विवाह-लग्न निर्धार जो. ॥ ६ ॥

पारु तमारो मानशुं नही चुळीथे ए उपगाररे लाळ ॥ तव व्यापारी विनवे ए कामे किसो इसो चार रे लाळ ॥ म० ॥ ७ ॥ इहां तम पुत्री प्रेमला, तिहां कनकरथनो पुत्र रे लाळ ॥ ए विहुमां कहेवुं किशुं, ए वेहु सरिखुं घर सूत्र रे लाळ ॥ म० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ आ काम करवाथी अमे तमारो पाड मानीशुं. ए उपकार चुळीशुं नही. ते सांजळी व्यापारी बोल्या-महाराज, एकाममां आटलावोधो चार केम मूको जो ? ॥ ७ ॥ अहिंआ तमारी कुमारी प्रेमला अने त्यां कनकरथना कुमार कनकध्वज तेवनेमां शुं कहेवातुं होय ? तेवनेतुं सरखुं घरसूत्र थरो ॥ ८ ॥

खोड नही ए जोडीथे, ढोडीजे स्वामी वकील रे लाळ ॥ एवाते महाराजनी, कोडीनी नवी कीजे ढील रे लाळ ॥ म० ॥ ९ ॥ अमची जे थारो चाकरी, तेहमां नही राखीथे उठरे लाळ ॥ लाज होथे जे वातमां, ते वाते कुण करे उठरे लाळ ॥ म० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे महाराज ! ए जोडीमां कोइ जातनी खोर नथी. तमे खुशीथी वकिलने (मंजीने) मोकळो. आवातमां जरापण ढील करवी नही. ॥ ९ ॥ अमाराथी जे कांइ सेवा थरो, तेमां जराए उठाव नही राखी ए. जे वातमां लाज होय ते वातमां कोण न्यूनता राखे ! ॥ १० ॥

तव मकरध्वज हरषीळ, व्यापार क्रीध पसाय रे लाळ ॥ चार मंत्री बुद्धि आगला, तस संगे सोप्या राय रे लाळे ॥ म० ॥ ११ ॥ ते व्यापारी चलिआ, संगे करी चार प्रधान रे लाळ ॥ हरष जर्था वाटे वहे, निरखंतावन सानुमान रे लाळ ॥ म० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ते सांजळी राजा मकरध्वज हर्षपाम्यो अने ते व्यापारींने प्रसन्न कर्या. पढी राजाप पोताना चार बुद्धिमान् मंत्रींने तेजना संगमां सुप्रीत कर्या. ॥ ११ ॥ ते व्यापारी चार प्रधानोने संगे लइने चाह्या मार्गमां वन अने पर्वतो हर्षथी नीरखता हता. ॥ १२ ॥

सिंहल नयरी आवीया, व्यापारी मंत्री तेह रे लाळ ॥ पोहोतासहू आपापणे, एह मंत्री सहित ससनेह रे लाळ ॥ म० ॥ १३ ॥ जोजन जुगतै संतोषीआ, थई संघ्या प्रगट्यो दीप रे लाळ ॥ तेव्यवहारी आवीआ, कनकरथराय समीप रे लाळ ॥ म० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तेस करतां ते व्यापारी मंत्रींने साथे सिंहल नगरीमां आव्या, त्यां मंत्रीसहित ते स्नेह धरता पोत पोताने घेर गया. ॥ १३ ॥ मंत्रींने युक्तिथी जोजन करावी संतोष पमाव्यो. त्यां संघ्या काळथयो, पटले दीपक प्रगट कर्या. पढी व्यापारी कनकराजानीपासे आव्या. ॥ १४ ॥

जेटयो नृपधरी जेटणुं, कही देशनी वात रे लाल ॥ विधिशुं विमल पुरीतणा, संजला-
व्यासकल श्रवदात रे लाल ॥ म० ॥ १५ ॥ तिहां कनकध्वजनां रूपना, सखिलोके कीर्थां व-
खाण रे लाल ॥ मकरध्वज तिहां राजिज, निसुणी घणुं हरख्यो सुजाण रे लाल ॥ म० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ राजाने जेटी जेट आगल घरी. पढी देश विदेशनी वात करी. ते प्रसंगे विमलपुरीनो सर्ववृत्तांत
विधिशी संजलाव्यो. ॥ १५ ॥ तेणए जणाव्युं के, अमे सघलाए कुमार कनकध्वजना वखाण कर्थां. ते
सांजली त्यांना सुहा राजा मकरध्वज घणो हर्ष पाम्या. ॥ १६ ॥

तिणे नृपे श्रमने तेडी, पूढ्या वढी सकल स्वरूप रे लाल ॥ यथारथ श्रमे पण कहुं,
तिणवाते खुशी थयो चूपरे लाल ॥ म० ॥ १७ ॥ प्रेमला लढी तेहने, ठे पुत्री रूप निवा
सरे लाल ॥ तुम सुतथी विवाहनो, मांड्यो ठे राये प्रयास रे लाल ॥ म० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ राजाए श्रमने तेडावी कुमारतुं सर्व स्वरूप पुंज्युं. श्रमो ए जे यथार्थ हतुं ते कहुं, तेवातथी
राजा खुशी थया. ॥ १७ ॥ ते राजाने प्रेमला नामे लक्ष्मीसम स्वरूपवान् पुत्रीठे. तेनो विवाह तमारा
पुत्र साथे करवाने राजाए प्रयास करवा मांड्यो ठे. ॥ १७ ॥

पजणी ढाल इग्यारमी, एतो मोहन विजये उल्लास रे लाल ॥

आगल चंदजी सांजलो, कहुं तमने वात प्रकाश रे लाल ॥ म० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ श्रीमोहन विजयजीए आ अगीधारमी ढाल उल्लासशी कहीठे. हिंसकमंत्री कहेठे, हे चंदराजा,
तमने जे आगल प्रकाशकरुं ते सांजलो. ॥ १८ ॥

॥ दोहा ॥

ते माटे मकरध्वजे, श्रम साथे राजान ॥ मुकया ठे मंत्रीश्वरा,
चारे बुद्धिनिधान ॥ १ ॥ आवी श्रमे तुम जेटीया, आसंगे सु-
जगीश ॥ पण उजा दारांतरे, ते चारे मंत्रीश ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राजा मकरध्वजे अमारीसाथे बुद्धिना जंडाररूप पोताना चार मंत्रीठेने ते माटेज मोकट्याठे.
॥ १ ॥ अमे तो तरत आवीने आपने मट्याढीये अने ते चारे मंत्रीं चार उपर आवीने उजाठे. ॥ २ ॥

तव व्यवहारी वचनथी, अति हरष्यो राजान ॥ दास पासे तेभावीया,
प्राहुणना परधान ॥ ३ ॥ प्रणिपति करी जेटयो नृपति, आणी अधिक-
उमेद ॥ चिहुं मुख स्तुति तिम नवनवी, जिम ब्रह्मा मुख वेद ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते व्यापारीनां वचनथी राजा अतिहर्ष पाम्यो अने ते मीजमान थयेला मंत्रीठेने सेवकने मो-
कली पासे तेभाव्या. ॥ ३ ॥ चारे मंत्रींए अधिक उमेद घरी राजानी जेट करी; जेम ब्रह्मा चारे मुखथी
वेद उच्चारें तेम तेणए चारे मुखे नव नवी स्तुति करी. ॥ ४ ॥

चिरं नंद सानंद नृप, इम कही उजा तेह ॥ हरषित थया सिंहल
धणी, सन्मान्या ससनेह ॥ ५ ॥ वेसारुया मंत्रीसरा, पुढी कुशल
प्रवृत्त ॥ किहांथी आव्या किहां लगे, केणे पठव्या मित्त ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ 'हे राजा ! चिरकाल आनंद सहित रहो,' एम कही तेढ छत्ता रखा. तेथी सिंहलपति खुशी थया अने तेमने स्नेह सहित सन्मान आप्युं ॥ ९ ॥ ते मंत्रीछने आसन छपर बेसारी कुशल वृत्तांत पुठ्युं. पढी कहुं के, तमे क्यांथी आच्या अने क्यां सुधी जाशो? तमने कोणे मोकट्या ठे.? ॥६॥

चार मांहे ठे एक चतुर, अवसर वचन प्रवीण ॥

मांही वात नरेशथी, जिम करी कहे कुलीण ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते चार मंत्रीछमां एक घणो चतुर अने अवसरे बोखवामां प्रवीण हतो, तेणे कुलीन पुरुषनी जेम राजानी साथे वात करवा मांही. ॥ ७ ॥

॥ ढाल बारमी ॥

॥राग रामगिरी॥आज हुं गर्ईती समवसरणमां॥अद्भुत कौतुक दीतुं रे॥ए देशी॥

मंत्री कहे एक राज सजामां,सोरठथी अमे आच्या रे ॥ मकरध्वज राजा अम

केरो,तिणे तुम पासे पठाव्यारे॥मं॥१॥अहो सिंहल प्रभु तुम नगरीना,आच्या

एह व्यापारी रे ॥ इहोणे आवी राजा आगल, वात सयल उच्चारी रे ॥ मं॥१॥

अर्थ ॥ ते मंत्री कहे ठे. हे राजा ! अमे आ राजसजामां सोरठ देशमांथी आच्या ढीए. अमारा राजा मकरध्वज ठे, तेमणे अमने तमारी पासे मोकट्या ठे. ॥ १ ॥ हे सिंहल प्रभु ! आ तमारा नगरना व्यापारी त्यां आच्या हता, तेमणे आवीने आ बधी वात राजानी आगल कहेली ठे. ॥ १ ॥

रुमी तुम तणी कीर्ति विस्तारी,व्यापारीये इक मांने रे॥परदेशे जे होए आपणनो,

ते रुकुं देखाडे रे ॥ मं० ॥३॥ तुम सुत रूप प्रशंसा कीधी, तेन बने कांइ कहेतां

रे ॥ अहो स्वामी प्रस्तावे कहिवाये, दश लहेता दश वहेता रे ॥ मं० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आ व्यापारीछंए तमारी उज्वल कीर्ति घणी विस्तारी. जे पोतानो देशी विदेशमां होय ते आपणुं सारी करी बतावेठे. ॥ ३ ॥ तेमणे तमारा पुत्रनी एवी प्रशंसा करी के, ते अमाराथी कही शकाय तेवी नथी. दश लहे अने दश वहे-ए कहेवत प्रमाणे हे स्वामी ते वात प्रस्तावे कहेवाय ठे. ॥४॥

तिमज वली वणजारे जाली, तम सुत रूप प्रशंसा रे ॥ नृप सुत रूढो तिहां

शो अचरज,हंस कुळे होए हंसारे॥मं॥५॥पुत्री एक अमारा नृपने,नामे प्रेमला

लछी रे ॥ तुम सुतथी विवाहतणी गति, अंतर गतिथी इढी रे ॥ मं० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेम वली कोइ वणजोर पण तमारा पुत्रना रूपनी प्रशंसा कहेली हती. ते घटे ठे. राजानो पुत्र स्वरूपवान् होय तेमां शुं आअर्थ ठे ? हंसना कुलमां तो हंसज आय ठे. ॥५॥ अमारा राजाने एक प्रेमला लछी नामे पुत्री ठे. तेमणे ते पुत्रीनो विवाह तमारा पुत्र साथे करवाने अंतरथी इढा करी ठे. ॥६॥

जो एहवो वर वरवा आवे, अंगण रुकुं दीसे रे ॥ एकन्या ए वर निरधार्यो,

जोनी मेली जगदीशे रे ॥ मं० ॥७॥ ए व्यापारी अमे चिहुं मंत्री, दीघा संग

लगाईरे ॥ मूक्या स्वामी तमारे चरणे, सुतथी करण सगाई रे ॥ मं० ॥७॥

अर्थ ॥ तमारा पुत्र जेवो वर वरवाने आवे तो आंगणुं सारुं लागे. ए कन्यानो ए वर निर्धार्यो.

आ योग्य जोही जगसतिप मेखवी ठे. ॥ ७ ॥ आ तमारा व्यापारीठप अमो चार मंत्रीछने साथे छीधा ठे अने तमारा कुमारनी साथे सगाइ करवाने अमोने मोकह्या ठे. ॥ ७ ॥

ए कारण स्वामी आब्या हुं, करीअ घणी सुघरुई रे ॥ अम चूपे कहुं ते अमे जाखुं, हवे तम हाथे वरुई रो ॥ मं॥ १० ॥ तमे जिम सिंहल देश तथा पति, तिम ते पति सोरठनो रे ॥ ठे सरिखुं नाकार म कहिशो, काम नहीं इहां हठनो रे ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे स्वामी ! ते संवंधने माटे अमे सुघडाइ करीने आब्या ठीप. अमारा राजाप जे कहुं ते अमे कही बतावुं! हवे तमारा हाथमां वडाइ ठे. ॥ १० ॥ हे राजा! तमे जेम सिंहल देशना राजा ठे. तेमते सोरठना राजा ठे. तमे वंने सरखा ठे. माटे ना पाडशो नहीं. आ विपे हू करवानुं काम नथी. ॥ १० ॥

किहां सोरठ किहां सिंहल जनपद, आब्या चूमि उल्लंघी रो ॥ मेढ्या विवाहविना नवि जाळं, अमे चारे एक संगी रे ॥ मं॥ ११ ॥ उपदिशो उत्तर एहनो विचारी, कहे सिंहल शिरदारो रो ॥ रे जाईछ तमे पाणी पहिलां, मोजा काई उतारो रे ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ क्यां सोरठ देश ? अने क्यां सिंहलदेश ? अमे घणी चूमि उल्लंघन करीने अहीं आब्या ठीप. अमे एक संगे रहेनारा चारे मंत्रीछ विवाहो निर्णय कर्था विना जइशुं नहीं. ॥ ११ ॥ तमे एनो उत्तर विचारीने आपो सिंहलना सरदारोए कहुं, अरे जाइछ! तमे पाणी पेहेला मोजा केम उतारो ठे ? ॥ ११ ॥

उतावल कीधे रस नवि होवे, धीरपणामां सवादोरे ॥ पाखीअरु उतावल केरा, धीरा केरा प्रासादो रे ॥ मं॥ १२ ॥ तुम नृपने मूके तुमे आब्या, घणुंज घणुं जली कीधी रे ॥ जे तमे वात कही ते अमे पण, माथे चढावी लीधी रे ॥ मं॥ १३ ॥

अर्थ ॥ उतावल करवामां रस होतो नथी. धीरजमांज स्वाद होय ठे. उतावलथी पाखो थाय ठे अने धीरजथी मेहेल थाय ठे. ॥ १२ ॥ तमे तमारा राजाना मोकह्या आब्या ते घणुं सारुं कर्तुं. तमे जे वार्त्ता कही ते अमे माथे चढावी लीधी ठे. ॥ १३ ॥

थाळ स्वस्था विचारी तमने, एहनो उत्तर देखुं रे ॥ दूर देशांतरथी तमे आब्या, किम दिखगीर करेशुं रे ॥ मं॥ १४ ॥ रे सचिवो माहारो बाबूडो, हजीअ लग्गे ठे मोटो रे ॥ विवाहनी वातुं तव करशुं, जब थारो सुत मोटो रे ॥ मं॥ १५ ॥

अर्थ ॥ तमे जरा स्वस्थ थाळं. अमे विचारीने तेनो उत्तर आपीशुं. तमे आदखे दूर देशांतरथी आब्या. तेमने अमे दीखगीर केम करीशुं ? ॥ १४ ॥ हे मंत्रीछ! मारो कुमार हजी बाबूक ठे. ज्यारे ते मोटो थारो त्यारे तेना विवाहनी वात करीशुं. ॥ १५ ॥

हजीय लगण अंगण नवि दीछुं, छुईरां मांहे रहे ठे रे ॥ आज लगण खोले न रमाख्यो, विवाहनुं शुं कहे ठे रे ॥ मं॥ १६ ॥ दीठ विण तुम नृपनी पुत्री, केम सगाई कीजे रो ॥ जो उतावल तमने होवे, जोवो वर कोई बीजे रे ॥ मं॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हछु सुधी मारा कुमारे घरतुं आंगणुं पण दीछुं नथी. ते हजी जौयरामां रहेठे. आज सुधी तेने खोले बेसारी रमाख्यो नथी, त्यां तो तमे विवाहनी वात शुं कहे ठे ? ॥ १६ ॥ तमारा राजानी पुत्री जोया वगर, सगाइ केम कराय ? जो तमारे उतावल होय तो कोइ बीजे ठेकाणे जइ वर जुवो. ॥ १७ ॥

मूक्या इम कही सचिव उतारे, प्रतिदिन उत्तर वाळे रे ॥

कही मोहने बीजे उल्लासे, रस घणो बारमी ढाळेरे ॥ मं० ॥ १ए ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे कही ते चार मंत्रींढने उतारे मोकळ्या. तेवी रीते हमेसा उत्तर वाढ्या करे. श्रीमो-
हन विजये आ बीजा उल्लासनी बारमी ढाल कही. ॥ १ए ॥

॥ दोहा ॥

सिंहल नृपे मुजने कळुं, करवो किशो उपाय ॥ इम दिन दिन देशा

उरी, जोलवीया किम जाय ॥१॥ धन्या कन्या सुत सगद, किम रहिंशे

प्रबन्न ॥ वात वकी वेधे पमी, परदेशीने वयन्न ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एक वखते सिंहल राजाए मने कळुं, हे मंत्री हिंसक, हवे शो उपाय करवो? आवी रीते प्रति
दिन देशावरी लोको केम जोलव्या जाय ? ॥ १ ॥ आ कन्या धन्य ठे पण आपणो पुत्र रोगी ठे, ए वात
गुस केम रहेशे? आ वात खरेखर परदेशीनां वचनथी मोटा वेधमां पमी. ॥ २ ॥

हिंसक कूरु न कीजीये, कूड कुकर्म कुठार ॥ शुणशी झूणो कूरु ठे,

कूरु कलि अवतार ॥ ३ ॥ आशा जर मंत्रीश्वरा,जे आव्या ठे

एह ॥ साच कही संप्रेडीये, जलो जलपपण तेह ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे हिंसक मंत्री! कदिपण कूड करवुं नहीं. कूड एवुं कुकर्म कूवाडा जेवुं ठे. कूड ए शुणने नाश
करनार अने कलियुगनो अवतार ठे. ॥ ३ ॥ जे आ मंत्रीश्वरो आशा जर्या आव्या ठे, तेमने सत्यवात
जणावीने आपणे विदाय करीए. तेज जलानी जलाइ ठे. ॥ ४ ॥

सुर कन्या सम प्रेमला, एतो कोढी जात ॥ देखत पेखत

कुण करे, अणघटती ए वात ॥५॥ कूड घणां कीर्धां हशे,

पूर्व जवे निशंक ॥ तो सुत कनकध्वज जणी, थयो सकुष्ट कलंक ॥६॥

अर्थ ॥ तेनी पुत्री प्रेमला देवकन्या जेवी ठे अने आपणो पुत्र कोढीं ठे. देखी पेखीने आवी अण
घटती वात कोण करे. ॥ ५ ॥ पूर्व जवे निःशंक अइने घणां कूडा काम कर्या हशे, तो आपणो कुमार
कनकध्वज कुष्टना रोगशी कलंकित थयो ठे. ॥ ६ ॥

मुज मन तो चाले नहीं, करतां ए अन्याय ॥

हिंसक जे तुजने रुचे, ते तुं कर हित लाय ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आवो अन्याय करतां मारुं मन चालतुं नथी. हे मंत्री हिंसक! तने जे रुचे ते तुं हित
लावीने कर्ये. ॥ ७ ॥

॥ ढाल तेरमी ॥

॥ जूठ बोलारे यादवा ॥ तेने कही न शके कोय ॥ ए देशी ॥

हांजी हांजी के सिंहल रायने में कळुं, तुम सुत कर्म वसेण ॥ कुष्टी ठे पण ते

हजी, नवि जाण्यो ठे केण ॥ मीठो जूठो संसारमां ॥ १ ॥ जूठ ठे संपत्ति

मूल ॥ जूठे कोट पाळटीये ॥ जूठे वश प्रतिकूल ॥ मी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ में सिंहल राजाने कहुं, हे स्वामी! तमारो कुमार कर्मना वशथी कुष्टी ठे. पण ते हजी कोइना जाणवामां नथी. आ संसारमां जूठी वात मीठी लागे ठे. ॥ १ ॥ संपत्तिनुं मूख जूठमां ठे. जूठथी फोट पलटाइ जाय ठे. अने जे प्रतिकूल होय ते पण जूठथी वश अइ जाय ठे. ॥ २ ॥

हां० ॥ एता दीह जे जुंइरे ॥ राख्यो सुत शे काज ॥ जूठतो मूखथी एहवो ॥
करवो न हतो महाराज ॥ मी० ॥३॥ हां० ॥ बीहो ठो जूठ थकी हवे, ए शो
बालक खेल ॥ दीहां जिहां लगे पाधरा, तिहां लगे रूपारेख ॥ मी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे महाराज ! आटखा दिवस सुधी कुंवरने जौयरामां केम राख्या? मूखथी ए जूठाइ करवीज नहती. ॥ ३ ॥ हवे तमे जूठथी बीहो ठो ए केवी वात कदेवाथ? आवो बालकनो खेल केम करो ठो? ज्यां लागी पाधरा दिवस होय त्यां लगी रूपारेख होय ठे. ॥ ४ ॥

हां० ॥ आग्या जे परदेशथी, मोटी राखीजी चाह ॥ राजिंद केम न कीजीये,
मन गमतो विवाह ॥ मी० ॥ ५ ॥ हां० ॥ कुल देवी आराधशुं, करशुं पुत्र
निरोग ॥ हीयडाथी रखे हारता, मेखशुं सर्व संजोग ॥ मी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे राजेंद्र ! जे मोटी चाहना राखी परदेशथी अहिं आग्या ठे, तेमना मनने गमतो विवाह केम न करीए. ॥ ५ ॥ स्वामी, आपणे कुलदेवीनी आराधना करीशुं अने पुत्रने निरोगी करीशुं. रखे हृदयमां हारी जता. सर्व संयोगने मेखवशुं. ॥ ६ ॥

हां०॥ चोरीये नर जे पेशशे, राखशे तेहनी सार ॥ कोडी एकनी शोचना,
राखशोमां वसुधार ॥ मी० ॥ ७ ॥ हां० ॥ सिंहलराय सुणी इस्त्युं, मुजने
ढाली शेष ॥ जोगव तुं ताहं कर्तुं, हुं न लहुं लववेश ॥ मी० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हे पृथ्वीपति ! जे माणस चोरी करवा पेशे ते तेनी (पोतानी) सारवार राखे ठे. तमे एक कोडी मात्रनी शोचना राखशो नहीं. ॥७॥ सिंहलराजाए ते सांजलीने मने कहुं के, हे मंत्री ! तुं तारुं कर्तुं जोग्य. हुं तेमां लव लेश जाग लदीश नहीं. ॥ ८ ॥

हां०॥ अम कहितां तिहां आवीया, ते चारे मंत्रीशा ॥ सिंहल जूपने विनव्युं,
सुण अवनीना ईश ॥ मी० ॥ ९ ॥ हां० ॥ वातडीये विरमाविया, अमने
एता दीह ॥ जोरे प्रीत बने नहीं, रे द्वात्रीवर सिंह ॥ मी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एम कहेता त्यां चारे मंत्री आग्या. तेठेप सिंहलराजाने विनंति करी के, हे पृथ्वीपति, ! अमारी एक अरज सांजलो. ॥ ९ ॥ अमोने आटखा दिवस वात्तां करतांज वीतावी दीघा. हे द्वात्रिय सिंह, बलाकारे प्रीति थाय नहीं. ॥ १० ॥

हां०॥ बीजी कोइ कन्यका, परणशे तुमचो पुत्र ॥ तो अमे चोरी शी करी,
श्यों उखव्यो घर सूत्र ॥ मी०॥११॥ हां०॥ नृप सुतने नृपनी सुता, परणे
एह प्रतीत ॥ ते तो तुमे करता नथी, नवली जगमां रीत ॥ मी० ॥१२॥

अर्थ ॥ ज्यारे तमारो पुत्र कोइ बीजी कन्या परणशे, तो अमे शी चोरी करी अने कोहुं घरसूत्र बगा-

ड्युं ! ॥ ११ ॥ राजाना पुत्रने राजानी पुत्री परणे ए वात प्रतीत ठे. ते वात तमे करता नथी ए जगत्तमां नवी रीत ठे. ॥ १२ ॥

हां०॥ तुम सुतनी अम कन्यका, स्त्री कहेवाणी आज ॥ ते बीजाने आप-
शुं, शी रदेशे तुम लाज ॥ मी० ॥ १३ ॥ हां०॥ लढी चाळी आवी घरे, कुण
उवेषे तेह ॥ किम डाह्या थइ साहिबा, अवसर चूको एह ॥ मी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ अमारा स्वामीनी कन्या तमारा पुत्रनी स्त्री कहेवाणी, हवे ते अमे बीजाने आपशुं तो पढी तमारी शी लाज रदेशे ? ॥ १३ ॥ घेर लढी आवे तेनी कोण जपेहा करे ? हे साहेब ! आप सुहा अइने आ अवसर केम चुको ठे ? ॥ १४ ॥

हां०॥ में तव रायने विनव्युं, अवधारो अरदास ॥ आश विलुखा आविआ,
ते किम कीजे निराश ॥ मी० ॥ १५ ॥ हां०॥ पाय जपानीजे आवीया, फोगट
फरशे केम ॥ ए कनकध्वज प्रेमला, परणे वधशे प्रेम ॥ मी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते समये में राजाने विनंति करी के, स्वामी, आ मंत्रीठनी विनंति ध्यानमां ह्यो. ते आशा ज-
रेला आव्या ठे तेमने निराश केम कराय ? ॥ १५ ॥ जे परदेशाथी पग जपानी आव्या ठे, ते पाढा फोगट केम फरशे. ? आ कनकध्वज अने प्रेमला परणे, तेथी तेमनो प्रेम वधशे. ॥ १६ ॥

हां०॥ नृपथी जपर वट अई, में मेह्यो विवाह ॥ जूप जणी गमिळ नही,
देखी निपट कुराह ॥ मी० ॥ १७ ॥ हां०॥ श्रीफल ताम अंगीकर्तुं, वहेच्यां
फोफल पान ॥ हीयडे रंग रली थया, ते चारे सुप्रधान ॥ मी० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ पढी राजानी जपर वट अइ में विवाहनी हा पाडी. अंदर राजाने तेमां कपट लागवाथी ते वात गमी नहीं. ॥ १७ ॥ तेमनुं श्रीफल अंगीकार कर्तुं. सर्वने फोफलपान वेहेंचवामां आव्यां. तेथी चारे प्रधानो हृदयमां आनंद मग्न अइ गया. ॥ १८ ॥

हां०॥ तेरमी बीजा उह्लासनी, मोहने जाली ढाल ॥

आगळ चंदजी सांजलो, कूड कथा सुविशाल ॥ मी० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ श्रीमोहन विजये बीजा उह्लासनी तेरमी ढाल कही ठे. हे चंद्रराजा ! तेनी आगळ जे विशाल कूड थयां ठे ते सांजलो. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

सयण सयल जेलां मख्यां, थई वधाई जोर ॥ गुणिअण घणा गह
कीया, जिम पावस ऋतु मोर ॥ १ ॥ ते चिहुं जण हरखी कहे, कीधो
अम उपकार ॥ पण अमने ते कुंअरनो, देखाडो देदार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सजानो एकठां मख्यां. जोरथी वधामणीठ प्रवर्तवा लागी. वर्षा ऋतुमां मयूरनी जेम घणागुणी पुरहो हर्ष पामवा लाग्या. ॥ १ ॥ ते चारे प्रधानोप हर्षथी कहुं, मंत्रीराज, तमे अमारो मोटो उपकार व थों, पण अमने ते कुमारनी मूर्ति देखाडो. ॥ २ ॥

जीम अम स्वामी आगळे,कहीअे जइ विरतंत॥कनकध्वज जोवा जणी,
घणी अमने मन खंत ॥३॥ आशे कृतारथ प्रेमला, परणीने महाराज ॥
नयणे देखामी अमजणी, करो कृतारथ आज ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते कुंवरने जोइ अमे ते वृत्तांत अमारा राजानी पासे जणावीप. कुमार कनकध्वजने जोवानी
अमने घणी खंत ठे. ॥ ३ ॥ हे महाराज ! राजकुमारी प्रेमला तेने परणीने कृतार्थ आशे अने अमोने-
नजरे वताजी आज कृतार्थ करो. ॥ ४ ॥

में तव बुद्धि रची कहुं, कुंअर रहे मोसाल ॥ इहांथी जोयण दोढसे,
अलगो जणे विशाल ॥ ५ ॥ पण जूमी गृहमां रहे, एक धाव तस
संग ॥ अध्यापक बाहिर रही, कला शिखावे चंग ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे चंद्रराजा ! ते वखते में बुद्धिनी युक्ति रची कहुं के, कुमार तेमना मोशाखमां रहे ठे. ते अ-
हींथी दोढसो योजन ठे. त्यां अलगा रहीने निशाले जणे ठे. ॥ ५ ॥ त्यां पण जूमिगृहमां रहे ठे. तेनी
साथे मात्र एक धाव्य ठे. तेनो अध्यापक (शिक्षा गुरू) पण बाहेर रहीने उत्तम कलाळं शीखवेठे.॥६॥

ते दरिण अति दोहिलो, तुम चीहुं प शी आश ॥ रवि पण फरसी
नवि शक्यो, तो तुमशी गुंजाश ॥ ७ ॥ प्राहूणडे हठ मांकीड, कुंअर
निरखण जाम ॥ ते चिहूं तेनी आवीड, माहरे मंदिर ताम ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेमना दर्शन अति दुर्लभ ठे. तमारा चारेने तो प आशा शी राखवी. ? सूर्य पण तेने फर
शकतो नथी, तो तमारी शी गुंजास ठे ? ॥ ७ ॥ ते मीजमानोप कुंवर जोवानी हठ करवामांडी पठी
ते चारे मंत्रीने तेही घेरे आण्यो. ॥ ८ ॥

॥ ढाल चौदमी ॥

॥ कानूडे एम शुं कीधुं रे, माहुरं मनडुं हरीने लीधुं रे ॥ ए देशी ॥

केशर घनसार अकाव्यारे ॥ १ ॥ आसण वासण मंडाव्यारे, भोजन जुगते शुं
जमाव्यारे ॥ तिम दीघां पान सोपारी रे, कर्था सीत समीर बेसारी रे ॥ २ ॥
अर्थ ॥ सोरठ देशमां जनारा ते मंत्रीडने मंदिरमां बेसार्था. पठी तैव विगेरेनो योग करी तेमने न्हव-
राव्या अने केशर कपूरना विलेपन कर्था.॥१॥ पठी आसनपर बेसारी पात्र मंडाव्यां. तेमां उत्तम भोजन
पीरसी प्रेमथी तेमने जमाव्या. पठी पानसोपारी आपी बेसारीने शीतल पवन ढोलाव्या. ॥ २ ॥

चाह चूरण पाव्या खांकी रे, इम तेहथी छटपट मांकीरे॥आचूषण मणिमां जरी-
यारे, आगळ खेई तेहने धरीयरि ॥३॥ सन्मान्या चूषण आपी रे, जग खोज-
समो नही पापीरे ॥ परदेशी करे वली आडोरे,अमने नृप पुत्र देखाडोरे ॥४॥
अर्थ ॥ पठी चाहनाथी खांडेला चूर्ण खवरान्यां. एवी रीते तेमनी छटपट करवा मांडी. पठी मणिज-
डित आचूषणो तेमनी आगळ धर्यां. ॥ ३ ॥ आचूषणो साथे पोशाक आपी सन्मान कर्तुं, आ जगत्समां

जिजना जेवो कोइ पापी नथी. तेदखुं कर्था ठता पण ते परदेशी मंत्रीठ ए आहुं पुब्हुं के, अमने ते जिपुत्र बतावो. ॥ ४ ॥

में जाख्यो कुंअर रूपाखो रे फरि फरि शुं उत्तर वालोरे ॥ जे वाते तुम नृप खीजे रे, ते वातो अमे किम कीजे रे ॥५॥ सात गलणो गली जल पीजेरे कीजे कपट कोई थल बीजेरे ॥ ए कुंअर नथी कांई ठानोरे तुमे चाईठ सही करी मानोरे ॥६॥

अर्थ ॥ में खात्रीथी कहुं ठे के, कुंवर रूपाखा ठे. वारेवारे शुं पुठो ठो, जे वाते तमारा राजा गुस्से आय, ते वात अमे केम करीए ॥ ५ ॥ सात गलणे गलीने पाणी पीए डीए. जो कपट करवुं होय तोबीजे ठेकाणे करीए. ए कुंवर कांई ठानो नथी, ए वात सही करीने मानजो. ॥ ६ ॥

अमे कीधुं ठे काम विमासीरे, नहीं होए तुमारी हांसीरे ॥ अम योग्य नहीं ए ठेकाणुं रे, तुम वचन अमे न लोपाणुं रे ॥७॥ कोई शुक्रन जखे तुमे आव्यारे, कर्था कारज सवि मन जाव्यारे ॥ प्रेमला सरखी नहीं बीजीरे, मन साचे गौरी पूजीरे ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ अमे आ काम विचारीने कर्थुं ठे. आ कार्यमां तमारी हांसी असे नहीं. अमारे योग्य तमारुं ठेकाणुं नथी, पण तमारुं वचन अमाराथी लोपी शकाणुं नहीं. ॥ ७ ॥ तमे कोइ सारा शुक्रने आवेला के जेथी तमे मन गमतुं कर्था कर्थुं. प्रेमला जेवी कोइ बीजी जाग्य शाली नहीं. तेणीए साचा मनथी गौरी-नी पूजा करी हसे. ॥ ७ ॥

हठ एम करो शा माटेरे, अमे वेचो अरहट रोटो साटेरे ॥ तुमे न करो निपट उगाई रे, अई लेख लिखित सगाईरे ॥८॥ फोसलाव्या वश नवि आव्यारे, कोनि कोनि

टके लखचाव्यारे ॥ तव पाठो उत्तर नवि कीधोरे, जाणो नांज निळाढे कीधोरे ॥१०॥

अर्थ ॥ हे मंत्रीठ, तमे कुंवर जोवानो हठ शा माटे करो ठो? अमे एक रोठला माटे सोनैयो वेच्यो ठे. हवे तमे उगाइ करो नहीं. एतो लेखे लखेली सगाइ अइ चुकी. ॥ ८ ॥ एवी रीते फोसलाव्या पण तेठ वश अथा नहीं, पठी तेमने कोटी कोटी रूपीआ आपवानुं कही लखचाव्या. तरतज तेठ ए पाठो उत्तर आव्यो नहीं. जाणे दाम दीधो होय तेम अइ गया. ॥ १० ॥

हुंता. जे नीला पीळारे, पण देखी टका थया शीलारे ॥ फेरव्या वचने तेणे चारे रे, अमे कहुं-हुं लगन दिन क्यारेरे ॥११॥ नृप पासे सहू फिरि आव्यारे, पंडित जोशी तेमाव्यारे ॥ षट्मासे लगन निर्धार्युरे, फिरि पाळुं किणे न पचार्युरे ॥१२॥

अर्थ ॥ जे लीलापीला अता हता, ते रूपीआ देखीने शीला अइ गया. ते चारे ने वचनथी फेरवीदीघा प्रने पुठ्युं के, हवे लगनो दिवस क्यारे ठे? ॥ ११ ॥ सर्वे फरीने राजा पासे आव्या. त्यां पंडित जोषीठने बोलाव्या. तेमणे त्यारथी ठ मासे लग्न निर्धार्यी. ते पाळुं कोइए फेरव्युं नहीं. ॥ १२ ॥

सनमान्या सिंहल जूपेरे, शीख मागी चिहुं जणे चोपेरे ॥ चाढ्या परदेशी हरषी रे, वाटरुली सोरठनी निरखीरे ॥१३॥ आगलथी दाम चलाव्यारे, इम करतां विमल पुरी आव्यारे ॥ जूपतिने प्रणमी सुषाईरे, चोकस कीधी जे सगाइरे ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ सिंहल राजाप तेमनुं सन्मान कर्तुं. चारे जणें सत्वर जवाने शीखमागी. पढी शीख आपवाथी ते चारे विदेशी हर्षथी सोरठनी वाट जोता चाट्या. ॥ १३ ॥ तेमणे मखेला रूपीआ आंगलथी मोकळा-व्या. तेळ विमलपुरीप आवी पोहोच्या. राजाने प्रणाम करी संजलाव्युं के, प्रेमला लझ्मीनी सगाइ करी. ॥ १४ ॥

मकरध्वज चिह्नुनें प्रसिद्धारे, चार लाख पसाय ते दीधारे ॥ कांइ कूळुं हीथे नवि आण्युं रे, धोळुं सवि दूध ते जाण्युं रे ॥ १५ ॥ पुंठलथी अमे सुप्रसिद्धिरे, सामग्री जाननी कीधीरे ॥ सिणामार्ग्या गज रथ घोडारे, जानश्या सबळ सजोरि ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ राजा मकरध्वज खुशी अयो. ते चारे प्रख्यात मंत्रींने प्रसादथी चार लाख सौनैया आण्या; तेना हृदयमां कांइ पण कपट लाग्युं नहीं. जेटळुं धोळुं तेटळुं दूध जाण्युं. ॥ १५ ॥ पाठलथी अमे प्रसिद्ध पणे जाननी सामग्री तैयार करी. हाथी, घोडा अने रथ शाणगार्ग्या. समान वयना सरखा सबळ जानैया तैयार कर्था. ॥ १६ ॥

पुरलोक मिळी सह पुढेरे, एह हलफल कारण शुं ठे रे ॥ जाखे सह एहं जणाई रे, नृप नंदन परणवा जाई रे ॥ १७ ॥ रूपे जे जे आफरीआरे, पुरवासी जोवा टर-परीआ रे ॥ अमे कीधी सयल सजाई रे, मोटां निसाण वजाई रे ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ नगरना लोकी मलीने पुढ्या लाग्या के, आ धामधूम थवानुं शुं कारण ठे ? त्यारे सर्वे कहेवा लाग्या के, राजकुमार परणवा जाय ठे. ॥ १७ ॥ कुमारना रूपने माटे जे लोको आफरी गया हता, तेळ तेने जोवाने तरफनीआ मारवा लाग्या. पढी अमे सर्व प्रकारनी तैयारी करी मोटा निशाण वगडाव्यां. ॥ १८ ॥

ढाल चौदमी बीजे उद्घासे रे कही मोहन वचन विखासे रे ॥

इम जे जे हिंसक कहे ठे रे, हारद नृप चंद लहे ठे रे ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ बीजा उद्घासनी आ चौदमी ढाल श्रीमोहनविजये वचनना विखासथी कही ठे. एम हिंसक मंत्री जे जे कहेठे तेनो हार्द चंदराजा खेता जाय ठे. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

जोखो सिंहल चूपति, जाषे मुज शिरताज ॥ रे जुंमा कन्या

तणो, कांइ बिगाडे काज ॥ १ ॥ चोरीमां चावुं थशे, कनकध्व-

जनुं रूप ॥ किम परणशे प्रेमला, इम मुज जाषे चूप ॥ २ ॥

अर्थ ॥ मारा मस्तकनो ताज जोखो सिंहलराजा बोड्यो. अरे! शुंडा हिंसक मंत्री, ते कन्यानुं कार्य शा माटे बीगाडेठे? ॥ १ ॥ वली कनकध्वजनुं रूप चोरीमां प्रगट थशे. मने एवुं चासे ठे के, पढी प्रेमला तेने शी रीते परणशे? ॥ २ ॥

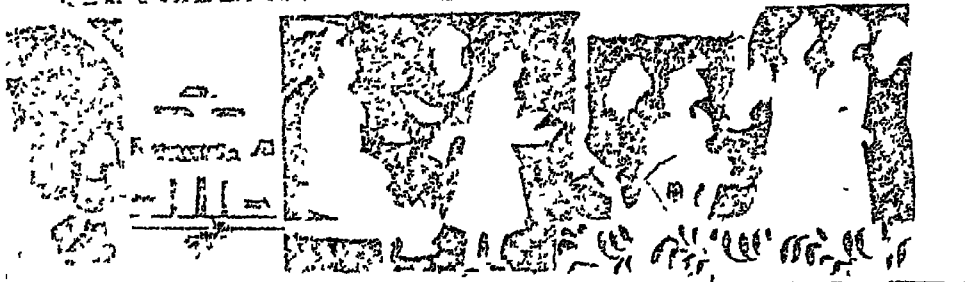
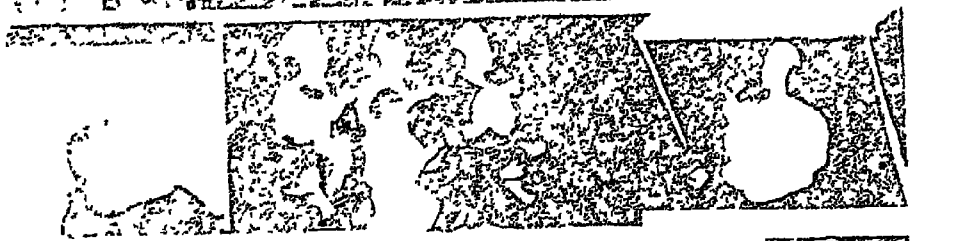
आराधी कुल देवता, थई प्रगट सुप्रवीण ॥ क्षण क्षण किम तुं

मुळाने, आकर्षे थई दीण ॥ ३ ॥ चूप जणे माता सुणो, करे

अयुक्त प्रधान ॥ पण तुम हाथे जीतवुं मूज एह ठे तान ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पढी अमे कुलदेवीने आराधी, एटले ते प्रवीण देवी क्षणमां प्रगट थयां अने कळुं के, अरे! राजां

तुं दीन थइ हाणे हाणे मने केम आकर्षी बोलावे ठे ? ॥ ३ ॥ राजा बोदयो. माता सांचलो, आ प्रधान अयुक्त कार्य करे ठे. एण मारे तो तमारे हाथे जितवातुं ठे. अने मूखथी मने एज तान ठे. ॥ ४ ॥

रोग रहित ए सुत करो, तुं कुल त्राता संत ॥ आवे ठीक यदा तदा, सहु दिनकर निरखंत ॥५॥ तव देवीये उपदिशुं, कर्म रोग नवि जाय ॥ एण वारिश चिंता सकल, कोशक करी उपाय ॥६॥

अर्थ ॥ हे माता ! तमे कुलनी माता ठो, आ कुमारने रोग रहित करो. ज्यारे ठीक आवे त्यारे सर्व सूर्यनी सातुं जुवे ठे. ॥ ५ ॥ त्यारे देवीए उपदेश कर्यो के, राजा ! कर्मनो रोग जतो नथी, एण कोशक उपाय करीने तारी सर्व चिंता टाळी नाखीश. ॥ ६ ॥

लगन समय आचानुपति, नारि विमात सहेत ॥ आवी परणशे प्रेमला, ए तुम अम संकेत ॥७॥ एम कही देवी गर्ई, थई धीरज मनमांइ ॥ सिंहल नृप हूउ खुशी, जान सजी उठांइ ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे लगनने समय आवशे, त्यारे प्रेमखाने आजा नगरीनो राजा नारी तथा विमाता साथे आवी परणशे, ए अमारो संकेत ठे. ॥ ७ ॥ आ प्रमाणे कही ते देवी चाली गइ. राजाना मनमां धीरज आवी, पत्नी सिंहलराजा खुशी थयो अने उत्साहथी जान तैयार करी. ॥ ८ ॥

॥ ढाल पंदरमी ॥

॥ कसीयाने तंबु ठाकोर मारा खनाकीया हो माहारा साहिबा ॥ ए देशी ॥ कसीयाने तंबु सिंहल राये खना कीया हो ॥ माहाराण ॥ निज कुल देवी तणेरे वचन, रसियाने केसरीया कमधज कीया जानीयाहो ॥ माण ॥ जाणोके विकसित पंकज वन ॥ कण ॥ १ ॥ काळोने मतवाळो वरसाखानो सहोदरूरे ॥ माण ॥ मदडर शिण गार्या मातंग, मांकी अंबाकी परदावासी जरकेसी हो ॥ विण ऋतु जाडवडानो हो रंग

अर्थ ॥ सिंहल राजाए कसी तंबु खना कर्या. अने पोतानी कुलदेवीनां वचनथी रसिआ अने केशराआ ॥ तैयार कर्या. ते जाणे विकाश पामेलुं कमलवन होय तेवा लागे ठे. ॥ १ ॥ मेघनो जाणे सहोदरेय तेवा मदडरतो काळो हाथी शण्णगार्यो. तेनी उपर जरकसी पडदावाली एक अंबाडी मांडी. ते गर जाडवडाना रंग जेवी लागती हती. ॥ २ ॥

कनकध्वज ते मांहे चाहेशुं बेसाणीउ हो ॥ माण ॥ निपट कपट यतन करी बहूजंत, कोणेही नवि जाण्यो जे अमे आण्यो जानमें हो ॥ माण ॥ पोढी आकी मांकी मोढी अंनंत ॥ कण ॥ ३ ॥ परहुंती पधराव्या आव्या ए आंरंबरे हो ॥ माण ॥ क्रमता अनुक्रमे सुंदर पंथ, आवीने अमे मल्लिया विमलपुरीना रायने हो ॥ माण ॥ एहमां जूठ नथी कांइ अंत ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते अंबाडी उपर कनकध्वजने कपट जरेली घणी जातनी यतनाथी बेसार्थो, तेने जानमां लाया ठे एम कोइना जाणवामां आव्युं नही. तेनी आडी मोटी चोकी वाली दोढीउ बेसारी दीधी. ॥ ३ ॥ मोटा आडंबरे आवेला अमने नगरमां पधराव्या. अनुक्रमे सुंदर मार्गे चालता अमे आवी विमलपुरीना राजाने मल्या. आमां कोइ जुहुं नथी. ॥ ४ ॥

दीधो ठे उतारो अक्धारोजी अम जणी हो ॥मा०॥ चोजन योजन युगति अतुष्ट,
पाणी ग्रहणनी रजनी राजन ए ठे आजनी हो ॥मा०॥ वरशे अमसुत प्रेमलाखण ॥ क० ५
कुलदेवी संकेते तुमचे हेते सेवका हो ॥मा०॥ कही तसनाम अने रे निसाण, ए पुरनी
उकजोळे साते पोळे मूकीया हो ॥मा०॥ अवसर दिवस तणो अवसान ॥ क०॥ ६ ॥

अर्थ ॥ राजा ए अमोने उतारो दीधो. चोजन पाननी युक्ति घणी उत्तम करी ठे. हे राजा चंद ! आज्ञे
ते पाणिग्रहण करवानी रात्रि ठे. अमारा कुंवर प्रेमला लक्ष्मीने आज घरशे. ॥ ५ ॥ कुलदेवीना संकेत
प्रमाणे तमारुं नाम अने निसाण कही आ नगरना साते दरवाजे सेवकोने मोकलाव्या ठे. लग्नो अवसर
दिवसना अस्त अथे ठे. ॥ ६ ॥

नारी बिहुंती जोडे केडे तुमने निरखिया हो ॥मा०॥ प्रणम्या तेहुणे कही नृप चंद, पध-
राव्या मनजाव्या हेजे तमने अम लग्ने हो ॥मा०॥ अमे पण देखी पाम्या आनंद ॥ क०॥ ७ ॥
जाखी ए जे वातो हुंती सातो धातनी हो ॥मा०॥ तुमथी साच वयनो अंश, एहमां जो
कोइ कूहुंतो, अम नृपना पय ठवूं हो ॥मा०॥ अहो अहो आज्ञापुर अवतंस ॥ क०॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेवामां वे खीडनी जोणे तमने नीरख्या. राजा चंद जो एम जाणी प्रणाम कर्यो. पढी मन जा-
वता एवा तमने अहीं अमारा लग्नी पधराव्या. अने अमे देखीने आनंद पाम्या. ॥ ७ ॥ हे आज्ञा नगरीना
अलंकार, जे खरेखरी वात हवी, ते तमारी आगल निवेदन करी ठे. तमारी साथे साचवटनो जंश ठे.
जो आमां कांइ कूहुं होय तो मारा राजानो पगे हाथ ठे. ॥ ८ ॥

अक्धारो विनतडी सारो कारज माहूरुं हो ॥ मा० ॥ परणी आपे ए प्रेमला नार,
जाडे जो नही परणोतो अमे धरणो घालशुं हो ॥ मा० ॥ हवे तम शरणे शण स
सार ॥ क० ॥ ए ॥ ए पांचे झीजणे ओडो आंको चंदजी हो ॥ मा० ॥ हवे रखे हं
पाडो दुर्जनक, जाशो जो करी ताडो आमो पाडो जागशे हो ॥ मा० ॥ नरपति
केरुं ठे सदन आसन्न ॥ क० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे राजा, अमारी विनंति ध्यानमां खड आ कार्य सिद्ध करो. ए प्रेमला लक्ष्मीने जाडे परणी
आपो. जो नापाडशो तो अमे पाडा जडशुं नहीं; हवे आ संसारमां तमारुं शरणे ठे. ॥ ए ॥ हे राजाचंद,
ए पांचे ने जीवाडो; आ आरुं आव्युं ते काडो. रखे हवे दुर्जनोने हसावता, जो तमे ताड करी वाह्या
जाशो तो पढी अहीं आडोश पाडोश जागशे. अहीं राजातुं घर नजिक ठे. ॥ १० ॥

पहिलां पण नर जाडे लाडे परण्या ठे घणा हो ॥ मा० ॥ तो इहां तुमने नही
कोइ दोष, रयणी तो विहाणी रदेशे कहाणी जुगो जुगे हो ॥ मा० ॥ किम
तुमे थई रखा महीनो पोस ॥ क० ॥ ११ ॥ तुममांहे अम सुतमां अंतर को
डीनो नही हो ॥ मा० ॥ अम कुलदेवी वचनथी चंड, आनंदे इम चंदे ठे
सांचव्युं हो ॥ मा० ॥ अंशक हिंसक वाखाजी फंद ॥ क० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे राजा, पूर्वें आवी रीते घणा पुरुषो जाडे परपया ठे. तेथी तमने आ कार्य करवामां कांइ दोष

नथी. आ रात चाखी जशे अने जुगेजुग आकहाणी रही जशे. तमे पोष मासनी जेम थंडा केम थइ रखा गो? ॥ ११ ॥ तमारा अने मारा पुत्रमां कोनीनो पण अंतर नथी. हे चंद्रराजा, कुलदेवीनां वचनथी अमे कहीए ठीए. आप्रमाणे चंद्र राजाए हिंसक मंत्रीना फंदने गणी बधु सांचखी खीधुं. ॥ १२ ॥

सिंहल नृपने चंदे परमानंदे विनव्युं हो ॥ मा० ॥ ए तुम करवी न घटे अ नीत, हिंसकने उलंजो दीजे केही वातनो हो ॥ मा० ॥ दीसे ठे तुमची खोटीजी रीत ॥ क० ॥ १३ ॥ परणीने किम आपुं पाठी आठी गेहिनी हो ॥ मा० ॥ किणविध लाजवीयें ह्मत्रीवट, राजाये मत्रीये चंदनुं चितकुं रीज व्युं हो ॥ मा० ॥ जिमतिम करीकून कपट ॥ क० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पठी चंद्रराजाए परम आनंदशी सिंहल राजाने विनंति करी के, आडुं अनीतिनुं काम करडुं तमने घटित नथी. आ वावत आ हिंसक मंत्रीने कइवातनो उलंजो देवो? आ तेनी रीत घणी खोटी ठे. ॥ १३ ॥ कदि जो हुं परणुं तो पठी ए खीने पाठी केम आपुं! तेम करी ह्मत्रिवटने केम लजाडुं! पठी राजा अने मंत्रि हिंसके चंदना चित्तने घणा घणा कुड करीने रीऊच्युं. ॥ १४ ॥

उंमी मत आलोची चंदे हाकारो जण्यो हो ॥ मा० ॥ हरषित मन हूड सिंहल महीपाल ॥ जाषी मोहन विजये ए बीजा उल्लास नीहो ॥ मा० ॥ पावन पनरमी ढाल रसाख ॥ क० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ ठेवटे चंद्रराजाए उंडो विचार करी हापाडी; एटले सिंहलराजा हर्ष पाम्यो. श्रीमाहेन विजयजी ए आ बीजा उल्लासनी पवित्र अने रसिक पंदरमी ढाल कही ठे. ॥ १५ ॥

॥ दोहा ॥

चंचल चंद चकोर जिम, नवि चूको अविसाण ॥ कर पीडण जावीवशे, कीधो ताम प्रमाण ॥ १ ॥ सिंहलराये चंदनुं, कीधुं परमपवित्र ॥ पहेराव्यो बहु मूलनो, वरनो वेश विचित्र ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चकोरपक्षीनी जेम चंचल एवो चंद्रराज अवसान चुक्यो नहीं. जावि योगे पाणिग्रहण कर वानुं कबुल कर्युं. ॥ १ ॥ सिंहल राजाए चंदना शरीरने परम पवित्र कर्युं. अने वरनो बहूमूह्यवालो विचित्र वेश तेने पेहेराव्यो. ॥ २ ॥

रथसेजवाला सज कीया, जोड्या वृषज तुरंग ॥ रणण जणण बहु रणणणे, रंगाचंगसुरंग ॥ ३ ॥ लुंब कुंब जावा लुखित, शणगारी सुखपाल ॥ जाणीये हरख समुद्रमां, नावा तरय विशाल ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ रथनी साथे बलद अने घोडा तैयार करी जोड्या. ते सुंदरपणे आनंदशी टणटण शब्द करवा लाग्या. ॥ ३ ॥ लुंब कुंब करतां सणगारेला सुखपाल जाणे हर्षना समुद्रमां विशाल नाव तरता होय तेम देखाया ॥ ४ ॥ गणणणे गुनीळ गयण लग्नें, पंचरंग बहुजंत ॥ जाणीयें सुरकन्या मणी, वरराजा निरखंत ॥ ५ ॥ फरहरीया नेजा पवन, खिखणी उणणंत ॥ खबर करे मनु सुरजणी, चंद जेह परणंत ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पंचरंगी बहुजातनी गौरीलं आकाश सुधी लंचे रही जोती हती, ते जाणे देव कन्यालं मखी वरराजाने निरखती होय तेवी लागती हती. ॥ ९ ॥ नेजा पताका पवनमां फरकवा लाग्या. तेमां रहेलीं घुघरीलंनो धमकार थवा लाग्यो. ते जाणे चंद्रराजा परणे ठे-ए खबर देवताने आपती होय तेम जणाय ठे. ॥ ६ ॥

ठंड टकोरा गरुगडे, वाजे गुहिर निसाण ॥ नादे पूराणो गयण,
संकाणो सुरराण ॥ ७ ॥ सांवेला शिणगारीया, मह मह गंध म
हिह्ल ॥ वरघोडे जोडे चडे चढीआ लगन पहिह्ल ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ठंडना टकोरा गाजता हता. गंजीर निशान वागी रखां हतां- आकाश नादधी जराइ गयुं. तेथी देवराज इंच शंका पामवा लाग्यो. ॥ ७ ॥ सांवेला शणगारवामां आख्या. जेठ सुंगंधधी बेदेकी रखां हतां; लग्नना समय उपर वर थोडानी साथे चळ्या हता. ॥ ७ ॥

॥ ढाल सोलमी ॥

आख्या चोमासाना दाहाकारे, चडजो चाखकीर्यें ॥ सासु पूठे
वहूवात, आवे वर लटकंतो ॥ ए देशी ॥ राग मद्धार ॥
जोवे विमलपुरीनावासी, गोखे गोखे मृगाक्षी रे ॥

वता एवा तम- उ आवे सिंहलनो ठावो, परणवा प्रेमलाखळी रे ॥ १ ॥

अलंकार, जे खरीना लोको जोवा आख्या. मेहेलना गोखे गोखे मृगना जेवा लोचनवाली खील आवी जो आमां कोइ आ प्रेमला लखलीने परणवाने सिंहलनो राजकुमार परणवा आवे ठे. ॥ १ ॥

अवधारो विन लटकंतो, कनकध्वज नरराज ॥ गलियें अटकंतो ॥ ए आं
जाडे जो नही ॥ अन्तरंगमे दीप्त-अंगमगते, रीव निशि मानी रे ॥ पण

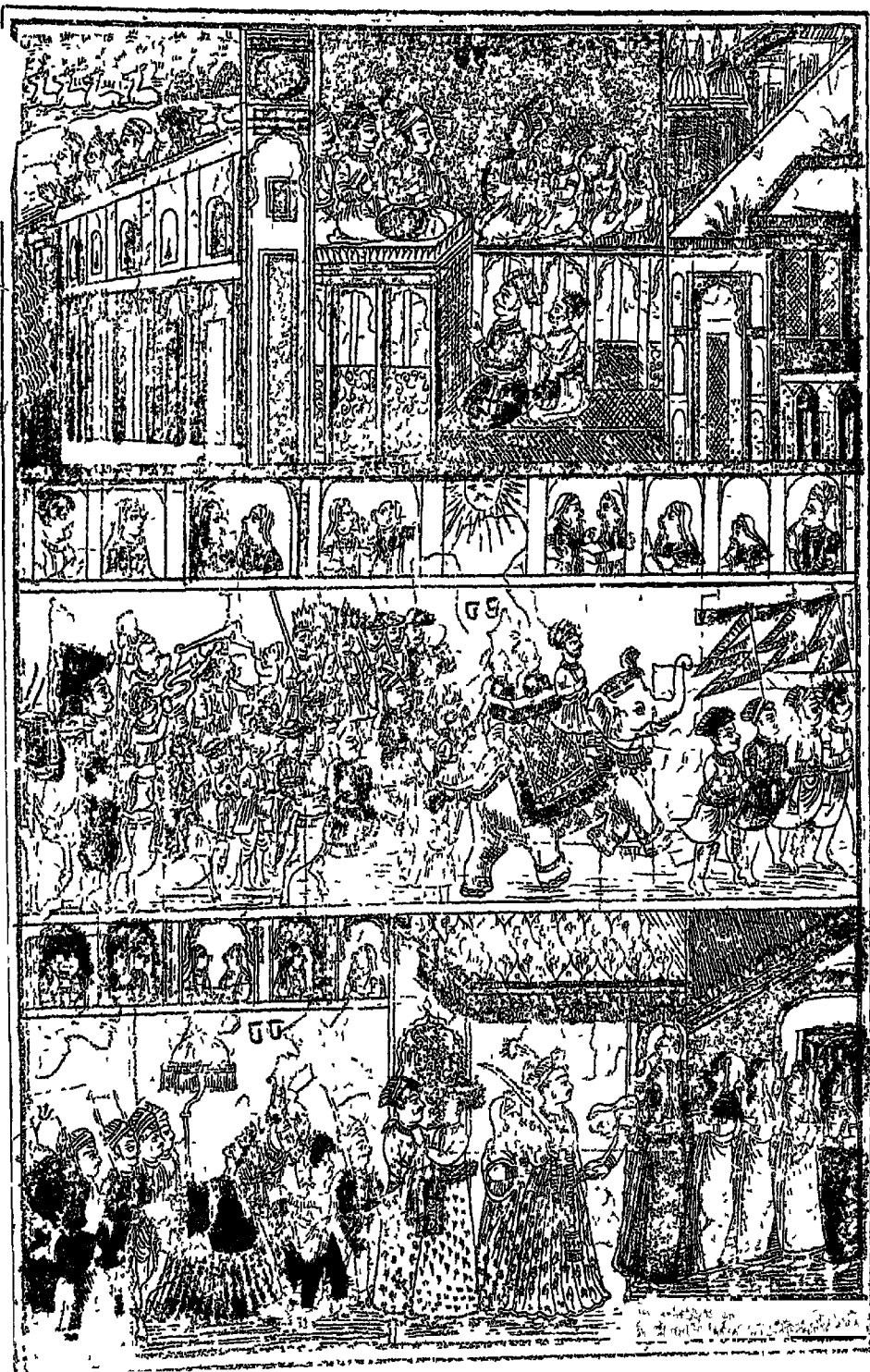
मग परणवा चंदने मानुं कीधा किरणने जानी रे ॥ आ० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आ कनकध्वज राजा लटकंतो अने गलीए गलीए अटकंतो आवे ठे. आ हजारो दीवालं ऊ गमगे ठे. तेथी रात्री मानीने सूर्य तो न आख्यो पण आ कीरणने जोइ चंद्र (चंद) परणवा आवे ठे. एम हुं मानुं हुं ॥ २ ॥

चंद चळ्यो दिन करणे वाहाने, ए पण अचरिज जाणो रे ॥ चंद तणे
ठामे कनकध्वज, सोहळा मांहे गवाणो रे ॥ आ० ॥ ३ ॥ पंखा पवन
करंता जनने, फिर फिर कहे मम बीजो रे ॥ नही नही नही ए क
नकध्वज, एतो वर कोण बीजो रे ॥ आ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सूर्यने वाने चंद चळ्यो-ए आश्चर्यनी बात ठे. तेम चंदने ठेकाणे कनकध्वज गवाणो ए पण आश्चर्यनी बात ठे. ॥ ३ ॥ लोकोने पवन करता पंखालं जाणे कहेता होय के, तमे खीजशो नहीं, आ कनकध्वज वर नथी पण कोइ बीजो ठे. ॥ ४ ॥

कानेरे जेहवो वर सांचलता, तेहवोज नयणे दीगो रे ॥ आपण
डा नृपतनुजा केरो, पूरव पातक नीगो रे ॥ आ० ॥ ५ ॥ अहो

धाता धन एहनी माता, जायो सुत देवारूरे ॥ एहने आग
ख सुर कुण खेखे, रूप बन्यो ठे वारू रे ॥ आ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते समये लोको वातो करवा लाग्या के, जेवो वर आपणे काने सांचलता तेवोज आपणे जोयो
ठे. आपणा राजानी पुत्रीनां पूर्वनां पाप तो नाशी गयां. ॥ ५ ॥ अहो, विधाता तने धन्य ठे. अहो आनी
माताने धन्य ठे, जे आवा पुत्रने जन्म आपे. आनुं रूप एहुं वन्युं ठे के, तेनी आगल देवपण शा खेखामां ठे. ६

इम पुरमांहे सुंदर वर वर, घर घर निपट सुहाव्यो रे ॥
ढोल मृदंग निशान वाजंते, वरवा तोरण आव्यो रे ॥ आ० ॥ ७ ॥
सोरठ मारू राग खंजाती, रंगेरंग बनाया रे ॥ जीलती रातत
णा स्वर जीणे, सोहवे सोहला गाया ॥ आ० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ एम नगरमां घेरघेर ए सुंदर वरनी प्रशंसा चाली. एम करतां ढोल, मृदंग अने निशान बगाड
तो ए वर वरवाने तोरण आव्यो. ॥ ७ ॥ ते वखते सोरठ, मारू अने खंजाती रागनो रंग गाजी रह्यो. जी
लती रात्रे ए मधुर जीणा स्वर सुशोचितपणे गवाता हता. ॥ ८ ॥

सिंहल राजा जूठो मंत्री, पगपग वर पडखावे रे ॥ वरनी लागत खेता खेता,
तोरण सूधी आवे रे आ० ॥ ९ ॥ जे विध तोरण करवो हूतो, सासुयें ते विध
कीधा रे ॥ सुरगुरु ते पण जाखी न शके, उल्लव जे जे कीधा रे ॥ आ० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ सिंहलराजा अने जुठो मंत्री वरने पगले पगले पडखावे ठे, वरनी लागत खेता ते तोरण सुधी
आवे ठे. ॥ ९ ॥ जे विधिप वरने तोरण कराय ते विधि सासुए खेवा मांख्यो. ते वखते जे जे उत्सवकर्मो
तेजुं वर्णन देवता गुरु बृहस्पति पण कहीश के तेम नथी. ॥ १० ॥

माहिरामांहे आण्यो वरराजा, अयुगत वयणे गाई रे ॥ धन्या कन्या प्रेमला
लछी, तेपण तेहवी बनाई रे ॥ आ० ॥ ११ ॥ अहो अहो लोक कहे कनकध्वज,
प्रेमला लछी तेहवी रे ॥ मनमथ रायने ए रतिराणी, जुगती जोकी जेहवी रे ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ अयुक्त-न गजे तेवां वचनोनां गीत गाइ वरराजाने मायरांमां लाव्या. कन्या प्रेमला लछीने
पण धन्य ठे, तेने पण तेवी बनावी. ॥ ११ ॥ लोको कहेवा लाग्या-अहो आ कनकध्वज अने प्रेमला ल
छीनी जोडी मन्मथराय अने रतिराणीनी जोड जेवी जुगते मली ठे. ॥ १२ ॥

रहेजो अखंड ए वर बहु जोकी, रखे प्रभु लागती खामी रे ॥ एहने ऊनोवायु
न होजी, वारी हुं अंतर जामी रे ॥ आ० ॥ १३ ॥ वीरमती वली तेम गुणावली, नयरी
निरखी आवी रे ॥ कौतुक जोवा मंडप छत्री, रसजरि रंग लगावी रे ॥ आ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ वली आशीप्र आपे ठे के, आ वर अने वधूनी जोडीने प्रभु अखंड राखजे. तेमां रखेखामी
आवशो नही; हे अंतरजामी, एने ऊनोवा पण वाशो नही. हुं तेनी छपर वारी जाळं हुं. ॥ १३ ॥ वीरम
ती अने गुणावली वधी नगरीने निरखी त्यां आवी. पत्नी रसजरी रंग लगावी कौतुक जोवाने मंडपमां छत्री. १४
एहवे लगन तणी थई वेला, वरकन्या पधराव्यारे ॥ चोरीये चारे मंगल वरती,

वेद विदे परणाव्या रे ॥ आ० ॥ १५ ॥ तेहवे गुणावली कहे सासुने, ए वरतो उल
खीतो रे ॥ बाई तुमतणो ए नानकीयो, वीशे विश्वा वदी तो रे ॥ आ० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एवामां लक्ष्मी वेला थई एटले वर कन्याने पधराव्यां. चोरीमां चारे मंगल वर्ती वेद जाणनारा
गृही गुरुप तेमने परणाव्या. ॥ १५ ॥ तेवे समे गुणावलीए सासुने कहुं, बाइजी, आ वरतो उलखीतो ठे.
वली तमारोए विश्वा नानकीळ ठे होय एम लागे ठे. ॥ १६ ॥

सासुये बहुनुं कहुं नविमान्युं, जोवे मन थिर राखी ॥ बीजा उल्ला
सनी मोहन विजये, सोलमी ढाल ए जाखीरे ॥ आ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ सासुए बहुनुं कहुं मान्युं नहीं अने मनने थिर राखी जोवा लागी श्रीमाहेन विजये आ बीजा
उल्ला सनी सोलमी ढाल कही ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

बाई वर बीजो नही, ए मुज प्रीतम कोक ॥ थई खरी ए प्रेमला,
साची सुंदर शोक ॥ १ ॥ आव्या जिम आपण वेहु, तीम किम
आव्या एह ॥ बाईजी मुज उपन्यो, ए साचो संदेह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणावली कहे ठे-हे बाइजी, आ वर बीजो कोइ नहीं, मारो प्रीतम चंद ठे. आ प्रेमला लक्ष्मी
मारी खरेखरी सुंदर शोक्य अइ. ॥ १ ॥ हे बाइजी, मने एक संदेह आय ठे के, जेस आपणो बने आव्या
तेम ए केम आव्या हसो ? ॥ २ ॥

कहे सासू कचपच मकर, मुधा मधर संदेह ॥ चंद रह्यो आ
जापुरी, वर कनकध्वज एह ॥ ३ ॥ हूं जे कहेती चंदथी, ठे
रुडा नृपचंद ॥ प्रगट निरख तुं पारखुं, शुं जंखे ठे चंद ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सासु कहे ठे-हे गुणावली, तुं कचपच कर नहीं अने एवो खोटो संदेह न कर्य-चंदराजा तो
आजापुरीमां रह्यो अने आ तो कनकध्वज वर ठे. ॥ ३ ॥ हूं कहेती हती के, जे राजकुमार कनकध्वज चं
दथी रुडा ठे, ते पारखुं तुं प्रगटपणे जो. अही चंदने शुं जंखे ठे. ॥ ४ ॥

तुज पीथु मंत्र्यो मंत्रथी, गारुकीयें जिम नाग ॥ तिहां जाशुं
तव बूटशै, मान वचन महा जाग ॥ ५ ॥ चंद तणे जेले वहू,
जुलीशमां धरी हुंस ॥ सरिखा जगतमां, ठे मुगधे लखपुंस ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे महाजाग वधू, तारोपति गारुडी जेम मंत्रथी नागने मंत्री राखे तेम त्यां राखेलो ठेते ज्यारे
त्यां जइशुं त्यारे बूटशे ए मारु वचन मानजे. ॥ ५ ॥ हे वधू! चंदनी आकृति उपरथी तुं जेलेवी जइश
नहीं. हे मुग्धे ! आ जगतमां लाखो पुरुषो सरखे सरखा मलता आवे ठे. ॥ ६ ॥

माने नहीं गुणावली, सासू वचन लगार ॥ सजा
सहू हवे सांजलो, वरकन्या अधिकार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आप्रमाणे सासुए कळुं, तोपण गुणावळीए सासुनां वचन जरापण मान्यां नहीं. हवे सर्व सचा
न वर कन्यानो अधिकार सांचलो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल सत्तरमी ॥

दिल लगावो वाडुर वरणी ॥ ए देखी ॥

श्री मकरध्वज राजा हरख्यो, निरखि रूप जामाता ॥ मन हरणी प्रेमला परणी,
हुई कनकध्वज घरणी ॥ मन ॥ ए आंकाणी ॥ नरतुंरूप अनोपम एहं,
किम घनी शक्यो विधाता ॥ म० ॥ १ ॥ बेटी जेहवी गुणनी पेटी, वर पण
तेहवो पामी ॥ म० ॥ जोग संयोगे अविचल जोनी, रहेजो न होजो खामी ॥ म० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ राजा मकरध्वज जमाइतुं रूप जोइने मनमां हर्ष पाय्यो. मनोहर प्रेमला लक्ष्मी परणी कनक-
ध्वजनी गृहिणी अइ. आहुं नरतुं अनोपम रूप विधाता केम घडी शक्यो ? ॥ १ ॥ जेवी पुत्री गुणनी पेटी
ठे, तेवा ते वरने प्राप्त अइ. हवे जोग संयोगे आ जोडी अविचल रहे जो. तेमां कांइ खामी आवशो नहीं. २

हाथ मेलावा मोचन वेला, दीधा गज रथ घोडा ॥ म० ॥ मणि मुक्ताफल सोनुं
रुपुं, असन वसन संजोडा ॥ म० ॥ ३ ॥ दूषण रहित जूषण बहु जाजन, सुंदर सेज
तलाई ॥ म० ॥ जे मुख माग्युं तेते आप्युं, पण नवि जाणि खलाई ॥ म० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ कर मोचन (हाथेवालो जोडवा) बखते राजाए हाथी, घोडा, रथ, मणि, मुक्ताफल, सोनुं,
रुपुं, जोजन, वस्त्र आप्यां. ॥ ३ ॥ निर्दोष आचूषण, धणापात्रो, सुंदर सेज अने तलाइ जे मुखे माग्युं ते
आप्युं. तेमनी खलता कांइपण जाणवामां आवी नहीं. ॥ ४ ॥

वरकन्या कंसार आरोग्या, परिमित कवल सरखे ॥ म० ॥ बुंघटना पटमांहे प्रेम
ला, वालिमनु मुख निरखे ॥ म० ॥ ५ ॥ हुं बलिहारी धाता ताहारी, मुजवरसुर
अवतारी ॥ म० ॥ हुं परवारी जग निरधारी, नारो अवर विचारी ॥ म० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वर कन्या परिमित अने सरखा कोलीया लइ कंसार आरोग्या प्रेमला बुंघटना पटमांशी पोताना
वाजमनुं मुख नीरखा लागी. ॥ ५ ॥ प्रेमला कहे ठे- हे विधाता, तने बलिहारी ठे. मारोपति देवनो अ-
वतार ठे. जगतनी वीजी नारीठेने विचारतां हुं तो परवारी ठे. ॥ ६ ॥

एहवे दाहिण नयन फुरकी, हरखी तेहवी विलखी ॥ म० ॥ डाह्यापणे न जणाव्युं
कोइने, रही समजी मन सरखी ॥ म० ॥ ७ ॥ दाने कोने लाडो लाडी, परखा
हुई वधाई ॥ म० ॥ दाने माने अर्थी संतोष्या, जीत निसाण वजाई ॥ म० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेवा समयमां प्रेमलानी जमणी आंख फरकी. पटले जेवी हरखी हती तेवीज विलखी अइ गइ.
नाहापणने लीधे ते बात कोइने जणावी नहीं; मनमां समजीनेज रही. ॥ ७ ॥ एवी रीते लाडो अने लाडी
कोडशी परखां. बंधे वधामणी प्रसरी गइ. दान अने मानथी याचकोने संतोष्या अने विजय निसाण वगडाव्यां. ८

एहवे कंचन चोकी मांडी, दाव मांड्यो अतिहासे ॥ म० ॥ दंपती सामा सामां
बेठां, रमवा सारी पासे ॥ म० ॥ ९ ॥ कोमलकर कमळे लइ पासा, चंद करे
चाखवणी ॥ म० ॥ जिम सिंहलादिक कोइ न जाणे, कही समस्या आखवणी ॥ म० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ते पत्नी सुवर्णांनी चोपाटमांडी; अति हात्यथी दाब मांडी ते स्त्री पुरुष सामे साम सोगळा पासे रमवा जेतां. ॥ ए ॥ राजाचंद पोताना कर कमलमां पासा छद्म चालाफी करावा लाग्या अने जेम सिंहल राजा विगेरे कोड जाणे नहीं तेवी रीते नीचे प्रमाणे समझ्या कही. ॥ १० ॥

॥ गाथा ॥

आजा पुरंमि निवसइ, विमलपुरे ससिहरो समुग्गमिळ ॥

अपछि अस्सपिम्मस्स, विहि हृत्ये ह्वइ निव्वाहो ॥ १ ॥

अर्थ ॥ आजा नगरीमां रहेतारो चंद्र विमलपुरमां उग्यो ठे. हवे तेनो निर्वाह विधिने हाथे आय ठे. १ चंद्रनृपति एम गाथा कइने, रणऊण पासा नाखे ॥ म० ॥ चिंते चतुरा प्रेमलाळ छि, प्रीतम ए शुं नाखे ॥ म० ॥ ११ ॥ बीजो जेद किशो नविदाधो, नारीए वीधा पासा ॥ म० ॥ दाखवापियुनेनिज चतुराइ, गाथा कीध प्रकासा ॥ म० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजा ए गाथा बोळीने रणऊण करता पासा नाखतो हतो. ते सांचली चतुर प्रेमला लक्ष्मी प्रियतम आ शुं बोळे ठे तेनुं चिंतवन करती हती. ॥ ११ ॥ बीजो जेद कांड मद्यो नहीं; एण ते नारीए पासा वीधा अने पोतानी चतुराइ बतावा नीचेनी गाथा प्रकाश करी. ॥ १२ ॥

॥ गाथा ॥

वसिळ ससि आगासे, विमलपुरे उग्गमळ जहा जहा सुख्कं ॥

जेणाचिचुळ जोगो, स करिस्सइ तस्स निव्वाहो ॥ १ ॥

अर्थ ॥ चंद्र आकारो वस्यो ठे अने विमलपुरीमां उग्यो होय तो "जहा सुख" (जळे उग्यो). जेणे तेनो निर्वाह करणे. ॥ १ ॥

प्रेमला एम कहीने पासा, नाखे हेज जराणी ॥ म० ॥ हरख्यो चंद्र विचारे चि त्तमें, निपुणाये वात न जाणी ॥ म० ॥ ३ ॥ नाखे पासा इम रस वाह्या, पुनर

पि कथता गाथा ॥ म० ॥ प्रगटपणे समजावे पीळको, निजवनिताने सनाथा ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ ए गाथा बोळी प्रेमलाए पासा नाख्या. तेनो चित्तमां विचार करी चंद्रराजा हख्यो के आ नि पुण एवा वात जाणी नशी. ॥ १३ ॥ एवी रीते बने स्त्रीपुरुष वारंवार ए गाथा कहेतां कहेतां पासा नाखतां हतां. पत्नी प्रियतमे प्रगटपणे पोतानी सनाथ स्त्रीने समजावा मांच्छुं. ॥ १४ ॥

पुरवदिशि एक आजा नगरी, चंद्र नृपति तिहां राजा ॥ म० ॥ ठे तस मंदिर

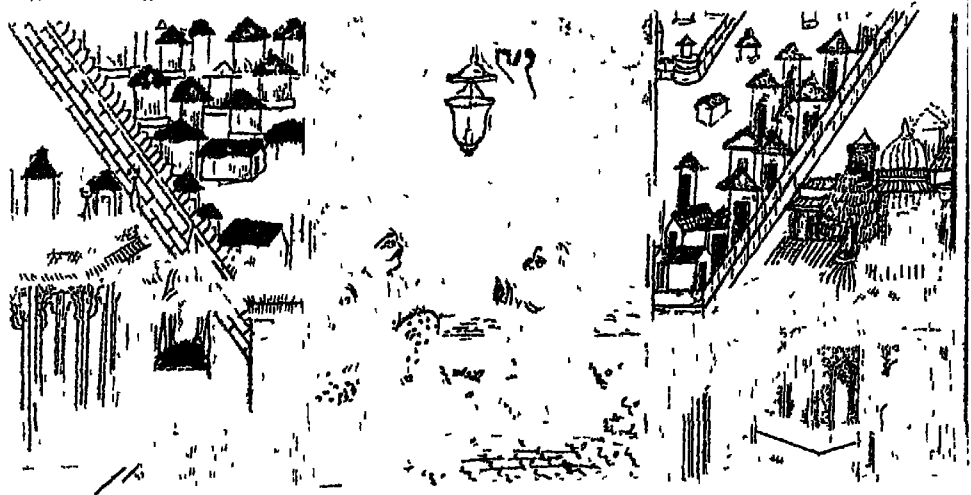
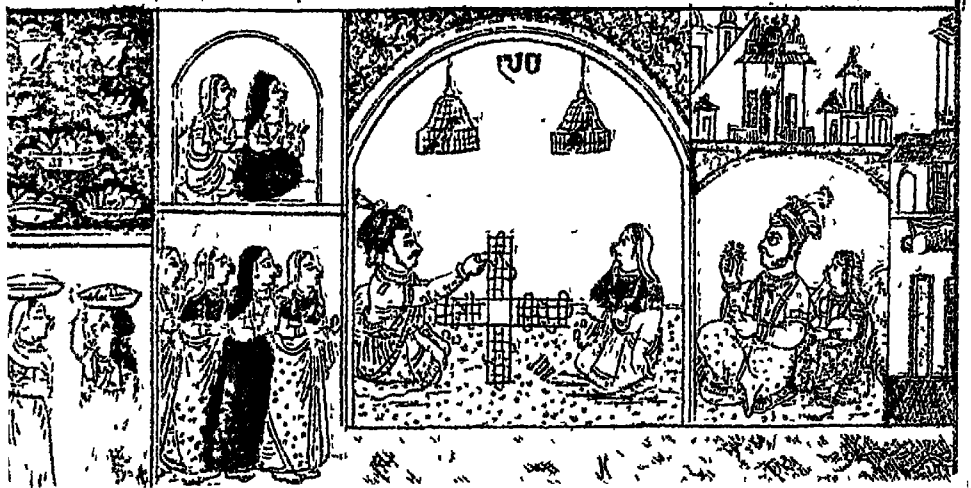
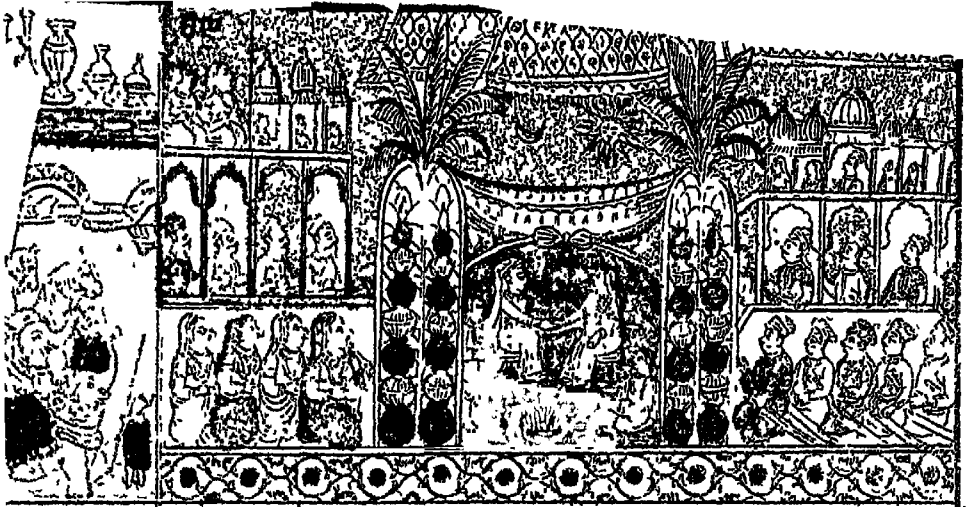
रमवाजेवा, सारी पासा ताजा ॥ म० ॥ १५ ॥ नवि ठे एहवी कयांहिं सजाइ, तेहो

यतो इहां रमिये ॥ म० ॥ फोगट इण रमवे शुणवंती, रातडळी किम गमीये ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ चंद्र कहे ठे—पूर्व दिशामां एक आजा नगरी ठे. त्यां चंद्रराजा ठे तेना मंदिरमां सोगळी अने पासा ताजा ठे; ते रमवा जेवा ठे. ॥ १५ ॥ एवी नवी सजाइ अहीं कयांहिं ठे? जो तेवी होय तो आपणे रमीए. हे शुणवंती आम फोगट रमवाथी रात्रि केम निर्गमन आय! ॥ १६ ॥

एम कही जव पासा परळ्या, कंते रमतां दावे ॥ सतरमी

ढाल ए बीजे उल्लासे, कही मोहन जन जावे ॥ म० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ एम कही स्वामीए रमवाने दावे पासो नाख्या. श्री मोहनविजये मनमां जाव धरी बीजा छ-
झासनी आ सत्तरमी ढाल कही ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वचन सुणी वालिम तणां, चमकी नारि तिवार ॥ असमंजस एशुं कथुं,
कांश्क खरो विचार ॥ १ ॥ सिंहलदेश सिंहलपुरी, तिहांथी आवाया
तेह ॥ मुजने परणी अति हठे, मुखे किम नाएथुं तेह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पोताना पतिनां आवां वचन सांजली प्रेमला चमकी गइ. आ पति आहुं अघटित केम कहे ठे।
आमां कांश्क खरो विचार लागे ठे. ॥ १ ॥ सिंहल देशनी सिंहलपुरीमांथी ए आवाया ठे, अने अति हठ-
थी मने परण्या, ए वात मुखमां केम छावता नथी. ॥ २ ॥

किहां पूरव आजापुरी, किहां चंद किहां सार ॥ एतो उंकी वात
नी, अवसर करीश पचार ॥ ३ ॥ सिंहल सुत मिषथी रखे, ए
मुज परणे चंद ॥ लहो जेद में वचनथी, दीसे फंद अमंद ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पूर्वमां रहेली आजापुरी क्यां? चंद्रराजा क्यां? आ वात तो उंकी लागे ठे. तेनो प्रचार अव-
सरे करीश. ॥ ३ ॥ रखे सिंहल राजाना पुत्रना मिषथी आ चंद्रराजा मने परणता हसे. आवो जेद तेमनां
वचन छपरथी जणाय ठे. आ वातमां घणो फंद ठे. ॥ ४ ॥

इम करते पुरो थयो, सारी पासो खेल ॥ ललना लीन थई गई,
मूरति मोहन वेल ॥ ५ ॥ लगी लगन चित्त चटपटी, जागी पूरव
प्रीति ॥ रागी त्रिकरणथी थइ, नवल सनेही रिति ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एम करतां सोगठी पासानो खेल पूरो थयो. मोहन वेल जेवी मूर्ति जोइ ललना लीन थई गई.
॥ ५ ॥ ॥ तेना चित्तमां चटपटी लागी अने पूर्वनी प्रीत जाग्रत थइ अने ते बाळा नवल खेह रिते मन
वचन कायामां पूर्ण रागी थइ. ॥ ६ ॥

वालिम वचन न विसरे, वनिताने ऋण एक ॥ उ
ढक चित्तो उलक्यो, जुउं नारी विवेक ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते प्रेमी वनिताने पोताना व्हालानां वचन ह्यणवार पण विस्मरण अतां न हतां. अने तेथीए
तेहुं छसुक चित्त उलखी लीधुं. जुवो नारीनो विवेक केवो ठे? ॥ ७ ॥

॥ ढाल अठारमी ॥

॥ नथरो नगीनो माहारो साहिबो, ढोला मारु घडी एक करहो फुकारहो ॥ एदेशी ॥
सिंहल नृप कहे चंदने, राजिंद मोरा सुत कारुकना उठहो ॥ रात
थोकी रामत घणी ॥ रा० ॥ जुउं विचारी पुंठहो ॥ सकलगुणो एतो सा
चनो शुरो नृपचंदजी ॥ रा० ॥ जाग्यतणी बलिहारीहो, ए आंकणी

॥ १ ॥ दुर्लभ मेखो ए मुकतां ॥ रा० ॥ वहेतुं नथी तुममन्न हो, को
डी मेखा घडवा मेखशुं ॥ रा० ॥ अम तुम जोइए जतन्नहो ॥ स० ॥१॥

अर्थ ॥ सिंहालराजा चंदने कहे ठे-हे। लाडकवाया पुत्र। छठ रात खोनी ठे अने रमत घणी ठे. पाठ-
ल विचारी जुवो. सर्व गुणे पूरो अने सत्यनो शूरो ए चंदराजा ठे. जात्यती वखिहारी ठे. ॥ १ ॥ आबो
दुर्लभ मेखो जोडता तारं मन अतुं नथी, पण एवातो कोटी गमे मेखा मेखवशुं. अमारे अने तमारे तेवा
यज्ञ करवा जोइए. ॥ १ ॥

वातडली वेधाळीये ॥ रा० ॥ उठ्यो चंद तस जोयहो ॥ तेजी न सहे ताजणो
॥ रा० ॥ कहुं अकहुं केम होय हो ॥ स० ॥३॥ राण शूरा शूरा जले ॥ रा० ॥
वचन शुराते शुरहो, एक वचनने कारणे ॥ रा० ॥ परिहरि परणी छूरहो ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आवा मर्मनांवचन सांजली तत्काळ चंदराजा छठी नीकड्यो. तेजी घोडी चाबुकने सहन करती
नथी. जे वचन कहुं ठे ते न कहुं न थाय. ॥ ३ ॥ जे राणशूरा ठे ते जले शूर हो, पण जे वचनना शूरा
तेज शूरा ठे. एक वचने कारण चंदे परणेळी नारीने दूर जोडी दीधी. ॥ ४ ॥

रथ असवारी सनारीथी ॥ रा० ॥ कीधी दीधां दानहो ॥ सिंहाल नृपगृह उत
र्या ॥ रा० ॥ हरख्या सहु राजान हो ॥ स० ॥ चंद नृपति वली प्रेमला ॥ रा० ॥
वेठा पुण एकंतहो ॥ पण चतुरानिज नाथतुं ॥ रा० ॥ चंचल चित्त निरखंतहो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पत्नी नारी साथे रथनी स्वारी करी. थाचकोने दान आप्यां, सिंहाल राजा घेर छतर्या अने सर्व
लोको अने राजाळ हर्ष पाम्या. ॥ ५ ॥ चंदराजा अने प्रेमला परीवार एकांते वेठां. ते वखते प्रेमलाए पो-
ताना पतितुं चित्त चंचल जोयुं. ॥ ६ ॥

रंग हतो जे परणतां ॥ रा० ॥ ते रंग नही खेळंतहो ॥ ए रंगमें ते रंगमें ॥ रा० ॥
अंतर अनंतानंत हो ॥ स० ॥ ७ ॥ करपल्लवीये हिंसके ॥ रा० ॥ एहवे समझ्या
कीधहो ॥ चंदे स्वारथीया तणी ॥ रा० ॥ जाणी विदा जे दीधहो ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जे रंग परणती वखते हतो, ते रंगनो खेळ देखातो नथी. आ रंग अने ते रंगमां अनंतगणो त-
फावत ठे. ॥ ७ ॥ पत्नी हिंसके करपल्लवी (करचे) श्री समझ्या करी. ते जोइ चंदे जाणुं, जे तेणे स्वार्थी
अइ मने विदाय गीरी आपी. ॥ ८ ॥

पण आ मेखो घ रातडी ॥ रा० ॥ सांजरशे अवतारहो ॥ ए घनी विसरशे नही ॥
रा० ॥ साखी सरजण हारहो ॥ स० ॥ ए॥ वीठरुता वहाळा थकी ॥ रा० ॥ खरी दो
हिळी वातहो ॥ ए हवे चंद चकोरने ॥ रा० ॥ चितचमी ते विमातहो ॥ स० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ पण आ मेखो अने आरात आ अवतारमां सांजरशे. तेमज आ घनी कोइ दिवस सुखाशे
नहीं. तेना साखी परमेश्वर ठे. ॥ ९ ॥ पोताना वाहदा थकी जुडुं पडवुं ए खरी दोहली वात ठे, एवे समये-
चंद्रूप चकोरने पेळी अपरमात चित्तमां याद आवी. ॥ १० ॥

जाती रखे तरु खेइने ॥ रा० ॥ साची विमासण एहहो ॥ जे जाडे परणो प्रिया ॥
रा० ॥ जूठो तेधी श्यो नेहहो ॥ स० ॥ ११ ॥ जेम अहि ठंडे कंचुकी ॥ रा० ॥ उठ्यो
नारी उवेखहो ॥ रे पिठ पूठे प्रेमला ॥ रा० ॥ उठोठो केण विशेषहो ॥ स० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ रखे ते वृह लक्ष्मि जाय ए खरेखरुं विचारवानुं ठे. अने जे आ जाडे स्त्री परायां, तेनी साथे खोटो स्नेह श्रुं राखवो? ॥ ११ ॥ जेम सर्प कंचुकीने ल्यजीदे, तेम ते प्रेमखानी उपेक्षा करी वेगो थयो. त्यारे प्रेमखाए पुब्बुं, प्रियतम, तमे केम चवो ठो? ॥ १२ ॥

कहे पिउदेह चिंताजणी ॥ रा० ॥ जाइश गृह अनुषंगहो ॥ नारीपण जारी जरी ॥ रा० ॥ जाणी कपट थइ संगहो ॥ स० ॥ १३ ॥ पिउवारी पण नविरही ॥ रा० ॥ नवळी गति कोशनेहहो ॥ चंदनो दाव फाव्यो नहीं ॥ रा० ॥ आठयो करी शुचिदेहहो ॥ १४ ॥ अर्थ ॥ चंदे कहुं, देह चिंता माटे जडुं ठे. तेशी हुं आ घरनी पासे जइ आहुं. प्रेमखा ते कपट जाणी जारी जरी साथे चाली. ॥ १३ ॥ पतिपे साथे आववाने वारी पण ते वारी रही नहीं. नेहनी गति कोइ नवळी ठे. चंदनो दाव फाव्यो नहीं. ते देहनी चिंता मटांनी शौच करी पाठो आव्यो. ॥ १४ ॥

अन्योक्ते हिंसक कहे ॥ रा० ॥ वहेलो था निशि चूपहो ॥ दिनकर जो तुज देख शे ॥ रा० ॥ पडशे प्रगट सविरूप हो ॥ स० ॥ १५ ॥ निसुणी चंद नरेसरु ॥ रा० ॥ कृष्ण कृष्ण आवे डुवारहो ॥ कुसुम पुंठल जेम वासना ॥ रा० ॥ तेम दुइसंगे नारहो ॥ स० ॥ १६ ॥ अर्थ ॥ ते समये पेला हिंसक मंत्रीए अन्योकिथी कहुं के, हे राजा ! रात्रि ठे त्यांसुधी उतावल कर्थ. जो सूर्य तने देखशे, तो पठी आ बधुं स्वरूप प्रगट थयो. ॥ १५ ॥ ते सांजली चंदराजा घर आगल आव्या करे अने पुष्पनी साथे वासनानी जेम प्रेमखा तेना संगमां रखा करे. ॥ १६ ॥

ठेल शक्यो नहीं ठेतरी ॥ रा० ॥ नेहे घेली नारहो ॥ जोरे करग्रही कंतनो ॥ रा० ॥ आण्यो गेह मोजारहो ॥ स० ॥ १७ ॥ सेजे बेसायों हेजथी ॥ रा० ॥ मांकीघणी म नुहारहो ॥ कृष्णकृष्णमें एम केम करो ॥ रा० ॥ कहुं मुज प्राणाधारहो ॥ स० ॥ १८ ॥ अर्थ ॥ चंद ठेल पोतानी प्रेम जरेली प्रियाने ठेतरी शक्यो नहीं. ते पोताना कांतनो जोरथी कर प-कडीने घरमां लावी. ॥ १७ ॥ हेत करीने तेने शक्या उपर बेसायों. अने घणी विनंति करवा मांडी, पठी कहुं के, हे मारा प्राणाघार! कृष्णे कृष्णे आम केम करो ठो? ते कहो. ॥ १८ ॥

मोहने बीजा उल्लासनी ॥ रा० ॥ जाखी अठारमी ढाल हो ॥ सत्यवा दी जननी जणे ॥ रा० ॥ चंद जिस्या महीपाल हो ॥ स० ॥ १९ ॥ अर्थ ॥ श्रीमोहन विजयजीए आ बीजा उल्लासनी अठारमी ढाल कही. चंद जेवा सत्यवादी राजाने कोइकज माता जन्म आपशे. अथवा चंद जेवा राजाने सत्यवादी माताज जन्म आपे. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

कृष्ण बाहिर कृष्ण जीतरे, एम केम करो अधीर ॥ एतो कारण मु जजणी, कहुं नणदीना वीर ॥ १ ॥ मांड्यो प्रथम समागमे, कपट निहेजा कंत ॥ किम रदेशे इण लक्षणें, प्रीतरीत मतिमंत ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे नणदीनावीर. कृष्णमां बाहेर अने कृष्णमां अंदर एम अधीराइ केम करो ठो? तेतुं कारण मने कहो. ॥ १ ॥ हे कांत, प्रथमनाज समागममां तमे आहुं कपट करवा केम मांड्युं. हे बुद्धिर्वत, तेवा लक्षण राखशो तो पठी प्रीतिनी रीत केम रदेशे? ॥ २ ॥

प्रथमज कवले मक्षिका, शो तेमांहे सवाद ॥ स्वामी अबला उप
रे, एवको शो उन्माद ॥ ३ ॥ पेहेली रामतमां प्रभु, काढी बेठा
वेश ॥ आगल केम निरवाहशो, मुजथी नेह विशेष ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पेहेलाज कोळी आमां मक्षिका आवे तो पढी तेमां शो स्वाद ? हे स्वामी, अबलानी उपर
आवो उन्माद शुं करो ओ ? ॥ ३ ॥ हे प्रभु, पेहेलीज रमतमां वेष काढीने बेठा तो पढी मारी साथे आ-
गल खेहनो निर्वाह केम करशो ? ॥ ४ ॥

मूकीद्यो चलचित्ता, करो सुरंगो नेह ॥ जिणे तुमथी खलता
तस मुख परुशे खेह ॥ ५ ॥ वाला तुम मलवा तणो, अलजो
हूतो अनंत ॥ पण मननी मनमां रही, इण आचरणे कंत ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ चित्ती चपलता ठोडी द्यो. सुरंगी नेह करो. जेणे तमारी साथे खलता करी ते तेना मुख
उपर धूल पडशे. ॥ ५ ॥ हे व्हाळा, तमने मलवानो कोड अनंत हतो, पण हे कांत तमारां आवां आच-
रणथी ते मननी वात मनमां रही. ॥ ६ ॥

जे गाथा कहीजे तुमे, पार्मीहुं तस जेद ॥ जावा
नही देउ हवे, ते तुमे जाणो वेद ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जे गाथा तमे कही हती, तेनो जेद हुं समजी हुं. तेथी हुं तमने जावा दृश्य नही. तेनो
वेद तमे जाणो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल उंगणीशमी ॥

हुं तुज आगल शी कहुं केशरीआलाल ॥ ए देशी ॥

अलवेसर अवधारीये ॥ केशरीया लाल ॥ अबलानी अरदासहो ॥ के० ॥ पा
नीआशना पासमां ॥ के० ॥ केम हवे कीजे निराशहो ॥ के० ॥ रहोरहो राजे
सरा ॥ रहोणके० ॥ १ ॥ कहो ते करुं हुं कबुलहो ॥ के० ॥ पण फोगट शाने
दहो ॥ के० ॥ करी करी कूना कुशुल हो ॥ के० ॥ रहोण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे केशरीआ लाल, आ अबलानी अरल अवधार जो. मने आशाना पाशमां पाडीने हवे केम
निराश करो ओ? माटे हे राजेश्वर, अहिं रहो. ॥ १ ॥ जे तमे कहो, तेहुं कबुल करुं, पण मने आवा कुना
कुशुलथी फोगट शामाटे वाळो ओ ? ॥ २ ॥

महिल कहिल कारी इत्या ॥ के० ॥ टहिलनी हुं करणारहो ॥ के० ॥
तोपण मनमाने नही ॥ के० ॥ अहो जोवन शिणगारहो ॥ के० ॥ रहोण
॥ ३ ॥ हुं तुम पगनी उपानही ॥ के० ॥ तुमे मुज शिरनामोहो ॥ के० ॥
गोद बिठाळ पाये पशुं ॥ के० ॥ केम रह्या मुंह मचकोहो ॥ के० ॥ रहोण ॥ ४ ॥
अर्थ ॥ हे जोवनना श्रृंगार, आवी सर्व सामग्री ठे. हुं वचन प्रमाणे वर्तनार अने देखनी करनार हुं,

ते बटां तमारुं मन मानतुं नथी. ॥ ३ ॥ हुं तमारा पगनी मोजडी हुं, अने तमे मारा माथाना मोड बो. हुं गोद वीठहुं हुं अने पगमां पशु हुं; ते बटां तमे मुख मरडीने केम रह्या बो ? ॥ ४ ॥

जे मन राखी शकी नही ॥ के० ॥ ते खमजो अपराध हो ॥ के० ॥ बाल
क बुद्धे लहेती नथी ॥के०॥ रखे कांइ राखता खाध हो ॥के०॥रहो०५॥
विमलपुरी नगरी किहां ॥ के० ॥ किहां आजा अवदात हो ॥ के० ॥
किहां अमलुम मेलावडो ॥के०॥ अइ कोइ लिखित ए वातहो ॥के०॥रहो०६॥

अर्थ ॥ जे तमारुं मन राखी शकी नहीं ते मारा अपराध हमा करजो. हुं बालक बुद्धि हुं. कांइ समज-
ती नथी; रखे कांइ मनमां खेद राखता. ॥ ५ ॥ विमलपुरी नगरी क्यां ? अने उज्वल एवी आजा नगरी
क्यां ! अमारो अने तमारो मेलाप क्यां ? आ वात कोइ पूर्व लखेथी अइ ठे. ॥ ६ ॥

अणजाएथुं जातुं नथी ॥ के० ॥ रखे कही गणता गमारहो ॥ के० ॥ ठे
ल शकोनही ठेतररी ॥के०॥ ते तुमे राखो करार हो ॥ रहो ॥के०॥रहो०७॥३॥
जाण्यो ग्रह पीके नही ॥ के० ॥ तेहमां मीन न मेष हो ॥ के० ॥ एम क
रतां जो उवेखशो ॥ के०॥ तो तुम शोचा विशेष हो ॥ के०॥ रहो०७॥४॥

अर्थ ॥ कांइ वात अजाणी रहेली नथी, रखे तमे मने गमार करी गणता? हे ठेद, तमे एवो करार करी
राखजो के मने ठेतररी शकशो नहीं. ॥ ७ ॥ जाणे तो ग्रह पीडे नहीं, ए वातमां मीन मेष नथी एम करतां
जो तमे मारी उपेक्षा करशो तो तमारी शोचा विशेष अशे. ॥ ७ ॥

रढीआला रढमानीए ॥ के० ॥ निपट न थाळ कठोरहो ॥ के० ॥ मोटा
इ किण वातनी ॥ के०॥ आशोजो चाकरी चोरहो ॥ के०॥रहो०८॥ ए ॥
तम सुसरे नवि डुहव्या ॥ के० ॥ लहेणे देणे लगार हो ॥ के० ॥ ला
लच होय कोइ वातनी ॥के०॥ कहो सुखे न करो विचारहो ॥के०॥ रहो० ॥१०॥

अर्थ ॥ हे रढीआला, रढमानो. अत्यंत कठोर थाळ नहीं. जो तमे चाकरी चोर अशो तो पत्नी कइ-
वातनी मोटाइ गणाय? ॥ ८ ॥ तमारा सासराए तमने खेवादेवामां लगारपण डूजव्या नथी. जो कोइ वात-
नी हजुं लालच होय तो सुखे कहो, जरापण विचार करो नहीं. ॥ १० ॥

होवे जमाइ लाडका ॥ के० ॥ जेम रुसे तेम रंगहो ॥ के० ॥ पण विण
स्वारथ रुसणुं ॥के०॥ तेतो बालक ढंगहो ॥ के० ॥ रहो० ॥ ११ ॥ एतो
दशामुनिराजनी ॥ के० ॥ तमने नघटे एहहो ॥ के० ॥ ए वेला रसनी
खरी ॥ के० ॥ केम करी दीजे ठेहहो ॥ के० ॥ रहो० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जे लाडका जमाइ होय ते तो जेम रीसाय तेम रंग आवे. पण जे स्वार्थ बगर रीसाइ बेसे ते
तो बालकना ढंग ठे. ॥ ११ ॥ आम खीने ठोनी चाड्या जडुं, ए दशा तो मुनिराजनी ठे. तमने ए घट-
तुं नथी, आ वेला तो बराबर रसनी ठे. ते उपर शी रीते ठेद अपाय? ॥ १२ ॥

सारी पासानी वातडी ॥ के० ॥ खखीडे हैडे जेहहो ॥ के० ॥ वाखिम
ते नवि विसरे ॥ के० ॥ नही तिलमात्र संदेहहो ॥ के० ॥ रहो० ॥ १३ ॥
जोरे उवेखी जो जायशो ॥ के० ॥ पणहुं मखीश विहाणहो ॥ के० ॥ पूरवदि
शि आजापुरी ॥ के० ॥ खूखीश नहीं अहिवाण ॥ के० ॥ रहो० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे वाहाळा, सोगडी पासा बखते तमे जे वात कही हती, ते मारा हृदयमां जखाइ गइ ठे. ते
कदि विसरी जवानी नथी. तेमां तिलमात्र पण संदेह नथी. ॥ १३ ॥ जो तमे मने जोरथी उवेखीने चाख्या
जशो, तोपण हुं तमने मखीश. तमारी आजापुरी पूर्वदिशामां ठे. ए रहैवाण हुं खूखीश नहीं. ॥ १४ ॥

चंद कहे हठ शुं करो ॥ के० ॥ दुर्जन करशे अदेखहो ॥ के० ॥ आणु न
घटे वाघे नही ॥ के० ॥ जे विधि खखिया लेखहो ॥ के० ॥ रहो० ॥ १५ ॥
अकथ कथाठे अंगने ॥ के० ॥ बांधी मुठी लाखहो ॥ के० ॥ चतुर अइ
चूके किर्युं ॥ के० ॥ मन हटकीने राखहो ॥ के० ॥ रहो० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ चंदे कहुं, तमे आवो हठशो करो जो ? दुर्जनो आपणी अदेखाइ करशे. जे विधि ए लेख लाख्या
होंय, ते आणुमात्र पण घटता के वधता नथी. ॥ १५ ॥ हे अंगना, ए कथा कहेवाय तेवी नथी. बांधी
मुठी लाखनी ठे. तुं चतुर अइने केम चुके ठे ? तारं मन हठावीने धीरज राख. ॥ १६ ॥

रहेतां वचन रहे नही ॥ के० ॥ नेहपण नवि मूकायहो ॥ के० ॥ ग्रही
अणजाणे उहुंदरी ॥ के० ॥ पन्नग जेम पस्ताय हो ॥ के० ॥ रहो० ॥ १७ ॥
तोए पण ते प्रेमला ॥ के० ॥ माने नही खवलेशहो ॥ के० ॥ अहो धन्य
जन जेणे जीतीया ॥ के० ॥ दुर्जय नेह कलेश हो ॥ के० ॥ रहो० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जो अहीं रहुं तो वचन रहे तुं नथी अने जातां स्नेह मुकातो नथी. जेम सर्पे अजाणे. हुंवर-
गली होये पत्नी ते पस्तायो करे ठे तेम अर्थुं ठे. ॥ १७ ॥ तथापि प्रेमला खवलेश पण मानती नथी. अहो !
तेवा माणसने धन्य ठे के जेणे दुर्जय एवा स्नेहना दुःखने जिती लीघा ठे. ॥ १८ ॥

बीजा उल्लासनी मोहने ॥ के० ॥ कही उंगणीशमी ढाखहो ॥ के० ॥ प्रेमलाख
ढीने चंदनी ॥ के० ॥ आगख वात रसाख हो ॥ के० ॥ रहो० ॥ १९ ॥
अर्थ ॥ श्रीमोहन विजये आ बीजा उल्लासनी उंगणीशमी ढाख कही ठे. प्रेमला खड्की अने चंदनी
आगख रसिक वात आवशे. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

प्रेमला पाखव नवि तजे, चंदघणुं अकलाय ॥ एहवे हिंसक धसमसी,
आप्यो मृकुटी चनाय ॥ १ ॥ कठिन वचन कहीने तिणे, पाखव पक
ड्यो जेह ॥ मूकाव्यो माटीपणे, विषम करमगति एह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला चंदनो पाखव गोवती नथी. राजाचंद घणो अकलाय ठे तेवामां हिंसक मंत्री अशुटी

चडावीने आव्यो. ॥ १ ॥ तेणे कठण वचनो कही; जे पाखव पकळ्यो हतो, ते बलाकारे मूकाव्यो. कर्म नी गति एवी ठे. ॥ २ ॥

गोरी उरनीमें गड, करी सचीवनी लाज ॥ परणी घरणी परिहरी,
चाळ्यो चंद महारा ॥ ३ ॥ सिंहल नृपने जड कळुं, सिद्धां स
घळां काज ॥ पण रीतणी, तुम हाथे ठे लाज ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला गौरी मंत्रीची लजा, जो राजकाढी उरडीमां गड. पढी चंद्रराजा परणेची गृहिणीने परिहरी चाळ्यो गयो. ॥ ३ ॥ सिंहल राजानी पासे आवी कळुं के, सघळां कार्ये सिद्ध अयां, पण ए रुदन करती सुंदरीनी लाज तमारा हाथमां ठे. ॥ ४ ॥

शीखलड सिंहलतणी, आज्ञा धणी तेवार ॥ ग्रही करवाल उता
वलो, आव्यो जिहां सहकार ॥ ५ ॥ धरी धीर पेठो धसी, कोट
रमांहे अबीह ॥ गिरि कंदरमांहे जिस्थो, जड विराजे सिंह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आज्ञा नगरीनो पति चंद्रराजा सिंहल राजनी शीख लड हा. खड्ड लड ज्यां पेळुं आंबाळुं वृद्ध हतुं त्यां आव्यो. ॥ ५ ॥ धीरज धरीने ते वृद्धना कोटरमां पे. ते पर्वतनी गुह्यामां सिंहनी-जेम शोचतो हतो. ॥ ६ ॥

अंबा कर कंबा ग्रही, आवी वधू समद्ध ॥ चढी तिहां वाही ठनी,
चाळ्यो गगने वृद्ध ॥ ७ ॥ अर्धजाम रही जामिनी, ते अवसर
सहकार ॥ पूरवदिशि आज्ञापुरी, तिहां मंडी अलगार ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पेळी तेनी माता हाथमां कंबा लड चहनी समद्ध आवी. अने ते उपर चढी गड. पढी वृद्ध आकाशमां चाळ्यो. ॥ ७ ॥ ज्यारे रात्री अर्ध पहोर बाकी रही, ते वखते ते आज्ञा वृद्ध पूर्वदिशामां आवे-ली आज्ञापुरीमां आव्युं. ॥ ८ ॥

॥ ढाल विशमी ॥

॥ हो कोइ आन मिळावे साजना ॥ ए देशी ॥

हो वीरमती कहे रे वधू, निरखी ॥ तें नगरी एहहो ॥ हो कनकध्वज कि
हांदेखती, जो तुं रवेती गेहहो ॥ वी० ॥ १ ॥ हो दिनप्रते कौतुक एहवा,
देखाडीश हुं तुज हो ॥ हो पुरीश होंश हुं ताहरी, जोमनराखीश मुजहो ॥ वी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वीरमती कहे ठे के, हे वधू, तें ए नगरी केवी जोइ ? जो तुं धेर रही होत तो कनकध्वज रा-जाने क्यांशी जोत ? ॥ १ ॥ हुं तने दिन दिन प्रत्ये आवा कौतुक देखाडीश. जो तुं तारुं मन मारी तरफ राखीश, तो हुं तारी बघी होंसो पुरी करीश. ॥ २ ॥

हो मुज विण कोण अतिक्रमे, ए आकाशनो पंथ हो ॥ के निसुण्या सिद्धां
तमें, वखि चारण निर्ग्रथहो ॥ वी० ॥ ३ ॥ हो पंखीनी गति केटली, बार जो
थण लगे सीमहो ॥ पण मुग्धे मुज मंत्रनी, गति तुं जाण अनीमहो ॥ वी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे सुंदरी, मारा शिवाय आ आकाशाने मार्ग कोण उल्लंघन करी शके ? सिद्धांतमां आकाशमां गमन करणारा चारणमुनिर्ज संजलाय ठे. ॥ ३ ॥ हे मुग्धा! पद्मीनी गतिनी सीमा वार योजन सुधी ठे. पण मारा मंत्रनी गति सीमा वगरनी ठे. ॥ ४ ॥

जिहां किहां पवन न संचरे, तिहां मारो संचारहो ॥ तेते कारज हु करुं, जे न करे किरतार हो ॥ वी० ॥ ५ ॥ कहे सासुने गुणावली, सघली ए साची वात हो ॥ परतक दीतुं में पारखुं, रुही आजनी रातहो ॥ वी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ज्यां पवन पण संचरे नहीं, त्यां मारो संचार थाय ठे. जे कार्य किरतार न करी शके, ते कार्य हुं करुं हुं. ॥ ५ ॥ गुणावलीप पोतानी सासुने कहुं के, तमे कहोढो ते वधी वात साची ठे. में तो प्रत्यक्ष पारखु जोयुं. आजनी रात्रि रुनी ठे. ॥ ६ ॥

पण तमे बाइजी पांतर्या, एक वाते निरधार हो ॥ आज जे परणो प्रेमला, ते महारो जरतार हो ॥ वी० ॥ ७ ॥ जो एहमां कुतुं पडे, तो मुज देजो गाळ हो ॥ सासु कहे रहो रहो बहु, देती मुज सुत आळहो ॥ वी० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हे बाइजी पण तमे एक वाते अजाय्या रहाओ. जे आज रात्रे प्रेमलाने प्ररखा ते मारा जर्तार ठे. ॥ ७ ॥ जो ते वात खोटी ठरे तो मने गाळ आपजो. ते सांजली सासु बोली, अरे बहु, राखो, मारा पुत्र छपर पडुं आळ चढावो नहीं. ॥ ८ ॥

जे नर निरखीश रुअका, ते शुं कहीश तुं चंद हो ॥ जाण्युं में काहापण ता हरुं, मुज वशठे मुज नंदहो ॥ वी० ॥ ९ ॥ चंद सुणी चित्त चिंतवे, रखे मुज खहेती विमात हो ॥ हो परण्युं पाधरुं आणशे, जो ए जाणशे वातहो ॥ वी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जे पुरुषने तुं सुंदर देखीश, ते बधाने शुं तुं चंद कहीश ? में तारुं डाहापण जाण्युं. मारो चंद पुत्र तो मारे वश ठे. ॥ ९ ॥ ते वात सांजली चंद मनमां विचार करे ठे के, मारी विमाता रखे आ वात ध्यानमां लेती ! जो ए जाणशे तो पढी आ परणहुं पाधरुं लावशे. ॥ १० ॥

एम पंथे वहेतां थकां, निरखतां कौतुक क्रोडहो ॥ हो पुरगिरिवर उल्लंघता, नमता तीर्थ करजोक हो ॥ वी० ॥ ११ ॥ तेहवे दीठा डूरशी, आजापुरी अहि गाण हो ॥ तेहवे करायुध बोलीया, दिनतणा आगेवानहो ॥ वी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ एम मार्गे वृह छपर चाळतां, कोटी कौतुको निरखतां, शेहेर तथा पर्वतोने उल्लंघता अने तीर्थने वेकर जोडी नमता तेल चढ्यां आवे ठे. ॥ ११ ॥ तेम करतां तेमण दुरेशी आजापुरीने दीठी. ते समये दिवसना आगेवान एवा कुकडाळ बोलवा लाग्या. ॥ १२ ॥

पामी अचरिज देखीने, प्राची दिशि आनंद हो ॥ हो उदय थया उल्लंघमें, दि नकर जेम नृपचंद हो ॥ वी० ॥ १३ ॥ प्रह विकसी सुवसी जिसे, नजचारी सहकार हो ॥ आवी उतर्यो आराममें, निज थानक निरधार हो ॥ वी० ॥ १४ ॥

वानुं आश्चर्य जोइ पूर्व दिशा आनंद पामी अने चंदराजानी जेम तेना उत्संग-१३ ॥ प्रजात विकाश पाम्युं, अने सुगंध प्रसरता लाग्यो. ते समये आकाश गीताना स्थानमां आवीने छतर्यो. ॥ १४ ॥

आपणी ए आजापुरी, ए आपणडो बाग हो ॥ रे वहु तरुथी उतरो, कंहेसासु
महाजाग हो ॥ वी० ॥ १५ ॥ महा रुहथी बिहुं उतरी, कोटर केडे तेहहो ॥
हो चंदजणी जोवे नही, पुण्यतणुं फल एह हो ॥ वी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ सासुए कहुं, हे महाजाग्यशाही वहु ! आ आपणी आजापुरी आवी, आपणो बाग ठे, माटे
हवे आमवृह उपरथी उतरो. ॥ १५ ॥ ते बंने आवृह उपरथी उतरी. तेनी पडखेना कोटरमां चं-
दराजा ठे, तेने कोइ जोइ शक्युं नही, ए पुण्यतुं फल ठे. ॥ १६ ॥

शुचि थावा सासु वहु, गइ पुष्करणी जामहो ॥ कोटरमांहिथी निकट्यो, चंद
नरेश्वर तामहां ॥ वी० ॥ १७ ॥ आनंदे मंदिर आवियो, हैडे धरतो हैज हो ॥

हो नौतन वेषरची करी, सुखजर सूतो सेजहो ॥ वी० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ ते पढी सासु अने वहु बंने पवित्र थवाने वापिकामां न्हावा गइ, एटखे चंद्रराजा तत्काल कोटर
मांहीथी बाहेर नीकली गयो. ॥ १७ ॥ ते आनंदथी पोताने मंदिर आव्यो. हृदयमां हाम धारण करतो ते
नवो वेष धारण करीने पाठो शक्यो उपर सुखे सुतो. ॥ १८ ॥

हो हसतां रमतां आवियां, सासु वहु पण गेह हो ॥ वीशमी

ढाल मोहने कही, बीजा उल्लासनी एह हो ॥ वी० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ सासु अने वहु हसतां रमतां घेर आव्यां. श्रीमोहन विजये आ बीजा उल्लासनी विशमी ढाल कहीठे.

॥ दोहा ॥

वीरमती कंबा दइ, गुणावलीने ताम ॥ पडोती नवरंग नेहशुं,

कुटिला तव निजधाम ॥ १ ॥ प्रचला पुरनी अपहरी, कोइक मंत्र

प्रयोग ॥ तत्क्षण नरनारी सकल, जाग्रत थयां अशोग ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पढी वीरमतीए पेळी कंबा गुणावलीने आपी अने ते कुटिला स्त्री नवरंग स्नेह धरती पोता-
ने घेर आवी पोहोची. ॥ १ ॥ कोइ मंत्र प्रयोगथी नगर उपर नाखेली प्रचला निघाने हरी लीधी एटखे
नगरना सर्व नरनारी शोक रहित पणे जाग्रत थयां. ॥ २ ॥

थयो प्रात सवि साचवे, जेजे निज षट् कर्म ॥ जप अध्ययनादि

क सकल, प्रारंजे निज धर्म ॥ ३ ॥ वात थइ जे रातनी, नही

केणे निरत्ति ॥ गुणावली राणी तणी, निसुणो हवे प्रवृत्ति ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ प्रातःकाल थयो, सर्व लोको पोतपोतानां षट् कर्मो साचववा लाग्यां अने जप, अध्ययन विगोरे
पोतानो सर्व धर्म आरंजवा लाग्यां. ॥ ३ ॥ रात्रे जे वात बनी, तेनी कोइने खबर पडी नही. हवे गुणाव-
ली राणीतुं वृत्तांत सांजलो. ॥ ४ ॥

मंदिर पेठी धसमसी, निरख्यो सेजे नाह ॥ कंतेपण निरखी

प्रिया, करकंबासोडाह ॥ ५ ॥ में पापिणीए कंतने, एम निडाव

श कीध ॥ सुतो कंत जगाडवा, कंबा ठबका दीध ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते गुणावली मंदिरमां उतावली पेठी, त्यां शय्या उपर पतिने सुतेलो जोयो. अने पतिप पण हाथमां कंबावली ते प्रियाने उताहसहित जोइ. ॥ ५ ॥ गुणावलीए विचार्युं के, में पापिणीए मारा स्वामीने आम निदावशा कर्यो अने पाठी सुतेला कंथने जगाडवाने ते कंबा उवकारी. ॥ ६ ॥

कपटे आलस मोडिने, जाग्यो चंद नरेश ॥ राणी अणजाणी थकी, जाषे वचन विशेषा॥३॥
अर्थ ॥ चंदराजा कपटणी आलस मरडी वेगो थयो; ते वखते राणी गुणावली अजाणी थइने बोले ठे.३

॥ ढाल एक वीशमी ॥

जागो जागो हो मारा ब्रमर सुजाण के, निद्रनी वेरण परिहरो ॥ ए देशी ॥
रथणी विहाणी प्रह थयो, तमे उठोहो नणदीना वीरके ॥ रुनापंली कुकना, सह
पेहेलां हो जागे थइ धीरके ॥ निद्रनी नाह निवारीए ॥ ए आंकाणी ॥१॥दिन
उदयेहो सुवे नर कोयके, जेहसूतां रवि उगमे ॥ तस वीरज हो धीरज नवि होय ॥२॥

अर्थ ॥ हे नणंदना वीर, रात्रि वीरी गइ, प्रातःकाळ थयो तमे जाप्रत आळ. जुवो आ सुंदर पही कु-
कडा मर्वनी पेहेला धीर थइने जागे ठे. तेथी हे ! नाथ ! निदाने निवारो. ॥ १ ॥ दिवस उगतां कोण सुइ
रहे ? जे नर दिवस उगतां सुवे तेने वीर्य अने धैर्य होतां नथी. ॥ २ ॥

जेनर होयनिरुधमी, वली मूरख हो शेखर होय जेह के ॥ वेला करण नरेश
नी, उंघकीये हो फोगटगमे तेहके ॥ नि०३॥ राति अखेखे आजनी, तमे कीधां हो
नवि आज विलास के ॥ में तुमकाजे उजागरो, जोगवीने हो कीधो आयासके ॥ नि०३॥

अर्थ ॥ हे राजा, जे पुरुष निरुधमी होय अथवा मूर्खने शेखर होय ते निदाधी करणराजानी वेला
फोगट गुमावे ठे. ॥ ३ ॥ हे नाथ, आजनी रात्रि तो तमे अखेखे करी. तमे आज विलास पण कर्यो नही.
में तमारे माटे उजागरो जोगवीने प्रयास कर्यो. ॥ ४ ॥

जागवतां नवि जागिया, सोहणडे हो कांइ पाम्या ठो राज के ॥ के परखा कोइ
गेहिनी, एम सुख चरहो सूताठो आजके ॥ नि०५॥ जागो निद्राखु नाहला, उदया
चलहो उदयो दिनकार ॥ अंतर्पामी प्रातनो, निरखावो हो मुजने दी दारके नि०६॥

अर्थ ॥ हे प्रिय, तमे जगाडतां जाग्या नहीं. शुं कांइ अस्वस्थ ठो ? के कोइ वीजी स्त्री परखा ठो ?
आजे आम सुखचर केम सुता ठो. ? ॥ ५ ॥ हे ! निद्राखुनाथ, ! जाप्रत आळ. दिवसने करनार सूर्यनो
उदय उदयाचळ उपर थयो ठे. हे अंतर्पामी, आ प्रातःकाळनो देदार मने नतावो. ॥ ६ ॥

उची जरी गंगाजली, दंत धावन हो करी करो मुखशुद्ध के ॥ ए वेला नरवर करे,
आखामे हो उजा मलयुद्ध के ॥ नि०७॥ अक्सर राज सजातणो, थयो जागो हो
सासुना जातके ॥ देशे उलंजो जो जाणशे, आवीने हो तमने विमातके ॥ नि० ॥७॥

अर्थ ॥ हुं गंगाजली (जारी) जरीने उची डं. हे नाथ, दांतण करीने शुद्ध करो. आ वेलापतो
राजा उची कसरत शालामां मलयुद्ध करे ठे. ॥ ७ ॥ हे सासुना जाया, हवे जागो, राज सजा करवानो
अक्सर थयो ठे. जो आ खबर तमारी माता जाणशे तो आवीने तमने उवको आपणो. ॥ ८ ॥

जाग्यो कपट निद्रातजी, स्त्रीवचने हो हलफलतो चंद के ॥ रेरे बेला बहु थइ, नवि जाण्यो हो उदयो जे दिणंद के ॥ नि० ॥ १० ॥ रजनीए जे थयुं मावहुं, घेराणुं हो तेह थी मुज दिलके ॥ तेणे सेजडीथी उठतां, थइ मुजने हो राणीजी ढीलके नि० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे स्त्रीनां वचनथी राजाचंद कपट निद्रा गेडी बेवाकलो जागी उठ्यो. अने कहेवा लाग्यो के, अरे बहु बेला थइ गइ. सूर्यनो उदय थयो ए वाततो जाणवामांज आवी नहीं. ॥ १० ॥ राजा चंदे कहुं के, हे राणीजी, रात्रिए मावहुं थयुं इतुं, तेथी मारुं दिख घेराइ गयुं. तेथी करीने शय्यामांथी उठतां मने वार थइ ठे. ॥ १० ॥

तमे पण दीसो उजागरां, आचरणे हो जाणु तुं एम के ॥ आज तो वात घणी जली, दिन उदयथी हो तमे मांझ्यो जे प्रेमके ॥ नि० ॥ ११ ॥ वात रसीली आजनी, लागे ठे हो बानिकनो रंग के ॥ जाणीए किहां क क्रीडा करी, आज एवा हो दीसे ठे ढंग के ॥ नि० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ तमारां आचरणे उपरथी जाणाय ठे के, तमारे पण उजागरो थयो लागे ठे. तेमां आजनी वात तो घणी सारी ठे के तमे सूर्यना उदयथी प्रेम करवा मांझ्यो. ॥ ११ ॥ आज वात रसिली अने रंगी ली लागे ठे. जाणे तमे आज कोइ ठेकाणे क्रीडा करी होय तेवो ढंग वर्त्ताय ठे. ॥ ११ ॥

कहोजी कहो मुज आगले, रातडीए हो रामत किहां कीध के ॥ पठी अमने प्रतिबोधजो, कही कहीने हो वातो अप्रसिद्धके ॥ नि० ॥ १२ ॥ कहे राणी राजा जणी, रामतडी हो जाणुं नवि कोय के ॥ हुं किहां जाळं साहिबा, ए मूकी हो चरणांजुज दोयके ॥ नि० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे राणी, मारी आगल वात कहो, तमे आज रात्रे क्यां रमत रम्यां ? पठी अमने अप्रसिद्ध वातो कही प्रतिबोध आपजो. ॥ १२ ॥ राणीए राजाने कहुं, हुं कोइ जातनी रमत जाणती नथी. हे साहेब, आ तमारां बे चरण कमल मुकीने हुं क्यां जाळं ? ॥ १२ ॥

जोली जेद लहे नही, मुखे मीठी हो करे पिठथी वात के ॥ तमे पिठ क्यां एक आजनी, रमी आव्या हो दीसोठो रातके ॥ नि० ॥ १३ ॥ हुं अबला आझा विना, किम विण कहे हो बाहिर धरुं पायके ॥ रे रठी आला राजिया, मठराळा हो मानो महाराय के ॥ नि० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ ते जोली स्त्री कांइ जेद समजे नहीं अने पोताना प्रिय साथे मीठी मीठी बार्त्ता करवा लागी अने पुच्छुं के, हे प्रिय ! आजनी रात तमे क्यांइक रमी आव्या हो, तेम लागो ठो. ॥ १३ ॥ हुं अबला स्त्री तमारी आझाविना घरनी बाहेर पग केम मुकुं ? हे रठीआला, अने मठराळा राजा, ए मारी वात जर मानजो. ॥ १३ ॥

मोहने बीजा उल्लासनी, एकवीशमी हो कही सुंदर ढाल के ॥ जावी कथा नृपचंदनी, एह आगल हो अनिष्टी ठे रसाल ॥ नि० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ मोहन विजये बीजा उद्वासनी आ एकवीशमी सुंदर ढाल कहीने. चंद राजानी जावी कथा चागल अति रसिली ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वचन सुणी वनिता तणां, चिते चंद नरेश ॥ वांक नही वनिता
तणो, वांक विमात विशेष ॥ १ ॥ एकज रजनी संगते, नारी थइ
निःशंक ॥ जे कांइ चरित्र न जाणती, वदती वचन अवंक ॥१॥

अर्थ ॥ वनितानां वचन सांजली चंद्रराजा चितववा लाग्यो के, आ स्त्रीनो वांक नथी, पण आमां वि-
मातानो विशेष वांक ठे. ॥ १ ॥ एक रात्रिनी संगतथी आ स्त्री शंका वगरनी थइ गइ; नहीं तो आ स्त्री
कांइ स्त्री चरित्र जाणती न हती अने वांकां वचन बोखती पण न हती. ॥ २ ॥

लाग्यो संग विमातनो, तेणे पलटाणी नारि ॥ जेम विष होय
वरासथी, नाखिकेरने वारि ॥ ३ ॥ दुःसंगतिथी साधुजन, पामे
विकृति विकार ॥ यंत्रघटी संगत थकी, जह्वरी सहे प्रहार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आ स्त्रीने अपरमानो संग लाग्यो, तेथी पलटाइ गइ. जेम वरासनो नाखीपरना जलमां संबंघ
थवाथी विष आय ठे, तेम अर्थ. ॥ ३ ॥ नवारी संगतथी सज्जन पण विकार पामे ठे. घटीयंत्रनी संगतथी
जालरने प्रहार सहन करवो पडे ठे ॥ ४ ॥

दुष्ट संग अंगार सम, रस विरसे एक रंग ॥ श्याम करे शीतल
हुंतो, उष्ण तपावे अंग ॥५॥ नारि, वारि, तरवार, सम नेत्र, तु
षार, नरेश ॥ जे जेम बाले तेम बले, बालणहार विशेष ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ दुष्ट माणसुनो संग अंगारा जेवो ठे. ते एक रंगी रसने विरस करी नांखे ठे. जो अंगारो शीतल
होय तो अंगकालु करे अने उनो होय तो अंगने तपावे ठे. ॥ ५ ॥ स्त्री, जल, तरवार, नेत्र, घोडो, अने
राजा एटला जेम बलावनार होय तेम बले ठे. बलावनारनी बलिहारी ठे. ॥ ६ ॥

प्राणनाथ कहे हे प्रिये, मूको नारि चरित्र ॥ रातरम्या किहां
आजनी, पेहेरी वेश त्रिचित्र ॥ ७ ॥ जोलववा पिड जामिनी,
कद्विपत कहे अवदात ॥ अवधारोजी विनवुं, राततणी जे वात ॥८॥

अर्थ ॥ प्राणनाथे कहुं, हे प्रिया, हवे स्त्री चरित्र करवा ठोनी घो. आवो विचित्र वेश पेहेरीने आजनी
रात्रि कथां रम्यां. ? ॥ ७ ॥ पोताना प्रियने जोलववाने जामनीए एक कद्विपत वृत्तांत कहेवा मांख्यो. हे !
नाथ, हुं रातनी जे वार्ता कहुं, ते ध्यानमां ह्यो. ॥ ८ ॥

॥ ढाल बाविशमी ॥

॥ सखूपी योगणी रुडीबे ॥ एदेशी ॥

गिरि वैताल्य विशाला नगरी, मणिप्रज्ञ खेचराधीश ॥ चंदखेखा तस
नेहिनी, अतिविलसे सुख निशदिश ॥ १ ॥ सद्युषा सुणजो नारि चरि

त्र ॥ अरेहां पण अवसाने पवित्र ॥ स० ॥ आंकणी ॥ कीधां एक म
नावी आह्ला, खेचर अवर अनेक ॥ रीत ए सत्पुरुषो तणी, जिन्न
जिन्न जणी करे एक ॥ स० ॥ २ ॥

अर्थ॥वैताढ्यगिरि उपर विशाला नामे एक नगरी ठे. त्यां मणिप्रज नामे एक विद्याधरनो राजा ठे; तेने
चंद्रखेखा नामे स्त्री ठे. तेच रात्रि दिवस सुख विलास करतां हतां. सज्जानो, आ नारी चरित्र सांजलजो-
जे अवसाने (ठेवटे) पवित्र गणाशे. ॥ १ ॥ बीजां घणा खेचरोने तेणे आह्ला मनावीने एक कर्षी हतां,
सत्पुरुषोनी ए रीति ठे के, जे जिन्न जिन्न होय तेने एकत्र करे. ॥ २ ॥

यात्रादिक गुरु मुखथी निसुणी, प्रगट्यो जाव अनंत ॥ ताम विमान रचीनवुं,
सकलत्र जेट्या जगवंत ॥ स० ॥ ३ ॥ ते विद्याधर आजनी, आज्यो आचारा
ति ॥ जे घन इहां बुट्यो हतो, तेणे पसर्यो प्रजंजन जांति ॥ स० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते मणिप्रजने, गुरुना मुखथी यात्रादिकनो प्रजाव सांजली अनंत जाव प्रगट अयो. तत्काल
एक नवुं विमान रची ते स्त्री सहित जगवंतने जेटवा चाट्यो. ॥ ३ ॥ जगवंतने जेटी ते विद्याधर आज
रात्रे आजानगरी उपर आज्यो. जे मेघ अहीं आजे वर्यो हतो तेनाथी घणो वायु प्रवर्तवा लाग्यो. ॥४॥

अटक्युं विमान न चाळे गगने, कीधां कोडि प्रकार ॥ पामी अचरज खेचरी,
तेणे विनव्यो निज जरतार ॥ स० ॥ ५ ॥ विणरुतु इहां केम बुट्यो वरषा,
केम थंजाणु विमान ॥ करीए प्रसाद ए मुजने, खेचर तणा सुखतान ॥स०॥६॥

अर्थ ॥ तेथी आकाशमां विमान अटकी गयुं. तेणे कोटी उपायो कर्षी पण विमान चाळे नहीं. ते जोइ
खेचरी आश्चर्य पामी अने तेणीए पोताना पतिने विनववा मांड्यो ॥ ५ ॥ हे ! खेचर पति ! वर्षा ऋतुविना
अहिं वर्षादि केम वर्यो ! अने आपणुं विमान केम थोजायुं ? ते वार्त्ता मेहेरवानी करी मने जणावो. ॥६॥

खेचर कहे ए वचन अगोचर, रे नारि न कहाय ॥ करीए कथा जे पारकी,
आपणने नफो शो थाय ॥ स० ॥ ७ ॥ बमणो हठ मांड्यो खेचरीए, स्त्री हठ
जगजुर्वारि ॥ मणि प्रजे निज कांताजणी, कीधो पाळो सकल प्रकार ॥ स० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ खेचरमणिप्रजे कळुं, हे स्त्री ए वात अगोचर ठे. ते कहेवाय तेवी नथी. अने पारकी वात क-
रवामां आपणने शो नफो थाय ? ॥ ७ ॥ खेचरीए बमणो हठ कर्षो. स्त्रीनो हठ जगत्मां दुःखे निवारवा
योग्य ठे. पठी मणिप्रजे पोतानी स्त्रीने सगळो प्रकार कहेवा मांड्यो. ॥ ८ ॥

आजापुरपति उपर सुरकोइ, कुपितठे वैरविकार ॥ नृपने अति परिताप,
तेणे विरच्यो ए जलधार ॥ स० ॥ ९ ॥ ते नृपनी पुण्याश्यें, थंज्युं आपणुं एह
विमान ॥ ए कारण ठे हे प्रिये, क... न परधान ॥ स० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ आजानगरीना राजा उपर कोइ देवता... कोप पाय्यो ठे. राजाने अति परिताप
करवा तेणे आ मेघने रच्यो ठे. ॥ ९ ॥ पण ए राजा... आपणुं विमान थोजायुं ठे. हे स्त्री, तेवुं
ए कारण ठे. त्यारे चंद्रखेखा मुख्य वचन बोळी. ॥ १० ॥

हे कांइ सामर्थ्य प्रीतम तुममें, जेम एह उगरे चूप ॥ तो उपगार करो प्रचु,
उपगार हे धर्म सरुप ॥ स० ॥ ११ ॥ विद्याधर कहे मुजधी शुं होवे, पण एक
जाणुं उपाय ॥ तेह जो नृपमाता करे, तो विघन बिलय सवि जाय ॥ स० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे प्रियतम, आ आजानगरीना राजा उगरे एतुं कांइ सामर्थ्य तमारामां हे ? तो हे ! प्रचु तेना
उपर उपकार करो. ए धर्मतुं स्वरुप हे. ॥ ११ ॥ विद्याधरे कहुं, माराथी शुं थइ शके, पण हुं एक उपाय
जाणुं डं, पण जो ते राज माता करे तो आ सर्व विघ्न विनाश पामी जाय. ॥ १२ ॥

आवी विद्याधरी निजपति लेइ, वीरमतीनी पास ॥ तुज सुतने कल्याणनो, रे
वाइ सुण अचकाश ॥ स० ॥ १३ ॥ बिंब मनोहर सोलमा जिननो, थापो थान
पवित्र ॥ पंचमंगल दीवो करी, चरो फूलनो पगर विचित्र ॥ स० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पत्नी ते विद्याधरी पोताना पतिने लइ वीरमती माता पासे आवी, अने कहुं. हे ! वाइ, तारा पु-
त्रना कल्याणनो उपाय तुं ध्यानधी सांजख्य. ॥ १३ ॥ सोलमां तीर्थकर श्रीशांतिनाथतुं मनोहर बिंब प-
वित्र स्थानमां स्थापन कर्थ. तेनी आगल पंचमंगल दीवो करी विचित्र पुष्पोनो पगर (अंजलि) जर्थ. १४

मारी विद्याधरी वली नृपपत्नि, तेम तुं नृपनी विमात ॥ जिनगुण गाइ राती
जगो, करो ज्यां लगी थाय प्रजात ॥ स० ॥ १५ ॥ पत्नी एक आपुं कणयर कंवा,
फरसो चूप शरीर ॥ तो सुत ए वीरसेननो, सज्ज होवे फरी वरवीर ॥ स० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ आमारी विद्याधरी, राजानी पत्नी, अने तुं राजमाता ए वधा जिनगुण गातां गातां ज्यांसुधी
प्रजात थाय त्यांसुधी रात्रि जगो करो. ॥ १५ ॥ पत्नी एक कणेरनी कंवा आपुं, तेनाथी राजाना शरीरनो
स्यर्वा करो. जेथी ते वीरसेननो शुरवीर पुत्र चंदराजा फरीथी सज्ज अथो. ॥ १६ ॥

वाइए तरत तेडावी मुजने, सयल सुणावी वात ॥ विद्याधर वचने अमे, प्रचु
जक्तिथी निगमी रात ॥ स० ॥ १७ ॥ श्री जिनराजनो रास रम्या अमे, तुम
माटे प्राणेश ॥ कंबाथी तुमने जगाधीने, गयो विद्याधर निज देश ॥ स० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ पत्नी तमारी माताए मने तेडावीने सर्व वार्त्ता संजळावी. ए विद्याधरनां वचन अमे प्रचु
जक्तिमांज वधी रात्रि निर्गमन करी. ॥ १७ ॥ हे प्राणेश, अमे पत्नी तमारे माटे श्रीजिनराज
अने ते विद्याधर तमने कंबाथी जगानी पोताना देशमां चाख्यो गयो. ॥ १८ ॥

ए आजुनी रजनी रामत, पिडजी में कीधी प्रकाश ॥ मोहने
ढाल वावीशमी, कही मनोहर बीजे उल्लास ॥ स० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ हे ! प्रिय ! आप्रमाणे आजनी रात्रिनी रमतनो वृत्तांत में प्रकाश कर्थो. श्रीमोहन विजये आ
बीजा उल्लासनी वावीशमी मनोहर ढाल कही ठे. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

चंद कहे चतुरा निसुण, ए कहुो साचोमर्म ॥ जे होय नारि ए
तिनता, तेहनो एहिज धर्म ॥ १ ॥ अकृत करे पिड कारणे, सुकृ
त करे विशेष ॥ प्रकृति ए सतीथो तणी, होय पुराकृतदेष ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंद्र राजाए कहुं, हे चतुरा, तमे जे साचो वृत्तांत क्हो, ते सांजव्यो. जे स्त्री पतिव्रता होय तेनो एवोज धर्म ठे. ॥ १ ॥ पतिने माटे न करवानुं करे अने विशेषशी सुकृत करे, ए सतीर्षनी संस्कार पासोली प्रकृति होय ठे. ॥ २ ॥

सुतशी माता हित करे, पतिजक्ति होय नार ॥ श्री अधिकाइ ते हमें, ठे जगस्थिति व्यवहार ॥ ३ ॥ मुज कारण उजागरो, कथों तमे बहुरीत ॥ जली थइ करुणा करी, अम तुम साची प्रीत ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ माता पुत्र उपर हेत करे अने स्त्री पति जक्ति करे, तेमां शुं अधिक ठे ? ए तो जगत् स्थिति-नो व्यवहार ठे. ॥ ३ ॥ तमे मारे माटे बहु प्रकारे उजागरो कथों, ए मोटी दया करी. तमारीमारा उपर साची प्रीति ठे. ॥ ४ ॥

जुतुं केम क्हो तमे, मान्यां वचन विराम ॥ जो जुतुं जाषो तमे, तो वायस होय श्याम ॥ ५ ॥ जो प्रभु रास रम्यो नही, मुज माटे तमेनार ॥ तो सागर खारो हुचे, दिनकर वमे तुखार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तमे जुतुं शामाटे बोळो. तमारां वचन में शांतिशी मान्यां ठे. जो तमे जुतुं बोळो तो कागमो श्याम थइ जाय. ॥ ५ ॥ हे स्त्री, जो तमे मारे माटे जिन प्रभुनो रास न रम्यां हो तो सागर खारो आय अने सूर्यमांथी जाकळनुं वमन आय. ॥ ६ ॥

तुम विण कुण पतिना जतन, करे अवर संसार ॥

आव्यो माखव देशनो, चांपल देनैं चार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आ संसारमां तमारा शिवाय कीजी कोण स्त्री पतिनी जतना करे. मारे घेर तो माखवदेशनुं एन आव्युं ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल त्रेवीशमी ॥

सखीरी आयो वसंत अटारको, सुरिजन खेले फाग चतुरजन सोहना ॥ ए देशी ॥

सखीरी चंद्र कहे चंद्रानने ॥ चंद्राण ॥ तुम वचने ठे प्रतीत ॥ सुगुण जन सांजलो

॥ सण ॥ पण मुज विनति चित्त धरो ॥ चिण ॥ कहे कहेवाये ए रीत ॥ सुण ॥ १ ॥

॥ २ ॥ रास मंरुल जिनराजनो ॥ जिण ॥ उदय किहांथी आय ॥ सुण ॥

॥ सण ॥ एहवुं जाग्य किहां थकी ॥ किण ॥ जे जिनगुण गवराय ॥ सुण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंद्र कहे ठे- हे चंद्र सुखी, मारे तमारां वचन उपर प्रतीति ठे. पण सद्गुणीजन, सांजलो अने मारी विनंति मनमां धरो. ए कहेवानी रीत ठे. ॥ १ ॥ श्रीजिन प्रभुनो रास कथांथी उदय आय. अने

जिनराजनागुण गवाय एहवुं जाग्य कथांथी होय ? ॥ २ ॥

॥ सण ॥ जिननी जक्ति जो कीजीये ॥ जोण ॥ तो लहीये जवपार ॥ सुण ॥ सण ॥ केवल ल

हीने ते होवे ॥ तेण ॥ (पाठांतरे) ॥ जिन गुणगातां बहु थया ॥ बण ॥ ज्योति बहु चरतार

॥ सु० ॥ ३ ॥ स० ॥ जेम तमे प्रचुगुण आलवी ॥ आ० ॥ मुजने कीध कल्याण ॥ सु० ॥
स० ॥ तेम अमे पण सुपनुं लहुं ॥ सु० ॥ मध्य निशाने प्रमाण ॥ सु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जो श्रीजिनराजनी चक्ति करवामां आवे तो संसारनो पार लेवाय ठे. श्रीजिन प्रचुना गुण गा-
वाधी घणां स्त्री पुरुष ज्योतिरूप (तेज स्वरूप-मुक्त) अया ठे. ॥ ३ ॥ जेम तमे प्रचुना गुण गाइ मारुं
कल्याण कर्युं. तेम मने पण आजे मध्य रात्रे स्वप्न आव्युं हुंतुं. ॥ ४ ॥

॥ स० ॥ तुमे आ आजानगरीधी ॥ न० ॥ जोयण अद्वारसे सीम ॥ सु० ॥

स० ॥ जाणुं विमलपुरीतमे गया ॥ त० ॥ सासुपण ठे समीप ॥ सु० ॥ ५ ॥

स० ॥ तिहां कोइक नर परणतो ॥ प० ॥ देखो बो वेहु तेह ॥ सु० ॥

स० ॥ जाग्यो एहवे हुं इहां ॥ हुं ॥ कौतुक सुपन श्योएह ॥ सु० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जाणे तमे आजानगरीधी अद्वारसो योजन उपर रहेली विमलपुरीमां गया, त्यां तमारी सासु-
पण समीप हुतां. ॥ ५ ॥ तमे बंझे ए त्यां कोइ पुरुषने परणतो जोयो हतो, ए पढी हुं जागी गयो. ए
स्वप्नानुं शुं कौतुक हसो. ॥ ६ ॥

स० ॥ तुम कथने मुज सुपनमे ॥ सु० ॥ अंतर रजनी दीस ॥ सु० ॥

स० ॥ ए वेहुंमांहि कियुं खरुं ॥ की० ॥ ए जाणे जगदीश ॥ सु० ॥ ७ ॥

स० ॥ में जाण्युं अनुमानधी ॥ अ० ॥ सुपननीशी परतीत ॥ सु० ॥

स० ॥ सुपन दृष्टांते संसारनी ॥ सं० ॥ खोटी कही ठे रीत ॥ सु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तमारा कहेवामां अने मारा स्वप्नामां रात्रि दिवसनो अंतर ठे. ए वेमां कयुं सत्य ठे. ए पूजा जाणे
॥ ७ ॥ में अनुमानधी जाण्युं के, स्वप्नानीशी प्रतीति ठे. कारण के, संसारनी रीत खोटी कहेवामां
स्वप्नानुं दृष्टांत अपाय ठे. ॥ ८ ॥

॥ स० ॥ तमे अनुजवीयुं ते खरुं ॥ ते० ॥ खोटुं निद्रा जाल ॥ सु० ॥

स० ॥ साची सदैव होवे सती ॥ हु० ॥ कहे एम चंद जुपाल ॥ सु० ॥ ९ ॥

स० ॥ पिठ वचने विस्मित थइ ॥ वि० ॥ निसुणी निशा संबंध ॥ सु० ॥

स० ॥ पण पिठ खोटो पाडवा ॥ पा० ॥ कटप्यो एक प्रबंध ॥ सु० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जे तमे अनुजव्युं ते खरुं ठे. अने हमेसा सती स्त्री साची होय. आप्रमाणे चंद राजा ए कहुं.
॥ ९ ॥ पतिनां वचनधी रात्रिनो संबंध सांजली राणी विस्मय पामी गइ. पण पोताना पतिने खोटो पाड-
वा तत्काल एक नवो प्रबंध कटपनाधी उचो कर्यो. ॥ १० ॥

॥ स० ॥ कहे राणी स्वामीसुणो ॥ स्वा० ॥ शिव सेवक हुतो एक ॥ सु० ॥

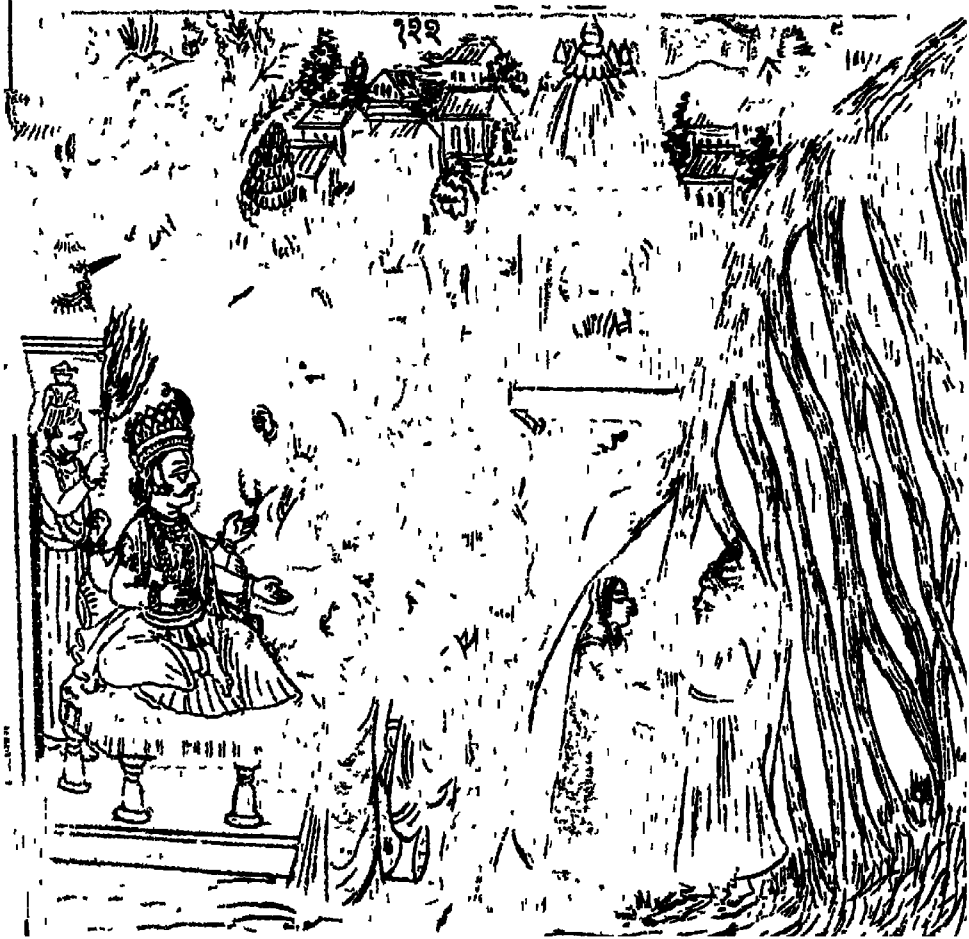
स० ॥ सुपनमे दीतुं देहरुं ॥ दे० ॥ सुखडी जयों सुविवेक ॥ सु० ॥ ११ ॥

स० ॥ उठी उधांगले नोतर्या ॥ नो० ॥ निज न्यातिवा सर्व ॥ सु० ॥

स० ॥ पाठो आवीने जुए ॥ ने० ॥ खाळी शिव उपवर्ग ॥ सु० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ राणी कहे ठे-हे राजा, सांजलो. एक शिवनो सेवक हुतो, ते विवेकीए स्वप्नामां सुखडीधी ज

रेखो एक शिवनो प्रासाद जोयो. ॥ ११ ॥ ते छपरथी तत्काल छठीने पोतानी सर्व ज्ञातिने नौतरं आप्युं
अने पढी ज्यां शिव मंदिर जोवा जाय त्यां ते तो खाळी जोवामां आप्युं. ॥ ११ ॥

॥ स० ॥ अपहरी इशे सुखाशिका ॥सु०॥ जाणे हो सेवक मूढ ॥सु०॥
स०॥ देइ प्रासाद पूज्या विना ॥पू०॥ पोढयो ज्ञातिथी गूढ ॥सु०॥१३ ॥
स०॥ पोहोर दिवस रछो पाढलो ॥पा०॥ ज्ञात जगाने हो जोय ॥सु०॥
स०॥ कछुं रे मूर्ख जोजनतणी ॥जो०॥ ढील करे एम कांय ॥सु०॥१४॥

अर्थ ॥ तेणे जाण्युं के, शंकरे बधी सुखडी लइ लीधी, तेथी ते मूढ पूजन कर्या बंगर देरुं बंध करी
ज्ञातिथी गूढ पणे जइ ते देहेरामां सुइ गयो. ॥ १३ ॥ ज्यारे दिवसनो पाढलो पोहोर बाकी रछो पढखे
जमवाने आवेळा ज्ञातिजनो तेने जगाडवा लाग्या. अरे मूर्ख, जाग्रत था. जोजननी ढील केम करे ठे. ॥१४॥

॥स०॥ जोज्य सामग्री दिसे नही ॥दि०॥ सहीतो तें हांसु कीध ॥सु०॥
स०॥ ज्ञाति जणी उत्तर इश्यो ॥उ०॥ शंकर पूजके दीध ॥ सु० ॥१५ ॥
स०॥ कण एक थोजो जो तुमे ॥जो०॥ जरुं सुखमीथे प्रासाद ॥ सु० ॥
स० ॥ सुपनमें देखुं पुरव परे ॥पू०॥ तो जमाहुं सवाद ॥ सु० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वली अहिं जोज्यपदार्थनी सामग्रीपण जोवामां आवती नथी. शुं तें छपहास्य कर्युं ठे? ते सां-
जली ते शिव जके ज्ञातिने नीचे प्रमाणे उत्तर आप्यो. ॥ १५ ॥ जो तमे एक कणवार खमो, तो पाढो
पूर्वनी जेम स्वप्नामां आ प्रासाद सुखडीथी जरेखो देखुं तो हुं तमने जमाहुं. ॥ १६ ॥

॥सा०॥ सहू कहे सुपननी सुखडी ॥सु०॥ तेणे केम जाजे चूख ॥ सु० ॥
स०॥ पस्तावो पूजारो करे ॥पू०॥ खोटो ए सुपन सलुख ॥ सु० ॥ १७ ॥
स०॥ तेम तमे सुपन मांहे प्रजु ॥मां०॥ विमल पुरी मुज दीठ ॥ सु०॥
स० ॥ हुंतो उची तुम आगळे ॥तु०॥ जूठ शुं बोळो अनीठ ॥सु०॥१८॥

अर्थ ॥ सर्वें बोड्या-अरे आतो स्वप्नानी सुखडी, तेनाथी छुख केम जागे? पूजारे पढी पस्तावो कर्यो
अने कछुं के, स्वप्नानी वात छपर विश्वास करवो नहीं. ॥ १७ ॥ तेम हे नाथ, तमे स्वप्नामां मने विमल
पुरीमां दीठी. ते स्वप्नानी वात ठे. हुं तो अत्यारे तमारी आगळ उची हुं. तमे आहुं खराब जुहुं शुं बोळोतो? १८

॥स०॥ जाते वलते उत्रीशसें ॥ उ० ॥ कोश होवे महाराज ॥ सु० ॥
स०॥ वातते मानवानी नही ॥ न०॥ आवे ए वाते लाज ॥ सु०॥१९ ॥
स० ॥ रे राणी राजा कहे ॥ रा० ॥ हुंतो करुं हुं हास ॥ सु० ॥ स० ॥
मुजने तारां वचननो ॥ व० ॥ पुरो ठे विश्वास ॥ सु० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ हे महाराज, ते विमलपुरी जतां आवतां उत्रीशसो कोश आय ठे. ते वात न मानवी जोइए
एवी वात तो कहेतां पण लाज आवे. ॥ १९ ॥ राजाचंदे कछुं, हे राणी, हुं तो तारी मस्करी करुं हुं. मने.
तारां वचननो पुरो विश्वास ठे. ॥ २० ॥

સ૦ ॥ રંગરહી રાજા અટે ॥ રા૦ ॥ સદ્દુ કોઅટે નિજ ગેહ ॥ સુ૦ ॥
 સ૦ ॥ આગલ સંબંધ મીઠકો ॥મી૦ ॥ તેમ વહી નવલે નેહ ॥સુ૦ ॥૨૧ ॥
 સ૦ ॥ ત્રેવીશે ઢાલે કહ્યો ॥ ઢા૦ ॥ મોહને બીજો ઉદ્ધાસ ॥ સુ૦ ॥
 સ૦ ॥ શ્રી જિન ધર્મ થકી લહે ॥થ૦ ॥ ચંદ નરિંદ પ્રકાશ ॥સુ૦ ॥૨૨ ॥

અર્થ ॥ રાજા પોતાના રંગે સુશી રહ્યો. વીજા પોતપોતાને ઘેર રહ્યા છે; હવે આવાતનો સંબંધ આગલ મીઠો આવે છે. તેમાં વહી નવીન સ્નેહ જરેહો છે. ॥ ૨૧ ॥ આ વીજા ઉદ્ધાસની ત્રેવીશમી ઢાલ શ્રીમોહન વિષયે કહી છે. રાજાચંદ શ્રીજૈન ધર્મથી પોતાનું તેજ પ્રાપ્ત કરે છે. ॥ ૨૨ ॥

॥ ઇતિ શ્રીચંદ ચરિત્રે પ્રાકૃત પ્રબંધે ચંદસિંહલમિલનસ્વરૂપા (૧)
 કનકધ્વજકથાશ્રવણરૂપા (૨) જાટકપાણિમદ્ધણાત્મિકા (૩) પુનરા
 જાપૂરીનગરીગમનકા (૪) આજિશ્ચતસૃજિઃ કલાજિઃ પ્રબોધોદ્વિતીયો
 દ્ધાસઃ સમાપ્તઃ ॥ સર્વે ગાથા ૨૦૯૯

શ્રીચંદરાજાના ચરિત્રના પ્રાકૃત પ્રબંધમાં, ૧ ચંદ અને સીંહલ રાજાનો મેલાપ, ૨ કનકધ્વજની કથાનું
 - શ્રવણ, ૩ ચંદરાજાને જાહે કરેલું પાણિમદ્ધણ, અને ૪ પુનઃ આજાપુરીમાં ગમન એ ચાર કલાકથી યુક્ત
 પવો આ બીજો ઉદ્ધાસ સમાપ્ત થયો.

॥ સર્વે ગાથા ૨૦૯૯ ॥

॥ અથ તૃતીયોદ્ધાસ પ્રારમ્ભ્યતે ॥

॥ દોહા ॥

અવિનાશી કાશીધણી, શિવવાસી હરિતંગ ॥ સ્વર્ગ નિવાસી ઢા
 સ જસ, નમો પાસ જિન રંગ ॥૨॥ ચિદાકાર ચિદ્જ્ઞાનઘન, ચિ
 દાનંદ ચિદ્રૂપ ॥ ચિદાજાસ કરુણાથકી, હોવે ત્રિલોકી રૂપ ॥૨॥

અર્થ ॥ જે વિનાશને પામતા નથી, જે કાશી નગરીના સ્વામી, મોહમાં નિવાસ કરનારા અને જેના શ-
 રીરનો રંગ નીલો છે, વહી જેની દેવતાઈ સેવા કરે છે એવા શ્રીપાર્શ્વનાથ પ્રચુને હર્ષથી નમસ્કાર થાઈ
 ડીય ॥ ૧ ॥ જે ચૈતન્ય આકૃતિવાલા છે, જે ચૈતન્ય જ્ઞાન સમૂહ રૂપ છે, જે આનંદ સ્વરૂપ છે જે ચૈતન્ય
 રૂપ છે, એવા ચૈતન્ય સ્વરૂપી પરમાત્માની કરુણાથી આત્મા ત્રણ લોકનો નાથ થાય છે. ॥ ૨ ॥

॥જે દર્શન દર્શન વિના, દર્શન તે પ્રતિપદ્ધ ॥ દર્શન દર્શન દ્વોય
 જિહાં, તે દર્શન પ્રત્યક્ષ ॥૨॥ જંગ જાલ નરબાલ મતિ, રવે વિવિધ
 આયાસ ॥ તિહાં દર્શન દર્શન તણો, નહી નિદર્શના જાસ ॥૪ ॥

અર્થ ॥ જે દર્શન આત્મ સ્વરૂપના અનુજવ વિનાનું છે, તે દર્શન (મત) વિરોધી મતવાલું છે અને જે
 દર્શનમાં આત્મસ્વરૂપના અનુજવરૂપ સમ્યગ્ દર્શન થાય છે તેજ દર્શન પ્રત્યક્ષ દર્શન છે. ॥ ૨ ॥ જે પુરુષ
 અજ્ઞાન શુદ્ધિથી અનેક પ્રકારના પ્રયાસ કરી વચનોના જંગ જાલની રચના કરે છે તેના મતમાં શુદ્ધ આત્મ
 દર્શનનો અનુજવ નથી પરંતુ તે માત્ર દર્શનાજાસ છે. ॥ ૪ ॥

ललित त्रिचंगी जंगजर, नैगमादि नय चूरि ॥ शुद्धा शुद्ध तरो
कथी, जाषे जगगुरु सूरि ॥५॥ मान्यो कर्ता तो किशुं, अणमान्ये
शो विशेष ॥ मन मान्यो मान्याविना, न गइ ममता रेष ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जे जगद्गुरु सूरि जगवंत ठे ते त्रिचंगीशी सुंदर, युक्तिना समूहवाला, नैगमादि घणां नयथी
युक्त अने शुरू अशुद्धनो निर्णय करी अति शुद्ध एवां वचनो बोले ठे. ॥ ५ ॥ कदि जगत्नो कर्ता माने
तो शुं एमां शो विशेष ठे? ज्यांसुधी मनमान्यो माने नहीं त्यांसुधी एक रेखामात्र पण ममता गइ नथी,
एम जाणवुं. ॥ ६ ॥

मत मत जनक ममत्वता, सिद्ध जनक अममत्व ॥ धन्य गणे सम जा
वथी, मत अनेक एकत्व ॥ ७ ॥ जे सम दर्शी सरल गति, आत्म शक्ति
संप्राप्त ॥ ते नर चंद नरिंद परे, त्रिजुवन होवे व्याप्त ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जुदा जुदा मतने उत्पन्न करनारी ममता ठे अने निर्ममता सिद्धिने उत्पन्न करनारी ठे. जे अने
क मतमां समजावथी एकत्व गणे तेवा नरने धन्यठे. ॥ ७ ॥ जे पुरुष समदृष्टिवालो, सरलगति राखनारो
अने आत्म शक्ति जेणे सम्यक् प्रकारे प्राप्त करी ठे ते पुरुष चंद्रराजानी जेम त्रण जुवनमां प्रसिद्ध थाय ठे.

चंद तृतीय उल्लास अथ, निसुणो सुजग अखंरु ॥ जास मधुरताथी
थइ, खंड ते खंनो खंड ॥ ९ ॥ कवि श्रोता कारण करे, ग्रंथरचन आ
यास ॥ समजे कोण श्रोता विना, कविजन वचन विलास ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे सुजगजनो, हवे चंद्रराजाना रासनो श्रीजो उल्लास अखंडितपणे सांचलो. जेना माधुर्यनी आ
गळ खांरु शरमाइने खंडे खंड थइ गइ. ॥ ९ ॥ कविठ श्रोताने माटेज ग्रंथ रचवानो प्रयास करे ठे. कार-
ण के, उत्तम श्रोताविनां कविलोकना वचनना विलास कोण समजे? ॥ १० ॥

यथा शक्ति वक्तावदे, ह्योपशम अनुसार ॥ पण श्रोता जेदालका,
ते विरखा संसार ॥ ११ ॥ एक चित्त हुंती सजा, निसुणो हवे अधि
कार ॥ गुणावली हवे चंदथी, केवा करे प्रकार ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ वक्ता हंमेसा पोताना ह्योपशमने अनुसार यथाशक्ति वदे ठे पण तेना जेदने जाणनारा श्रो
ताठ आ संसारमां विरखा ठे. ॥११॥ सजा बधी एक चित्त थइ आ चालतो अधिकार सांचलो. हवे राणी
गुणावली चंदनी साथे केवी युक्तियो करे ठे? ॥ १२ ॥

॥ ढाल पेहेली ॥

हो मतवाले साजना, रजनी आजनी रहीने रे ॥ ए देशी ॥

॥पूरव पतिने गुणावली, विनवे बेहुकर जोनी रे ॥ सुपनतणी आंटी तमे,
वालिमजी थो ठोनी रे ॥ वात चित्त विमासी कीजीये ॥ १ ॥ जे वाते

रस वाधे रे ॥ जे नर अणघंटती कहे, ते श्यो स्वारथ साथे रे ॥ वातण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणावली पतिने बे हाथ जोडी विनवे ठे. हे वालिम, तमे स्वमानी वातनी जे आंटीवाली

ठे ते गोडी दो. आपे वास्तां विचारिने करवी जोइए. ॥ १ ॥ जे वात करवाथी रस आवे तेज करवी जोइए
ए अने जे वात अणघटती होय ते कहेवाथी शो स्वार्थ सघाय. ॥ २ ॥

कीधो रजनी उजागरो, ते तमे नाखो लेखे रे ॥ तो वाखेशर शुं थयुं,
परमेश्वर तो देखे रे ॥ वात० ॥ ३ ॥ घोडो दोडे वेगथी, पण असवार

न जाणे रे ॥ ते उखाणो तमे कथो, पृहवी रीऊने टाणे रे ॥ वात० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अमे जे रात्रिने उजागरो कीधो ते तो तमारा लेखामां आव्यो नहीं, हे वाहाळा, तेथी शुं थयुं?
ते परमेश्वर तो देखे ठे. ॥ ३ ॥ घोडो वेगथी दोडे पण ते तेनो स्वार जाणे नहीं. आ कहेवत तमे आ ह-
र्षने वखते करी वतावी. ॥ ४ ॥

हांसी मांहे काढो तमे, प्रीतम तमने परख्या रे ॥ जुंजुं न मानशो साहिबा,
वणिक कळा किहां शिख्या रे ॥ वात० ॥ ५ ॥ जगत सकळ जूठो गणे, जे नर होवे
जूठो रे ॥ निज अवगुण जाणे नहीं, वांक देखाडे अपूठो रे ॥ वात० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे प्रियतम, में तमारी परीक्षा करी लीधी. तमे बधीवात हांसीमां काढो ठो. मारा साहेब
खोडुं लगाडशो नहीं. आवी वणिक कळा कयां शिख्या. ॥ ५ ॥ जे पुरुष जुठो होय ते आखा जगतने
जुठो गणे ठे. ते जुठो माणस पोतानो अवगुण जाणे नहीं अने बीजानो वांक आगळथी देखाडे ठे. ॥ ६ ॥

उलटो चोर चोरी करी, जेम तळारने दंडे रे ॥ देखाडो ठो दबामणी, तेम ते
म करीने वितंने ॥ वात० ॥ ७ ॥ हुं जोली समजी नहीं, तमने साची में
जाखी रे ॥ समजण मांही तुमारनी, तमे पण उठ न राखी रे ॥ वात० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेम चोर चोरी करीने कोटवाखनो दंड करवे तेम वितंडावाद करी दबामणी देखाडो ठो ॥ ७ ॥
हुं जोली स्त्री समजी नहीं, जे वात साची हती, ते कही आपी. तमारी समजणी शीवात करवी? तमे
पण कांइठप राखी नहीं. ॥ ८ ॥

॥ वरजुं हुं हांसी मत करो, हांसीए होवे विमासी रे ॥ किहां हुं किहां विमला
पुरी, तमने ए मति शी जासी रे ॥ वात० ॥ ९ ॥ नर परघरजंजा घणा, नारी नहीं
कोइ खोटी रे ॥ नर परणावे अदेखता, वात करी करी मोटी रे ॥ वात० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हुं ते वात गोडी दळं बं. हवे तेवी हांसीथी खेद थाय ठे. कयां हुं! अने कयां विमलपुरी!
तमने आ शी बुझि सुजी. ॥ ९ ॥ घणा पुरुषो पारका घरने जांगनारा होय ठे. कोइ नारी खोटी होती
नथी. पुरुषो तो देख्या वगर मोटी मोटी वातो परणावी दे ठे. ॥ १० ॥

॥ उलंघी घरनो उंबरो, न गइ किहां गइ धीठी रे ॥ तो तमे कोश अहारसें, उपर
किहां मुज दीठी रे ॥ वात० ॥ ११ ॥ चंड कहे राणी तमे, रीस मुधा म चढावो
रे ॥ जेम तुम मन राजी रहे, ते विध गावो बजावो रे ॥ वात ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हुं आ घरनो उंबरो गोडी उज्जत अइ कयांइपण गइ नथी. तो तमे अहारसो गाळ उपर मने
कयां दीठी. ॥ ११ ॥ चंद्रराजाप कहुं, राणीजी, तमे फोगट रीस शामाटे चढावो ठो? जेम तमाकं मन
राजी रहे, तेवी रीते गावो अने बजावो. ॥ १२ ॥

चंदराजाना रास

सुपन तणी वाते तमे, नाके सखकां आणो रे ॥ हसवानी मुज देव ठे, रद्दोठो जेखां शुं न जाणो रे ॥ वात० ॥ १३ ॥ पण मुज सुपन जुतुं नही, मुज निरधार ठे एदुं रे ॥ सासु बहु मोजो करो, जोकुं मद्युं जोइए तेतुं रे ॥ वात० ॥ १४ ॥
अर्थ ॥ हे राणी! आ स्वमानी वातमां तमे नाक शुं चडावो ठो.? मारे हसवानी देव ठे. तमे जेगा गो, शुं नथी जाणता. ? ॥ १३ ॥ पण मने निश्चय ठे के, मारुं स्वम जुतुं नथी. तमे सासु अने वहु भं करो. जेदुं जोइए तेतुं जोकुं मद्युं ठे. ॥ १४ ॥

पण मुजने करी कृपा, देखाडजो कोइ क्रीडा रे ॥ मारी रखे कांइ आणता, म नडामांहे व्रीडा रे ॥ वात० ॥ १५ ॥ तुम कारज मांहे माहरुं, जेखुं काज सुखीजे रे ॥ जेम खीचनीनी बाफथी, वचमां ढोकळुं सीजे रे ॥ वात० ॥ १६ ॥
अर्थ ॥ पण कृपा करीने कोइ क्रीडा मने बतावजो. रखे मारी मनमां शरम राखता? ॥ १५ ॥ जेम चडीना बाफथी तेनी वचमां नाखेळुं ढोकळुं जेगुं चडी जाय ठे तेम तमारा कार्यमां मारुं जेगुं अइ जशे. ॥ १६ ॥

॥ गोदनी मांहे गोरख तमे, प्राण प्रिये तुज दीठी रे ॥
त्रीजे उल्लासे पेहेळी कही, ढाल ए मोहने मीठी रे ॥ वात० ॥ १७ ॥
अर्थ ॥ हे प्राणप्रिया, में तने गोदडीमां राखेला गोरखनी जेम दीठी हती. आ त्रीजा उल्लासनी पेहेळ मीठी ढाल श्रीमोहन विजये कही ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

॥वाहाळा वगर गुने इश्या, मोसा धोलो केम ॥ एणे वचन पातलो,कीधो वीसे प्रेम ॥ १ ॥ थइ निहेज निःशंक शुं, हसतां जांजो हाड ॥ जा एतुं कोइ तुम तणे, काने लाग्यो चाड ॥ २ ॥
अर्थ ॥ हे वाहाळा, वगर गुने आवा मृषा बोल केम बोलो ठो? तमारां आ वचनथी प्रेम पातलो कर्यो होय तेम लागे ठे. ॥ १ ॥ आम स्नेह वगरना अने निःशंक अइ हसता हसता हाडने जागीं नाखो ठो? हुं जाणुं तुं के, तमारा काने कोइ चाडीठ आब्यो ठे. ॥ २ ॥

॥नातुं वांकी वाड तळे, चातुं खंनधार ॥ प्राण नाथ दीजे नही,
वेहेता वृषजने आर ॥ ३ ॥ सूतो वेचे कंतने, ते कोइ बीजी नार ॥ रंग विरंगा मद ढकथा, बोलो केम अविचार ॥ ४ ॥
अर्थ ॥ हुं वांकी वाड नीचे पण आतुं नही, खडनी धार उपर चातुं तुं. हे प्राणनाथ, चालता बलद ने आर मारो नही. ॥ ३ ॥ पोताना पतिने सूतो वेचे-एथी खी कोइ बीजी होय, ठे. रंग जरखा अने मदमां ढकी गयेला अइ केम आवां अविचारी वचन बोलो ठो.? ॥ ४ ॥

॥अंगे विलोक्युं नारीयें, पेख्यो परणित कंत ॥ थइ विलखी जाण्या खरा, विमलपुरी लहंत ॥ ५ ॥ तोपण प्रीतम आगळे, माने नहीं लगार ॥ जमाडे प्राणेशने, गुणावली तेषी वार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पत्नी राणीए चंदरुं शरीर जोयुं त्यां पोतानो पति परणेलो जोवामां आन्यो. तत्काल ते विल-
खी अइ गइ. अने मनमां विचार्युं के, आणे विमलपुरीनो वृत्तांत जाण्यो हरो खरो. ॥ ५ ॥ तोपण ते प्रिय
तमनी आगल ते बात क्षगारपण मानती नथी. पत्नी गुणावली राणीए पोताना प्राणनाथने जमाब्यो. ॥६॥

गइ वहू सासूकने, नाह न जाणे तेम ॥

वात कही सधली तिहां, चंदे जाषी जेम ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पत्नी ते वहू पति जाणे नहीं तेम सासु पासे गइ. त्यां जइने चंदे जे बात कही हती ते बधी
जणावी. ॥ ७ ॥

॥ ढाल बीजी ॥

॥ घोकी आइ थाहरा देशमां मारुजी, खिरणीदे पाठी वालहो, मृग नय

णीरा थांशुं बोहुं नही ॥ मारुजी ॥ ए देशी ॥

आधी हुं देवा उलंजडो ॥ सासूजी ॥ मुजथी रीसाणो नाहहो, रढिआलो रसनवि
मेखवे ॥ सासूजी ॥ जाणी रातनी वातनी ॥ साणा ॥ कही सबी करीने कुचाहहो ॥ इठ
जीनो नवलमति केखवे ॥ साणा ॥ तुम विद्या तृण सारखी ॥ साणा ॥ मकरो फूल अनं
तहो ॥ रढिणा ॥ दीगो में तुमथी घणुं ॥ साणा ॥ मुज पीउ विद्यावंत हो ॥ इठ ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सासूजी, हुं तो तमने उलंजो देवा आवी हुं. मारा पति माराथी रीसाया ठे. ते रढीयाला नाथ
रीस ठोडता नथी. तेणे रातनी बधी वात जाणी लीधी ठे. तेणे मने बधी युक्तिथी कही आपी. ते हठी-
लो नाथ नवीन बुद्धिने केखवे ठे. ॥ १ ॥ हे बाइजी, तमे घषी फूल मारशो नहीं, तमारी विद्यातो तेनी
आगल तृण समान ठे. में मारो पति तमाराथी बघारे विद्यावंत जोयो. ॥ २ ॥

तुम अम विमल पुरीतणो ॥ साणा ॥ फोगट पड्यो प्रयासहो ॥ २० ॥ पियु

तिहां परण्यो प्रेमला ॥ साण ॥ एहनी विद्या सावास हो ॥ हण ॥ ३ ॥

में तिहां तमने कहुं हतुं ॥ साण ॥ ए मुज परणे ठे कंत हो ॥ २० ॥

ते तमे कथन वेचुं नहीं ॥ साण ॥ पण अंते थयुं तंत हो ॥ हण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तमारो अने मारो विमलपुरी संबंधी बधो प्रयास फोगट पड्यो. मारो पति तो त्यां जइने प्रेम-
खाने परण्यो, तेनी विद्याने सावासी घटे ठे. ॥ ३ ॥ में तमने त्यां कहुं हतुं के, आमारा पति परणे ठे. ते
वात तमे मानी नहीं पण अंते ते खरुं उर्युं. ॥ ४ ॥

॥ यद्यपि कामनी काहील ॥ साणा ॥ ठे जगती तखे कोड हो ॥ २० ॥ तो

पण पुरुष डाहा घणुं ॥ साणा ॥ नरनी केम होवे होड हो ॥ हण ॥ ५ ॥

आपणा वेहुं जणीए मली ॥ साणा ॥ जाण्युं ठेतरीयें ठे एह हो ॥ २० ॥

पण एणे वेहुने ठेतरी ॥ साणा ॥ एकलडे मति गेह हो ॥ हण ॥ ६ ॥

॥ जो के आ पृथ्वी उपर कोटी गमे कामिनील डाही हरो तोपण पुरुषो तेमनाथी बघारे डाह

ढे. नरनी साधे होड केम कराय? ॥ ९ ॥ आपण बने एम जाणतां हतां, तेने ठेतरिण ढीय. पण बुद्धिना धर रुप ए पुरुष एकडे आपण बनेने ठेतरि दीधां ठे- ॥ ६ ॥

॥ पेहेलां मे तुम विनव्यु ॥साण॥ मुज पियु समनही कोयहो ॥ हण ॥
पण ते तमे नवि मानता ॥साण॥ जुवो ते साचुं एह हो ॥ हण ॥ ७ ॥
पण दुर्बलने कहे थके ॥ साण ॥ कोइ न रांधे क्षीर हो ॥ हण ॥
केम जोलवाथे नारीथी ॥ साण ॥ जे रणश्रंगण धीर ॥ हण ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ में पेहेला तमने विनव्यु हतुं के, मारा पति जेवो कोय पुरुषनथी, पण तमे ते मानतां न हतां. जुवो आ ते साचुं पड्युं. ॥ ७ ॥ दुर्बलना कहेवाथी कोइ खीर रांधे नहीं. तेम मारुं वचन तमे मान्युं नहीं. जे रण श्रमिमां धीर होय ते नारीथी केम जोलवाय ? ॥ ८ ॥

॥ नकरुं हुं संगति केहनी ॥ साण ॥ क्रीधो तुमतणो संगहो ॥ हण ॥
चाखीहुं वचन तुमतणां ॥ साण ॥ तो एहवो थयो रंगहो ॥ हण ॥ ९ ॥
उदय आव्युं जे जेहने ॥ साण ॥ ते तेहथीहिज थाय हो ॥ हण ॥
करवा जाये जो कोइ नहुं ॥ साण ॥ तो पाहुं पसताय हो ॥ हण ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हुं कोइनी संग करती न हती, में तमारो संग कर्यों अने हुं तमारा कहेवा प्रमाणे चाखी, तो तेनुं परिणाम आव्युं आव्युं. ॥ ९ ॥ जेने जे उदय आव्युं होय तेज तेनाथी थाय ठे. जो कोइ नहुं करवा जाय तो ते पाढख पस्ताय ठे. ॥ १० ॥

॥ बाइजी कथुं तुमतणुं ॥ साण ॥ हवे मुजथीनवी होय होण ॥ हण ॥
वाखेसरने इहवे ॥ साण ॥ सुख पामी ठे कोय हो ॥ हण ॥ ११ ॥
तुम कने रहो कला धारणी ॥ साण ॥ रहो विद्या तुम पास हो ॥ हण ॥
कोइनो अरथ न बगाडीये ॥ साण ॥ करी करी एहवी लफासहोण हण ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे बाइजी, हवे तमारु कथुं माराथी बनी शके नहीं. पोताना व्हाखाने डुखावी कइ खी सुख पामी ठे ? ॥ ११ ॥ जे तमारो कला होय, जे विद्या होय, ते तमारी पासज रहो. आची डंफास मारी कोइ बीजीनो अर्थ बगाफसो नहीं. ॥ १२ ॥

॥ पीठ उपरांतो जे थयो ॥साण॥ किम वश आवशे तेह हो ॥ हण ॥
हवे कौतुक ए तुमतणा ॥ साण ॥ रहेवाद्यो तुम गेह हो ॥हण ॥ १३ ॥
देश विदेश जोतां थकां ॥ साण ॥ डुहव्यो ठेख सुलतान हो ॥ हण ॥
आवी नाक विंधाववा ॥ साण ॥ गइ ते विंधावी कान हो ॥ हण ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हवे कौतुक ए तुमतणा ॥ साण ॥ रहेवाद्यो तुम गेह हो ॥हण ॥ १३ ॥
॥ पीठ उपर रोष ज्यो थयो, ते पाठो शी रीते वका थयो ? तमारा जे कौतुक ३ ॥ देश विदेशना कौतुक जोवा जतां मारो सुलतान ठेख डुखायो. हुं तो वींधावीने गइ लेहुं बन्युं ठे. ॥ १४ ॥

नाक विंधावा

॥ पीठ आगल मान्युं नथी ॥ सा० ॥ में हजु ए तिलमात्र हो ॥ ह० ॥
 पण एम कीधे शुं होवे ॥ सा० ॥ पीठघर सम नहीयात्र हो ॥ ह० ॥ १५ ॥
 नयणे चरित्र जे दीठगां ॥ सा० ॥ माने ते केम नाकार हो ॥ ह० ॥
 जुतुं परुतुं ते साहसुं ॥ सा० ॥ करवो शो तेहनो प्रकार हो ॥ ह० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ में हजी प्रियतम आगल ए वात लगार मात्र पण मानी नथी. पण एम कहेवाथी शुं बले ? मारे पतिना घर जेवी प्राणयान्ना क्याइ नथी. ॥ १५ ॥ जे चरित्र तेणे पोतानी नजरे जोयां होय, ते ना कहेवाथी केम माने ? सामुं जुतुं पढवा जेवुं आय ठे. हवे एनो छपाय शुं करवो ? ॥ १६ ॥

कहे सासु बहु मतधरो ॥ सा० ॥ चिंता शोक लगार हो ॥ ह० ॥
 बीजी ढाल मोहने कही ॥ सा० ॥ त्रीजा उल्लासनी सार हो ॥ ह० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ सासु कहे, हे बहू, तमे मनसां जरापण चिंता के शोक करो नहीं. आ त्रीजा उल्लासनी बीजी ढाल श्रीमोहन विजये कही ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वीरमती बहुने वचन, थइ क्रोधवश जोर ॥ उठीकर क
 रवाल प्रही, करीने हृदय कठोर ॥ १ ॥ आवी चंदकने तुरत,
 जाखे वचन विमात ॥ अरे छुष्ट पापिष्टनर, शी कही बहुने वात ॥ २ ॥

अर्थ ॥ बहुनां वचनथी वीरमती जोरथी क्रोधने वश थइ गइ. तत्काल करमां खइ लइ अने हृदय कठोर करी उठी थइ. ॥ १ ॥ ते अरपर माता चंदराजानी पासे आवी अने कहेवा लागी. अरे छुष्ट ! पापिष्ट, तें बहुने शी वात कही ? ॥ २ ॥

न्हाने मुख मोटां वचन, कहेतो दीसे चंद ॥ मीघांनीवादेचणा (पाठांतरे)
 मीण तणे दांते चणा, चावे कांमतिमंद ॥ ३ ॥ जोवा मांड्यां आजथी
 ढिड अमारां एम ॥ वृद्धपणे तुं अमतणी, जक्ति करिशरे केम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तुं नाने मुखे मोटां वचन कहेवा शीख्यो लागे ठे. अरे मतिमंद, मीणने दांते चणा केम चावे ठे ? ॥ ३ ॥ तें आजथी अमारां ढिडो आम जोवां मांड्यां तो पठी वृद्धावस्थाए अमारी जक्ति केम करी शकीश ? ॥ ४ ॥

सुर शंकाए मुज थकी, तो शुं तुज बल मूढ ॥ आ जूळकीनी
 बापनी, सोनैये आरुढ ॥ ५ ॥ देश नगर जंडार जरु, में जो
 सोंप्या प्राज्य ॥ तेंतो जाएयुं आवीयुं, काकीराने राज्य ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे मूढ, माराथी तो देवता पण शंका पामे तो तारुं बल कोण मात्र ठे ? जुळने बापडी कीडी सोनैया छपर चनी बेठी ? ॥ ५ ॥ देश, नगर जरपूर जंडार में तने सोंप्या, तेथी तुं जाणे ठे के, कांकीडाने राज्य मट्युं. ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे मूढ
 सोनैया छपर चनी
 मढ्युं ॥

हुं तुज नेमुकीश नही, जाइश किहां तुं हेव ॥ इणवेला
संचारतुं, इष्ट होवे जे देव ॥७॥ ठातीपर बेठी चमी, थयो स
चयनृपचंद ॥ कहे सासुने गुणावली, करी करी खर मंद ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हुं तने गोडीश नहीं. तुं हवे क्यां जइश? आ वखते जे तारा इष्ट देव होय तेने संजारी ले.
१ ७ ॥ बीरमती एम कहीने चंदनी ठाती उपर चडी बेठी. चंद जयजीत थइ गयो. गुणावली मंद खर-
थी सासुने कहेवा लागी. ॥ ७ ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥

॥ कठडारावाजाहो नणदलवाजीया, कठमारा घुरिया निसाण ॥

मोरी जोली नणदी, दुर्जनहससेहो गुन्हो बगसीए ॥ ए देशी ॥

तुमचा सुतने हो उपर एवमो, न करो बाइजी रोष ॥ हरि मोरी जोली
माजी, डुरिजन हससे हो गुनहो बगसीए ॥ एवरुं तुमने हो करवो न
विघटे, नहीमुज प्रीतम दोष ॥ मो० ॥ दु० ॥ १ ॥ अविचल राखो हो
माहारो जो तुमे, जीवितसुधी सोहाग ॥ मो० ॥ तो तुमे मुको हो
बाइजी एहने, कहुं बुं पाउखे लाग ॥ मो० ॥ दु० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे बाइजी तमारा पुत्र उपर आवडो रोष करो नहीं. हे मारा जोला माजी, दुर्जन हांसी करशे
अने गुण ढंकाइ जशे. तमारे आम करबुं घटे नहीं. एमां मारा पतिनो बीखकुल दोष नथी. ॥ १ ॥ जो
तमे मारुं सौभाग्य जीवित सुधी अविचल राखवा मागता होतो तमे एने गोडीमुको. हुं पगे पडी विनबुं बुं. २

गोद बिठाउंहो बाइजी सांजलो, ए मुज कीजीए माफ ॥ मो० ॥ मात
जी तुमचीहो हुं न सह्री शकुं, क्रोधानल तणी बाफ ॥ मो० ॥ दु० ॥ ३ ॥
कां एणे जोयां हो ताहरां बिडने, में पण कांइ कहांतुज ॥ मो० ॥ डाही
हुं हूती हो तोपण पांतरी, सबली विमासणमुज ॥ मो० ॥ दु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे बाइजी, सांजलो हुं पाखव पाथरीने कहुं बुं. मने माफ करो. हे माताजी, हुं तमारा क्रोध
रूप अग्निनी बाफ सहन करी शक्ती नथी. ॥ ३ ॥ एमणे तमारां बिड शां जोयां? अने में तमने कांइ
कहांं ठे? हुं डाही तोपण उतराणी, मारी समजण सबलठतां पस्तावो करवा जेवी थइ. ॥ ४ ॥

ठोरु कुठोरु होता सांजळ्या, पण नवी मात कुमात ॥ मो० ॥ एहनी
मु कांइतो जुळ, समजे शुं ज्ञात विज्ञात ॥ मो० ॥ दु० ॥ ५ ॥
मारे पीठ विण हो जग शा कामनो, शुं करु मंदिर सेज ॥ मो० ॥ सा
ना जायाने हो जीवित दीजीए, मुजथी जो राखो ठो हेज ॥ मो० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ठोरु कुठोरु थय. एम सांजट्युं ठे पण माता कु माता थय? तमे एनी वय सायुं तो जुचो.
ज्ञातके विज्ञातमां शुं समजे? ॥ ५ ॥ मारे पति विना आ जगत शा कामनुं ठे? पडी हुं मंदिर के शय्यान शुं
= ? जो! तमे मारी उपर हेत राखतां होतो आमारा सासुना जायाने जीवित दान आपो. ॥ ६ ॥

माणस जो ए होशे हो तो घणुं ए थयुं, हवे उतारोजी रोष ॥मो०॥ कट
कीन कीजे हो कीडी उपरे, तृण उपर स्योजी शोष ॥मो०॥डु०॥३॥ लास
कवायो हो कांइ खेतो नथी, तुम वने ए निश्रंत ॥ मो० ॥ कहे
वुं होय ते हो कही मुज ए वर्ती, पण मूको मुज कंत ॥ मो०॥डु०॥७॥

अर्थ ॥ हे सासुजी, जो ए माणस हशे तो हवे समजी जशे, रोष उतारी नाखो. कीडी उपर कटक शुं
काम जोइए ? तेमज तृण उपर रोष शो राखवो ? ॥ ७ ॥ ए मारो पति तमारे वीधे दाडकवायो अने नि
चित रहे ठे. जो कांइ कहेवुं होय तो मने कही अने मारा पतिने बोडी मुको. ॥ ७ ॥

अखगी रहे कहे सासु हो तुं समजे नही, ए सुतविण हुं सारीस ॥ मो० ॥

मूकीश नही हुं एहने हो समठे ताहरा, जोतुं लाख धारीस ॥ मो० ॥

डु० ॥ ए ॥ तेषे शुं रुडे हो सोने कीजीए, तूटे जेइथी कान ॥ मो० ॥

कोइ बीजी न मळी हो एहने जायगा, मांड्यो मुजथी जेतान ॥ मो०॥डु०॥१०॥

अर्थ ॥ सासुए कहुं, तुं अखगी रहे, कांइ समजती नथी. आ वगर हुं ह्वावी दाइश. तुं लाख वार
वारीश तोपण हुं तेने मोडीश नही. मोडुं तो तारा सोगन ठे. ॥ ए ॥ जेनाथी कान तुटी जाय ते सोतुं शा
कामतुं. आपुत्रने कोइ बीजुं ठेकाणुं मध्युं नही के जे मारी साथे तान मांनो वेठो ? ॥ १० ॥

लाग्यो ए माथे हो ठाणा थापवा, एहनो ए प्रतीकार ॥ मो० ॥ एम क

हीने जब आणी हो कंठे चंदने, ते करवाळनी धार ॥ मो० ॥ डु०॥११॥

जइने हाथे वखगी हो सासूने बहु, वमती आंसुनी धार ॥मो०॥ मारी उ

पर आणीहो बाइजी दया, आपो ए प्राणाधार ॥ मो० ॥ डु० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ ए मारे माथे ठाणा थापवा लाग्यो ठे-तेनो उपाय तो आज ठे. एम कहीने ते चंदना कंठ उ-
पर खड्गनी धार मुकवा लागी. ॥ ११ ॥ ते वखते आंसुनी धारा पाडती बहु आवीने सासुने हाथे वखगी
पनी. हे बाइजी मारी उपर दया करी मने आ मारो प्राणाधार आपो. ॥ ११ ॥

कीधुं एणे अविचार्युं हो हवे एम नही करे, जो होशे एहने लाज ॥ मो०॥

आलोचो तमे उंसु हो कोण करशे पढी, आपणी नगरीतुं राज ॥मो०॥डु०

॥१३॥ जोरो नवी चाखेहो कोइए चंदनो, होवे जे होवणहार ॥मो०॥ बहु

तुं कहुं मान्युं हो सासुए तदा, परहीं करी तरवार ॥ मो० ॥ डु० ॥१४॥

अर्थ ॥ तेषे ए काम अविचार्युं कर्तुं ठे, जो तेने लाज हशे तो एम करशे नही. माताजी, तमे उंसु
विचार करीने जुवो के जो ते न होय तो पढी आपणी नगरीतुं राज्य कोण करशे. ? ॥ १३ ॥ चंदतुं आर
कांइपण चाखवातुं नही. जे थवातुं होय ते करे ठे. पढी सासुए बहुतुं कहुं मान्युं अने तरवार कंत
उपरथी खड्ग वीधी. ॥ १४ ॥

डंसीकी नदि मुके हो डंस नरेशथी, कीधो एक प्रकार ॥ मो० ॥ दवरक

एक कीधो हो मंत्रयो मंत्रथी, वीरमतिथे तेषीवार ॥ मो० ॥ डु० ॥ १५ ॥

दोरोलइ बांध्यो हो कंठे चंदने, माये अति अविचार ॥ मो० ॥ तेहथी नृप

हुठ हो सुंदर कूकनो, अइ अइ सरजणहार ॥ मो० ॥ डु० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तो पण ए डंसीली वीरमतीए डंस मुक्यो नहीं. तरत एक दोरोलीधो अने ते वखतेज मंत्रथी मंत्री लीधो. ॥ १५ ॥ ते अविचारी माताए ते दोरो चंदना कंठ उपर बांध्यो. ते वखते चंदराजा एक सुंदर कुकडो थइ गयो. अहा ! सप्तानी लीला केवी ठे? ॥ १६ ॥

त्रीजी ए जाखी हो त्रीजा उल्लासनी, मोहन विजयेजी ढाल ॥ मो० ॥

आगल थइ सुणजो हो श्रोता एकमना, चंद संबंध रसाल ॥ मो० ॥ डु० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ श्रीमोहन विजये आ त्रीजा उल्लासनी त्रीजी ढाल कही ठे. हे श्रोताउ आगल तेनो रसिक संबंध आवरो, ते एक मने सांजलजो. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

दीठो पति थयो कूकडो, गुणावलीये जाम ॥ वीरमतिने

विनवे, रुदती करी प्रणाम ॥ १ ॥ बाइजी थइ उतावलां

केम अकारज कीध ॥ नरटाळी तिर्यंच्पणुं, मुज प्रीतमने दीध ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणावलीए पोताना पतिने कुकडो थयेलो जोयो एटले तरत ते रुदन करती करती वीरमतीने प्रणाम करी विनववा लागी. ॥ १ ॥ हे बाइजी, तमे उतावला थइ आइ अकार्य केम कर्युं? मारा पतिने नर मटाडी तिर्यंच्पणुं केम आप्युं? ॥ २ ॥

मानोमारी विनती, जुठ जगत् स्वरुप ॥ कहीए क्यांये न सां

जदयो, पक्षीरुपे चूप ॥ ३ ॥ थइ नर समजण नवि धरे, ते

तो पंखी प्राय ॥ पंखी कीधे ते घणी, शी अधिकाइ थाय ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तमे मारी विनति मान्य करो अने आ जगततुं स्वरुप विचारी जुवो. कोइ ठेकाणे कोइए राजाने पक्षी रुपे सांजदयो नथी. ॥ ३ ॥ जे नर अइने समजण राखे नहीं ते प्राये करीने पक्षी जेवोज ठे. जे पक्षी तेने पक्षी करवाथी अधिक गुं ठे? ॥ ४ ॥

चूडो जलो तोही नृपति, शस्त्रनही तोही सुर ॥ दंत नहीं

तोपण द्विरद, कोह्यो तोए कूर ॥ ५ ॥ नृपने नररुपे करो, रोष

निवारो मात ॥ आपण बेहुं जण वचे, एटली एह वसात ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ चूडो के जलो पण ते राजा कहेवाय ठे. शस्त्री न होय तो पण जे शूरवीर ते शूरवीर कहेवाय. दंत न होय तो पण हाथी द्विरद (बे दांतवालो) कहेवाय अने कोही गयेल होय तोपण कुरा ते कुरा कहेवाय. ॥ ५ ॥ हे माता, रोष बोडी दो अने आ राजाने नररुपे करो. आपण बनेनी वचे तेने आटली शिक्षा थइ चुकी. ॥ ६ ॥

बाइजी तुमे वृद्ध ठो, हुं तो न्हाने वेश ॥ कहेवुं तो घट

तुं नथी, पण न करो संक्लेश ॥ ७ ॥ कहे सासु कहेरे वहु, लेती

वात निवेड ॥ तुंपण कांहोय कूकनी, मुजने घणुं मत ठेरु ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हे वाझी, तसे वृद्ध ठो अने हुं तो नानी डं, तेथी तमने कहेवुं घटे नहीं, हवे आबो क्लेश करो नहीं. ॥ ४ ॥ सासु ए कळुं; अरे वडु, तुं वंखी आ वातनो निवेडो ले नहीं, तुं पण रखे कुकडी ज-झं. मने वघारे डेडीश नहीं. ॥ ८ ॥

ताम्रचूड करी चंदने, वडुनो वचन उवेख ॥
पहोती वीरमती घरे, ऐ ऐ विधिना लेख ॥९॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे चंदने कुकडो बनावी अने वडुनां वचनने उवेखी ते वीरमती पोताने घेर चाखी गइ. अहा, विधिना लेख केवा ठे? ॥ ९ ॥

॥ ढाल चोथी ॥

॥ दक्षिण दोहिलो होराज, दक्षिण दोहिलो रे लुंजा पाणी लागणो ॥ ए देशी ॥
उढंगे लीधो हो ढाल ॥ राणीयें कूकडो राज ॥ गदगद कंठेरे चासे उ
त्तर मर्मनो ॥ जिणे शिरवालो हो ढाल ॥ मुगट विराजतो राज ॥ दैवे
कीधो रे ठोगो राता चर्मनो ॥ १ ॥ जिणे तनु जीणा हो ढाल ॥ पेहेरा
ता वाधा हो राज ॥ ते तनु नागारे विट्यां फिकें पांखडे ॥ जिणे कही
वांधता हो ढाल ॥ ताता तेगाहो राज ॥ शस्त्र वनाइ रे कीधी नखने आंकडे ॥१॥

अर्थ ॥ पढी राणी गुलावलीए ते कुकडाने पोताना खोलामां लीधो अने गदगद कंठे मर्मनां वचन क-हेवा लागी. अरे राजा, जेना मस्तक छपर शिखावालो रातो मुगट विराजतो हतो, तेना मस्तक छपर दैवे अत्यारे राता चर्मतुं त्रेणुं कर्णु ? ॥१॥ हे राजा, जे शरीर छपर वारीक जरीआनी वाधा पेहेरवामां आव-ता ते शरीर नग्न ठे अने छपर पीजाना पांखडा वीट्या ठे. जे कटी छपर तगतगती तरवार वांधता, ते ठेकाणे हवे नखना आंकडामां शस्त्रोनी शोजा आनी ठे ? ॥ २ ॥

जे रवि उगे हो ढाल ॥ जागता सेजथी राग ॥ जागता कीधा रे दैवे पाठ
ली रातनी ॥ करताजे मीठांहो ढाल ॥ जोजन चावताराज ॥ अवकर जो
तारे हो आ जुळ कोइ वातडी ॥३॥ जिणे मुख कहेता हो ढाल ॥ अकर
परवना राज ॥ तिणे मुख कहेता रे कीधा कूकूकूकू ॥ बेसता स्वामी हो
ढाल ॥ तखत जनावने राज ॥ ते केम कीधां रे दैवे बेसतां उकडु ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जे सूर्योदय वखते शय्या छपरथी जागता ते अत्यारे दैवे पाठली रात्रे जागता कर्णो. जे, मीठां चावतां जोजन करता ते अत्यारे छकरडामांथी जोजन शोधे ठे. जुवो आ केवी वात ! ॥ ३ ॥ जे मुख-मांथी परवडा अकरो बोळता ते अत्यारे मुखथी कुकुकु पवा शब्दो बोळे ठे. जे रत्न जडित तखत छ पर बेसता, तेमने अत्यारे दैवे छकरडा छपर बेसतां कर्णो ठे. ॥ ४ ॥

हेम हिंडोळे हो ढाल ॥ जे नर हिंचता राज ॥ ते नर हिंचतारे कीधा
दैवे पांज रे ॥ एम विलपंती हो ढाल ॥ राणी मुरबाणी राज ॥ नयणे आंसु
रे मोटागिरि जरणा जरे ॥ ५ ॥ जाग्रत कीधी हो ढाल ॥ सहीयें समीर.

अर्थ ॥ श्रीजिन जगवंते कर्मनी विचित्रता जांखी ठे, ते कोइनाथी अन्यथा केम थाय? तमे बाइजी-नी आगळ वधारे व्हाखा अथा तो तेजुं तमे योग्य फळ पाम्या ठो. ॥ ११ ॥ हवे आ राजाने कुकडो कयें तेने कोण मटाडी शके? दैवनी साथे आपणुं कांड जोर चाले नहीं. हवे तो आपणे ए कुकडाने हृदयनी साथे राखवो. हे बाइ, ए कोने अलखामणो लागे.? ॥ १२ ॥

हवणां जो करशुं हो लाख ॥ राजी जीजीने राज ॥ ते फरी करशे रे पहेलां हतो तेहवो ॥ एम समजावी हो लाख ॥ सखीए गुणावली राज ॥ सासूने नीसासारे नांखे हुंगर जेहवो ॥ १३ ॥ द्वाणिक उठंगे हो लाख ॥ द्वाण एक ठातीये राज ॥ द्वाण एक राखे रे राणी हाथे कूकडो ॥ श्वान मंजारी हो लाख ॥ प्रब्रन्न तेहथी राज ॥ प्यारो राखे रे नारी निशदिन कूकडो ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे बाइ, जो आपणे हमणा तेने आजीजी करी राजी करीशुं, तो ते आ कुकडानो प्रथम हतो तेवो चंदराजा करी देशे. आ प्रमाणे सखीए गुणावलीने समजावी. ते सासू जपर पर्वत जेवा निसासा नाखती हती. ॥ १३ ॥ राणी गुणावली ते कुकडाने द्वाणमां उत्संगे अने द्वाणमां ठातीए राखती अने द्वाणे पोताना हाथमां राखती हती. वली पोताना प्याराने श्वान अने मार्जारधी प्रब्रन्नपणे राखी रात दिवस पोतानी पासेज राखती. ॥ १४ ॥

नवनव मेवा हो लाख ॥ जलदल वन फलराज ॥ आपे राणी रे चांचे दाडिमनी कळी ॥ त्रीजे उल्लासे हो लाख ॥ ढाल ए चोथी राज ॥ मोहन विजये रे जाखी डाख थकी गली ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ राणी गुणावली नवा नवा मेवा, जल, दल, वनफल तेने आपती हती ते कुकडो पोतानी चांचथी दाडिमनी कळीचं खेतो हतो. श्रीमोहन विजये आ त्रीजा उल्लासनी चोथी ढाल कही, जे जादाथी पण मधुरीठे. ॥ १५ ॥

॥ दोहा ॥

ताम्र चूरुने कर धरी, गइ वहु सासु पास ॥ बेठी पयप्रण मी करी, दीरघ जरि उसास ॥१॥ केम आवी ए डुष्टने, खेइ मुज अनुषंग ॥ राखपरो देखारुमां, मकर रंगमें जंग ॥ २ ॥

अर्थ ॥ बहु ते कुकडाने हाथमां खइ पोतानी सासु वीरमती पासे आवी, सासुने पगे पडी लांबो नीसासो नाखी आगळ बेठी. ॥ १ ॥ वीरमती बोली-ए डुष्टने खइ मारी पासे केम आवी? तेने दूर राख; सने बतावीश नहीं. रंगमां जंग न कर्थ. ॥ २ ॥

वाहाखो ठे तुजने हजी, राखे चंद समान ॥ वली नहीं तु जने वहु, हजी लगण कांइसान ॥३॥ एहने तो पेहेला प्रथम, कीधो ठे तिर्यचू ॥ पण एहने जोतो खरी, आगळ करुं जे संच ॥४॥

श्री राज ॥ वचने मीठे रे लागी ते समजाववा ॥ दोष न कोझनो हो लाल
॥ दोष ए करमनो राज ॥ फोगट श्याने कोझने आल चढाववा ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जे नर सोनाना हींदोळा छपर हिंचता हता, ते नरने दैवे पांजरामां हींचता कर्षीं ठे. आ प्रमाणे
विलाप करती राणी नेत्रमांथी पर्वतना जरणानी जेम मोटां आंसु पाडती मूर्खा पामी गइ. ॥ ५ ॥ सखी
ए पवन नाखी तेने जाग्रत करी. पढी ते मीठां वचनथी समजाववा लागी. हे राणी, आमां कोझनो दोष
नथी; कर्मनो दोष ठे. तो बीजाने फोगट आल शामाटे चढाववुं. ? ॥ ६ ॥

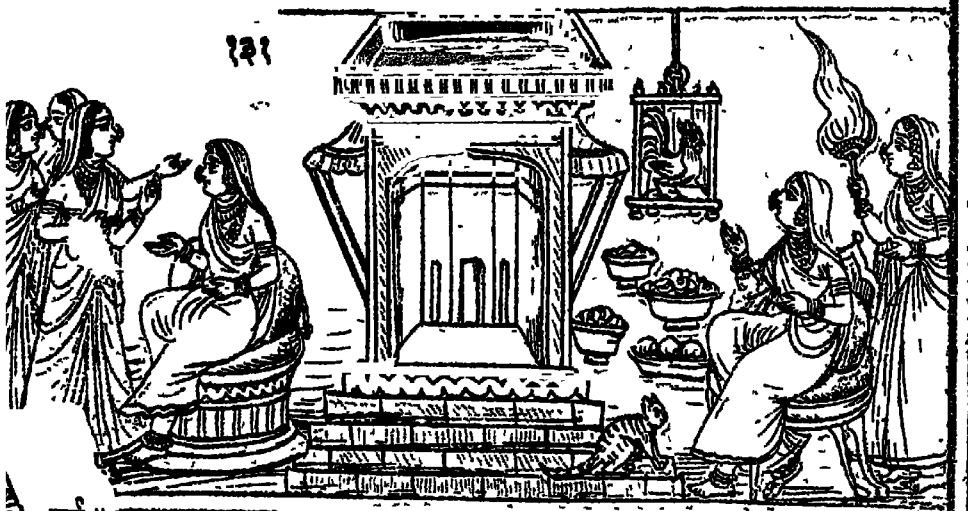
शुं करे ताहरे हो लाल ॥ वखते न ठाज्युं राज ॥ दैव अटारो रे कहीये
कोझनुं न सांसहे ॥ शुं करे माता हो लाल ॥ बहु पण शुं करे राज ॥
खखितनुं वातु रे ते तो कोण कोझने कहे? ॥७॥ पूरव जवनो हो लाल ॥ संचि
त जे कोझ राज ॥ इह जवे प्राणी रे राणी एम सुख दुःख जोगवे ॥ जे जिन
राया हो लाल ॥ कर्म नचाया हो राज ॥ जेणे जेम की धारें ते तो तेम हीज योगवे ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हे राज, तेमां तमे शुं करो ? ते वखते ठाज्युं नहीं. दैव अटारो ठे ते कोझनुं सहन करी शकतो
नथी. माता शुं करे अने बहु पण शुं करे ? जे वात खखी होय ते कोण कोझने कहेवा जाय. ? ॥ ७ ॥ हे
बाइ ! पूरव जवना जेवां संचित होय ते प्रमाणे आ जवे प्राणी सुख दुःख जोगवे ठे. जुवोने श्रीतीर्थकरोने
पण केम नचाव्या ठे ! जेणे जे कर्षीं ते तो ते जोगवे ठे. ॥ ७ ॥

ज्यांलगी रहेशे हो लाल ॥ कुशल ए कूकनो राज ॥ त्यांलगे ताहरो रे ठे
वाळेसरु ॥ एम मनवालो हो लाल ॥ समय निहालो राज ॥ सासु सरखी
रे माथे ठे वाळेसरु ॥ ए ॥ एम जेकहो ठो हो लाल ॥ सासुजी जाणशे
राज ॥ तो वखी करशे रे कांइ आवीने नडुं ॥ रहो अण बोळ्या हो लाल ॥
पालो ए कूकडो राज ॥ हवे न जणावोरे कोझने थवुं जे हतुं थयुं ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ज्यांलगी आ कुकडो कुशल रहेशे त्यांसुधी तमारा चंद्रराजा कुशल ठे एम मन वालो अने
समयने अनुसरी वत्तो. तमार माथे सासु जेवा वाळेसरी ठे. ॥ ए ॥ जो तमे आम व्हेश करोठो, ते जो
सासुजी जाणशे तो ते आवी वखी कांइ नडुं करशे माटे अण बोळ्या रहो अने आ कुकडातुं पालन करो.
कोझने आवात जणावशो नहीं. जे थवानुं हतुं ते थयुं ठे. ॥ १० ॥

जिनजी ए जाषी हो लाल ॥ कर्म विचित्रता राज ॥ ते केम होवे रे कोझ
श्री करीने अन्यथा ॥ थयो जेहवाढ्हा हो लाल ॥ बाइजीनी आगळे राज
॥ फलतमे पाम्या रे तेवा तिम योग्ये यथा ॥ ११ ॥ ए कोण टाळे हो लाल ॥
कीधी जे कूकनो राज ॥ किमपि न चाले रे जोरो दैवथी आपणो ॥ हेडे
लगाडी हो लाल ॥ एहने राखवो राज ॥ ए केम लागे रे कोझने बाइ अखखामणो ११

अर्थ ॥ हे वहु, शुं तने हजी ए वाहहो लागे ठे, तुं एने चंदनी जेम राखे ठे. अरे, शुं तने हजी सुधी कांइ सान वली नथी! ॥ ३ ॥ हजु प्रथम में आने तिर्येचू कर्यो ठे पण आगळ जे हजु करुं ते तुं जोतो खरी. ४

जोतुं मुखरु एहं, ए जोगवशे राज ॥ एम कीधाविण एहने,
जोली न वळे लाज ॥५॥ उठतुं लेइ एहने, रखजे पींजरमांहि ॥

आणीशमां तु मुज कने, ज्यांलगी न कहुं त्यांहि ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तुं आतुं मुखतो जो, ए राज्य शुं जोगवशे! हे जोली खी, एम कर्यो वगर तेने लाज वखशे नही. ॥ ५ ॥ जा तुं एने लइ उठीजा. तेने पांजरामां राख. ज्यांसुधी हुं कहुं नही त्यांसुधी एने मारी पासे जावीश नही. ॥ ६ ॥

लेइ प्रीतम पंखीयो, गइ गुणावली गेह ॥ सो

वन पिंजरमां ठव्यो, सयल सजाइ खेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पठी गुणावली पोताना पंखी प्रियतमने लइने घेर चाळी गइ. तेने सुवर्ण पांजरामां राख्यो. अने तेनी सघली रीते सार संचाल करे ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल पांचमी ॥

॥ मोतीडानी देशी ॥

सोवन पिंजर जमीयो रतने, राख्यो वीहंगम तेमांहि जतने ॥ निश्चय होये
जावी कहुं हुं सर्वने समजावी ॥ जल कंचनने कचोखडे पावे, खाये मीठाइ मेवा
जे जावे ॥ नि० ॥१॥ ऋणऋण कुंकुमथी पग धोवे, तिरडे कटाकें पीठमुख जोवे
॥ नि० ॥ खोखे हुं राखीश करीने जीजी, विपदेतजे ते नारीबीजी ॥ नि० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ रत्नथी जनेला सुवर्णना पिंजरमां ते पहीने यतनाथी राख्यो. सर्वने समजावीने कहुं हुं के, जावी होय ते अवश्य वने ठे. ते पहीने सुवर्णना पात्रे जल पाय ठे अने जे जावे ते मेवा मीठाइ खवरावे ठे. ॥ १ ॥ गुणावली ऋणे ऋणे पहीना पग कुंकुमथी घोती हती अने तीरळा कटाहथी प्रियतमनुं मुख जोती हती. ते बोली-नाथ, हुं तमने खोलामांज राखीश. जे विपत्तिमां पतिने बोडी दे ते बीजी खी हुं तेवी नथी. ॥ २ ॥

तुं मुज प्राणजीवन पीयुष्यारो, मूकीश नही अधऋण तुंज न्यारो ॥ नि० ॥

पंखी थयानी न धरशो शंका, सरजित जो ठे तो देशुं डंका ॥ नि० ॥ ३ ॥

मोटा माथे आवी पडे ठे, विपद् संपद्मां आवी नमे ठे ॥ नि० ॥ रवि शशी

ग्रहण जाणे जगसारा, पण नाण्या क्रिणे गणती तारा ॥ नि० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तुं मारो प्राण जीवन अने प्यारो हुं, तने अर्थ ऋण पण जुदो मुकीश नही. हे नाथ, तमे पही
इ गया ते विपेनी शंका राखशो नही. जो दैव इच्छा ह्यो तो आपणे विजय डंको दइशुं. ॥ ३ ॥ मोटा
होय तेने माथे विपत्ति आवी पडे ठे अने ते संपत्तिमां आवी नडे ठे. सर्व जगत् जाणे ठे के, सूर्य चंद्रनुं
ग्रहण थाय ठे, तारांनुं ग्रहण अतुं नथी. ते गणत्रीमां पण नथी. ॥ ४ ॥

नणदीवीर हैये मत हारो, करशुं लीळा प्रञ्जने संचारो ॥ नि० ॥ एम
एम गुणावली करत विखासा, कूकडराजने देइ दिखासा नि० ॥ ५ ॥
दुःखनी दाधी नही मन डुजे, पिंजर देहरासर परे पूजे ॥ नि० ॥ जेम
जेमते पांखो फरकावे, तेम तेम राणी दोडी आवे ॥ नि० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे नणदना वीर, हृदयमां हारी जशो नहीं. प्रञ्जने संचारजो- आपणे आगळ लीळा करीशुं.
आ प्रमाणे गुणावली कुकड राजने दीखासा आपती अने मनमां खेद करती होती. ॥ ५ ॥ राणी गुणा-
वली आ दुःखनी दाजे मन राखती नहीं. ते पद्दनीना पांजराने देरासरनी जेम पूजती होती. ज्यारे ते कु-
कडो पांखो फरकावतो त्यारे तरत ते राणी दोडी आवती होती. ॥ ६ ॥

सार संचाल करे क्षणक्षणमां, उठन राखे डाहापणमां ॥ नि० ॥ प्रीतम
तनना गुणसंचारे, तेम वली पाहुं मनने वाखे ॥ नि० ॥ ७ ॥ एक दिन
मुनिजन अंगण आव्या, राणीए मोदक खइ वोहराव्या ॥ नि० ॥
कूकरु पिंजरमांहि दीतो, कहे उपदेश तपोधन मीठो ॥ नि० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ह्ये ह्ये तेनी सार संचाल लेती होती. पोताना ते विषेना डाहापणमां उठप राखती नहती.
ते वारंवार प्रियतमना शरीरना गुणने संचारती अने वली पोताशुं मन पण पाहुं वाखती होती. ॥ ७ ॥
एक दिवसे कोइ मुनि तेना आंगणामां आव्या. राणीए तेने खाकु वोराव्या. तपस्वी मुनिए कुकडाने पांज-
रामां जोचो पटखे ते मथुर उपदेश आपवा लाव्या. ॥ ८ ॥

शुं ए पंखी अन्याये चाढ्यो, जे एम खइ पिंजरमां चाढ्यो ॥ नि० ॥
तुमे तो कंचन पिंजर परखो, एहने मनकाराग्रह सरखो ॥ नि० ॥ ९ ॥
ढोढीचो बंधनथी पद्दनी, कोणए राखे कीटक जह्नी ॥ नि० ॥ प्रातः
शमे हिंसक मुख जोडुं, ते तो सामुं सुकृत खोडुं ॥ नि० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ आ पद्दनी शा अन्याये चाढ्यो हतो के तेने खइ पांजरामां नाख्यो ते! तमे आ सुवर्णनुं पांजरु
जुवो ठो, पण ते पद्दनीने ते काराग्रह सरखुं ठे. ॥ ९ ॥ ए पद्दनीने बंधनमांथी ढोडी सुको. कीडाने जह्ण
करनारा ते पद्दनीने कोण राखे! आवा हिंसक प्राणीनुं मुख सवारे जोडुं ते तो सामुं सुकृत खोवा जेवुंठे. १०

कहे राणी मुनिवात घणी ठे, नही पद्दनी ए घरनो घणी ठे ॥ नि० ॥

ताम्रशेखर मुज सासुए कीधो, पामी हुं पूर्वे जेवो दीधो ॥ ११ ॥

राखु हुं पिंजरमांहे तेषी, अवर अर्थ शो सरचो एह्थी ॥ नि० ॥ कही

हितनी वात तमे पंखी संपेख्यो, पण मुजथी केम जाए लवेख्यो ॥ नि० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ गुणावली बोली-मुनिराज ! ए वात मोटी ठे, आ पद्दनी नथी पण आ घरनो घणी ठे. मारी
सासुए तेने छुकडो करी दीधो ठे. जेवुं मं पूर्वे आव्युं तेवुं हुं पामी हुं. ॥ ११ ॥ तेषी हुं तेने पांजरामां
राखुं हुं. पनाथी वीजो मारे शो अर्थ सरे ठे. तमे तो पद्दनीने जोइ हितनी वात कही, पण माराथी एनी
उपेक्षा केम थाय? ॥ १२ ॥

मुनि कहे बाइ अमे नवि जाण्यो, फोगट पंखी संशय आणयो ॥ नि० ॥
करतुं ए वीरमतीने न घटे, एम निज अंगजने जे विघटे ॥ नि० ॥ १३ ॥
चंदने चंद समान कहीजे, एहने एवी अवस्था न दीजे ॥ नि० ॥ ताह
राशील प्रजावे बाइ, रुदन म कर हवे थारो जलाइ ॥ नि० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ मुनिए कह्युं, बाइ, अमारा जाणवामां नहीं तेथीं अमने आ पहीं ठे एवो फोगट संशय आ-
व्यो. वीरमतीने तेम करतुं घटे नहीं. तेने तो पोताना अंगजनी जेम राखवो जोइए ॥ १३ ॥ आने तो चं-
दना जेवाज गणवो. तेने एवी हलकी अवस्था आपवी नहीं. हे बाइ, तुं रुदन कर नहीं, तारा शीयलना
प्रजावधी बंधुं सारुं थरो. ॥ १४ ॥

पंखी थयो नृपपद पलटाणुं, अइ अइ कर्म न चूख्यो टाणुं ॥ नि० ॥
रविशशि हरिहर इंद्र प्रसिद्धा, कर्म सहुने सीधा कीधा ॥ नि० ॥ १५ ॥
कर्म करे ते न करे कोइ, जावी न जाए कोइथी थोइ ॥ नि० ॥ ए
अम शिक्षा हेंडे धरजो, एहनो अर्थ सरे तेम करजो ॥ नि० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ राजा पक्षी थइ गयो, राजपद पलटाइ गयुं. अहा, कर्म केतुं ठे, ते पोतानुं टाणुं चुकतुं नथी.
सूर्य, चंद्र, विष्णु, शंकर अने इंद्र जेवा प्रख्यात देवताठने पण कर्म सीधा कर्यां ठे. ॥ १५ ॥ जे कर्म करे
ते कोइथी कराय नहीं-जावी कोइनाथी बोवाथ नहीं; आ अमारी शिक्षा हृदयमां धारण करजो अने आ
पक्षीनो अर्थ सरे तेम करजो. ॥ १६ ॥

एम कही संयमधारी वलिया, राणीनां दुःख दोहग टलियां ॥ नि० ॥

त्रीजा उह्वासनी पांचमी ढाल, मोहन विजयनां वचन रसाल ॥ नि० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे कहीने ते संयम धारी मुनि पात्रा वट्या. तेमना उपदेशथी राणीनां दुःख टली
गयां. आ त्रीजा उह्वासनी पांचमी ढाल पूरी थइ. जेमां श्रीमोहनविजयनां वचन रसिक ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

ते जब बोले कूकनो, उंचे स्वर सुप्रजात ॥ तव राणी जागी
कहे, करती आंसु पात ॥ १ ॥ अंतर जामी मुरगडा, घनी घनी
म पुकार ॥ ताहरे मन कांइ नही, पण मुजे वज्र प्रहार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ते कुकडो ज्यारे प्रजातकाले उंचे स्वरे बोलतो, त्यारे राणी गुणावली जागीने अश्रुपात करती
आ प्रमाणे कहेती हती. ॥ १ ॥ हे मारा अंतर्धामी मुरघा, तुं घडीए घडीए पोकार कर नहीं. तारे मन
तो कांइ नथी, पण मने ते वज्रना प्रहार जेवा लागे ठे. ॥ २ ॥

कायर थइ कूकू कदी, तें न कह्यो एक वार ॥ तो कां हवे मुख
उच्चरे, जीवन प्राणाधार ॥ ३ ॥ रघणी रमता रस जरी, प्राणे-
शर पर्यंक ॥ तव कूकरु कोइ बोलतो, लागतो तुम विषडंक ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हे नाथ, तें कोझार कायर अझे आम कुकु जेवा पोकार कर्या नथी, तो हे जीवन प्राणाधार, हवे आम मुखधी केम पोकार करो गो? ॥ ३ ॥ हे प्राणेश, ज्यारे तमे रसधी पलंग छपर रजनीमां रमता हता, ते बखते जो कोझ कुकडो बोळतो, तो तमने ते विपना दंश जेवो लागतो हतो. ॥ ४ ॥

दैवेते तुमने कर्या, सरखा जरता साद ॥ रखे जगमां कोझ करो,
लखित लेखधी वाद ॥ ५ ॥ ए स्वर प्रिय होतो हशे, तुम मा-
ताने कान ॥ पण मारे मन साहीबा, स्वर ते सरने मान ॥६॥

अर्थ ॥ ते दैवे तमने तेवा सरख साद करता करी दीधा. अहा, जगतमां लखेला लेखनी साथे कोझपण वाद करशो नही. ॥ ५ ॥ आ तमारो स्वर तमारी माताने कानमां प्रिय लागतो हशे, पण हे साहेबा मने तो जालाना जेवो लागे ठे. ॥ ६ ॥

एम निश दिस गुणावली, जूरे वाही प्रेम ॥ समजे

घणुं ए कूकनो, अवस पड्यो करे केम ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एम गुणावली रात दिवस प्रेममां जुरती हती. कुकडो बंधु ते समजतो हतो पण शुं करे? ते परवश पड्यो हतो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ६ ठठी ॥

पेहेरण दखणी चीर उढण पीळी पामरी मारा ढाल ॥ ए देशी ॥

एक दिन पिंजर खेइ बेठीसा गोखडे ॥ मारा ढाल ॥ प्रीतम नगर स्वरूप ते जेम नजरे पडे ॥ मा० ॥ जे जेम बोखे लोक ते कूर्कट सांजखे ॥ मा०॥ निरखे

राणी सन्मुख तेम आंसुढखे ॥ मा० ॥ १ ॥ कहे चौटा मांहे लोक वातो एम परवडी ॥मा०॥ पेहेलां आपणी नगरी दीसती फुटडी ॥मा०॥ हवे तो आज्ञानी

आज्ञा दीसे ठे विसंस्थली ॥मा०॥ राहू थकी मुकाणी जेम शशीनी कला ॥मा०॥३॥

अर्थ ॥ एक दिवसे राणी पोताना पतिने नगरजुं स्वरूप नजरे पडे तेवा हेतुधी पक्षीजुं पांजरुं खइ गोखे बेठी हती. ते जोइ लोको जे बोळता ते पक्षी सांजलतो अने राणीना मुख सामु जोइ आंसु पाडतो हतो. ॥ १ ॥ लोको चौटामां चालता आ प्रमाणे खुल्ली वात करता हता के, प्रथम आपणी नगरी घणी सुंदर लागती हती. हाळतो आज्ञानगरीनी आज्ञा (शोचा) राहुधी मुक्त अयेला चंझनी कळानी जेम शिथिल देखाय ठे. ॥ ३ ॥

नजरे न आव्यो कोझने नगरीनो घणी ॥ मा० ॥ ए तो दीसे ठे वात कोझक जाण्या तणी ॥ मा०॥ कहे एक एकने वातते कानमां कूकनो ॥मा०॥ कीधो ठे चंदने वींमती ए कूकनो ॥मा०॥३॥ देखीए चंद देदार प्रजा जाग्य कर्या थकी

॥ मा० ॥ निसुणे कुकड चंद इसी नगरी वकी ॥ मा० ॥ नृप स्तुति मातानी निंदा नर नारीए कही ॥मा०॥ लोक तणा मुख आगल गळणुं तो नही ॥मा० ॥४॥

अर्थ ॥ आपणी नगरीनो घणी कोझनी नजरे आवतो नथी. आ वात तो जाणवा जेवी ठे. वकी कोझ

गेझना कानमां नजीक आवी कहे ठे के, वीरमतीए चंद राजाने कुकडो वनाव्यो ठे. जुवो आ रह्यो. ॥३॥
जुवो आ चंदना देदार, प्रजाना जाग्य सारां नथी. आ प्रमाणे चंद राजा नगरना लोकोनी वातो सांजले
ठे. तेमां नर अने नारी राजानी स्तुति अने मातानी निंदा करे ठे. लोकोने मोठे गलणुं बंधाय नहीं. ॥४॥

उंचु जोवे लोक नृपतिना घर जणी ॥ मा० ॥ दीठो कुकडू रूप पंजर मांदि
आफणी ॥ मा०॥ कही कही चंद नरेश, सहू प्रणिपति करे ॥ मा०॥ तेम तेम
पंखीनां नयण थकी आंसु ऊरे ॥ मा० ॥५॥ वीरमतीथे वातडी सांजली एहवी
॥ मा०॥ आवी दोडी तुरत वेठी हती जेहवी ॥ मा०॥ रे रे बहु तुं जठ वेठी
शुं गोखमें ॥ मा० ॥ कुकटने एम केम राखे ठे जोखमें ॥ मा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ लोको राजाना घर तरफ उंचु जुवे, त्यां पांजरामां राजाने कुकडा रूपे जोयो. सर्वे लोको चंद
राजा एम कही जेम जेम प्रणाम करे तेम तेम पंखीनां नेत्रमांथी आंझु पुरुतां जाय ठे. ॥ ५ ॥ आ वात
वीरमतीए सांजली एटले ते तरत ज्यां गुणवली वेठी हती त्यां दोडी आवी. अरे, बहु, तुं गोखमां शुं
वेठी हुं? अने आ कुकडाने आम जोखममां केम राखे ठे ? ॥ ६ ॥

पंखीने जोतुं राखे कोइ दिन जीवतो ॥ मा०॥ तो तुं न करीश कहूं हुं पुरमांदि
ठतो ॥ मा० ॥ ढानी वात प्रकाशता शो फल पाइए ॥ मा० ॥ जोली आपणो
गोख चोरीने खाइए ॥ मा०॥१॥ आज पठी वातायन पिंजर जो धर्युं ॥ मा०॥
तो तुं जाणीश वापनी तुं ताहरुं कर्युं ॥ मा० ॥ गुदरुं हुं एकवार हवे गुदरीश
नही ॥ मा० ॥ जो एहनी कोइ आगल वातडीज कही ॥ मा० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जो तुं पंखीने कोइ दिवस जीवतो राखवा धारती होय तो तेने नगरीमां ठतो करीश नहीं. ढानी
वातने प्रकाश करवाथी शुं फल मखे ? अरे जोली स्त्री आपणो गोख आपणेज चोरी खाइए. ॥ ७ ॥ जो
आज पठी तेतुं पांजरुं गोखमां राखीश तो अरे वापडी, तारु कर्युं तुं जाणीश. आज तो हुं एकवार दर
गुजर करूं हुं पण हवे दरगुजर करीश नहीं. जोजे कोइनी आगल आनी वात कहेती! ॥ ७ ॥

मत बतलावे एहने चंद इशुं कही ॥ मा० ॥ वात न पुठीए जिण वाटे जातुं
नहीं ॥ मा०॥ एम कीधे तुज अरथ सरे नहीं मोकले ॥ मा०॥ जेम दव नहीं
उलवाय ठांटे मुख कोगले ॥ मा० ॥ ए ॥ जो वाखो होये एहतो चूषण पेहे-
रावीए ॥ मा० ॥ पण लोकोनी नयणे घणुं न देखाडीए ॥ मा० ॥ एम कहीने
वीरमती मंदिर गइ ॥ मा०॥ चंद तणी राणीने चित्त धीरज थइ ॥ मा० ॥१०॥

अर्थ ॥ आ चंद ठे एम कही कोइने वतावीश नहीं. जे वाटे जातुं न होय तेनी वात पुठवी नहीं. एम
कहेवाथी तारो अर्थ सरसे नहीं. मुखना कोगला ठांटवाथी दावानल उलवाय नहीं. ॥ ९ ॥ जो तने ए
वाहाखो होय तो तेने आच्छपणो पेहेरावीए पण लोकोनी नजरे घणुं देखाडीए नहीं. आ प्रमाणे कहीने
वीरमती पोताने मंदिर गइ अने चंदनी राणीना मनमां धीरज आवी. ॥ १० ॥

पेहेराव्यां आचरण पंखीने शोचतां ॥मा०॥ वारणे कीधी पीडने उपर लोचता
॥ मा० ॥ एम निशदिन करे कांता पीड प्रतिपालना ॥ मा० ॥ जेम गुलाबनी
मधुकर करे नित चालना ॥ मा० ॥ ११ ॥ चाखे जगत् मंराण सकल आशा-
वडे ॥मा०॥ आठे मासे चातक मुख जल खव पके ॥मा०॥ अन्नखाना इंडा जे
हते आशाए वधे ॥ मा० ॥ आशा जाल विशाल बंधाणी ठे वधे ॥ मा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ पत्नी गुणावलीए ते पक्षीने शोचतां आचरणो पेहेराव्यां, अने पति उपर लोचाइने वारी गइ.
आ प्रमाणे जेम जमरो नित्य गुलाबनी पालना करे तेम ते कांता पोताना पतिनी प्रतिपालना करतीं
हती. ॥ ११ ॥ आ जगततुं मंराण आशा उपर चाखे ठे. आशाथी रहेला चातक पक्षीना मुखमां आठ
मासे जखतुं विडुं पनेठे अने अन्नखा जातना प्राणीना इन्हा आशाथीज वधे ठे. एवी विशाल आशा
जाल वधे बंधाणी ठे. ॥ १२ ॥

लोपे नही सासूनुं वचन गुणावली ॥ मा० ॥ बीहे रखे मन मांही कांइ करती
वली ॥ मा० ॥ तेमज चके सहकार तेमज नज अति क्रमे ॥ मा० ॥ सासु बहु
खगराज त्रिहुं स्वेढा रमे ॥ मा० ॥ १३ ॥ जोचे कौतुक क्रोडते देश विदेशना
॥ मा० ॥ निरखे सयल स्वरूप ते नवनव वेषना ॥ मा० ॥ राणी सासुनी बीके
न धुके ताकडो ॥ मा० ॥ जोगी वश जेम पडीयो नाचे मांकनो ॥ मा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ गुणावली सासूनुं वचन खोपती नहीं अने रखे ते कांइ बीजुं करे तेम मनमां जय राखतीहती.
ते सासू, बहु अने पक्षी-ए त्रणे पेला आत्र वृक्ष उपर चडी आकाश उलंघी स्वेढाए रमतां हतां. ॥१३॥
तेच देशविदेशना कोटी कौतुको जोतां हतां अने नवीन नवीन वेषना स्वरूपने तेच निरखतां हतां. राणी
गुणावली जेम मदारीने वश अथेलो मांकनो नाचे तेम सासुनी बीकथी वर्तती अने ताकनो चुक्ती नहीं. १४

शुंकरे चंदनी नार सासुने वश पनी ॥ मा० ॥ पिंजर पण नवि मूके अलंगो
एक घनी ॥ मा० ॥ एम गुणावली चंद नृपति दिन निगमे ॥ मा० ॥ मांड्यो
तप सुपवित्र जेणे दुःख उपशमे ॥ मा० ॥ १५ ॥ हवे जवि निसुणो प्रेमला
लढीनी कथा ॥ मा०॥ कोइ वचे व्याघात न करशो सर्वथा ॥मा०॥ ठठी त्रीजा

हाल जली कही ॥मा०॥ मोहन विजये जेहवी शास्त्र थकी लही ॥मा०॥१६॥

पनी खी शुं करे, ते तो सासुने वश पडी हती. ते पक्षीना पांजरानें एक घनी पण अलंगुं
हीं. एवी रीते चंद राजा अने गुणावली दिवस निर्गमन करतां हतां. अने जेथी पोतानां दुःख
पशमे तेवां पवित्र तप करतां हतां. ॥ १५ ॥ हे जव्य प्राणीं, हवे पेळी प्रेमलाखणीनी कथा सांजलो.
इ वचमां व्याघात करशो नहीं. आ त्रीजा उल्लासनी ठठी उत्तम ढाल श्रीमोहनविजये जेवी शास्त्रथी
थी तेवी कही ठे. ॥ १६ ॥

॥ दोहा ॥

चंदे परणी प्रेमला, विमल पुरीए जाय। सिंहल शीखे आवियो,
आजा आजा राय ॥ १ ॥ हिंसके वारी प्रेमला, लाजी आवी
गेह ॥ मनमें जाणे नाहवे, सहितो दीधो ठेह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंदे परणेवी प्रेमला विमलपुरीमां रही अने सिंहल राजानी शीखलइ आजापति चंद पोतानी
आजानगरीमां आव्यो. ॥ १ ॥ हिंसक मंत्रीए वारेवी प्रेमला लजाथी घरमां जइ बेठी अने तेणीए मनमां
जाण्युं के जाणे, पतिए मने ठेह दीधो. ॥ २ ॥

जब लागी वेला घणी, जोइ घणीए वाट ॥ नाव्यो कंत गयो
तजी,घणा उलंघी घाट ॥३॥ हजीयनआव्यो बल्लहो,गयो गलंती
रात ॥ बाजी बाजीगरतणी, खेळी करी अखीयात ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पति फरीवार आवतां वेला घणी अइ. तेणीए घणी वाट जोइ पण स्वामी आव्यो नहीं. तेथी
तेणीए धार्युं के तेतो घणो दूर गयो. ॥ ३ ॥ प्रेमला चिंता करवा लागी के, हजु कांत आव्यो नहीं,जरूर
ते मारी साथे बाजीगरनी बाजी खेळीने आ गलती रात्रे चाह्यो गयो, अने तेणे अख्यात राखी. ॥ ४ ॥

उग्यो हतो विमल पुरी, सोलकलाये समेत ॥ चंद गयो घर
आपणे, न कह्यो कोइ संकेत ॥५॥ एम आलोचे प्रेमला, हिंसक
मंत्री ताम ॥ कनकध्वज कुंवर जणी, मुक्यो कुंवरी धाम ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जे चंद (चंद्र) आ विमलपुरीमां सोल कलाए उग्यो हतो, ते पोताने घेर चाह्यो गयो तेणे
कोइनी आगल संकेत पण कह्यो नहीं. ॥ ५ ॥ प्रेमला आ प्रमाणे विचारती हती, तेवामां हिंसक मंत्रीए
पेळा कनकध्वज कुंवरने ते कुमारीना घरमां मोकह्यो. ॥ ६ ॥

प्रीतम निरख्यो प्रेमला, लछीए आवंत ॥ तव सन्मुख आवी
वही, जुए तो ते नही कंत ॥७॥ तव लछी तेहने कहे,चूखो मुज
आगार ॥ पाठवी रात परोकीये, कीण ए आवणहार ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ प्रेमलाए ते आवता प्रियतमने जोयो पडखे ते सन्मुख आवी. ज्यां बराबर जुवे त्यां ते पोतानो
कांत नथी एम जाण्युं. ॥ ७ ॥ तत्काल प्रेमलाए कह्युं, तुं कोणणे ? अने पाठवी रातने परोकीए तुं
घर च़ुह्यो लागे ठे. ॥ ८ ॥

॥ ढाल सातमी ॥

हरणी जव चरे लखना ॥ ए देशी ॥

कुष्टी कहे इण मंदिरे लखना ॥ कोइ नो हो इहां नही पग फेर, जुडंगति
कर्मनी ॥ ल० ॥ इहां तो पवन न संचरे ॥ ल०॥ क्रीडीनेहो पण लागे ठे वार

॥ जु० ॥ १ ॥ एक घडीने अंतरे ॥ ल० ॥ थया दीसो हो तमे अण्ढलखीत
 ॥ जु० ॥ तो आगल शीराखशो ॥ ल० ॥ मुज हुंती हो शी वधती प्रीत ॥ जु० ॥ १ ॥
 अर्थ ॥ कुष्टी बोट्यो-अरे लखना, आ मंदिरमां कोइनो पगफेर आय नहीं अहीं. तो पवन पण संचरे
 नहीं अने कीडीने आवतां पण वार लागे ठे. अहा, कर्मनी गति केवी ठे ॥ १ ॥ अरे प्रिया, एक घडीने
 अंतरे तमे अण्ढलखीतां केम अइ गयां ? तो आगल तमे शी उलखाण राखशो? मारी साथे प्रीति तमारी
 केवी रीते वधती अशे? ॥ १ ॥

दीसे ठे फररी फुटरी ॥ ल० ॥ पण दीसे हो समजण नविनार ॥ जु० ॥

आंगण आयो न उलखे ॥ ल० ॥ जे परण्यो हो रचणी जरतार ॥ जु०

॥ ३ ॥ एम कही वेगोढोलीए ॥ ल० ॥ ते कुष्टी हो घणो कपट जंडारा ॥ जु० ॥

सानाशी अखगीरही ॥ ल० ॥ जेम सुरजी हो वृक देखी उदार ॥ जु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे स्त्री, तुं देखावमां घणी सुंदर लागे ठे, पण तारामां समजण लागती नथी. जे जर्तार रात्रे
 परण्यो ते आंगणे आब्यो तो पण तुं उलखती नथी. ॥ ३ ॥ आ प्रमाणे कही ते कपटनो जंडार कोडीउ
 कनकध्वज तेना ढोलीया उपर वेगो, एटले ते प्रेमला उठीने अखगी उची रही अने जेम मोटा वरुथी
 गाय नासे तेम दूर रही. ॥ ४ ॥

बेहु गति उन्मत्त कुसुमनी ॥ ल० ॥ चढे शिवने हो अथवा चूमिपात ॥ जु० ॥

ते गति सतीना शरीरनी ॥ ल० ॥ पतिफरसे होके अग्नि संघात ॥ जु० ॥ ५ ॥

कनकध्वज कहे प्रेमला ॥ ल० ॥ केम उचीहो एम मुह मचकोरु ॥ जु० ॥

आवी हसो क्रीडा करो ॥ ल० ॥ जोनो मख्यो हो दैवे संघोड ॥ जु० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेम धतुराना पुष्पनी वे गति ठे, कांतो शिवने माथे चने अथवा तो पृथ्वी उपर पडीजाय,
 तेम सती स्त्रीठनां शरीरनी वे गति ठे. कांतो तेने पति स्पर्श अथवा तो मृत्यु बखते अग्निनो समूह स्पर्श
 करे. ॥ ५ ॥ कनकध्वजे कहुं, हे प्रेमला, आम मुख मरडीने केम उची रही? आवो हसो अने क्रीडा
 करो, दैवे आपणी जोड मेहेनते मेलवी ठे. ॥ ६ ॥

ए यौवन दिन चारनो ॥ ल० ॥ प्राहुण्डो हो जाता नहींवार ॥ जु० ॥

प्रथम समागमे एवको ॥ ल० ॥ नविकीजे हो कलह प्रीतमथी नार ॥ जु० ॥ ७ ॥

सोरठ नृपनी तुं पुत्रिका ॥ ल० ॥ सिंहलनो हो हुं तो हुं अधीश ॥ जु० ॥

ए तो मेलो तो मखे ॥ ल० ॥ जो तूठे हो पूरण जगदीश ॥ जु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ आ चार दिवसतुं यौवन ठे तेने मिजमाननी जेमजातां वार लागशे नहीं. प्रथम समागममांज
 स्त्रीए पोताना प्रियतम साथे आवको कलह करवो न जोइए. ॥ ७ ॥ तुं सोरठना राजानी पुत्री हुं अने हुं
 सिंहल देशनो अधिपति हुं. आपणा वनेनो मेलो जो इश्वर संतुष्ट आय तोज मखे. ॥ ८ ॥

एम कही जइ जब कर ग्रहो ॥ ल० ॥ तवत्रटकी हो कहे प्रेमला बोल ॥

॥ जु० ॥ अखगो रहेने पापीया ॥ ल० ॥ तुं तो दीसेहो कोइ फूटो ढोल ॥ जु०

॥ए॥रूपे रूडेशुं एहवे ॥ल॥ तुज राख्योहो केम जौयरा मोजार ॥ जु॥

तुज जणते आणी नही ॥ ल॥ ॥ जननीए हो कांइ लाज लगार ॥ जु॥ ॥१०॥

अर्थ ॥ एम कही ज्यां तेणे प्रेमखानो हाथ पकळ्यो त्यां ते तरगेडीने बोळी-अरे पापी, तुं माराथी अलगो रहे, तुं तो कोइ फुटेला ढोल जेवो लागे ठे. ॥ ७ ॥ तने शुं आवा रूडा रूपे केवी रीते जौयरामां राख्यो हतो. तारी जननीने तने जणता लगारे लज्जा केम न आवी. ॥ १० ॥

तुं कुष्टी कंत केहनो ॥ ल॥ उठ इहांथी हो तुज तातना सुंस ॥ जु॥

रे मूरख तुजने थइ ॥ ल॥ मोतीनी हो घुघरीनी हुंस ॥ जु॥ ॥ ११ ॥

बेठा माटे सेजकी ॥ ल॥ थावा वांढे हो पीठ एकळी ताक ॥ जु॥

सोवन कलश बेठा थकी ॥ ल॥ शुं होवे हो गरूडोपम काका ॥ जु॥ ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ अरे ! तुं कोनीठ कोनो पति थाय ठे ? अहीथी उठीजा. तने तारा बापना सोगन ठे. अरे मूरख, शुं तने मोतीनी घुघरीनी होंस थइ ठे ? ॥ ११ ॥ तुं शम्बा उपर बेठे पटले एकळी देखीने पति थावा इहे ठे ? शुं कागडो सुवर्णना कलश उपर बेसे पटले गरूड जेवो थइ जाय ? ॥ १२ ॥

राखे ठे होंस मळ्यातणी ॥ ल॥ जो तारो हो पेहेला आकार ॥ जु॥

मुज प्रीतम जेणे उलव्यो ॥ ल॥ ते जमजोहो अनंत संसार ॥ जु॥ ॥ १३ ॥

एम रगळग करता थकां ॥ ल॥ तिहां आवी हो ते कपिलाभाव ॥ जु॥

ते पण कहे रे रे बहु ॥ ल॥ केम उची हो एम वदन बुपाव ॥ जु॥ ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तुं मलवानी होंस राखे ठे पण पेहेला तो तारो आकार जो. जेणे मारा पतिने उलव्यो होय, ते अनंत संसारमां जम्या करजो. ॥ १३ ॥ एम रगळग थती हती, तेवामां पेळी कपिला नामे धाव्य माता आवी. तेणे कळुं, अरे बहु, तुं मोहुं बुपावीने केम उची हुं. ॥ १४ ॥

जेम प्रीतम कहे तेम करो ॥ ल॥ रखे आणो होमाहरी कांइ लाज ॥ जु॥

वर बीजो एम केम होवे ॥ ल॥ परणाव्यो होते एहवर राज ॥ जु॥ ॥ १५ ॥

प्रेमला लढी धावने ॥ ल॥ कहे बाइ हो एवात मकाढ ॥ जु॥ मकहो

मिथ्या घरकी थइ ॥ ल॥ मुखामां हो नविदिसती दाढ ॥ जु॥ ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जेम आ तारा प्रियतम कहे तेम कर्थ. मारी शरम रखे राखती. बीजो वर शी रीते होय ? में आ धर राजानेज तारी साथे परणाव्यो ठे. ॥ १५ ॥ प्रेमला लढीए धाव्यने कळुं, अरे बाइ, तुं आवी मिथ्या वात बोळ नही. तुं आवी वृद्ध थइ मिथ्याशुं बोळे ठे. तारा मोढामां दाढ पण देखाती नथी. ॥ १६ ॥

सुकुलनी जाइ जे सती ॥ ल॥ एम कीधे होते केम जोलवाय ॥ जु॥

त्रीजा उल्लासनी सातमी ॥ ल॥ ढाल जाखीहो मोहने रस बाय ॥ जु॥ ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ सारा कुलमां जन्मेळी जे सती स्त्री होय ते एम मिथ्या कहेवाथी जोलवाय नही. आ त्रीजा उल्लासनी सातमी रसिक ढाल श्रीमोहन विजये कही ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

थयो प्रजात उग्यो तपन, ते कपिला तेणीवार ॥ घरथी वाहिर
निकली, करती निपट पोकार ॥ १ ॥ धाळं धाळं कोइ जे, होवे
विद्या पुष्ट ॥ थयो कनकध्वज कुमरनो, तनु सरोग सकुष्ट ॥ २ ॥

अर्थ ॥ प्रातःकाल थयो अने ज्यारे सूर्य उग्यो ते वखते पेढी कपिला धान्ये घरनी वाहेर नीकलीने
मोटा पोकार करवा मांख्या. ॥ १ ॥ कोइ विद्यार्थी पुष्ट होय ते वारे धाजो; आ मारा कुमार कनकध्वजनी
काया कोडना रोगवाली थइ गइ. ॥ २ ॥

आव्यो हिंसक धसमसी, तेम वढी सिंहल जूप ॥ कुष्टीनी माता
तेमज, सुतनो निरखे रूप ॥ ३ ॥ कोइ रडे, कोइ पडे, कोइ
सरज करे शिश ॥ कोइ करथी ढाती हणें, अहो कपट जगदीश ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते सांजलतांज हिंसक मंत्री धसमसतो दोढी आव्यो. ते पढी सिंहल राजा अने कुमारनी
माता आवी. माता पण पुत्रनुं तेवुं कोमीयुं रूप निरखे ठे. ॥३॥ कोइ रोवा छाग्युं, कोइ पडता मुकवा छाग्युं
कोइ मस्तकने पगडी धुलवाळुं करवा छाग्युं अने हाथवने ढाती कुटवा छाग्युं. अहो प्रभु! कपट केवुं ठे ॥४॥

माता रुदन करी कहे, उंचे स्वर उत्सूत्र ॥ ए विष कन्या पापि-
णी, कांतुं परण्यो पूत्र ॥ ५ ॥ तात कहेरे जात तुज, किहां
गयो ते रूप ॥ जे जोवाने आवता, घणा विदेशी जूप ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ कुमारनी माता उंचेखरे रुदन करती मिथ्या बोली के, अरे पुत्र, आ विष कन्याने तुं कयांथी
परण्यो ? ॥ ५ ॥ पिता सिंहल राजाप कहुं, हे वत्स, ते तारुं रूप कयां गर्भुं ? के जे सुंदर रूपने जोवाने
देश विदेशना घणा राजाळ आवता हता. ॥ ६ ॥

ए कन्या अण जाणते, में परणावी केम ॥ वेरण पूरव जन्मनी,
कनक विटंव्यो एम ॥ ७ ॥ उजी निसुणे प्रेमला, पामे अच-
रिज चित्त ॥ दीतुं नही तल जेवरुं, बोदया मांहि वित्त ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अरे आवी कन्या में अजाणे केम परणावी ? एतो पूर्व जन्मनी वेरण थइ. के जेणे आ कनक
ध्वज कुमारने आवी विडंवना पमाडी. ॥ ७ ॥ प्रेमला उजी उजी ते सांजले ठे अने मनमां आश्चर्य पा-
मणे. तेमना बोलवामां तलना दाणा जेटळुं पण वित्त तेना जोवामां आव्युं नही. ॥ ८ ॥

॥ ढाल आवमी ॥

थाहरां महोलां उपर मेह ऊबूके विजली हो लाल ऊबुके विजली ॥ ए देशी ॥
पोहोती खवर तुरत कन्याना तातने हो लाल ॥ कण ॥ आवी निरख्यो
सकुष्ट तेणे जामातने हो लाल ॥ तेण ॥ रोतां राख्या सर्व पुढे अवदातने
हो लाल ॥ युण ॥ पण जोलो जूपाल पाम्यो न वातने हो लाल ॥ नण ॥ १ ॥

कहे कन्यानो तात कुंवरने शुं थयुं हो लाल ॥ कुं० ॥ एहनुं सुंदर रूप
काणेकमां किहां गयु हो लाल ॥ क० ॥ कहे हिंसक कर जोडी कल्यांनुं
ठे नहीं हो लाल ॥क०॥ देश पराये कोण सुणे अमतणी कही हो लाल ॥सु०॥३॥

अर्थ ॥ आ खबर तत्काल कन्याना पिताने पोहोची, तेपण त्यां आव्यो. ज्यां जुवे त्यां जमाइने कोडीठ
जोयो. तेणे बधाने रोता राखी ते वृत्तांत पुठयो. पण ए जोखो जूपति ए वात पामी शक्यो नहीं. ॥ १ ॥
प्रेमखाना पिताए कहुं, आ कुमारने शुं थयुं ? तेनुं सुंदर स्वरूप एक हाणमां कयां चाटयुं गयुं ? हिंसक मं-
त्रीए कर जोडीने कहुं के, हे राजा, कांड कहेवानी वात नथी. अमारी वात परदेशमां कोण सांजले तेम ठे? ॥३॥

रतिपति सरखो कुंवर तुमे दीगे हतो हो लाल ॥तु०॥ अमे इहां कर्मने
जोग शाने कीधो ठतो हो लाल ॥ शा०॥ तुम पुत्री कर स्पर्श थकी ए
निपज्युं हो लाल ॥ थ०॥ कन्या ए माहाराज ठे मोती ठीपनुं हो लाल
॥ठे०॥३॥ तुम मंदिर ए निरंतर रे जो धारणी हो लाल ॥ रे०॥ ए विष
कन्या सत्य नहीं हितकारणी हो लाल ॥न०॥ विषठो पुरुष रतन्न क-
न्यानी संगते हो लाल ॥क०॥ कहीए ठीए लइ जाठं सडुनी संमते हो लाल ॥स०॥४॥

अर्थ ॥ कामदेवना जेवो सुंदर कुमार तमे जोयो हतो. अमारा कर्म योगे तेने अहीं ठतो कयों. तमारा
पुत्रीना करना स्पर्शथी आ बनाव बन्धो ठे. महाराज, आ कन्या ठीपनुं मोती ठे. ॥ ३ ॥ आ धारणी
हमेशा तमारा मंदिरमां रहेजो. आ तो विष कन्या ठे. ते हित करनारी नथी. आ कन्यानी संगते आ पु-
रुष रत्न विनाश पामी गयुं. हवे अमे कहीए ठीए के, सर्वनी संमतिथी तेने अहींथी लइ जाठं. ॥ ४ ॥

मकरध्वजे सविवात मानी साची करी हो लाल ॥ मा०॥ दुब्बल कन्या
होय नरेशर ते खरी हो लाल ॥न०॥ प्रेमला उपरे क्रोध जनकने उपनो
हो लाल ॥ज०॥ कुष्टिण तेणीवार ग्रहो कर जूपनो हो लाल ॥ ग०॥५॥
नहीं तुम पुत्री दोष नहीं तेम माहरो हो लाल ॥न०॥ नहीं मुज जन-
नो दोष, नहीं तेम ताहरो हो लाल ॥न०॥ सघलो कर्मनो दोष निवा-
रीये हो लाल ॥ ए०॥ स्त्री हत्यानुं पातिक हेंडे विचारीए हो लाल ॥है०॥६॥

अर्थ ॥ राजा मकरध्वजे आ सर्व वात साची मानी अने मनमां निश्चय कयों के, आ राजकन्या ख
पर तेवी हरो. तत्काल पोतानी पुत्री प्रेमला उपर ते पिताने क्रोध उत्पन्न थयो, ते वखते पेला कोडी
थाए राजानो हाथ जाळी कहुं. ॥ ५ ॥ राजा, तमारी पुत्रीनो दोष नहीं तेम मारो पण दोष नहीं. मारा
पितानो के तमारो दोष नहीं. आ बघो कर्मनो दोष ठे, माटे रोष ठोडी दो अने आथी स्त्री हत्यानुं पाप
थाय एम हृदयमां विचारो. ॥ ६ ॥

कनकध्वजने वचन स्वसुर रंज्यो घणुं हो लाल ॥स्व०॥ कहुं तुम वार्या
उपर एहने नहीं हणुं हो लाल ॥ए०॥ एम कही प्रेमला तात स्वमंदिरे
आवीयो हो लाल ॥स्व०॥ पोतानो सद्बुद्धि प्रधान तेरावीयो हो लाल ॥प्र०॥७॥

रे मंत्री विषकन्या प्रेमला सांजली हो लाल ॥प्रेण॥ चीजडामांहे वराल
अर्चिती निकली हो लाल ॥ अ० ॥ थयो कुष्टी जामात कमाइ आपणी
हो लाल ॥कण॥ आधी आपणे पेट कन्या,ए पापणी हो लाल ॥ क० ॥

अर्थ ॥ आवां कनकध्वजनां वचनशी तेनो सासरो घणो खुशी थयो. अने तेणे कष्टुं के, तमारा वार
वाधी हवे हुं पुत्रीने हणीश नहीं. आप्रमाणे कही ते प्रेमलानो पिता पोताने घेर आच्यो. अने त्यां पोता
ना सद्बुद्धि प्रधानने तेढाच्यो. ॥ ७ ॥ राजा बोड्यो. अरे मंत्री, सांजलो, आपणी प्रेमला विष कन्या ठे.
आ तो चीजडामांशी अकस्मात् वराल नीकली ठे. एना स्पर्शशी आपणो जमाइ कोडीथो अइ गयो ठे.
ए आपणुं नशीब समजवुं. आ पापणी कन्या आपणे पेट आवी ठे. ॥ ८ ॥

कहे मंत्री करजोड नृपति तुमशुं हवुं हो लाल ॥ नृ० ॥ कुष्ट पुरातन
एह नही एतो नवुं हो लाल ॥नृ०॥ एक पोहोरमां एम डुर्गंध नउठले
हो लाल ॥ डु० ॥ सटित न होवे चर्म अश्रुगण नविगले हो लाल॥अण॥ए॥
अवगुण पुत्रीमांहे रखे तुमे जाणता हो लाल ॥ र० ॥ ठे सघळुं एकपट
रखे हठ ताणता हो लाल ॥ र० ॥ तोपण नृपनो क्रोध नकांइ उपशमे
हो लाल ॥न०॥ कहे मंत्री महाराज करो जेम तुम गमे हो लाल ॥कण॥१०॥

अर्थ ॥ मंत्रीए वे हाथ जोडी कष्टुं, राजाजी, आ तमने शुं थयुं ठे? ए कोडनो रोग पूर्वनो ठे, नवुं
कांइ थयुं नथी. एक पोहोरमांज एवी रीते डुर्गंध उठले नहीं अने चांमडी सडीने तेमांशी रुधिर गलवा-
मांहे नहीं. ॥ ९ ॥ तमे पुत्रीमां अवगुण जाणशो नहीं. आ सघळुं कपट ठे. रखे तमे हठ पकडता? आ
प्रमाणे कष्टुं तोपण राजानो क्रोध शमतो नथी पटले मंत्री बोड्यो के, महाराज, तमने गमे तेम करो. १०

कन्या आवी मात समीपें धसमसी हो लाल ॥स०॥ माताना मनमांहे
ते विष कन्यावसी हो लाल ॥ते०॥ दीधो नही सनमान न पुठी वातनी
हो लाल ॥न०॥ न मटे लिखितजे खेख लख्या ठठी रातनी हो लाल ॥ल०॥११॥
ताते कोडंबीक पुरुष तेकाव्या तट्कणे हो लाल ॥ते०॥ क्रोधारुण करी
नेत्र नरेशर एम जणे हो लाल ॥नृ० ॥ सोंपो कुमरी एहके हाथ चंडा
खने हो ॥के०॥ पुजजो वधनी चूमि धारा करवालने हो लाल ॥ धा०॥१२॥

अर्थ ॥ कन्या दोडती दोडती माता पासे आवी. माताना मनमां पण ए विष कन्या ठे, एम ठसी गयुं
हनुं, तेथी तेणीए कांइ सन्मान आयुं नहीं तेम कांइ वात पण पुठी नहीं, ठठीनी रात्रे जे
खेख लखेखा होथ ते केम मटे? ॥ ११ ॥ राजाए तत्काल कुडुंबना लोकने बोलाव्या अने क्रोधशी रा-
तानेत्र करी तेबोड्यो-के, आ पुत्री चंडालने हाथ सोंपी घो अने खड्गनी धारावडे वध चूमिनी पूजा करावो. १२

बोड चाल्या तेह सुता साथे ग्रही हो लाल ॥ सु० ॥ पण राजाए चित्त
दया आपणी नहीं हो लाल ॥द०॥ कुंवरीनी एक वात कोइए नवि सांज
लीहो लाल ॥को०॥ मंत्री कहे नृप आगल घणुं ए वल वली हो लाल ॥थ०॥१३॥

लइ प्रेमला लह्नी आंव्या चहुटा लगे हो लाल ॥आ०॥ माहाजन पण तत
खेव मढ्या मन उमगे हो लाल ॥म०॥ आंव्या ते दरवार तेनीने पुत्रीका
हो लाल ॥ते०॥ विनवे जूपति आगल जे हती वृत्तिका हो लाल ॥ जे० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तेठं प्रेमलाने साथे लइ चाढ्या. राजानाचित्तमां जरापण दया आवी नहीं. कुंवरीनी एक वात
पण कोइए सांजली नहीं. मंत्रीए राजानी आंगल घणुं करगरी कहेवा मांढ्यो. ॥ १३ ॥ प्रेमला लह्नीने
लइ तेठं चौढामां आंव्या. त्यां तत्काल तेमने महाजन मढ्युं तेठं पाढा कुंवरीने लइ दरवारमां आंव्या
अने राजाने जे कहेवानुं हतुं ते कही विनववा लाग्या. ॥ १४ ॥

अहो इश्वर अवतार सुताए उगरे हो लाल ॥ सु० ॥ कुष्टी थयो जामात
तेमां ए शुं करे हो लाल ॥ते०॥ पंचनो वचन प्रमाण करो अलवेसरू हो
लाल ॥क०॥ एम पुत्रीथी कोप न कीजे हित करु हो लाल ॥न०॥ १५ ॥
वगसो गुन्हो महाराज अकाज न कीजीए हो लाल ॥अ०॥ निज संततिनी
उपर एम केम खीजीए हो लाल ॥ए०॥ पुत्रीनी एकवार तो वातडी सां
जलो हो लाल ॥वा०॥ दुर्जन वाते स्वामीन राखो आमलो हो लाल ॥न०॥ १६ ॥

अर्थ ॥ महाजन कहेवे- हे इश्वरावतारी राजा. आ पुत्रीने उगारवी जोइए. ते पुरुष कुष्टी थयेखो तेमां
आ पुत्री शुं करे? राजाजी, आ पंचनुं वचन प्रमाण करो. आवो कोप पुत्री उपर न करवो जोइए. ॥ १५ ॥
हे महाराजा, कदि अपराध थयो होय तोपण आहुं अकार्य न करवुं जोइए. पोतानी संतति उपर आ प्र-
माणे खीजवावुं न जोइए. एकवार तो ए पुत्रीनी वात डी दियो. दुर्जन लोकोनी वात सांजली मनामां
आमलो राखो नहीं. ॥ १६ ॥

आठमी ढाल रसाल ए त्रीजा जालनी हो लाल ॥ए०॥ मोहन कहे मन
रंगथी पुण्य प्रकाशनी हो लाल ॥पु०॥ शीलहुंती उपसर्ग सयल रहे वेग
ला हो लाल ॥स०॥ शील थकी सुखजोग लहेशे प्रेमला हो लाल ॥ल०॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे आ रस जरेली त्रीजा. चढासनी आठमी ढाल श्रीमोहन विजये कहेली ठे. आ
ढाल मनमां आनंद अने पुण्यने प्रकाश करनारी ठे. शीलवती स्त्रीनी पासेथी बधा उपसर्गो वेगला रहेवे.
ठेवटे प्रेमला लह्नी शीलवडे करीटे सुखजोग प्राप्त कररो. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

माने नही माहाजन तणुं, एके वचन लगार ॥ क्रोध कषाय जुजंगविष,
धार्यो अति वसुधार ॥ १ ॥ साजन जन तिहां शुं करे, राजन जिहां
कठोर ॥ माहाजन पोहोता सहु धरे, न बने कीधे जोर ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राजाए महाजनतुं वचन जरापण मान्युं नहीं अने उलटो तेणे क्रोध कषाय रूप सर्पना केरने
ए कर्तु. अर्थात् क्रोध कर्तौ. ॥ १ ॥ ज्यां राजा कठोर हृदयनो होय त्यां साजन के महाजन शुं कर
पनी ते महाजन लोको धेर चाढ्या गया. जोर करवाथी ते वात बनती नथी. ॥ २ ॥

स्वपंचोने द्वितिपति कहे, केम करो आण जंग ॥ विष कन्याथी
जइ करो, प्रहरण तपो प्रसंग ॥ ३ ॥ जो जीवित चाहो तमे, तो नवि
करो विलंब ॥ नृप वचने कन्या जणी, ते कहे चालो अंब ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ राजाए ते पोताना माणसोने कहुं के, तमे मारी आझानो जंग केम करो ठो ? जाऊं, तमे ते
विष कन्या छपर प्रहार करो. ॥ ३ ॥ जो तमारे तमारा जीवितनी इडा होय तो तमे आ कार्यमां विलंब
करसो नहीं. राजानां आवां वचनथी तेढण कन्याने कहुं के, माता चालो. ॥ ४ ॥

आगल क्रीधी प्रेमला, चाह्यो ते चंडाल ॥ हाहारव नगरी थयो,
अकृत करे झूपाळ ॥ ५ ॥ ते कन्यावध थानके, तेणे आणीत
त्काल ॥ बेसाडीने अंत्यजे, कर पकडी करवाल ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला छक्कीने आगल करी अने पाठल ते चंडाल चाह्यो. आथी नगरीमां हाहाकार अइ
गयो के राजा न करवालुं काम करे ठे. ॥ ५ ॥ ते कन्याने चंडाल वध स्थान छपर लइ गयो. पढी तेने
त्यां बेसारी चंडाले हाथमां तरवार लीधी. ॥ ६ ॥

कहे मातंग रे नृपसुता, जजतुं ताहरो इष्ट ॥

हवे तो इहां करशुं अमे, जे झूपे आदिष्ट ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ चंडाल बोह्यो— अरे राज कुमारी, तुं तारा इष्ट देवने याद कर्य. हवे राजानी आझा प्रमाणे
अमे तारो नाश करी शुं. ॥ ७ ॥

॥ ढाल नवमी राग धोरणी ॥

॥ बे करजोडी तामरे जडाविनवे ॥ ए देशी ॥

कहे विनये चंडाल रे, अहो नृप पुत्रिका, अमे किंकर पेटारथीए ॥

तुं उत्तम अमे हीन रे, मातुं वध बाला, ए करबुं घटतुं नथी ए ॥ १ ॥

इहां अमे थया अकुलीन रे, पूरव कर्मथी, तोए बूटशुं किहां वलीए ॥

तुंज सरीखुं स्त्री रत्न रे, एम विणासतुं, धिगू अंत्यज कुल मंकलीए॥१॥

१ ॥ चंडाल फरी विनववा लाग्यो— हे राजकुमारी, अमे पेटने माटे सेवक थया ढीए. तमे उत्तम
मे नीच जात ढीए. तमारा जेवी बालानो वध करवो घटित नथी. ॥ १ ॥ अमे आजवे पूर्वना कर्म-
कुलीन नीच थया ढीए. वली तारा जेवुं स्त्रीरत्न आम हणीने पाग क्वां बुटी शुं ? एम विचारतां
जेवी अंत्यजजातिनी मंडलीने धिक्कार ठे. ॥ १ ॥

आणा राजा केरी रे, फेरी कोण शके, वांक नहीं इहां अमत्तणोए ॥

अमे तो हुकमना बंदा रे, करीए नृप कहुं, धर्म संजारो आपणोए ॥३॥

काढ्यो कोशथी खड्ग रे, एम कहीने तेणे, तव कन्या खरु खरु हसीए ॥

नाण्यो जय तलमात्र रे, सत्व न अवगण्यो, असि देखीने उल्लसीए ॥४॥

अर्थ ॥ राजानी आज्ञाने कोण फेरवी? अमारो आमां जरापण वांक नथी. अमे तो हुकमना ता-वेदार ढीए. तेथी राजाए जे हुकम कां ते प्रमाणे करीए ढीए. हवे तमे तमारो धर्म संजारो. ॥ ३ ॥ आ प्रमाणे कही ते चंडालोए म्यानसां तरवार काढी ते जोइ राज कन्या खडखड हसी पडी. तेने जरापण जय लाग्यो नहीं. पोताना सुनी अवगणना करी नहीं अने तरवार देखीने खुशी थवा लागी. ॥ ४ ॥

नाण्यो रोष बर रे, तातनी उपरे, वधकनो वांक गण्यो नहीए ॥ ४ ॥

हे कन्या वीर रे, मकर विचारणा, रुप वचन करतुं सहीए ॥ ५ ॥

पाम्यो समय चित्त रे, अंत्यज बापनो, अलगो जइ उजो रह्योए ॥ ५ ॥

केसो तमे मात रे, निरखी असिधारा, मेंतो जेद नको लह्योए ॥ ६ ॥

अर्थ-कन्याए पोताना पिता उपर जरापण रोष कर्यो नहीं, तेम वध करनारा चांडालनो वांकपण नहीं. ते बोली- अरे वीर, विचार कर्य नहीं. राजानी आज्ञा प्रमाणे कर्य. ॥ ५ ॥ ते चंडाल चित्तमां तस्मय पाम्यो. विचारो अलगो जइ उजो रह्यो. ते बोदयो, माता आ तरवारनी धार जोइ तमे केम हसो ओ? हुं तो तेमां कांइ पण समज्यो नथी. ॥ ६ ॥

तवकहे प्रेमला लखी रे, तुजने शुं कहुं, वात कह्या सरखी नथी ए ॥ ७ ॥

जोनरवर मुज पुठे रे, तव तेहने कहुं, लेखे नावे इहां कथी ए ॥ ७ ॥

ताते मारी वात रे, काने न सांजली, ते मुज खटके ठे घणुं ए ॥ अण

जाएयुं करे चूपरे, कोइनो जोलव्यो, घरन विचारे आपणुं ए ॥ ८ ॥

अर्थ-त्यारे प्रेमला लखी बोली. जाई! तने शी वात कहुं. वात तने कह्या जेवी नथी. जो पुठे तो हुं तेमने कहुं. अहीं केहेवाथी कांइ लाज थाय तेम नथी. ॥ ७ ॥ पिताश्रीए मारी वात नही, एज मने बहु खटके ठे. कोइनाथी जोलवायेखो मारो पिता (राजा) अजाणपणे आ ताना घरनो विचार करतो नथी. ॥ ८ ॥

निसुणी वचन चंफाल रे, मुकी तिहां कन्या, आव्यो मंत्रीनी कन्हे रे ॥ ९ ॥

अहो अहो मंत्रीराज रे, वांठे प्रेमला, आववुं चूपति आसने ए ॥ ९ ॥

एतो नहीं विष कन्या रे, परखीमें रूडो, तो कां अणजाएयुं करो ए ॥ १० ॥

चूपतिने समजावो रे, तेनो पुत्रिका, वात कहे ते चित्तधरो ए ॥ १० ॥

अर्थ-कन्यानां वचन चंफाल सांजली तेणीने त्यां मुकी, मंत्रीनीपासे ते आव्यो, अने कहेवा हे मंत्रीराज! महाराजजी पासे आवचाने प्रेमला इच्छे ठे. ॥ ९ ॥ में सारी रीते परीहा का विष कन्या नथी, तेथी अजाणपणे आवुं शुं काम करोठो? आप राजाजीने समजावो, तेमना तेमावो अने ते जे वात कहे ते ध्यानमां द्यो. ॥ १० ॥

परदेशीनी वात रे, एम नवी कीजी ए, पस्तावो करशो पठी ए ॥ ११ ॥

त्यज वचने मंत्री रे, रायने विनवे, खामि एक विनती अठे ए ॥ ११ ॥

ठे कन्या निरविख रे, में निश्चेकर्युं, एकवार तेडावो फरी ए ॥ केम

णीए अविचारे रे, रोष निवारी ए, चूंकी तो ए दीकरी ए ॥ १२ ॥

अर्थ-परदेशीने वात सांजली, आमकरखुं ते ठीकनथी, पढी संग ॥ ३ ॥ जो जीवित चाहो ।
 त्रीए राजाने कछुं के साहेब एक विनंति करवानी ठे ॥ ११ ॥ निश्चय कर्योडे, आप एकवार तेनाववानी आझाकरो. अविचारयो जणी, ते कहे चाखो अंब
 मने शांत करो, छुंसीठे तोए पोतानी दीकरी ठे ॥ १२ ॥ से मारी आझानो जंग केम व

एह नामननीवात रे, तेनी सांजलो, करजो पढी मन जीवितनी झडा होय तो
 जाणो विषकन्या रे, तो परुदे रही, विनवशे जे अतिकरुने, माता चाखो ॥ ४ ॥
 कहे नृप तेनोतेह रे, अलखगी राखजो, मत आणो मुज अहाहारव नगरी
 कीधुं वचन प्रमाण रे, मंत्री ए कन्यका, तेनावी महा मंगले ए ॥ ५ ॥

अर्थ-पुत्रीने तेनावी तेना मननी वात तो सांजलो, पढी आपने गमे तेम करजो. जो
 आपने लागे तो परुदे राखजो अने पढी ते पोतानी वात आपने कहेसो ॥ १३ ॥ राजाए
 कन्याने तेनावो पण दूर राखजो, मारी पासे छावशो नही. ते वचन प्रमाणकरी मंत्रीए कन्याने वा
 खुशी साथे तेनावी ॥ १४ ॥

परिअच अंतर राखी रे, लखीप्रेमला, मंत्री नृपने विनवे ए ॥ स्वामी
 कर्ण पसाय रे, पामे बाळका, विनती सफल करो हवे ए ॥ १५ ॥
 नृप आदेशे पुत्री रे, कहे हरखित थई, तात सुणो मुज विनती ए ॥
 हीं जाखुं असत्य रे, चरणे तुमतणे, उन्नमजन जाखे बती ए ॥ १६ ॥

चसां परुदो राखीने, प्रेमला लक्ष्मीने बेसाडी. पढी मंत्री राजाने विनवे ठे. हे स्वामी आपना
 पुत्री आवीठे तेनी विनती हवे सांजली तेनी उपर कृपाकरो ॥ १५ ॥ राजाना हुकमधी पुत्रि
 ई कछुं के हे पिताजी मारी विनती सांजलो. आपनी इजुरमां हुं कदापि असत्य नहीं बोखुं.
 प्य साचीज वात बोखे ॥ १६ ॥

स्वामी त्रीजा उल्लासे रे, ढाल जली कही, मोहन विजये रंगथी ए ॥
 मेलसे प्रेमला लखी रे, चंदनरेशथी, पूरण पुन्य प्रसंगथी ए ॥ १७ ॥
 मोहन विजयजी ए हर्षथी त्रीजा उल्लासनी नवमी रूमी ढाल कही. पूर्ण पुंखना योगथी चंद-
 थे प्रेमला लक्ष्मी मलशे ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वात असंजव तातजी, कहेतां आवे लाज ॥ पण विण कहे व
 नतुं नथी, लाजे विणसे काज ॥ १ ॥ जेहने परणावी तमे, ते नहीं
 प्रीतम एह ॥ जाणुं हुं अनुमानथी, एहमां नहीं संदेह ॥ २ ॥

पिताजी आ वात नहीं संजवे तेवीठे अने ते कहेतां मनमां लाज आवेठे. परंतु कहाविना
 तेम नथी, कारणके शरम राखवाथी कार्यनो नाश थायठे ॥ १ ॥ जेनी साथे आपे मने पर-
 रो प्राणनाथ आ नथी. एवात हुं खरा अनुमानथी जाणुं हुं. तेमां लेशमात्र मने संदेह नथी ॥ २ ॥

वलीमें

हरि वली मोदक खातां वहाखे माग्युं नीरजो, पायुंमें शुचवासित
जल प्रेमातुरी रे लोख ॥ हरि कहुं पिउडे गंगाजल जो इहां कणे
होय जो, मोदकनीतो लागें मुजने माधुरी रे लोख ॥ ३ ॥ हरि
हुं तो पामी विस्मय निसुणी सरिता नामजो, ते तो ठे पूरवनी दिशे
सुर वाहिनी रे लोख ॥ हरि वली कीधां आजा नगरीना व्याख्यान
जो, वाणीतो कोण मीठी हूती नाहनी रे लोख ॥ ४ ॥

अर्थ-मारा स्वामीप छाडू खातां पाणी माग्युं तेथी प्रेमनी शुक एवी में तेने सारू सुगंधी जल आप्युं,
मारा स्वामीप कहुं के जो अर्हीआ गंगाजल होय तो आ लाहुनी मिठाश मने बहुज लागे. ॥ ३ ॥
ते नदीतुं नाम सांजली हुं अत्यंत आश्चर्य पामी कारणके ते गंगानदी तो पूर्व दिशामांज वहे ठे. वली
तेमणे आजापुरीना बहुज बखाए कर्या. आहा ! मारा स्वामीनी वाणीमां शुं मिठाश हती ! ॥ ४ ॥

हरि एम करतां आव्यो हिंसक मंत्री तत्र जो, उठाव्यो पिउ
महारो कोश शमस्या करी रे लोख ॥ हरि मुज वारी राखी पात
कीए करी रीस जो, पाठो ते नवी आव्यो जे गयो परिहरी रे लोख
॥ ५ ॥ हरि शहमांहे आव्यो ए डुष्टी मातंग जो, मुंजथीतो तेणे
खोटी प्रीतलडी धरिरे लोख ॥ हरि में तो एके एहुं वचन न
मान्युं कोय जो, मुजने एणे सघले विषकन्या करी रे लोख ॥ ६ ॥

-एटलामां हिंसक मंत्री त्यां आव्यो. तेणे शमस्या करिने मारा पतिने मारी पासेथी उठाव्यो. ए
मारा उपर गुस्सोकरी मने रोकी राखी अने मारो नाथ मने तजी आव्यो गयो, ते पाठो आव्यो
५ ॥ ते कोठीळ चंनल पठी घरमां आव्यो अने तेणे मारी साथे खोटी प्रीत करवा मांभी. में
एण वचन मान्युं नही एटले तेणे सर्वनी पासे कहुं के आ तो विषकन्या ठे. ॥ ६ ॥

हरि ए तो कुष्टी एहनी स्त्रीनो होशे कंत जो, महारो तो प्राणेशर
आजानो धणी रे लोख ॥ हरि एणे सिंहले तातजी तुमने जो
लव्या ठीक जो, विण वांके एणे मुजथी कीधी ठे धणी रे लोख
॥ हरि में जाखी तुमने जे मुज मननी वातजो, साचुं जो करी
चो घणुं ए जहुं रे लोख ॥ हरि जो तुमने एहना वचन
प्रीत जो, कीजे जे मन मान्युं कहीए केटहुं रे लोख ॥७॥

धणी हसे. मारो प्राणनाथ तो आजा नगरीनो राजा ठे. ते सिंहल रा-
तर्यां ठे अने वगरवांके मारा उपर पण करवामां वाकी राखी नथी. ॥७॥
आपने कही. ते वात जो साची मानो तो घणुं सारुं; परंतु जो सिंहल
तो आपना मनमां होय ते करो. हुं हवे वधारे शुं कहुं ? ॥ ७ ॥

हारे निज पुत्री उपर कोप करे जो तात जो, कोशने ते चा
जोरो एहमारि लोल ॥ हारे पण काज विचारी कपर थकी
होय जो, तुमने ठे अधिकाइ तातजी तेहमारि लोल ॥ ६ ॥
होय जाग्य सुतानुं तात तणो आयत्त जो, ताते जे पढी चारे मंत्रीने राजानी
त्रीने खरूं रे लोल ॥ हारे जो जीवाके न जीवाके खरनीसाथे विवाह करवा
जो, पुत्र अने पुत्रीमां मोटुं अंतरूं रे लोल ॥ १० ॥ ते कहो ॥ ६ ॥

अर्थ-पिता जो पोतानी पुत्री उपर कोप करे तो तेवे वखते बीजानुं शुं जो
आप विचारीने काम करशो तो यश संपादन करशो अने तेमांज आपनी वर
पिताने आधीन ठे. पिताए जे पुत्रीने माटे धार्युं होय तेज पुत्रीने खरूं समज
तोपण पिता एज पिता ठे. पुत्र अने पुत्रीमां मोटो अंतर तेज ठे. पुत्रनुं जाग्य वेवटे पाप जनुं नहीरहे,
ठे अने पुत्रीनुं पिताने आधीन ठे. ॥ १० ॥ न्या करी. त्वार बाद प्रथम

हारे एम पुत्री वचन सुणीने ते मंत्रीश जो, विन
नृपने विनवेरे लोल ॥ हारे प्रभु नहीं ए जुनुं पुत्री
जो, कुष्टीतो पति नैवच वचने ए हवेरे लोल ॥ ११ ॥ ए देशी ॥
आपने आजा नगरी करशुं शुद्धि जो, होशे जो ॥ जे कहो ते साचुं कहे जो.
सघनुं ए खरूं रे लोल ॥ हारे प्रभु राखो त्वं ॥ चोथो मंत्री समयने जाणी साची
पणे गेह जो, करशे जो विश्वंजर परशे पाधरं ॥ तेम नथी. तेणे कहुं के अमे सिंहल

अर्थ-ते राजपुत्रीनां वचन सांजली श्रेष्ठ मंत्री मकरध्वज राजाने वि.
राजन् ! राजकुमरीनुं वचन देखमात्र असत्य नथी. एना बोलवाथी, कं.
मने छावे ठे. ॥ ११ ॥ हवे आपणे आजा नगरीमां तपास करावीए. ॥ एम कहुं कुं व
घनुं खरूं समजनुं; माटे त्यां सुधी आप कन्याने घरमां राखो. जो परमे ॥ ठे मोसाल निशा

हारे हवे तुमने न घटे हणवी कन्या एह जो, दिठा विषा नही
लाधे पारखुं रे लोल ॥ हारे तव मंत्री वचने नृ ॥ जोलव्या ॥ साण ॥
जो, पुत्रीनी वाते तो जोवा सारखुं रे लोल ॥ १२ ॥ ज्यो अमे विवाह
राजा मंत्री पुत्री राख तुं ॥ ह जो, साचुं ते तरशे ॥ रड रची ॥ साण ॥ १४ ॥
तरे रे लोल ॥ हारे जुठे गमां जविजन जीवित ॥ करी. अमे कहुं के अमारा
जो, ते उपर नृप रूशीने ते शुं करे रे लोल ॥ १४ ॥ तेमने मोसाल रही विधा-
॥ १३ ॥ गरे चाखशे नही. ॥ १३ ॥

अर्थ-हे नाथ! हवे आपने आपनी पुत्रीने मारी नांखवी ते योग्य नथी. ॥ हता तोपण अमने तेना
करवी जरुरनी ठे. मंत्रीनां एवा वचन सांजली राजा मनमां विचारवा लाग्यो ॥ तेणए अमारी साथे पण
तपास करवा जेवी ठे. ॥ १३ ॥ पढी राजाए कहुं के हे मंत्री ! राजकुमारीने

हरि वली मोदकप्रने जुवीवात कदापि नहींज तरे. (हवे कवि कहे) हे जन्म जीवो ! जगतमां
जल प्रेमातुरी रोा जपर राजा पण जो कोप करे तोपण ते तेने शुं करीशके तेम ठे? ॥ १४ ॥
होय जो, मोदकचने सचिवे प्रेमला आणी गेह जो, बेसानी जमानी

हुं तो पामी विस्थीरे लोख ॥ हरि मंत्री पुत्री म करीश शोच ल
सुर वाहिनी रे लखीश हुं तुज तेहने परणी जे हथी रे लोख ॥ १५ ॥
जो, वाणीतो कोचने कुंवरी चित्ते धीरज दीध जो, आणीशमां तुं

अर्थ-मारा स्वामीए बाहु तातनी रे लोख ॥ हरि तुज उपर काखे तात होशे
मारा स्वामीए कछुं के जो अंध, राखीशमां विमासण कोइ वातनीरे लोख ॥ १६ ॥

ते नदीनुं नाम सांजली हुं अस्थी मंत्रीचे प्रेमला लखीने पोताने घेर आणी. पोताना घरमां आस्वासन
तेमणे आजापुरीना बहुज वखपठी मंत्रीए राजपुत्रीने कछुं के तमे जरापण शोक करशो महीं. जेमनी साथे

हरि एम करतो ज हुं मेलवी आपीश. ॥ १५ ॥ एवी रीते मंत्रीश्वरे कुंजीना चित्तमां सारां
महारो कोइ शो कछुं के वेदा ! मनमां जरापण पिताश्रीनां वचन संबंधी चिंता करशो नही.
कीए करी रीस ॥ १५ ॥ जपर प्रसन्न अशे तेथी कोइपण वावतमां तमे सुखवण राखशो नही. ॥ १६ ॥

मला मंत्री मंदिर परमानंद जो, हुइ ते संबंधी प्रेम
॥ ५ ॥ हरि गृहलोख ॥ हरि एम ढाल दशमी ते मोहन विजये
खोटी प्रीतलडी जाणी हितकारी श्रीजा उद्घासनी रे लोख ॥ १७ ॥

मान्युं कोय जो, मुज महाराज कहे ठे. त्पारवाद प्रेमला लखी मंत्रीना घरमां आनंद सहित

-पटखामां हिंसक मंत्री त्यां इत्यंत हितकारी ए प्रेमनो प्रकाश करनारी रसाल दशमी ढाल कवि मो-
मारा जपर गुस्तोकरि मने रो

५ ॥ ते कोढीळ चंत्नाल पढी ॥ दोहा ॥

पण वचन मान्युं नही पढे वरण, फुली सांज अशस्त्र ॥ नाह्यो रविमांनुं

हरि ए तो कुष्टी गायक वख ॥ १ ॥ मकरध्वज राजा जणी, मंत्री
आजानो धणी रे हसजा समक्षे विनवे, स्वामी सुधारक काम ॥ १॥

लज्या ठीक जो, सूर्यास्त समये आकाश ढाल रंगमय अइ गयुं. जाणे समुद्रमांथी सूर्ये

॥ हरि में जाणुं कर्तुं होयनी ? ॥ १ ॥ ते समये मंत्री प्रणाम करी मकरध्वज राजाने,
पण वामाटे विनंति करे ठे. ॥ २ ॥

नो घणुं सिंहल दिशा, मूक्या दूता जेह ॥ कुंवर तेणे दीगो

प्रीत तेडावो तेह ॥ ३ ॥ ते विनवशे आफणी, कनकध्वज

। जेम हाथे कंकण ठते, शुं कारण आदर्श ॥ ४ ॥

११ मंत्रीलने सिंहलपुर नगरे मोकळ्या हता, तेजए कुंवरने ते वखते दीगो

॥ ३ ॥ तेजए कनकध्वज कुंवरना शरीरनो स्पर्श कर्यो हशे, तेजुं सेहेजे क-
वखते आरसीमां तेने जोबानी शी जरूर ठे ? ॥ ४ ॥

आशांशे ठीक ॥ तें न ^{नर्थ} ते चा

१ ॥ साच कहो रे मेळ ^{आप} र थकी

६ तमे, के नविनिरख्यो ^{चा} ॥ ६ ॥

तमने पुढवाथी ठीक खुलासो थशे पढी चारे मंत्रीजने राजानी
१ एटले राजाप कहुं के हे मंत्रीज कुंवरनीसाथे विवाह करवा
से चाहीने जोयो हतो. ? जे साचुं होय ते कहो. ॥ ६ ॥

कहो यथास्थित रूप ॥ अंते ठानुं नहीं
॥ तव ते चार परस्परे, समजी संज्ञा

॥ नृपने उत्तर दीध ॥ ७ ॥

त्य कहेशोनही. ^{क.८} होय ते कहेजो. कारणके ठेवटे पाप ठानुं नहींरहे,
ते. ॥ ७ ॥ ते सांचली ^{क.८} जणाए अंदर अंदर शमस्या करी. त्यार बाद प्रथम
पने आ प्रमाणे उत्तर आप्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ११ मी ॥

२१५ कशबीरे ठोगे मोही रही मारुजी. ए देशी ॥

३ वात रची नृपने कहे ॥ साहिवजी ॥ ^{१०॥११॥}

पानी नवि रहे ॥ साण ॥ हुंतो, ^{११} जे कहो ते साचुं कहे जो.

॥ न करुं खाधुं हराम जे, ॥ चोथो मंत्री समपने जाणी साची

५ ॥ करवा मांकी वात सगाइ आसले तेम नथी. तेणे कहुं के अमे सिंहल

महारी ताम उतारे विसरी ॥ साण ॥ ^{१२} गर्वनेंति करी. ॥ १२ ॥

ए हेळव्यो ॥ साण ॥ पुंठलथी एणे त्रिहुज ॥ साण ॥ एम कहुं कुंवर

अर्थ ॥ पेहेलो मंत्री खोटी वातनी रचना करी राजाने कः कहुं तेणे ठे मोसाल निशा
वात ठानी रहेवानी नथी. हुं तो आपनो खास सेवक हुं. अयो कुंवर दिठा विणा नही
खाधुं ठे ते हराम करनार नथी. ॥ १ ॥ अमोए वेशवाल स सोनइए जोळव्या ॥ साण ॥
आव्युं के में मारी वींटी उतारे विसारी दीधी. ते उपरथी ॥ साण ॥ मेळव्यो अमे विवाह
उतारे हुं गयो एटले पाठलथी ए त्रणे जणाए वेशवाल कः

॥ वाते कपटाइ रची ॥ साण ॥ १३ ॥

जेहवुं ठे तेहवुं ते कहुं ॥ साण ॥ थयो कहुं के कुंवरजी तो तेमने मोसाल रही विद्या-

पड्यो ॥ साण ॥ जूपे वीधो जेद जे वाने जोया विना आमारे चाळरो नही. ॥ १३ ॥

तेम बीजो वली अरज करे उजो थइ अमे तमारा सेवक हता तोपण अमने तेना
त्य कहीश सत्यामइ ॥ साण ॥ वांको ^{१४} वाळ कर्तुं. वली तेजए अमारी साथे पण

धरो ॥ साण ॥ तुम आगल केम चाळे

अर्थ ॥ में कुंवरने तेथी तेतुं केवुं स्वरूप ते ते हुं शुं जाणुं । हे नाथ ! तमारी आगल जेवुं वन्युं ते तेतुंज कहुं हुं । ते, तुं चाकरीनो चोर थयो हुं ते माटे गुन्हेगार हुं. राजाए खरो मर्म जाणी लीधो अने निश्चय कर्तो गोतानी वातमां लखब्यो ते अर्थात् जूठो लागे ते. ॥ ३ ॥ हवे वीजो मंत्री छजो अइ राजाने अरज करवा लाग्यो के हुं आपनी पासे जुहुं बोलीश नही. सत्य कहीश. सर्प बहार वांको चाखे ते परंतु दरमां तो सिधोज चाखे ते. आपनी पासे जूठो होय ते साचो केम अइने चाखी शके ? ॥ ४ ॥

पेहेलां दिनतुं अपक्व जोजन मुजने थयो ॥ सा० ॥ विवाह अथ सर देह चिंताए हुं गयो ॥ सा० ॥ पुंठल मेढ्यो विवाह आहुं फरी जेटले ॥ सा० ॥ मारी न जोइवाट हुं गणती केटले ॥ सा० ॥ ५ ॥ काखो गोरो कुंवर में तो दीगो नही ॥ सा० ॥ मारा मननी होंश तेम नमांहे रही ॥ सा० ॥ निसुणी वचन नरिंद संशयमांहे पडयो ॥ सा० ॥ जाएयुं ए पण डिंगमोखे ते अणचब्यो ॥ सा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ प्रथमने दिवसे में खावेतुं ते अजीर्ण अवाथी वेशवाल करवाने समये हुं जंगल जवाने गयो. जेटलासां आवी पहोंचुं हुं तेदखामां मारी पाठल तेठप वेशवाल करी दीधुं. मारी राह पण न जोइ. हुं मारी ? ॥ ५ ॥ ए कुंवर काखो ते के गोरो ते काइपण हुं जाणतो नथी. मारा मननी होंश तर्जनी शुं गणती नही. वात सांचली राजा संशयमां पड्यो अने तेणे विचार कयों के आपण अ- मारा मनमांज रही ते. वीजानी साचुं बोखतो नथी. ॥ ६ ॥

एकपटथी चांचखो ॥ सा० ॥ मारी विनती एक मीजो बोख्यो प्रधान ॥ मेढ्यो जाम विवाह पासे हुंपण न हतो प्रचुजी सांचखो ॥ सा० ॥ कुंवरने बतो ॥ सा० ॥ ७ ॥ सिंहल ॥ कीधो नही अम आण जेम तेम तेहने नूपति जोलव्यो नृपनो जाणेज ते उहवाण वाह तो मेखव्यो ॥ सा० ॥ ८ ॥ एहने जतो ॥ सा० ॥ में पण ह्यो के हे राजन् ! मारी विनंति ध्यान दइने लक्षमां ह्यो. सा० ॥ आवी जोड कुंवर ॥ आगल कुंवरने बतोज कयों नथी, अर्थात् कुंवरने मने

अर्थ ॥ एकपटथी केखवायेखो वीजो प्रधान जो रीसायो हतो अने ते जाणी जतो हतो तेथी मने कहुं न्यारे वेशवाल कर्तुं ल्यारे हुं पासे न हतो. मारन् ! तेना जाणेजने समजावी जेम तेम करी रोकी राख्यो देखब्योज नथी. ॥ ७ ॥ सिंहल राजानो जाणेज थयेतुं माखम पड्युं. ॥ ८ ॥ के तमे त्यां जइ तेने रोकी राखो. में पण हे राजा के कूबडो ॥ सा० ॥ चूक्यो अवसर अने पाठलथी आवी तपास करुं हुं तो वेशवाल ॥ सा० ॥ विण दीठे तुम आगल केम दिठो

में नवि निरक्यो कुंवर काण ॥ सा० ॥ ताहरी उत्र ठायामां रहुं ॥ सा० ॥ ९ ॥ एह गुन्हेगार हुड वनो ॥ सा० ॥ कहुं ॥ सा० ॥ हुं तो स्वामी

शाकिनी तेपण एक तो मंदिर परिहरे ॥साण॥ तेम स्वामिथी सेवक
माया केम करे ॥साण॥ तेहने पण नरराये जुठो करी त्रेवड्यो
॥साण॥परख्यो बोढ्यामांहि बोखे ए हरुबडयो ॥ साण ॥ १० ॥

अर्थ ॥ कुंवर काणो हतो के कुबडो हतो ते में तेने जोघो नथी तेथी कही शकुं नहीं. ते अक्सरे में
चूक करी तेथी हुं मोटो गुन्हेगार थयो हुं. कुंवरने में दीठो नही अतां हुं केम कहुं के में तेने दीठो ठे. ?
हे स्वामी! हुं तो तमारा आश्रय तलेज रहेनार हुं. ॥ ए ॥ लोकीकमां कहुं ठे के-डाकण पण एक घर तो
ठोमे ठे. तेवी रीते सेवक जे ठे ते बीजाळनी साथे कदाच कपट करे परंतु पोताना धणीनी साथे कपट केम
करे अर्थात् नज करे. राजाए त्रीजाने पण जूठो ठे एम मान्यो. तेने भडा वगरनो बोखतो जोइ तेनी बोख
वामांथीज परीहा करी लीधी. ॥ १० ॥

चोथाने कहे जूप वारो हवे ताहरो ॥ साण ॥ जूठ कहीश तो
वांक न काढीश माहरो ॥ साण ॥ हुं रुठो नहीं कोइनो पुठ तो
कोइने ॥ साण ॥ ते माटे मुज आगल बोखजे जोइने ॥साण॥११॥
ते कहे साची वात समयने उंखखी ॥ साण॥ कह्या सरखी नही
वात न चाखे कह्या पखी ॥ साण ॥ अमे गया सिंहल राय समी
पे चिहुं जणा ॥साण॥ विवाह माटे वचन कहां एहने घणां ॥साण॥१२॥

अर्थ ॥ हवे राजाए चोथा मंत्रीने कहुं के तमारो कहेवानो वारो आच्यो ठे. जे कहुते ते साचुं कहे जो.
जूठुं कह्या पठी मारो वांक काढसो नहीं. हुं रुठ्या पठी कोइनो नथी. शिहा शुं करवी ते बाबतमां कोइने
पुठतो नथी. माटे मारी आगल जे बोखो ते विचारीने बोखजो. ॥ ११ ॥ चोथो मंत्री समयने जाणी साची
वात कहे ठे. जो के वात कहेवा सरखी नथी तोपण कह्याविना चाखे तेम नथी. तेणे कहुं के अमे सिंहल
रायनी पासे चारे जणा गया अने वेशवाळ माटे अमे तेने घणी विनंति करी. ॥ १२ ॥

मेहेनत करते जेम तेम हिंसके हांजणी ॥ साण ॥ एम कहुं कुंवर
र देखाडो नयणे शिरोमणी ॥ साण ॥ कहुं तेणे ठे मोसाळ निशा
खे विद्या जणे ॥ साण ॥ अमे हठ मान्यो कुंवर दिठा विणा नही
बणे ॥साण॥१३॥ चिहुने एकेकी कोडी सोनइए जोखव्या ॥साण॥
अमे तुम होता दास पण तेणे उंखव्या ॥साण॥ मेखव्यो अमे विवाह
थइने लाखची ॥साण॥ एम अमली घणीवाते कपटाइ रची ॥ साण॥१४॥

अर्थ ॥ अमे घणी मेहनत न्यारे करी त्यारे हिंसक ते वात पराणे कबुल करी. अमे कहुं के अमारा
मस्तकना मुगटनामणि सरखा कुंवरने अमने बतावो. तेणे कहुं के कुंवरजी तो तेमने मोसाळ रही विद्या-
न्यास करे ठे. अमे ज़ोवानी हठ करी अने कहुं के कुंवरने जोया विना अमारो चालसो नही. ॥ १३/॥
अमने चारेने एक एक कोड सोनैया आपीने जोखवी दीधा. अमे तमारा सेवक हता तोपण अमने तेना
पोताना करी दीधा. अमे लाखचमां फसावाथी तेनी साथे वेशवाळ कर्युं. वली तेठेए अमारी साथे पण
घणी कपटनी रचना करी. ॥ १४ ॥

अमे नवि दीगे कुंवर कुरूप के फुटरो ॥ साण ॥ हिंसक तो अमे
दीगे चालतो कुटरो ॥ साण ॥ एम अमे स्वामी वात हती ते वि
नवी ॥ साण ॥ ठे ए साची सर्व न जाणशो केखवी ॥ साण ॥ १५ ॥
एह पडी तकसीर करी मत वाडली ॥ साण ॥ अमने करो महारा
ज जे इच्छा राडली ॥ साण ॥ मकरध्वजने चित्त ए वात खरी वसी
॥ साण ॥ ताहरी साची वात नृपति जाणे हसी ॥ साण ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ कुंवर कदरुपो ठे के रूपालो ठे ते अमे दीगे नथी. वली हिंसके अमारी साथे घणीज कपट
रचना करी ते अमे जाणी. हे स्वामी ! जे खरी वात हती ते आपनी पासे कही ठे. ए साचीज वात ठे.
तेमां जरापण असत्यता नथी. ॥ १५ ॥ अमारी वांकी बुद्धि अवाधी ए गुन्हो अमाराधी थयो ठे. हवे
आपनी इच्छा होय तेम हे महाराज ! अमल करो. मकरध्वज राजाने ए वात साची लागी अने राजाए
जरा हसीने कहुं के हे प्रधान ! तमारी वात साची ठे. ॥ १६ ॥

साची जाणी प्रेमला अवगुण विसर्यो ॥ साण ॥ जुळ कहेवो पुण्य
गगनथी उतर्यो ॥ साण ॥ त्रीजे उल्लासे अग्यारमी ढाख ए संथु
णी ॥ साण ॥ कहे मोहन ते रीजशे जे होशे गुणी ॥ साण ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ खरी वात जाणवामां आची एटले राजाने प्रेमला खणीने दोष विस्मरण थयो. अहीं कवि कहे
ठे, जुळ पुण्यनो प्रजाव केवो ठे ? जाणे साक्षात् आकाशमांथी मूर्तिमान पुण्ये आची राजानुं मन निर्मल
कर्युं. त्रीजा उल्लासने विषे अगीआरमी ढाख कही. मोहनविजयजी महाराज कहे ठे के जे गुणी हशे ते
आ ढाखथी संतोष पामशे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

चोथे सत्य कहां थकी, थयो चूप सुप्रसन्न ॥ ते चिंहु मुक्या जीवता,
ए गुण गण संपन्न ॥ १ ॥ मकरध्वज सद् बुद्धिने, कहे वचन निःशं
क ॥ ज्ञास्यो मज सिंहल कपट, पण नहीं कन्यावंक ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चोथा प्रधाने साची हकीकत कहाथी, राजा अत्यंत खुशी थयो. ते चारेने राजाए जीवत दान
आप्युं. गुणनो समूह प्राप्त थयानी ए निशानी ठे. ॥ १ ॥ मकरध्वज राजाए हवे सद्बुद्धि प्रधानने शंका
रहित पणे कहुं के आ सर्वकपट मने सिंहल रायतुं जास्युं ठे, अने आपणी कन्यानोलेश मात्र वांक नथी २
परप्यो नर कोइ अवर, एहमां नहीं संदेह ॥ कुष्टीए मुज पुत्रिका,
मुधा विडंबी एह ॥ ३ ॥ सोरठपति कहे सचिवने, ज्यां लग्नी चंद
विलंब ॥ त्यां लग्नी कबजे राखीए, सिंहलने सकुटुंब ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मारी पुत्रीनी साथे कोइ बीजा पुरुषतुं परपेतर थयुं ठे एमां जरापण संदेह नथी; अने आ को-
|आए मारी पुत्रीने फोकट विडंबना करी ठे. ॥ ३ ॥ सोरठ देशनो स्वामी मकरध्वज राजा पोताना प्रधान
कहे ठे के हे प्रधानजी ! ज्यांसुधी चंद राजानो पत्तो लागे नहीं त्यांसुधी सिंहल राजाने तेना कुटुं-
सहित आपणा कबजामां राखवो. ॥ ४ ॥

ए उपाय नृपने गम्यो, कीधो बुद्धि प्रकाश ॥ तेरुयो सिंहल नृप जणी
जमवा निज आवास ॥ ५ ॥ नृप राणी कुष्टी सचिव, कपिला
करी प्रपंच ॥ वश राख्या मकरध्वजे, जेम मुनि इंद्री पंच ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ बुद्धिमां प्रकाश अवाधी राजाने ते उपाय सारो लाग्यो; अने तेथी सिंहल राजाने पोताने
जमवा नोतर्या. ॥ ५ ॥ त्यार पत्नी सिंहल राजा, तेनी राणी, कोढीयो पुत्र, हिंसक मंत्री अने कपिलाघाव
पांचेने प्रपंच पूर्वक मकरध्वज राजाए, जेम मुनि पांचे इंद्रियोने कवजे राखे ठे तेम कवजे करी दीधां. ॥ ६ ॥

अवर लोक किधां विदा, तत्क्षण सिंहल देश ॥ चंद निरति खेवा जणी,
रचना रचे नरेश ॥ ७ ॥ तेनी पुत्री नृप सदन, मांड्यो शत्रुकार ॥
नृप कहे पथिकने पुठजो, आजापति अधिकार ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेना बीजा सर्व समुदायने तत्काळ सिंहल देश तरफ विदाय कर्थो. त्यार पत्नी चंद राजानी
शोध खेवा सारु राजाए विचारनी रचना गोठववा मांडी. ॥ ७ ॥ प्रेमला लक्ष्मीने राजाए पोताने घेर तेडावी
अने तेणीने कष्टुं के हवे दान शाला उघामो अने जे पंथीजन तमारी पासे दान खेवा आवे तेने आजा
नगरीना स्वामी संबधी पुठपरठ करजो. ॥ ८ ॥

दान समर्पे प्रेमला, अति उष्टक मन होय ॥

पुठे आजाानी खवर, पण नवि जाखे कोय ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला लक्ष्मी अति हर्ष सहित जेजे दान खेवा आवेठे तेमने सदाव्रत आपे ठे. बळी तेउने
आजानगरी संबधी खवर पुठे ठे. परंतु कोइ ते नावतना समाचार आपतुं नथी. ॥ ९ ॥

॥ ढाल १२ मी ॥

॥ मारुजी साथीडारे साथे धणरे हाथे मद पीउरे लोळ ॥ ९ देशी ॥

जविया नृपनी बेटी गुणनी पेटी गेहृथीरे लो, बेठी दाननी शाला लो ॥ ज० ॥

मांगे जेम आपे ते तेम नेहृथी रे लो, बाळा परम कृपालालो ॥ ज० ॥ १ ॥

उत्तम गेहे जनमीने हेजे सुतारे लो, प्राये होवे दाता लो ॥ ज० ॥ पंथी

देखी करे विशेषे स्वागतारे लो, पूठे तेहने शाता लो ॥ ज० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे जव्यबीवो! हवे ते राजवाळा जे मात्र गुणनी एक पेटीज ठे ते पोताने घेरथी दान शा-
लामां आवी अत्यंत कृपायुक्त अंतःकरणथी जे जे मांगण आवे ठे तेमने जे जे तेउं मांगेठे ते हर्ष-
सहित आपे ठे. ॥ १ ॥ कवि कहे ठे के उत्तम घरमां जन्मेली कुंवरी स्वाभाविक रीते प्रायः दातार
स्वजावनीज होय ठे. हवे प्रेमला लक्ष्मी जे जे वटेमार्गुने देखेठे तेने प्रथम सुख शाता पुढी तेनी विशेषे
आगतास्वागता करे ठे. ॥ २ ॥

नगरी आजा पूरण लाजा सुंदरा रे लो, पूरण पूरव देशे लो ॥ ज० ॥ चंद

नरेशर अति अलवेशर सिंधुरा रे लो, राजा सुरपति वेशे लो ॥ ज० ॥ ३ ॥

परदेशीओ जो तमे प्रीओ गेहने रे लो, मुजनेतो तमो जालो लो ॥ ज० ॥

पंथी लहीटाणु कहे नवि जाणुं एहने रे लो, नही अम तास अलाखो ॥ज०४॥

अर्थ ॥ ते पुत्रे ठे हे जाई! तमे पूर्व देशमां अतिसुंदर अने संपूर्ण समृद्धिवादी आजाणगरी जेणे ई-
जना जेवो अत्यंत शूरवीर एवो चंद नामनो राजाठे तेने तमो ओलखोओ? ॥३॥ वली पुत्रे ठे के तमे पर-
देशीओ तेथी जो तमे तेने पीडानताहो तो तेना संबंधी सर्व वात मने कहो. ते सांजेखी पंथी-
जनो एम कहेता के अमे तेमने जाणता तो नथी एटखुंज नही परंतु अमारो देश पण जुदो ठे अने
ते देश पण जुदो ठे ॥ ४ ॥

एहवी सुणी वाणी थइ विखखाणी प्रेमला रे लो, प्रीतम गुणथी लीणी लो

॥ज०॥कन्यानी कोइ अन्या नवि चाखे कला रे लो, विरहे थइ अति जीणी लो

॥ज०॥५॥निशदिन कुरे नदीळ पूरे रोइने रे लो, महारो पियु परदेशी लो॥ज०॥

वारी मन राखे नवि संजारे कोइने रे लो, निपुणा नाइ निवेशी लो॥ज०॥६॥

अर्थ ॥ पोताना स्वामीना गुणमां लीन थयेखी प्रेमला लखी ज्यारे पंथीजनोनां एवां वचनो सांजखे ठे
त्यारे ते अत्यंत विखली पडी जाय ठे. प्रेमला लखी अनेकरीते पोताना स्वामीनी जाल मेखववा सारु
कला केखे ठे परंतु ते कांइ काम लागती नथी. पतिना विरहथी ते सुकावा लागी. ॥ ५ ॥ दिवस अने
रात ते कुर्या करे ठे. नदीना पूरनी जेम तेनी आंखमां आंसु वहे ठे. अहो! मारो स्वामी परदेशी ठे.
एम विचार लावी पोताना मनने कबजे राखे ठे अने पोते अत्यंत शाणी होवाथी पोताना मननी वात
कोइनी पासे कहेती नथी. ॥ ६ ॥

जंघा चारण जनमन तारण आविया रे लो, विमला नयरी उद्याने लो ॥ज०॥

राजादिक रंगे प्रेमला संगे जाविया रे लो, वांदि वधते वाने लो ॥ ज० ॥७॥

संयमधारी दे हितकारी देशना रे लो, वाणी अमिय समाणी लो ॥ ज० ॥

कीधां नरनारी व्रत आचारी जिनेशनां रे लो, समकित दृष्टि प्राणी लो ॥ज०॥८॥

अर्थ ॥ एवा समयमां मनुष्योना अंतःकरणना पापने निर्मल करनारा एवा जंघाचारण मुनि विमला
पुरीना उद्यानमां पधार्या; एवी वघाई वनपाळके राजाने आपवाथी, राजाजी पोताना सर्व परिवारसाथे
प्रेमला लखीने हर्ष सहित बई मुनिने वांदवा लल्लासजर आव्या. ॥ ७ ॥ ते संयमधारी मुनिराज जेमनी
अमृत समान वाणी ठे तेठे जव्य जीवोने अत्यंत हितकारी देशना देवा लाग्या. अनेक स्त्री पुरुषोने
पंच महाव्रतधारी तथा वार व्रतधारी एवा साधु, साधवी, श्रावक अने श्राविका कर्या. जिनेश्वर जगवाने
प्ररूपेला सम्यग् दर्शननो बोध आपी कइक जीवोने सम्यग् दृष्टि कर्या. ॥ ८ ॥

मुनिये कीधी प्रेमला सूधी श्राविका लो, पूरण जिननी रागी लो ॥ ज० ॥

चौद पूरवना सारनी हुइ जाविका लो, विहर्या अन्यत्र विजागी लो ॥ज०॥९॥

सहु रइ आव्या थया मन जाव्या सर्वना रे लो, पाम्या परम आनंदा लो॥ज०॥

धर्म आराधे सविविध साधे पर्वनारे लो, पुत्री समकित कंदा लो ॥ ज०॥१०॥

अर्थ ॥ ते मुनिराजे प्रेमला लक्ष्मीने शुद्ध आविका, जिनेश्वर जगवानना गुणनी संपूर्ण रागवाली बनावी. ते चौद पूर्वानो सार जे नवकारमंत्र तेनो निरंतर जाप जपवा लागी; अने अत्यंत ज्ञान्यना स्वामी एवा मुनिराज अन्यत्र विहार करीगया. ॥ ७ ॥ सद्धु परिवार पोताने घेर आव्यो. सर्वना मननी अजि-
खाषा पूर्ण अई. सर्वे परम आनंद पाम्या. हवे समकितना कंदरूप प्रेमला लक्ष्मी पर्वना दिवसोमां जेम, तेम सर्व दिवसोमां विधि पूर्वक धर्मनुं आराधन करे ठे. ॥ १० ॥

तेह् मृगाही प्रेमला लक्ष्मी धर्ममां रे लो, हुइ निपटज काही लो ॥ ज० ॥ पूजे
जिनदेवा करे नित सेवा कुशली कर्ममां रे लो, गुरुना गुणनी ग्राही ॥ ज० ॥ ११ ॥

नवकार प्रजावे आवे शासन देवतारे लो, पत्रणे पुत्रीने हरखे लो ॥ ज० ॥

मलशे तुज स्वामी अंतरजामी सेवतारे लो, पूरण सोखे वरपे लो ॥ ज० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे मृगाही प्रेमला लक्ष्मी धर्ममां अत्यंत कुशल थवाथी अने डाही होवाथी, गुरुना गुणने अंतःकरणमां धारण करी राखीने, जिनेश्वर जगवाननी निरंतर इव्य जावथी सेवा करे ठे अने ते क्रि-
यामां अत्यंत कुशल अई ठे. ॥ ११ ॥ नवकार मंत्रनो निरंतर जाप जपवाना प्रजावथी शासन देवी प्रे-
मला लक्ष्मीने हर्ष सहित आवीने कहेठे के हे पुत्री! अरिहंत परमात्मानी सेवनाना प्रजावथी तारो स्वामीनाथ तने संपूर्ण सोख वरपे प्राप्त अशे. ॥ १२ ॥

जज जगवंता मकरीश चिंता आजथी लो, एम कहीने गइ देवी लो ॥ ज० ॥

देवीनुं जाख्युं जनकने आख्युं अलाजथी रे लो, हरख्यो तात सुटेवी लो ॥ ज० ॥ १३ ॥

पंच चरणथी आवी पूरण आसता रे लो, मुखथी जजन न मूके लो ॥ ज० ॥ वंदेने

चिरनंदे चैत्यजे शाश्वतारे लो, प्रत्याख्यान न चूके लो ॥ ज० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे पुत्री! तुं अरिहंत परमात्मानुं निरंतर जजन करजे. आजथी चिंता तजी देजे. एम कहीने देवी विसर्जन अइ. देवीनां वचनो लाज रहितपणे प्रेमला लक्ष्मी पिताने कहां जे सांजलीने उत्तम देव-
वाखो ते पिता हर्ष पाम्यो. ॥ १३ ॥ पंच परमेष्ठी मंत्र उपर पूर्ण श्रद्धा थवाथी तेनो जाप मुखथी जरा यण तजती नथी. जे जे शास्वतां जिन मंदिरो ठे तेनुं अत्यंत आनंद सहित वंदन करवा लागी; अने प्रत्याख्यानमां अर्थात् विरतिपणामां पण चुक कर्याविना प्रवर्त्तवा लागी. ॥ १४ ॥

जावी तिहां तेह्वे आवी एह्वे जोगणी रे लो, वाय मधुरी वीणा लो ॥ ज० ॥

कुंवरी ते तेडी नेकी विनतीए घणी रे लो, निसुण्यां स्वर तसजीणां लो ॥ ज० ॥ १५ ॥

कोण देशथी आवी कहे समजावी मुजने रे लो, एम नृप पुत्री पुढे लो, ॥ ज० ॥

पूरवदिशे रहुं तुं सत्य कहुं तुं तुजने लो, ताहरे कारण शुं ठे लो ॥ ज० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जवितव्यताना योगे एवा समयमां एक योगिनी ते स्थले आवी चढी. ते अत्यंत मीठीवीणा बगाडती हती. कुंवरीए तेणीने स्नेहथी तेडावी विनंति करी अने तेणीनी पासे वीणाना सुंदर जीणा स्वरनो आनंद लीधो. ॥ १५ ॥ राजकुंवरीए ते योगिनीने पुढुं के तमे कथा देशथी आख्यांते ते खुलासाथी कहे. योगिनीए कहुं के तुं पूर्व दिशीमां रहुं तुं ते वात सत्य ठे. परंतु ते वात पुढवातुं तमारे शुं कारण ठे ? ॥ १६ ॥

कनक वरणी रूपे घरणी रूनी ए योगिणी रे लो, बैरागे चित्त जीनो लो, ॥ ज० ॥ चीवररंगी बुद्धिचंगी सुंदर मुखी जोगिणी रे लो, गावे चंद नगीनो लो ॥ ज० ॥ १७ ॥ कोणठे तिहां राजा गरीब निवाजा कहो खरी रे लो, योगण ताम परंपे लो ॥ ज० ॥ तिहां चंद नरेसर काया केसर जाकरी रे लो, जेहूथी अरियण कंपे लो ॥ ज० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ सुवर्ण जेवी कान्तिवाली, सुंदर वेषने धारण करेली, बैराग्यथी अंतःकरणमां जिंजायेली, रंगित वस्त्रवाली, मनोहर बुद्धिवाली, सुंदर मुखवाली, ज्ञान रसनी जोक्ता एवीते योगिनी चंद नृपतिनां गीत गाती हती. ॥ १७ ॥ हे योगिनी ! ते देशमां गरीबोलुं आश्रयस्थान एवो क्यो राजा ठे ? खरी बात कहो. ते सांजली योगिनीए कष्ट के केशरना जेवी जेना शरीरनी मनोहर कान्ति ठे अने जेनाथी कुस्मनो धुजे ठे एवो ते देशमां चंद नामनो राजा ठे. ॥ १८ ॥

गाळं यश तेहनो खाळं एहनो टुकनो रे लो, मुजने प्राणथी प्यारो लो ॥ ज० ॥ कीधो तस माते कोइ वाते छुकनो रे लो, मुक्यो में तव न्यारो लो ॥ ज० ॥ १९ ॥ तिहां हुं सुखथी तेहना दुःखथी निसरी रे लो, एम हुं तीरथ माटे लो ॥ ज० ॥ चंद सरीखो पुरुषन निरख्यो को फिरी रे लो, ठाती विरहे फाटे लो ॥ ज० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ हुं तेना यशजुंज गायन करूं छं. तेतुंज अन्नखाळं छं. ते मने प्राण करतांपण वधारे वहाखो ठे. तेनी उरमान मावाए तेने कोइक कारणथी कुकडो बनाव्यो ठे. तेम अवाथी में तेने तजी दीधो ठे ॥ १९ ॥ त्यां हुं सुखथी रहेलीहती; परंतु आ तेतुं दुःख लागवाथी हुं तीर्थयात्रा माटे निकली पनी छं. चंद राजा समान बीजो कोइ पुरुष फरी अत्यार सुधी देखवामां आव्यो नथी. तेना वियोगथी माळं अंतःकरण चिराइ जाय ठे. ॥ २० ॥

स्वामि नामे पामी आनंद प्रेमला रे लो, चाली अखधु चेळी लो ॥ ज० ॥ ताते पण जाणा योगिणी वाणी अटकली रे लो, कन्या जाणी चित्रावेळी लो ॥ ज० ॥ २१ ॥ ताते कळुं साची हुइ दीकरी रे लो, फलशे धर्मनो वेळो लो ॥ ज० ॥ परण्यो ए पटंतर निपट डुरंतर देशांतरी रे लो, ए तो मेळो दोहिलो ॥ ज० ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला खडी पोताना प्राणनाथतुं नाम सांजलताज हर्ष पामी अने ते योगिनीने साथे छइ पोताना पितापासे आवी. मकरध्वज राजाए पण योगिनीनी बात सांजली खरोमर्म जाणी लीधो अने प्रेमला खडीने कळुं के हे पुत्री तुं चित्रावेळी समान ठे. ॥ २१ ॥ पिताए कळुं के हे पुत्री तारी जे याचना हती ते साची उरी अने तारी आराधनाथी धर्म फलीपूत अयो. तारी साथे गुप्त जेदथी परणनार देशांतरनो रहेनार ए महा कुशल पुरुषठे अने तेनो मेळाप अयो पण बहुज सुस्केल ठे. ॥ २२ ॥

धीरजतुं धरजे परहा करजे आंमला रे लो, दीए एम जनक दिला सा लो ॥ ज० ॥ निगमे एम दिहा पियु पियु जहा प्रेमला रे लो,

धरती प्रीतम आशा लो ॥ ज० ॥ २३ ॥ चंद्र नृपतिनो संबंध हवे
तमे सांजलो रे लो, कीधी जे वात विमाते लो ॥ ज० ॥ सुख दुःख देखी

चूलो मत कोइ आ फलो रे लो, जोर खिखितनी वाते लो ॥ ज० ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ प्रेमखा लखीने तेनो पिता दिलासा आपी कहेढे के हे पुत्री तुं धैर्य धारण करजे अने मनमां आवता आमलाने दूर करजे. पितानां वचनथी प्रेमखा लखी जीजना अग्रजाग उपर पतिनुं स्मरण राखती दिवसो निर्गमन करे ठे अने पतिना मेलापनी आशा धारण करी रही ठे. ॥ २३ ॥ कविराज कहेढे के हवे चंद्रराजानी शी दशा तेनी उरमान माताए करी तेनो विस्तारथी हेवाळ कहुं हुं ते सांजलजो. आ जगतमां सुख अने दुःख प्राणीउने प्राप्त थतां जोइ कोइ जूळमां पखशो नहीं अने ब्यां त्यां फां फां मारशो नहीं. ए सर्व कर्मने आधीन ठे तेनी पासे कोइनुं जोर चाळतुं नथी. ॥ २४ ॥

एह कथा श्रोताने ज्ञान प्रकाशनीरे लो, मूरखे निसुणी निगमी लो ॥ ज० ॥

जाखी मोहन विजये त्रीजा उल्लासनी रे लो, सुंदर ढाळ ए बारमी लो ॥ ज० ॥ २५ ॥

अर्थ ॥ आ वार्ता श्रोताउने ज्ञान प्राप्त करावनारी ठे अने तेमां जे मूर्ख हशे तेतो सांजलीने ग्रहण नहीं करतां गुमाचीदेशे. मोहन विजयजी महाराजे त्रीजा उल्लासनी सुंदर बारमी ढाळ उपर प्रमाणे कही.

॥ दोहा ॥

कुर्कटचंद्र थया पढी, थयो एक मास व्यतीत ॥ नकरे प्रगट गुणावली,
सासु पीतल प्रीत ॥ १ ॥ आज्ञा नगरीना जन सकल, विना नृपति
अकलाय ॥ जइ प्रधानने विनव्युं, अम जेटावो राय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंद्र राजाने कुकडो वनाव्याने एकमास वीती गयाठतां गुणावली राणी ते वात कोइनी पासे जाहेर करती नही. ते जाणती हती के सासुनी प्रीति खोटी ठे. ॥ १ ॥ आज्ञा नगरीनी सखली प्रजाने न देखवाथी अकलावा मांडी तेथी तेमाणे प्रधानने जइ विनंति करीके चंद्रमहाराजानो अमने मेलाप करावो.

जो नृप निरखावो नहो, तुमे आज सुविशेष ॥ तो तुमे अमने शीख
द्यो, वसशुं जइ विदेश ॥ ३ ॥ दया विदुणो धर्म जेम, कुलविण नर
जवजेम ॥ दंती दंत विना थया, नृपविण नगरी तेम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जो राजा साहेबनो मेलाप आज्ञे अमने सारी रीते करावशो नहीं तो अमे विनंति करी ए के अमने अहींधी जवानी रजा आपो. अमे बीजा देशमां जई रहेशुं. ॥ ३ ॥ जेम दयाविनानो शोचतो नथी, जेम उत्तम कुलविनानो मनुष्यनो जव शोचतो नथी, जेम दंतुशखविना हाथी शोचतो नथी, तेम राजाविना नगरी शोचती नथी. ॥ ४ ॥

राजा राज्य प्रजा सुखी, एह रीति सर्वत्र ॥ वनमांहे स्वामीविना,
परवरतुं एकत्र ॥ ५ ॥ सचिव कहेरे सहोदरो, में पण नृपति न
दीठ ॥ मुज पण एहवी कल्पना, हैडामांही पशठ ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ राजा राज्यासन उपर होय त्यारेज प्रजा सुखी होय ठे. ए रीति सर्वत्र ठे. तेथी जो अमारो स्वामी देखवामां नहीं आवेतो अमे सर्वे वनमां एकठा जइ रहेवानो विचार कर्षो ठे. ॥ ५ ॥ प्रधाने कहुं

के हे ज्ञाफल में पण राजाने घणा वखत थया दीना नथी तेथी तमे जेम धारोबो तेवी धारणा मारा
श्रंतःकरणमां पण थइ रही ठे ॥ ६ ॥

कहीश विचारी एहनो, तमने सरवे जेद ॥ नगरी मांहि सुखे
रहो, कोशन करशो खेद ॥ ७ ॥ सनमानी सचिवे प्रजा, पहोता
सहु आगार ॥ वीरमतीने मंत्रीए, कछो प्रजा अधिकार ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ते संबधी विचार करी तथा तपास करी जे बात जाणवामां आवशे तेनो मर्म तमने हुं जणा-
वीश. तमे नगरमां सुखे रहो. कोइ खेद करशो नही. ॥ ७ ॥ प्रधाने प्रजामंखने विवेक युक्त समजावी
सन्मान साथे विदाथ कर्थावाद सहु पोत पोताने घेर गया. त्वार पढी वीरमतीने राणीने प्रधाने प्रजामं-
खनो सर्व हेवाज जणाव्यो. ॥ ८ ॥

॥ ढाल १३ मी ॥

॥ राग बिहावडो ॥ उरो उरो रे गिरधारी उरो रे, तारा पगनोरे
समारू तोरो रे ॥ ए देशी ॥

तेह मंत्री माता जणी कहे, एम नूपति ठानो केम रहे ॥ आवी मुजनने कहे
प्रजा, अमने वेलासर थो रजा ॥ १ ॥ शाने राख्यो तमे नृप संग्रही, ए तो
वात कांइ वारू नही ॥ रीस चक्रतो तमे थो गाढी, पण नकरो मति तमे स्त्रीवाली ॥ १ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए आवीने वीरमतीने कछुं के हे राजमाता हवे राजाजी ठाना केवीरीते रहीशकशे? प्र-
जातो मने वारंवार आवीने कहे ठे के अमने विदेश जवानी जखदी रजा आपो ॥ १ ॥ तमे राजाजीने
कवजे राख्याठे ए बात कांइ सारी लागती नथी. तमने जो रीस चढे तो सुखेथी मने गाळो देवा मांडजो,
परंतु आवी स्त्री बुद्धि करो नही स्त्रीनी मति पानीए एवी कहेवत साची करो नही. ॥ १ ॥

नित्य प्रत्ये पुरजनने शुं ज्ञाखु, जेम तेम करी तेमने हुं राखुं ॥

मास थयो एम एक घणो, तोये पार न पाम्यो हुं तुम तणो ॥ ३ ॥

सहु लोकने मन संशय थयो, नृपचंद न दिसे कहां गयो ॥ नृप

विण राज विधुंसखां, ते तो ठाखे उखल बे मुशखा ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ नागरिक लोको हमेशां आवी मने पुढ्या करेठे, तेठने हुं शुं जवाब दठं? तेठने महा महेनते
समजावीने राखुं हुं. लोकने धीरज आपता एक मास वीती गयो परंतु हुं तमारा श्रंतःकरणो कांइ पार
पामी शकतो नथी. ॥ ३ ॥ सर्व लोकना मनमां एवी शंका थइठे के राजाजी देखाता नथी तेथी कथां गया
हशे. लोको कहेठे के राजा विनानी राज्यगदी तेतो खाखी खांडणीयामां बे साबेला राखवाजेवुं ठे. ॥ ४ ॥

तमे मानो अथवा नवि मानो, तमे चंदने राख्यो सही ठानो ॥

वेठा तमे ठो मोटी गादी, घणी जावा थो ठोकरवादी ॥ ५ ॥

जाण्यो कारण लोक अशातानो, पण मन नवि जेथो विमातानो ॥

मंत्रीए कछुं देइ तानो, पण न चडे पावइए पानो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तमे मानो के न मानो पण लोको कहेणेके चंद्रराजाने तमे गुप्त राख्यो ठे. तमे मोटा राज्यासने षडी वेठांठो पण तेम करतुं ते ठोकरवादी जेजुंठे माटे ते बहु सारुं नथी. ॥ १ ॥ वीरमतीए लोकने जे अशाता थती हती तेजुं सर्व कारण जाण्युं परंतु तेणीतुं मन खेशमात्र पळट्युं नही. मंत्रीए चानक लागे तेवां घणां वचनो कहां परंतु पावैयाने जेम पानो चडे नहीं तेम तेने पण कांइ असर थइ नही. ॥ ६ ॥

कहे वीरमती सुणरे मंत्री, में तो चंद नथी राख्यो यंत्री ॥ वांक
ए ठे पण सवि तारो, केम अवगुण गाय तुं मारो ॥ ७ ॥ हृष्यो
चंदजे हतो मुज प्यारो, तुज सरखो नहीं कोइ हत्यारो ॥ कहेवो
थइ आठ्यो ठे नाह्यो, वली शुं करवा तुं उमाह्यो ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीए कहुंके हे मंत्री में कांइ चंद्रराजाने कबजे राख्यो नथी. ते बावतमां सघलो तारो वांकठे. तुं केम मारा अवगुण ज्यां त्यां गायठे? ॥ ७ ॥ मारा वहाळा चंदने तेंज हृष्योठे. तारो जेवो कोइ हत्यारो (पातकी) नथी. वली मारी आगल आची केवो डाह्यो अइने वातो करेठे अने कहेके हवे तुं शुं करवा धारेठे. ॥ ८ ॥

बहु दीन थया वाततो अमे लाधी पण राखी में ताहरी बाधी ॥ हुं
जुंकीतो तुं थ्यो रूडो, एक डुरमुखठे बीजो कूडो ॥ ९ ॥ जो अव
गुण गाइश तुं मारो, उखेलो उखेझीश हुं तारो ॥ चुए वादो वादे
कहेवा, कोना नलीआने कोना नेवा ॥ १० ॥

अर्थ ॥ मारा जाणवामां आ वात बहु दिवस थया आवीठे, परंतु तारी लाज जाखववा में ते ढानीवात राखीठे. हुं तो जुंकीतुं परंतु तुं शुं सारो ठे? एकजुं मोहुं जेवा जोगनथी अने बीजो महाकपटीठे, एवो घाट थयो ठे. ॥ ९ ॥ जो तुं मारा अवगुण गाइश तो हुं तारे माटे बोलवामां कचाश राखीश नही. बहु वाद विवाद करी लवारामां सारनथी. कोइनां नेवां चुवेतो कोइनां नलीआं चुवे ज्यां त्यां ठिबोठे. ॥ १० ॥

कहे मंत्रीमाता एम कां जाखो, थया घरडां पण समज न राखो ॥
में नृप हृष्यो तेहनो कोइ साखी, एम जीवती न गला ए मांखी
॥ ११ ॥ बाइ बोल विचारी ए शुं बोळ्या, केम वाहोठो एम अण
तोळ्या ॥ काढशो खोटे काढण केहो, तमे कांइक प्रजुधी तो बीहो ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए कहुंके हे राजमाता आडुं शुं बोखोठो? हवे वुरु थयाठे, कांइ समजण राखो तो ठीक में राजाजीने मारीनांख्या एवातमां कोइ साह्यी हशे के नही! शुं जीवती मांखीतो गलाशे नही? ॥ ११ ॥ हे माताजी! आम वगर विचारे शुं बोळि नांखोठो. आतो तोळ्याविना फेंकवा मांख्या जेजुं करोठो. खोटो वांक काढी शुं लाज काढशो. कांइ परमेश्वरनीतो बीक राखो. ॥ १२ ॥

एह शीखनी वात कह्या माटे, तमे कीधुं लूण घणुं आटे ॥ जाण्युं
में तमे थायो राजी, पण तमे खेळ्या उलटी बाजी ॥ १३ ॥ माता
एतो रूकी नही जासा, एम कीजे नही जाची हासा ॥ हुं नृप
हणुं केने बहाने, बाइ बोलोए एजुं जे कोइ माने ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ मे तो तमने जरा शिखामणनी वात करी तो तमे तो साधुं छोट करतां वधारे वृष जेखववा जेवुं कर्तुं. हुं तो एम जाणतो हतो के मारी वातथी तमे राजी अशो परंतु तमे तो अखलीज बाजी खेखवा मानी. ॥ १३ ॥ हे राजमाता ! आधुं बोखुं ते सारू कहेवायनही. वली हे जाजीजी ! आवी मस्करी पण होय नही. मने राजाजीने मारवानुं शुं कारणे? बाइ एवुं बोखोके कोइ साधुं माने. ॥ १४ ॥

कहे वीरमती मंत्री तेकी, करि चंदनी वात ते आवी ठेडी ॥ एक उघामो जो एक ढांको, होवे वांके लाकरु वेज वांको ॥ १५ ॥ हुं तो कहुं हुं वात तने घरनी, नृप साधे विद्या विद्याधरनी ॥ नाम ए चंद तणुं नवी लीजे, कोइ आपण नवही कला कीजे ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीए मंत्रीने खानगीरीते बोखावी कछुं के तमने चंदनी वात आवीरीते ठेडवामां शुं ला-जठे. एकनुं उघाडतां बीजातुं ढंकाशे नहीं. वली वांके लाकने तो वांको वेज पडे. ॥ १५ ॥ हुं तमने एक वानी वात कहुं हुं. राजातो विद्याधरनी विद्या साधे ठे. टुंकामां कहुं हुं के हवे चंदनुं नाम खेवानी जरूर थी. कांइक नवीन रचना हवे करवानी जरूर ठे. ॥ १६ ॥

मुज मंत्री तुं तैम हुं राजा, वजडावो जइने जशवाजा ॥ जो मुज कछुं चित्त नवि धर्युं, जाणीश तो तुं तारू कर्तुं ॥ १७ ॥ जीहां चू पतिथइ हुं सन्मुखी, तिहां राजा राज्य प्रजा सुखी ॥ कहे मंत्री धरीने मन शाता, ए में तो प्रमाण कर्तुं माता ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तमे मारा मंत्रीने हुं तमारी राजा एवो उदघोषणानो डंको वगनावो. आ मारी वातजो बराबर चित्तमां राखी अमल करशो नहीं तो तमे जे करशो तेनो पाको पस्तावो तमने थशो. ॥ १७ ॥ ज्यां हुं, प्रगदरीते राजा अइश त्यां राजा अने प्रजा वने सुखीथशे. प्रधाने उंडो विचारकरी मनमां शांति धरीने जवान आप्यो के हे माता मे आपनी वात अंगीकार करीठे. ॥ १८ ॥

अइ राजी वीरमती राणी, ए कही तेरमी ढाख गुण खाणी ॥
त्रीजा उद्घांस तणी वारू, एह मोहने श्रोताजन सारू ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ प्रधाननां वचनथी वीरमती राणी खुशीअइ. गुखनी खाणरूप त्रीजा उद्घांसनी तेरमी ढाख मोहनविजयजी महाराजे श्रोताउने सारू अति मनोहर करीठे. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

एक वात कर तुं हवे, परह जइ वजडाव ॥ अइ आज्ञानगरी तणी, वीरमती नर राव ॥ १ ॥ जो एहनी आणा प्रजा, नही माने एणी वार ॥ ते जाणशे तेहनुं कर्तुं, ते नहीं नगरी मोजार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीए प्रधानने कछुंके हे मंत्री तमे हवे एक काम करो. नगरमां जइ ढंढेरो पिटावोके आज्ञानगरीना राजा हवेथी वीरमती थयाठे. ॥ १ ॥ वली एउं पण ढंढेरो पिटावजो के लोको आ वख तथीज तैमनी आक्षा शिर नहीं चढावे तो तेनुं फल तेउं पुरीरीते जोगवशे पटहुंज नही पण तेने नगर वधार करयामां आवशे. ॥ २ ॥

आज्ञा जस अलखामणी, यमपुर वल्लज जास ॥ ते अनमी थाउं
सुखे, एम कहो वचन प्रकाश ॥ ३ ॥ मंत्रिए फेर्यो पडह, वीरमती
आदेश ॥ नगरी जन निसुणी कहे, अइ अइ अयं विशेष ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली एवी रीते उद्घोषणा करावोके जेने आज्ञानगरी अलखामणी लागती होय अने यमपुरी
वहाली लागतीहोय ते वीरमतीने नहीं नमतां सुखी रदेहुं होय तो जखे आडाइ करो. ॥ ३ ॥ मंत्रीए
ज्यारे वीरमतीना हुकमथी आवो पडह वजडाव्यो त्यारे नगरनां लोको आश्चर्य पामी बोखवा लाग्याके
आतो वली जारे नवाइ लागेने. ॥ ४ ॥

नारीपति नर सांजव्या, नरपति नारिविहीन ॥ ए तो अचरिज सां
जव्युं, आज्ञामांहे नवीन ॥ ५ ॥ स्त्रिया राज्य नगरी अयुं, किहां
नर गथा विवेद ॥ पडह सुणीने सकलजन, चित्तमां पाम्या खेद ॥६॥

अर्थ ॥ पुरुषना स्वामी स्त्री होय एहुं तो सांजवामां आव्युं नथी; अने तेवीरीते पुरुषना स्वामी स्त्री
अयानुं आश्चर्य तो मात्र आज्ञा नगरीमांज सांजव्युं. ॥ ५ ॥ शुं पुरुषोनो नाशअथो के आ नगरीमां स्त्री
राजा अयो? आवो पडहो सांजलीने नगरना सर्व लोको मनमां बहुज खेद पाम्यां. ॥ ६ ॥

वीरमतीना जयथकी, सखे कर्तुं प्रमाण ॥ राज रुद्धि एम जो
गवे, राणी अमली माण ॥७॥ वचन नखोपी कोइ शके, शुरा कोण
सामंत ॥ ते संजारे चंदने; रुठ्यो जास कृतंत ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीना त्रासथी सर्व लोकोए मंत्रीनी उद्घोषणा मान्यकरी. हवे राणी पोताना अमलमां
मस्त रहेली राज्य वैजवनो लपजोग करे ने. ॥ ७ ॥ वीरमतीनी आज्ञा कोइपण खोपी शकतुं नथी.
पढी जखे ते शुरवीर योयो होयके मोटो सामंत होय ! अने जे चंद्रराजाने कदापि याद करीदे तो तेने
तो कृतांत जे काळ ते कोप्योज समजवो. ॥ ८ ॥

॥ ढाल १४ मी ॥

॥ इण पुर कंबल कोइ न खेसे ॥ ए देशी ॥

राणी मंत्री उपर हरखी, जाण्युं जोडी मिली मुज सरखी ॥ जेम हुं गाळं तेम
ए वजावे, चंद एणे करी मुक्यो गावे ॥ १ ॥ एक दिन सुमति धरीमन ठागो,
वीरमतीथी वाते लागो ॥ बाइजी तमे राज्य सुधार्यो, चंद तणो वारो विसार्यो ॥१॥

अर्थ ॥ वीरमती राणी मंत्री उपर अत्यंत प्रसन्न अइ. तेणीए जाणी लीधुं के जेवी जोइए तेवी जोडी
मली गइ ने. हुं जेम गाळं हुं तेमज ए वगाके ने. अर्थात् मारा हुकमने अनुसरतुंज कार्य करे ने. ए-
टखुंज नहीं पण चंद्रराजा संबंधी वात पण लचारतो नथी. जाणे चंदने डावो करी मुक्यो होय नही. ॥१॥
एक दिवस सुमति प्रधान ठावको अइ वीरमती साथे वातो करवा बेठो. हे राणीजी ! तमेतो राज्यनी एवी
सुधारणा करी के कोइ चंदने संजारतुंज नथी. ॥ १ ॥

कोइ पकळ्युं कोइशुं न उपाके, काम तमारूं कोन बिगाडे ॥ एहवीतो कोणेश
नकरी, जेला जळ पीए वाघने बकरी ॥ ३ ॥ चाम तणा जो दाम चळवो, तो
आवी नकरे कोइ दावो ॥ कोइन जरे पगळुं अणजाणी, रदेशे युगे युग एह कहाणी ॥४॥

अर्थ ॥ कोइनी पकेली चीज अन्य कोइखेतुंज नथी. वली तमारूं काम पण कोइ वगाडतुं नथी.
राजातो घणा थया परंतु तमारा जेवुं राज्य कोइशुं नथी. इनसाफ तो एवो ठे के वाघने बकरी एक आरे
पाणी पीए ठे. ॥ ३ ॥ जो तमे चामडानी नोटोकरी तेने नाण रूपे चलावशो तोपण तमारी सामे कोइ
वांधो लावनारनथी. कोइ पण एवो अज्ञान नथी के तमारी सामे पगळुं जरी शके. जो तेम करशो तो
जुगे जुग तमारूं नाम रदेशे. ॥ ४ ॥

चूप घणां जोया वली जोइश, पण तुम आगल सघला पोइश ॥ न
धरो खेद युवति थया माटे, सहुने धरणीठे शिर साटे ॥ ५ ॥ अच
रजो वृद्धावस्था पामे, थइ बेवड सहुने शिर नामे ॥ खरूं वृद्धपणुं त
मतणुंबाइ, नृपति घणे जे कोट नमाइ ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ में अनेक राजा जोयाठे, वली जोइश खरो, परंतु ते सघला तमारी पासे ढेढ जेवा लागेठे.
तमे स्त्री थयां तेथी खेद करशो नही. जाणे ते सघलाठेने पृथ्वीतो शिर साटे होय ठे. ॥ ५ ॥ बीजा जेठ
वृद्ध थइ जायठे तेठं सर्वे तदन वांका वली जइ बीजाठेने पोताना मस्तक नमावी नमे ठे. तमारूंज वृद्ध-
पणुं खरूं के जेणे घणा राजाठनां मस्तक नमाव्यां. ॥ ६ ॥

निसुणी वीरमती थइ राजी, पण निसुणी मन मांहे न लाजी ॥ हे मंत्री सेवक
तुं महारो, कथन नहीं उल्लंघुं तहारो ॥७॥ मंत्री मनमां चिंते माया, वाघ तणे
बोलावे थाया ॥ पिंजरमांहि कुंकट एहवे, सुमति मंत्रीए दीठो तेहवे ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ प्रधाननां एवां खुशामतनां वचनो सांजली वीरमती राजी थइ, परंतु ते निर्गुणीने मनमां जरा-
पण शरम आवी नही. मंत्रीने तेणीए कळुं के हे मंत्री तमे मारा खरा सेवकठो. तमारूं वचन हुं कदापि
लोपीश नही. ॥ ७ ॥ मंत्री मनमां कपटथी एवुं चिंतवेठेके आपणे तो वाघनुं बोलावुं ठे. तेवामां ते सु-
मति मंत्रीए पांजरामांहे कुंकडाने दीठो. ॥ ८ ॥

वाइ तमे राख्यो शुं विचारी, पिंजरीए पंखी परधारी ॥ के कोइ देव तमे वश
कीधो, एहनो तो जोशे उत्तर दीधो ॥९॥ बोली वीरमती कोइ घाटे, ए मुज व
हुने रमवा माटे ॥ लीधो अमे पंखीवेचातो, राख्यो विचारो माहुथातो ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे राणीजी आ ते तमे शुं विचारकरिने आ पहीने पांजरामां पुरी राख्योठे? शुं कोइ देवनेतो
वश करी राख्यो नथी? आदलो तो खुदासो करवो जोइशे? ॥ ९ ॥ वीरमती कांइक युक्तिपुर्वक विचार
करी बोलीके मारी बडुने आनंद करवामाटे ए पक्षी राखेलठे. ए विचारो बडु हेरान अतो हतो तेथी तेने
वेचातो लहने राखेलठे. ॥ १० ॥

राख्योळे जीवदयाने जाणी, ज्यां लगी एहनो दाणो पाणी ॥ खाधुं ए पण खेखे ल
गाडे, प्रभु जजवामुज वेहेली जगाडे ॥११॥ कहे मंत्री बाइजी कदेशो, पण द
फतर न चळ्यो ठे पैसो ॥ तुम जंडार नथी मुज ठानुं, केम करी कल्पित वात ए मांनुं१२

अर्थ ॥ जीवदया सचवाशे एम जाणीने तेने राखेलळे परंतु ज्यां सुधी तेनो दाणोपाणी आपणे त्यां
हशे त्यां सुधी रदेशे. ए तो जे खायळे ते हक करेळे. परमेश्वरनुं जजन करवा सवारमां रोज वेहेलां मने
जगामेळे. ॥ ११ ॥ मंत्रीए कळुंके हे राजमाताजी ! आप गमे तेस ते बाबतमां कहो परंतु वेचातो लीधा
बाबत एक पैसोपण चोपके उधरेल नथी. वली आपनो खजानो माराथी अजाखोनथी. तमे जेटली क-
ल्पित वात कदेशो ते हुं केवीते मानीश ॥ १२ ॥

हुं घरनोहुं मुजने जाखो, मुजथी तो शुं अंतर राखो ॥ वीरमती कहे रे शुं द
गजे, एहमांही तुं कांइ न समजे ॥१३॥ पैसानुं शुं मुजने पुढे, प्रदेणुं तो मुज
पासे घणुं ठे ॥ जूषण एक दइ सुप्रसिद्धो, ए कुर्कटमें विक्रय लीधो ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हुं तो तमारो पोतानोजडं. माराथी शुं ठानुं राखोणे? वीरमतीए कळुंके आ तमे शुं माथाकुट
करोणे? तेमां तमे कांइ समजतानथी. ॥ १३ ॥ तमे पैसा संबंधी शुं वात करोणे? पैसानी जरूर शीळे,
मारी पासे घरेणुं घणुंठे. तेमांथी एक सारो दागीनो आपीने ए कुकडो में वेचातो लीधोळे. ॥ १४ ॥

एहनी वात न पूठीश मुजने, एकांते वारुहुं तुजने ॥ बीजी वार उच्चार करीशजो,
तुं पण एहवो थाइश बीजो ॥ १५ ॥ मंत्री एम निसुणीने थरक्यो, उत्तर कहेवा
अधर न फरक्यो ॥ एहवे शदन प्रदेशे बेठी, रूदती तेणे गुणावली दीठी ॥१६॥

अर्थ ॥ हवे ए कुकडासंबंधी वात फरीमने पुडशोनही. आ एकांतळे तेथी तमने खास ना पांशुं हुं के
जो बीजी वार ते बाबत पुडशो तो तमो पण तेना जेवा बनीजशो. ॥ १५ ॥ वीरमतीनां एवां वचनो
मंत्रीए सांजदथां के तरत जते थरथरी गयो अने बीहुं वचन काढवाने तेनो होठ पण फरक्यो नही. एवामां
पासेनाज चागमां बेठेळी गुणावलीने तेणे रुदन करती दीठी. ॥ १६ ॥

चंद प्रिया लखी अहार उंली, मंत्री समजाव्यो थइ जोली ॥ ए कुर्कट मुज पियु सु
विवेकी, एम देखाडे उंली ठेकी ॥ १७ ॥ मंत्री हृदये कौतुक जास्युं, वीरमतीने
पण न प्रकास्युं ॥ समजी रह्यो मंत्री मनमांहे, कांइ नवी आराहे विराहे ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ गुणावलीए जोलीअइने अहरोनी एक छींटी लखी मंत्रीने कळुंके “एकुफनोतो मारो अत्यंत
विवेकी पतिळे” एम देखाणीने छींटी जुंसीनांखी. ॥ १७ ॥ मंत्री पोताना अंतःकरणमां आश्चर्य पाव्यो;
परंतु वीरमतीने तेणे कांइ कळुंनहीं. पोताना मनमांज समजी रह्यो अने आराधना के विराधना कांइ करी नही

वीरमतीने प्रणमी नेहे, ते मंत्री आव्यो निज गेहे ॥ चौदमी
त्रीजा उल्लासनी चाखी, ढाल ए मोहने रस अजिवाषी ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ पढी वीरमतीने अत्यंत प्रेमपूर्वक प्रणाम करीने मंत्री पोताने घेर आव्यो. ए प्रमाणे त्रीजा
उल्लासनी चौदमीढाल मोहनविजयजी महाराजे रसना अजिवाषीने माटे कही. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

वीरमतीए चंदने, कीधो पक्षी वेश ॥ वात प्रसिद्ध थइ घषी,
परि परि देश विदेश ॥ १ ॥ जण जण तेह विमातने, दीधो अ
ति धिक्कार ॥ कीधो राज्यनी लालचे, सुतने विहंगाकार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीए चंदराजाने पक्षीरूपे बनावी दीधो एवी वात अनुक्रमे देश परदेशमां बहुज फेळाइ गइ. ॥ १ ॥ दरेक मनुष्ये ते वीरमती उरमान माताने अत्यं धिक्कार आय्यो. लोको बोखवा लाग्याके मात्र राज्यनी लालचधी पुत्रने पक्षीरूपे बनावी दीधो. ॥ २ ॥

पण सहु वीरमती जये, चसकी न शके कोय ॥ वातकरे मोटा
तणी, घषी विमासण होय ॥ ३ ॥ वीरमती निर्जय थकी, पाळे
राज्य अखंरु ॥ आचीने केइ नम्या, पुहवी पाल प्रचंड ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ परंतु वीरमतीना जयधी सर्व कोइ डरी गयेखा होवधी कोइ वात म्हों मांशी उचारी शकता नथी. कहेवतळेके मोटानी वात करीने पाठळ घणो पस्तावो करवो पडेढे. ॥ ३ ॥ वीरमती निर्जयने अखंडपण राज्य करटे अने तेना बलधी अनेक प्रचंरु पृथ्वीपतिठं तेणीनी पासे आची नमवा लाग्या. ॥४॥

शक्ति अर्चिती जगत्मां, वीरमतीनी जोर ॥ वक्र थको जे वक्र
ते, कर्या पाधरा दोर ॥ ५ ॥ एहवे हेमरथ एक ठे, हेमालयनो
रूप ॥ तेणे वीरमती तणुं, जाण्युं सयल सरूप ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जगत्मां वीरमतीनी शक्ति अर्चित्यठे एवुं फेळातां जे वांकाळधी पण वांकाहता ते सघ-
खाळने तेणीए सिधा करी दीघा. ॥ ५ ॥ एवा समयमां हिमालयनो हेमरथ नामनो एक राजाठे तेणे वीरमतीं सघळं वृत्तान्त जाणी लीधुं ॥ ६ ॥

मान हीन ते थयो हतो, चंद थकी बहुवार ॥ ते आजा लेवा
जणी, थयो रूप हुंशीयार ॥ ७ ॥ लेख लखीने पाठव्यो, वीरम
तीने झूत ॥ रंडे आव्यो जाणजे, ठेरयो जे रजपुत ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ते हेमरथराजा, चंद राजाधी बहु वार पराजव पाय्यो हतो. तेथी आ समये आचानगरीतुं राज्य लेवा ते राजा तैयार थयो. ॥ ७ ॥ ते हेमरथ राजाए एक पत्र लखी दूतनीसाथे ते पत्र वीरमती उपर मोकळ्यो. तेमां तेणे जणाव्युंके आ हत्रियने जे वारंवार ठेव्यो हतो तेथी हे रंडा तुं जाणजे के हुं आनवाने तैयार थयोळुं ॥ ८ ॥

॥ हाख १५ मी ॥

॥ यत्तनी देशी ॥

आव्यो दूत खंधी धरतीने, लेख दीधो वीरमतीने ॥ वांचीने जोयुं राणी, नख
शिलख लगे रोष जराणी ॥ १ ॥ रे रे झूत कहुं शुं तुजने, तुजने डुहवे खामी
मुजने ॥ जइ रंना पुत्रने कहेजे, होय माणस तो निरवहीजे ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ते दूते पृथ्वीने उलंगतो आंजानगरीए आवी वीरमतीने कागळ आण्यो. राणीए वांची जो तांज तेना शरीरमां नख शिख क्रोध व्याण्यो. ॥ १ ॥ हे दूत हुं तने वधारे शुं कहुं, तने उडवामां मने खोट लागे. परंतु ए रांकना जायाने जइने तुं कहेके जो माणस होतो बोखेळुं पावजे. ॥ २ ॥

धाव्यो होय समानी बीटनीए, तो तुं आवजे मुज मीटनीए ॥ जो तुं कत्र पुत्र कहावे, जोउं कहेवो वेहेलो तुं आवे ॥ ३ ॥ लोह शेर जो तुं केडे बांधे, जोउं केवी आणी आणी सांधे ॥ आज काल गयो तुं हार्यो, जुंडा तेदिवस तेंविसार्यो ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जो तुं पोतानी मानी बीटडीए धाव्यो होतो मारी सामो मीट मांडवा आवी पहाँचजे. वळी हुं जोउडुं, के जो तुं हनियनो वच्चो ओ तो केटलो उतावलो मारी सामे लडवा आवेणे ? ॥ ३ ॥ जो तुं शमशेर खरे खरी तारी केड छपर बांधतो बोझा तो हुं जोइशके आणी वखते तुं केवोटकीशकेडे ? हजु हमणांज हारखाइ गयो हतो. जुंडा ते दिवसने पण जळीगयो ? ॥ ४ ॥

ते हुं वीरमती नवी दीठी, त्यां लगी रणवातो मीठी ॥ तुंने आंजानो शो अ जरो, लेख हेमाखय तो मुजरो ॥ ५ ॥ कीडीने पांख जे आवी, नही वारू कहुं समजावी ॥ शो जोरो तुज कपटीनो, तुं तो मारे एक चपटीनो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हजु ज्यां सुधी वीरमतीने दीठीनथी त्यां सुधीज रण संग्रामनी वातो मीठी लागणे. तने आंजानगरी खेवाना जे कोड ठे तेतो पुरा पडता पडशे, परंतु हिमाखय जो लड लढं तो खुबी मानजे. ॥ ५ ॥ कीडीने जे पांखो आवेणे ते सारा माटे नही पण मरवा माटे एम जाणजे. तुं कपटीनो. तारुं मारी पास कांइ जोरनथी. मात्र एक चपटीमां चोखाइ जइश. ॥ ६ ॥

एम कहीने छुत विसज्यो, तेणे जइ निज चूपने वज्यो ॥ जो मानो वचन मुज स्वामी, मत ठेवो नारी निकामी ॥ ७ ॥ चूपे छूत वचन अबहेळ्यो, निज प्रबल महादल मेळ्यो ॥ आगळ कीधा मद जुंडाळा, जाणे टुंक हेमाचल वाळा ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीए एवां सरुत वचनो कहीने दूतने विहायक्यो. दूते जइने पोताना राजाने कहुं के हे महाराज ! जो मारुं वचन मानो तो विनाकारणे ए वीरमतीने ठेडवामां सारनथी. ॥ ३ ॥ हेमरथ राजाए दूतनां वचननो तिरस्कारकरी पोतानुं महाबलवंत लस्कर एकहुं करवामांडयुं. महामदोन्मत्त हाथीळ आगळ कर्णो. तेळ जाणे साक्षात् हिमाखय पर्वतनी टुंक जेवा दिसवा लाग्या. ॥ ८ ॥

हलके ह्यवर पाखरीया, जाणे रंगे चढीया दरीया ॥ हेमरथ सेना लड चाळ्यो, रडे शूरो केम करी जाड्यो ॥ ९ ॥ निशाने देतो गेडी, कीधी आंजा पुरीने नेडी ॥ फरहरीयां पंचरंगनेजां, जाणे असी सरमे अंगरेजा ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वळी श्रेष्ठ अश्वो सुंदर पाखरेला हेधारव करवा लाग्या. ते एवा शोचता हताके जाणे चरती^१ मोजाथी दरियो लडलतो होयनी. ए प्रमाणे मोडुं सैन्य लड हेमरथ राजा लडाइ करवा चाड्यो. शुं^२ उहा वीर ते जाड्यो रडे ठे ? ॥ ९ ॥ ते निशान टांपतो अने डंके घा देतो आंजानगरी समीपे आवी पहाँ^३ तेना लस्करमां पंचरंगी वावटा फरकता हता ते जाणे तीर अने तरवारना अंगरेजा होय नहि ! तेवा शोचता हता. ॥ १० ॥

कहे हेमरथ एहवे जोके, खेळं आजापुरी चमे घोडे ॥ शुं जीतवुंढे अबवानुं,
मुजथी बल नहीं सबलानुं ॥ ११ ॥ नारीमें दीठी शी तागा, जे एहने झूपति
पाय लाग्गा ॥ एहवे वीरमतीने जणावे, हेमरथजे चकीने आवे ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ पोतानी साथेना सैनिकोने हेमरथ राजा कहेवा लाग्यो के आ जोत जोतामां चडे घोडे आ
जापुरी लड्ड लळं डं ते जो जो. महा बलवाननुं बल पण मारी आगल तृणमात्रछे ते आ खीने जितवामां
तो शुं मोटी वात ठे ? ॥ ११ ॥ ए वीरमतीने में दीठीठे. एमां ते शुं ताकातळेके तेने बीजा राजाळं जड्ड
पगे लाग्या. पढी वीरमतीने खबर आप्याके हेमरथ राजा तमारी उपर लस्कर लड्डने चडी आव्यो ठे १२

राणीए मनमां नाख्यो, आव्यो ते नाव्यो करी जाख्यो ॥ इहां कटक न आवे केहनो,
राणी श्रवण न हुळं उन्हो ॥ १३ ॥ तव सुमति सचिव तेडाव्यो, कहे राणी व
चन तस जाव्यो ॥ एह सामी हुं शुं जाळं, लरुतां एह हुं तो लजाळं ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ राणीए ते संदेशाने ध्यानमां पण खीधोनदीं. जाणे हेमरथ राजा आव्योज नथी एवो देखाव
कयो के तेणीं म्होंतोशुं पण कान पण गरम न थयो ? ॥ १३ ॥ पढी वीरमतीए सुमति प्रधानने बोलावी तेने
मीठाशथी वचने कहेवा लागी. हे मंत्री! तेना साखं लड्डवा जडुं ते मने ठीकलागुं. एथी एवा तकलादी
सामे. लड्डतां मने शरम लागे ठे. ॥ १४ ॥

तुजवांसे हाथळे माहारो, बोळउपर थारो ताहारो ॥ खेजे एहने जड्ड घेरी,सर
जेम नवी सांधे फेरो ॥ १५ ॥ साधीश सुप्रसन्न थारो, अरीयण अटारणे
जाशे ॥ ये डंको थड्डने निःशंको, तुज वाळन होजो वंको ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हुं तमारो वांसो आबडीने कहुं डं के तमो तेने जीती लेशो. तमे लस्कर लड्ड जड्डने तेने
एवी रीते घेरी हयो के तेनो फरी सरवाळोज संघाय नही अर्थात् तेना दखमां जंगाण पडे. ॥ १५ ॥ हुं
देवतुं आराधन करीश जेथी तेळं प्रसन्न थतांज दुस्मनोमां जंगाणपाडशे. तेथी हवे निःशंक थड्ड डंके घा
द्यो. तमारो वाळपण वांको थवानो नथी एवो मारो आशीश्वादळे. ॥ १६ ॥

मंत्री राणीने आदेशे, अरी जांजीने जश लेशे ॥ जाखी

पंदरमी त्रीजे उल्लासे, मोहन एढाल प्रकाशे ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ राणीना हुकमथी मंत्रीए शबुळं उपर तैयारी करवा मांडी. ते शबुळने जगाडशे अने कीर्त्ति
संपादन करशे. त्रीजा उल्लासनी पंदरमी ढाल मोहनविजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वीरमती वचने सचिव, तेडाव्या सामंत ॥ आजा आव्यो हेम

रथ, सेना लड्ड अनंत ॥ १ ॥ लेशे नगरी आपणी, कदेशे सड्ड

निरधार ॥ कोइ माये नवि जाख्यो, आजा राखण हार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ लेशे रानी हुकमथी मंत्रीए सर्व सामंतोने तेडावीने कहुं के हेमरथ राजा घणुं लस्कर लड्डने
पुंजी आव्यो ठे. ॥ १ ॥ चंद राजा अविद्यमान उले जो ते आज्ञानगरी जीती लेशेतो
मुजने ॥ जड्ड शोके कोइ एवो माझनो जायो शुरवीर न निकड्योके जेणे आज्ञागरीतुं संरक्षण कर्तुं

तुम सरीखा शुराढते, जो नगरी जेलाय ॥ तो दिनकर केम उ
गमे, मेहेणुं ए रही जाय ॥ ३ ॥ वीरमती मुख साहसु, इहां मत
निरखो कोय ॥ राखो कुल क्रम आपणुं, जेमजग झजत होय ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे शुरवीर थोधाठ तमारा सरखा बलवान ठतां जो आचानगरी शत्रुठं लेशे तो सूर्य केवीरीते
पूर्वमां लगशे ? एतो आखा जन्मारातुं मेणुं रहीजशे. ॥ ३ ॥ हमणां वीरमती तरफ जोवानो अक्सर
नथी. सहु पोत पोताना कुलनी रीत तरफ नजर करो जेशी जगतमां कीर्ति बधे. ॥ ४ ॥

मानशे मुजरो तुम तणो, चंद एह महाराय ठे ॥ कुर्कट तो शुं थयुं,
राज अंश नवि जाय ॥ ५ ॥ मंत्री वचने कहे सहु, करी उरु
मुज दंरु ॥ करशे चंद प्रताप रवि, हिमने खंदो खंरु ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ चंद महाराज तमारी स्वामी जकि मनमां अक्सर मानशे. ते कुकडा थयाठे तेथी शुं थयुं ?
शुं तेनामां राज्य अंशाठे ते गयुंठे ? अर्थात् गयुं नथी. ॥ ५ ॥ मंत्रीनां एवां वचनो सांजलीने सर्वे सामंतो
उंचा बाहु दंड करी कहेवा लाग्याके हे प्रधानजी ! चंद राजारूपी सूर्यनो प्रताप हेमरथरूपि हिमना खंडे
खंड करी नांखशे; अर्थात् चंदराजारूपी सूर्यना तेजथी हेमरथ राजा रूपी बरफ गळीजशे. ॥ ६ ॥

जेणे चंद नरेशनुं, खाधुं होशे लुण ॥ ते तो एहवे अक्सरे,
टाखो करशे फूण ॥ ७ ॥ मंत्री निज सेनाकरी, केशरशुं गर
काव ॥ हेमरथनी सामो थयो, देइ निसाने घाव ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेणे चंद राजानुं निमक खाधुं हशे ते आवे अक्सरे निमक हराम केम अशे ? ॥ ७ ॥ पठी
मंत्रए पोतानी सैन्यना सैनिकोने केशरीआ करावी डंके धा दइ हेमरथनी सामा धसारो कयों. ॥ ८ ॥

॥ ढाल १६ मी ॥

॥ कडखानी देशी ॥

प्रबल दल युगल किल सबल हुआ अचल, धरणी धरणी तणी ठंकी माया ॥
अनशना जाण पंचानना तनमना अरूण हुआ घणा राणी जाया ॥ प्र० ॥
॥ १ ॥ सिंधुडे राग शरणाइठं टहकीठं, बंदीए सरस गाया पवाना ॥ चारणे
चर चीया बिरूद डुहावडा, मंजीया निसुणी थोधे अखाडा ॥ प्र० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ बंने बाजुना अत्यंत बलवालां लस्करो सामसामा अचलपणे पृथ्वी अंगे स्त्रीनी ममताढोडीने
लडवाने सज्ज थयां. वली केटलाएक राजपुत्रो अत्यंत कुधा युक्त थयेला केशरी सिंढनीजेम तनमनाट
करतां लाल हिंगलोक जेवा थइ लडवा लाग्या. ॥ १ ॥ लडाइमां शूर उत्पन्न करे तेवा सिंधुडा रागथी
शरणाइठं वागवामांडी. जाटोए शूर चडे तेवां कवित्तो गावा मांब्या. चारणोए बिरूदावली वाला डुहा
अने सोरठा कहेवा मांब्या. ते सांजलीने अखाडामां मस्रो युरू करे तेवो राणसंग्राम शरु थयो. ॥ २ ॥

जणए जंकार जंजारवे केइ थया, कीर्ति कमलाकर ग्रहण रागी ॥ सुकविनी
वात अखीयात करवाजणी, सुजटनी नयन ब्रह्मांड लागी ॥ प्र० ॥ ३ ॥

थापडे कंद एकेक ह्यवर तणा, मुंठवल घाली संग्राम रसीया ॥ जाइठ आज
कत्री तणा पारखां, केड कसीया तणा देठ तसीया ॥ प्र० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे जंजावाजिंत्रथी जेंकार शब्दोनो नाद प्रगट थयो त्यारे कइक थोझाए कीर्तिरूपी लक्ष्मीने
ग्रहण करवा उजमाल थया. वली केटलाएक सुचटो उत्तम कविर्तनी कविताने अमर करवा सारू ब्रह्मां-
डमांज मात्र दृष्टि लगानी युद्धमां मच्या रह्या. ॥ ३ ॥ केटलाएक थोझाठ पोताना उत्तम अश्वोनी
कांधने धाबडता ह्वा. केटलाएक मुंठ छपर ताव देता संग्रामनो रस खेता ह्ता. वली केटलाएक एम
बोलताहताके जाइठ आजे क्षेत्रियोनी परीहानो वखत आब्योठे. जेठ केड कसीने तैयार थया ठे ते
पोतानुं स्वरूप तो बतावो. ॥ ४ ॥

निसुणी निशान अवसान चूको रखे, खेलशुरा तणो तो लडाइ ॥ लोहजे
लांकधी वांक धरी बांधीए, आज तस लाज रहेतो वनाइ ॥ प्र० ॥ ५ ॥
शूर पुरातणो तीर्थ रण चूमिका, शस्त्रधारा जीहां तीर आठा ॥ एक मुकी
करी अवर तीरथ जणी, धरणी धरता रखे चरण पाठा ॥ प्र० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ शूरनां वाजां सांचलीने निशान ताकवाना अवसरने चुकशो नही. शूर वीर लोकोनी रमत ते
लडाइज ठे. वांकी केड छपरजे मरोडवाली तलवार बांधीए ठीए तेनी जो आजे लाज रहे तोज वडाइ
समजवी. ॥ ५ ॥ जे संपूर्ण शूरवीरोठे तेमनुं तीर्थतो रणसंग्रामनी चूमिकालडे. ज्यां शस्त्रोनी तीक्ष्णधारा
रूपी निर्मल नीर वहेठे माटे तेज तीर्थने ठोडी बीजा तीर्थमां गमन करवाने हे! थोझाठ रखे तमारा
पगलां पृथ्वीछपर पाठां करो. ॥ ६ ॥

खुणसधरी फणसथी देह पोरस चड्यो, वीर वरुवीर हांको वजानी ॥ ठेल
ठंडाल मठराख बेहु दलतणे, मुकीया तुरंग वागो उपानी ॥ प्र० ॥ ७ ॥ रज
चड्यो गयण रणथंज जेम उपड्यो, पाखरे रोल धमसाण वाजी ॥ राठला वा
उला जेल जेला हुआ, आफळ्या ताजीए जाय ताजी ॥ प्र० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ आंखमां खुन जरावाधी फणस करतां पण विशेष पोरस थोझाठना शरीरमां चडीगयो जेथी
ते शुरवीरोए लडाइमां वीरहाक बगडावी. केटलाएक शूरवीर ठंठेडायेला ठेल अजिमान करता वने वा-
जुठना लस्करमां घोडाठने लगाम ढीळी करी उपाडता ह्वा. ॥ ७ ॥ आकाशने विषे धूलनो गोदो
एनोतो चड्यो के जाणे रणस्थंज खडो थयो होयनी. वली केटलाएक धेलगए चडेला राजवीरो
एवातो जेट जेटा अइ गया के तेठना अश्वो साम सामा छपरा छपरी अफलावा लाग्या जेथी महा
धमसाण मची रही ॥ ८ ॥

सांतरी आंतरी बगतारो उपरे, बीजली जेम वहे खगधारा ॥ तिरढीठ बर
ठीठ पार निरगडीथुं, एकशुं एक करता जुहारा ॥ प्र० ॥ ९ ॥ सणण वहे
वाण तेम चणण गोळी वहे, धुम धमरोल बुटे अरावा ॥ बाटबड उपडी
चूमिक धक हडे, पुरी आ जाणी अरवे गरावा ॥ प्र० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ शुरवीरोना बख्तरो उपर तखवारनी जेम अरस परस जनोइ बट चालवा लागी. वखी बरठीळ वांकीथइ एवीतो आर पार छतरवा मांडीके जाणे एक बीजाने जुहार वेहेवार शरू अयो. ॥ ९ ॥ योज्जाळना बाण सण सणट चालवामांब्यां अने बंडुकनी गोखीळ एक बीजा उपर चणणण करती चोटवा लागी. तोपोना बहार थवाथी धुमाडाना गोटे गोटा निकलवा लाग्या अने तोपमांथी गोळा बुदतांज चूमिनापड उखडता होय तेवो पृथ्वीमां आस्फोटन अवा लाग्यो ॥ १० ॥

एक नासे वखी एक वांसे पडे, बापकाकिहां लगे जाइश जागो ॥ ठोड हथी यार लगार जो संजवे, साद सादे इस्यो वाद लाग्यो ॥ प्र० ॥ ११ ॥ केइ लडे केइ पडे केइ धड तड फडे, केइ ह्य गय पडया पय पसारी ॥ ग्वारने जाणीए हारडे हारने, वणजवा काज चालद उतारी ॥ प्र० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ युद्धं रमखाण मचतां अने अरस परस मारतां जे कोइ योज्जो नासवा मांब्यो तेनी पुंटे लागी बीजाए हाक मारी कडुंके हे रांकडा हवे जागीने कयां सुधी जइश? हवे छगरवानो विचार होय तो हथीथार ठोकीदे. एवीरीते राडो पाडता साम सामा विवाद करवा लाग्या. ॥ ११ ॥ केटलाएक खडता हता, केटला एक पडता हता. केटलाएकनां धड तरफतां हतां. केटलाएक घोना तथा हाथी पग पहोळ करी पड्या हता. जाणे कोइ मोटा वेपारीए हारो होर वेपार करवाने माटे पोठनी पोठ लादेखी उतारी होय तेवुं लागतुं हतुं. ॥ १२ ॥

लोहवाहे केइ ताकने आपनी, एक कायर धरे हाथ आका ॥ केइरण आंगणे टुक टुके उडया, शिरविना धड करे केइ पवाका ॥ प्र० ॥ १३ ॥ केइ गजराज दंतुशखे अश्रना, चरण खुर रोपि रण रंग मांहे ॥ नाक सिस कारने ताकी शिर दारने, दोमनी दोटशुं चोट वाहे ॥ प्र० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ कोइ शुरीए तक सांधीने तखवार एवीतो वहेवा मांडीके तेनी सामेना कायर अइ गयेला योज्जाने आडा हाथज मात्र करवानो बखत आच्यो. कोइकना रणांगणमां टुकडे टुकना थइ गया, वखी कोइकना मस्तकविनाना धरु लढाइ करता रडवडवा लाग्यां. ॥ १३ ॥ केटलाएक रणसंग्राममां पोताना घोडाना पगनी खरीळं बीजाळना हाथीळना दंतुशखो उपर रोपीने खडारह्या अने नाकथी सिसकारो करता बीजा सरदारो उपर वेवडी दोट मुकीने ताकी ताकीने चोट चखवता हता. ॥ १४ ॥

तीरथी वीर चकचूर अइने पडया, जाणीए केकीए कलाज मंडी ॥ जनम दीधा फरी तरूण सुजटो जणी, धार तखवारनी अखल चंडी ॥ प्र० ॥ १५ ॥ उन्नधारी घणां पूर घाए पडया, वीररस सरस ते मस्त चाखे ॥ एहवे जा रथे सिंहनी बाहिनी, आपणा दासनी लाज राखे ॥ प्र० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ केटलाएक योज्जाळ तीरना घाथी चूमिपाट पड्या हता तेथी जाणे मोरे कलापुरी होय तेवा दीसता हता. केटलाएक युवान सुजटो एवुं समजता हता के आपणे नवे अवतार आच्यो. कारणके तेळ एवुं धारता हताके तखवारनीधारतो अखल चंडी रांड जेवीते. ॥ १५ ॥ केइक उन्नधारी राजाळ अनेकधा लागवाथी जुमि उपर पड्या हता. तेळं मस्त अइने जाणे वीररसने स्वाद चाखता होय एवा लागता हता. आवा युद्धना प्रसंगमां सिंहना आसनवाखी युद्धनी देवी मात्र पोताना दासनी लाज राखे हती. १६

शोणिनी निम्नगा पुर बेहु पुरुवहे, योगिनी पत्र पुरे असंखी ॥ गयण
ठाइ रही पलचरी खेचरी, तप्त हुआ घणां ग्रधपंखी ॥ प्र० ॥ १७ ॥ सु
मति मंत्रीश सुजगीशने आगले, तुरत हिमशैलखो कटक नागे ॥ हेम
रथ रायने सांकडे आंकडे कबज कीधो करी जबत कागे ॥ प्र० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ लोहीनी नदी बने कांठामां पूरनी जेम वहेतीहती. तेमांथी असंख्य योगिणीं पोताना खप्पर
(पात्रो) जरती हती वली मांसनो आहार करनारी एवी खेचरींथी आकाश ठवाइ रखुं हतुं अने
घणां गीध पक्षीं मांस अने लोहींथी दूध अथां हतां. ॥ १७ ॥ मंत्रींमां श्रेष्ठ एवा ते कीर्तिवंत सुमति
मंत्रीना लस्करनी साथेथी हेमरथ राजां लस्कर नासवामांडुं ए समयनो लाज लइने मंत्रीना योद्धांए
हेमरथनी संकडाशमां आवी पडतां तेने युक्तिथी कबज करी लइ मजबुत जापतामां राख्यो. ॥ १८ ॥

जितकीधी महा जीतरंगा थया, वाजिया सुमतिना जीत रंका ॥ ढाल
ए सोलमी तृतीय उल्लासनी, मोहने कही जेसी स्वर्ण टंका ॥ प्र० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ सुमति प्रधाने जीत मेखवी. तेना योद्धां जयना रंगमां जितनां डंका वगाडवा लाग्या. त्रीजा
उल्लासनी आ सोलमी ढाल मोहन विजयजी महाराजे सुवर्णना सिका जेवि कही. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

मंत्री लाब्यो हेमरथ, वीरमतीनी पास ॥ सा कहे रे बल ए
हवे, कृत आज्ञा आयास ॥ १ ॥ तुं मुजशीने शुं लगे, तुं मुज
दास कदीम ॥ तो हुं वीरमती नही, जोतुं लोपे सीम ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सुमति मंत्री हेमरथ राजाने ब्यारे वीरमतीनी पासे लइ आब्यो ल्यारे तेणीए तेने कहुंके हे
हेमरथ! शुं आटला बलथी आज्ञानगरीने जीती लेवा प्रयास करवो सूज्यो. ॥ १ ॥ तुं मारी साथे लड-
वाने केम शक्तिवान अइ शके? तुं तो मारी हजुरनी सेवा करनार दास जेवो ठे. वधारे तो शुं कहुं परंतु
जोतुं मारा सीमाडाने लंखंगी जाइ शकतो मारुं नाम वीरमतीने ते फेरवी नांखुं ॥ २ ॥

एकज मारे मंत्रीए, गाल्युं तारुं मान ॥ तैं शुं दीग नही हता,
आज्ञाना मेदान ॥ ३ ॥ नारी तुं के नारी हुं, कहे साचुं मत
लाज ॥ तुं गजतो मृगराजहुं, जो तुं चटकहुं बाज ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एक मारा मंत्रीएज मात्र तारो मदतो उत्तारी नांख्यो. जूडा तैं अगाळ आज्ञागरीना मेदान
जोया न हता? ॥ ३ ॥ वीरमतीए कहुंके हे हेमरथ! वाइडी ते तुं के हुं? साथे साचुं लाज गोडीने क-
दि. जो तुं हाथी तो हुं तिंह अने जो तुं चकखो तो हुं बाज पक्षीहुं. ॥ ४ ॥

तुं ते शुं माणसवली, तुज सम को निर्लज्ज ॥ ए तरवारे के
हवी, राखतो होइश परज्ज ॥ ५ ॥ मंत्रीए जेम तेम करी, राणी
करी प्रसन्न ॥ ठोडाब्यो हेमरथ जणी, आप्यां अशन वसन्न ॥ ६ ॥

ठे. ॥ वली तुं ते कांइ माणसने? तारा जेवो निर्लज्जपण कोणहसे? वली आ तारी तरवारे तुं प्रजाने
चाण
चूमिपक .

केवीरीते कबजे राखतो होइश? ॥ ५ ॥ मंत्री सुमतिए वीरमती राणीने मीजां बचनोथी ; जेम तेम प्रसन्न करीने हेमरथ राजाने मुक्त कराव्यो अने तेने खान पान कराव्यां अने शोचे तेवां बख्तादि आख्यां. ॥६॥

हेमरथने राणी कहे, शिर उपर करमंड ॥ आज थकी तुं मा

नजे, मारी आण अखंड ॥७॥ माताजी खोपीश नही, तुम आणा

कोइ वार ॥ हेम एम कही प्रणपति करी, बेठो सजा मजार ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ राणीए हेमरथना माथा उपर दाथमुकी तेने फरमान कर्तुके आजथी हवे तमे मारी आण अखंडपणे अंगीकार करजो. ॥ ७ ॥ हे माताजी हुं तमारी आणा कोइ वखत खोपीशनही. एवां बचनो हेमरथ राजा विनंति पूर्वक बोली, सजामध्ये जइने बेठो. ॥ ८ ॥

एहवे नटवर शिवकुंवर, ज्ञान कला चंडार ॥

राणीनो मुजरो कर्यो, पंचसयां परिवार ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ एवा समयमां पांचसो नटोए परवरेखो शिव कुंवर नामनो नटराज जे ज्ञान अने कखानो चंडारठे तेणे आचीने राणीनो मुजरो कर्यो. ॥ ९ ॥

॥ ढाख १७ मी ॥

॥ नदी यमुनाके तीर उमे दोग पंखीया ॥ ए देशी ॥

राणी कहे नटराज आव्या तमे क्यां थकी, सरखा चरते वेश रहे

लागी टकी ॥ कहे शिव कुंवर प्रणाम करीने मन्नथी, आव्यो हुं म

हाराज, ए उत्तर पंथथी ॥ १ ॥ नगर नगरना झूप रीकावी आ

गला, लीधा लाख पसाय, देखाडीने कला ॥ आज्ञा एक अपूरव हुंतो

माहरे, ते में निरखी आज जामणने ताहरे ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वीरमती राणीए कहुं के हे नटराज तमे क्यांथी आव्या? तमे सर्वे सरखी उमरना सुंदर वेशवाला अने तमने जोतां दृष्टि तमारा उपर उरेठे एवा दीसोठे. ते सांचली शिव कुंवर तेथीने प्रणाम करी बोह्योके हे महाराज हुं उत्तर तरफना मार्गथी आवुं हुं. ॥ १ ॥ शोहेरे शोहेरना राजाउने मारी कला देखाडी तेउने प्रसन्न करतो करतो अने लाखो रुपैयाना इनाम मेखवतो अही आव्योहुं. मात्र आज्ञानगरी अगाळ जोइ न हती. तेथी आपना उपरथी वारीजतो. जे जोवानो वखत आव्यो. ॥ २ ॥

सांचली हुंतो कीरती श्रवणे जेहवी, नयणे ते अमे आज ए दीठी

तेहवी ॥ चवतु सदा दीर्घायु सलुणी तुज सजा, जोगवे राज तुं वीर

नृपतिनी वल्लजा ॥ ३ ॥ जो आज्ञा तुम होयतो नाटक मंडीए, तुम

तणुं पामी दान दारिद्र विहंकीए ॥ वीरमतीए आदेश कर्यो करीने

दया, नट नायकना पायक रमवा सज थया ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेथी आज्ञानगरीनी कीर्ति सांचलवामां आवी हती तेवीज आज्ञा नगरीठे एवुं नजरे जोतां सांचुं माखम पडयुं. तमे दीर्घायुषी आठ अने तमारी कीर्तिवत सजा साथे हे वीरसेन महाराजानी

वहाली पटराणी तमे दीर्घकाल राज्य जोगवो. ॥ ३ ॥ नटराजे कण्ठके जो आपनी आज्ञा होयतो नाट-
कनुं काम शरू करीए. जेथी आपनी पासेथी इनाम रूप दान मेखवी अमारी दरिद्रताको नाश करी नां-
खीए. वीरमतीए तेरुना छपर दया आणीने नाटक करवानो हुकम कथ्यो, जेथी नटना खेलाडीछं रमत
रभवाने तैयारी करवा लाग्या. ॥ ४ ॥

मुखर चंद्रायण काठ जळा कटिथी कस्या, केशरी पागे केशरी ठापा
धसमस्या ॥ ढिग ढिग ढिगग ढिगगग मुजंगी गरजीया, सरणाइए ट
हक सोरठ तेम परजीया ॥ ५ ॥ मीठी तार रवाज संगीत गति रण
जणी, ताळ विकट टंकार कणाण कण कण कणी ॥ आलापे स्वर ससथी
रागने रागिणी, कीधो रागनो मंडप रामततो बणी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ नाटकीयाए पोतानां मुख चंद्रमा जेवा श्वेतकर्था. केडकसीने कळावाड्या केसरीआ रंगना पा-
यजामा पेहेर्या. वली घोर अवाज करनारा अने ढिग ढिग ढिग जेवा शब्द निकलता मोटा ढोळ वागवा
मांड्या. अने शरणाइछं दहुकारा करती सोरठ अने परजीया रागमां आलाप करवामंडी. ॥ ५ ॥ मीठा
तारवाळा वाजिंत्रथी संगीतनो रण कणाट थइ रह्यो. अने चित्र विचित्र टंकारा करता ताळनो कण क-
णाट थवा लाग्यो. सा-री-ग-म-प-ध-नी ए सात स्वरोथी उ राग अने त्रीश रागिणीछंना आलाप
थवा लाग्या. साक्षात् रागनो मंडप थयो होय एवी संगीतनी ठाया नवाइ रही. ॥ ६ ॥

हंस तुरग गज वाघ स्वरूप नवा करी, खेले प्रथम नटेश विशेष रसे
जरी ॥ विच विच वक्र संजाषण नयण इसारती, करी करी लोक ह
साढतो एक इसारती ॥ ७ ॥ एहवे गुणावली कुकट पिंजर कर ग्रही,
वेठी गोखे रमत निरखे रही रही ॥ तव आरूप्यो वंश उत्तंग मनो
हरूं, जाणीए उपशम श्रेणी तणो ए सहोदरू ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ शरूआतमां नटराज हंसना, घोडाना, हाथीना, वाघना एवा विशेष रस जरेला नवा नवा रूप
धारणो करी खेल करतो हवो. वचमां वचमां वक्रोक्तिवाळां मीठां जाषणो अने आंखना इसारा विगेरे
करी लोकोने कोइ हस मुखो हसावतो हास्थरसने जमावतो हतो. ॥ ७ ॥ एवा अवसरमां गुणावली
राणी कुकडानुं पांजरू हाथमां राखीने गोखमां वेठी रमतने जोइ रहीने. ते समये नटराजे एक
छंचो अने मनोहर वास नाटक शाळामां छजो कथ्यो. ते जाणे मुनिराजनी उपशम श्रेणीनो सहोदर
(बंधु)ज होयनी तेवो दिसवा लाग्यो. ॥ ८ ॥

गोकी मेख अशेष घणे कसणे कस्यो, लोकाकार स्वरूप जविकने उ
ह्वस्यो ॥ कीलक वंशने अग्र पूगीफल तिहां धर्यो, शिखगारीने वंश
रस्यो नटुए कथ्यो ॥ ९ ॥ शिवमाळा शिव कुंवरनी पुत्री कुमारिका,
वाण केषण अपहेपण कीना कारिका ॥ करीराणी प्रणिपरथ ने चंद्र की
शूमिपन नी, जनकादिकनी शीख करीने वंशे चढी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ तेवांसनी चारे बाजुप मजबुत मेखो ओकी दोरडाळधी तेने मजबुत कर्यो. ते जाण्णे लोका-
कारतुं स्वरूप जोवा सारू उल्लसित अयेखा जविक जीवने जेम सुंदर लागतो होय तेम देखावा लाग्यो.
ते वांसना अग्रजाग उपर खीळी ओकी ते उपर सोपारी गोठवी. एवीरीते वांसने शाण्णारीने उजो कर्यो.
॥ ९ ॥ शिवकुवर नटराजनी कुंवारी पुत्री शिवमाळा जे उंचे अने नीचे फेंकवा अने चडवा उतरवानी
क्रीडाकरनारी हती, तेणे प्रथम राणीने नमस्कार करी चंदराजानी कीर्त्तिने उच्चार कर्यो अने पठी पोताना
पिता प्रमुखनी आज्ञा द्दग्ने ते वांस उपर चडी. ॥ १० ॥

हेठे रह्या नट घाट बजावे ढोलका, जाखे अहो अहो अहो हो जळा
जळा बोलडा ॥ मननो नयणनो खेळ मचुकीश शिव कहे, बहु नट
वंश समंत उरध नयणे रहे ॥ ११ ॥ आवी नट अवतार कळा शिखी
यठे, इहां जो न.खेळीश खेळ खेळीशतो किहां पठे ॥ आपणी कुलस्थिति
एह उपर उथम इस्यो, मनमांदि तुंतो खेद सुता मकरीश किस्यो ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ नीचे उच्चारहेखा नटो घाटसर ढोल वगाडता हता. अने अहो अहो अने धन्यवादाना मीळा
बोल बोलताहता. शिवराज नट कहेठे के हे कुमारी तुं मनने स्थिर करजे अने नेत्रने सावधान राखजे.
बहुनटो वांस उपर उंची नजरेज ध्यान पूर्वेक जोया करेठे. ॥ ११ ॥ हे वाला ! तुं नटना कुलमां जन्म
पामी जे जे कळाळ शीखीजे ते जो अहींआ खेळमां नही बतावीश तो पठी क्यां बतावीश ? आपणा
कुलनी रीति एज ठे अने आपणा कुलनो उद्यमपण एज ठे. हे वेदा ! तुं मनमां जरापण ते बावतमां
खेद करीश नही. ॥ १२ ॥

निसुणी जनकनां वचन वंशाथे जइ अमी, पूगी उपर नाजिधरी तिहां
परवकी ॥ गणण चळ्यो गणणाट शरीरते बालनो, फरतो दिसे जे
हवो चक्र कुलालनो ॥ १३ ॥ जूतल हाको हाक वजाके नटवरा,
प्रवर परंदा जेम फिरे उरहा परा ॥ शिव माळाए उखट गुळांटी फ
रीजरी, मूक्यो दशमो द्वार पूगीए थीर करी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पितानां वचन सांजली शिववाळा वांसनी दोच उपर चडी अने सोपारी उपर पोतानी नाची
स्थापी जेम कुंजारतुं चक्र फरतुं होय तेवी रीते तेणीए पोताना शरीरने आकाशमां गण गणाट करतुं
फेरववा मांळ्युं. ॥ १३ ॥ जमीन उपर उजेळा नटो हाको मारी ढोल वगाडता हता, अने जेम मोटा प-
हीळं उठे तेम वेग करता हता. शिवमाळाए उखटी गुळांदमारी पोताना मस्तक (ब्रह्म रंभ)ने सोपारी
उपर चन्नावी स्थिर करी उंचे मस्तके रही. ॥ १४ ॥

मुनि जेम उंचे मस्तक रही काउस्सग करे, तेम वाला सुकुमाला त्रिकरण थिर धरो ॥

त्रीजो उलट्यो खेळ करी दृढ आसनो, वेठी पूगी उपर सा गरुडासने ॥ १५ ॥

फरीवली फल उपर वाम एकी ठवी, एक चरणथी चक्र लीधो ए कलानवी ॥

लेइ पंचवरणनी पंचे पाघकी, कीधो सनाल सरोज संपखे पांखडी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ मुनिराज जेम उंचे मस्तके रही काथोत्सर्ग करे तेवी रीते ते सुकुमाल वालाए उंचे मस्तके रही

मन वचन अने कायाने स्थिर कर्या. त्यार पढी फरी गुळांत मारी दृढ पाणे श्वासने स्थिर करी ते सोपारी छपर गरूडासन करी बेठी. ॥ १५ ॥ त्यार पढी वली ते सोपारी छपर डावा पगनी एडी धारण करी अने एकज पगथी छप्ता रही शरीरने चक्रनी जेम फेरववा मांडयुं. आ कळा अश्रुत हती. वली पांच जुदा जुदा रगनी पाघनीं छद्द तेमनी कमळना डांडा छपर फुलनी पांखडीं जेम रचना करी. ॥ १६ ॥

तात कहे सुता छपर वेळा बहु हवी, में तो तुजमां एहवी कळा नवी संजवी ॥
सा उरथी थद्द दोरी उतरी जेम उरगणी, अथवा जाणीए गगनथी त्रिदश तरंगिणी १७
आवी धरणी छपर नट प्रमुदित थया, करि करि कंठाग्रहण मिळ्या सवी जय गया ॥
चंद तणो जसवाट नटे वली उचर्यो, खेळी खेळ अखेल ढोखे ढमको कर्यो ॥१७॥

अर्थ ॥ शिव कुंवर नटे कळुं के हे बेदा ! हवे नीचे उत्तरो-वखत बहु थयो. तमारामां आवी कळा हे एम हुं जाणतो न हतो. पित्तानुं वचन सांजली शिव बाळा दोरडानी साथे नागणी जेम अथवा आकाशशी छतरती गंगाजीनी जेम नीचे उत्तरी आवी. ॥ १७ ॥ ज्यारे शिव बाळा जमीन छपर आवी त्यारे सर्वे नटो हर्षवंत थया. तेणीने कंठे जेटी पडया. कारण के खेल खेळतां छपर जे जय हतो ते सर्व नाश पाम्यो. त्यार पढी नटोए चंद राजानो यशोगान गायो अने न खेळी शकाय तेवा खेळ खेड्यानो ढोळनो ढमकारो कर्यो. ॥ १७ ॥

कीधो मुजरौ वीरमतीने नटेश्वरे, पांजमोज उवारणे चंदने उपरे ॥ तृतीय
उल्लासनी ढाळ कहीए सतरमी, मोहन कहे श्रोतानी जणी रुनी गमी ॥ १८ ॥
अर्थ ॥ ठेवटे शिवकुमार नटे वीरमतीने विनंति पूर्वक मोज मांगी. वली चंद राजाने घणी खमां-तेना जुखना छपर वारी जाछ-एवां उवारणां खीधा. कवि मोहनविजये त्रीजा उल्लासनी आ सतरमी ढाळ कही, जे श्रोतांने घणीज रूनी लागी. ॥ १८ ॥

॥ दोहा ॥

कहे यशवायक चंदना, नट नायक गुणवान ॥ ते लागे सायक
समा, वीरमतीने कान ॥ १ ॥ विकटी नटथी रागिणी, करथी
नदीए दान ॥ अंग अंग मधुपान परे, व्याप्यो अति अजिमान ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणनोवेत्ता शिव कुंवर नट चंद राजानी बिरूदावली रूप थको गान करतो हतो ते वीरमतीने काने बाणनां जेवां लागतां हतां. ॥ १ ॥ नटनी छपर उद्देगतावाळुं चित्त थवाथी वीरमती तेळने पोताने हाथे दान आपती न होटी. कारणके राज्यनी प्राप्तिथी तेणीना अंगो अंगने विषे मदिरारूप अजिमान व्याप्युं हतुं. ॥ २ ॥

वाजां वाथे गाथे नट, वाळे बहु विध गात्र ॥ वीरमती चित वज्र
जेम, जेदे नही तिखमात्र ॥ ३ ॥ राणी दान विना सजा, आग
खथी न दिथंत ॥ जळ धर वरसे तो नदी, दोतट पूर वहंत ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ नटो वाजा वगारुता हता, गाता हता अने शरीरना अवयवोने अनेक प्रकारनी कसरत बताववारुपे वाळता हता, परंतु वीरमतीनुं अंतःकरण वज्रनी जेम रति मात्र तेळनाथी जेदातुं न होतुं. ॥३॥

राणीए आप्या बिना सजा, दान आपती न हती. जो वरसाद घरसे तोजनदीमां पूर आवे अने बने किनारामां संपूर्ण बहे. ॥ ४ ॥

नटतो कुंजर जेम करे, चंद सुजश अग्राज ॥ जडक किमपि लहे
नही, राणी तणां अकाज ॥ ५ ॥ कुर्कट पिंजर गृह थको, पाम्यो
माता जेद ॥ मुज यश निसुणी नट मुखे, पामी पूरण खेद ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ शिव कुमर तो हाथीनी जेम चंदनां यशोगान जे ते वखते अग्राह्य हुतां ते छत्रार्वाज करतो हतो, परंतु ते जोखो राणीना अकार्यना स्वरूपने कोइ पण रीते जाणी शक्यो न होतो. ॥ ५ ॥ कुकडो पांजरामां रह्यो थको वीरमतीना अंतःकरणना जावने जाणी गयो के मारूं यशोगान नाटकना मुखधी निकलतुं सांजलीने ते संपूर्ण खेद पामी जे. ॥ ६ ॥

ए माता पूरण हठी, नट तो जाशे निराश ॥
मोटे गढ कोटे जइ, केम कदेशे जश वास ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वीरमती संपूर्ण हठ करी वेठी जे अने तेथी जो नटो निराश अइ जशे तो बीजा मोटा राज्य दरवारमां जइ आपणी यशकीर्ति केवी रीते फेलावशे ? ॥ ७ ॥

॥ ढाल १८ मी ॥

॥ चित्रोडा राजारे बगडावे वाजारे ॥ ए देशी ॥

युवती मुख निरखीरे, कुर्कट मन हरखीरे, हलवे आकर्षी पिंजरनी सलीरे ॥
अंतर उल्लसीउरे, पंखी पोरसीउरे, थयो निसुणी रसियो, कीरती उजलीरे ॥१॥
जे दाता अखेला रे, ते देवानी वेला रे, जेला मेलामां अवरसर साचवे रे ॥
जे होय अदाता रे, ते जाये उजाता रे, अवदाता तेहना कोइ न आखवेरे ॥२॥

अर्थ ॥ कुकडा ए प्रथम गुणावलीना सन्मुख जोयुं अने पोते मनमां बहुज खुशी थयो, अनंतर धीमे श्री पांजरानी सलीने उंची करी. पोते यशोगानथी छलसायमान अवाथी अने पोताने पोरस चरुवाथी तेमज निर्मल कीर्तिना अवाथी रसियो थवाथी तेने दान देवानी अजिवापा अइ. ॥ १ ॥ जेठ खरेखरा दातार जे ते दान आपवानी वेलाए मनुष्यना समुदायमां अवरसर साचवीने दान आपे जे परंतु जेठ कृपण जे तेठ उठीने चाड्या जाय जे अने तेउनी विरुदावलीनो आलाप जगतमां कोइ पण करतुं नथी. ॥२॥

गोखेथी जांख्युं रे, आनी करी पांख्युं रे, चांचे धरी नांख्युं, कचोळुं कुकडेरे ॥
सुप्रसाद जे कीधोरे, सहु लोक प्रसिद्धोरे, शिव कुंवरे लीधो आवी दुकडोरे ॥३॥
कुंदननो घनीयो रे, बडु हीरे जनीयो रे, पडीयो ते दीठो राणी कचोळनो रे ॥
नटवे बहु मोली रे, चंद कीरती बोलीरे, ढोलीए वाह्यो कीरती ढोलनोरे ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ गोखमांथी नीचा वली, पांखोने आढी करी, कचोळाने चांचवडे उपाडी नीचे नांखी दीधुं. शिव कुंवर नटे सर्व लोकना जाणवामां आवीशके तेवो कुकडाए जे उत्तम प्रसाद कीधो ते तेनी नजी

आवी पोताना हाथमां ग्रहण करी लीबो- ॥ ३ ॥ ते कचोळुं सुवर्णतुं घडेळुं अने बहु हीराळ्शी जडेळुं हतुं एवुं ते कचोळुं राणीए पडतुं दीतुं- शिव कुमर नटे ते कचोळुं हाथमां लाइ चंदनी बहु मूख्यवान की- र्तिरूप बिरूदावली करी अने होलीए होळ उपर कीर्तिनो पडयो पाब्यो- ॥ ४ ॥

सजा लोक संपेखीरे, वीरमतीने उवेखीरे, कीधां बहु जेखी नटने तुंगरारे ॥

पटकुळ जावतना, करे शिव सा जतनारे, मधु रतुना सोहे जेहवा कुंगरारे ॥५॥

चखगति कुळवटनीरे, पलटाणी पटनीरे, नटनी धरणीए नटनवि उलख्यारे ॥

बहु पाम्या शृंगारारे, मणि जकित उदारारे, वीरमतीने अंगारा थडने धर्यारे ॥६॥

अर्थ ॥ सजाना लोकोए तत्काळ वीरमती तरफ ध्यान नहीं आपता पोताना विचारने संकेली नटने अनेक प्रकारनां वस्त्रो तथा आचरुणो आप्यां शिव कुमर विगेरे नटो जेम वसंत ऋतुमां कुंगरो शोजे तेवा शोजता हता- ॥ ५ ॥ ते वखते समग्र सजाजनो मध्ये कुळ परंपरानी जे रीति वाळती हती ते बदलाइ जतां नटोनी स्त्रीतं नटोने उलखी शकी नहीं- नटोने जे मणिलंथी जडेलां उत्तम आचरुणो मख्यां हतां ते देखीने वीरमतीने जेम धगधगता अंगारा शरीरने लागे तेम मनमां ते लागता हता- ॥ ६ ॥

नट हुआ अयाचीरे, नरही कांड काचीरे, राचीने उतारे शिव नटवो गयोरे ॥

वीरमती कहे सेहेखोरे, कीयो धननो गहेखोरे, मुज पेहेला दाता कोण इहां थयोरे ॥

बलीत जोतं केहेवोरे, ते तो जोया जेचोरे, एवो उपर वट किण जणणी जण्योरे ॥

वध्यो दीसे मोसालेरे, रम्यो ठे बहु लाडरे, मारी निशाले संहितो नथी जण्योरे ॥७॥

अर्थ ॥ नटोने घणोज लाज मध्यो तेथी तेळ अयाचक जेवा अइ गया- तेउने कोइ वातनी खामी रही नहीं तेथी संतोष पानीने शिवकुमर नट पोताने उतारे गयो- वीरमती बोलवा लागीके आवो ते जोखो कोण धननो घेखो अयोके मारी पेहेलां दातार थवानी तेने इहा अइ? ॥ ७ ॥ बली ते केवो बलवान ठे ते पण हवे जोवा जेहुं ठे- एवी कइ जननीनो जणेलो ठे के मारी उपरवट अइ दान आप्युं- मने लागे ठे के ते मोसालमां मोटो थयो हशे अनेत्यां बहु लाड घेखो अयो हशे- अने खात्रीथी कहुं उं के मारी निशाले तो जण्योज नथी- ॥ ८ ॥

मुज मीट न आव्योरे, जखो कुशले सिधाव्योरे, जाव्यो मुज एहनो मोटो आबखोरे ॥

एम अंजस आव्योरे, पण विहंगन जाण्योरे- ताण्यो ठे यवपि पिंजर सन्मुखोरे ॥९॥

कहे मंत्री मातारे, मत होवो ताता रे, रडो आकुळ थाता मानो विनतीरे ॥

पेहेळुं जेणे दीधुरे, तेणे यश लुम कीधुरे, जाणो करी सीधुं खीजो स्यावतीरे ॥१०॥

अर्थ ॥ मारी चोटमां आववा न पाय्यो अने कुशल खेमे ठीक सिधावी गयो- मने तो एतुं आयुष्यज मोडुं लागे ठे- आवी रीतनो वेहेम वीरमतीने आव्यो परंतु पही संवधी विचार तेनां मनमां आव्यो नहीं- जो के पांजरू तेनी सन्मुखज ताणवामां आव्युं हतुं- ॥ ९ ॥ मंत्रीए कणुं के हे माताजी तमे गरम आळ नहीं- शांतथाळ अने मारी विनति अवधारो- जेणे प्रथम दान दीधुं तेणे तमारा यशनेज वधार्यो ठे- वातने सिधी रीते लेवामांशुं खोडुं ठे अने शामाटे खीजवानी जरूर ठे? ॥ १० ॥

जे शुरा अथागैरे, आवे जे खागेरे, जूपतिने आगे सहुं पेहेलां खरे ॥ दातार

फुजारारे, बेहु एक अणुसारारे, निरधारा स्वामी आगल आथडेरे ॥ ११ ॥

यश चढतो वानो रे, केम रहे ते ढानो रे, मुजरो तमे मानो सामो तेहनो रे ॥

ए तुम बालकारे, ते सहुको लारुकारे, आकलडां न होवो, वांक न केहनोरे ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेठ अत्यंत शुरवीर अइ राणसंग्राममां पडे ते तेठ जूपतिनी सन्मुखज सर्वनी पेहेला खडाइमां छतरे ठे. दातार अने खडनार बने एक सरखा स्वभावना होय ते तेठ निश्चयपूर्वक स्वामीनी अगाडज आथडी पडनारा होय ठे. ॥ ११ ॥ पोतानो यश गवातो सांजखी तेवो पुरुष केम ढानो रहे? माटे आपने तो तेनो छट्टो मुजरो मानवानी जरूर ठे. ए सहु तमारां खाडकवाथा बालको ठे. आप आकलां न थारुं. आ बाबतमां कोइनो वांक नथी. ॥ १२ ॥

एम घणुं समजावीरे, वश तोय न आवीरे, फावी नही मंत्री केरी कोइ कलारे ॥

त्रीजे उल्लासेरे, अढारमी जाखेरे, सुप्रकाशे मोहन सुकथा निर्मली रे ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए वीरमतीने घणी घणी रीते समजावी तो पण तेणीए तेनुं कछुं मान्युं नहीं. अर्थात् मंत्रीए अनेक कला करी तो पण एके कला फलीज्जत अइ नहीं. त्रीजा उल्लासमां उत्तम कथावाली अने निर्मल एवी अढारमी ढाल कवि मोहनविजयजीए कही अने श्रोतारुंने सारो प्रकाश कर्यो. ॥ १३ ॥

॥ दोहा ॥

एह पोहोती सखली सजा, प्रगटी रजनी जाम ॥ वीरमती पोढी

जइ, सुख शय्याए ताम ॥ १ ॥ नयणे नावे निड्रडी, राणी मन

बहु शोच ॥ पेहेलो दाता पामवा, आलोचे आलोच ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सजाना सर्वे जनो पोताने घेर गया अने रात्रि पडी अने वीरमती पोतानी सुख शैयाए जइने पोढी गइ. ॥ १ ॥ शैयामां पोढता ढतां निडा आवती नथी. राणीना मनमां बहुज खेद अवामांभ्यो अने पेहेलो दान आपनार ते कोण हशे एवी विचारजालमां गुंथाइ गइ. ॥ २ ॥

प्रात थयो उदयो अर्के, वीरमती मति हीन ॥ नागर जन तेणी

करी, पूरी सजा नवीन ॥ ३ ॥ तेडाव्यो शिवकुंवरने, ते पण

आव्यो सद्य ॥ वीरमती एम उपदिशे, करनाटक अनवद्य ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सवारमां सूर्योदय थयो एटले मति मुंजायेखी वीरमतीए नगरना लोकोने एकठा करी नवी सजा जमावी. ॥ ३ ॥ वीरमतीए शिवकुंवर नटने बोलाव्यो. ते तत्काल आव्यो. वीरमतीए तेने आव-तांज कछुं के फरी तेहुंज दोष (खोट) विनातुं नाटक करो. ॥ ४ ॥

आरंज्यो नाटक तेणे, कीधो वंशारोप ॥ तेमहीज ढोल ढम-

किया, प्रगट्यो रस अखिलोप ॥ ५ ॥ तेमहीज नारी गुणावली,

खेइ पिंजर तेह ॥ जोवा बेठी गोखमां, नट क्रीडा ससनेह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ नाटकीये नाटक शरू कर्तुं. वांसने छजो कर्यो. तेवीज रीते ढोल पण ढमकारा करवा

अने अपूर्व रस प्रगब्यो ॥ ५ ॥ तेवीज रीते गुणावली राणी पण पांजराने लडने गोखमां खेह सहित नदनी क्रीडा जोवा बेठी ॥ ६ ॥

ताम्रचूड रूपे नृपति, निरखे करी विशेष ॥

जो जो जविजन नव मिटे, लिखित जेह विधि देख ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ कुकडारूपे अथेखो राजा चंद पण आज्ञे विशेष रीते ध्यान आपी नाटक जोवे ठे. हे जव्य जनो ! जो जो के विधिना लखेला देख कदापि पण फरता नथी. ॥ ७ ॥

ढाल १९ मी.

॥ कालीने पीळीने वादली ॥ ए देशी ॥

॥ नाटक जरत्यादक तणां ॥ लालन ॥ नटुए ते वचन कीध, वोळ्या दा

नने अवसरे, लालन चंद तणी सुप्रसिद्ध ॥ साहिबारे मोरोचंद नरिंद

वड जागी ह्यो, नवल दीदार ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ विलखाणी राणी घणु, ला०

निसुणी तनय यश जोर ॥ गृहपति वाणी सांजली, ला० जेम खातरीठ चोर ॥ सा० १ ॥

अर्थ ॥ नाटकीयाए जतत प्रमुखना अनेक प्रकारना नवा नवा नाटको कर्या अने दाननो अवसर आब्यो त्यारे चंद राजानी बिरूदावली बोदया. पवी रीते के चंद नृपति महा जाभ्यशाळी अत्यंत मनो-हर अमारो खाविंद ठे. ॥ १ ॥ पोताना उरमान पुत्रनो यश अत्यंत सांजली राणी बहुज जांखी पडी गड. जेम धरना माळेकनो अवाज सांजलतांज चोरनी दशा आय तेवी तेनी दशा अड. ॥ २ ॥

देवा दान नदेशने, ला० नकरे उपर हाथ ॥ आगलधी आपे नही ला० खेळ

जोणारो साथ ॥ सा० ॥ ३ ॥ शिव कहे चंद विना सजा, ला० निपट अलूणे

धान ॥ सेना जेम कुंजर विना, ला० जेम वल्ली विण पान ॥ सा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते कारणीची नटना अधिपतिने दान आपवा ते हाथपण उंचो करती नथी. तेम वली साथे जोनारापण तेनी पेहेलां आपता नथी ॥ ३ ॥ शिवकुमरे कछुं के जेम लूण विनातुं धान्य, हाथी विना-नी सेना अने पांदडा विनानी वेळ लागे तेवीज चंद राजा विनानी सजा लागे ठे. ॥ ४ ॥

दश दिशि नयणां फेरवे, ला० दाता जोवा काज ॥ विस्मित थड सघली सजा,

ला० राणी एम केम आज ॥ सा० ॥ ५ ॥ पण कोइ समजे नही, ला० वीरम

तीनी वात ॥ एहवे निसुखा कुकडे, ला० निज यशना अवदात ॥ सा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ नटराज दशे दिशाए दातारने जोवा माटे पोतानी आंखो फेरव्या करे ठे, आवी तेनी स्थिति जोइ सघली सजा आश्चर्य पामी. अने वीरमती आज्ञे आम शावास्ते करती ह्ये तेना विचारमां पडी. ॥ ५ ॥ परंतु सजा मध्येची कोइ पण वीरमतीना अंतःकरणने समजी शकतुं नथी. एवामां कुकडाए पो-ताना यशोवादानां वचनो सांजल्यां. ॥ ६ ॥

मातानो जय अवगणी, ला० कठण करीने चित्त ॥ नाखुं रतन कचोखडुं,

ला० लाख टकानुं चित्त ॥ सा० ॥ ७ ॥ लीधुं नटवे धसमसी, ला० तेह अनो

वर्तपम पात्र ॥ कीरति चंदनी उचरी, ला० लक्षण एह सुपात्र ॥ सा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ माताना जयने बिदकुख नही गणतां, कठण मन करीने लाख रूपीधानी किंमतनुं रतननुं क-
चोळुं तेणे नीचे नांरुयुं. ॥ ७ ॥ नटराजे उतावळधी जइ ते अनुपम पात्र लइ लीधुं अने तत्काळ चंदनी
कीर्तिनुं गायन कर्युं. ए सुपात्रनां लक्षण समजवां. ॥ ७ ॥

वरषा जेम तेमहीज सजा, ला० दुठी सोवन धार ॥ कुकट चरित्र निहाळीने,
ला० राणी उठी तैवार ॥ सा० ॥ ए ॥ दोकी आवी गोखडे, ला० कर जाळी
करवाळ ॥ रोषवशे पिंजर ग्रह्युं, ला० बोळी गिरा विकराल ॥ सा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जेम वरसाद वरसे तेवीरीते सजाए सुवर्णानो वरसाद वरसाव्यो. कुकडातुं आहुं चरित्र देखी
राणी तत्काळ उज्जी थइ. ॥ ए ॥ वीरमती हाथमां तखवार लइने गोखनी पासे दोडती आवी अने अत्यंत
क्रोधसहित पांजरुं हाथमां लइने विकराल शब्दो बोळवा लागी, ॥ १० ॥

किमरे पापी पंखीया, ला० न वली हजी तुज लाज ॥ मुज पेहेळां ते केम कर्युं,
ला० दान ए कालने आज ॥ सा० ॥ ११ ॥ ढोडीश नही तुजनेहवे, ला० का
ढयुं खड्ड कही जाम ॥ कर ग्रह्यो दोडी गुणावली, ला० सासूडीनो ताम ॥ सा० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हे पापी पक्षी ! तने हजी लाज वली नही. मारी अगाळ गइ काळे अने आज ते आ नाटकी
याने केम दान आप्युं. ॥ ११ ॥ हुं हवे तने ढोडवानी नथी एम कही जेटलासां म्यानमांशी तखवार काढे
ठे तटलासां गुणावलीए दोडीने वीरमतीनो हाथ पकडी लीघो. ॥ ११ ॥

माताजी एह उपरे, ला० निपट न किजे रोष ॥ अविवेकी होये पंखीया, ला०
नही एहनो कोइ दोष ॥ सा० ॥ १२ ॥ चांचे जळ पीता थकां, ला० झूमि पळ्युं
ए पात्र ॥ एशुं समजे दानमां, ला० एहनो तो निरखो गात्र ॥ सा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे माताजी ! पक्षीं विवेकने जाणताज नथी अने वली आ काममां तेनो कांइ दोषनथी माटे
तेना उपर आपने अत्यंत क्रोध करवो युक्त नथी. ॥ १२ ॥ ए पक्षीए चांचधी पाणी पीवा मांरता ते क-
चोळुं जमीन उपर पळ्युं ठे. दान देवामां ए ते शुं समजे? एनो देदार तो तमे जुळ ! ॥ १४ ॥

जेम तेम पाखेडे पिंरने, ला० पिंजर रह्यो तिर्यच् ॥ केडो मुको एहनो, ला०
कांकरो एहवा संच ॥ सा० ॥ १५ ॥ आठ्या कोळाहळ सुणी, ला० लोक सयल
तेणी वार ॥ मुकाव्यो मळी कुकडो, ला० करीकरी घणी मनुहार ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ए पक्षी पांजरामां पळ्यो पळ्यो जेम तेम करी तेना शरीरने नजावेळे. हवे एनो केड मुको तो
सांरुं. तमे तेने माटे आवा उपाय शामाटे करोळे ॥ १५ ॥ सासु अने वहुने घचे चाळती रकफक
सांचली सजाना लोको त्यां एकठा थइ गया अने अनेक प्रकारे वीरमतीने विनंति करी कुकडाने तेना
जपाटामांशी ढोडव्यो. ॥ १६ ॥

आवी राणी जीहां सजा, ला० नट पाम्या आनंद ॥

त्रीजा उह्यासे उंगणीशमी, ला० मोहन ढाळ अमंद ॥ सा० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ त्यार बाद वीरमती राणी सजामां सिंहासन उपर आवी बेठी. नटो आनंद पाम्या. त्रीजा
उह्यासनी उंगणीशमी ढाळ मोहनविजयजीए उत्तम कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

शिव नटवर अक्सर चतुर, वीनवी ललित वचन ॥ रोष निवारिने
करी, राणीने सुप्रसन्न ॥ १ ॥ प्रारंभ्यो प्रेषण फरी, चढी शिव माळा
वंश ॥ पिंजर सन्मुख दृष्टिधरी, खेले करे प्रसन्न ॥ २ ॥

अर्थ ॥ अक्सरना जाण एवा ते शिवकुमर नटे अतिमिष्ट वचनोथी राणीने रीजवी तेनो रोष उतरावी
नांखी अति आनंदमय करी दीधी. ॥ १ ॥ नटे फरीथी नाटक देखारुहुं शरू कर्युं. शिवमाळा वांस छपर
चढी. तेणीए पांजरानी सन्मुख दृष्टि राखी अने तेने प्रसन्न करवामाटे खेळ करवां मंडी. ॥ २ ॥

पिंजरगत पंखि इसे, पामी समय एकंत ॥ शिवमाळा आगळ कहे,
सरळ स्वरे बहुचंत ॥ ३ ॥ जाणी में नट कन्यके, परम प्रवीणा
तुळा ॥ पंखी जाषा तुं लहे, ते माटे कहुं गुळा ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एटखामां पांजरामां रहेल पंखीने एकांत जेवो समय मळी जवाथी शिवमाळाने, तेणे बहु प्रकारे
धीमा सादथी कहुं. ॥ ३ ॥ हे नट कन्या! तुं अत्यंत प्रवीणणे एहुं मारा जाणवामां आन्युं ठे अने तुं
पह्नीनी जाषापण जाणेठे तेथी मारा अंतःकरणनी तने एक वात कहुंहुं. ॥ ४ ॥

वंश थकी तुं उतरे, राणी करे पसाय ॥ पण ते तुं खेती रखे,
कहुं हुं शीश नमाय ॥ ५ ॥ धन देखी राचे रखे, करी मुज व
चन प्रमाण ॥ मागी खेजे मुज जणी, चूकीशमां अक्सण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे तुं वांस छपरथी नीचे उतर अने राणी तारा छपर प्रसन्न अइ दान आपवामांडे त्यारे
ते दान, हुं तने पगे लागीने कहुं हुं के कोइपण रीते लइश नही. ॥ ५ ॥ ते जे धन आपे ते छपर राचीशमा.
मारुं आवचन कबुल राखजे. तेनी पासेथी दानना बदखामां मने मागी खेजे. आ समयने चूकीशनही. ॥ ६ ॥

तुज गुण आ जीवित लगे, राखीश करी तावित ॥ कर छपगार छगार
मुज, आप अजय अवगीत ॥ ७ ॥ धन तो आपण वेहुं मळी, मेखशुं
सदा अशेष ॥ तुज आगळ आगे कहीश, कर्म लेख सुविशेष ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तारो मारा छपर थतो आ गुण हुं जीवतासुधी तावितनी जेम बांधी राखीश, अर्थात् विस-
रीश नही. मारा छपर छपकार करी मने बचाव अने तेम करीश एहुं अजयवचन आप. ॥ ७ ॥ जो
धननी इळा इशे तो आपणे वने मळी निरंतर घणुं मेखवशुं. वडी मारा कर्मना लेखनो विशेष जाव हुं तने
आगळ छपर जणावीश. ॥ ८ ॥

॥ ढाल ३० मी ॥

॥ धरारा ढोखा ए देशी ॥

वंश थकी ते उत्तरी रे, तेनी एकांते तात ॥ धन्य नट वाला ॥ वचन
वंधी छपगार, करे शिवमाळा ॥ हलवे समजावी कह्यो रे, कुर्कटनो

अवदात ॥ ध० ॥ १ ॥ हरख्यो घणुं हारद लही रे, ते नट नायक ताम

॥ ध० ॥ जश पजणी आवी कर्यो रे, वीरमतीने प्रणाम ॥ ध० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे शिवमाळा वांस उपरथी नीचे उतरी त्यारे तेणी तेना पिताने एकांतमां बड्गई अने नही उपर उपकार करवा सारू कुकडाए कहेलो वृत्तांत धीमेथी पोताना पिताने तेणीए कळो. आ न-
दनी कुंवरीने धन्यवाद घटेवे. ॥ १ ॥ शिवमाळानो हारद सांचळी नटनो नायक घणोज हर्ष पाम्यो.
पढी वीरमतीनो यशोवाद उचरी तेणीनी पासे तेणीने प्रणाम कर्था. ॥ २ ॥

गुण रागी अइ रागिणी रे, तेढ्यो निकट नटराय ॥ ध० ॥ माग माग आपुं तुंने

रे, जे मागे ते पसाय ॥ ध० ॥ ३ ॥ लही अवसर नट विनवे रे, जो तमे री

ज्यां मात ॥ ध० ॥ कीजे पसाय ए कुकडो रे, सो वाते एकवात ॥ ध० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वीरमती नटना गुणोथी प्रसन्न अवाथी शिवकुमार नटने पोतानी नजीक बोलाव्यो. पासे आ-
वतांज कहुंके हे नटराज ! तुं जे माग ते आपवाने खुशी बूं. माटे सुखेथी इछा सुजव माग. ॥ ३ ॥ अव-
सरनो लागजोइ नटे विनंति करीके हे माता ! जो तमे प्रसन्न अयां होतो आ कूकडो आपवानी कृपाकरो.
सो बखत आप पुत्रशो तो अमारी तो एज विनंतिवे. ॥ ४ ॥

शीखे ठे पुत्री महारी रे, कुकट गति उल्लास ॥ ध० ॥ नही अम पासे कुकनो रे,

तेणे नवी पहांचे आश ॥ ध० ॥ ५ ॥ कोइ अवर तमे पाखजो रे, मुजने करो,

बहीस ॥ ध० ॥ धण कणनी नही मुज मणा रे, याचीशुं वही अवनीश ॥ ध० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आ शिववाळा कुंवरी कुकडानी तमाम रीतजात प्रेम सहित शिखेवे परंतु अमारी पासे कुकडो
नथी तेथी तेनी आशा परिपूर्ण अती नथी. ॥ ५ ॥ तमे कोइ बीजा कूकडाने पाखजो. अमने तो ए ब-
हीस करो. अमारे ह्वे धन धान्यनी कांइ उठाश नथी. जो कदापि हसे तो बीजा नृपतिउ पासेथी मांगीशुं. ६
वखती वीरमती कहे रे, एशुं मागुं तें दान ॥ ध० ॥ पंखी आपतां माहरो रे,
केम पोसाये वान ॥ ध० ॥ ७ ॥ मणी कंचन गयवर तुरी रे, ए अम दान प्रसिद्ध

॥ ध० ॥ आज लगण नवि सांचळ्यां रे, केणे पंखी दीध ॥ ध० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेना जवावमां वीरमतीए कळुंके आहुं दान ते तें शुं जोइने मांगुं ? वही पहीने दानमां आ-
शं अमारी शी शोळा वधे ? ॥ ७ ॥ दानमां हीरा, सोनुं, हाथी, घोडा एवां प्रसिद्ध दान तो अमे आ-
ए ठीए परंतु कोइए दानमां पही आपुं एहुं आजलग्नी अमे सांचळ्युं नथी. ॥ ८ ॥

राख्यो ठे में ए पंखीयो रे, वधू रमवाने काज ॥ ध० ॥ तेहने डूहव्या केम ब

नेरे, आपुंतो आवे ठे लाज ॥ ध० ॥ ९ ॥ नट कहे पंखी आपतां रे, कांइ वि

मासण कोरु ॥ ध० ॥ हुं मांगुं राजी अइ रे, लागशे नहीं तुम खोळा ॥ ध० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ए पहीने में मारा दीकरानी बडुने रमवामाटे राख्यो ठे. तेथी पहीने आपतां तेनुं मन
डुःखाय ते केम वने ? माटे तने आपतां शरम लागे ठे. ॥ ९ ॥ शिवकुमारे कहुं के ए पहीने आपतां कोडो
गमे आडा विचार शुं करो गो. हुं राजी अइने आपनीपासे मांगी लहुं बूं तेथी तेमां तमने तुकशान
लागशे नही. ॥ १० ॥

पण हैदाथी न उतरे रे, तुमने बहालो ठे एह ॥ ध० ॥ तो देतां गुंदा गलो रे,
हवे तुम लाधो ठेह ॥ ध० ॥ ११ ॥ ए कुकरु माग्या वती रे, जो कचुआउठो
एम ॥ ध० ॥ जो अमे अवर कांइ मागतां रे, तो देइ सकतां केम ॥ ध० ॥ १२ ॥
अर्थ ॥ परंतु पही तमने बहुज बहालुं लागवाथी तेने आपतां तमारा हैयामांथी ते बुदतो नथी. माटे
तेने आपवामां शुं गखच्चा गलोठो. हवे अमे आपना मनने जाणी गया. ॥ ११ ॥ मात्र कूकडानेज
मागतां अकां न्यारे आवीरीते कचवाउठो तो बीजुं कांइ तेना करतां बधारे किंमती मांगत तो शी
रीते आपीसकत ? ॥ १२ ॥

राणी नटने प्रीठवे रे, पण प्रीठयो नवि जाय ॥ ध० ॥ वचन वेधाणी शुं करे रे,
कुकड कीध पसाय ॥ ध० ॥ १३ ॥ पंखी खेवा मोकटयो रे, सचिव गुणावली
पास ॥ ध० ॥ तेणे जइ मांग्यो कूकडो रे, उंका खेइ निसास ॥ ध० ॥ १४ ॥
अर्थ ॥ राणीए नटने अनेक रीते समजाववामांज्यो परंतु ते कोइपण रीते समज्यो नही. आखरे कु-
कडाने आपवानी कबुखत आपी. वचनमां बंधाइ हती तेथी खाइलाज हती. ॥ १३ ॥ वीरमतीए गुणा-
वलीनीपासे प्रधानने पही खेवा मोकटयो. प्रधाने मांगता पेहेलां तेणीनी पासे जइ प्रथम उंडो निसासो
मुक्ती पनी कूकडो मांग्यो. ॥ १४ ॥

बाइ समजाइ कहुं रे, आपो मुज ताम्रचूरु ॥ ध० ॥ अक्का नटने आपशे रे,
साच म जाणशो कूरु ॥ ध० ॥ १५ ॥ काम नथी हठनुं इहारे, इहां रहे एहने
विनाण ॥ ध० ॥ कुशलो रदेशे नट कने रे, लदेशे कोड कट्याण ॥ ध० ॥ १६ ॥
अर्थ ॥ गुणावलीने प्रथम सघली वात कही पनी कहुं के मने आ कूकडाने आपो. डोशी आ कूक-
डाने नटनेज आपवानीठे. ते साचीज वातठे. जरापण खोटी मानशो नही. ॥ १५ ॥ आ वखते हठ क-
रवानो प्रसंग नथी. अहीं आ रेहैवाथी तेने विघ्नोठे. नाटकीया पासे क्षेम कुशल रदेशे अने कोडोप्रकारे
तेने सुख मलशे. ॥ १६ ॥

प्राण तणीपरे राखशे रे, शिवमाळा सुकुमाल ॥ ध० ॥

त्रीजा उल्लासनी मोहने रे, कही ए विशमी ढाल ॥ ध० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ अत्यंत कोमल स्वजाववाली शिवमाळा तेने पोताना प्राणनी जेम साचवशे. त्रीजा उल्लासनी
वीशमीढाल कवि मोहन बीजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

सुणी वचन विलखी थइ, गुणावली अत्यंत ॥ सासू फांसू विहं

गथी, वेर वहे जगवंत ॥ १ ॥ एहने तो लागे नही, हलद

फटकनी रेष ॥ मुजथी केम देखी करी, दीधो जाये एष ॥ २ ॥

अर्थ ॥ प्रधाननां मुखथी वचनो सांजली गुणावली अत्यंत जांखी पडीगइ. ते बोलीके हे जगवंत आ
सासु विनाकारणे पहीनीसाथे वेर राख्या करेठे. ॥ १ ॥ पहीने आपी देवामां तेना मनमां तो हलदर
फटकनी आपवा जेहुं लागेठे. परंतु हुं देखी देखीने तेने आपुं एम माराथी केम दीधो जाय. ॥ २ ॥

मतिनाठी साठी तणी, सांजखरे मंत्रीश ॥ जइने समजावी कही,
देइ नटने शुं करीश ॥ ३ ॥ कीधो मुजपति कूकनो, हजी न प
होती हाम ॥ कांइ नचाढे घरे घरे, परदेशे बेकाम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे मंत्रीजी! एनी तो घडपणमां साठे बुद्धि नाठीडे तेथी आपी देवानुं कहेणे. परंतु तमे जइने
तेने समजावोके नटने आपीने शुं करशी? ॥ ३ ॥ मारा स्वामिने कूकडो बनान्यो तोपण हजु शक्ति फोर-
ववानो अंत आच्यो नही ते विनाकारणे परदेशमां घेर घेर नाचवाना काममाटे सोंपेणे. ॥ ४ ॥

आश विलुधी एहनी, मुज निशदिश विहाय ॥ राणीजीना बापनुं,
एहमांहे शुं जाय ॥ ५ ॥ दुःखे पासुं तास दुःख, अवरने हांसु
थाय ॥ मीयांनी दाढी बले, अन्य तापवा जाय ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेनी उपरना आशाना बंधारणे मारा रात दिवस जाय ठे. तेने आपी देवामां राणीना बापनुं
शुं जाय अर्थात् तेने शुं नुकशान आय. ? ॥ ५ ॥ जेना पडखामां दुःखे तेनेज पीडाहोय. बीजाने तो उ-
खटी हांसी करवानुंपण बने. केहेवतठेके मीयांजीनी दाढी सलगती होय त्यारे बीजाळं तापवाजाय. ॥ ६ ॥

बांध ठोरु सचिवे करी, घणी गुणावली साथ ॥

आयत सुंदर लही प्रिया, सोंप्यो पिंजरनाथ ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए अनेक युक्ति प्रयुक्ति गुणावलीसाथे करी. गुणावली ए पांजरामां रहेला पोताना नाथने
सोंप्यो अने सोंपता पेहेलां तेणीए आ प्रमाणे कहुं ॥ ७ ॥

॥ ढाल ११ मी ॥

॥ हे पियु पातळीया थेंबो शिरना मोरुजो ए देशी ॥

हो पियु पंखीयका, नारी गुणावली तामजो, पिंजरीळं कर लीधो ऊरते
लोयणेरे लोल ॥ होण ॥ पत्रणे परिहरी मुजजो वीठरुवा मति कीधी
अगणित जोयणे रे लोल ॥ १ ॥ होण ॥ वसिया हृदय मोकारजो,
तन मनना सोदागर परदेशी थयारे लोल ॥ होण ॥ मूकता रखे वि
सारिजो, संचारी कोइ वेला पियु करजो मयारे लोल ॥ २ ॥

अर्थ ॥ राणी गुणावलीए आंखमा आंसुनीधारा चालतां पांजरूं हाथमां लीधुं अने बोली हे मारा
नाथ! पहीजी आखरे तमे मने तजी दीधी. ठेवटे विचोग करवानीज बुद्धि केलवी, अने नगणीशकाय
तेटखा योजन सुधी दूरजवानो विचार कर्यो. ॥ १ ॥ हे स्वामि तमे मारा हृदयमां घास करी रह्याणे. तमे
मारा तनमना सोदागर ठांतां, परदेशी थवा मांगोणे. हवे मने पडतीतो मुकी परंतु मारु विस्मरण क-
रशो नही अने कोइ वेला याद खावीने हे स्वामि आ दासी उपर कृपा करजो. ॥ २ ॥

होण ॥ तुमे कहीए कृण मात्रजो, योवनना आचूषण नहीं मुने विस
रोरे लोल ॥ होण ॥ न कर्यो गुन्हो कोइजो, अवगुण विण विठरुनुं
वहाला कांकारो रे लोल ॥ ३ ॥ होण ॥ हुती आश अनंतजो, थाडीपण

कां नाणी मुज उपर दया रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ चतुरे न आपी पं
खजो, मेलो दुर्लज तेनो जे करधी गया रे ॥ लोल ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे स्वामि! तमे मारा यौवनना शृंगारजो तेथी मने हणमात्रपण विसरता नथी. में आपनो कांइपण गुन्हो कयौं नथी. तेथी मारा वांक शिवाय मने तजी देवाहुं केम करोठो? ॥ ३ ॥ हे स्वामिनाथ! मने आपनाथी घणी आशाठं पूर्ण करवानी हती ते पूर्ण करवामां मारा उपर थोडीपण आपे दया केम न आणी? वली प्रचुप मने पांखो पण आपी नथी. तेथी आप मारी पासेथी गया पठी आपनो मेलाप थवो पण दुर्लजठे. ॥ ४ ॥

हो० ॥ जोवो मीट मिलायजो, जावी वश ए लहेवो पियु मेलवडो
रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ जे पाडेठे वियोगजो, तेहना मुखमांहे महीपुत्री
पडो रे ॥ लोल ॥ ५ ॥ हो० ॥ सुंदर मंदिर ठोडजो, अकुलिणी शिव
माळा मोह्या तेहथी रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ जासो विरह जगायजो,
ज्वालाते असराला नही शमे मेहथी रे ॥ लोल ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे स्वामि! आ वखत मारी सामे नजरो नजर मेलवो. कारणके हवे फरी आपनो मेलाप थवो ते जवितन्यताने आधीनठे. वली जेणे आपणो वियोग कराव्योठे तेना मोढा उपर धूल पडजो ॥ ३ ॥ हे स्वामिनाथ! तमे कुलहीन शिवमाळा उपर मोह्या तेथीज आ सुंदर मंदिरने ठोडवानी इहा करी. परंतु हे पियुजी! जो अत्यंत विरह जगावीजजो तो ते विरहनी महा विकराल ज्वाला वरसादथी पण शांत थवानी नथी. ॥ ६ ॥

हो० ॥ अणखीखो किरतारजो, गोठरुली आपणली न शक्यो सांसही रे ॥ लोल ॥ हो० ॥
ठाती महारी कठोरजो, वीठरुवानी वेला हजी आखी रहीरे लोल ॥ ७ ॥
हो० ॥ कहुंहुं बिठाइने गोदजो, वेरणाने पण न होशो वीठरुवा घडीरे ॥ लोल ॥
हो ॥ हुं अबला निरधारजो, धणने उपर कुमया न करो एवमी रे ॥ लोल ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हे स्वामिनाथ! इर्चावालो जे कर्मरूप किरतार ते आपणी गोष्टीने सहन करीशक्यो नही. वली हे नाथ! मारी ठाती पण अत्यंत कठोरठे कारणके वियोगनो समय आव्यो ते ठतां फाटी नहीजतां आखीने आखी रहीठे. ॥ ७ ॥ हे स्वामिनाथ! हुं आपनीपासे खोखो पाथरीने माफी मागुं. अने इहुं हुं के मारा वेरीने पण मारीजेम वियोग थवानो अबसर प्राप्त थवो नही. हे कृपासिंधु! हुं बखहीन, निराधारहुं. एवी तमारी स्त्री उपर आवडी अकृपा करो नही. ॥ ८ ॥

हो० ॥ तुम रढीयाळा बोलजो, खटकशे हणहणमां खटक ताणी
परे रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ विठुह्या मिलाण दुर्लजजो, लागे नही जइ
पातु पत्र तरुवरे रे ॥ लोल ॥ ९ ॥ हो० ॥ जाशो कोश हजारजो, दा
सीने कोइ समथे स्वामी संचारजो रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ करी करूणा
एक वारजो, मंदिरिए आपणके वेगे पधारजो रे ॥ लोल ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे स्वामिनाथ ! तमारा रढ छत्पन्न करे तेवा मीठा बोखो तमारा वियोगमां आंखमां खटको अयानी जेम क्षणे क्षणे मारा अंतःकरणमां खटक्या करशे. वखी हे दयालु ! जुदा पच्या पठी फरी मेखाप थवो दुर्लज ठे, कारणके वृद्ध उपरथी खरेलुं पांदरुं त्यां जइ फरी चोटी शकतुं नथी. ॥ ९ ॥ हे स्वामिनाथ ! आपतो हवे हजारो कोश दूर जवाना, परंतु आ दासीने कोइक समये हे नाथ ! अवस्य स्मरणमां छावजो. वखी हे दयासागर ! आ दासी उपर एक वखत करुणा करीने पोताना मंदिरे जखदी पधारवा मेहरबानी करशो ॥ १० ॥

हो० ॥ तुमे मुज जिवन मूलजो, रातमीथुं आंखडीथुं उपर वारणे रे
॥ लोल ॥ हो० ॥ ए मुज निपट आलोचजो, फेरवशे नाटकीया पर
घरवारणे रे ॥ लोल ॥ ११ ॥ हो० ॥ जो राखुं करी जोरजो, सासु
डीठे जुंडी नवि पुरूं पडे रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ देतां न वहे चित्तजो,
जीवतणी गति जाणो घट जेम चाकने रे ॥ लोल ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे स्वामिनाथ ! तमे मारा जीवतरना मूलजो. मूलविना जेम वृद्ध सुकाइ जाय तेम आपना वियोगे आ शरीरनी तेवीज दशा समजशो. तेथी आपनां रफ नेत्रो उपर हुं वारी जाचंहुं. वखी हे प्राणाधार ! मने मोटी चिंता तो एज थायठे के आ नाटकीयाळ आपने पारका धरोना द्वारे ज्यां त्यां फेरव्या करशे. ॥ ११ ॥ हे स्वामिनाथ ! तोपण मनमां एज विचार आवेठे के जो आपने हुं मारुं जोर अजमाधी अत्रे राखुं तो आ वीरमती बहुज छुटठे, तेने हुं पदोंची शकुं तेम नथी. तेथी हे जीवनहार ! एवं उतापण आपने आपीदेतां मारुं मन कबुल करतुं नथी. मारा मननीदशा चाकडा उपर चडेला घडानी जेवी अत्यारे अश्ले एम जाणजो. ॥ १२ ॥

हो० ॥ बोढ्यो कुक्कुर रायजो, समजावे पद नखथी अक्षरने लखी रे ॥
लोल ॥ हो० धनमन हरणी मकरीश फिकर लगारजो, नमखे तुज मुज
मेखो जान गया पठी रे ॥ लोल ॥ १३ ॥ हो० ॥ मिलशुं धरजे धीरजो,
अलगो तोपण तुं मुज जाणजे तुकडो रे ॥ लोल ॥ हो० ॥ राखजो ह
दथ मोजारजो, मुजने नर नटकरशे टाळी कूकडो रे ॥ लोल ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एदखामां कुक्कुराय बोखवा लाग्या अने पगना नखथी गुणावखीने अक्षर लखी समजाववा लाग्यो. हे मनोहारिणी ! तमे जरापण वियोगतुं दुःख धारण करशो नही. वियोग नाश पामशे, परंतु मारो जीवजशे तो पठी तमारो अने मारो मेखाप कदि रेहेवानो नथी. ॥ १३ ॥ हे मनोहारिणी ! आपणे फरी मखशुं. तमे धीरज राखजो. हुं दूर नथी एम मानजो. वखी हे प्यारी ! तमे एमपण हृदयमां अवधारजोके आ नट लोको मारुं कुक्कुरापणुं मटाडी पुरुष बनावशे. ॥ १४ ॥

हो० ॥ देश तथा परदेशजो, परणी धुर घरणी ते केम विसरे रे ॥
लोल ॥ हो० ॥ वालिम वचने तामजो, कांइक तो हैमामां धीरजता
धरे रे ॥ लोल ॥ १५ ॥ हो० ॥ सचिवने कहे नृप नारिजो, सासूने

जइ सोंपो तमे आ पांजरो रे ॥ लोल ॥ होण ॥ करी प्रणिपति मंत्री

शजो, राणीने तेह आप्यो तत्क्षण पाधरो रे लोल ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हे मनो हारिणी ! गमे तेवा देश तथा परदेशमां जशुं तोपण जे प्रथम परणेली स्त्रीने ते केम विसराशे ? तेथी हे वहाली ! पोताना स्वामिनां वचने कांडक धीरज अंतःकरणमां धारण करवीतेज श्रेयसे. ॥ १५ ॥ त्यारपठी गुणावलीए मंत्रीने बोलाव्या अने कछुं के सासुजीने आ पांजरू छइ जइने सोंपो-पठी मंत्रीए गुणावलीने प्रणाम करी, पांजरू तेनी पासेथी छइ जइ तत्क्षण सिधुंज ते पांजरू वीरमती राणीने आप्युं. ॥ १६ ॥

होण ॥ नटने बगस्यो सधजो, राणीए पण न करी कोइ पड

खामणी रे ॥ लोल ॥ होण ॥ त्रीजा उद्घासनी एहजो, एक वी

शमी कही मोहने ढाल सोहामणी रे ॥ लोल ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ राणी वीरमतीए तरतज ते पांजरू नटने बहीस कर्तुं. अने बहीस करतां पेहेलां पही संबधी बीजी कांडपण वातचित्तकरी नही. ए प्रमाणे त्रीजा उद्घासनी एकवीशमी ढाल मोहनविजयजी ए मनने सोहामणी छागे तेवी कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

नटवर पिंजर शिरधरी, राणी कीध प्रणाम ॥ हरखे उजरते

हीये, आव्यानिज विश्राम ॥ १ ॥ पिंजर शय्या उपरे, थापुं

यतने जोर ॥ शिवमाळा करजोडीने, कहे वचन एक ओर ॥१॥

अर्थ ॥ ते उत्तम नटे पोताना मस्तक उपर पांजराने धारणकर्तुं अने वीरमतीने प्रणाम करी, हर्षथी उजरता ह्ये पोताना विश्राम ठामे ते आव्यो. ॥ १ ॥ घेर आवी पांजराने सुखासन उपर पुष्कळ यतना पूर्वक सुक्युं. पठी शिवमाळा तेना सामी बेहाथ जोडीने एक चित्तथी नीचे मुजब कहेवा लागी. ॥ १ ॥

अमे अराजक सहू हता, आज खगण शिरताज ॥ हवे तो धणि

याता थया, तुमथी कुर्कटराज ॥३॥ प्रजा अमे राजा तमे, करशुं

नव नव रंग ॥ जाग्य होयतो संपजे, उत्तम चतुर प्रसंग ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे मस्तकना मुगट समान कुर्कटराज ! अमे आज सुधी सर्वे राजाविनाना हता, ते हवे धणी आता थया. ॥ ३ ॥ अमे आपनी प्रजा अने तमे अमारा राजा एवीरीते हवे नवा नवा रंग करशुं. न्यारे उत्तम जाग्य आयठे त्यारेज उत्तम चतुरनो संयोग मखेठे. ॥ ४ ॥

पेहेलां मुजरो तुमतणो, पठी अवरनो होय ॥ राजी रहेजो अ

हनिशी, दुःख न वदेशो कोय ॥५॥ मेवामुक्क्या आगळे, चुगे विहं

गपति तेह ॥ पण कंठे नवि उत्तरे, गुणावलीने नेह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ प्रथम आपनो मुजरो करीने पठीज बीजानो मुजरो अशे. तमे रात्र दिवस आनंदमांज रहेजो. कोडपण प्रकारतुं दुःख मनमां धरशो नही. ॥ ५ ॥ त्यारबाद शिववालाए कुर्कटराजपासे नव नव जातना

मेवा मुक्या. ते तेणे खावामांच्या परंतु गुणावलीना स्नेहं स्मरण थतां ते गळे उत्तरता नथी. ॥ ६ ॥

समजावे नट पुत्रिका, अहो पंखी मतफूर ॥

चूगो सुखे मन लमगे, पहोंचशे वाजते तूर ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते देखी शिवबाळा पद्मीराजने समजावे ठे के हे कुर्कटराज! तमे फुरो नही. मनमां लमंग धारणकरो सुखेथी खालं. तमारा मनोरथ सर्व पूर्ण थशे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३३ मी ॥

(आज हजारी ढोलो प्राहुणो ॥ ए देशी) ॥

कहे मंत्रीने गुणावली, कहो राणीने सम जाय ॥ वाळिम मोरारे, वीढ-
डीळं घणुं सांजरे ॥ १ ॥ क्यांइ जाशो नट लेइने, मुज प्रीतम प्राणाधार

॥ वा० ॥ हाथ विडुटो मेलावडो, फरी होता लागे ठे वार ॥ वा० ॥ वी० ॥ १॥

अर्थ ॥ गुणावली राणी मंत्रीने कहे ठे के हे मंत्रीजी! तमे वीरमतीने जइ समजावोके माराथी विडुटो पडेलो ए मारो नाथ मने बहुज याद आन्या करेठे. कोइ परमेश्वरनो वहालो ठे के जे जइने मारा पतिने विदेश जतो ते रोकी राखे! ॥ १ ॥ मारा प्राणना आधाररूप स्वामिने ए नटो कोण जाणे क्यां लइ जशे? वली एक बखत जे मेलाप हाथमांथी बूट्यो ते फरी मलतां वार लागे ठे. ॥ १ ॥

ए नर जमरने पगे पगे, नव नवला मलशे मित्त ॥ वा० ॥ विण पति

कइ गति माहरी, तुमे जुळं विचारी चित्त ॥ वा० ॥ वी० ॥ ३ ॥ रहे

शे जो कुकडलो थको, तो ही मायडीना पूरशे कोड ॥ वा० ॥ आ

खालुंवा ए माहरो, मत हाथे विखको जोड ॥ वा० ॥ वी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ए नर जमरने पगळे पगळे नवा नवा मित्रो मलशे, परंतु हे मंत्रीजी! तमे मनमां विचारोके पतिविना मारी ते शीगति थवे? ॥ ३ ॥ ए कुकडो लतां जो अहीं रदेशे तो पण तेनी माना कोड पूरशे-मारे तो ए आखालुंवा ठे, माटे माताजीने जइने कहोके जाणी जोइने पोताने हाथेज शुं काम जोडीने त्रोडी नांखो ठे. ॥ ४ ॥

राणी तो पूरव जन्मनी, थइ वेरण न तजे केरु ॥ वा० ॥ टाळी मनुष्य

पंखी कर्यो, तोय नाव्यो हजिय निवेड ॥ वा० ॥ वी० ॥ ५ ॥ जे मुज

प्रीतम मेळवे, तस उंशिगण न थवाय ॥ वा० ॥ प्राण करुं तस लुं

ढणे, पांपणेथी पूंजुं पाय ॥ वा० ॥ वी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ए वीरमती तो मारी पूर्व जन्मनी पाकी वेरण ठे, ते मारो केड मुकती नथी. पुरुष मटाडी पद्मी कर्यो तो पण हजु निवेडो खावती नथी ॥ ५ ॥ हे मंत्रीजी जे मारा स्वामिनाथने मेळवी आपे तेने उपगार माराथी केम च्छ्यो जाय? हुं मारा प्राणथी तेना लुंढणा करुं अने पापणोथी तेना चरणोने पूंजुं. ६

सासु कांइ जाती नथी, गया जेम उंटोना शिंग ॥ वा० ॥ महारा पि-

युनो थश सुणी, एइने केम लागे ठे हींग ॥ वा० ॥ वी० ॥ ७ ॥ कहे

मंत्री बाइ तुमे, हवे न करो दुःख प्रतिचार ॥ वा० ॥ चंडा रंभा
न ठेकीये, ए तो उतरी साते उतार ॥ वा० ॥ वी० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेम उंदोना ङिंगडा गया तेम ए वीरमती कथाइ जाती नथी. मारा स्वामिनाथनो यश सांज-
ली तेने तो हींग मुक्या जेवुं लागे ठे ॥ ७ ॥ मंत्री कहे ठे के हे गुणावली ! तमे हवे दुःखना विचार
मनमां लावो नहीं. ए रांरु चंडीका जेवीठे, एने ठेडो नही. ए तो साते उतारे उतरेली नपावट ठे. ॥७॥

रही ठे अइने ए नोसली, एहनो आधो जरोसो नाण ॥ पठी तो ए
राज तुमारहुं, वली चंद नृपति महिराण ॥ वा० ॥ वी० ॥ ८ ॥
मन वारी राखुं सुणी, हितकारी मंत्री बोल ॥ वा० ॥ मेवा कनक
कचोलना, पियु माटे आप्या अमोल ॥ वा० ॥ वी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवे तो ए डोसली-बहुज घरडी अइ ठे तेथी एनो जीववानो अरधो जरोसो जाणजो. एना
पठी तो आ राज्य तमारुं अने महाराजा चंदराजानुंज ठे ॥ ८ ॥ मंत्रीनां एवां हितदायक वचनो सांजली
गुणावलीए मनने ठेकाणे राखुं अने अमूह्य एवां सुवर्णनां पात्रो स्वामिनाथना जोजनने माटे आप्या. १०

देइ जलामण मंत्रीने, मूक्यो फरी प्रीतम पास ॥ वा० ॥ सोंप्या शि-
वमाला जणी, मीठा मोदक सुबिलास ॥ वा० ॥ वी० ॥ ११ ॥ नट
कन्याना कानमां, कह्यो मंत्रीए जेद ॥ वा० ॥ चंद नरेशर एह ठे,
पंखी माये कर्यो धरी खेद ॥ वा० ॥ वी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीजीने जलामण करीने पोताना स्वामिनाथनी पासे फरी भोकट्या. अने तेमनी साथे अ-
त्यंत मिष्ट एवा मोदक अने बिलास करवानी वस्तुछं शिवमालाने आपवा सारु सोंप्या ॥ ११ ॥ शिव
मालाने मंत्रीजीए तेना कान पासे जइ कुकडा संबंधी सर्व वृत्तांत कह्यो. आ चंद महाराजाज ठे अने तेनी
बिमाताए तेना छपर देष थवाथीज तेने पही बनान्यो ठे. ॥ १२ ॥

रूडी रीते राखजो, मत दाखजो एहने ठेह ॥ वा० ॥ वेहेला फरता
आवजो, लेख लखजो धरजो नेह ॥ वा० ॥ वी० ॥ १३ ॥ कुर्कटने
प्रणामी करी, आव्यो मंत्री निज आगार ॥ वा० ॥ कीधा ढोल ढको-
लडा, चढी चाळ्यो नट शिरदार ॥ वा० ॥ वी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एमने रूनी रीते संजालीने राखजो. कोइ प्रकारे तेने ठेह देशो नही. फरता फरता वेहेला
आवजो. कागल पत्रो लखजो अने हेत प्रीत राखजो ॥ १३ ॥ मठी मंत्री कुकडाने प्रणाम करी पोताने
आवास आव्या. पटले नटना नाथकोए प्रयाणनो ढोल वगाज्यो अने तेठं चाळी निकट्या. ॥ १४ ॥

ढोल सुणीने गुणावली, चढी सातमी चूमि ताम ॥ वा० ॥ जाता
दीठा नटवरा, लेइ शीशे पंखी धाम ॥ वा० ॥ वी० ॥ १५ ॥ पिंजर

नजर जरी जुए, गयो अखगो लोपी सीम ॥ वा० ॥ आका तरू आया
घणा, पामी मुरठाये हित नीम ॥ वा० ॥ वी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ए प्रमाणेने ढोल सांचली गुणावली सातमा माळ छपर चडी. तेणी ए नाटकीयाउने जाता
दीग अने एकना मस्तक छपर पांजरुं दीवुं ॥ १५ ॥ गुणावली नजर खेंचीने पांजरा तरफ जोया करे ठे
एटखामां तेठ सिमाडो ठोडी चाह्या. वली घणा मोटा वृक्षो पण आडा आग्या एटखे पांजरु न देखाता
ते मूर्त्ता खाझे पडी. ॥ १६ ॥

शीतल पवन प्रयोगशी, लही चेतना सखी उपचार ॥ वा० ॥ सम
जावी आवी मंत्रीए, राणी समज मनह मजार ॥ वा० ॥ वी० ॥ १७ ॥
आवी वीरमती कहे, बहु थयो निःकटक गेह ॥ वा० ॥ गयो कुर्कट
ते जखी थइ, हवे जो तुं तुज मुज नेह ॥ वा० ॥ वी० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ सखीए शीतल पवनोपचारशी अने वीजा प्रयोग करी सावधान करी. त्यार वाद मंत्रीए आवी
ने समजाववाथी गुणावलीए मनमां समजण धारण करी ॥ १७ ॥ थोडा वखत पठी वीरमतीए आवी
कहं, हे बहु! हवे तमारुं घर निःकटक थयुं. कुकडो गयो तेज सारुं थयुं. हवे तमारो अने मारो खेह
केवो जामे ठे ते जो जो. ॥ १८ ॥

अवसर चतुर गुणावली, करे हाजी हाजी सुविशाल ॥ वा० ॥ त्रीजा
जह्वासनी मोहने, कही वावीशमी ए ढाल ॥ वा० ॥ वी० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ समयनी जाण गुणावली, वीरमतीने संपूर्ण रीते हाजी हाजी करवा लागी. त्रीजा जह्वासनी
मोहन विजयजी ए आ वावीशमी ढाल कही. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

जेम जेम प्रितम सांचरे, तेम तेम हृदय मोजार ॥ धखे विरह पावक
प्रबल, आंसु धार अपार ॥ १ ॥ जे देशे सज्जन वसे, ते दिशि तणो
पवन्न ॥ प्रीतम तनु फरसी करी, फरसो माहरुं तन्न ॥ २ ॥

अर्थ ॥ अर्दी गुणावलीने जेम जेम पोताना स्वामिनाथ याद आग्या करे ठे तेम तेम हृदयमां प्रबल
विरहाशि धखवा मांड्यो अने नयणे आंसुनीधारा अपार वेहेवा मांडी ॥ १ ॥ ते इज्जवालागीके जे देशमां
मारा नाथ होय ते दिशा तरफनो पवन मारा पतिना शरीरने फरसी पठी मारा शरीरने फरसजो. ॥ २ ॥

अरे प्राण प्राणेश विण, रदेशो केवे ढंग ॥ गमन शील तुम
धर्म ठे, केम न गया पियुं संग ॥३॥ किहां कंत किहां नवल रस,
किहां सुरंगो नेह ॥ बाजी बाजीगर तणी, थइ गइ कोइ एह ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे मारा प्राणो! तमे मारा प्राणनाथ गया ठतां हवे केवी रीते रही शकशो. तमारो स्वचावज
जवानो ठे. तेथी तमे मारा प्राणनाथनी साथे केम न गया? ॥ ३ ॥ मारो स्वामी कयां, नवनवा रस कयां,
उत्तम रंगवाद्यो खेह कयां? आ तो जाणे सघली बाजीगरनी रमतज थइ होयनी तेडुं थयुं. ॥ ४ ॥

पियु सुरगिरि सम जीवजो, वधजो वरु विस्तार ॥ मेलावे
संज्ञार जो, अहो जीवन आधार ॥ ५ ॥ फूरे एम गुणावली, पियु
विण सुने गेह ॥ तनु शृंगार अंगार सम, विरहे डुबल देह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ मारा प्राणनाथ मेरु पर्वतनी जेम धिरंकाळ जीवजो, अने वरुना विस्तारनी जेम तेनी वृद्धि
धजो. वली हे मारा प्राणाधार ! तमे मेलाप करवातुं स्मरणमां राखजो ॥ ५ ॥ स्वामिबिनाना सूना घरमां
एवी रीते गुणावली कुर्या करे ठे. शरीरना शृंगार तेने अंगारा समान लाग्या करे ठे अने विरहधी शरीर
सूकातुं जाय ठे. ॥ ६ ॥

तीव्र निरंतर तप तपे, कर्म निर्जरा हेतु ॥

धरे ध्यान जिनराजनुं, जे जवसागर सेतु ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ गुणावली कर्मनी निर्जरा करवाना हेतुधी निरंतर तीव्र तपश्चर्या करे ठे. अने जवसागर तर-
वाने बहाण समान एतुं जिनराजनुं ध्यान धरे ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३३ मी ॥

॥ नितुर न अश्येरे कान गोवाल ॥ ए देशी ॥

नवल सनेही रे चंद झूपाळ, ठे पंखी पण तोही ॥ आवे संगलीनारे
नृप मठराळ ॥ ए आंकणी ॥ सात नृपति निज झूमि पेरे, चाळ्या दळ
लाइ पूर ॥ गुणावली आदेशधी रे, गुण उलंगवा चंद सनूर ॥ न० ॥
ठेण ॥ १ ॥ ते नटने आवी मळ्यारे, कुकड प्रणम्या पाय ॥ स्वामि
तारी सेवनारे, स्वाण अम कुणी तो न मुकाय ॥ न० ॥ ठेण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंदराजाना खरा खेही एवा शुरवीर सात राजाचं चंदराजा पही थया बटां गुणावलीना आ
देशधी पोताना संपूर्ण सैन्य सहित, चंद राजानी मिठाशधी उठुं न पडवा देवा तेनी पासे आवी रखा.
॥ १ ॥ तेळं सर्वे नटना मंडळने आवीने मळ्या; अने कुकट रायने तेळण प्रणाम कर्या. वली तेळण कळुं
के हे स्वामि तमारी सेवा अमे विद्यमान बटां अमाराधी तजावानी नथी. ॥ २ ॥

आव्या गुणावली कहेणथीरे, रहेशुं उलंगे निशदिश ॥ ठे पंखी तो शुं
अयुं रे, ठोणपण तम चरणे ए शीश ॥ न० ठेण ॥ ३ ॥ कुकडे नावि कंधारारे,
लाळुं सेवके सन्मानानट दळ पंखी दळ वहे, न० एक पंथे प्रेम समान ॥ न० ठेण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अमे गुणावलीना डुकमथी आव्या ढीए. रात दिवस तमारा आळंबने रहेशुं. आप पही थया
तेथीशुं अयुं? अमारां मस्तक तमारा चरणमांज ठे. ॥ ३ ॥ एवां तेमनां वचनो सांजली कुकटराजे पोतानी
क्रोड न मावी. जेथी सेवक राजाचं पोताने सन्मान मळ्युं एम मानवा लाग्या. ए प्रमाणे नटनुं मंडळ अने
चंदतु दळ एक साथे प्रेमपूर्वक पंथ कापता चाट्यां करे ठे. ॥ ४ ॥

शिवमाला शिर उपरे रे, राखे पिंजर मारग मांही ॥ चामर विंजे बेहु जणारे,
चाण करे उन्ननी कोशक ठांही ॥ न० ठेण ॥ ५ ॥ गामे गाम पुरे पुरे रे, नट निज
पेट निमित्त ॥ कुक्या राजा आगळे, कुणरमी मेले बहुहुं वित्त ॥ न० ठेण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ शिवमाला रस्ते चाखतां पांजराने पोताना मस्तक उपरज राखे ठे. वे जणा वंने बाजुए चामर विजे ठे अने एक उत्रधारण करे ठे ॥ १ ॥ नगरे नगर अने गामे गाम नाटकीयाळ पोताना उदर पोषण निमित्ते रमतो रमीने जे अन्नगळ धन मेळवे ठे, त कुकड राजनी पासे घरे ठे. ॥ ६ ॥

एम जनपद जनपद तणारे, नृप आपे बहु दाम ॥ पिंजरथी नटने अयुं रे, पिं
एक पंथ अने दो काम ॥ न० ठे० ॥३॥ शिव माला मेवा घणारे, आगळ खेड
धरंत ॥ जीवितना जीवित परे रे, जी० नित कुर्कट जतन करंत ॥ न०ठे०॥७॥

अर्थ ॥ ए प्रमाणे देश देशना राजाळ घणुं धन आपे ठे. कुकड राजना प्रतापथी नाटकीयाळने तो एक पंथने वे काज थया ॥ ७ ॥ शिवमाला अनेक प्रकारना मेवा तेनी पासे मुकेठे. अने कुकडरायने पो-
ताना जीवना आधाररूप गणी तेतुं निरंतर बहुज जतन करे ठे. ॥ ७ ॥

एम नित प्रते नवनवरसेरे, रमता देश विदेश ॥ न धरे शंका कोझनीरे, न०
नट मन मांहे खवलेश ॥ न०ठे०॥९॥ एहवे आव्या अनुक्रमेरे, सुंदर देश बंगा
ळ ॥ पृथ्वी चूषणपुर तिहारे, पृ०सुरपुर हुंती सुविशाल ॥ न० ठे० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एम निरंतर नवनवा रसथी रमता रमता देश परदेश करे ठे. ते नटो मनमां लेश मात्र शंका कोझनी पण धारण करता नथी ॥ ९ ॥ ए प्रमाणे अनुक्रमे चाखतां चाखतां तेठ सुंदर बंगाला देशमां ईशपुरी समान अति विशाल एवा पृथ्वीचूषण नामना नगरमां आव्या. ॥ १० ॥

जिहां अरिमर्दन नरवरुदे, जेहनो प्रबल प्रताप ॥ तेहने चंदना तातथी,रे ते०
हतो मांहो मांहे मेलाप ॥ न०ठे० ॥११॥ समीआणा ताण्या नटेरे, पुर सीमाए
सुरंग ॥ मुक्यो कुर्कट पिंजरोरे, मु० करी सिंहासन उत्तंग ॥ न० ठे० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ते नगरमां अत्यंत प्रबल प्रतापवालो अरिमर्दन नामनो राजा राज्य करे ठे. ते राजाने चंदना पितानी साथे मित्राचारी हती ॥ ११ ॥ नगरना सिमाडा उपर सुंदर तंबुळ नाटकीयाळए ताण्या. तेमां उंचु सिंहासन गोठनी कुर्कटरायनुं पांजरुं ते उपर मुक्युं. ॥ १२ ॥

तेनाव्या अरिमर्दनेरे, नट रमवा दरवार ॥ पिंजर करी मुख आगळेरे, पिं
कर्या नाटक गति अनुसार ॥ न०ठे०॥१३॥ रीक्यो पुर राजा घणुंरे,कीधो लाख
पसाय ॥ पुढयो प्रबंध पंखी तणारे, पु० कह्यो संक्षेपे नटराय ॥ न० ठे०॥१४॥

अर्थ ॥ ते नाटकीळने अरिमर्दन राजाए पोताना दरवारमां रमवा तेडान्या. पांजरा साथे लई आगळ धरी, सर्व प्रकारना नाटक तेठए कर्या ॥ १३ ॥ राजा नाटकथी घणोज खुशी थयो अने लाख रूपीथा इनाम आप्या. पडी पळी संवंधी नटरायने हकीकत पुढतां संक्षेपथी तेणे सर्व हकीकत कही. ॥ १४ ॥

तव राजा बंगालनोरे, लाग्यो कुकड पाया ॥ मणी कंचन ह्य हाथीयारे,म० कर्या
पेसकसी हितलाय ॥ न० ठे० ॥१५॥ हुं हुं सेवक रावलोरे, रे पंखी नृपचंद ॥
जळे पधार्था प्राहुणारे, ज० अणचित्या वीरनानंद ॥ न० ठे० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते सांजळी बंगालानो राजा कुर्कटरायने पगे लाग्यो. अने पढी मणि, सुवर्ण, हाथी अने घोडा प्रेमपूर्वक नजरणांमां आगल धर्या ॥ १५ ॥ हे चंद नृपति! पद्मीराज हुं आपनो सेवक छे. हे वीरसेनना पुत्र! आप छिंता अमारा मिजवान थवा जले पधार्या. ॥ १६ ॥

जिहां तिहां पुण्यप्रसादधीरे, प्रगटे मंगल माल ॥ त्रीजा उद्घा-
सनी मोहनेरे, त्री० कही त्रेवीशमी ढाल ॥ न० ठे० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ चंदराजा ज्यां जाय ते त्यां तेना पुण्य प्रतापथी मंगलनी श्रेणी प्रगट आय छे. ए प्रमाणे त्रीजा उद्घासनी त्रेवीशमी ढाल मोहन विजयजी ए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

नट चाख्या पिंजर ग्रही, आगल धरी उढांइ ॥ निज सीमा
बंगालपति, बोलावी वळी यांइ ॥ १ ॥ नट रमता क्रमता धरा,
आव्या सिंहल द्वीप ॥ जिहां सिंहलपुर वर प्रवर, सायर तणे समीपा॥३॥

अर्थ ॥ त्यार पढी नटो पांजराने ग्रहण करी उत्साह पूर्वक कुच करता ह्वा. बंगालानो स्वामि पोताना सीमा सुधी तेळने बोलावी पाजे फर्यो ॥ १ ॥ नाटकीयाळ रमतो रमता अने पृथ्वीने छलंघता सिंहलद्वीपे आंव्या. त्यां समुद्रना कांठा उपर सिंहलपुर नामतुं अत्यंत सुंदर नगर छे. ॥ २ ॥

तिहां नट कुक्कनो कटक, जइ उतारो कीध ॥ हरख्यो अति
सिंहल नृपति, नटनी सुणी प्रसिद्ध ॥ ३ ॥ नट पण पिंजर कर
ग्रही, जइ प्रणम्यो महीपाल ॥ रीजाव्यो नाटक करी, शिवकुंवरे तत्काला॥४॥

अर्थ ॥ ते नगरमां नटना अने कुर्कटराजना सैन्ये उतारो कर्यो. नटनी धणी ख्याति हती तेथी तेळने आव्या सांजळी सिंहल राजा अत्यंत हर्ष पांम्यो ॥ ३ ॥ त्यार पढी शिवकुंवर नट पोताना हाथमां पांजरू धारण करी ते राजानी पासे आंव्यो. नाटक करवा सारू प्रथम प्रणाम करी विनंति करतां राजाए हुकम करवाथी तेणे नाटक तरतज करवा मांड्युं. जे देखीने राजा बहुज खुशी थयो. ॥ ४ ॥

पंच सया वाहण तणो, आव्यो दाण जगीश ॥ ते वेळाते नट
जणी, कर्यो सयल बद्दीस ॥ ५ ॥ सिंहल नृपनो यश कही, करी
ढोल ढमकार ॥ जिहां स्वकीय उपकारिका, नट आव्या तेणीवार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ राजाए पांचसो वहाणनी जगात जे तरतज आवी हती ते सधळी नाटकीयाने नाटक जोइ बद्दीस करी ॥ ५ ॥ सिंहल राजानुं यशोगान बोळी, ढोल उपर ढमकारो करी, ज्यां पोतानो उतारो ते त्यां नाटकीयाळ पाज आव्या. ॥ ६ ॥

रह्या राति थयो प्रात जब, करी जोज्य थइ सज्जा ॥

उमाह्यो पोतनपुरे, नट जट निपट सकज्जा ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पोताने उतारे रात्री वासोरही सवार थइ पटले शिरामण करी, तैयार थइ पोतनपुर न नदनुं दल जे पोतानुं काम करवामां महाकुशल छे ते, जवाने हर्षवंत थ्युं. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३४ मी ॥

॥ कानजी मेलोने कांबळीरे ॥ ए देशं नृपति तिहां
राणी सिंहलने कहे रे, पंखीथी धरी राग ॥ आणी आपो इंत्नीसर,
मुजने पियु महाजाग ॥ १ ॥ कामणगारो ए कुकडो रे, कथुं ॥ २ ॥
जगत आधीन ॥ एह जोया पढी सिंहलारे, अइ जेम जलवीण मीन ॥ कां-वेरी

अर्थ ॥ सिंहल राजानी राणी पोताना स्वामिने कहे ठे के हे महाजाग ! नटनी पासेना कुकडाने मने
अपावो. ए कुकडा उपर मने राग अथो ठे ॥ १ ॥ मने तो ए कामणगारो लागे ठे. एणे आखा जगतने
आधीन कथुं ठे. एने जोया पढी जलविनानी माठळीना जेवी मारी दशा अइ गइ ठे. ॥ २ ॥

जइ रखा एह पिंजर थकीरे, ते पिंजरमां प्राण ॥ वेइ गयो चित्तए देख
तारे, अहो तिर्यच् विनाण ॥ का० ॥३॥ नृपतिचाखे राणी जणीरे, स्यो
पंखीथी प्रेम ॥ एहथी एहोनी आजीविकारे, मागे आपेते केम ॥ का० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एने जोया पढी आ पांजरा (शरीर) ना प्राण ते पांजरामां जइने रखा ठे. जोत जोतामां एणे
मारा चित्तंतुं हरण कथुं. अहो पढीतुं पण केतुं उत्तम ज्ञान ठे ? ॥ ३ ॥ राजाए कथुं के हे राणी ! पढी
उपर ते प्रेम शुं राखवो ? ए नाटकीयार्थने तेना उपर तो आजीविका ठे, तेथी तेमनी पासे मांगला
ते आपेज केम ? ॥ ४ ॥

मुजने मागे कोइ तुजकनेरे, ते मुज जेम न देवाय ॥ तेम नट एह आपे
नहीरे, हउ लीधे शुं थाय ॥ का० ॥ ५ ॥ पंखी विना कहे रागिणीरे, मुज
जीवित अकयछ ॥ ए नट लोजीने जोलवोरे, देइ वस्तु सुपसछ ॥ का० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ कोइ तारी पासे आवी मारी मागणी करे तो तुं जेम मने आपी देवा कबुल कर नहीं तेवीज
रीते नटो पण ए पढीने आपे नहीं. तेथी हउ खेवाथी शुं लाज ठे ॥ ५ ॥ राणीए कथुं के हे
नाथ ! ए पढी विना मारुं जीवतर अकृतार्थ ठे. तेथी ए नटो लोजीया ठे, तेउने अत्यंत उत्त
वस्तुचं आपी जोलवो. ॥ ६ ॥

मुकया राये राणी हठेरे, दास नटोनी पास ॥ माग्यो सर्पिंजर कुकडोरे,
करे नट वचन प्रकाशा॥का०॥७॥ एठे अम नृपति कुकडोरे, ते केम दीधो
जाय ॥ अमने जो आपे ए कुकडोरे, तो अमेना नवि थाय ॥ का० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ राणीना अत्यंत हठथी पोताना सेवकोने सिंहल राजे नटोनी पासे मोकट्या. तेउए आवीने
पांजरा सहित कुकडानी मांगणी करी. तेना जवाबमां नटोए कथुं के आ कुकडो अमारो राजा ठे तेथी
अमे तेने केवी रीते आपी शकीथे? परंतु ए कुकडो जो अमने आपी देतो अमाराथी तेनी आझातुं उछं-
न अइ शके नहीं. ॥ ७ ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते सांचली वंगालानो राजा नाटक जोय ॥ लाख टके पण एहवो प्रेमपूर्वक नजराणामां आगळ कोय ॥ का० ॥ ए॥ झूपवधु जो जीवे नहीरे, तो अम पुत्र! आप उचिता आ ॥ राणी झूपने वालहीरे, तेम ए अम जीवन समान ॥ का० ॥ १० ॥

जिहां

राजानी शी खुबी कहीए? ज्यारे नाटक वतान्युं त्यारे ते जोझे पही लेवाने तत्पर थया. वली थया आपनार एवो दातार पण जाणे जगत्मां नही होय ? ॥ ए ॥ राजानी राणी कुकडा विन जावी शके तेम नथी एम जो कहेता होतो तेमां अमने कांइ स्नान नथी. जेवी राजाने राणी वहाली ठे तेवी रीते ए पही अमने जीवन प्राण समान ठे. ॥ १० ॥

सेवके रायने विनव्यारे, नटवे कहां जे वचन ॥ रोष चढ्यो चढी चा-
लीयोरे, लेवा पंखी रतन ॥ का० ॥ ११ ॥ सांचली मंका जेरी तणारे, सज्ज
थया नर कुंजार ॥ सामंत चंद नरिंदनारे, उजा थइ असवार ॥ का० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ सेवकोए आवीने राजाने नटना कहेलां सघलां वचनो कहां. जे उपरथी राजाने कोप व्याप्यो. अने ते पही रत्न लेवा तैयार थयो ॥ ११ ॥ सिंहल राजाना लस्करना डंका तथा जेरीना अवाज सांचली चंद राजाना सामंतो सज्ज थइ गया, असवारो थइ तेठनी सामो युद्ध करवा तैयार थया. ॥ १२ ॥

जाणीए उत्तरे उम्हरी, श्याम घटा घनघोर ॥ पिंजर लइ चढी निस-
यारे, देतां नगारे ठोर ॥ का० ॥ १३ ॥ सिंहल आवीने आपढयोरे, अलगा
हुंती खेनि ॥ सुहडे नटे करी चालणीरे, तेणे जेहवी करी केडि ॥ का० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ चंद राजांनुं लस्कर जाणे उत्तर दिशामां श्याम रंगनी वादलांनी घटा चनी आवी होय तेहुं दिसवा लाग्युं. तेठ पांजराने साथे लइ नगारा उपर घाव देतां चढी निकट्या ॥ १३ ॥ सिंहल राजा आवीने तेना उपर झुटी पडे ठे एटलांमां सुघड नटोए एवी युक्ति करीके तेना इसाराथी चंदना लस्करे तेठनी पुंठे घसारो कर्यो. ॥ १४ ॥

पुरे सुरे जाइ बणीरे, जोर मच्चो धमसाण ॥ सिंहलना जरु उपरेरे, वही
एक धारी कृपाण ॥ का० ॥ १५ ॥ फिके मुखे नासी गयोरे, सिंहल नृप
अविनीत ॥ जयवाजी चिहुं खुंटमारि, कुकड नृपनी जीत ॥ का० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वंने लस्करो संपूर्ण शूरथी लडतां, मोहुं धमसाण थ्युं. एटलांमां सिंहल रायना लस्कर उपर चंद राजाना लस्करनी एकधारी तखवार चाखवा मांडी ॥ १५ ॥ अविनीत एवो सिंहलराजा हार थवा थी फीके मोठे जागी गयो. कुकड रायनी जीत थइ अने चारे दिशामां जयघोष थयो. ॥ १६ ॥

चाळ्या पोतनपुर जणीरे, नट जट थइ उजमाळ ॥

त्रीजा उल्लासनी मोहनेरे, कही चोवीशमी ढाळ ॥ का० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ नटनुं अने चंद राजांनुं दख हर्षवंत थ्युं पोतनपुर नगर तरफ चाह्युं. एवी रीते त्रीजा उल्लासनी मोहनविजयजीए चोवीशमी ढाळ कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

पोतनपुर सुरपुर समुं, कमळा निलय विधान ॥ नृपति तिहां
जयसिंहपति, वैरी व्रण आदान ॥ १ ॥ तास सुबुद्धि मंत्रीसरु,
रूपतणो प्रतिरूप ॥ मंजुषा तसमाननी, हिमकर थकी अनूप ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पोतनपुर नगर अमरापुरी जेहुं हतुं. वली साक्षात् लक्ष्मीना निवासस्थान जेहुं हतुं. त्यां वैरी
रूपी गुमढाने नाशकारक जयसिंह नामनो राजा राज्य करतो हतो ॥ १ ॥ ते राजाने जाणे राजानुं
वीरुंज रूप होय तेवो सुबुद्धि नामनो मंत्रीश्वर हतो. तेने मंजुषा नामनी, चंद्रशी पण अनुपम
एवी स्त्री हती. ॥ २ ॥

तास सुता लीलावती, बालवेष सुविशेष ॥ सुरियुं तस देखी
हजी, मेळे नही निमेष ॥ ३ ॥ लीलाधर तेषे पुरे, धनद शेठनो
जात ॥ परण्यो ते लीलावती, थइ युगती ए वात ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तेने कुमारी अवस्थामां दिपती एवी लीलावती नामनी पुत्री हती. जेने देखवाथी हजी सुधी
अप्सरार्थ पण पोतानी वंने आंखनी पांपणो एकठी करती नथी ॥ ३ ॥ तेज नगरमां धनद नामनो शेठ
हतो तेने लीलाधर नामनो पुत्र हतो. ते लीलाधरना लीलावती साथे लग्न थयां. आ बनाव जेवो
जोडण तेवो थयो. ॥ ४ ॥

कंपति जेम तंत्री तणी, सुकृति संपत्ति जेम ॥ तेम परस्पर दंपती,
मधूर वधे तेम प्रेम ॥ ५ ॥ सांसारिक सुख तेहने, दोगंडुक
अनुमान ॥ रति रतिपति ए आगळे, निरसी रति समान ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेम वीणा छपरना तारनी गति थतां आनंद वधे, जेम उत्तम कार्योंथी संपत्ति वधे, तेम दंप-
तीनो अरसपरस मेलाप थतां मीठो प्रेम वधवा मांड्यो ॥ ५ ॥ स्वर्गनेविषे दोगंडुक देवतांथनी जेम
तेतुं सांसारिक सुख जोगवे ठे. अने कामदेव अने रतिनो विखास तेमना विखास आगळ चणोठी
जेवो नीरस ठे. ॥ ६ ॥

पुन्यहीन कोइ पुरुष, आन्यो तस आगार ॥
हांकी काढ्यो रंकने, लीलाधरे तेषीवार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एवामां कोइ पुन्यहीन, दरिजी पुरुष तेमना घर आगळ जीव मांगवा आन्यो. ते रांकने ली-
लाधरे तेज वखते तिरस्कार करी हांकी काढ्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल २५ मी ॥

॥ गरव न कीजेरे ए सद्गुरु शीखलडी, एहथी मीठीरे नहीं
साकर सुखलनी ॥ ए आंकणी ॥

कोप्यो डुमक कहे कुंवरने, थोका करीए ठमका ॥ जावा थो एम धरणी

धमका, चपला विजली चमका ॥ १ ॥ एह्वोतुं पण तुजथी रूमो, हाथ
कमावणवालो ॥ तुं तो तात कमायुं विलसे,पण हुं नहीं उंशीयालो ॥ ग० ॥१॥

अर्थ ॥ कुंवरनां वचनो सहन न थवाथी ते जिखारीने तेना उपर घणोज क्रोध चढयो. जिखारीए कळुं के कुंवरजी ! धनधनाट थोडो करो, वली जमीन उपरना पगना धवकारा अने विजलीना जेवा आंखोना चमकारा जावाद्यो. (कवि कहे ठे) के सद्गुरुनी एज शिखामण ठे, के कोइए गर्व करवो नही. ए शिखामणथी साकरनी सुखडी पण मीठी नथी. ॥ १ ॥ हुं जिखारी हुं परंतु ताराथी सारो हुं. हाथे कमाइने खानारो हुं. तुं तो बापनी कमाणी खाय ठे. हुं तारा जेवो कोइनो उंशीयालो नथी. ॥ २ ॥

जे निज जुजबल धन न कमावे, धिग् धिग् जीवित तेहनुं ॥ कूदा कूद
पराये पैसे, करता जाये केहनुं ॥ ग० ॥३॥ तात उतां ठे तुं निहर्चितो, लेखे
नाणे कोइने ॥ रे जुंडा धन यौवनने मद, पगलां चर तुं जोइने ॥ ग० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जे पोताना जुजाबलथी धन छपार्जन करतो नथी तेना जीवतरने धिक्कार ठे. पारके पैसे कुं दाकूद करवी तेमां बीजा कोइनुं शुं जाय ? ॥ ३ ॥ तुं बाप बेवो ठे त्यां सुधी नर्चित ठो अने कोइने हि-सावमां गणतो नथी. परंतु हे जुंडा ! धन अने जुवानीनामदमां लकी नजा. जोइ बिचारीने पगलां चर. ४

जेहवीं पाके पाने वीती, तेम वीतशे कुंपळीये ॥ वीटी कनक तणी तो
पेहेरे,पामर पण आंगळीये ॥ ग० ॥५॥ वचन सुणी लीलाधर लाज्यो,लाग्यो
डुमकने चरणे ॥ विश्वावीशथी आज् अमारो, तुं गुरु लाग्यो करणे ॥ ग० ॥६॥

अर्थ ॥ जेवीं पाका पांढवानी दशा आय ठे तेवीज दशा कुंपळनी पण काळे करीने अशे.पामर जीवोने पण सौनानी वीटी मखे तो आंगळीमां पहेरे ठे ॥ ५ ॥ जिखारीनां वचनो सांचळी लीलाधर जांखो पडी गयो. अने तेने पगे जइने पडयो. हे जाइ आजथी तुं मारो विशेवसा गुरु थयो हुं. ॥ ६ ॥

डुमक गयो हवे कुंवरचिते, परदेशे जावानुं ॥ सुख दुःख देश तथा परदेशे,
नहीं अन्यथा थावानुं ॥ ग० ॥७॥ त्रुटी खटलमीये जइ सुतो, आवी जनके
जगाव्यो ॥ रे सुत तुजने दुइव्यो केणे, केणे एम रोष चढाव्यो ॥ ग० ॥८॥

अर्थ ॥ ते जिखारी गया पढी, कुंवर परदेशे जवासंबंधी चिंतवन करवा लाग्यो. तेणे निश्चय कर्यो के सुख के दुःख जे नशीवमां मांडेछे होय ठे ते देशमां रहीये के परदेशे जइए पण अन्यथा थवानुं नथी ॥ ७ ॥ लीलाधर तुडेकी खाटलीमां जइ सुतो तेने तेना पिताए जइने छगाडयो. हे बेदा ! तने कोणे उह-व्यो अने आवो क्रोध कोणे चढाव्यो. ॥ ८ ॥

लीलाधर कहे अनुमति द्योमुज,जाइश हुं परदेशे ॥ तात कहे तुज केम
सुकाये,एहवे बालक वेशे ॥ ग० ॥९॥ तरुणी मृगाही परिगल लढी, वली
कोइनुं नथी देणुं ॥ जाइशमां तव जनकने जारुयुं,डुमके दीधुं जे मेणुं ॥ ग० ॥१०॥

अर्थ ॥ लीलाधरे कळुं हे पिताजी मने आझा आपो. हुं परदेश जवा मांगुं हुं. तेना पिताए कळुं के जाइ हजु तुं बाळक ठो तेथी तने केम जवा देवाथ? ॥१॥ तने युवान ली परणावी ठे. पुष्कळ लक्ष्मी ठे. वली आपणे कोझुं देवुं नथी, माटे हे जाइ! जइशामा. एटले जिखारीए जे मेणुं दीधुं हतुं ते लीलाधरे तेना पिताने कळुं. ॥ १० ॥

रे सुत रांक तणी वातडीये, फोकट केम हउ ताणे ॥ गांठतणी उंधकली
वेची, उजागरो कोण आपणे ॥ ग० ॥ ११ ॥ माता तात तणो समजाव्यो, समजे

नहीं रढीयाळो ॥ मंत्री प्रमुख गया हारीने, ठाक चढयो मतवाळो ॥ ग० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हे वेदा ! एवा जिखारीनां वचनथी ते कोइ हउ करतुं हरो? एवो हउ कर नही. पोतानी उंध-
वेची विना कारणे कोण उजागरो करे? ॥ ११ ॥ मात पिताए घणी रीते समजाव्यो परंतु ए हउ लक्ष्ने
वेठेळो समजतोज नथी. मंत्री विगेरे सहु आकीने गया. ते एक मतीळो चढी गयो. ॥ १२ ॥

जेम तेम करी जोजन जमारयो, थइ रजनी रसजेले ॥ ललित गते लीला
वती आवी, पण पति मीट न मेळे ॥ ग० ॥ १३ ॥ कामणगारी नारी बोली, पियु

डा नयण उघाडो ॥ कीमी उपर केही कटकी, तृण उपरस्थो कुहाडो ॥ ग० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जेम तेम करीने लीलाधरने जमावयो, एटलामां रात्री थइ. बाद शय्यामां पोढवाने समये मन-
हर गतिवाली लीलावती आवी परंतु तेना सासुं तेणे नजर पण करी नही ॥ १३ ॥ कामणगारी लीला
वती बोली के हे नाथ ! जरा आंख उंची करी मारी सासुं तो जुळ. कीमी उपर आवाजुं कटकशुं अने
घास उपर कुहाडो शामाटे ? ॥ १४ ॥

एम सहने डुहवीने जाशो, हुं केम देश जावा ॥ वीठकीया फीरी मिलाण
दोहिलो, पोस किहां किहां पावा ॥ ग० ॥ १५ ॥ मंदिर मुकीते केम जाये, जे

होय प्रचुना पुरा ॥ तुम जेवा में कोइ नविदीठा, आपमति घर शूरा ॥ ग० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ए प्रमाणे सहने तो दुःख लगाडीने जाशो परंतु हुं केम जावा दइश ? जुदा परुया पत्नी फरी
मलजुं मुस्केल थाय ठे. क्यां पोस अने क्यां अग्नि तेना जेवी दशा थाय ठे ॥ १५ ॥ जेना उपर परमे-
श्वरनी पुरी कृपा होय ते पोताना घर बार ठोनी शुं काम बहार ऋटकवा जाय ? तमारा जेवा आपमतीळां
अने घरवाळां उपर जोर बतावनारा आज सुधी कोइ दीठा नथी. ॥ १६ ॥

विलमावे एम मीठे वचने, रमण जणी ते रमणी ॥

त्रीजा उल्लासनी ढाल पचीसमी, मोहन विजये पजणी ॥ ग० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ ए प्रमाणे अनेक मीठां वचनोथी लीलावती पोताना प्राणनाथने समजावे ठे. त्रीजा उल्लासनी
पचीसमी ढाल मोहन विजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

लीलाधर ललना वचन, लुबळो नहीं खगार ॥ नारी हारीने

रही, कंतन मेळे तार ॥ १ ॥ थयो प्रात तव तात पण, अति

समजाव्यो जात ॥ वात न माने कोझनी, जेथो नहीं तिल धात ॥ २ ॥

अर्थ ॥ लीलाधर पोतानी स्त्रीना अत्यंत मोहक वचनोमां लेश मात्र लुब्ध अयो नही. अने पोते लीलेली वात ढोडतो नथी तेथी लीलावती आकीने बेठी ॥ १ ॥ प्रजात अयो पटखे लीलाधरना पिताए पण घणी घणी रीते समजाववा मांकयो, परंतु कोझनी वात तेणे मानी नही अने तेतुं अंतःकरण जरापण विगट्युं नही. ॥ २ ॥

समय दक्ष आण्यो सचिव, जाण्यो हठजा मात ॥ मुहुरत दिन निर धारवा, तेढया गणक विजांत ॥ ३ ॥ मंत्री वक्र कटाक्षथी, लह्यो जेद झूदेव ॥ निरखीने तिथि पत्रिका, कहे कपटथी हेव ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अचसरनो जाण मंत्री ते समये आण्यो अने पोताना जमाझनो अत्यंत हठ जाणी जमाझने परदेश जवा सारू मुहूर्तनो दिवस नकी करवा जुदा जुदा जोशीछने तेणे बोलाव्या ॥ ३ ॥ मंत्रीनां वक्र कटाक्षथी जोशी गुप्त जाव समजी गया. पढी टीपणामां सारी रीते जोझने कपटयुक्त कहेवा लाग्या. ॥ ४ ॥

कुकरु बोले जे समय, तेहवे जो सिधि थाय ॥ तो कुंवर पर देशमां, कमला घणी कमाय ॥ ५ ॥ एहवो मुहुरत नहीं अचर, माहे मास ठ मास ॥ हरख्या सहू मंत्री प्रमुख, वाध्यो कुंवर उल्लास ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जे वखते कुकडो बोले ते समय साधीने जो कुंवर प्रयाण करी दे तो परदेशमां जइ ते घणीज लह्यी संपादन करे ॥ ५ ॥ मे आपने कहुं तेतुं मुहूर्त आजथी ठ मास सुधीमां बीजुं एक पण नथी. जोशीनां वचन सांजली मंत्री विगेरे सहू हर्ष पाय्या अने लीलाधरने पण उल्लास अयो. ॥ ६ ॥

द्विज संतोषी दानथी, करी शीख ससनेह ॥

दंपती प्रस्थाने कुंवर, आण्यो मंत्री गेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जोशीछने दानथी संतोष पमाफी स्नेह पुर्वक रजा आपी. पढी कुंवर प्रस्थानने माटे पोताना सासरा (मंत्री)ने घेर लीलावती साथे आण्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३६ मी ॥

॥ माहावतणीरी अजब सुरति कांइ ॥ ए देशी ॥

मंत्री जाखे निज सेवकने, रखे कोइ आगल जाखोरे ॥ गुणना लोची, कोण टाळे पदारथ जावी ॥ ए आंकणी ॥ कुकड पंखी जेह होयते, न गर माहे मत राखो ॥ गुण ॥ कोण ॥ १ ॥ पंखी वचन जो सुणशे जमाइ, रदेशे नही ते राख्यो रे ॥ गुण ॥ ते माटे तमे ढीखन करशो, करजो जेहमें जाख्यो रे ॥ गुण ॥ कोण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए पोताना सेवकोने बोलावी सर्व हकीकत कही अने कहुंके आ वात तमारे बीजा कोझनी पासे उच्चारवी नही. हे गुणनाज लोची! नगरमां ज्यां ज्यां कुकडाहोय त्यांथी खई जई बीजे गाम मुको. कवि कहेडेके जावी पदार्थने कोण टाळीशके ठे? ॥ १ ॥ हे जाइल! जो जमाई कुकडानो अवाज सांजलशे तो पढी कोइ रीते रोक्वो रेहेवानो नथी. माटे में तमने जे काम करवालुं कहुं ते काम करवामां लगार मात्र ढीख करशो नही. ॥ २ ॥

दोह्या दास पोतनपुर घर घर, कुकट कीधा जेला रे ॥ गुण ॥ गामो
गामे लेइ पोहोचाव्या, लागी नही कोइ वेला रे ॥ गुण ॥ कोण ॥ ३ ॥
विनव्यो मंत्री दासे आवी, सफल करी तुम वाणी रे ॥ गुण ॥ जेइ
कला मंत्रीए कीधी, कुंवरे ते नवी जाणी रे ॥ गुण ॥ कोण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीना सेवकोए पोतनपुर नगरमां घेर घेर फरी सवें कुकडाळं तेळए एकठा कर्या. तेळने जुदे
जुदे गामे मोकली दीधा. ते काममां जरापण वार लागी नाही. ॥ ३ ॥ मंत्रीना सेवकोए आवी कळ्हेके
आपना हुकम प्रमाणे अमल थइ गयो ठे. मंत्रीजीनी आ कला कुंवरना जाणवामां आवी नही. ॥ ४ ॥

मांही कान रहे लीलाधर, कुक्कना स्वर माटे रे ॥ गुण ॥ पण पंखी
स्वर काने न पडे, कोटिक टंका साटे रे ॥ गुण ॥ कोण ॥ ५ ॥ पंखी
वचन विना कुंवरने, मंत्री राखे वारी रे ॥ गुण ॥ लीलाधर पण व
गर मुहूरत, न करे गमन विचारी रे ॥ गुण ॥ कोण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवे लीलाधरतो कुकडानो स्वर सांजलवामाटे कान घरी रखो ठे. परंतु क्रोड रूपीया खरचे
पण ते पंखीनो स्वर काने पडवा पामतो नथी. ॥ ५ ॥ कुंवरनुं मन कदापि उंचुं अतुं तोपण कुकडो
हजु दोह्यो सांचट्यो नथी एम कही मंत्री तेने रोकी राखे ठे. लीलाधर पण मुहूर्त आव्याशिवाय पर-
देश गमननो विचार करतो नथी. ॥ ६ ॥

लीलावती पण निज वाळिमने, दण एक दूर न मूके रे ॥ गुण ॥ स्वा
रथ साधन काज चतुरनर, ते केम अवसर चूके रे ॥ गुण ॥ कोण ॥ ७ ॥
एम षट्मास लगी जोलवीने, लीलाधर पदखाव्यो रे ॥ गुण ॥ एहवे
ते नट रमतो रमतो, तेणे पोतनपुर आव्यो रे ॥ गुण ॥ कोण ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ लीलावतीपण पोताना स्वामिनी हजुरमांही दणवारपण दूर जती नथी. जे चतुर मनुष्य होय
ते स्वार्थ साधवाना अवसरने केवीरीते चूके? चूकेज नही. ॥ ७ ॥ ए प्रमाणे ष महिना सुधी लीलाधरने
जोलवीने रोकी राख्यो. एवा समयमां ते नटराज रमतो रमतो तेज पोतनपुर नगरमां आव्यो. ॥ ८ ॥

सरणाइ ललकारिने नट, दोखे ढमका कीधा रे ॥ गुण ॥ नृप वचने
मंत्री गृह पासे, आवी ॥ आवी उतारा दीधा रे ॥ गुण ॥ कोण ॥ ९ ॥
चंदतणे कटके पुर बाहिर, दीधा सरोवर डेरा रे ॥ गुण ॥ कीधां जो
जन खेइ उतार्यो, पेहेर्या वेश नवेरा रे ॥ गुण ॥ कोण ॥ १० ॥

अर्थ ॥ नटे आवीने सरणाइने वगाडी, दोखेपर ढमका दीधा. बाद राजा पासे जतां, राजाळं मं-
त्रीना घर पासे तेळने उतारो आपवानी आज्ञा करी. ॥ ९ ॥ चंद राजानी सेनाए नगरनी बहार सरोवर
उपर पोताना तंडु ताण्या. अनुक्रमे जोजन लइ आंक उतार्यो. वली नवां वखो धारण कर्या. ॥ १० ॥

संध्याये मुजरो करी कुर्कटनो, नट आब्या नृप पासे रे ॥ गु० ॥ दीप
जगमग मुजग सत्रामां, गाया राग प्रकाशे रे ॥ गु० ॥ को० ॥ ११ ॥
पुरपति रीकयो पत्रणे प्राते, जोशुं खेल तमारो रे ॥ गु० ॥ आज तो
पंथतपाढो थाक्या, जाळं डेरे पधारो रे ॥ गु० ॥ को० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ संध्या समय थयो एटखे कुर्कटराज पासे मुजरो करी नाटकीया राजापासे आब्या. त्यां सुंदर
राज्यसत्रामां दीपकनी मनोहर रोजनार्ई लागी रहीं, ते समये सुंदर राग रागिणी गाया. ॥ ११ ॥ राजा
तेजना संगीतधी राजी थइ बोड्योके काळे सवारे तमारा खेल जोइशुं. आज्जे तो तमे पंथ करी आब्याढो,
थाकेलाढो तेथी सुखेथी उत्तारे जाळं. ॥ १२ ॥

आब्यो नटवर निज उत्तारे, कड्युं लोके तस आवी रे ॥ गु० ॥ कुर्कट
स्वरना जतन करजो, कहीए ढीए समजावी रे ॥ गु० ॥ को० ॥ १३ ॥
जो एहनो स्वर श्रवणे सुणशे, ते मंत्रीनो जमाइ रे ॥ गु० ॥ तो ढठी
परदेश सधाशे, तुमने दोष चढाइ रे ॥ गु० ॥ को० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पढी नटराय पोताने उत्तारे आब्यो एटखे लोकोए तेनी पासे आवीने कड्युंके, आ कुकडो ल-
गार मात्र बोले नही एम गोठवण करजो. अमे तमने खास कहीए ढीए. ॥ १३ ॥ जो मंत्रीनो जमाइ
ए कुकडानो आवाज काने सांभलशे तो तत्काळ ढठीने ते परदेश सिधावशे अने ते चावतनो दोष
तमारें शिर चढशे. ॥ १४ ॥

सांजड्यो कुकडराथे काने, लोक वचन मन आणी रे ॥ गु० ॥ निज
निज मंदिर पोहोत्यां सहुजन, एहवे रचणी विहाणी रे ॥ गु० ॥ को० ॥ १५ ॥
पामी अवसर जरीने मधुर स्वर, बोड्यो कुकड राया रे ॥ गु० ॥ पसयों
ते स्वर नगर घोघर, सूता सयल जगाया रे ॥ गु० ॥ को० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ कुकडराजे लोकानां वचनो ध्यान द्दने सांजड्यां. त्यार पढी सर्वे लोको पोत पोताने घेर गया.
अने रात्री पण वीती गइ. ॥ १५ ॥ परोढीयुं थयुं एटखे अवसर जोइने मीठा स्वरोना आवाज कुकड
राथे उपराळपरी करवा मांढ्या. जे आवाज नगरमां घेरघेर प्रसरी रड्यो अने सर्वे सुतेखा लोको जागी लड्या.

वागी जाखर प्रभु प्रभु प्रासादे, उदयो जगत्नो साखी रे ॥ गु० ॥ जळी
ढवीशमी ढालए मोहने, त्रीजी उल्लासनी जाखी रे ॥ गु० ॥ को० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ देव मंदिरोमां जाखरो वागवामांडी अने जगत्नो साखी सूर्य उदय पाम्यो. त्रीजा उल्लासनी
रुढी एनी ढवीशमीढाल मोहनविजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

श्रवणे ते स्वर सांजली, लीलाधर तेषी वार ॥ परदेशे चाख्यो
वही, थइ तुरंग असवार ॥ १ ॥ राख्योपण न रड्यो किमे, सुदूर
तने संकेत ॥ हियडे लीलावती तणे, खरो खटक्यो हेत ॥ २ ॥

अर्थ ॥ कूकडानोस्वर काने सांचखतांज तत्काल घोडा उपर स्वार थइ लीलाधरे परदेश जवा प्रयाण कर्युं. ॥ १ ॥ तेने रोकी राखवाने घणोज प्रयास कर्यो परंतु मुहूर्तानो वायदो पुरो अवाथी ते रह्यो नही. लीलावतीना अंतःकरणमां तेनुं हेत बहुज खटव्या करतुं हतुं. ॥ २ ॥

कुर्कट स्वर पियुने थयो, जेम मीठो पियुख ॥ पण मंत्री पुत्री
जणी, खरो हाळाहळ चूख ॥३॥ मुरठाणी धरणी ढळी, प्रीतम
उणे विठोह ॥ क्षणमे पामी चेतना, पनी विरहनी खोह ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ कूकडानो स्वर लीलाधरना अंतःकरणमां अमृत समान लाग्यो परंतु लीलावतीने तो ते हाळा हळ फेर समान खरोखरो थई पळ्यो. ॥ ३ ॥ पतिना वियोगथी तत्काल मूर्छा आववाथी जमीन उपर ढळी पडी. पठी उपचार करवाथी थोडी वारमां सचेतन थइ परंतु विरह वेदनानी चरेडी अंतःकरणमां पडी ४

राख्यो केणे कूकडो, कर्यो अहितनो नेह ॥ विहि केम सरज्यो
पंखीयो, मित्र विठोहक एह ॥५॥ कोणठे एहवो नगरमां, धीठो
आठे गंठ ॥ जूप तणो जय नवि गळ्यो, कुज्जाण जण उल्लंठ ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ अहितनो करनारो एवो आ कूकडोते कोणे राख्यो हरो, हे विधि मारा पतिनो वियोग करावनार ए पही ते शामाटे उत्पन्न कर्युं. ॥ ५ ॥ आ नगरमां एवो आठे गांठे उज्ज्वल कोण पुरुष ठे के जेणे राजाना जयने पण खेखामां गळ्यो नही. ते कोइ महा दुर्जन अने उल्लंठ ठे. ॥ ६ ॥

लीलावतीए तातने, राख्यो पति उल्लंठ ॥

आणी आपो कूकडो, तेमुजने धीमंत ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पठी लीलावतीए पोताना पिताने पतिना गमन संबधी सर्व वृत्तांत कळ्यो अने कळुंके हे बुद्धि शाळी पिता! ते कूकडो मने लावी आपो. ॥ ७ ॥

ढाल ३९ मी.

॥ कंकणो मोल लीठ ॥ ए देशी ॥

मंत्री पुत्री कह्या थकी रे, सुरिजन, करवा कुर्कट शोध, पंखी गुण र
सियो ॥ पुरमां सेवक पाठव्या रे ॥ सु० ॥ स्वामी धरमीयोध ॥ पं० ॥
जे सुगुण नरनारी, तेहने मन वसियो ॥ ए आंकणी ॥ १ ॥ जोइ का
हयो पंखीयो रे, ॥ सु० ॥ नटना पटकुटमांहि ॥ पं० ॥ दासे सचिवने
विनव्युं रे, ॥ सु० ॥ विहंग संबधी सोळाह ॥ पं० ॥ जे० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीनी पुत्रीना अर्थात् लीलावतीनां वचनथी तेना पिताए ए कूकडानी शोध करवामाटे पोताना सेवकोने नगरमां मोकट्यां. (कवि कहेठेके कूकडो गुणानो रसिक होवाथी तेना गुणने जाणनारा खी पुरुषना मनमां ते रमी रह्यो ठे.) ॥ १ ॥ मंत्रीना सेवकोए आधीने तेने कळुंके ए पहीनो पचो लाग्यो ठे. जे नटो अहीं आंव्या ठे तेचुना संगायमांते ठे. एवी रीते पही संबधी उत्साहथी वात कही. ३

ताते जाल्युं सुताजणी रे, ॥ सु० ॥ ठे कुर्कट नट साथ ॥ पं० ॥ ए पर
देशी प्राहुणा रे, ॥ सु० ॥ नापे आपण हाथ ॥ पं० ॥ जे० ॥ ३ ॥
चाळे पुरनर उपरे रे, ॥ सु० ॥ पुत्री आपणुं जोर ॥ पं० ॥ स्यो हठ
परदेशी थकी रे, ॥ सु० ॥ वखी नट जाति कठोर ॥ पं० ॥ जे० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए पोतानी पुत्रीने कळुंके आवेला नटोनी साथे ते कूकडो ठे. तेळ परदेशी होवाची आ-
पणा परोणा ठे. आपणे मांगीथे तोपण आपे नही. ॥ ३ ॥ हे पुत्री ! जेटळुं आपणे जोर चखावीए तेदळुं
आपणा गामना छोक छपर चाळी शके. परदेशी साथे हठ करवो नकामोठे. तेमांपण नटनी जाति तो
अत्यंत कठोर होय ठे. ॥ ४ ॥

पुत्री नेत्र जरी कहे रे, ॥ सु० ॥ जेमतेम आपो ए आपणी ॥ पं० ॥ कु
कड वैरीने हणुं रे, ॥ सु० ॥ तो मुज जीव्युं प्रमाण ॥ पं० ॥ जे० ॥ ५ ॥
ए कारज कीधा विना रे, ॥ सु० ॥ केम जख घुंट जराय ॥ पं० ॥ पुत्री
प्रतिज्ञा आकरी रे, ॥ सु० ॥ मंत्री रह्यो विखलाय ॥ पं० ॥ जे० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ छीळावती आंखमां आंसु छावी कहेवा छागीके हे पिता गमे तेम करी ते मने छावी
आपो. ए मारा वेरी कूकडाने जो हणुं तोज मारुं जीव्युं प्रमाणठे. ॥ ५ ॥ ज्यां सुधी ए काम मारे हाथे
थशे नही त्यां सुधी पाणीनो घुंटडो पण हुं पीवानी नथी. आवीरीते पुत्रीनी आकरी प्रतिज्ञा जाणीने
मंत्री मनमां खेद करवा छान्यो. ॥ ६ ॥

तेडाव्यो नटरायने रे, ॥ सु० ॥ मंत्रीए मुकीदास ॥ पं० ॥ वातडीए पर
चावियो रे, ॥ सु० ॥ मांग्यो शकुनी तस पास ॥ पं० ॥ जे० ॥ ७ ॥
नट कहे मंत्रीसरु रे, ॥ सु० ॥ पंखी केम देवाय ॥ पं० ॥ एह्यी अम
आजीविका रे, ॥ सु० ॥ कुक्कुर अम महाराय ॥ पं० ॥ जे० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए पोताना सेवकने मोकळी नटरायने पोतानी पासे बोळान्यो. ते आव्यो एदळे मीठी
वातो करी तेने जोळव्यो अने पडी तेनीपासे कूकडानी मांगणी कही. ॥ ७ ॥ नटे कळुंके हे मंत्री
श्वरजी ! ए पक्षी अमाराथी केम आपाय. एना छपर तो अमारी आजिविकानो आधार ठे. अने ए तो
अमारा महाराजा ठे. ॥ ८ ॥

तुज पुत्री थइ द्वेषणी रे, ॥ सु० ॥ ए अमे पाम्यो उपाय ॥ पं० ॥ पण
अम उजे एहनो रे, ॥ सु० ॥ वाल न वांको थाय ॥ पं० ॥ जे० ॥ ९ ॥
सहुनट सेवक एहना रे, ॥ सु० ॥ पंच सया परिवार ॥ पं० ॥ पुर बा
हिर पंखी तणा रे, ॥ सु० ॥ सात सहस असवार ॥ पं० ॥ जे० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ तमारी पुत्रीने एनो स्वर सांजलतां तेना छपर देष थयो ठे ए वात अमारा जाणवामां आ-
वीठे. परंतु ए खात्रीथी मानजो के अमे जीवता डीए त्यां सुधी एनो वाल पण वांको थवानो नथी. ॥ ९ ॥

आ पांचसो नदो परिवार सहित तेना सेवक ठे. अने वली नगर बहार ए पहीना रहण करनारा सात हजार योऽर्घ ठे. ॥ १० ॥

हुकम करे जो कुकनो रे, ॥ सु० ॥ पाडीए दाणवदंत ॥ पं० ॥ पूठी सिंहख रायने रे, ॥ सु० ॥ ठेडजो कोइ मतिमंत ॥ पं० ॥ जे० ॥ ११ ॥ गिरिशतखंरु करूं अमे रे, ॥ सु० ॥ जेरे एकण मूठ ॥ पं० ॥ ठेडे को ण ठे केहनी रे, ॥ सु० ॥ खाधीमाये सुंठ ॥ पं० ॥ जे० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ए कुर्कटराय जो अमने हुकम करे तो मोटा दैलना पण दांत तोडी नांखीए. खात्री करवी होय तो सिंहखरायने पुठीने पठी बुद्धिशाही होयते एनी ठेरु करजो. ॥ ११ ॥ जो ए हुकम आपे तो एक मुठिए पर्वतना पण अमे सो डुकडा करी नांखीए. वली कोनी माए शेर सुंठ खाधी ठे के एनी ठेड करे.

पंखी पेखी म झूलशो रे, ॥ सु० ॥ एहठे अखोक्षिक कोय ॥ पं० ॥ एम नट वचने मंत्रवीरे, ॥ सु० ॥ रह्यो अणबोदयो होय ॥ पं० ॥ जे० ॥ १३ ॥ लीलावती मन राखवा रे, ॥ सु० ॥ कहे नटने मंत्रीश ॥ पं० ॥ देखा की एह कुकनो रे, ॥ सु० ॥ पुरवी पुत्री जगीश ॥ पं० ॥ जे० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ नटराये कहुंके ए पहीठे एम देखी झुलावो खाशो नही. ए तो अखोक्षिक कोइ जीवठे. एवा नटनां वचनो सांजली मंत्री नूप अइ गयो. ॥ १३ ॥ पठी मंत्रीए नटने कहुं के लीलावतीना मननुं समाधान करवा ते पहीने मने आपो. पुत्री लीलावतीना मनमां तेने जोवानी होंशठे तेथी तेणीने देखाडी तमने पाठो सोंपीश. ॥ १४ ॥

जो विश्वास आवे नहीं रे, ॥ सु० ॥ तमे राखो मुज पुत्र ॥ पं० ॥ राखी घनी एक कुकनो रे, ॥ सु० ॥ पाठो सोपशुं अनुबुत्र ॥ पं० ॥ जे० ॥ १५ ॥ समज्यो नट सुत मंत्रीनो रे, ॥ सु० ॥ लेइ आव्यो निज धाम ॥ पं० ॥ मुक्यो लीलावति संनिधे रे, ॥ सु० ॥ पंखी पिंजर ताम ॥ पं० ॥ जे० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जो विश्वास न आवतो होय तो तेना बदखामां मारा पुत्रने तमे राखो. एक घडीजर कुकडाने राखीने पठी तरत पाठो खावी आपीश ॥ १५ ॥ पठी नटराय मंत्रीने पोताने स्थानके वक्षने अह्यो अने लीलावतीनी पासे कुर्कटनुं पांजरुं सोप्युं. ॥ १६ ॥

देखी पिंजर हरखी घणुं रे, ॥ सु० ॥ रोष टख्यो तत्काख ॥ पं० ॥ त्रीजा उल्लासनी मोहने रे, ॥ सु० ॥ कही सत्तावीशमी ढाख ॥ पं० ॥ जे० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ पांजरा मध्येना पहीने देखतांज लीलावती घणो हर्षपामी अने तेनो रोष तत्काख शमी गयो. त्रीजा उल्लासनी सतावीशमी ढाख मोहनविजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

कहे वचन लीलावती, रे रे पंखीराज ॥ विण अवशुण तें मुज थकी, वेर वसाव्युं आज ॥ १ ॥ दिसे बाहिर फूटरो, पण करुवो आलाप ॥ तें मुज कीधो पियु विरह, ते किहां बुटीश पाप ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पत्नी लीलावतीए कच्छ के हे पद्मीराज ! तें मारा दोष विना मारी साथे आज्ञे वेर बांध्युं ठे. ॥ १ ॥ तुं बहारथी तो सुंदर लागे ठे परंतु तारो स्वर करवो ठे. तें मारा स्वामीनो वियोग कराव्यो, ते पापथी क्यारे बुटीश ! ॥ २ ॥

तुं कंचन पिंजर वसे, सदा सुखी बहु जोग ॥ तुं पर वेदन नवि
खडे, दुस्सह कंत वियोग ॥३॥ तुं पंखी विष पण पंखिणी, वनमां-
व्याकुल थाय ॥ तो अमे सरजी नारीयुं, पतिविष केम दिन जाय ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तुं सुवर्णना पांजरामां निरंतर अनेक प्रकारनां सुख जोगवतो वसे ठे. तेथी तुं बीजानीं वेद-
नाने जाणी शकतो नथी. परंतु जाणजे के पतिनो वियोग दुःखे सहन करवा योग्य ठे ॥ ३ ॥ तुं पद्मी
णे तेथी तारा विना तारी पंखिणी जेम वनमां आकुल व्याकुल थाय तो अमे तो खी जाति ठीप. पति
ना वियोगे अमारा दिवसो ते केम जाय. ॥ ४ ॥

होशे घणां विठोहिया, तें पूरवजव कोय ॥ तो थयो एणे जव-
कुकडो, हृदय विचारी जोय ॥ ५ ॥ अविवेकी तिर्यच तुं, निपट
निद्वर निरमोह ॥ जो तुं बोड्यो न होत तो, होत न कंत विठोह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तें परजवमां घणांने वियोग कराव्या दशे तेथी आ जवमां कुकडो थयो, माटे हृदयमां जरा
विचार कर ॥ ५ ॥ हे पद्मी तुं बहुज अविवेकी बूं. अत्यंत कठोर बूं अने प्रेम वगरनो ठे. जो तुं बोड्यो
न होत तो मारा प्राणनाथनो वियोग आत नही ॥ ६ ॥

तें मुजथी नाणी दया, अहो विहंगम रूप ॥
पण मुजने आवी दया, देखी ताहारुं रूप ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हे पद्मीराज ! तें मारा उपर दया न आणी परंतु तारुं स्वरूप जोतांज मने तारी उपर
दया आवी ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १७ मी. ॥

॥ आसणारा योगी ॥ ए देशी ॥

कुरु वचन सुणी वेधावो, कयों विष पावस वरसावोरे ॥ वेधक जग
विरला ॥ जाग्यो विरह पडयो पिंजरमें, थयो मुरडित वचनने मरमेरे ॥

वेण ॥१॥ उंरामुके सबल निसासा, जवरूपना निरखी तमासारे ॥ वेण ॥

लीलावतीए कुरु लीधो, जीडी हृदयथी जाग्रत कीधोरे ॥ वेण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ लीलावतीनां वेधक वचनो कुरुडाए सांजलतांज वर्षारुतु विनाज तेनी आंखमांथी अश्रुपात
रूपे वरसादनी धारा आली. (कवि कहे ठे के वेधक पुरुषो जगतमां विरला ठे) कुकडाना मनमां विरह
व्यथा उत्पन्न अतांज, मर्मनां वचनो सांजलतांज ते मुर्डा खाइ पांजरामां परयो ॥ १ ॥ संसारना चम-
त्कारिक स्वरूपना पेताने वितेला. तमासा जोडने कुकडो घणांज उंटा. निसासा मुके ठे. एवामां लीलाव-
तीए कुकडाने हाथमां खइ हृदयनी साथे अत्यंत हेतथी आश्वासन आपी-तेने जाग्रत कयों. ॥२॥

रे पंखी केम एम दुःख पावे, में तो कछुं तुज जोखे जावेरे ॥ वे० ॥
 मुजने तो दुःख जे पियु चाख्यो, पण तुजने स्यो दुःख साख्योरो ॥ वे० ॥
 ताहरुं तो दुःख देखी नेणे, पडी साहामी लेहेणाथी देणेरे ॥ वे० ॥
 में जाएयुं तुं मनावीश मुजने, पढयो उलटो मनाववो तुजनेरो ॥ वे० ॥

अर्थ ॥ हे पक्षी ! में तो तने जोखा अंतःकरणथी आटली वात कही तेमां एदखुं बधुं दुःख केम धार-
 ण करे-ठे? मने तो पतिना वियोगतुं दुःख अयुं ठे, परंतु तने एवुं शुं दुःख साह्या करे ठे ॥ ३ ॥ मारी
 आंखमां तारुं दुःख देखवाथी, उलटुं मने तो लेणाथी देवा जेवुं थइ पढ्युं ठे. हुं तो एम मानती ह्ती के
 तुं मारा मननुं समाधान करीश, परंतु आतो उलटुं मारे तारा मननुं समाधान करवानो वखत आब्यो. ४

मुजथी घणो तुं विरही दीसे, श्यो दुःख ठे कहो मुजगीशेरे ॥ वे० ॥
 कछुं कुकमे अकर लखी ताजा, हुं हुं चंदोआजापुरी राजारे ॥ वे० ॥
 में तो कोइनो लीधो न दीधो, पण माये कुकट मुज कीधोरे ॥ वे० ॥
 विरुही गुणावली नवल सनेही, कहुं दुःखनी वातनीयुं केहीरे ॥ वे० ॥

अर्थ ॥ मारा करतां तुं घणोज विरहनी न्यथावालो दिसे ठे. तेथी ते बाबतमां तने शुं दुःख ठे ते हे
 वहाला कहे? ते सांजली कुकडाए शुद्ध अहरोथी जणाव्युं के हुं आचानगरीनो चंद नामनो राजा हुं
 ॥ ५ ॥ में तो कोइनो कांइपण गुहो कयों नहेतो, परंतु मारी विमाताए मने कुकडो बनावी
 दीधो ठे. अने तेथी निर्मल स्नेह धरनारी मारी गुणावली स्त्रीनो मारे वियोग अयो ठे. हुं दुःखनी
 केटली वात तने कहुं ॥ ६ ॥

ते मुज खटके हुं तस खटकुं, वली नाटकीया संग मटकुं रे ॥ वे० ॥
 किहां पुर किहां घर किहां नरकरणी, किहां राज्य किहां ते घरणीरे ॥ वे० ॥
 तुज पति जेह अयो परदेशी, तुजने मलशे सुविशेधीरे ॥ वे० ॥
 पण मुज वीठकीया मेला, ते तो केवली जाणे वेळारे ॥ वे० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते मारा मनमां याद आब्या-करे ठे अने हुं तेना मनमां रमी रह्यो हुं, वली अही नाटकी
 यानी साथे रख्या करुं हुं. अहा ! मारुं शेहेर कयां ! घर कयां ! मनुष्यपणानो वैचव कयां ! राज्य
 कयां ! अने मारी स्त्री कयां ! ॥ ७ ॥ तारो पति जे परदेश गयो ठे तेतो तने तारी साथे विशेष सभृद्धि
 वाखो अशने मलशे. परंतु अमारा वियोगना मेलाप रूपी अवसरने तो मात्र केवल ज्ञानीज जाणे ठे. ॥ ७ ॥

मुज दुःख सरिखो न दुःख तुज बाइ, किहां कंचन गिरि किहां राशेरो ॥ वे० ॥
 घरणी मारी जगमांहे दुःखणी, तेहथी असंख्य गुणी तुं सुखणीरे ॥ वे० ॥
 तुं पति विण ऋणमां दुःख पामी, तो मुज घरणीमां शी खामीरे ॥ वे० ॥
 जोगवे जे दुःख माहरी राणी, तेह मांहे तुं जाये तणाणीरे ॥ वे० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ मारुं दुःख सरखुं तारुं दुःख ठेज नही. तेमां तो मेरुपर्वत अने राइना दाणा जेटलो तफावत
 ठे. मारी स्त्रीज जगत्मां दुःखी ठे. तेना करतां तुं तो असंख्य गुणी सुखी ठे ॥ १० ॥ तारा पतिना वियोगे

तुं एक हृणवारमां दुःख पामी, परंतु मारी खीने दुःखमां कांइ खासी ठे तो तुं जो. मारी खी मारा बियो-
गनुं जे दुःख जोगवे ठे ते दुःखनी पासे तारुं दुःख तो क्यांइ तणाइ जाय. ॥ १० ॥

कुर्कट वचने लीलावती हरखी, ए तो जोडी मिली बेहु सरखीरे ॥ वे० ॥
मनमां तमे दुःख चंद म वेहेशो, वेहेली रीझि रमणीते लहेशोरे ॥ वे० ॥ ११ ॥
मन मान्या तमे माहारे जाइ, विधिनी जोकी एह सगाइरे ॥ वे० ॥
पामो जो तमे नरपद फेरी, तो मलजो मुऊने एक वेरीरे ॥ वे० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ कुकडानां वचनो सांजली लीलावतीतुं मन शांत अयुं अने विचारवा लागीके आंतो बने सर-
खी जोडी मली. ते कुकडाने कहेवा लागीके हे चंदराज ! तमे हवे मनमां दुःख न धारण करो. तमे
तमारी रीझि अने खी बने वेहेला संपादन करशो ॥ ११ ॥ तमे मारा मनना मानेला जाइ अथा ठो.
आ सगाइ विधानापज करी आपीठे. तमे ज्यारे फरीखी मनुष्यपणुं पामो त्यारे एकवार मने
अवस्थ मलजो. ॥ १२ ॥

जे अविचार्युं कछुं होय तमने, ते बहजो गुन्हो अमने रे ॥ वे० ॥
रे वीरा तुज आशा फलजो, वली वेहेला आवीने मलजोरे ॥ वे० ॥ १३ ॥
मुजने रखे हण एक विसारो, में तो सफल कर्यो ठे जनमारो रे ॥ वे० ॥
नटने सोंप्यो कुर्कट पाठो, आव्यो गेहे मंत्री सुत आठो रे ॥ वे० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ अविचारीपणे जे माराखी तमने केहेवायुं होय ते मारो गुन्हो माफ करशो. हे जाइ तमारी
सर्व आशा परिपूर्ण अजो अने वेहेला वेहेला आवी मने मलजोकी ॥ १३ ॥ मने एक हृणमात्र पण मन-
मांभी शुद्धीजता नही. तमारां दर्शनथी मारो जन्म सफल अयो ठे. आ प्रमाणे वार्त्तालाप अथा पढी
लीलावतीए नटराजने कुकडो पाठो सोंप्यो एटखे प्रधाननो पुत्र तेने पोताने घेर सहीसखामत आव्यो. १४

हवे नट सुजट घणा मेडुरथी, चाळ्या तेह पोतनपुरथीरे ॥ वे० ॥
देश अनेक नगरीयुं अनेका, जोतां रमतां सुविवेकारे ॥ वे० ॥ १५ ॥
वली बहु नृपथकी खरुता वाटे, तेह कुर्कट यतनने माटे रे ॥ वे० ॥
ते नट लोक तणे मन जाळ्या, एम विमल पुरीए आव्यारे ॥ वे० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे नटनुं तथा सुजटनुं मंडल घणां हर्षसहित पोतनपुरथी प्रयाण करी आगळ चाह्युं. तेठ
अनेक देशो तथा नगरींल जोतां त्यां विवेक सहित रमतो रमतां वली प्रसंग आवतां, कुर्कट रायना जतन
माटे घणां राजाठनी साथे रस्तामां लडतां लडतां अनुक्रमे लोकोना मनने आनंद पमाडतां थकां एकदा
विमल पुरीए आवी पहोंच्या. ॥ १५-१६ ॥

आंबो राख्यो हतो जिहां माये, तिहां डेरा कर्था नट रायेरे ॥ वे० ॥

अठावीशमी त्रीजे उल्लासे, कही ढाल मोहने सुप्रकाशेरे ॥ वे० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ जे स्थळे विमाता वीरमतीए आंबो लावीने राख्यो हतो तेज स्थळे नटराये तंबु ताण्या. उतारा
कर्था. त्रीजा उल्लासनी मोहन विजयजीए सुप्रकाशित अठावीशमी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

तेणे अवसर कुकने, दीठा आहीठाण ॥ हरखीने निरखी पुरी,
पूरव प्रेम प्रमाण ॥ १ ॥ इहां तो लखी प्रेमला, जाडे परणी
जेह ॥ ते नगरी एतो खरी, नही लव मात्र संदेह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवे समये कुकडाए ते नगरीना ऐंघाण (निशानीठ) जोतांज हर्षवंत अइ पूर्वना प्रेमने स्मरणमां छावी नगरीने जोवा मांडी ॥ १ ॥ जे नगरीमां हुं प्रेमला लखीने जाडे परण्यो तेज आनगरी. एवा-
तमां मने जरापाण संदेह छागतो नथी. ॥ २ ॥

हुं एम जे पंखी थयो, एह पुरी परसाद ॥ वली फरी आव्यो
इहां, सही तो टखे विषाद ॥३॥ किहां आजा किहां विमलपुर,
मेखो सुगम न होय ॥ जीवतडा मेलावसो, खरुं कहे सहु कोय ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हुं आजा नगरीना प्रतापथी पही थयो हुं. अने फरीथी ज्यारे अहींआ आववा प्रसंग आव्यो ते त्यारे मने खात्री थाय ते के हवे मारुं दुःख टखशेज ॥ ३ ॥ क्यां आजापुरी नगरी अने क्यां विमलापुरी, अढार सो कोशनुं अंतर ज्यां, त्यां मेलाप थयो ते केवी रीते सुगम होय? परंतु, "जीवतो नर जडा पामे". ए कहेवत प्रमाणे जीवता नीए तो मेलाप अशे. ॥ ४ ॥

इहां मुजने आव्या तणी, रहेती होंश असंख ॥ सहीतो तेहीज
कारणे, विधि मुज दीधी पंख ॥ ५ ॥ ते उपवनमां नट प्रमुख,
रह्या करी आचार ॥ हवे सुणो सहु प्रेमला, लखीनो अधिकार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ अहींआ मने आववान्नी असंख्यगणी होंशहती अने तेज कारणने लीधे मने खरुं लागे ते के विधान्राए मने पांखो आपी ॥ ५ ॥ नट विगेरे सर्व मंरुखे ते उपवनमां पोतानो विश्राम गम कर्यो. हवे अहींया प्रेमला लखीनी स्थितिनो अधिकार सांजखशो. ॥ ६ ॥

सहीठमां बेठी हती, डाबी फरकी नेण ॥

थइ प्रमुदित प्रेमला, वदे सुरंगविण ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला लखी पोतानी सखीठनी साथे बेठी हती तेवामां तेनी डाबी आंख फरकवाथी ते हर्षवंत अइ मीठां वचनो कहे ते. ॥ ७ ॥

॥ हाख ३ए मी ॥

॥ आ ठे लालनी ॥ ए देशी ॥

रे सहिठ शिरताज, तनु चेष्टाथी आज, आ ठे लाख होवे कंत मेलाव-
डोजी ॥ सोखे वरशे उरार, देवी वचन अनुसार, आ ठे लाख मखतो
दिसे ताकनोजी ॥ १ ॥ पण मुज मनमां एह, सहीठ रहे संदेह,
॥ आ० ॥ किहां पियु किहां आजापुरीजी ॥ नही संदेशो कोय, केम
एम मेखो होय, ॥ आ० ॥ खोटी केम होशे सुरीजी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे मारी वहाली सखीलं ! आज्ञे मारी डावी आंख फरके ठे आने बीजी शरीरनी एवी निशानीलं थाय ठे के मने मारो स्वामिनाथ मखशे, देवीनां वचनने अनुसारे सोख वरसे हवे मारो उच्चार अघो. तेथी मखवानो संजव पण लागे ठे ॥ १ ॥ परंतु हे वेहेनो ! मारा मनमां एज संदेह रखा करे ठे के मारो स्वामि कथां आने आज्ञानगरी कथां ! आज सुधी कांड पण संदेशों नथी तो एवी रीते मेलाप ते केम थाय ? वली देवी पण खोटी होय एम केम वने ? ॥ २ ॥

देवी वचन अमोघ, कहे सहु जनना लंघ, आ० तास जणाशे पटंतरोजी ॥

महारो प्राणाधार, कोइ कोश हज्जार, आ० केम करी जांजशे आंतरोजी ॥३॥

विरह स्थिति परिपाक, थयो दिसे अर्वाक, आ० आज जरोसो एहवोजी ॥

एहमां मीन न मेप, आज कल्याण विशेष, आ० सही मुज पियु मख्यो संजवेजी ॥४॥

अर्थ ॥ सर्वे मनुष्यो कहे ठे के देवीतुं वचन हमेशां सफलज आयठे. तेथी हवे खरी हकीकत शुं ठे ते सेहेज जणाइ आवशे. मारो प्राणाधारतो हज्जार कोशथी पण वधारे दूर ठे तो आवकुं मोडुं अंतर ते केवीरीते दूर अशे ? ॥ ३ ॥ पेहेलां कांड विचोगनी स्थितिने परिपाक (अंत) थयो लागेठे तेथीज मने मारो स्वामि मखशे एवो जरोसो लागे ठे. हवे तो मने लागे ठे के तेमां कांड पण मीनमेप नथी. आज्ञे मारुं विशेष कल्याण अवा रूप मारो नाथ जरूर मने मखवानो एवो संजव थाय ठे. ॥ ४ ॥

कहे तव सजनीलं एम, पामी पूरण प्रेम, आ० ताहरं कछुं होज्यो खरंजी ॥

पीयरनो जे प्रेम, निंथो जाये केम, आ० स्त्रीने वल्लज सासरुजी ॥ ५ ॥ चंद

जिस्यो प्राणेश, अनोपम सुंदर वेश, आ० सहुने कण नवि विसरेजी ॥ वहा

खो मखशे थाय, ए नही निष्फल थाय, आ० एम जे नित तप तुं करेजी ॥६॥

अर्थ ॥ प्रेमला लक्ष्मीनां वचनो सांजली. संपूर्ण प्रेम सहित सखीलं कहेवालागी के हे वेहेन ! तमारुं बोखुं सातुं परजो. माबापना धरनो प्रेम क्रोडपण रीते वखोरवाजेवो नथी. तोपण स्त्रीजातिने तो सासरतुं धरज बहु वहाखुं लागेठे. ॥ ५ ॥ चंदराजाना जेवो अनुपम आने सुंदर स्वरूप घाखो प्राणनाथ केवीरीते थाद न आख्याकरे अर्थात् सहुकोइ तेने एक दणवार पण थादलाख्या विना रहेज नही. जेने माटे तुं निरंतर तपअर्थात् करे ठे ते तारो प्राणनाथ तने आवीने मखशेज. ए वात निष्फल अवातीज नथी. ॥६॥

हुइ अवधि अनंत, केम वजी मखे न कंत, ॥ आ० ॥ काळे उंबर पण

फळेजी ॥ होवे करीर पटीर, तीर जिहां तिहांनीर, ॥ आ० ॥ तेम तुज वि

रह नकां टळेजी ॥ ७ ॥ एहवे तेह विहंग, लेइ रंग सुरंग, ॥ आ० ॥

नट आख्या दरबारमांजी ॥ जेठ्यो प्रवर नगरीश, शिव नट ये आ

शीश, ॥ आ० ॥ रविजेम प्रतपो संसारमांजी ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवे छावीं मुदत हती तेनों पण अंत आव्योठे. तेथी तारो स्वामिनाथ केम मट्या विनारहे ? काळ परिपाक थता लंबरो पण फळे ठे. केरमाने पण पत्र पुस्य आवेठे आने ज्यां संरोवर होयठे त्यां पाणी आवे ठे तो तारो. विरह, केम नही, दूर आय अर्थात्, दूर अशेज. ॥ ७ ॥ प्रम अक्सरमां उचम

रंगवाला-ते पक्षीने साथे छर्झने हर्ष सहित नाटकीयाळं दरबारमां आग्या. नगराधिराजनुं, दर्शन थतांज शिवकुमरे एवो आशीर्वाद आग्यो के हे राजन् आपनो प्रताप जगतमां सूर्यनी जेम तपजो. ॥ ७ ॥

नृप तुज सोरठ देश, विमल पुरी सुविशेष, ॥ आ० ॥ रहेती होंश जोवा तणी जी ॥ पूरव पुण्य अनुसार, दीठो तुज देदार, ॥ आ० ॥ आज फली आशा घणीजी ॥ ए ॥ आज्ञा नगरी एक, दीठी अमे सुविवेक, ॥ आ० ॥ के दीठी विमला पुरीजी ॥ एम कहीवा ढोल, काठ कसी रंगरोल, ॥ आ० ॥ मांकी नटे चातुरी जी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे राजन् ! आपनो सोरठ देश जोवानी अने तेमां पण विमलपुरीतो विशेषपणे जोवानी होंश मनमां घणीज हती, वली पूर्व पुण्यना पसायधी आप नामदारना आज्ञे दर्शन थयां तेथी आज्ञे अमारी अनेक आशा फलीचूत थई. ॥ ए ॥ अमे तो उत्तम विवेकवाली एक आज्ञानगरी दीठी के बीजी आ विमलापुरी दीठी. एवां मनोहर वचनो बोली ढोल वगाव्यो अने रंगरार काठढोवाली अर्थात् सामग्री तैयार करी नटे नाटकचूं काम शरू कर्युं. ॥ १० ॥

कीधी चूमि पवित्र, पुंज कुसुम सुविचित्र, ॥ आ० ॥ ते उपर पिंजर धर्योजी ॥ सुघट घाट विख्यात, जाणीए सुरगिरि जात, ॥ आ० ॥ ए हवो वंश उजो कर्यो जी ॥ ११ ॥ दोरातास समंत, बांध्या खेंची अ नंत, ॥ आ० ॥ जाणीए किरण दिणंदनां जी ॥ कीलक राते रंग, धरणी लीण अजंग, ॥ आ० ॥ मानीए कोश अरविंदना जी ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ प्रथमतो चूमिने पवित्र करी तेना उपर चित्र विचित्र सुंदर पुष्पनो ढगळो करी ते उपर पांजराने बिठाव्युं. पठी सुंदर, सारा घाटवाळो, जाणे मेरुपर्वतज लावीने खडो कर्यो होय एवो वांस, नाटक करवानी मध्य चूमिमां लावीने उजो कर्यो. ॥ ११ ॥ ते वांसनी साथे अनेक मोटा दोरडाळं मजबुतरीते खेचिने बांध्या, ते जाणे सूर्यनां किरणोज होयनी एवां लागतां हतां. ते दोरडाळं, राता रंगनी चूमिचपर न निकळी शके एवी रीते खीळाळं ठोकी ते खीळाळं साथे बांध्यां हतां. ते जाणे कमळना हांडा होय एवा दिसता हता. ॥ १२ ॥

शिवमाळा तेणीवार, पेहेरी सवी शणगार, ॥ आ० ॥ वंस तले उजी रही जी ॥ के शमता के खंति, के निरममता जंति, ॥ आ० ॥ एहथी अन्य उपमा नहींजी ॥ १३ ॥ नट कन्या नरवेश, सुरीयुं एहनो बेश, ॥ आ० ॥ देखी चमकित हुइ सजा जी ॥ राजां मन संदेह, कुण ठे धन्या एह, ॥ आ० ॥ प्रगटी किहांशीए रवि प्रजा जी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तत्काल शिवमाळा सर्व शृंगार धारण करी वांस नीचे आवीने उजी रही. जाणे साक्षात् शमता, के हमा के निर्ममता खडी होय तेवी दिसती हती. हवे एथी वधारेते शी उपमा आपीए अर्थात् बीजी एकपण तेथी वधारे उपमा आपी शकाय तेम नथी. ॥ १३ ॥ शिववालाए नवो पुरुषनो बेश

धारण करवायी, वही देवांगनाचं पण तेषीनीपासे रूपमां कांड नहीं, एवी लागवायी, सर्वे सजाजनो आश्चर्य पासीगया. राजाना मनमां तो एवी शंका थई के आवी कन्याते कोनी हशे ? साहात् सूर्यनी प्रजा क्यांथी प्रगट थई ॥ १४ ॥

शिवमाळा अविलोक, नृप मकरध्वज कोक, ॥ आ० ॥ ताम तेडावी प्रेमळा जी ॥ आवी पुलकित अंग, बेठी तात उबंग, ॥ आ० ॥ सकल कला कुल पेसळा जी ॥ १५ ॥ हे पुत्री कहे नृप, ए नट सुचट थ नुप, ॥ आ० ॥ ए सहु आजापुरी हुता जी ॥ निरखतुं खेल प्रशंस, मां ज्योडे ए वंश, ॥ आ० ॥ इहां चढी खेलशे नट सुता जी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ शिववालाने अवलोकन करतांज, मकरध्वज राजाए प्रेमळा खडीने तरतज बोलावी. ते आव-तांज हर्षेथी तेना रोमांच खडा थया. पिताए पोतानी पासे बेसानी. ते सर्व कलाळमां अत्यंत कुशल थयेली हती. ॥ १५ ॥ राजाए कळुं के दीकरी ! आ नटनुं मंगल अनुपम ठे. तळं सर्वे एक वखत आजा-नगरी गया हता. तेज्जो खेल वसाणवा लायक ठे. आ जे वांस खको कर्जोडे तेना उपर चढीने आ नटनी बाळा अनेक खेळो करी बतावशे. ॥ १६ ॥

विमल पुरी नरनार, आव्या नृप दरबार, ॥ आ० ॥ नट क्रीना जोवा जणी जी ॥ नव वीश त्रीजे उल्लास, ढाल ए प्रेम प्र काश, ॥ आ० ॥ मोहने जाखी सोहामणी जी ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ विमलपुरीना मनुष्यो राजाना दरबारमां नटना सर्व खेळो जोवाने आव्या. त्रीजा उल्लासनी उगणत्रीशमी ढाल मोहन विजयजीए अति मीठी कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

शिवमाळा वंशे चढी, नागरिक दग् साथ ॥ बेठी कुब्जासन करी, करुणारुप सनाथ ॥१॥ वाढ्यां योगासन सकल, नटबाळा सुप्रधान ॥ कीधा नगरी लोकने, केश सुर चित्र समान ॥ २ ॥

अर्थ ॥ नगरना लोकोनी दृष्टी जेना उपरजडे एवी शिवमाळा वांस उपर चढी. सनाथ अने साहात् दयारुप एवी ते वांस उपर कुब्जासन करी बेठी ॥ १ ॥ ते उत्तम नट बाळाए योगना सर्वे आसनो वांस उपर वाढ्यां, जेथी नगरना सर्वे लोकाने देवना चित्र समान तेषीए स्तब्ध करी दीधा. ॥ २ ॥

ढोल ढमकीया नृतले, तेम नट शब्द उच्चार ॥ खेल मोच्य थ तिही सरस, कहेतां नावे पार ॥३॥ दोरे दोरे नवलगति, खेळे सुता अतीव ॥ योनि चोराशी लक्षमां, जिण विध विचरे जीव ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जमीन उपर जेम ढोलो जोसजर वागता हता तेम नटोपण जोसजर शब्दोच्चार करता हता. एवीरिते अतां खेळमां बहुज रस जाग्यो. जेजुं धर्यान करतां पार आवे तेम नथी ॥ ३ ॥ स्थजना दोरो अनेक होवाथी ते दरेकनी उपर शिवमाळा नवा नवा खेळो करती हती. जेम चोराशी लक्ष्योनिमां जीव गति करे तेवी रीते जुदा जुदा दोर उपर ते गति करती हती. ॥ ४ ॥

खिण एक वंशाभे रही, फिरे फेर अनुपात ॥ जाणे केवलीए रच्युं,
ए केवली समुद्रघात ॥ ५ ॥ वंशतणी रामत रमी, आवी हेठी
बाळ ॥ उपशमथी कोइ जाणीए, पळ्यो प्रथम गुणमाळ ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ऋणवार स्थंजना टोच उपर रही, फरी तरतज चक्र लेवा रूप गमनागमन क्रिया करती
हती. जाणे केवलीए केवली समुद्रघात करवा मांड्यो होय तेवी रचना करती हती. ॥ ५ ॥ वांस उपरथी
रमत रमीने शिवमाळा नीचे उत्तरी ते जाणे उपशांत मोह नामना ११ मा गुणस्थानकथी पढतो कोइ
पेहेले गुणस्थानके आवी जाय तेना जेवुं बन्धुं हतुं. ॥ ६ ॥

शिवमाळा निज तातथी, आवी नाम्यो अवनीश ॥

रजत हेममणी वस्त्रनो, वूच्यो घन जेम इश ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ शिवकुंभर नटे शिवमाळाने साथे लइ राजेंद्रने नमस्कार कर्यो. ते वखते राजाए तेना उपर
सुवर्ण, मणि, रुपुं अने वस्त्रादि अनेक वस्तुर्तनो मेघनी जेम वरसाद वरसान्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३० मी ॥

॥ उठो कान कोभामणा ए देशी ॥

दीठीजी एहवे कुकडे, तेहवे प्रेमला लढी रे ॥ परणी धरणी उलखी,
नाच्यो तुरंग जेम कळी रे ॥१॥ आज सुरंग वधामणा, आज ते उलट
अंगरे ॥ सोले वरसे चंदने, थयो वनिता प्रसंग रे ॥ आ० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ एवा अवसरमां कुकडाए प्रेमला लढीने देखतांज आ मारी परणेळी स्त्रीणे एम उलखी काढी
अने उलखतांज कळी घोडानी जेम नाचवा लाग्यो. आज उच्चम रंगजर वधामणां ठे. आज, दैयामां
हर्ष समालो नथी. सोले वरसे चंद राजाने पोतानी पळीनो मेलाप थयो. ॥ १ ॥ १ ॥

कुवे कुवां नवि मले, रह्या अचल स्वजावे रे ॥ पण वीढडीया नरमले,
जेह सपद कहावे रे ॥ आ० ॥ ३ ॥ सोले वरसे एहनो, हुड मीट
मेलावो रे ॥ शुं करुं सरज्यो पंखीयो, नहीतो करत वधावो रे ॥ आ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एक कुवो बीजा कुवानी साथे बने स्थावर स्वजावना होवाथी कदापि मळी शके नही. परंतु
एक बीजाथी वियोग पामेला पुरुषो हाथ पगवाला होवाथी तेमनो मेलाप थवानो संजव ठे ॥ ३ ॥ चंद
राजा अने प्रेमला लढीनो सोल वर्षे दृष्टि मेलाप थयो. चंद कहे ठे के शुं करुं के हुं पही सरजायो हुं.
नहीं तो आ वखते तेणीने हर्षनी वधाइ करत. ॥ ४ ॥

कोरु दिवाळी जीवजो, मायडली मुज केरी रे ॥ न होत जो कीधो
कुकरो, क्यां ए मलतो फेरी रे ॥ आ०॥५॥ नटनुं पण हो जो जहुं, जेणे
साथे राख्यो रे ॥ लोइ इहां मुज आवीया, नित नित यश मुज चारुयोरे ॥ आ०६ ॥

अर्थ ॥ चंद राजा विचारे ठे के मारी माता वीरमती क्रोड दिवाळी सुधी जीवजो, के जेना पसायथी
हुं कुकडो न थयो होत तो आ प्रेमला लढीने फरीथी केवी रीते मळी शकत ॥ ५ ॥ वली मने साथे

राखनारा आ नदोनुं पण कख्याण थजो के जेठ मने साथे लइने अही आख्या एटहुंज नहीं पण जेठ मारां निरंतर थजोगान करे ठे. ॥ ६ ॥

दीतुं मुख पुण्यवंतनुं, आज में प्रातनी वेळारे ॥ मुजने हुआ जेहथी,
वीढकीयाना मेळारे ॥ आ०॥१॥ आज दिवस जखे जगम्यो, नयणे नारी
दीठी रे ॥ प्रगत्यो अंकुर संयोगनो, विरहारति हवे नीठी रे ॥ आ० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ में पण आजे प्रातःकालमां कोइ पुण्यवंतनुं मुख दीतुं लागे ठे, के जेना पसायथी मारा वखतना वियोग थयेलानो मेलाप आजे थयो ॥ ७ ॥ आजनो दिवस जखो रंग रखीयामणो लांबो उग्यो के आजे प्रेमला लखीने दीठी. हवे संयोग थवानो अंकुरो प्रगट थयो. वली विरहनी पीना हवे नाश पामवानी. ॥ ७ ॥

जो मुज संग्रहे प्रेमला, नट पासेथी लेइ रे ॥ माहरा मनोरथ तो फले,
थाए कारज केइ रे ॥ आ० ॥ ८ ॥ थाइश हवे पंखी टली, फेरीने नर,
रुपे रे ॥ शिवनट रायनी पुत्रिका, हरखे एहने जो सोंपे रे ॥ आ० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जो प्रेमला लखी मने नटनी पासेथी भागी लइ पोतानी पासे राखे तो मारा सर्व मनोरथ फली चत थाए अने केटलांए कार्यों सिद्ध थाए ॥ ८ ॥ आ शिव नटनी पुत्री शिवमाला जो मने इर्षसहित आ प्रेमला लखीने सोंपे तो हुं आशा राखुं तुं के मारुं पहीतुं स्वरूप फरी जइ हुं पुरुष थइ जाठं. ॥ १० ॥

प्रेमला लखीए एहवे, जोयुं पिंजर सामुं रे ॥ दीगो मनहर कुकडो, नट
करे तास सलामुं रे ॥ आ० ॥ ११ ॥ पामी अचरिज मनमां, जोवे निपट
निहाली रे ॥ कुकडनी पण तेहथी, लागी ध्याननी ताळी रे ॥ आ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ एवे अवसरे प्रेमला लखीए पांजरानी सन्मुख जोयुं तो तेमां मनने हरण करनारो कुकडो तेणीए दीगो, जेने नटो वारंवार सलाम करता हता ॥ ११ ॥ हवे प्रेमला लखी पण कुकडाने जोइ आश्चर्य पामतां बहुज वारिकीथी तेने निहालीने जुवे ठे. कुकडो पण तेणीनी सामेज ध्याननी ताळी लगावी रखो ठे. ॥ १२ ॥

त्रीजा उद्घासमां बेहुने, थयो नयणनो मेळो रे ॥ पुण्य पसाये संपजे,
पति प्रेमदा संग जेळो रे ॥ आ० ॥ १३ ॥ पुण्य पसाये चंदने, मलशे बहु
इह मलारो ॥ बहुली कीरति वाधशे, शशिथी पण अति विमला रे ॥ आ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ आ त्रीजा उद्घासमां पति पत्नी बनेनो दृष्टि मेलाप थयो. हवे पुण्यना पसायथीज ते खी जर्तारनो परस्पर मेलाप थयो ॥ १३ ॥ कवि कहे ठे के हवे चंद राजाने अर्हीयां तेना पुण्यना पसायथी अनेक प्रकारनी लक्ष्मी संपादन थयो. वली चंद्रमांथी विशेष उज्वल एवी तेनी यशः कीर्ति वधशे. ॥ १४ ॥

सुविखासी षट् तर्कना, श्री विजयसेन सूरीश रे ॥ वाचक कीर्ति विजयवरु,
तास शिष्य सुजगीश रे ॥ आ० ॥ १५ ॥ तास शिष्य कविशेखरु, श्री मान
विजय बुधेश रे ॥ तस पद सेवक कविवरु, श्री रूपविजय आशेष रे ॥ आ० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे कविराज पोतानी गुरु परंपरा वर्णवे ठे. उ ए दर्शनना पारगामी एवा श्री विजयसेन सूरि-
श्वर थया अने तेमना उत्तम कीर्तिवंत एवा शिष्य उपाध्याय श्री कीर्तिविजयजी थया ॥ १५ ॥ श्री
कीर्तिविजयजीना शिष्य, कविठने विषे शेखर समान, महा पंडित श्री मानविजयजी थया; अने तेमना
चरण कमलना सेवक कविवर श्री रूपविजयजी थया. ॥ १६ ॥

तस पद पंकज मधुकरे, मोहन कहे सुविलास रे ॥ ए त्रीशे ढाळे करी,
रच्यो तृतीय उल्लास रे ॥ आ० ॥ १७ ॥ आगळ चंद नरिदनो, ठे मीठो
अधिकार रे ॥ वर्णविशुं ठे जेह्वो, चंद चरित्र मजार रे ॥ आ० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ ते श्री रूपविजयजीनां चरण कमलने विषे जमर समान श्री मोहनविजयजीए त्रीजा उल्ला
सनी रचना करी, जेमां त्रीश ढाळ उत्तमविलासवाली कही ॥ १७ ॥ आगळ, उपर चंद राजानो बहु
मीठो अधिकार ठे. तेतुं वर्णन जेम चंद चरित्रने विषे करेलुं ठे तेवीज रीते हुं पण करीश. ॥ १८ ॥

॥ इति श्रीमोहनविजयविरचितेचंदचरित्रे प्राकृतप्रबंधे प्रेमला-
लह्वीजीवनरूपा चंदकुर्कटजननात्मिकाशिवमालायाः कुर्कट
प्रदानसंज्ञिका प्रेमलामिलनरूपा आजिश्चतसृजिः
कलाजिस्समर्थोयं तृतीयोल्लासः ॥

॥ इति श्री चंदराजाना रासनो त्रीजो उल्लास समाप्त. ॥

॥ अथ चतुर्थोल्लास प्रारभ्यते ॥

॥ दोहा ॥

प्रणमुं वीरजीणंद पय, केवल तवक निधान ॥ जस अनुभवथी
संपजे, शुद्ध सुधानुष्ठान ॥ १ ॥ योग युगति साष्टांगनी, जेह्वथी
संगति होय ॥ योग मार्गनी अगम गति, समजे विरलो कोय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ श्री केवल ज्ञानना निधान एवा श्री वीर परमात्माना चरणोने नमस्कार करुं तुं. जे नमस्कार-
ना अनुभवथी जव्य जीवने शुद्ध अमृत क्रियानी प्राप्ति थाय ठे ॥ १ ॥ अष्टांग योगनी समजपण जेना
पसायथीज थाय ठे. योग मार्गनी समजण बहुज कठिन ठे. कोइ विरलाज ते मार्गने संपजे ठे. ॥ २ ॥

बाह्य क्रिया कष्टात्मिका, जव सुख जननी एम ॥ पण अर्थ
क्रिया थकी, चिदानंदने प्रेम ॥ ३ ॥ बाह्य परिग्रह त्यागथी, निर्मल
न थयो कोय ॥ जेम विषधर कंचुकी तजे, निज निर्विष नवि होय ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जे जे बाह्य क्रियाळ ठे ते सर्वे आत्माने कष्ट आपनारी ठे अने मात्र जव संबंधी सुखनेज
प्राप्त करावनारी ठे. परंतु अंतर क्रिया थकी तो चिदानंद स्वरूपनो प्रेम प्रगट थाय ठे ॥ ३ ॥ मात्र बाह्य
परिग्रहनो त्याग करवाथी कोइ पण पोताना आत्माने निर्मल करी शकतो नथी. जेम सर्प मात्र कांचळी-
नो त्याग करवाथी पोते विष वगरनो अइ शकतो नथी तेम. ॥ ४ ॥

रहे चेतन निज जावमां, तेह् अलोकिक जेद ॥ उदर जरण हित
कष्टते, केवल मिथ्या खेद ॥ ५ ॥ जे श्रुत अक्षर उल्लवे, करे
कुमति मति जोर ॥ ज्ञानी तो तेह्ने गणे, करीने जिनमत चोर ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आत्मा जे पोताना स्वजावमांज रमणता करे ते अलोकिक (लोकोत्तर) स्वरूप समजवुं.
अने पेट जरवाने माटेज जे कष्ट क्रियाळ करवी ते तो मात्र मिथ्या ज्ञेहा उत्पन्न करवा जेवुं ठे ॥ ५ ॥
जे कुमति पोतानी बुद्धिना बल्लथी श्रुत सिद्धांतनी एक पण अक्षर उल्लवे तेने ज्ञानी पुरुष तो जिन
मतनो चोर गणे ठे. ॥ ६ ॥

आण अखंडित जिन तणी, जेह धरे नरनार ॥ थाये तेह्ने
अंजलि, ए जव पारावार ॥ ७ ॥ बाह्य खेल खेळी करी, खेळे
अंतर खेल ॥ तेह्ने चंद नरिंद जेम, पसरे सुकृत वेळ ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जे स्त्री पुरुषो जिनेश्वर जगवाननी आज्ञाने अखंरुपणे धारण करे ठे, तेने आ जवरूपी समुद्र
अंजलि समान अइ जाय ठे ॥ ७ ॥ जेळ बाह्य क्रियाने करतां थकां अंतरक्रियाने पण साथे कर्मा करे
ठे, तेळने चंद राजानी जेम सुकृत रूपी वेळ विस्तार पामी अनुपम फल मळे ठे. ॥ ८ ॥

चोथो चंद चरित्रनो, निसुणो जवि उल्लास ॥ थयो सकषाय
रसाळफल, एहनी लही मीगश ॥ ९ ॥ जेहवो चोथो धर्म ठे,
जेहवो चोथो ध्यान ॥ तेम चोथा उल्लासमां, ठे शिवदाइ ज्ञान ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे जव्य जनो ! चंद राजाना चरित्रनो चोथो उल्लास हवे सांजलो. एम जासे ठे के एनी
मीगशनी पासे रसवाळा आम्रवृहनां फलोनी मीगश पण कषायली अइ गइ ॥ ९ ॥ जेवो चोथो मोह-
पुरुषार्थ-वा जाव धर्म ठे, जेवुं चोथुं शुद्ध ध्यान ठे. तेवुंज आ चोथा उल्लासमां मोहने आपनारुं ज्ञान ठे १०

नट नृप दाने हरखीयो, हरख्यो तेम विहंग ॥

हवे आगळ श्रोता सुणो, उत्तम कथा प्रसंग ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ जेम राजाना दानशी शिवकुमर नट हर्ष पाम्यो, तेमज पही पण हर्ष पाम्यो, हे श्रोताजने !
हवे उत्तम कथानुं वर्णन ध्यान दइने सांजलो. ॥ ११ ॥

॥ ढाल १ ली ॥

॥ लोहारण जायो दीकरो ॥ लोहारी हो ॥ ए देशी ॥

शिवपुर पतिनी आगळे, सोजागी हे ॥ गाये महा आख्यानके, लाळ
सोजागी हे ॥ तृण ग्रासी परे सांजळे, ॥ सोण ॥ पुरवासी देइ कानके
॥ लाण ॥ १ ॥ देखी पिंजर अचरिज धरे, सोणनृपति सुता वली चूपके
॥ लाण ॥ बेहुने हृदय आवी वस्यो, सोण नखहेति अनुपके लाण ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ त्यार पत्नी शिव कुमर नटे राजानी पासे सुंदर आख्यान गावाने शरुं कर्तुं. जे आख्यानने नगरवासी जनो कान दइने मृगलाछनी जेम सांचखे ठे ॥ १ ॥ पांजराने देखीने राजा अने राजपुत्रो बने आश्चर्य पाग्या. ते बनेना हृदयमां ते अतुपम पही रसी रह्युं. ॥ २ ॥

साहसी थइ विमलापुरी, ॥ सो० ॥ पंखीथी लय लीनके ॥ ला० ॥ कहे सहु नट आव्या जखे, ॥ सो० ॥ निरख्यो जे विहंग प्रवीण के ॥ ला० ॥ ३ ॥ नट पासेथी नरवरे, ॥ सो० ॥ पिंजर लीधो समीपके ॥ ला० ॥ ताम हृदय प्रेमला तणे, ॥ सो० ॥ प्रगट्यो प्रेम प्रदीपके ॥ ला० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली विमलापुरीना सर्व लोकोपण पहीने जोवामां लीन थइ गया. तेउं बोखवा लाग्या के आ सर्व नटो जखे आव्या के जेथी आवुं प्रवीण पही जोवामां आव्युं ॥ ३ ॥ शिवकुमर नटनी पासेथी राजाए पांजरुं पोतानी पासे जोवा लीधुं एटखे प्रेमलाना अंतःकरणमां प्रेमनो प्रदीप प्रगट थयो. ॥ ४ ॥

कुकरट पण सन्मुख जुवे, ॥ सो० ॥ दृष्टिथी दृष्टि मिलायके ॥ ला० ॥ हेम पिंजर रह्यो जइ पढयो, ॥ सो० ॥ प्रेमने पिंजर जायके ॥ ला० ॥ ५ ॥ हृदय सो जाखे चंचथी, ॥ सो० ॥ विहंगम वारोवारके ॥ ला० ॥ रेहेवा प्रेमला कारणे, ॥ सो० ॥ जाणीए रचे आगारके ॥ ला० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ कुकरटपण पण तेणीना सन्मुख जोवा लाग्या अने अरसपरस दृष्टि मिलाप थयो, एटखे सुवर्णना पांजरामां रहेलो जीवडो प्रेमना पांजरामां जइने चोटयो ॥ ५ ॥ प्रेमला लखीना अंतःकरणनी साथे पही वारंवार चांच लगढतो हतो, एवा हेतुथीके जाणे प्रेमलानी साथे रेहेवाने अंदर निवास करतो होयनी. ॥ ६ ॥

क्षण मांहि प्रीति वशे थइ, ॥ सो० ॥ पंखी फुलावे पंखके ॥ ला० ॥ जाणीए हित महीरूह तणा, ॥ सो० ॥ जलसित पत्र असंखके ॥ ला० ॥ ७ ॥ देखी चेष्टा प्रेमनी, ॥ सो० ॥ प्रेमला थाए सनाथके ॥ ला० ॥ सौंप्युं सजा मांहि गोपवी, ॥ सो० ॥ निज मन पंखीने हाथके ॥ ला० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वली क्षणमां प्रीतिने आधीन अवाथी पही पोतानी पांखो फुलावे ठे. ते जाणे हेतरूपी पृथ्वी उपरना वृक्षना असंख्य पांढाळ नवपल्लव अथा होयनी ॥ ७ ॥ प्रेमला लखी पण पहीनी सर्वे प्रेमनी चेष्टा देखीने पोते सनाथ थइ एम मानवा लागी अने तेणीए सजामां गुप्त रीते पोतानुं मन पहीने कबजे सौंप्युं. ॥ ८ ॥

नटने पाठो पांजरो, ॥ सो० ॥ चूपे दीधो तामके ॥ ला० ॥ बेसाड्यो नट रायने, ॥ सो० ॥ निज पासे गुण धामके ॥ ला० ॥ ९ ॥ पुठे चूपति तेहने, ॥ सो० ॥ कुर्कटनो अधिकार के ॥ ला० ॥ कर जोडी नटवर कहे, ॥ सो० ॥ कहुं निसुणो वसु धारके ॥ ला० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ पत्नी राजाए नटने ते पांजरू पांडुं आप्युं, अने शिवकुमार नट जे गुणनुं स्थानकज ठे तेने पोतानी पासे बेसाब्यो ॥ ए ॥ राजाए शिवकुमरने कुकडा संबधी सर्व वृत्तांत पुढतां, ते नटराथे बे हाथ जोडी कहुं के हे राजन् ! तेनुं वृत्तांत आ प्रमाणे ठे. ॥ १० ॥

इहार्थी कोश अठारसे, ॥ सोण ॥ नगरी आजापुरी एकके ॥ लाण ॥
चंद नृपति तिहां नरवरू, ॥ सोण ॥ ठे गुण तास अनेकके ॥ लाण ॥ ११ ॥
तास विमाते तेहने, ॥ सोण ॥ राख्यो ठे गोपवी गेहके ॥ लाण ॥ अमे
प्रगट निरख्यो नही, ॥ सोण ॥ होंश रही मन एहके ॥ लाण ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ विमलापुरीधी अठारसो कोशने अंतरे आजापुरी नामनी एक नगरी ठे. त्यां अनेक गुण सं-
युक्त चंद नामनो नर श्रेष्ठ राजा ठे ॥ ११ ॥ तेनी उरमान माए तेने गुप्त रीते घरमां राख्यो ठे. अमे
तेने प्रत्यक्ष दीठो नथी. जोके अमने तेने प्रत्यक्ष जोवानी होंश घणीज मननां रही ठे. ॥ १२ ॥

करतां राज्य दिठी तिहां, ॥ सोण ॥ वीरमती महारायके ॥ लाण ॥
तिहां जइ अमे नाटक कर्तुं, ॥ सोण ॥ तूर सनूर वजायके ॥ लाण ॥ १३ ॥
तास वधू ठे गुणावली, ॥ सोण ॥ तेहनो ए पंखी झूपके ॥ लाण ॥
राणी उपर वट अइ एणे, ॥ सोण ॥ दीधुं दान अनूपके ॥ लाण ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ अमे त्यां वीरमती महाराणीने राज्य करती दीठी. तेनी पासे जइ हर्ष सहित वार्जित्रो वागते
अमे नाटक कर्तुं ॥ १३ ॥ ते वीरमतीने गुणावली नामनी दीकरानी वडु ठे. हे राजन् ! तेनुं आ पक्षी ठे,
आ पक्षीए राणीनी उपरवट अइ अमने अनुपम दान दीधुं ठे. ॥ १४ ॥

वीरमती हणती हुती, ॥ सोण ॥ लोके बोडाव्यो एहके ॥ लाण ॥ मुज
पुत्रीने पंखीए, ॥ सोण ॥ समजावी ससनेहके ॥ लाण ॥ १५ ॥ अमे
पण वीरमती कने, ॥ सोण ॥ लीधो ए पंखी पसायके ॥ लाण ॥ सेना
सविठे एहनी, ॥ सोण ॥ अमे मान्यो करी रायके ॥ लाण ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ आ पक्षीने वीरमती मारी नांखती हुती, परंतु लोकोए तेने बोडाव्यो ठे. त्यार बाद आ शिव-
माखाने पण स्नेह पूर्वक पोतानी हकीकत समजावी ॥ १५ ॥ अमे पण वीरमतीनी पासेधी आ पक्षीने
नाटक वेंगल्याना इनाम तरीके लीधुं ठे; आ सर्व सैन्य तेनुं ठे. वली अमे तेने अमारो राजा ठे
एम मान्य. ठे. ॥ १६ ॥

सहु अमे सेवक एहना, ॥ सोण ॥ अहो सोरठ महीपालके ॥ लाण ॥
पेहेली चोथा उल्लासनी, ॥ सोण ॥ मोहने पत्रणी ढालके ॥ लाण ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ अहो सोरठ महीपति ! अमे सर्वे तेना सेवक ठीए. आ प्रमाणे चोथा उल्लासनी पेहेली ढाल
मोहन विजयजी ए करी. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

एह विहंग राजा ग्रही, आजापुरथी स्वाम ॥ घणो हेजे चाखा
अमे, देश विदेशे ताम ॥ १ ॥ एम करतां वरसे नवे, आव्या
तुम दरवार ॥ संक्षेपे तमने कद्यो, पंखीपति अधिकार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आ पहीराजने ग्रहण करी हे राजन्! अमे आजापुरथी बहु हर्ष सहित प्रयाण कर्तुं; अने देश परदेश करवा लाग्या ॥ १ ॥ ए प्रमाणे फरता फरतां नव वरसे तमारा दरवारमां आव्या. आ संक्षेपथी ते पही राजनो वृत्तांत आपने विदीत कर्तों. ॥ २ ॥

मकरध्वज सुप्रसन्न थयो, पाम्यो चंद उदंत ॥ तेम हरखी अति
प्रेमला, नाम सुणीने कंत ॥ ३ ॥ कर्तों घणो विमलेसरे, कुर्कट
उपर प्रेम ॥ पण नृपचंद न उलख्यो, पंखी वेशे एम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मकरध्वज राजा चंद राजानो वृत्तांत सांजली वहुज खुशी थयो. तेवीज रीते प्रेमलाखी पण पतिनुं नाम सांजली हर्षवंत अइ ॥ ३ ॥ पत्नी विमलेश्वरमकरध्वज राजाए कुकना उपर अत्यंत स्नेह धारण कर्तों; परंतु पही वेशे होवाथी आ चंद्रराजा ते एम उलखी शक्यो नहीं. ॥ ४ ॥

नट नरपतिने विनवे, तुज चरणे महीपाल ॥ रहीये पावसरूनु
इहां, जो अनुमति सुविशाल ॥ ५ ॥ रहो सुखे नृपति कहे,
करशुं गोष्टि सदैव ॥ तुमथी वही कुर्कट थकी, प्रेम विह्वळो जीव ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पत्नी शिवकुमर नटे राजाने विनंति करीके हे राजन्! आपनी पवित्र आज्ञा होय तो वरसा कृतुमां आपनी ऋयामांज अमे रहीये ॥ ५ ॥ मकरध्वज राजाए कछुं के हे शिव कुमर! तमे सुखेथी रहो. तमारी साथे निरंतर गोष्टी करशुं. कारणके तमारी साथे अने कुकडानी साथे अमारो प्रेम संबंध थयो ठे. ॥ ६ ॥

नृप आदेशे नगरमां, रह्या नट खेइ आवास ॥

गीत गान नित प्रति करे, ते नट कुर्कट पास ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ राजानो हुकम लइ नटो नगरमां आवास लइ रह्या. तेठं निरंतर कुर्कट रायनी पासे मुजरो करे ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल २ जी ॥

॥ साहेलकीरे आज धरा हुओ धूंधलो हो लाल ॥ ए देशी ॥
एक दिन प्रेमलाने कहेहो लाल, तात तेडी आसन्न मन मोहना रे ॥
ताहरूं कछुं हुं न मानतो हो लाल, पण हवे मान्युं मुज मन्नामगा॥१॥
कर्म करे ते न करे कोइ हो लाल, सुख दुःख कर्म प्रमाण ॥ म० ॥
कर्त्ता कर्म कद्यो खरो हो लाल, धन धन श्री जिन जाण ॥म०॥क०॥२॥

अर्थ ॥ मकरध्वज राजा एक दिवस प्रेमला लक्ष्मीने पोतानी पासे बोलावी कहेवा लाग्यो के हे पुत्री! ताकं बोखतुं हुं साचुं मानतो नहोतो, परंतु हवे मने तारी बोखेली वात साची ठे, एवी खात्री थई ठे. कर्म जे करे ते बीजुं कोइपण करवाने शक्तिवान नथी. सुखके दुःख सर्वे कर्माधीनठे. जिनेश्वर जगवाने कर्मने कर्त्ता जे कळोठे ते वात सत्य ठे. ते सूर्य समान जिनराजने धन्य ठे, धन्य ठे. ॥ १ ॥ २ ॥

वठ तुज पति वेगलो हो लाल, मेळोतो लेखने हाथ ॥ म० ॥ कहे
तो अपातुं कुकडो हो लाल, जे ठे नटनी साथ ॥ म० ॥ क० ॥ ३ ॥
आला बुंबे एहने हो लाल, यात्रे दिवस व्यतीत ॥ म० ॥ जोरन
कोइ दैवथी हो लाल, ठे जगगति विपरीत ॥ म० ॥ क० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे पुत्री! तारो पति अहीथी घणा दूर ठे. तेनो मेलाप थवो ते तो कर्माधीन ठे. परंतु तुं कहे तो आ नदोनी साथे जे कुकडो ठे ते तने अपातुं. ॥ ३ ॥ ए पहीनी साथे आलातुंबो थवाथी तारा दिवसो व्यतीतथशे. विधात्रानी साथे कोइतुं जोर चाखतुं नथी. वळी ह्यु दैव प्रतिकुल ठे. ॥ ४ ॥

तातने वचने प्रेमला हो लाल, मांड्यो इठ दरबार ॥ म० ॥ आवे जो
ए कुकडो हो लाल, लेखे मुज श्रवतार ॥ म० ॥ क० ॥ ५ ॥ पियुना
घरनो ए पंखीज हो लाल, ए मुज जीव समान ॥ म० ॥ राखवो ए
आदर करी हो लाल, पंखी अतिथि प्रधान ॥ म० ॥ क० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पितानां आवां वचनोथी प्रेमलाए पण आग्रहथी कळुं के हे पिताजी! जो ए कुकडो मने मळे तोज मारो श्रवतार लेखेठे, नहीतो फोगट समजुं बुं. ॥ ५ ॥ मारा स्वामीना घरनो ए पही ठे, तेथी मने ए मारा प्राण समान वहालो ठे. ए पही उत्तम अतिथि होवाथी मारे तेने बहु सन्मान पूर्वक राखवो ठे. ६

ताते सूता वचने जखे हो लाल, मुक्यो शिव नट पास ॥ म० ॥ श्ररधे
वचने नट आवियो हो लाल, प्रणम्यो नट सुविखास ॥ म० ॥ क० ॥ ७ ॥
केम संजार्थो मुज जणीहो लाल, दीजे कारज कोथ ॥ म० ॥ झूधव
तव शिवने कहे हो लाल, सादरे सन्मुख जोथ ॥ म० ॥ क० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ मकरध्वज राजाए प्रेमलानां मीठा वचनोथी शिव नटराथने तेरवा मोकड्यो. तेपण श्ररधे वचने आवीने प्रेमपूर्वक राजाने प्रणाम करतो हवो. ॥ ७ ॥ शिवकुमर नटे आवीने कळुं के हे महाराज! आ सेवकने थाद करवा केम तस्वी दीधी, सेवक सरखुं काम फरमावो. राजाए बहु मान पूर्वक तेनी सार्थुं जोइ कळुं के ॥ ८ ॥

जे तुम पासे ठे पंखीयो हो लाल, प्रेमला लक्ष्मीनो एह ॥ म० ॥ सास
रियो थाये खरो हो लाल, वात श्रसंजव एह ॥ म० ॥ क० ॥ ए ॥
सोले वरसे चंदनो हो लाल, लह्यो तुमथी उल्लेख ॥ म० ॥ जाणी प
तिना गेहनो हो लाल, पुत्रीने व्हालो एष ॥ म० ॥ क० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जे तमारी पासे पही ठे ते प्रेमळा लह्नीनो खरे खरो सासरीळं थायठे. जो के ए वात कोइकरीते असंजवित लागे ठे. ॥ ए ॥ परंतु सोखवरसे चंद्रराजानो हेवाळ तमाराथी अमारा जाणवामां आब्यो अने आ पही चंद्रराजाना घरनो ठे पडुं प्रेमळा लह्नीना जाणवामां आववाथी ते तेथीने बहुज वहाळो लागे ठे. ॥ १० ॥

आपोजो अमने तुमे हो लाल, तो हाये तनुजा प्रसन्न ॥ म० ॥ पाड

तमारो मानशुं हो लाल, ठो तुमे पुरुष रतन्न ॥ म० ॥ क० ॥ ११ ॥

एह ठे वात घणी जह्नी हो लाल, आपो जो थइ रक्षियात ॥ म० ॥ तु

मथी कोइ जोरो नथी हो लाल, लाख वाते एक वात ॥ म० ॥ क० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जो ते पही तमे अमने आपो तो आ मारी पुत्री बहुज खुशी थाय. तेथी अमे तमारो मोटो उपकार मानशुं. तमे पण पुरुष रत्नो. ॥ ११ ॥ तमे जो खुशी अझे ए पही अमने आपो तो अमारो तो बहुज सारुं थाय. कांइ अमारुं तमारी उपर जोर नथी. लाख वातनो सार कहीए ढीए के आपो तो कृपा. ॥ १२ ॥

निसुणी नट नृपने कहे लाळ, ए अम कुर्कटराय ॥ म० ॥ ए तन

मन धन अमतणो हो लाळ, में ए केम देवाय ॥ म० ॥ क० ॥ १३ ॥

कहोतो पंखीने जई विनवुं हो लाळ, पंखीजो राजी होय ॥ म० ॥ तो

तमने आपुं प्रभु हो लाळ, अजर करूं नही कोय ॥ म० ॥ क० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ राजानी वात सांजली नटराये कहुंके हे महाराज! ए कुकडो अमारो राजा ठे. सारांश के ते अमारुं तन मन अने धन ठे तेथी अमाराथी एने केम आपी शकाय? ॥ १३ ॥ परंतु आप आझा करो तो पहीने जझे विनंति करूं अने ते जो आववाने राजी होय तो हे महाराज! सुखेथी आपने आपुं. हुं पोते कांइपण आग्रह करीश नही. ॥ १४ ॥

नट आब्यो कुर्कटकने हो लाळ, कह्यो सवि नृप विचार ॥ म० ॥ ह

रख्यो पंखी सांजलीहो लाळ, वुठ्यो अमी जलधार ॥ म० ॥ क० ॥ १५ ॥

ए पुर ए नृप ए त्रिया हो लाळ, एह चतुर नर नार ॥ म० ॥ पुण

संयोगे पामीए हो लाळ, मेळो एहवो संसार ॥ म० ॥ क० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पही नटराय कुर्कटरायनीपासे आब्यो, अने राजाए कहेळो सर्व वृत्तांत तेने कह्यो. ते सांजली कुकडो बहुज हर्षपाम्यो. तेनी आंखमांथी हर्षामृतनी धारा थइ. ॥ १५ ॥ आ नगर, आ राजा अने आ स्त्री, तेमज नगरनां चतुर स्त्री पुरुषो, ए सर्वे जोतां जो पुण्यनो संयोग होय तोज संसारमां आवो मेळाप अचानो संभव ठे. ॥ १६ ॥

आपे जो नट मुज जणी हो लाळ, तो होवे रंग रसाल ॥ म० ॥ मो

हने चोथा उल्लासनी हो लाळ, वर्णवी बीजी ढाल ॥ म० ॥ क० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ जो आ नटराय मने प्रेमळा लह्नीने सोंपे तो बहुज रंगरक्षियामाणां थाय. चोथा उल्लासनेविषे बीजी ढाल मोहनविजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

तव शिवपुत्री विनये, कुर्कट चल चित्त देख ॥ मुजथी निरमोही
थया, स्वामी केण विशेष ॥ १ ॥ चाकरीए चूकी नही, राख्या
करीने प्राण ॥ खामी न कर कोइ दिशा, जावे जाण मजाण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ कुकडातुं चित्त चलायमान अतुं जोइने शिवमाळा तेने विनंति करवा लागी के हे नाथ ! एहुं
शुं विशेष अयुं के आपे अमारा उपरथी राग तजी दीधो ? ॥ १ ॥ हे नाथ ! हुं चाकरी करवामां चूकी
नथी एटखुंज नहीं पण मारा प्राण करीने राख्या ठे. वडी जाणे के अजाणे कोइपण वावतमां खामी-
पडवा दीधी नथी. ॥ २ ॥

ढोगाळा तुम कारणे, डुहव्या घणा नरेश ॥ हुं माथे लेइ फरी,
पिंजर देश विदेश ॥ ३ ॥ एक घनीनी प्रीतनी, पाळे उत्तम
लोक ॥ वरस नवनो नेहलो, द्वाणमां नकरो फोक ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे ढोगाळा ! आपने माटे में घणा नरपतियोने पण डुहव्या ठे. वडी आपने मारा मस्तक
उपर धारण करी देश परदेश हुं फरेली हुं. ॥ ३ ॥ जे उत्तम प्राणी होयठे ते तो एक घडीजर प्रीति
थइ होय तेनो पण निर्वाह करे ठे तो तमारी अने अमारी तो नव वर्षनी प्रीतिठे. तेने एक द्वाणमां
केम तोडी नांखोठे ॥ ४ ॥

रे पंखी कहे तुम तणे, वीरमतीनी पास ॥ मांगी लीधा जणी,
केम हवे करो निरास ॥ ५ ॥ दुध देखानीने प्रथम, कांइ दे
खाडो डांग ॥ मारी उल्लगनो तमे, क्यारे बालशो खांग ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे पंखीराज ! आपनाज कहेवाथी वीरमतीनी पासेथी आपने मांगी लीधाते हवे मने आप
केम निरास करोठो ? ॥ ५ ॥ प्रथम आपे अमने दुध देखाडयुं अने हवे अमने डांग बतावोठो, तो बीजुं
तो कांईनही परंतु मारी आपना परत्वेनी सेवानो बदलो आ दासीने क्यारे आपशो ॥ ६ ॥

केणे तमने जोखव्या, थया जेइ निसनेह ॥

पेहेलां पोतानी करी, यो ठो कां हवे ठेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आपने कोणे जोखवी दीधा के जेथी अमारा उपर आवा स्नेह रहित थइ गया. प्रथमतो पो-
तानीठो एम कहुं अने हवे जुदारो शामाटे करोठो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३ जी ॥

॥ करेखणां घनीदे रे ॥ देशी ॥

बोळ्यो कुर्कट राजोयो रे, नटवधू निसुणो वात ॥ ए सौजन्य गुण ताहरा,
सांजरशे दिनरात ॥ विबुध जननी प्रीतडी रे, खटके खिण खिण
चित्त ॥ दिसे जगरी तडी रे, एहमां निश्चल चित्त ॥ १ ॥ मे तुज एक घनी
तणो, उंशिगण न थवाय ॥ आवी खिखाणा जे हीये, ते केम विसर्या जाय ॥ वि० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ पढी कुर्कटराय वोदयोके हे शिवमाळा मारीवात ध्यानमां द्यो. तमारा सौजन्यता आदिजे गुणोठे ते तो मने रात दिवस सांजर्जा करशे. जे डाह्या मनुष्यनी प्रीतिने ते तो ऋणे ऋणे अंतरमां ख-टक्या करे ठे. मारुं मन तो निश्चलज ठे. वडी जगतनी रीतिपण एवीज ठे. ॥ १ ॥ तारी एक घडीनी चाकरीनो पण माराथी उपगार जुलाय तेम नथी. जे मारा अंतःकरणमां कोतरायेखने ते ते केवी रीते जुलाइ जवाशे. ॥ २ ॥

कही देखाडेठे किस्युं, क्रीधाजे उपगार ॥ ते हुं शुं नथी जाणतो, करीये
त्रियेशेर आहार ॥ वि० ॥३॥ नेह नवल नव वरसनो, त्यजतां दोहिलो
होय ॥ पण कोइना हैना तणी, समजे नहीं गति कोय ॥ वि० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तें जे उपगारो कर्याडे ते शुं जोइने मने कही वतावेठे. तुं एम जाणेठे के हुं ए कांइ जाणतो नथी. शेर आहार करतो होय ते सहु कोइ जाणे. ॥ ३ ॥ तारो नववरसनो मीजे खेह ठोडतां घणुंज दुःख लागेठे, परंतु वीजाना अंतःकरणनी वातने अन्य वीजे कोइ केवी रीते जाणी शके ? ॥ ४ ॥

संग सखूणो ताहरो, मूके ते मतिहीण ॥ काज विशेषे डांडता, नवि
डुहवाळ प्रवीण ॥ वि० ॥ ५ ॥ एह नगरना रायनी, ठे पुत्री गुणवंत ॥
नटकन्ये हुं ऐहनो, कहुं तुजने हुं कंत ॥ वि० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तमारी सोवत बहुज उत्तम ठे अने जे मूर्ख होय तेज तेने ठोडीदे. परंतु काई काम पुरुवाथी ते ठोरुवो पडेठे. तेथी हे चतुरा ! तुं दुःख घरीश नहीं ॥ ५ ॥ परंतु हवे तने कहुं हुं के आ नगरना राजानी जे कन्या ठे ते बहुज गुणवंत ठे. हे शिवमाळा ! हुं तेनोज पतिहुं. ॥ ६ ॥

ठातीपण फाटी पके, कहेतां धूरथीवात ॥ ए माटे पंखी कर्यो, मुजने
जेह विमात ॥ वि० ॥ ७ ॥ प्रभु तहारुं करजो जहुं, मुजने ठोकाव्यो
जेह ॥ आण्यो इहां विमलापुरी, मेखो कीधो एह ॥ वि० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ते संवंधी प्रथमथी वात कहेतां तो मारी ठातीपण चिराइ जाय तेम ठे. आज कारणथी वीर-मतीए मने पही वनाव्यो ठे. ॥ ७ ॥ तारुं पण प्रभु कट्याण करजो के तें मने तेणीना कवजामांथी ठो-डावी अहीं विमलपुरी आण्यो अने आ मेलाप कराव्यो ॥ ८ ॥

खलचाणुं मन माहूरुं, इहां रेहेवातुं तेण ॥ तुं राजी होयतो रहुं, तुज
मुज वचन विसेण ॥ वि० ॥ ९ ॥ जो नही सोंपे एहने, तो माहरो
इयो जोर ॥ बकरी कान धणीवसु, तुजथी न थाळं कठोर ॥ वि० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ तेज करणथी अहीं रेहेवाने माटे मारुं मन खलचायुं ठे. परंतु एदखी सरत ठे के तुं जो राजी होतो हुं रहुं. मारा अने तारा विचारमां जिनता अवी नजोइए अर्थात् तारुं वचन मारे प्रमाण ठे. ॥ ९ ॥ वडी जो तुं मने तेणीने सोंपीश नहीं तो तेमां मारुं जोरनथी. दृष्टांतके बकरीनो कान धणीने आधीनठे. हुं ताराथी कदापि कठोर थवानो नथी. ॥ १० ॥

सुणी वचन पंखी तणां, अइ नटवी दिखगीर ॥ बूढ्यो बेहुं नयणां थकी,
दुःख निसुणीने नीर ॥ वि० ॥ ११ ॥ कहे बाळा कर जोडीने, रे आज्ञा
धरणीश ॥ आज ए जाणी वातडी, हवे तुम चिंत्युं करीश ॥ वि० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ पक्षीनां वचनो सांजळी शिवमाळा दिखगीर अइ गइ अने तेना दुःखनी वात सांजळतां तेना
बंने नेत्रोमांथी आंसुनी धार चाली ॥ ११ ॥ शिवमाळा बेहाथ जोडी कहेवा लागीके हे आज्ञा नगरीना
स्वामि ॥ आज्ञे तमारी आ वात जाणी तेथी तमे जे मने कहेसो ते हुं करीश. ॥ १२ ॥

जळी अइ मुज चाकरी, लेखे आवी आज ॥ परणी धरणीथी मळ्या,
राज्य करो महाराज ॥ वि० ॥ १३ ॥ एहवे पुत्री आग्रहे, पंखी ग्रहण
निमित्त ॥ नटपासे आव्यो वही, जूपति प्रसन्न चित्त ॥ वि० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे महाराज ! आज सुधी आपनी जे अमे चाकरी करी ते आज्ञे लेखे आवी. कारण के आप
आपनी परणेली खीने मळ्या. हवे आप सुखेथी राजजोग जोगवो ॥ १३ ॥ एवा अक्सरमां पुत्रीना
आग्रहथी मकरध्वज राजा ते पक्षीने खेवाने माटे शिवकुमार नटनी पासे आव्यो. राजा चित्तमां
बहुज प्रसन्न हतो. ॥ १४ ॥

दीधो आदर शिव नटे, मकरध्वजने अनंत ॥ जाख्यो जूपे तेहने.
निज पुत्री विरतंत ॥ वि० ॥ १५ ॥ आपो जो ए कुकडो, थाउं मेरू
समान ॥ जाणीश मुज पुत्री जणी, दीधुं जीवित दान ॥ वि० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ शिवकुमार नटे मकरध्वज राजाने बहुज आदर सत्कार कर्षो, एटले राजाए तेने पोतानी पुत्री
नो सर्व वृत्तांत कही संजळान्यो ॥ १५ ॥ जो तमे मने आ कुकडाने आपीधो तो हुं मेरूपर्वत समान
अइ जाउं, वली एम पण जाणीशके तमे मारी पुत्रीने जीवित दान आप्युं. ॥ १६ ॥

मानीश पाऊ तुमारनो, जिहां खगी तारकमाल ॥

मोहने चोथा उल्लासनी, जाखी ए त्रीजी ढाल ॥ वि० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ वली ज्यां सुधी आ तारा मंडळ ठे त्यां सुधी हुं तमारो उपकार मानीश. मोहन विजयजी
महाराजे चोथा उल्लासनी त्रीजी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

शिवनट नृपने विनवे, नगणो एह विहंग ॥ अम मन आज्ञानो
धणी, एह ठे प्रगट अचंग ॥ १ ॥ देतां मन वेहेतुं नथी, तुमने
नान कहाय ॥ इहां वाघ तेम उहां नदी, तेह बन्यो ठे न्याय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवे शिवकुमार नट कहे ठे के हे राजन् ! आ पक्षीने तमे पक्षी जाणसो नही. अमारा मनमां
तो खात्री ठे के ते आज्ञानगरीनो स्वामिज ठे ॥ १ ॥ ते पक्षीने आपतां अमारुं मन कबुल करतुं नथी.
परंतु आपने ना कहेवाती नथी. अमारें तो एक बाजु ए वाघ अने वीजी बाजुए चरपूर नदी एवो दा-
खलो बन्यो ठे. ॥ २ ॥

शिवमाला नृपने कहे, ए माटे बहु देश ॥ किधा वैरी साहिबा,
करीने कोमी कलेश ॥ ३ ॥ पण में पुत्री तुम तणी, करी सखी
हित आण ॥ तेह्शी देतां एहने, न करूं ताणा ताण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वही शिवमालाए राजाने कहुं के ए पक्षीने माटेज अमे अनेक देशना राजाउंनी साथे लडाइ
उंकरी वेर बांध्या ठे ॥ ३ ॥ परंतु तमारी पुत्रीनी साथे मारे हेत अवार्थी में तेने मारी बेहेनपणी करी ठे
तेथी तमारी पुत्रीने आपतां मने कांइ खेंचताण नथी. ॥ ४ ॥

लेइ जाळ पुर धणी, थार्ल क्रोड कट्याण ॥ रूडे यतने राखजो,
ए आज्ञा महिराण ॥ ५ ॥ जाणी विहंग म चूखशो,अहो मोटा
अवनीश ॥ तुम पुत्रीनी एह्शी, थाये सयख जगीश ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे राजाजी ! आप सुखेथी तेने लइ जाळ. तेनाथी क्रोड कट्याण प्रगट थजो. तमे तेने यतना
पूर्वक राखजो. ए आज्ञापुरीना महाराजा ठे ॥ ५ ॥ हे महाराजाधिराज ! ते पक्षी ठे एम जाणी चुखावो
खाशो नही. तमारी पुत्रीनी सर्वे आशा एनाथी फळीचूत थशे. ॥ ६ ॥

ग्रही सपिंजर कूकडो, आव्यो नृप निज धाम ॥

हाथो हाथ सुता जणी, जइ समर्प्यो ताम ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पांजरा सहित कुकडाने लइने राजा पोताने मेहेल आव्यो अने प्रेमला लक्ष्मीने हाथो हाथ
तेणे सोंप्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ४ थी ॥

॥ ठेडो नांजी ए देशी ॥

॥ धण रंग राति हरि एम कुर्कटने समजावे अति मद माती ॥
नृप पुत्रीए पंजर हुंती, लेइ कुर्कट कर धरीळ ॥ जांख्युं एम मुज सोखे
वरसे, तुं हीज मद्यो सासरीळ ॥१॥ सुण पंखी तुंज नगरी केरो,चूपति
मुज बाळभिळ ॥ पण में ड्रुमक रतन दृष्टांते, हाथे आव्यो गमिळ ॥ धण ॥१॥

अर्थ ॥ प्रेमला लक्ष्मीए पांजरामांथी कुकडाने लइ हाथ उपर धारण करी तेने कहुं के आज सोख
वरषे मारा सासरी आमांथी कोइ जो मने मद्युं होय तो तुंज मद्यो ठे- रंगमां रसिळी अने मदमां
मातेळी कुर्कटने ए प्रमाणे समजावे ठे ॥ १ ॥ हे पक्षी ! तारा नगरनो राजा ते मारो स्वामिनाथ ठे. परंतु
जिखारीना हाथमां आवेलुं रतन जेम रहे नहीं तेम में तेने गुमाव्यो ठे. ॥ १ ॥

तेहने विरहे तनथी बाहिर, निकलीयुं पांसलीळ ॥ तोही पण मुज अवधि
गणतां, हजीअलगण नवि मलिळ ॥ धण ॥३॥ गयो विठोहो देइ मुजने, पाठी
खबर न लीधी ॥ रे पंखी में ताहरा नृपनी, एवनीशी चोरी कीधी ॥ धण ॥३॥

अर्थ ॥ तेना वियोगथी मारा शरीरनी सर्वे पांसलीळ शरीर बहार तरेठे. वखी मुदत वीत्या ठतां पण
हजी सुधी ते आवीने मने मद्यो नथी ॥ ३ ॥ मने वेह दइने जे चाह्यो गयो ते पाठी अत्यार सुधी
मारी खबर पण तेणे लीधी नही. हे पक्षी ! में ते तारा राजानी एवनी मोटीशी चोरी कीधी हशो? ॥३॥

परणीने कुट्टी जणी सोंपी, एशी झळात खाटी ॥ महारो जनम कीयो अकीया
रथ,केणे ए शिखवी पाटी ॥ ध० ॥ ५ ॥ जो घर चार वेहेवा कायर, कां कयों
कर मेलावो ॥ परणतां वेंतज केम मुज उपर, आव्यो चित्त अजावो ॥ ध०॥६॥

अर्थ ॥ मारी साथे लग्न करीने कोडीआने मने सोंपी. एमाते एणे आवरु शुं वधारी? मात्र मारो ज-
न्मारो अकृतार्थ कयों. आवी शिखा ते कोणे तेने आपी हशे! ॥ ५ ॥ जो घर संसार चखाववाने
कायर हतो तो मारी साथे हस्त मेलाप शामाटे कयों? वली परणीने तरतज मारी उपर चित्तनो अ-
जावो केम कयों? ॥ ६ ॥

रे पंखीमें पियुडा सरखो,नवि निरख्यो निरमोही॥कागलतुं पण मखतु टाढ्युं,
जे दिन हुंती विठोही ॥ ध० ॥ ७ ॥ किहां आजा किहां नगरी माहारी, मनहुं
पण नवि पहाँचे ॥ कंते कीधुं ते न करे बैरी, उंहुं नवि आलोचे ॥ ध० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हे पही! में मारा नाथ समान कोइ निर्मोही दीजे नही. जे दिवसथी तेणे मारो त्याग कयों ते
दिवसथी कागलथी मखलतुं पण टळी गयुं ठे ॥ ७ ॥ कयां आजापुरी आने कयां मारी विमलापुरी?
मन पण दोडीने पहाँची शके नहीं. वधारे शुं कहुं? स्वामिप कथुं ते बेरीपण न करे. जरा पण उंडो
विचार कयों नहीं. ॥ ८ ॥

वाखेसर इहां आवी न शके, में पण तिहां न जवाय ॥ एम निरधारी नाह
बिहूणी, मुजने केम दिन जाय ॥ ध०॥९॥ नही जगमां कोइ प्रजुनो वाहालो,
जइने तस समजावे ॥ हृदय कठोरस्यां एवा नरनां, करुणा किमपि न आवे ॥१०॥

अर्थ ॥ मारो वाहालो अहीं आवी शके नही आने माराथी त्यां जवाय नही. आवी रीते आधार वि-
नानी, नाथ वगरनीना मारा दिवसो केम जाय? ॥ ९ ॥ कोइ पण प्रजुनो वाहालो जगत्मां हशे के जइने
मारा नाथने समजावे. एवा पुरुषना हृदय ते केवां कठोर हशे के तेने करुणा कोइ पण रीते आवती नथी? ०

सोखे वरसे मन नवि जीतुं, ठे तेहवोने तेहवो ॥ सोखे सान संजाखे सहुको,
पण ए कठिन ठे केहवो ॥ ध० ॥ ११ ॥ एहने माटे माहरे ताते, मुजने घणी
चय चानी ॥ पण एकांत तणी वातडीशुं, एके नावी आनी ॥ ध० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ सोख वरस थया ठतां तेनुं मन जरा पण पळट्युं नथी. ते जेवो ठे तेवोज ठे. लोकोमां केहे-
वत ठे के सोखे वरसे सहु कोइने सान आवे परंतु आतो कोइ जुदी रीतनो कण ठे ॥ ११ ॥ एने माटे
मारा पिताप मने बहु बहु रीते कष्ट आप्युं. परंतु मारी आने तेनीवचें एकांतमां जे वातो थइ हती ते मारा
वचावमां कांइ पण काम आवी नहीं. ॥ १२ ॥

करतां नेह जगत्मां सोहिलो,पण दोहिलुं निरवहिलुं ॥ जे निसनेहीथी बांधतुं
मनहुं, ते फोगट डुःख सहिलुं ॥ध०॥१३॥ तुं पंखीठे तेहना घरनो, तिणे मुज
तनुं रोमांचुं ॥ पोतानो जाणी तुज आगल, पियुंनु पोथुं वांचुं ॥ ध० ॥१४॥

अर्थ ॥ जगत्मांः स्नेह करवो ते सेहेलो ठे परंतु तेने नजाववो ते मुस्केख ठे. वली स्नेह विनानानी साथे मनने वल्लगाडवुं ते मिथ्या दुःख सहन करवा जेवुं ठे ॥ १३ ॥ हे पही तुं एना घरनो होवाधीज मारुं शरीर रोमांच थयुं. तने पोतानो जाणीने तारी आगळ मारा स्वामिनाथनो वृत्तांत कळ्यो. ॥ १४ ॥

तुज दीठे मारा दुःख नावां, तुज दीठे पियु दीठो ॥ तारा राजा सरखो रखे जो, तुं पण थातो धीठो ॥ ध० ॥ १५ ॥ कुकट एम पोतानी कीर्त्ति, निसुणे सासुं निहाली ॥ पण खेचर माटे ते पावो, नशके उत्तर वाली ॥ ध० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तने देखवाधीज मारा दुःख नाश पाय्यां. वली तने देखीने हुं एम जाणुं ठं के में मारा स्वामिनाथने दीठा; परंतु एदळुं कहुं ठं के तुं पण तारा राजानी जेम मने विश्वासघाती थतो नही ॥ १५ ॥ आ प्रमाणे कुकडो पोताना गुणानुवाद सांजळतो तेना सन्मुखज जोड रख्यो ठे. परंतु पोते पही होवाधी एक पण उत्तर तेणीने सामो आपी शकतो नथी. ॥ १६ ॥

दंपती मांढो मांढे मलीयां, फली मनोरथ माळा ॥

चोथी ढाळ चोथे लह्लासे, कही मोहने सुविशाला ॥ ध० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे वने वर बहु अरस परस मदयां. तेमनी मनोरथ माळा फली जल थइ. कवि मोहन विजयजी ए चोथा लह्लासने विषे चोथी ढाळ अति विशाल पणे कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

तव शिवमाला एहवे, आवी प्रेमला पास ॥ खेइ रमाक्यो कुकडो,

ठांत्यो घणो सुवास ॥ १ ॥ मेवा मुक्या आगळे, किधी जक्ति

पंशुर ॥ गाइ वाइ रीऊव्यो, पंखीने ससनुर ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवा अवरसरमां शिवमाला प्रेमला लखीनी पासे आवी. तेणीए कुकडाने हाथमां खइ रमाक्यो, अने तेनी आसपास सुगंधी पदार्थोने ठंटकाव कर्यो ॥ १ ॥ वली पहीनी आगळ नव नवा मेवा मुक्या पूर्वक प्रशंसवा योग्य तेनी जक्ति करी. पठी गायन गाइ वाजिंत्रो वगाडी पहीने आनंद पूर्वक रीऊव्यो. २

नट पुत्री कहे प्रेमला, निसुणो माहरी वात ॥ चार मास खगी

राखजो, तुमे ए पंखी जात ॥ ३ ॥ जेणे दिन अमे चाखशुं,

इहांथी नट समवेत ॥ ते दिन खेइश कुकनो, ए मुज तुज संकेत ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ त्यार बाद शिवमालाए प्रेमला लखीने कळुं के मारी निंति ए ठे के हवे चार मास खगी आये आ पहीने पोतानी पासे राखवो ॥ ३ ॥ पठी जे दिवसे अमे सवें नटो अहीआधी प्रयाण करीए ते दिवसे आ कुकनो आपनी पासेथी खइजशुं. आवो करार मारी अने तमारी वचे ठे. ॥ ४ ॥

तिहां खगी सुपरे राखजो, नथणां आगळ एह ॥ नित प्रते खेइश

शुक्रि हुं, आवी एणे मेह ॥ ५ ॥ चिहुं मासे तुम तणी, एह

जो पूरे हौश ॥ तो तुम अम जगनो नही, कहुं करी एहना सुंस ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेथी चार मास सुधी आप पोतानी नजर पासेज तेने रुडी रीते राखजो. हुं पण निरंतर आ घेरज आवी तेनी खबर खेती रहीन ॥ ९ ॥ जो चार मासनी अवधिमां तमारो मनोरथ एनाथी परिपूर्ण थाय तो एनाज सोगंद खाइने कहुं हुं के पठी अमारी अने तमारी वचे कांड बांधो पडवानो नथी. ॥६॥

गइ शिवमाळा एम कही, निज थानक पुर मांहि ॥

कुर्कट कर धरी प्रेमला, करे बांहिनी ठांहि ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ए प्रमाणे वातचित करी शिवमाळा पोताने स्थानके गइ, अहीं प्रेमला लखी कुकडाने हाथमां छइ ठन्न ज्ञाया हाथनी कर्षा करे ठे. ॥ ७ ॥

॥ हाल थ मी ॥

॥ जटीयाथीनी ॥ देशी ॥

कुर्कटना मुख सामुं हो नित नित जुए प्रेमला, ले उंन निश्वास ॥

आंसुडा नयणाथी हो वरसावे प्रेम प्रकाशथी, करी करी विरह विखास

॥ कुण॥१॥ कामण गारा प्यारा हो हवे न्यारा मुजथी कां रहो, निपट

अटारा होय ॥ सारीसर अनुकारा हो जलधारा वरसे अंबरे, पियु विण वारे कोय २

अर्थ ॥ हवे प्रेमला लखी निरंतर कुकडाना मोढानी सामुं जोइ जोइने उंढा निसासा सुके ठे. वली प्रेमनो प्रकाश करती तेमज वियोगना दुःखने गाथी थकी आंखमांथी आंसुनो वरसाद वरसावे ठे. ॥१॥ हे मारा वहाला कामणगारा हवे माराथी न्यारा शामाटे रहो गो? तमे खरेखरा हठीला आठंठो. काम देखना बाणनी जेवी आकाशमांथी मेघ जखनी धारा वरसी रही ठे तेनाथी अतां विरहना दुःखने नाथ विना कोण टाळी शके तेम ठे. ॥ २ ॥

उत्तरवाली काळीहो, असराली जाळीने घटा, हृदय विफाली थाय ॥ चपला

ए जवकारा हो करवाला कमला पुत्रनी, विरहणीथे न सहाय ॥ कुण ॥ ३ ॥

जेम जेम जलधर गाजे हो, तेम पियुनो लाजे कां नही, परिहरी प्रमदा डूर ॥

इण टाणे जो विराजे हो मुजने तो निवाजे साहिबो, इण रतु नही पंजुरा कुण॥३॥

अर्थ ॥ उत्तर दिशांमांथी आवती अत्यंत काली एवी मेघनी घटाने देखीने मारु अंतःकरण फाटी जाय ठे. वली कमला पुत्रनी तलवार जेवी जवकारा मारती विजळीने देखीने आ विरहिणीने न सहन थाय एवी व्यथा थाय ठे ॥ ३ ॥ जेम जेम आ वरसाद गर्जना करे ठे तेम तेम पोतानी प्रमदाने तजीने दूर गयेलो एवो मारो स्वामिनाथ हुं शरमातो नही होय? आ समये जो मारो नाथ अहीं विराजतो होय तो मने अनेक रीते तृप्त करी दे. तेथी तेना विना मने आ रतु सुंदर लागती नथी. ॥ ४ ॥

ए जीह्वी थइ जिह्वी हो तनु वल्ली चूटे पियु विना, निरखी एकली गेह ॥

ते माटे पंखीनाहो तजी ब्रीना पीना वारी ए, करी क्रीना नव नेह ॥ कुण॥५॥

शिवमाळा जे बाळा हो इहां वचन रसाखां कही गइ, लह्यां में पंखी तेह ॥

आव्या ठे हवे हाथे हो मुज साथे न करो आंतरो, माथे वरसे मेह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आ तमाराळ तो जाणें मने घरमां एकली देखीने अर्थात् स्वामि विनानी देखीने जिलडीळनी जेम मारी शरीररूप वेखने चुंटीज खेळे. ते कारण्शी हे पद्दरीराज ! शरम ढोडीने स्नेह युक्त क्रीना करीने मारी व्यथाने दूर करो ॥ ५ ॥ शिवमाळा नदनी कुंबरी जे अर्हीं अजीष्ट वचनो कहीने गइ ते सर्वे हे पद्दरीराज ! में मारा मनमां धारण करी राख्यां ठे. तेथी हवे हाथमां आख्या ढो तो मारी साथे आतरोशुं काम राखो ढो ? कुळ तो खरा मारा माथा उपर जे कुंखनो वरसाद पडे ठे ते. ॥ ६ ॥

एम कुर्कट नित निसुणे हो न जणावे एके आंकडो, एवडो वनो गंजीर ॥ जावी
उपर आणी हो एम जाणी ताणी धीरता, धन्य चंद वकवीर ॥ कुण ॥ ७ ॥
खिणमे पियु करी जाणे हो खिण मांहे जाणे कूकडो, पासे राखे तास ॥ पुष्य
तणे संजोगे हो मन जाव्यो आव्यो एहवे, उत्तम आसो मास ॥ कुण ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ आ प्रमाणे निरंतर प्रेमला लढीनां वचनो कुकडो सांजळे ठे, परंतु एक पण अहर तेना उचर-
रमां लखी जणावतो नथी, एवो महागंजीर थयो ठे. पोते जवितव्यता उपर दृष्टि राखी धीरज राखीने
रह्यो ठे. धन्य ठे शुरवीर चंद राजाने ॥ ७ ॥ ह्णमां तेने पोतानो स्वामिनाथ गणें ठे, वली बेहेम आवे
ठे तो ह्णमां कुकडो मानी खे ठे तो पण पोतानी पासेज राखे ठे. एम करतां पुण्यना संयोगे मनने गम-
तो एवो उत्तम आश्विन मास बेठो. ॥ ८ ॥

विमला चल फरसेवाहो अति चपला हुइ प्रेमला, संग सखी परिवार ॥ अण
चिंत्यो तिहां आव्यो हो परदेशी एक निमित्तिळ, कवि कुल शिर शिणगार ॥
कुण॥१॥ प्रणमी पदकज तेहना हो एम प्रेमला लढी विनवे, अहो पंडित कहो मुज ॥
वीढीळ मुज वाहालो हो इहां किण दिन आवी मले, राजी करीश हुंतुज ॥ कुण॥१०॥

अर्थ ॥ एवामां श्री विमलाचल तीर्थाधिराजने फरसवाने माटे सखीळना परिवार सहवर्तमान प्रेमला
लढी. उद्यक्त अइ. ते समये उचिंतो, एक परदेशी निमित्तीळ कविकुलना शृंगार रूप त्यां आवी पहोंच्यो.
॥ ९ ॥ ते निमित्तीथाना चरण कमलने नमस्कार करी प्रेमला लढी तेने पुढवा लागीके हे पंडितजी मारो
स्वामिनाथ जे मने ढोडीने चाख्यो गयो ठे ते अर्हींया क्ये दिवसे मने आवीने मलशे. ए वातनो खुलासो
खरेखरो करशो तो हुं आपने राजी करीश. ॥ १० ॥

जोशीनो मन होंशे हो स्वरधारी जोशने कहे, सुण पुत्री सुविलास ॥ आज
तथा के काखे हो तुज आज्ञापतिजो मले, तो कहेजे साबाश ॥ कुण ॥ ११ ॥
हुं पण ए तुज कहेवा हो अण तेळ्यो आव्यो हुं इहां नाणीश कोश संदेह ॥
हुं तुज कारण ज्योतिष हो करणाटे जणवाने गयो, आव्यो हुं आज्ञेज गेह ॥ कुण॥१२॥

अर्थ ॥ जोशीए होंश पूर्वक स्वर साधीने प्रेमला लढीने कहुं हे सुखमां विलास करनारी बेहेन ! तारो
पति जे आज्ञानगरीनो राजा ठे ते जो आज्ञे अथवा काखे तने आवीने मले तो मने साबाशी आपजे.
॥ ११ ॥ हुं पण अर्हींआ तारो तेडान्या विनानो तने आ हकीकत कहेवाने माटेज आव्योहुं तेथी मारा
कहेवामां जरापण शंकाधारण करीश नहीं. तारेज माटे ज्योतिष विद्या जणवा सारू हुं कर्णाटक देश गयो
हतो ते जणीने आज्ञेज घेर आव्यो हुं. ॥ १२ ॥

में जे निमित्त प्रकास्युं हो तेह खोटुं कहीए नही होये, करमुज व
चन प्रमाण ॥ स्वही प्रेमला लडी हो, निसुणीने हरखी चित्तमां,
दीधुं दान विहाण ॥ कुण ॥ १३ ॥ नैमित्तिकने विसर्जो हो अनुमति
खेइ तातनी, पिंजर कीधुं संग ॥ थोडीशी सहीउथीहो पुंडरगिरि
उपर चढी, प्रेमला परम उमंग ॥ कुण ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ में जे जोश जोइने तने वचन कहांडे ते रतिमात्र पण असत्य अवानां नथी. मारां वचनने
प्रमाण करजे. पढी प्रेमलालडी स्वेढा पूर्वक वर्त्तती ते निमित्तीयानां वचनो सांजली मनमां बहुज हर्ष-
पामी अने जोशीने तेणे सारीरीते दहणा आपी. ॥ १३ ॥ पढी निमित्तीयाने विदाय करीने अने पोताना
पितानी आझाखइने पांजरुं पोताना हाथमां लीधुं; अने थोडी सखीउनी साथे पुंडरगिरि उपर प्रेमला
लडी अत्यंत उमंगतर युगादिनाथनी सेवा करवामाटे चढी. ॥ १४ ॥

कर उपर लइ धरीउं हो पिंजरथी काढी कूकफो, नृप पुत्री म
तिमंत ॥ जेम जेम गिरिवर निरखे हो मन हरखे तेम तेम पंखीयो,
खेखे दिवस गणंत ॥ कुण ॥ १५ ॥ देहरो शिवपद शेहरो हो निरखी
प्रेमला, जेव्या देव युगादि ॥ सारी अष्ट प्रकारी हो जिन पूजा ल
डीए करी, बारी सयल विषाद ॥ कुण ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पांजरामांथी पढीने काढीने बुद्धिशाली एवी प्रेमला लडीए पोताना हाथ उपर धारण कर्यो.
पढीराज जेम जेम गिरिराजने निरखे ठे तेम तेम पोताना मनमां बहुज हर्ष पामेडे अने आज्ञोज दि-
वस मारे तो खेले अथो एम माने ठे. ॥ १५ ॥ मोक्षपदना शिखर समान देरासरने जोतांज प्रेमला लडी
अतिहर्षवंत अइ. तेणीए श्री युगादि देवना दर्शन कर्यो. वली सर्व मनना संताप दूर करीने श्री जिनरा-
जनी अष्ट प्रकारी पूजा बहुज जाव पूर्वक करी. ॥ १६ ॥

दीठहुं दरिशाण मीठहुं हो पंखीने प्रथम जिणंदनु, सफल कर्यो अवतार ॥
पांचमी ढाल प्रकाशीहो ए मोहने चोथा उल्लासनी, पुण्य सदा सुखकारा॥कुण॥१७॥

अर्थ ॥ वली पढीए पण प्रथम जिनेंहुं अत्यंत मीठुं एहुं दर्शन करीने पोतानो अवतार सफल
कर्यो. आ प्रमाणे चोथा उल्लासनी पांचमी ढाल कही. कवि मोहन विजयजी कहे ठे के पुण्यज सदा
सुखने करनार ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

सेवी मरूदेवी सुतनुं, वीरस्त्रुषा बहुजाव ॥ आची देहरा बाहिरे, कर
धरी पंखी राव ॥ १ ॥ प्रति जिन मंदिरमां जइ, जेव्यां बिब अपार ॥
जकि युगति निज शक्ति वश, कर्यो सफल अवतार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ मरु देवीना पुत्र श्री ऋषजिष्णुदनी सेवा बहु जावपूर्वक कर्या पठी वीरसेन राजा पुत्रनी स्त्री प्रेमखा लखी हाथ उपर पहीराजने धारण करी देरासरनी बहार आवी. ॥ १ ॥ तेणीय दरेक जिन मंदिरमां जइ अनेक जिनराजनां बिंबोना दर्शन कर्या. पोतानी शक्ति मुजब विधि पूर्वक जक्ति करी पोतानो अवतार सफल कर्यो. ॥ २ ॥

आवी जिहां राजादनो, लखी तजी खल खंच ॥ पड्युं पत्र लेइ कुकडे,
शोजावी निज चंच ॥ ३ ॥ एम सकल विधि साचव्यो, आवी जिन
गृह द्वार ॥ सूर्यकुंड जोवा जणी, पहीति नारी ते वार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पठी प्रेमखा लखी पोताना मनमां लेशमात्र खलखंच विनानी ऐवी ज्यां रायणतुं जाडणे त्यां आवी ते स्थले कुकुराय नीचे पकेडु पांदडुं पोतानी चांचमां लइने पोतानी चांचने शोजावी. ॥ ३ ॥ एम एम सर्व विधि विधान करीने जिनराजना मंदिरना द्वार पासे आवी. पठी सूर्यकुंड जोवानेमाटे तत्काळ ते तरफ प्रेमखा लखी चावी. ॥ ४ ॥

दीगो कुंड सोहामणो, कमल कोश सोहंत ॥ जाणुं स्वर्गशिरि जणी,
काठी दंत हसंत ॥ ५ ॥ पूरण निर्मल जल ज्युं, उंडत्तणधी कुं ॥
सदा ज्यो ए जाणीए, समता रसनो कुं ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तरतज अति मनोहर एवोकुंड दीगो. तेमां कमलना दांडाळं अत्यंत शोभा युक्त होता. ते जाणे स्वर्गनी लखी तरफ दांत काडीने हसता होय एम दिसता होता. ॥ ५ ॥ ते कुंड समुद्रधी पण उंडो एवो संपूर्ण निर्मल जलधी जरेखो हतो. जाणे साक्षात् समता रसनोज कुं होयनी एवो देखतो हतो. ॥६॥

तस उपकंठे प्रेमखा, रही निहाखे नीर ॥
निसुणो जविइहां पंखीळ, कहेचो थयो वडवीर ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तेना कांठा उपर छजेली प्रेमखा लखी ते कुंडतुं निर्मल जल जुळ ठे. एवामां हे जन्वजीवो ! तमे सांजखो के ते पही राज केवो वडवीर थयो ? ॥ ७ ॥

हाल ६ छी.

॥ जमरानी देशी ॥

॥ महारारे जाइ कीरका, गुण मानो लाल ॥

कली काची मत तोरु, अतिगुणमानो लाल ॥ ए देशी ॥

कुर्कट देखी कुंरुने मन मान्युं लाल, चिते चित्त मजार अति
मन मान्युं लाल ॥ सोल वरस वही गया, ॥ म० ॥ किहां स्त्री किहां
घरवार, ॥ अ० ॥ १ ॥ किहां लगी रहीश हुं पंखीयो, ॥ म० ॥
धिग् धिग् ए अवतार ॥ अ० ॥ माता पण वेरण थइ, ॥ म० ॥ सही
संतार असार ॥ अ० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सूर्यकुंडने देखतांज कुकडो बहुज खुशी थयो. ते पोताना मनमां विचारवा लाग्यो के आवी स्थितिमां मारां सोखवर्ष तो वीती गया. क्यां मारीखी अने क्यां मारा घरबारढे ? ॥ १ ॥ हुं हवे क्यां सुधी पहीरूपे रहीश ? मारा आ अवतारने धिक्कार होजो. वली मारी माता पण जारी संपूर्ण दुस्मन अइ. खरेखर हवे मने आ संसार बहुज सार विनानो लागे ठे. ॥ २ ॥

लेश नट मुजने फर्या, ॥ म० ॥ पुर पुर देश विदेश ॥ अ० ॥ हजी-
अन आव्यो कर्मनो, ॥ म० ॥ पार किशो लवलेश ॥ अ० ॥ ३ ॥
फीटी नर थयो कुकडो, ॥ म० ॥ अवकर जोवण हार ॥ अ० ॥ शी .
हवे मनुष्यपणा तणी, ॥ म० ॥ धरवी होंश लगार ॥ अ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ नाटकीयाळ मने साथे लइने देशो देश अने शेहेरे शेहेर फर्या, तो पण हजु मारां कर्मनो लेशमात्र पार आव्यो नही. ॥ ३ ॥ हुं मनुष्य फीटीने निरंतर उकरमाने खोलनारो कुकडो थयो. हवे मारे मनुष्य थवानी लगारपण होंश शरीरते धारण करवी. ॥ ४ ॥

प्रमदा कने पंखी थके, ॥ म० ॥ निशि वासर केम जाय ॥ अ० ॥
देखी फोगट फुरहुं, ॥ म० ॥ चित्युं किमपि न थाय ॥ अ० ॥ ५ ॥
एल्ले थौवन निर्गम्युं, ॥ म० ॥ शो हवे होशे उघारु ॥ अ० ॥ लाग्यो
काने दैवने, ॥ म० ॥ कोइक पूरो चाड ॥ अ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वली मारी पत्नीनी पासे पहीरूपे रही दिवस अने रात्रि हवे केवी रीते जशे. माटे हवेतो फो-
कट फुरापो करवानो ठे. कारणके धारेखुं कांइ थतुं नथी. ॥ ५ ॥ मारी युवावस्था तो सर्व एल्ले गइ. हवे आ वातनो पण इयो निवेडो आवशे तेनी खबर पडती नथी. मने लागे ठे के मारो कोइ पूरो चाकियो दैवना कानमां मारे माटे जंजेर्या करेठे. ॥ ६ ॥

जीव्युं ए इया कामनुं, ॥ म० ॥ खोटीए गर्दज आश ॥ अ० ॥ जो
जंपा जरुं कुरुमां, ॥ म० ॥ तो बूटे दुःख पास ॥ अ० ॥ ७ ॥ के
हनी वधू केहनी पुरी, ॥ म० ॥ केहथी माया मोह ॥ अ० ॥ जोतां
कोइ कोइनुं नही, ॥ म० ॥ केहना योग विडोह ॥ अ० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवे आवीरिती जीवहुं ते पण शुं कामनुं ठे ? हवे मनुष्य थवानी आशा ते गर्दज आशा समानठे. खरीवाततो ए ठे के कुरुमां जंपापातकरुं तो मारा दुःखनुं बंधन बूटे. ॥ ७ ॥ आ खी कोनी ? आ नगरी कोनी ? वली कोनी साथे मायाके मोह राखवो ? तेमज कोनो संबंध अने कोनो वियोग ? खरुं जोतां कोइनुं लागतुं नथी. ॥ ८ ॥

जो कोइ न थयो आपणो, ॥ म० ॥ केहना राग विराग ॥ अ० ॥ सहुं
ठे स्वारथनुं सयु, ॥ म० ॥ अहो जवजलधि अताग ॥ अ० ॥ ९ ॥
आलोची एम कुकडे, ॥ म० ॥ कुंडमां जंपादीध ॥ अ० ॥ देखी नारी
विलखी कहे, ॥ म० ॥ जुंमा ए शुं कीध ॥ अ० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ज्यारे कोइपण मारुं अयुं नही त्यारे मारे कोनी साथे रागके वैराग धारण करवो. मने तो सर्वे स्वार्थयुक्त सगपण संबंघ लागेढे. अहो! आ संसार समुद्र ताग न पामी शकाय तेवोढे. ॥ ए ॥ एवो विचार करीने कुकडाए कुंडमां जंपापात कथों. ते देखतांज प्रेमला लढी जांखी पनीगई अने बोलीके हे भूंडा! आ ते तें शुं कथुं? ॥ १० ॥

हुं शिवमालाने किरियो, ॥ म० ॥ जइने देइश जवाव ॥ अ० ॥ कथुं
अविचारुं पंखीये, ॥ म० ॥ थोडादिनने मेलाप ॥ अ० ॥ ११ ॥ मं
दिर जइने निज तातने, ॥ म० ॥ वदन देखाडी केम ॥ अ० ॥ तुंज
गति ते गति महारी, ॥ म० ॥ प्रेम परीहा एम ॥ अ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे हुं अहींथी जईने शिवमालाने तारे माटे शुं जवाव दइश. अहो! आ पहीये थोडा दि-
वसनोज मेलाप करी घणुंज अविचारुं कथुं. ॥ ११ ॥ वली घेर जइने मारा पिताने पण शुं जोइने हुं मोतुं
देखानीश. तेथी हवे जे तारी गति तेजं मारी गति समजुं हुं. आवे समयेज प्रेमनी परीहा थायढे. ॥ १२ ॥

न करी वात जंपा जरी, ॥ म० ॥ लढीए पण ताम ॥ अ० ॥ पकळ्यो
पडतो कुकनो, ॥ म० ॥ अइ अइ मोह विराम ॥ अ० ॥ १३ ॥ पंखी
रूप थावा तणो, ॥ म० ॥ माये वांघ्यो जेह ॥ अ० ॥ लव जब
करतां कोकथी, ॥ म० ॥ तूव्यो दोरो तेह ॥ अ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला लढीए पण तत्काल कांइ पण वार नही लगणडतां तेनी पुंवेज कुंडमां परतुं मुक्युं अने
कुकडाने पडतो पकडी लीधो. अहो अहो! मोहनो विलास चमत्कारिक ठे ॥ १३ ॥ चंद राजाने
पही बनाववा माटे तेनी विमाताए जे दोरो कोके वांघ्यो हतो ते दोरो कुंडमां परतुं मुकतां जया
जपीमां झुटी गयो. ॥ १४ ॥

प्रगट्यो अण चिंत्यो तिहां, ॥ म० ॥ चंद नरिंद सरूप ॥ अ० ॥ शा-
सन सुरिचे उरुया, ॥ म० ॥ राणी तेम वली जूप ॥ अ० ॥ १५ ॥
आप्या कुंरुथी वाहिरे, ॥ म० ॥ लढीए उंलख्यो कंत ॥ अ० ॥ सफल
जळी आशा फली, ॥ म० ॥ दंपती हरख अनंत ॥ अ० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तेज वखते त्यां कुंडमां उंचितो चंद राजा, राजाने स्वरूपे प्रगट थयो. शासन देवीए ते राजा
अने राणी वंनेने कुंडनी बहार काढ्यां ॥ १५ ॥ जेवा कुंडथी बहारथी आख्यां के तरतज प्रेमला लढीए
पोताना पतिने उंलखी काढ्यो. ते दंपतीनी सर्वे आशा फली भूत अइ. अने जेजुं वर्षान न करी शकाय
तेवो हर्ष त्यां प्रगट थयो. ॥ १६ ॥

मनुजपणुं चंदे लखुं, ॥ म० ॥ पसरी मंगल माल ॥ अ० ॥
ठठी चोथा उल्लासनी, ॥ म० ॥ पचणी मोहने ढाल ॥ अ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ चंद राजाए मनुष्य पणुं प्राप्त कथुं. जेथी अत्यंत सुखनी श्रेणि प्रगट अइ चोथा उल्लासने विषे
मोहन विजयजी ए ठठी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

तीर्थ निवासी देव गण, हुंता समकित दृष्टि ॥ तेषे चंदनी
उपर, करी कुसुमनी वृष्टि ॥ १ ॥ बुठी चंदननी उटा, हरख्या
सुर तिरिचं ॥ तिहुअण कळोखे चळ्यो, तीर्थ प्रजाव उदंत ॥ २ ॥

अर्थ ॥ तीर्थना निवास करनारा सर्वे देवताळें समकितदृष्टि हता. तेमणे चंद राजानी उपर पुष्पनी वृष्टि करी ॥ १ ॥ चंदराजानी उपर वाचना चंदनना रसनो देवताळें उदकाव कर्यो जेनी सुगंधीची सर्वे देवताळें तथा तीर्थचो जे हाजर हता ते हर्ष पांम्या. त्राण शुषनने विषे तीर्थाधिराजने महिमा अतिशय वृद्धि पांम्यो. ॥ २ ॥

धन धन सुरज कुंड जळ, कलिमल मल हरणार ॥ दीधो चंद
जणी करी, मानवने अवतार ॥ ३ ॥ प्रीतमने कहे प्रेमला, करी
घुंघट पट लाज ॥ महाराज गिरि राजधी, सिध्यां सघला काज ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आ पंचम काळ—कलियुग मध्येना पापी जीवोना मेलने नाश करनार एवा सूर्य कुंडना जळने अतिशय धन्य वाद घटे ठे के जेना प्रजावधी चंद राजाने फरीने मनुष्यनो अवतार प्राप्त थयो ॥ ३ ॥ त्यार पठी प्रेमला लळी घुंघटमां रही मर्यादा पूर्वक चंद राजाने कहेता हवां के हे महाराज आपणा सर्व मनोरथो गिरिराजना पसायथी सिद्ध थया. ॥ ४ ॥

स्नान करी ए कुंडमां, पूजो ऋषज जिणंद ॥ सिंचो जक्ति रसे
करी, समकित तरूनो कंद ॥ ५ ॥ स्नान करीने चंद नृप, पेहेरी
उज्ज्वल थोत ॥ आव्यो आदि जिनालये, जिहां रतन उथोत ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आ सूर्य कुंडमां प्रथम स्नान करी, देवाधिदेव श्री ऋषज परमात्मानी आप पूजा करो अने ते प्रमाणे परमात्मानी जक्ति करवा रूप रसतुं सिंचन, सम्यग् दर्शन रूप वृहना मूलमां करो ॥ ५ ॥ त्यार पठी चंद राजा सूर्य कुंडना जळधी स्नान करी निर्मल श्वेत वळो धारण करी ज्यां रत्नोनी कांति प्रकाश करी रही ठे एवां श्री आदिनाथना मंदिरमां आव्यो. ॥ ६ ॥

दंपतीचे पूजा रची, डव्य तणी बहु जेद ॥

प्रारंजे हवे जावनी, पूजा विरमी खेद ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ अनंतर वंने स्त्री जर्तारे श्री जिनराजनी अनेक प्रकारची डव्य पूजा करी. तदनंतर परिश्रमने शांत करी जाव पूजाचो नीचे मुजव प्रारंज करता हवा. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ७ मी ॥

॥ वण जारारे ॥ ए देशी ॥

जीनरायारे जय तिहुंअण प्रतिपाल, शांति सुधामय चंदलो ॥ जीन-
रायारे जवि जन आशा विश्राम, तुं सुरतरु प्रगळ्यो जलो ॥ जी० ॥१॥

॥ जी० ॥ तुज पद पंकज लीन, सकल पुरंदर मधुकरा ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ तुज गुण अनंता अनंत, आणा जगत् सचराचरा ॥ जी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे जिनराज ! तुं त्राण प्रुवननो पावनार ठो, अमृतमय शांतिने प्रसरावनार चंद्रमा ठो, वळी हे जिनराज ! जन्म जनोनी आशाढने फळीचूत करावनार कष्ट वृह समान तुंज साक्षात् प्रगट थवो ठो ॥१॥ हे जिनराज ! सर्वे इंद्रो तमारां चरण कमलने विषे त्रमरनी जेम लीन थया ठे. वळी हे नाथ ! आपना अनंतशी पण अनंत गुणो ठे. वळी आपनी आज्ञाने स्वावर अने जंगम बने स्वरूप वाळुं जगत् अखंड रीते अंगीकार करे ठे. ॥ २ ॥

॥ जी० ॥ तुज अजिधान कुलीश, जेदे कर्म महीधरा ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ तुं अनुभव रस सिंधु, देव अवर विह्वर सरा ॥ जी० ॥ ३ ॥

॥ जी० ॥ तुं केवल जग चक्षु, खजुआ धाता हरि हरा ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ तुज गुण न लख्या जाय, जो मिशी कीजे सागरा ॥ जी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे जिनराज ! आपनां नाम रूप वज्र कर्म रूपी पृथ्वीने विदारण करी नांखे ठे. वळी हे प्रभु ! तुं आत्माना अनुभव रसनो महासागर ठो अने हरि हरादि अन्य देवो विठरां खाबोचीथां जेवा ठो॥३॥ हे जिनराज ! तारुं केवल ज्ञान ते त्राण जगत्ना चक्षु रूप सूर्यशी पण अधिक ठे. जेनी पासे ब्रह्मा, विष्णु अने शंकर ते आगीथा कीडा समान ठे. वळी हे नाथ ! जो समुज्जना पाणीने शाही रूप करीए तो पण तेदळी रुशनाइशी पण तमारा गुण लखीशकाय नही अर्थात् आपना गुण पार न पामी शकाय तेदळा ठे. ॥ ४ ॥

॥ जी० ॥ तुं पंचानन रूप, वासी शिव गिरि कंदरा ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ रहे तारे दरबार, यह अच्युताग्रज किंकरा ॥ जी०॥५॥

॥ जी० ॥ तुं प्रभु गंध गजेंड, अन्य सुरासुर सिंधुरा ॥ जी० ॥

(पाठांतर) अन्यते भुंडने सुकरा ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ आदि गरूड तुज जाण, त्रासे कर्मना विषधरा ॥ जी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे जिनराज ! मोह रूप पर्वतनी गुफाने विषे तुं केशरी सिंह समान ठो. वळी तारी हजुरमां अच्युत देव लोकना इंद्रआदि लडने सर्वे इंद्रो किंकर रूपे ठे ॥ ५ ॥ हे जिनराज ! तुं गंध हस्ति समान परमेश्वर ठो अने बीजा देव दानवो मात्र हस्ति समान ठे (पाठांतरे) बीजाळ भुंड अने सूअर समान ठे. वळी हे प्रभु ! तुं रूप गरूडनी पासे कर्मरूप सर्पो त्रास पामी आवी शकता नथी. ॥ ६ ॥

॥ जी० ॥ तुजने प्रणमे स्वामी, न नमे डुजे कंधरा ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ तजी तुज सुरतरू ढांदि, सेवे कोण कोइ जंखरा ॥ जी० ॥

॥१॥जी०॥ उपशमे त्रव दव ताप, तुज आराधन जलधरा ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ तुं रोहणाचल शृंग, सर्व सहा तुं वसुंधरा ॥ जी० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हे जिनराज ! तमारा चरणमां जे नमस्कार करे ठे ते बीजानी पासे पोतानी डोक नमाववाने

इन्द्रताज नथी. वली हे प्रभु ! तुं रूप कल्प वृहनी गंगाने तजीने एवो कोण मूर्ख ठे के जे जांखरानी गंगाने सेवे ॥ ७ ॥ हे जिनराज ! तारी सेवना रूप वरसादशी आ संसार रूप द्रावानखनो ताप शांत थाव ठे. हे नाथ ! तुं रोहणगिरिना शिखर समान ठो अर्थात् सर्व गुण रूप रत्नोनी खाण ठे. वली सर्व उपसर्ग परिसह सहन करवाने पृथ्वी समान ठो. ॥ ७ ॥

॥ जी० ॥ तुं अष्टापद एक (पाठांतरे) तुं जग श्रेष्ठा एक, ताहरी शक्ति

अपरंपरा ॥ जी० ॥ जवोजव ताहरी जक्ति, मुजे देजो जिनेसरा ॥ जी०

॥ ए ॥ जी० ॥ इत्यादिक स्तुति कीध, चंदे मन शुद्धे तिहां ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ फरी फरी चिंते नरिंद, किहां गिरिवर वली हुं किहां ॥ जी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे जिनराज ! कर्मरूप सिंहने पण नाश करवाने अष्टापद समान ठो. (पाठांतर) तुं जगतने विषे एकज सर्वशी श्रेष्ठ ठो. तारी शक्ति पार न पामी शकाय तेवी ठे. हे नाथ ! मारी मात्र एकज विनंति ठे के तारी जक्ति मने जवो जवने विषे होजो ॥ ए ॥ ए प्रमाणे शुद्ध मनशी चंदराजाए प्रभुनी स्तुति करी. वली चंद राजा वारंवार मनमां विचार्या करे ठे के क्यां हुं पामर अने क्यां आ गिरिराज. ॥ १० ॥

॥ जी० ॥ आन्वयो देहरा बहार, चारण ऋषि तिहां वांदिया ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ निमुणी ललित उपदेश, राजा राणी आणंदिया ॥ जी० ॥ ११ ॥

॥ जी० ॥ शैल प्रदक्षिणा दीध, शिव वरवा फेरा फिर्यो ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ जूपे लेखे कीध, जे मानवपणुं आणुसर्ग्यो ॥ जी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ पत्नी दंपती देरासरनी बहार आन्वयां पदले चारण मुनिराजनां दर्शन थतां तेमने बनेए वांधा- ते चारण मुनिनो मनोहर उपदेश सांजली राजा अने राणी हर्ष पाम्यां ॥ ११ ॥ अनंतर गिरिराजनी प्रद- क्षिणा दीधी ते जाणे शिव वहुने वरवा फेरा फरता होयनी एवी रीते राजाए मनुष्य जवफरी प्राप्त करी पोतानो अवतार सफल कर्यो. ॥ १२ ॥

॥ जी० ॥ दीधी दासीए दोन्नि, मकरध्वजने वधामणी ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ विहंग मटी थया चंद, कुंभ प्रजावे आफणी ॥ जी० ॥ १३ ॥

॥ जी० ॥ विमल पुरीनो इश, हरख्यो असंजव संजवी ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ दासी पामी दान, जाणीए थइ कमला नवी ॥ जी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एवा अवसरमां दासीए दोडीने मकरध्वज राजाने वधामणी आपीके सूर्य कुंडना प्रजावशी पोतानीज मेळे पही ते पहीपणुं मटाडी चंदराजा थया ठे ॥ १३ ॥ विमलापुरीनो महाराजा आ असंज- वित वातने संजवित जाणीने घणुंज हर्ष पाम्यो. तेणे दासीने बहुज दान आयुं जेथी दासी ते साहात् खली समान थइ गइ. ॥ १४ ॥

॥ जी० ॥ विस्तरि पुरमां वात, रंज्या नरनारी सह ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ घर घर वेहेचे लोक, धाइ वधाइ बहु बहु ॥ जी० ॥ १५ ॥

॥ जी० ॥ चंद जणी नरनारी, जोवाने उत्सुक थया ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ प्रगट्या नव नव रंग, जब प्रभुजीनी थइ दयां ॥ जी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ कुकडो ते चंद्रराजा थयो आ वात नगरमां फेळातांज सर्व छी पुरुषोनां मन बहुज खुशी थयां. धेरेधेर लोको दोडी दोडीने वधामणी आपतां साकर प्रमुख वेहेचतां हतां ॥१५॥ नगरना लोको चंद्रराजाने जोवाने बहुज उत्सुक थया. अनेक रीते आनंदोत्सव प्रचुनी कृपानो वरसाद वरसतां थइ रह्यो.

॥ जी० ॥ मोहने चांथे उल्लास, ढाख कही ए सातमी ॥ जी० ॥

॥ जी० ॥ आगल चंदनी वात, निसुणो जविक सुधासमी ॥ जी० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ कवि मोहनविजयजीए चोथा उल्लासने विषे सातमी ढाख कही. वली आगल उपर अमृत समान चंदनी कथा ठे ते हे जव्य जीवो! सांजलो. ॥ १७ ॥

॥ दोहा॥

मकरध्वज महीयल पति, तेमहीज प्रेमला मात ॥ निसुणी हरख्यां
चित्तमां, प्रगट्यो जे जामात ॥ १ ॥ तेढाव्या मंत्री सकल, कछुं सकल
विरतंत ॥ सहु कदंब कुसुम परे, थया सहर्ष अनंत ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सोरठनो पति मकरध्वज राजा तथा तेनी पटराणी प्रेमखानी माता पोतानो जमाइ प्रगट थत चित्तमां अत्यंत हर्ष पाम्यां ॥ १ ॥ सर्वे मंत्रीछेने बोळावी सर्व वृत्तांत कछो. ते सांजली कदंब वृद्धनां पुष्पनी जेम सर्वे प्रफुल्लित थयां अर्थात् बहुज हर्ष पाम्यां. ॥ २ ॥

शिव नटवरने नरवरे, तेढाव्यो अति हेत ॥ विहंग मीटी थयो
चद नृप, पूरव पुण्य संकेत ॥३॥ थयो हर्ष मुज प्रमुखने, ते सवि
तुज उपगार ॥ तुंज हूती सघले अमे, लहेणुं होशे निरधार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तदनंतर राजाए शिव कुमार नटने बहुज हेतथी तेढावी, पूर्व पुण्यना पसायथी पद्मी मीटीने राजा चंद थया ए सर्व वृत्तांत कछो ॥ ३ ॥ हुं विगेरेने जे हर्ष थयो ते सर्वे तमारोज उपगार ठे. तमारी परत्वे आमारे सर्वेने निश्चयथी लेणुं ठे. ॥ ४ ॥

तेढाव्या आव्या तरत, चंद तणा सामंत ॥ उन्नत स्वामिनी
सुणी, रोम कुप उलसंत ॥ ५ ॥ शणगारी विमलापुरी, पट कुळे
बहु रंग ॥ फुली जाड्रवना तणी, संध्या जाणे अजंग ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ चंद राजाना सामंतोने बोळाववाथी तेळ पण तरत पोताना स्वामिनो अच्युदय सांजली तेळनी रोमराजी विकस्वर थतां आव्या ॥ ५ ॥ विमलापुरी नगरीने अनेक रंगी वखोनां तोरण प्रमुखथी शणगारी. जेथी जादरवा मासनी संध्याना रंगनी जेवो सुशोचित देखाव थइ रह्यो. ॥ ६ ॥

मकरध्वज गिरिवर चढ्यो, लइ बहु परिवार ॥

आनंदे नृप चंदथी, मख्या सहु परिवार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ मकरध्वज राजा पोताना मोटा परिवारने साथे लइ गिरिराज उपर चढ्यो. त्यांजइ आनंद पूर्वक सर्वे परिवार चंद राजानी साथे जेटतो हवो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ८ मी ॥

॥ खंजाती सोहखनी ॥ ए देशी ॥

मकरध्वज महीपाल, चंद संगाथे हो श्रीजिन जेटीयाजी ॥ कीधी
जक्ति अशेष, जव जव केरांहो पातिक पातिक नीठीयाजी ॥ १ ॥
प्रेमला प्रणमी पाय, मात पिताने हो विनये विनवेजी ॥ जे में
परण्यो कंत, ते तुम पुण्ये हो एह पामी हवेजी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ मकरध्वज राजा, चंद राजानी साथे श्री जिनराजने चेटता हवा. तदनंतर परमात्मानि सर्व
प्रकारनी जक्ति करी तेछए अनेक जवोनां पापनो नाश कर्यो ॥ १ ॥ प्रेमला लक्ष्मी पोतानां मातपिताने
प्रणाम करी विनयपूर्वक कहेवा लागीके आपना पुण्यना पसायथी मारा स्वामिनाथने में मेलव्या. ॥ २ ॥

ए आजा अचनीश, वीर नृपतिनो हो अंगज गुण निलोजी ॥ रवि
कुंड जलने प्रजाव, कुकट मिटीने हो थयो अचनीतिलोजी ॥ ३ ॥
जोवोए तुम जामात, नयणा निहाली हो सुपरे उलखोजी ॥ सरिखा
सरिखो संसार, पण नही कोइ हो एहना सारिखोजी ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तेछ आजा नगरीना राजा ठे अने वीरसेन राजाना गुणवंत पुत्र ठे. सूर्य कुंडना जलना प्रजा-
वथी कुकडा मटीने पृथ्वीना तिलक समान पुरुष थया ठे ॥ ३ ॥ आ आपना जमाइराजने नेत्रोथी नि-
हालीने जुछ अने उचम रीते तेनी उलखाए करो. संसारमां सरखे सरखा अनेक ठे परंतु एमना सरखो
तो कोइ पण जगत्मां नथी. ॥ ४ ॥

प्रभुए मुज जगमांहि, शशिनी कलाथी हो कीधी उजलीजी ॥ ए
सेव्ये गिरिराज, माहारी एहनी हो आश सवि फलीजी ॥ ५ ॥
पुत्री वचन अवधार, विस्मय पामो हो सोरठनो धणीजी ॥ नयण
सलुणे सेहेज, जरी जरी जोवे हो आजापति जणीजी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ आ जगत्मां परमात्माना पसायथी चंद्रमानी कलाथी पण मने तो उज्ज्वलता प्राप्त थइ. वली
गिरिराजनी सेवाथी तो मारी सर्वे आशाछ फलीचूत थइ ॥ ५ ॥ पुत्रीनां वचन मनमां ध्यानमां छेतां
मकरध्वज राजा शणोज आश्चर्य पाम्यो. वली पोताना प्रेम जरेखां नेत्रोथी वारंवार आजापति चंद
राजने निरखवा छाम्यो. ॥ ६ ॥

हरखेशुं मोतीए वधावि, ससरो जमाइ हो आखिंगी मख्याजी ॥ बेहुना
आत्म प्रदेश, जाणीए सघलाळ मांहोमांहि मख्याजी ॥ ७ ॥ चंद
तणा सामंत, लली लली लाग्या हो चरणे बहु दिसेजी ॥ कहे अम
परीक्षा कीध, सही तुमे स्वामि हो एम पंखी मिसेजी ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ चंद राजाने हर्षथी मोतीए वधावीने, ससरो अने जमाइ अरस परस आखिंगन देवा पूर्वक
जेथ्या, ते वखते बनेना सर्व आत्म प्रदेशो जाणे एक बीजानी साथे एकत्र थइ गया होय तेम जास्तुं ॥७॥

ते पत्नी चंद राजाना सामंतो अत्यंत प्रेम पूर्वक पोताना राजाना चरणमां नमवा लाग्या अने कळुं के हे नाथ ! तमे पत्नी रूपे थइ अमारी खरे खरी परीहा करी. ॥ ७ ॥

नट कुल प्रणमी पाय, चंद नरिंदनी हो कीरति उच्चरीजी ॥ वर्त्या प
रमानंद, दश दिशे वातो हो खिणेकमे विस्तरी जी ॥ ८ ॥ वाजते मं
गल तूर, गिरिवरहुंती हो बेहुं नृप उत्तर्या जी ॥ प्रथमदो कल्पना
इंद्र, निज परिवारे हो जाणीए परवर्या जी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ नटनो समुदायपण चंद्रराजाने प्रणाम करी तेनी कीर्ति फेलावता हवा. आ बनावथी परम
आनंद वरती रह्यो अने दशो दिशामां आ सर्व वात हाणवारमां फेलाई गइ. ॥ ८ ॥ मंगल वाजिंत्रो वा-
गतां थकां गिरिराज उपरथी बने राजाळ नीचे उत्तर्या. ते जाणे पेहेला बे देवलोकरनां इंचो पोत पोताना
परिवारे परवरेखा उत्तर्या होयनी एम लागुं हतुं. ॥ १० ॥

जावे क्रमता शैल, प्रभु गुण स्तवता हो आंव्या तळहटी जी ॥ गज
आरूढ्यो चंद, हय गय रथनी हो हुइ आर्जटीजी ॥११॥ हयवर चढ्यो
विमलेश, रथ आरूढी हो लह्नी प्रेमला जी ॥ नर नारीना वृंद, आ
गल हुवा हो थाता स्नेहला जी ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ अतिशुभ अध्ववसाये पर्वतथी उतरतां, प्रभुना गुणनी स्तवना करता तखेटीए आंव्या. चंद-
राजा हस्तिचपर आरूढ थया. ते वखते हाथी, घोडा अने रथनी बहुज जीड हती. ॥ ११ ॥ एक सुंदर
घोडाचपर मकरध्वज राजा आरूढ थयो. प्रेमला लह्नी रथमां बेठी. ते वखते स्त्री पुरुषोनां टोले टोलां
चहुज स्नेह जरेलां अंतःकरणथी आगल पाठल जोतां चाखतां हतां. ॥ १२ ॥

गुहिरा घुरे रे निसाण, एकत्व हुआ ही हरखें नजो मही जी ॥ प
वने पताका अनंत, स्वेद कणवारे हो जन नारही रही जी ॥ १३ ॥
वाजे ताल कंसाळ, पग पग आवे हो रंगवधामणा जी ॥ गुडी थुं
चढी आकाश, जाणीए नाचे हो वृंद अपहर तणाजी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ इंका निशान गंजीर नादथी वागता होवाथी आकाशथी ते पृथ्वी सुधी हर्ष ठवाइ रह्यो, अ
र्थात् आकाश पृथ्वी एक रूप थयां. वली ध्वजाळ अनेक होवाथी अने पवनथी फडफडाट करती जन
समुदायना परशेवाना दीपाने सुकवती हती. ॥ १३ ॥ मृदंग अने कढताळादि वागते वरषोने चाट्यो.
पगले पगले वधामणीळ हर्षजर आवती हती. नदीयो आकाशमां उंचे नाचती हती ते जाणे अप्सराना
चंद नाचता होय तेवी लागती हती. ॥ १४ ॥

जेरी जुंगल जणकार, तेणे दिक्कन्या हो लहे बधिरत्वता जी ॥
गिरि कंदरा सर्वत्र, अगणित पामीहो शुचि मुखरत्वता जी ॥ १५ ॥
बेहुं शिर सोहे ठन्न, चामर जोनी हो दीपे उजली जी ॥ इणे उंछवे
पुरमांहि, कीधो पेसारो हो हरखे गल गली जी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जेरी अने जुंगलना अवाजधी जाणे दिशि कुमारिकाळ वेहेरी थड गड अने पर्वतनी गुफाळ सर्वे, वाजिंत्रोना नादधी पवित्र थड गड एम द्वाग्युं. ॥ १५ ॥ बनेना शिर उपर उन्न शौचतुं हतुं अने उज्वल चांसरो बने बाजुए बनेने वींजातां हतां. आवी रीतना उन्नव सहित बने जणाळए हर्षधी गल गला अतां नगरमां प्रवेश कर्यो ॥ १६ ॥

मकरध्वज नृपचंद, निजरुह आव्या हो मनडे गह गही जी ॥

आठमी ढाल रसाळ, चोथे उद्घासे हो मोहन विजये कही जी ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ मकरध्वजराजा अने चंद्रराजा मनमां हर्षधी गह गहता पोताना मेहेले आव्या. एवी रीते चोथा उद्घासमां रसाळ आठमी ढाल मोहनविजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

अर्थी सवि संतोषिया, देइ दान अनंत ॥ अर्थिणीए नवि उंळ
रुया, निज घर आव्या कंत ॥१॥ संतोष्यो शिवकुमरने, देइ धण
कण कोरु ॥ खिणमांहि एहवो कर्यो, नृप कोइ नकरे होड ॥ २ ॥

अर्थ ॥ दानना खेनारालने अनेक रीतना दान आपी एवातो सर्वेने तृष कर्योके तेमनी खीळ ज्यारे पोताना नाथ घेर आव्या त्यारे उंळखी शकी नही. ॥ १ ॥ वली शिवकुंवर नटने तो क्रोडोगमे धन धान्य एक ऋणवारमां आपी एवो बनाव्योके कोइ राजापण तेनी साथे रीडिमां होड करीशके नही. ॥२॥

चंदे निज सामंतने, अधिक वधारा दीध ॥ सेवकता मांहे
थका, मित्र समाणा कीध ॥ ३ ॥ जेहने जे देवुं घटे, दीधुं ते
हने तेम ॥ दाता नर देतां थकां, पातुं जोवे केम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पढी चंद्रराजाए पोताना सामंतने विशेष रीते आप्युं ते एटले सुधीके सेवकनी स्थितिमांथी फेरवीने मित्र समान बनावी दीधा. ॥ ३ ॥ जेउने जे जे प्रमाणे आपवुं उचित हतुं तेउने ते ते प्रमाणे दान आप्युं. शुं दातार पुरुष दान देवाने तैयार थया पढी आपतां पाळुं वाळी जुएणे? ॥ ४ ॥

पहोत्यां सहु निज निज रूहे, करता नवल टकोळ ॥ चंद सुजश
प्रगट्यो जगत, शशि ज्युं कळाथी सोळा॥५॥कंचुकी पहेरे प्रेमळा,
पण जुजयुगन समाय ॥ हियमांहि वध्यो हरख, चिहुं दिशि पसर्यो जाय॥६॥

अर्थ ॥ अनेक प्रकारना नवा नवा आनंदना कळोळधी उन्नलता सर्वे पोतपोताने घेरगथा. चंद्रराजानो यश जगतमां, चंरु सोळ कळाथी जेम, तेम प्रगट थयो ॥ ५ ॥ अर्हीआ प्रेमळा खडीए कांचली पेहेरवामांडी परंतु हर्षधी ते एटली फुली गड के बने जुजाळमा कांचली आवीशकी नही. वली पोताना अंतःकरणमांनो हर्ष एटलो तो वधीगयो के ते बहार निकळी चारे दिशामां फेळाइ गयो ॥ ६ ॥

जळ गत शफरी जेम करी, आंसुधी ड्रगतात ॥

कहे सुताने हृदयमां, रही हुतीजे वात ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जळमां रेहेनारी मांळली जिंजाइ होय तेवी मकरध्वज राजानी आंखो आसुधी जिंजातां, पोताना हृदयमां जे वात हती ते प्रेमळा खडीने कहेवाने पोते तैयार थयो ॥ ७ ॥

॥ ढाख ए मी ॥

॥ गोकुल गामने गोंदरे ॥ ए देशी ॥

प्रेमला लढी जणी कहे रे, एम मकरध्वज वसुधार ॥ गुणवंती रे ॥

महारा अवगुण तुं सुतारे, कोइ नाणीश हृदय मोजार ॥ गुण॥प्रेण॥१॥

सोलवरस तुज उपरे रे, में तो न धर्यो मोहू खिगार ॥ गुण ॥ निपट अ

जाएयुं में कर्तुं रे, ए तो न लखो में उंमो विचार ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ १ ॥

अर्थ ॥ मकरध्वजराजाए कहुं के हे वेदा ! प्रेमला लढी तुं गुणवंतीणे तेथी मारा जे जे दोषो तारी परत्वे थयाणे ते तारा हृदयमां कदापि संजारती नही. ॥ १ ॥ सोलवर्ष सुधी तारी उपर में जरापण खेह धर्यो नही तेथी मने हवे उंडो विचार करतां एम लागेणे के ते खरेखरी में जूळ करी. ॥ १ ॥

कही तुजने विषकन्यका रे, नित कुष्टी वचने एम ॥ गुण ॥ न करत

कहुं जो मंत्रीतणुं रे, तो बुटत पातिक केम ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ ३ ॥

तैं मुजने धणुं ए कहुं रे, ठेजी चंद नृपति जरतार ॥ गुण ॥ तो पण

हुं मानतो नहीं रे, अहो दुर्जन वचन विकार ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ में तने ए कोढीआना कहेवाथी निरंतर विषकन्या कही. परंतु जे मंत्रीए कहुं ते मे न मान्युं होत तो ते मारां कुष्ट कृत्यानां पापथी हुं केवीरीते बुटत. ॥ ३ ॥ तैं तो मने घणिवार कहुं हतुं के चंद्रराजाणे ते मारो स्वामिणे; परंतु दुर्जनोनां वचनोनां विकार मारा मनमां पटलो तो थयो हतो के ते तारीवात हुं मानतो ज नहोतो. ॥ ४ ॥

तुजने परणी जे गयो रे, हवे उंलख्यो रूडे एह ॥ गुण ॥ ए नर किहां

किहां कोढीयो रे, पड्यो अंतर जलधर त्रेह ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ ५ ॥ रे

वडे तुज जाग्यनो रे, क्णिणे पाम्यो न जाये पार ॥ गुण ॥ वीठमीया

जे मेखो थयो रे, करीगणे सफल अवतार ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तारी साथे जे लक्ष करीने जतो रहेलो तेने हवे हुं रुडी रीते उंलखी शक्योडं. क्यां ए पुरुष अने क्यां आ कोढीठ. वनेमां फरकतो वरसाद अने जाकल जेटलोणे. ॥ ५ ॥ हे पुत्री ! तारां जाग्यनो कोइ पार पामीशके तेम नथी. लांबा वखतथी वियोगी अयेखानो जे फरी मेखाप थयो तेथी तारो अवतार सफल थयो ठे. ॥ ६ ॥

तुं हवे कोइ तणुं कहुं रे, मननाणीश कहुंहुं एह ॥ गुण ॥ हुं थयो

काचो जे काननो रे, कर्तुं निपट अजाएयुं तेह ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ ७ ॥

कहे पुत्री एम सांजली रे, इहां तातजी नहीं तुम दोष ॥ गुण ॥ कीधां

कर्मन बुटीए रे, कुण आणे कुणथी रोष ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हुं तने कहुं हुं के हवे तुं कोइनां वचनो मनमां लावीश नही. हुं ज्यारे काचा काननो थयो त्यारेज में खरे खरी जूळकरी. ॥ ७ ॥ ते सांजली प्रेमलाखणीए कहुं के हे पिताजी एमां तमारो कांइ-

पण दोष नथी. जे कर्म कर्षी होय तेनाथी कोइ रीते जोगव्याविना बुढातुं नथी. एतुं जे जाणनार होय ते वीजानी उपर केम रोष करे. ॥ ७ ॥

ए पियु तुम पुण्ये मढ्यो रे, हुं तो गुणविदुषी कोण मात्र ॥ गुण ॥

तात कुतात होवे नही रे, सुत होवे पात्र कुपात्र ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ ए ॥

जेणे दुर्जन जोलव्या रे, होजो तेहनुं पण कढ्याण ॥ गुण ॥ ते विण

कहो केम माहरी रे, जगमांहे होवती जाण ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ १० ॥

अर्थ ॥ आपनांज पुष्पना पसायथी ए मारा स्वामि मढ्या. हुं तो गुणविनानी कांइपण हिसाबमां नथी. मावतर कुमावतर अतांज नथी. जो के पुत्र पुत्रीतो पात्र कुपात्र आय ठे. ॥ ए ॥ जे दुर्जनोए तमने जोलव्या तेतुं पण कढ्याण अजो. कारणके जो तेम न अयुं होततो मारीपण जगतमां आवी कीर्त्ति केम फेलात ? ॥ १० ॥

पण रखे हवे कहे कोइने रे, मुज हुंती न धरशो कुजाव ॥ गुण ॥ पर

खजो मुज पतिने वली रे, हजी शण कांठे ठे नाव ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ ११ ॥

मकरध्वज कहे वळे रे, ए जाखे घणुं शुं विशेष ॥ गुण ॥ ए नृप चंद

पति ताहरो रे, नथी एहमांहि मीनने मेष ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ परंतु रखे हवे कोइना केहेवाथी मारा उपर अजाव करशो नही. मारा पतिनीपण परीहा करजो. कारणके हजु आ कांठे नावठे त्यां सुधी सारुं ठे. ॥ ११ ॥ मकरध्वज राजाए कहुं के हे पुत्री हवे वधारे शुं कहे ठे ? आ चंदराजा तारो पतिज ठे तेमां जरापण मीन के मेष नथी. ॥ १२ ॥

विमलाथी आजाखगी रे, विचमांहे जे जे देश ॥ गुण ॥ आज थकी में

तेहनो रे, सही थाप्यो चंदनरेश ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ १३ ॥ तुं जळे कुलमां

उपनी रे, थयो माहरो जे एह जामात ॥ गुण ॥ कविमुखे अथवा शा

खमां रे, घणी रहशे जुग जुग वात ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ विमलापुरीधीते आजापुरी सुधीमां जे जे देशठे ते सर्व देशनो आजथी चंदराजा धणीठे एम में अंगीकार कर्युं ठे. ॥ १३ ॥ तुं अमारा कुलमां उत्पन्न अई ते घणुंज उत्तम अयुं के तारे लीधे मारो ए जमाइ थयो. कविना मुखमां अथवा शाखमां आवात जुगे जुग विद्यमान रहशे. ॥ १४ ॥

दीधो उतारो चंदने रे, नृपे सुंदर मंदिर मांहि ॥ गुण ॥ जोजन यु

गति जळी करी रे, बहु वरसे मनने उछाहि ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ १५ ॥

पति प्रमदा मन रंगथी रे, बहु विलसे नवल संयोग ॥ गुण ॥ दोगं

डुक सुरनी परे रे, नर जवना माणे जोग ॥ गुण ॥ प्रेण ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पठी चंदराजाने मकरध्वज राजाए सुंदर मेहेखमां निवास करव्यो; अने घणे वरसे मनना उत्साह पूर्वक अनेक प्रकारनी जुगतिथी नवनवी रसवती वालां जोजन तैयार कराव्यां. ॥ १५ ॥ बंने खी जर्चार नवो संयोग थया पठी मनमां अत्यंत हर्ष पूर्वक सुखविश्वास जोगवेठे, ते जाणे दोगंडुक देवनी जेम मनुष्य जवमां संसारना जोग जोगवेठे ॥ १६ ॥

चंद समो नवि को थयो रे, एहवो चूतल मांहि चूपाळ ॥ गुण॥ नवमी
ए चोथा उह्यासनी रे, कही मोहन विजये ढाळ ॥ गुण ॥ प्रे० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजा सरखो आ पृथ्वीना तलमां बीजो कोइपण राजा थयो नथी. ए प्रमाणे चोथा उह्या-
सनी नवमीढाळ कवि मोहनविजयजीए कही. ॥ १५ ॥

॥ दोहा ॥

एक दिन चंद नारंदथी, करे गुह्य विमलेश ॥ कहोजी किण कीधो हतो,
एम तुम कुकड वेश ॥ १ ॥ केम तुमे इहां आव्या हता, थयो केम
इहां विवाह ॥ सांचलवा संबंध ए, ठे मुज मन उहाह ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एक दिवस चंद राजानी साथे मकरध्वज राजा गुह्य वातो करवा वेग. विमलापुरीना स्वामिए
कहं के हे जमाइराज ! आपने कुकनानो वेप कोणे प्राप्त कराव्यो ॥१॥ तमे विमलापुरी केवी रीते आव्या
हता. वही अहींआ तमारो विवाह केम थयो. ए सर्व वृत्तांत जाणवानो मारा मनमां बडुज उत्साह ठे.३

चंद कहे निसुणो नृपति, मुज विमात डुरवार ॥ वधु संग लेश अंबरे,
ललकार्यो सहकार ॥ ३ ॥ कपटे हुं कोटर रह्यो, क्रमतो तरू आ-
काश ॥ चार घडी मांहि इहां, आव्यां अमे अनयास ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजाए कहं के हे राजन् मारी उरमान मा दुःखे वारवा योग्य ठे. ते पोतानी वडुने साथे
लइ आंबाना वृह उपर वेठी अने आम्र वृहने आकाशमां उडाव्युं ॥ ३ ॥ हुं ते बखते आब वृहना
कोटर (बखोल)मां संताइ रह्यो. अनुक्रमे ते वृह आकाशमां उडतुं, चार घडी मात्रमां तेनाथी अनायासे
अमे अहीं आव्या. ॥ ४ ॥

तुम पुत्री सिंदल सुतन, तणो लगन दिन तेह ॥ मुजने हिंसके
जोखव्यो, जाके परणी एह ॥ ५ ॥ शमस्याये समजी खरी, तुम पुत्री
तिण वार ॥ अमे त्रिहुं तरूवर चढी, पहोता आजा सार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते दिवसे तमारी पुत्रीनी साथे सिंदलरायना पुत्रना लग्न थवाना हता. ते समये हिंसक मंत्रीए
मने जोखव्यो. जेथी तमारी पुत्रीनी साथे में जाकुती परणेत कर्युं ॥ ५ ॥ तमारी पुत्री अने मारा मेला-
पना प्रसंगमां में जे जे शमस्याउ करी हती ते सर्वे ते समजी हती. पठी अमे तो त्रणे जणां वृह उपर
चढी आज्ञापुरीए पढेंच्या. ॥ ६ ॥

कपट प्रगट थये जननिये, मुजने क्यो विहंग ॥

गिरि फरसे नर पद लखुं, थयो अम तुम सुप्रसंग ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ मारुं कपट प्रगट अतांज मारी विमाताए मने पही बनावी दीधो. ते आ गिरिराज फरसनथी
हुं मनुष्य थयो अने आपनो तथा मारो रुडो प्रसंग थयो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १० मी ॥

॥ जीणा मारूजीनी कर हलडी ॥ ए देशी ॥

निसुणी वचन नृप चंदनां, मकरध्वज मन मांहि निज अवगुणे विल-
खाणो होराज ॥ अहो अहो कुष्टीने कहे, निपुण हतो पण हुं इहां तो
निपट उगाणो हो राज ॥ १ ॥ पातिक किहां ए बूटतो, काचे इण
सथुआरे हणतो जो ए कन्या हो राज ॥ हो जो सचिव तणुं जळुं,
एहने पण उगारी राखी कीरति धन्या हो राज ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंद राजानी हकीकत सांजलीने मकरध्वज राजा पोताना मनमां बहुज जंखवाणो परुयो अने
विचार करी कोढीआने कहेवा लाग्योके अरे रे ! हुं बहुज चतुर हतो परंतु ताराथी हुं अत्यंत उगायो
॥ १ ॥ जो एवा निर्मादय पुरावाथी में ए कन्याने मारी नखावी होत तो ए महा पापथी केनी रीते बूटी
शकत? परंतु ए प्रधाननुं सारुं अजो के तेणे युक्तिथी पुत्रीनुं संरक्षण कराव्युं अने मारी कीर्तिने
निष्कलंक रखावी. ॥ २ ॥

कुष्टी डुष्टी ठे केहवो, कीधीए विष कन्या हुळ आप निराखो होराज ॥
पुत्री वचन नवि मानतो, थयो ए कपट उघाको आज जराखो हो राज ॥ ३ ॥
पातिक ठानुं नवि रहै, आफणीए जेम आवे ढळतुं ढाळे पाणी हो राज ॥
आज ए कुष्टी प्रमुखनी, अंतर गतिनी वातो चंद नृपतिथी जाणी हो राज ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली ए डुष्ट कोढीळ पण एवो कपटी के मारी पुत्रीने विष कन्या उरावी पोते अलग अह
उजो. हुं ते बखते तो पुत्रीनुं कळुं मानतो न हतो परंतु सचळुं कपट संपूर्ण रीते अजवालांमां आव्युं.
पाप फूटयुं ॥ ३ ॥ पाप प्रगट अथा विना रेहेतुंज नथी. जेम पाणी पोतानी मेळेज ढाखमां ढळी पडे ठे
तेम पाप पोतानी मेळेज प्रगट अइ जाय ठे. ए कोढीआ विगेरेनी अंतर्गत कपटनी धातोनी माहितगारी
आजेज चंद राजा पासेथी मने अइ. ॥ ४ ॥

जागी मननी आंतमी, चंद हवे चित्त वसियो, चातक जेम जखधारा हो
राज ॥ तेज्या कारागारथी, प्रेमळा लळी ताते पांचे तेह उगारा हो राज
॥५॥ कोपी भृकुटी वांकी करी, जूपे सिंहल नृपने त्रटकीने बोलाव्यो हो राज
॥ रे पापी तें मुज थकी, वेर वसाव्युं मसली पेटतें शूल उपाव्युं हो राज ॥६॥

अर्थ ॥ मारा मनमां हवे खेश मात्र ज्ञांति रही नथी. जेम चातक पहीना मनमां वरसाद तेम मारा
मनमां चंद राजा वसी रहां ठे. आ प्रमाणे निश्चय अथा पढी मकरध्वजराजाए बंदीखानामांथी ते पांचे
उगाराठने तेढाव्या. ॥ ५ ॥ तेठ आव्या एटळे मकरध्वज राजाए अत्यंत क्रोध युक्त अइ भृकुटी चढावी
सिंहल राजा परत्वे त्रटकीने कळुं. हे डुष्ट पापी तें मारी साथे जे वेर बांध्युं ठे ते पेट चोळीने शूल छत्यज
करवा जेहुं कर्तुं ठे. ॥ ६ ॥

कहे रे मुज पुत्री तणो, फोकट कपट करीने केम तें अरथ बिगाड्यो
हो राज ॥ एहशी कुमति तुज उपनी, मुजने ते डुहवीने सूतो सिंह
जगाड्यो हो राज ॥ ७ ॥ अयुगत तुज मुख निरखवुं, मुज तनुजा
पीडाए तुजने होवे तमासो हो राज ॥ धिग् तुज माय जे तुज जण्यो,
सहि तो इण डुरमतिथी जीवीश तीन पंचासा हो राज ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हे पापी ! तें विना कारणे कपट करीने मारी पुत्रीना हितने शामाटे नुकसान कर्तुं. तने एवी
माठी बुद्धि केम छत्यन्न अह ? मने जे तें दुःख पमाडयुं ते सूता सिंहेने ठेकीने जगाडवानुं काम कर्तुं ठे ॥ ७ ॥
तारुं मुख जोडुं ते पण अयुक्त ठे. कारणके मारी दीकरीने पीना आय तेमां तारा मनने तमासा जेवुं
दागे. धिकार ठे तारी माताने के तने जन्म आय्यो. आवी माठी बुद्धिथी मने खात्री ठे के तारुं वेहेवुं
मोत आवशे. मात्र दोढसो वर्ष जीवीश. (आटवुं आयुष्य ते कालमां बहुज अल्प समजवुं) ॥ ८ ॥

वधक पुरुषने तेडीया, वध करवा ते पांचे चूपे तेहने आप्या हो राज ॥ बोळ्यो
चंद नृपति तेहवे, समय ते केम करी चूके जे करी मोटा आप्या हो राज ॥ ९ ॥
अहो राजन् एह उपरे, आपणे शरणे जे आव्या कहो ते केम हणाये होराज ॥
खुंडुं जो करीए खुंडा थकी, खुंफानो रूफानो किण विध जेद जणाये होराज ॥ १० ॥

अर्थ ॥ राजाए तत्काल वध करनारा चंडाळोने बोळाव्या अने ते पांचेनो वध करवाने तेळने सोंप्या
ए समये तरतज चंद राजाए कह्युं. कवि कहे ठे के जेने कुदरते मोटा वनाव्या ठे ते पोतानी महत्वता
वतावचानो समय आवे केम तेनो लाज लीधा विना रही शके ? ॥ ९ ॥ चंद राजाए कह्युं हे राजन् आप
विचारशोके जेठ आपणे शरणे आव्या तेळने केवी रीते हणी शक्य ? जो खुंफानी साथे आपणे शरणे
आवेलावुं तेना जेवा अह तेवुं खुंडुं करीए तो सारा नगरानो जेद केवी रीते जाणी शक्य ? ॥ १० ॥

ए उपगारी आपणा, एहनी तो बखिहारी तुम अम जे हित जोड्यो
हो राज ॥ अवगुण उपर गुण करे, तेहने किण ही प्रस्तावे कोणे नवि
कुवखोड्यो हो राज ॥ ११ ॥ जो एहने उगारशो, तो जगमां तुम
केरो वधशे सुयश घणोरो हो राज ॥ जाणशे तो घणुं ए थयुं, एहवुं
हवे नवि करशे देशे जो मनमां फेरो हो राज ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ आपणे तो हवे एवोज विचार करवो के तेळतो आपणा खरेखरा उपकारी, एटवुंज नहीं पण
तेळने धन्यवाद घटे ठे के तेळने लीधे आपणो अरसपरस संबंध जोडावो. वली नीति शास्त्रमां पण
अवगुण उपर गुण करनार पुरुषने कोइ पण रीते कोइ पण मनुष्ये कवखोडयो नथी ॥ ११ ॥ जो आप
ए लोकोने बचावशो तो जगत्मां आपनो बहुज थश गवाशो. ए लोको पण पोताना मनमां विचार करशे
तो तेळने साथे थवामां बाकी रही नथी जेथी हवे पठी आवुं काम कदापि करशे नही. ॥ १२ ॥

तुम पुत्री करमे नकी, शुं करे एह बिचारा मुख तो एहवुं जोवो
हो राज ॥ कोडी पण सुत एहनो, ते माटे एह उपर स्वामी सुप्रसन्न

होवो हो राज ॥ १३ ॥ कछुं न लोपाणुं चंदरुं, जाणीए हाथ मेलावा
मांहे नृपे एह दीधा हो राज ॥ चंद कीरति जग विस्तरि, सिंह
आदि पांचे तिहां निरबंधन कीधा हो राज ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ खरेखरूं विचारीए तो तमारी पुत्रीनांज माठां कर्मना उदयथी आ सघरुं वन्युं ठे. ए विचारा
शुं करी शके तेम ठे? ए रांकातोनुं मोहुं तो जुळं केवा निर्मादय जेवा दीसे ठे? वळी तेनो दीकरो पण
कोढीळं ठे, माटे तेळना उपर दया लावी हे राजन् आप तेळना उपर सारी रीते प्रसन्न आठं ॥ १३ ॥
चंदराजानां वचनो कोइ पण रीते लोपी शकायां नही अने जाणे हस्त मेलाप वखते राजाए तेळने
सोपी दीधा होय अर्थात् चंदराजाने अर्पण कर्या होय तेवी रीते तेळने मुक्त कर्या. आ विनाथी
चंदराजानी कीर्ति जगत्मां बहुज केलाइ. सिंहल राजा प्रमुख पांचेने केदथी मुक्त कर्या. ॥ १४ ॥

पियुंतुं देखाडवा पारखुं, आवी प्रेमला लछी चंद तणो पद धोयो हो
राज ॥ बांठ्यो कनकध्वज जणी, ततखिण जोता मांहि तेहना कुष्ठने
खोयो हो राज ॥ १५ ॥ देवे चंदनी उपरे, वृष्टि करी कुसुमनी जय
जय शब्द उचारी हो राज ॥ कनकध्वज प्रणमी कहे, धन्य धन्य
वीर नृपतिना सुत जग उपगारी हो राज ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पोताना स्वामिनी महत्त्वतानी परीहा बताववा सारूं प्रेमला लछीए तरतज आवीने चंद राजा
ना चरणनुं प्रहालन कर्युं अने ते प्रहालन करेला जखनो कोगलो कनकध्वज कोढिआ उपर बांठ्यो के
जेना प्रजावधी जोत जोतामां तेनो कोढ नाश पाभ्यो ॥१५॥ ते वखते देवताए जय जय शब्दनो उच्चार
करी चंद राजानी उपर पुष्पनी वृष्टि करी. कनकध्वज कुमारे पण प्रणाम करी कछुं के हे वीरसिंह राजा-
ना पुत्र, जगत्ना उपकारी तमने धन्य ठे धन्य ठे. ॥ १६ ॥

दास थया सवि चंदना, पियुथी प्रेमला लछी नित नित रहे रसलीनी हो राज ॥

दसमी चोथा उद्घासनी, मोहन विजये जांखी ढाल ए निपट नगीनी हो राज ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ ते सर्वे जणा चंद राजाना सेवक थया. प्रेमला लछी पोताना पतिनी साथे निरंतर सुख विलास
जोगववा लागी. ए प्रमाणे चोथा उद्घास मध्ये दसमी ढाल मोहनविजयजी महाराजे बहुज सुंदर कही १७

॥ दोहा ॥

सन्मानी सिंहल नृपति, चंदे दीधी शीख ॥ सिंहलपुर पहोता
सुखे, देतां चंद आशीष ॥१॥ एहवे समये चंद नृप, निशामध्य
सुपवित्त ॥ चिंतवतां आवी चढी, गुणावली निज चित्त ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ सिंहल राजाने सन्मान पुर्षक चंद राजाए विदाय कर्या, अने ते सर्वे चंद राजाने आशीरवाद
आपीने सिंहलपुरे सुखेथी पहोंच्या ॥ १ ॥ हवे ते समये एक पवित्र रात्रिने विषे चंद राजाने विचार
करतां तेना हृदयमां गुणावली चढी आवी. ॥ ३ ॥

हुं तो इहां विमलापुरी, सुखे रहूं निरबीह ॥ पण कुणविध जाता
हशे, गुणावलीना दीह ॥ ३ ॥ वीठरुतां कुर्कटपणे, कोल कर्योमें
तास ॥ जो हुं मानव पद लहीश, (तो) मलीश प्रथम उल्लास ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हुं तो अहीं आ विमलापुरीमां निर्जयपणे अत्यंत सुखमां रहूं छं. परंतु गुणावलीना दिवसो
आजापुरीमां केवी रीते जाता हशे ? ॥ ३ ॥ हुं कुकडापणे ज्यारे तेणीनाथी बुटो पडयो हतो त्यारे
में तेणीने वचन आप्युं हतुं के ज्यारे हुं मनुष्यपणुं प्राप्त करीश त्यारे तनेज प्रथम आनंद सहित
मलवा आवीश. ॥ ४ ॥

एतो हुं चुली गयो, प्रेमला लही प्रसंग ॥ हवे जो तेहने जइ
मळुं, तो जीवितनो रंग ॥ ५ ॥ चाहे तेहने चाहिये, ज्यां लगी
घटमें प्राण ॥ सयण जणी संजारवो, एह नेह नीसाण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ए जे में वचन आप्युं हतुं ते तो प्रेमला लहीनी साथे सुख विद्यासमां रेहेवाथी हुं चुली गयो,
परंतु हवे पण जो हुं तेने जइने मळुं तोज मारा जीवतरने रंग ठे ॥ ५ ॥ जे आपणी चाहना राखे तेनी
आपणे ज्यां सुधी आपणा शरीरमां प्राण होय त्यां सुधी चाहना राखवी जोइए. वली सज्जनने संजारवा
तेज प्रेमनी निशानी ठे. ॥ ६ ॥

प्रात थयो उग्यो तपन, लख्यो नरिंदे लेख ॥
गुणावलीनी उपरे, आजा प्रेष्यो प्रेष्य ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ प्रातः काळ थयो अने सूर्योदय थयो एटले चंदराजाए गुणावली उपर कागल लख्यो अने
कासदने आपी आजापुरी तेने विदाय कर्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ११ मी ॥

॥ थारी सुरतनी बलिहारी हो घणरा ढोला ॥ ए देशी ॥
प्रेष्यने कहे नृप चंद हो गुणना लायक, कागल देजो हो हाथ गुणा-
वली जी ॥ तुं तो न करीश कोइने जाण हो ॥ गुण ॥ वीरमतीनी हो
प्रकृति ठे आकुली जी ॥ १ ॥ जइ पुठ जे कुशल कळ्याण हो ॥
गुण ॥ दे जे दिलासो हो मीठे बोलनेजी ॥ कहे जे रहे जो निश्चित
हो ॥ गुण ॥ आपण मलशुं हो वाजते ढोलनेजी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे खेपीआ ! आ कागल तमे गुणावली राणीने हाथो हाथ आपजो. तमे समजु ठो तेथी
एटलुंज कहुं छं के आ वात कोइने जणावशो नही. जो वीरमतीना जाणवामां आ हकीकत आवशे तो
तेनो स्वजाव बहु आकलो ठे ॥ १ ॥ गुणावलीने तेना देम कुशल पुठजो अने मीठां वचनोधी दि-
लासो आपजो वली तेणीने कहेवुं के हवे तमे निश्चितपणे रहेजो. आपणे रंके घाव देतां
एकठा अइशुं. ॥ २ ॥

करशुं आजापुरी राज्य हो ॥ गुण ॥ दुर्जन रहेशे हो नयणां चोखताजी ॥
 सुरज कुंमने प्रजाव हो ॥ गुण ॥ नर पद पामी हो करुं हुं कल्लोखताजी ॥ ३ ॥
 धरजो तुमें चित्त प्रीति हो ॥ गुण ॥ सासु शीखे हो रखे विसारताजी ॥
 अमे तो खिण खिण मामें हो ॥ गुण ॥ तमने रहीष नित संजारताजी ॥४॥

अर्थ ॥ आपणे आजापुरीमां राज्य करशुं ते खात्रीची मानजो अने ते वखते दुर्जन लोको जोझे
 आंखो चोखतां बेसी रहेशे. सूर्य कुंडना प्रजावधी हुं मनुष्य पाणुं पाम्यो हुं अने कल्लोखमां मारा दिवस
 अने रात व्यतीत थाय ठे ॥ ३ ॥ तमे अमारी उपर अंतः करणची प्रीति राखजो. वीरमतीनी शिखामण
 मानी रखे अमने शुद्धीजता नही. अमे तो क्षणे क्षणे निरंतर तमने याद कर्या करीए ढीए. ॥ ४ ॥

निरसो फूल गुलाब हो ॥ गुण ॥ जनम भूमिनो हो वहाखो लागे कांटनोजी ॥
 तुम अम मलवा माहि हो ॥ गुण ॥ आगे न रह्यो हो विचमां आंटनोजी ॥५॥
 अमने ठे परम आनंद हो ॥ गुण ॥ तुमने हो जो हो प्रीतलकी घणीजी ॥
 पण तुम मीठां वयण हो ॥ गुण ॥ हौंश रहे ठे हो सांचलवातणीजी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पोतानी जन्म भूमिनुं कांटांनुं जाड जेवुं वहाखुं लागे ठे तेवुं परभूमिनुं गुलाबनुं फूल लागतुं
 नथी. अर्थात् तमे वाढ्यावस्थांमांथी खेही हता तोपण कांटा जेवा थयेखा ठतां तमारा उपर जेवो राग
 ठे तेवो राग प्रेमखा खड्डी गुलाबनां पुष्प जेवी ठतां तेना उपर नथी तेथी निरस लागे ठे. हवे तमारा
 अने अमारा मेलापमां जिविच्यमां कोष्ट पण प्रकारनी आंटी आवधानो संजव नथी ॥ ५ ॥ अमने अर्ही
 आ परम आनंद ठे अने तमारी अमारी उपर घणीज प्रीति होय एम चाहीए ढीए. वखी तमारा बोख
 बहुज मीठां ठे ते सांचलवाने अमने बहुज हौंश रखा करे ठे. ॥ ६ ॥

लेखे गणशुं ते दीह हो ॥ गुण ॥ जिण दिन होशे हो तुम मेलावनोजी ॥
 मनमां जे जे वात हो ॥ गुण ॥ न बने लखतां हो कागल सांकनोजी ॥ ७ ॥
 कही एम सकल उदंत हो ॥ गुण ॥ प्रेष्य पठायो हो आजापुर जणीजी ॥
 ते पण क्रमतो पंथ हो ॥ गुण ॥ भूमि उलंगी हो जोतामाहि घणीजी ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जे दिवसे तमारो अने अमारो मेलाप अशे तेज दिवसने अमे धन्य मानिशुं. वखी अमारा
 मनमां जे जे वातो तमने कहेवानी ठे ते आ नानकडा कागलमां ते केवी रीते लखी शक्या ? ॥ ७ ॥
 एम सर्व प्रकारनो कहेवा योग्य वृत्तांत कहीने खेपीआने आजापुरी तरफ रवाने कर्यो. खेपीआए पण
 रस्तो कापवा मांडयो अने जोताजोतामां बहु भूमिते उलंगी गयो. ॥ ८ ॥

मासे केते गयो प्रेष्य हो ॥ गुण ॥ आव्यो आजाहो नगरने आसनेजी ॥
 शोचे चित्त पुर देखी हो ॥ गुण ॥ सहोदर सहितो हो एह कैलासनोजी ॥९॥
 आव्यो नगरी मोजार हो ॥ गुण ॥ ठानो मलीयो हो मंत्रीने जइजी ॥
 वांच्यो नृपनो लेख हो ॥ गुण ॥ धीरज मनमां हो घणीज घणी थइजी ॥१०॥

अर्थ ॥ केटलाएक महीने ते खेपीळ आजापुरीए पहाँच्यो. नगरने देखतांज तेना मनमां विचार थवा लाग्यो के शुं आ नगर ते कैलासपुरीनो सहोदर (जाइ) ठे? खरेखर तेमज जासे ठे ॥ ए ॥ ते नगरीमां पहाँच्यो पटवे तत्काल गुप्त रीते मंत्रीने जइने मध्यो. मंत्रीने राजानो कागल आप्यो जे वांचतांज मंत्रीना मनमां अत्यंत हर्ष थयो अने घीरज आवी. ॥ १० ॥

आप्यो गुणावली पास हो ॥ गु० ॥ कागल आप्यो हो हाथ नरेशनोजी ॥
खोळो थइने सहेज हो ॥ गु० ॥ वांचतां हरखी हो नाम प्राणेशनोजी ॥११॥
आणंद अंग न माय हो ॥ गु० ॥ नयणे उमगी हो प्रेम जलद घटाजी ॥
जाणे वधाव्यो लेख हो ॥ गु० ॥ आंसु मिसथी हो मुक्ता फल ठटाजी ॥१२॥

अर्थ ॥ ते खेपीआने मंत्रीए गुणावलीनी पास आप्यो. तेणे गुणावलीना हाथमां चंद राजानो कागल आप्यो. गुणावलीए उतावळथी पत्र फोडीने वाचतां पोताना प्राणनाथतुं नाम वांची ते बहुज हर्ष पामी ॥ ११ ॥ गुणावलीना अंगो अंगमां आनंद समालो नथी. तेणीनी चक्षुर्लमांथी प्रेमनी जखधारा डुटी.जाणे आंसु रूपी मुक्ता फलो (मोती) थी पत्रने वधावती होय एम जास्तुं. ॥ ११ ॥

जाण्यो पियु नर रूप हो ॥ गु० ॥ तेह हरखनी हो कुण कहीने शकेजी ॥
चिते गुणावली एम हो ॥ गु० ॥ थइ हुं अंगंजी हो हवे प्रीतम थकेजी ॥१३॥
विनवे सवि कासीद हो ॥ गु० ॥ चंदे मुखथी हो वात जे कही हतीजी ॥
कहे राणी सुण तास हो ॥ गु० ॥ वात किहां इहां रखे करतो ठतीजी ॥१४॥

अर्थ ॥ पोताना पतिने पुरुष रूपे थयेलो जाणीने तेणीने जे हर्ष थयो तेतुं वर्णन करवाने कोण समर्थ ठे? गुणावली मनमां एम विचारवा लागीके हवे मारा स्वामिना पसायथी हुं कोइनाथी गांजी जाचं तेम नथी ॥ १३ ॥ चंद्रराजाए जे जे हकीकत गुणावलीने कहेवाने कही हती ते सधली खेपीआए गुणावलीने कही. पत्नी गुणावलीए खेपीआने कळुं के आ वात तुं अहींआ कोइनी पण पास प्रगट करतो नही. ॥ १४ ॥

सनमान्यो तेह प्रेष्य हो ॥ गु० ॥ पाठो पठाव्यो हो लेख लखी करीजी ॥
पण नृप चंदनी वात हो ॥ गु० ॥ नगरी मांहे हो घर घर परवरीजी ॥ १५ ॥
कहे जण जण मुख एम हो ॥ गु० ॥ विहंग मटीने हो नर थयो नरवरुजी ॥
पुरतुं पूरण जाग्य हो ॥ गु० ॥ वहेलो आवे हो इहां अलवे सरुजी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते खेपीआनो बहुज आदर सत्कार कथों. गुणावलीए तेने पत्र लखी आपी विदाय कथों. परंतु चंद्रराजानी वात नगरमां घेर घेर चरचाइ रही ॥ १५ ॥ दरेक मनुष्य कहेवा लाग्या के आपणो राजा जे पही थयो हतो ते मटी जइने पुरुष थयो ठे एम संजलाय ठे. हवे जो आपणा नगरतुं संपूर्ण जाग्य होय तो आपणा कृपावंत राजा अहीं वेहेलासर आवे. ॥ १६ ॥

धन धन चंद नरिंद हो ॥ गु० ॥ वासना पसरी हो सुयश सुवासनीजी ॥ एइ
अगीआरमी ढाल हो ॥ गु० ॥ मोहने जाखी हो चोथा उल्लासनीजी ॥१७॥

अर्थ ॥ चंद महाराजाने धन्य धन्य ठे. एवी उत्तम यशवाली हवा दशे दिशामां पसरी रही. मोहन विजयजी महाराजे चौथा उल्लासनी आ अगीआरमी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वीरमतीए एहवी, सण सण लहीते वात ॥ जे ठे चंद विम-
लापुरी, लह्यो मानव आकार ॥१॥ रोष चढी चित्त चितवे, कोण
एहवो संसार ॥ जे में कीधो कुकडो, दे तस नर अवतार ॥३॥

अर्थ ॥ ते समये चाळती वात वीरमतीना जाणवामां एवी रीते आवीके विमलापुरीमां चंदने मनुष्य पाणुं प्राप्त अयुं एम संजलाय ठे ॥ १ ॥ वीरमतीने गुस्तो चढ्यो अने ते पोताना मनमां विचारवा लागीके एवो ते आ संसारमां कोण ठे के जेने में कुकडो बनाव्यो तेने ते मनुष्यनो अवतार आपे. ॥ २ ॥

मन पण इहां आव्या तणुं, राखे ठे वली तेह ॥ जूली हुंज खरी
प्रथम, कुशळ्यो राख्यो एह ॥ ३ ॥ पाठो पुरुष थया पढी, धरे
हौंश बहु मंद ॥ पापरु खाइ पदमशी, हुंज दीसे चंद ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली ते अहीं आ आववाने हौंश धरावे ठे एम संजलाय ठे. हुंज प्रथम जूलीके में एने कु-
शल (जीवतो) राख्यो ॥ १ ॥ ते मंद बुद्धिवालो चंद फरी पुरुष थया पढी अनेक प्रकारनी अजिळापा
राखे ठे ते जाणे “ पापरु खाइने पदमशी ” थयो होय तेनी जेम करवानी धारणा राखे ठे. ॥ ४ ॥

मुज सामो थावा करे, जुंज जग उलटो न्याय ॥ मोटीना लघु
मीनकी, कान करुवा जाय ॥५॥ साहामी विमलपुरी जइ, मोहुं
एहनुं मान ॥ न दळं इहां लगी आववा, तो मुज खरां वखाण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जगत्मां अवलो न्याय थवा बेठो ठे ते तो जुंज-ए चंद मारी सामो थवा मांगे ठे. एतो एना
जेहुं समजहुं के-नानी विलाकी मोटी विलाडीना कान करडवाने दोडती होय ॥ ५ ॥ अहींथी विमला-
पुरीए तेनी सामील जइ, एना अजिमानने नरम पाहुं अने अहीं सुधी तेने आववा न दळं तोज माहुं
पराक्रम खरे खरुं समजहुं. ॥ ६ ॥

आज पढी नवि राखवो, रिपुने थइ अबुज ॥

एक कला ए पण अधिक, शिखवी चंद मुज्जा ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवे पढी एवी मंद. बुद्धि नज राखवीके शत्रुने कबजामां आव्या पढी जीवतो राखवो. आ
एक कला चंदे मने वधारे शिखवी. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १२ मी ॥

॥ केशर वरणो हो काढ कसुंबो मारा लाल ॥ ए देशी ॥

पजणे सासु हो वहुने तेनी मारा लाल, निरख तुं चंदे हो करी मुज
ठेडी ॥ मा० ॥ विमलापुरीए हो मनुष्य थयो ठे ॥ मा० ॥ अमर्ष एहने
हो हजी न गयो ठे ॥ मा० ॥ १ ॥ आववा आजा हो उमंग धरे ठे,

॥ मा० ॥ निपट अजाएयुं हो मूढ करे ठे ॥ मा० ॥ नर थया माटे हो
थयो शुं माटी ॥ मा० ॥ नही जाये खाटी हो राख्ये आंटी ॥ मा० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ वीरमतीए गुणावलीने बोलावीने कहुं के बहु! तमे ध्यानमां राखजो. चंदे फरी मने ठंठेडी ठे. ते विमलापुरीमां ठे. मनुष्य थयो ठे अने हजु तेना मनमांथी अजिमान गयुं नथी ॥ १ ॥ ते वली आजापुरीए आववानी होंश धरावे ठे. ए धारणा ए मूर्ख माणस बहुज चूख जरेली राखे ठे. ए पुरुष थयो तेथी शुं ते एम धारे ठे के ए शुरवीर मरद थयो, परंतु मारी साथे विरोध राखीने ते कदापि खाटी जावानो (फावी शकवानो) नथी. ॥ १ ॥

खबर तो एहनी हो अइ हशे तुजने ॥ मा० ॥ अइ तुं खोटी हो न कहे
मुजने ॥ मा० ॥ एहने पाठो हो खिख तुं कागल ॥ मा० ॥ न कहीश वातो
हो कोइनी आगल ॥ मा० ॥ ३ ॥ अइश जो मुजथी हो हृदयनी जंमी ॥ मा० ॥ तो
मुज सरिखी हो न गणीश चूंडी ॥ मा० ॥ मुकी जो होये हो पियु तुज
हुंडी ॥ मा० ॥ नांखजो कहुं हुं हो जिहां जल कुंमी ॥ मा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते संबंधी समाचार तारा तो जाणवामां आव्या हशे? परंतु तुं हवे खोटी अइ (फरी गइ) ठे. तुं मारी आगल कांइ पण वात करती नथी. गमे तेम हो पण तुं तेना छपर फरी कागल लख अने आ वात तुं कोइनी आगल करीश नहीं ॥ ३ ॥ वली कहुं हुं के जो तुं पण मारी साथे गूढ हृदयवाली अइ शतो जाण जे के मारी जेवी कोइ चूंडी नथी. तेमज जो तारा पतिए तारा छपर कांइ हुंडी (संदेसो पत्र रूपे) मोकली होय तो तने खास कहुं हुं के तेने तो गटर (जखनी कुंमी) मां फेंकी देजे. ॥ ४ ॥

विमलपुरीए हो जाइश हुंतो ॥ मा० ॥ आजापुरीए हो रहे जे तुं तो
॥ मा० ॥ मंदमतीने हो जइ समजावीश ॥ मा० ॥ तुरतज पाठी हो
इहां हुं आवीश ॥ मा० ॥ ५ ॥ बहु तव जाखे हो वीरमतीने ॥ मा०
कल्पित कहेवुं हो अयुक्त सतीने ॥ मा० ॥ विहंग जे कीधो हो नर
केम थाये ॥ मा० ॥ दीठा विहुणो हो नवि ए मनाये ॥ मा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हुं तो हवे विमलापुरीए जइश, वली तने कहुं हुं के तारे तो आजापुरीमांज रेहेवुं. ए मंद बुद्धिवाला चंदने हुं अर्हीथी जइने शिखामण आपीने तरतज पाठी अर्हीआ आवीश ॥ ५ ॥ गुणावलीए तरतज ते सांजलीने वीरमतीने कहुं के हे सासूजी! आप जेवा सतीने एवी अयुक्त कल्पित वातो कहेवी योग्य नथी. जेने आपेज पही बनाव्यो ते पुरुष केम अइ शके? जाते दीठा विना ते मनाय तेम नथी. ॥ ६ ॥

नही कोइ अधिको हो तुमथी माडी ॥ मा० ॥ ए कोइ पिशुने हो वात
उकामी ॥ मा० ॥ तमे घर मांदि हो पोषो नवरस ॥ मा० ॥ पण ए
नमखे हो त्रीजने तेरस ॥ मा० ॥ ७ ॥ नट तो तिहां लगी हो केम करी

जाये ॥ मा०॥ तुम विण एह तो हो नर नवि थाये ॥ मा०॥ बाइ कहे
कोइने हो न हुइ कुसोजा ॥ मा०॥ पाणी पेहेलां हो न कहो मोजा ॥मा०॥

अर्थ ॥ वली हे माताजी ! तमाराथी ते जगतमां एवो कोण वलीयो ठे के एने पुरुष वनावी दे. मने तो कोइ चाडीथाए एवी खोटी बात उरानी होय एम लागे ठे. तमे पण घरमां बेठां बेठां नवे रसतुं मन गमती रीते पोपण करो ठो, परंतु चंद पुरुष आय ए वात त्रीजने तेरस एकठा थवा जेवी ठे ॥ ७ ॥ वली एम तो विचारो के नट लोको त्यां सुधी केवी रीते जइ शके ? वली मने खात्री ठे के तमारी कृपा बिना ए पुरुष कदापि अइ शके नही. माटे बाइजी ! एम कोइना केहेवाथी तमे आडा अवला विचार करो नही; (मेला मनवाला आठ नहीं) एतो पाणी पेहेलां मोजा उतारवा जेहुं बने ठे. ॥ ८ ॥

हुं तो तुमथी हो न घणुं नाही ॥ मा० ॥ करजो कारज हो चित्त
अवगाही ॥ मा० ॥ सासुडीने हो करीने डावी ॥ मा० ॥ शीघ्र गुणा-
वली हो मंदिर आवी ॥ मा० ॥ ए ॥ वीरमतीए हो वेला साथी ॥
॥ मा० ॥ बहु सुर तेढ्या हो मंत्र आराधी ॥ मा० ॥ चंद डुर्चितन हो
वात प्रकाशी ॥ मा० ॥ तव सुर जाखे हो क्षणेक विमासी ॥ मा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वली हुं कांइ तमाराथी विशेष रुहापणवाली नथी. परंतु पदहुं कहुं हुं के जे काम करो ते चित्तमां छंडो विचार करीने करजो. ए प्रमाणे पोतानी सासुने गुणावली अंतरथी जेवेलीने उतावळधी पोताना मेहेलमां आवी ॥ ए ॥ हवे वीरमतीए पोतानुं कार्य सिद्ध करवा अवसर जोइने मंत्रनुं आराधन करी अनेक देवोने तेढाव्या. ते देवो आन्व्या पदले तेढनी पासे चंदनुं बुरुं करवा संबधी वात प्रगट करी. ते सांचळी ओडी वार विचार करी देव बोळवा लाग्या. ॥ १० ॥

बाइ अमथी हो ए नवि होवे ॥ मा० ॥ चंदथी विरुळ हो कोण जे
जोवे ॥ मा० ॥ सूरज कुंढे हो मज्जन कीधो ॥ मा० ॥ थयो नर रूपे
हो पुहवि प्रसिद्धो ॥ मा० ॥ ११ ॥ तुमथी अमथी हो हवे नवि चाले
मा०॥ कहीए ठीए साचे हो चावे जाले ॥ मा० ॥ अमथी अधिका हो
तस रखवाला ॥ मा० ॥ अमे ए वाते हो रहेशुं निराळा ॥ मा० ॥१२॥

अर्थ ॥ हे वीरमती ! ए काम अमाराथी हवे बनवानुं नथी. हवे चंदराजानुं बुरु करवाने माटे तेना सामुं पण जोवाने कोण शक्तिवान ठे ? तेणे श्री शत्रुंजय उपर सूर्य कुंरुमां स्नान कर्युं ठे अने तेथी पुरुष रूपे थयो ठे पदहुंज नहीं पण पृथ्वीने विषे हवे प्रसिद्ध थयो ठे ॥ ११ ॥ हवे तमारुं के अमारुं कांइ पण जोर तेनी उपर चालवानुं नथी. आ वात अमे स्पष्ट रीते साचे साची कहीपडीए. कारण के तेना रक्षण करनारा देवो अमाराथी अधिक बलवाला ठे, तेथी ए वातथी हवे अमे तो निराळा रहेशुं. ॥१२॥

कहो तो वीजो हो कारज करीए ॥ मा० ॥ पण ए सामुं हो पगहुं न
चरीए ॥ मा०॥ एवको सुतथी हो घोरो अजावो ॥ मा०॥ कहीए आजा
हो आपी मनावो ॥ मा० ॥ १३ ॥ सुरनी वाणी हो निसुणी राणी

मा० ॥ साहासुं बमणी हो रोष जराणी ॥ मा०॥ पुनरपि देवे हो अति
समजावी ॥ मा० ॥ तो पण ममती हो रासे नावी ॥ मा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तमे बीजुं जे कांइ काम बतावो ते सुखेची करीए, परंतु चंदनी सासुं तो एक डगाळुं पण जर-
वाने अमे शक्तिवान नथी. वडी आमारी सखाह एवी ठे के तमारे पण पोताना पुत्र जपर एवडो अजाव
राखवानीशी जरूर ठे ? माटे कहीए ठीए के तेने आज्ञानगरीतुं राज्य आपी तेतुं मन मनावो ॥ १३ ॥
देवताळना कहेखां वचनो सांजलतांज वीरमती तो तेनी सामे जखटी बमणी गुस्से थइ. फरीशी देवता-
ळए घणी रीते समजाववा मांडी तो पण ते ममतीची होवाची पोतानो विचार तेणीए फेरवी देवताळनी
शिखा मण मानी नही. ॥ १४ ॥

वचन राणीनां हो मुक्यां वहेतां ॥ मा० ॥ सुरनिज ठामे हो सखळा
पहोता ॥ मा० ॥ वीरमतीए हो तेळ्यो मंत्री ॥ मा० ॥ विमलपुरीए हो
थइ हुं गंत्री ॥ मा० ॥ १५ ॥ तुं इहां रहे जे हो धरजे शाता ॥ मा० ॥
मंत्री पत्रणे हो निसुणो माता ॥ मा० ॥ एणी वाते हो केम हुं वारू,
॥ मा० ॥ थाजो चित्युं हो बाइ तुमारुं ॥ मा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ देवताळए राणीनां वचनोनी दरकार नही करतां तेनी वातने जेवेलीने तेळ सर्वे पोतपोताने
स्थानके गया. त्यारवाद वीरमतीए मंत्रीने बोळावीने कष्ट के हुं हवे विमलपुरीजवाने प्रयाण करूं हुं॥१५॥
वीरमतीए मंत्रीने कष्ट के तमारे अहींआ सुख शांतिची रहेहुं. पडी मंत्रीए कष्ट के हे माताजी ! जे काम
तमे करवा जाळ ठो तेमां हुं तमने शुं काम वारी राखुं ? माताजी ! तमारुं धारेखुं पार पडजो. ॥ १६ ॥

मंत्री वचने हो हरखी राणी ॥ मा०॥ सजिवने जाण्यो हो परम प्रमाणी॥मा०

ढाख ए बारमी हो चोथे जह्वासे ॥मा०॥ मोहने जाखी हो प्रेम प्रकाशो॥मा०१७॥

अर्थ ॥ मंत्रीनां वचनो सांजली राणी बहु हर्ष पामी अने आ मंत्री खरे खरो प्रमाणिक ठे एम तेनी
जपर विश्वास बेठो. चोथा जह्वासमां मोहनविजयजीए बारमी ढाख प्रेम पूर्वक कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

चंदा अति पोरस चडी, पुनराकर्षी देव ॥ रस राती काति

ग्रही, मद माती स्वयमेव ॥ १ ॥ वार्युं न करे कोइतुं, कही पण

न शके कोय ॥ वार्यो न रहे हार्यो रहे, आप मती जे होय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ जेने अत्यंत पोरस चडी गयो ठे एवी क्रोध युक्त वीरमतीए फरीशी देवोतुं आकर्षण कर्तुं.
पोते मदमां ढकी गयेली होवाची प्रचंड रौज रसमां ढाख चोख थइ हाथमां तखवार लीधी ॥ १ ॥ कवि
कहे ठे के जे आप मतिखा होय ठे ते कोइतुं धारेखुं कबुख करता नथी. वडी तेळने कोइ वारी पण शक-
ता नथी. तेळ एवा होय ठे के कोइना धार्यां रहे नही पण हार्यांज रहे. ॥ २ ॥

सुर परिवारे परवरी, वीरमती सुविलास ॥ विद्याए अंबर पथे,

विचरी रोष प्रकाश ॥ ३ ॥ राणी मनमां चितवे, चंदने जीतीश

प्राज्य ॥ पण जोडी वेहेती नथी, जे देइश निज राज्य ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ देवताजना परिवार सहित वीरमती विद्याना वलथी आकाश मार्गे अत्यंत रोपने वतावती आगल चाली ॥ ३ ॥ राणी मनमां विचारे ठे के हमाणां चंदनो पराजय करी जय मेलवीश. परंतु कवि कहे ठे के ते मुखीं जाणती नथीके हमाणां मारुं राज्य खोड बेसीश. ॥ ४ ॥

जेम नवि जाणे रंजिका, तेम त्यांथी सुर एक ॥ आगलथी जड
विनवे, चंद जणी सुविवेक ॥ ५ ॥ महाराजा तुम उपरे, आवे
आठे विमात ॥ सावधान रेहेजो तमे, कहुं हुं ठानी वात ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जेवी रीते ए वीरमतीना जाणवामां न आवी शके तेवी रीते एक देवता ते परिवारमांथी गुप्त रीते बुडो पडी अगाळथी आवीने चंदराजाने विवेक पूर्वक कहेवा लाग्यो ॥ ५ ॥ हे महाराजा! तमारी उपर तमारी उरमान माता चडी आवे ठे तेथी हवे तमे सावधान थडने रेहेजो. आ हुं तमने गुप्त चेद करुं हुं. ॥ ६ ॥

पुण्य प्रबल ठे तुम तणुं, गंजी न शके एह ॥

तो पण रतन तणा थतन, करवा युक्त ठे एह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जो के तमारुं पुण्य प्रबल ठे तेथी ए तमने हरावी शके तेम नथी, तो पण रत्ननुं जतन करहुं ए वात पण व्यवहारमां करवा योग्य ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १३ मी ॥

॥ आवोरे उलगाणा ताहरी कांकणीरे कुंवे ॥ ए देशी ॥

सांजली चंद नरेशरू रे, पांथ्यो घणुं मनमांहिरे शाता ॥ जाणीजे
इहां आवी साहमी, विमाता ॥ सुरवचने नृप पाखर्या रे, मोटा ह्य
वर जेहरे ताता ॥ पकनेजे पंखीने खिणमां, उडतारे जाता ॥ १ ॥
चंदे रण रसीयो थड रे, अंगे पेहेर्यो सन्नाहरे जारी ॥ जगमांहि कोड
प्रगट्यो, डुजो इश्वरावतारी ॥ बांधी घणे कसणे कसी रे, तनुमन्ये तर
वार रे सारी ॥ कीर्धरे जय वरवा राये, अश्वनी असवारी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ देवताए कहेली वात सांजलतांज चंदराजाना मनमां अत्यंत दुर्ष थयो. तेणे मनमां विचार्युंके आखरे मारी उरमान माता मारी सामे आवी खरी. तेथी तरतज पोते सारांमां सारां जे अश्वरत्नो के जे उडता पंखीने पण द्वाणवारमां पकडी पाडे एवा अश्वोने तैवार कर्यो ॥ १ ॥ रण संग्रामनो रसीयो होय तेवीरीते चंदराजाए संरक्षक एवुं जारे वस्तर धारण कर्युं. जाणे जगमां बीजो इश्वर प्रगट थयो एवो देखावा लाग्यो. मजबुत बंधन सहित केड उपर तखवारने खटकती बांधी; अने जय संपादन करवामाटे तरतज तेणे अश्वनी उपर स्वारी करी. ॥ २ ॥

मृगया मिस चडी निसर्घो रे, सामंत सात हजार रे संगे ॥ न धरे
जे पग पाठा कहिए, संगेरे उल्लंगे ॥ आठ्यो विमलपुरी थकी रे, उल्लंघी
बहु कोशरे रंगे ॥ निरखेठे वनवाकी आनी, नेत्रने प्रसंगे ॥ ३ ॥

एहवे आवती अंबरे रे, वरवीरे निज मायरे दीठी ॥ जाणे क्रोधान
खनी, चाखती अंगीठी ॥ पण मनमांहे चंदने रे, लागी अमीशी अ
नंतरे मीठी ॥ आज्ञानी निरधारे धारी, आवती ए चीठी ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ शिकारतुं बहातुं काडी पोताना साते हज्जार सामंतोने साथे खई ते चढी निकट्यो. सामंतो
पण एवा हता के पाळी पानीतो करे नहीं एटलुंज नहीं पण राजानी साथेज संग्राममां होंशशी जुटी पडे.
बिमलापुरीशी प्रयाणकरी रंगजर बहु कोश सुधी जमीनने कापतां चाह्या आवेणे तेवामां एक सुंदर व-
नमां बगीचो दृष्टि पळ्यो ते जुवे ठे. ॥ ३ ॥ एवामां आकाशमार्गे ते शुरवीरे वीरमतीने आवती दीठी.
साक्षात् क्रोधरूप अग्निनी सगडी चाखी आवती होय तेची देखाइ. जोके चंदना मनमांतो ने अमृत क-
करतां पण अत्यंत मीठी लागवामांडी. कारणके तेणे निश्चयशी धार्युंके आज्ञानगरीए आववारूप आ-
मंत्राणी ए चीठी आवे ठे. ॥ ४ ॥

अक्लाए पण आवतो रे, साहमो चंद नरिंदरे धार्यो ॥ अलगाशी आ
काशे रहींने, राणीए वकार्यो ॥ सुसरो पण नथी दिसतो रे, आवतां
सामो तुजने वार्यो ॥ अथवा तें हैराशी सहितो, कुकडो विसार्यो ॥ ५ ॥
मुज हुंते आज्ञापुरी रें, आव्यानी मन होंशरे राखे ॥ पण चूडा अहि
वल्ली कहुं तुं, उंटतो न चाखे ॥ जोवे किशुं ठोडीश नहीरे, तारो तुं
इष्ट संजार रे चाखे ॥ ह्दत्रीनी वट मुजने जोउं, केहवीतुं दाखे ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वीरमती डोसीए पण सामो आवेणे ते चंदज ठे एम धारीने आकाशमां ठेटेथीज सख्त व-
चनो कही चंदने ठंढेच्यो. तेणीए कहुं के अह्या। मारी सामे आवतां तारा सासराए पण तने निवार्यो
दिसतो नथी, परंतु तुं पण तारा हैयामांशी कुकडापणांनी अवस्था जळी गयो. ॥ ५ ॥ हुं उतां तुं आज्ञा-
पुरी आववानी तारा मनमां जे होंश राखे ठे, पण चूडा हजु तने एटलीपण खबर पडती नथी के उंट
कदापि नागर वेलनो चारो पामवाने जाग्यशाखी अताजनथी. तोपण हवेतुं शुं जोइ रह्यो ठे, हुं कहुं तुं के
तारा इष्ट देवने संजार. वली जोळहुंके संग्राममां तुं ह्दत्रियवट पण केवी बतावे ठे ? ॥ ६ ॥

चंदकहे हवे मातजी रे, न धरो मुजशी रोषरे वारू ॥ मेंतो काइ न बि
गाडयुं हजी ए, सांजलो तुमारूं ॥ मुजशी एम लरुतां थकां रे, लागेणे
मनमांहिरे सारूं ॥ थाउं जीतो वेहेला एहमां, इष्ट शुं संजारूं ॥ ७ ॥
तुमें जेइहां पगला कर्या रे, करशो ते कांइ नवाइ रे जाणुं ॥ माताजी
तुमचा गुण जीजे, केटला वखाणुं ॥ तुमे तो जाणोढो चित्तमरि, सध
ला विश्वनो जार रे ताणुं ॥ ठालीए उकुराइ फोकट, फांट मांहि ठाणुं ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ चंदे कहुं के हे माताजी! हवे मारा उपर तमे रोष राखो नही. जरा सांजलो में हजु सुधी
तमारूं कांइपण बगाडयुं नथी. शुं मारी साथे आवीरोते लरुतां तमारा मनमां सारूं लागेणे ? अने जो
तमारा मनमां एमज सारूं लागतुं होय तो तमेपण सुखेची वेहेलां तैयार थारूं. मारे एमां इष्ट देवने शुं

संचारवाते? ॥ ७ ॥ तमे जे अर्हीआ सुधी पगलां कर्थाडे तेथी एम जाणुं डुं के कांङ्क नवाइ जेडुं करशो. माता! तमारा गुणोनां वखाण ते मारी जीजे केटखां करुं? तमे तमारा मनमां एमज जाणता हशो के आखा जगतूनो चार हुंज ताणुं डुं. पण जो एडुं अभिमान होयतो ते वाततो "ढाखी ठकुराझे फांट मांहि गाणुं" ते केहेवतना जेवीडे. ॥ ८ ॥

चंद वचन निसुणी करी रे, अइ क्रोधे प्रति अंग रे ताती ॥ नांखी रे सुत साहमी पेहेली, पापणीए काती ॥ लागी चंद सन्नाहमारि, जाणीए कुसुमनी एकरे पाती ॥ पण उलटीजइ लागी गगने, रंडिकाने ठाती ॥ ए ॥ सा ततखिण धरणी ढळी रे, चंद नरिंद समीप रे आवी ॥ मुठी ते मोतीनां करीने, थोडीसी वधावी ॥ विणु कुमार नमुचिनी रे, चूपे कथा एक वीररे जावी ॥ दुर्जनना निग्रहनी करुणा, चित्तमांहे नावी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ चंदनां वचनो सांचळी वीरमतीना अंगोअंगमां क्रोध चरायाथी ते लाल चोल अइ गइ. तरतज तेणीए चंदनी छपर पेहेलांज तखवार फेंकी परंतु ते तखवार चंदना बखतर छपर लागी ते जाणे पुष्पनी एक पांखडी लागवा जेडुं अयुं. छळटी ते तखवार त्यांथी छळळीने वीरमती रंडानी ठातीमां जइने लागी. ॥ ए ॥ तखवार वागतांज वीरमती जमीन छपर ढळी पनी. फरी तखवार चंदनी पासे आवी पटखे तेने चंदे थोडा मोतीए वधावी चंदे विणु कुमार अने नमूचिनुं हथांत तरतज मनमां एकवार विचायुं अने तेथी दुर्जननो निग्रह करवामां करुणा लाववी ते तेना मनमां आव्युं नहीं. ॥ १० ॥

चंदे तव चोटी ग्रहीने, आडुं अखळुं असंख रे जाळी ॥ लेइने आकाश उंची, दुष्टिका उगळी ॥ फेरी चक्र तणी परे रे, रजकनां वख समा नरे वाळी ॥ ऊटकशुं लेइ पटकी शिखा, उपरे कराळी ॥ ११ ॥ चूर्ण अइ धरणी पनी रे, चसकी न शकी लगार रे रंका ॥ प्राहुणकी अइ ठठी पुह्विये, पाधरी प्रचंदा ॥ एम जगमां पापी तणां रे, होवे निपट हवाल रे जुंदा ॥ रोपाए दुर्गतिमां तेहना, निश्चयर्थरि ऊंदा ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ तरतज चंदे तेणीनो चोटखो जाळीने आडुं अखळुं सर्वने जोइने ते दुष्टाने उंचे आकाशमां उगळी; अने चक्रनी जेम तेणीने फेरी वळी घोवी वखने वाळीने ठीके तेवीरीते तेणीने तरतज बेवडी वाळीने मजबुत शिखा छपर पटकी. ॥ ११ ॥ ते रंडाना जमीन छपर चूरेचूरा अइगया. ते जरापण चसकी शकी नहीं. मरीने तरतज ठठी नर्कनी ते चंडिका मेमान अइ. पसीरीते जगत्मां जे पापी होयडे तेना खरेखरा जुंदा हवाल थायडे, वळी तेठनी दुर्गति अतां मोटा ऊंदा त्यांण बनेडे. ॥ १२ ॥

कीधी चंदनी उपरे रे, देवे कुसुमनी वृष्टिरे रूडी ॥ वातखडी रखे कोइजी मनमां, जाणताए कूडी ॥ जयजय शब्द सघळे थयारे, वीरमती चवसिंधुए बुडी ॥ धर्मीना एम वैरी जाए, आफणीए उनी ॥ १३ ॥ साल निवारी जन्मनो रे, आव्यो नगरी मोजार रे राजा ॥ जीतोना

वज्रडाव्या गुहिरा, गुंजतां जे वाजां ॥ मकरध्वज हरख्यो घणो रे, उल्लव

कीध विशेष रे ताजा ॥ दीधुं निज नगरीनुं अरधुं, राज्यते समाजा ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तरतज देवोए चंद राजानी छपर पुष्पनी बहुसारी वृष्टि करी. हे श्रोता जनो ! ए वात जरा-पण असत्यठे एम मनमां लावता नही. चंद राजाने माटे जय जय शब्दो सर्वत्र प्रसरी रह्या अने वीर-मती जवसागरमां वूडी गइ. एवीरीते धर्मी मनुष्योना वैरीउं पोतानीमेलेज नाश पामी जाचठे. ॥ १३ ॥ चंद्रराजा पोतानुं जन्मनुं साख काढी नांखीने विमलापुरीमां फरीने आब्यो तेवखते नगरने विषे जय मे-खव्यानी निशानी रूपे जीतना डंका वगडाववा मांड्या. मकरध्वज राजापण बहुज हर्ष पाब्यो अने मोटो महोत्सव तेणे कर्षो. पडी पोतानुं अर्धराज्य चंद्रराजाने बहीस कर्षुं. ॥ १४ ॥

हरखी लढी प्रेमला रे, रहे निशदिन करजोडी रे पासे ॥ सांसारिक

सुख विलसे पूरां, पुण्यने प्रकाशे ॥ ढाल तेरमी कही रे, हर्ष थयावली

हर्षरे शाशे ॥ पत्रणे मोहन चोये, चंदने उल्लासे ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ आ वृत्तांत जाणी प्रेमला लढी अत्यंत हर्ष पामी. ते पोताना स्वामिनी हजुरमां रात दिवस विनय पूर्वक रहे ठे; वली पुण्यना हृदयशी सांसारिक उत्तम प्रकारना जोगविलास संपूर्ण रीते जोगवे ठे. सर्वना मनमां हर्ष थयो; वली पण विशेषे हर्ष शाशे. एवी रीते चोथा उल्लासने विषे तेरमी ढाल मोहनविजयजीए कही. ॥ १५ ॥

॥ दोहा ॥

आजा आवी कहे विबुध, गुणावलीने उंक ॥ चंदे वीरमती जणी,

पोचाकी परलोक ॥ १ ॥ निज जुवनकरी सुरगयो, सुणीवचन

सुजगीश ॥ हरषित थइ गुणावली, तेडाव्यो मंत्रीश ॥ २ ॥

अर्थ ॥ तरतज एक देवताए आजापुरीए आवीने गुणावलीने समाचार आप्याके चंद्रराजाए वीरम-तीने परलोक पहांचाडीठे. ॥ १ ॥ देवताए आपेला उत्तम समाचार सांजलीने गुणावली बहुज हर्ष पामी. अने देवता पोताने जुवने गयो एठवे गुणावलीए मंत्रीराजने तेमांड्या. ॥ २ ॥

तस सुरवाणी सविकही, रंज्यो सुमति प्रधान ॥ रे वाइ कीधां

तमे, महारां पावन कान ॥ ३ ॥ खोकी मंजारी परे, कुशुकन क

रती एह ॥ जली थइ जावठगइ, थयुं पवित्र ए गेह ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीने देवताए कहेला समाचार गुणावलीए कहा. ते सांजली सुमति प्रधान आनंद पाब्यो. तेणे कहुंके हे महाराणीजी ! आपे आ समाचारथी मारां कान पवित्र कर्षी ॥ ३ ॥ लंगडी विलासीनी जेम निरंतर आनी आवी ते अपशकुन करती हती. हवे बहु सारुं थयुंके आपणी महापीडा टळी अने आ घर पवित्र थयुं. ॥ ४ ॥

वात विस्तरनी नगरीए, पडह तणे उद्घोष ॥ वीरमतीनी लही

खबर, सहु पास्या संतोष ॥ ५ ॥ गयो शड्य नृपचंद्रनो, निःकं

टक थयो देश ॥ हवे आजाए आवशे, निश्चय चंद नरेश ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वीरमती मरण पाम्याना समाचारनो ढंढेरो पिटावतांज आज्ञानगरमां ते वात फेलाइ गइ अने ते समाचार सांजलतांज सर्वनां मन संतोष पाम्यां. ॥ ५ ॥ चंदराजानुं साख गयुं अने देश निंकटक थयो एवी वात लोकोप करवा मांडी अने हवे निश्चयथी चंदराजा आज्ञापुरीए आवशे एम लोको बोलवा मांख्या. ॥ ६ ॥

प्रजा मखीने पाठव्यो, विमलपुरीए प्रेष्य ॥

वेहला चंद पधारजो, वांचीने ए लेख ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आज्ञापुरीना सर्वे नागरिकोए एकठा अइ चंदराजानी छपर एक विनंति रूपे आमंत्रण पत्र आज्ञापुरीए पधारवा लख्यो अने खेपीआने पत्र आपी विमलपुरीए भोकट्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल २४ मी ॥

॥ अजब सुरंगी हो हंजा मारु लोबडी ॥ ५ देशी ॥

परम सयाणीहो राणी ताम गुणावली, हेज जराणी हो जोर ॥ सही

थ समाणी हो कहुं बु ठे कोइ माहरी मेखवे चित्तनो चोर ॥ प० ॥ १ ॥

नवल नगीनो हो रंगनो जीनो साहिबो, सोरठ रह्यो हो लोचाय ॥

अबको चोमासो हो वासो आवी घरे करे, कोइ समजावो होयजाय ॥ प० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवा अबसरमां अत्यंत डाही अने चतुर एवी गुणावली राणी जेना अंतःकरणमां पोताना प्राणनाथ छपरनो खेह अत्यंत जोसथी बढली रखीठे तेणीए पोतानुं सर्व सखी मंडल एकहुं कर्युं; अने कहेवा लागीके हे बेहेनो तमारामांथी कोइ एवी महारी बहाली बेहेनठे के मारा अंतःकरणना चोरने मे-लवी (पकडी) आपे. ॥ १ ॥ नव नवा रसनो रसियो अने नुतन खेह रूपरत्न एवो मारो नाथ सोरठ देशमां प्रेमना लोचथी पख्यो रह्यो ठे. ते आ वखतहुं चोमाहुं पोताने घेर आवीने करे एवी रीते कोइ जइने तेने समजावो तो सारुं. ॥ २ ॥

बेहेनकी साची हो प्रेमला लडी माहरी, मानव कीधो हो कंत ॥

पण एक वाते हो हुइ सोकलकी खरी, जोलव्यो नाह मइंत ॥ प० ॥ ३ ॥

पियुपण डूरे हो रहीने निस्नेही थयो, अगम दोहिलो हो पंथ ॥ मनहुं

ए मूक्युं हो तिहां जइ पहोचे नही, शी इहां शीखुं हो संथ ॥ प० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ए प्रेमला लठी मारी खरेखर साची बेहेन ठे के जेणे मारा पतिने मनुष्य बनाव्यो परंतु एक वाते तो खरेखरी ते मारी शोकज निवडी ठे के जेणीए मारा परमपूज्य स्वामिने जोलवीने कबजामां राख्यो ठे ॥ ३ ॥ मारा स्वामिनाथ पण माराथी दूर रहेवाथी खेह रहित थइ गया. वली त्यांजवानो रस्तो पण अजाण्यो अने महाडुःखे जवा योग्य ठे. वली कदाच मनने भोकलवानो प्रयास करुं पण तेनी ए शक्ति एवी नथी के त्यांजइ पहोचे. माटे हवे मारे शुं रस्तो लेवो ते सुजतुं नथी. ॥ ४ ॥

अधम कहावे हो रहे जो नर घणुं सासरे, एम नवि जाणे हो एह ॥

पेहेली जे परणी हो बहाली घणुं घरणी तो होए, अहो केम दाख्यो हो ठेह ॥

प०॥५॥ वध्वंज लागे हो सहीतो जग माहे नहुं, मूखगु जासे हो मंद ॥

कोश्न जोवे हो लग्यो पुरो पूनमे, बीजनो चाहे हो चंद ॥ प० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ लोकिकमां पण एवी केहेवत ठे के जे पुरुष पोताने सासरे पड्यो रहे ते अघम केहेवाय. ए वात तेढ जाणता पण नथी. वली जे पेहेली परणेही खी होय ते स्वामिने बहुज वहाली लागवी जोइए तेम ठतां मारा नाथ मने केम ठेह देता हशे ? ॥ ५ ॥ वली जगत्मां एवी पण रीत ठे के नहुं होय ते वघारे वहालुं लागे. अने जुनुं होय ते मध्यम रूपे थइ जाय. जुळने पुनमनो चंद्रमा संपूर्ण (पुरे पुरे) लगे ठे ते वखते कोइ पण तेने जोतुं नथी अने बीजनो चंद्रमा लगे ठे त्यारे तेने जोवानी सहू चाहना राखे ठे. ॥ ६ ॥

प्रेमला प्यारी हो मुजने न्यारी त्रेवमी, दीगो स्यो मुज दोष ॥ साचे

हुं चाखी हो पेहेलां सासुने कहे, तेणे करी राख्यो हो रोष ॥ प० ॥७॥

किंवातो हुळ हो जिणपुर प्रीतम कूकडो, आवतां आवे हो लाज ॥कंत

विहुणी हो फुरी केम दिन नीगमुं, कठिन नरोथी हो वाज ॥ प०॥८॥

अर्थ ॥ मारा स्वामिनाथने प्रेमला लपर प्यार थयो अने मारी साथे जुदाइ थइ तेमां मारो शुं दोष तेना मनमां जास्यो हशे ? मने तो एम अनुमान थाय ठे के पेहेलां हुं वीरमतीने कहे चाखती हती तें कारणाथी मारा लपर मारा स्वामिए रोष राख्यो हशे ॥ ७ ॥ अथवा तो मने एम लागे ठे के जे नगरमां हुं कूकडो थयो ते नगरे केम जाळं एवी रीते अहीं आवतां मारा स्वामिने शरम लागती हशे ? परंतु हे सखियो ! मारा नाथने वियोगे हुं फुर्या करूं लुं; हवे मारा दिवसो केम जशे ? कठण हृदयना माणसो पासे जोर चाखलुं नथी. ॥ ८ ॥

महारी रजनी हो सजनी जीने अंशुके, क्षीण रहे माहारे हो संग ॥

एहवी तो मारी हो विरहनी जाला आकरी, पियुविण पापीडे अनंग ॥

प०॥९॥ नणदीरो वीरो हो आवे शीतलता होए, लषध एहनुं हो एह ॥

जाग्य किहांथी हो मननो मेलुसो मखे, धिग् एकंगो हो नेह ॥ प० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हे सखियो ! रात्रिएज मारी खरी बेहेनपणीं ठे के जे मारी साथे ळण्णक पण जीनां वख सहित रह्या विना रेहेती नथी. अर्थात् रात्रिए मारां वख आंसुथी जीनां थइ जाय ठे. तेथी तमे जाण-शो के पापी अनंगना प्रतापथी मारा पतिविना विरहनी ज्वाला मने एटली वधी आकरी थइ पडी ठे ॥ ९ ॥ मारो नणंदनो वीरो आवशे त्यारेज मने शीतलता थशे. मारा विरहासिनुं एज औषध ठे. परंतु एवुं मारूं जाग्य क्यांथी होय के मननो मेल्याथी आवीने जेडे. वली धिकार ठे एकंगी खेहने के तेनो मारा लपर जरा पण खेह नथी अने हुं तेने माटे फुर्या करूं लुं ॥ १० ॥

फुरतां एहवे हो आव्यो तिहां एक सुवटो, शोळ्यो मधुरे हो साद ॥ केणे

तुज डुहवी हो वाइ केम तुं दयामणी, के केणे क्रीधो हो वाद ॥ प०॥११॥

देवता नामी हो हुं लु पंखी परगडो, कडो कोइ मुजने हो काम ॥ कंत

विदेशी हो राणी कहे डुःख तेनुं, रे खग गुणना हो धाम ॥ प० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ गुणावली ए प्रमाणे दुर्या करती हती एवै समये त्यां आगल एक सूडो (पोपट) आवीने मीठे खरे बोढ्यो. हे बाइ ! तुं बहुज दया छत्यन्न आय तेवी छागे ठे तने कोणे दुहवी ठे अथवा कोझनी साथे तारे कजीयो अयो ठे ? ॥ ११ ॥ हुं जो के देखीतो पहीं हुं परंतु देवताइ पहीं हुं ते मारा लायक जे कांइ काम होय ते सुखेथी फरमावो. राणीए कहुं के हे गुणना स्थान पहीं राज मारो पति विदेश गयेल ठे ते संबधीज मारो दुःख ठे. ॥ १२ ॥

माहारो संदेशो हो तिहां पद्दोचाडे कोइ नही, इहां पण नावे हो तेह ॥

अंतरगतिनी हो ज्ञानी विण जाणे नही, दोहिलो नवलो हो नेह ॥ प०

॥ १३ ॥ कागल आपो हो राणीजी कहे पंखीळं, आपीश हाथो हाथ ॥

कागल जीनो हो लखता काजल आलने, आंसुडाने हो साथ ॥ प० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ जेम मारो संदेशो तेनी पासे कोइ पद्दोचाडतुं नथी तेम त्यांशी पण अहींआ कोइ आवता नथी. मारा अंतरंगना स्वरूपने ज्ञानी विना बीजुं कोण जाणी शके तेम ठे ? नवो स्नेह जे थयेलो ठे ते जोडवो मुक्केल ठे ॥ १३ ॥ पद्दोच कहुं हे राणीजी ! तमे कागल लखीने मने आपो. हुं ते कागल तमारा पतिने हाथो हाथ आपीश. पढी गुणावलीए कागल लख्यो परंतु आंसोमां आंसु आवते खखेलो होवाथी आंसुनी साथे काजल सूर्य तेवाज आंसुनां टीपां काजलवालां, पत्रमां पड्या. ॥ १४ ॥

तेहवोज विटी हो दीधो सुवटा जणी, ते लइ चाढ्यो आकाश ॥ देव

प्रजावे हो कागल दीधो चंदने, विमलपुरीए सहास ॥ प० ॥ १५ ॥

कागल लीधो हो मांड्यो चंदे वांचवा, वरणन दीसे हो क्यांहि ॥ जिहां

तिहां दीसे ही टपकां आंसुडा तणां, समज्यो मनडा हो मांहि ॥ प० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पवीं रीते जीनो अयेलो कागल तरतज वालीने ते सूडाने आप्यो. सूडो पण लइने आकाशम छळ्यो. देव प्रजावथी द्वाणक धारमां विमलापुरीए आब्यो अने चंद राजाने ते कागल हाथोहाथ आप्यो ॥ १५ ॥ पद्दोच आपेलो कागल लइने चंदे वांचवा मांड्यो परंतु कागल मध्येनो एक पण अहर बराबर ते वांची शक्यो नही. कागलमां ज्यां देखे त्यां आंसुनां टीपाळ पडेलं हतां. तेथी ते पोताना मनमां खरी वात समजी गयो. ॥ १६ ॥

आंसुने आदे हो अहर ए न लिखी शकी, माहारे विरहे हो एम ॥

एम रही गेहे हो एकलमी दुःखहुं धरे, जनम नीगमशे हो केम ॥ प०

॥ १७ ॥ तिहां हवे जाळं हो थाळं आचानो धणी, राणीनी करवी हो चिंता ॥

दण दण मांही हो हवे तो मुजने सांजरे, बाळपणानी हो प्रीत ॥ प० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ मारा वियोगना कारणथी आंसुनी धारा पत्र लखती वखते वेहेती हशे तेथी ते एक पण अहर बराबर लखी शकी नथी. आवी रीते धरमां एकली रहीने ते महा दुःखने धारण करी रही ठे. हवे एनो जन्मारो केवी रीते जशे ? ॥ १७ ॥ हवे हुं पण त्यां जइ आचापुरीनो स्वामि (राजा) आळं. हवे गुणा वलीनी फिकर मारो राखवी घटे ठे. वली मारा मनमां तेणीनी साथे बचपणानी प्रीति होवाथी ते हवे हवे मने सांजरीज करे ठे. ॥ १८ ॥

कागल दीठे हो जाणे राणीने मढ्यो, चंद धरानो हो पाल ॥ मोहने
जाखी हो चौदमी चोथा उल्लासनी, निपट संयोगी हो ढाल ॥ ५० ॥ १ए ॥

अर्थ ॥ पृथ्वीपति चंद राजाए जेवो कागल दीठो तेवो वांचतांज जाणे ते राणीने आपो आप मढ्यो
होय तेवो तेने जास थयो. एवी रीते चोथा उल्लास मध्ये चौदमी ढाल मोहन विजयजीमहाराजे खरे-
खरी संयोगी स्वरूपनी कही. ॥ १ए ॥

॥ दोहा ॥

प्रमदा पत्र आव्या पढी, चंद थयो चल चित्त ॥ उमाहो आजा
जणी, जन्म जूमि सुपवित्त ॥१॥ पत्रणे लढी प्रेमला, पतिने लही
उदास ॥ कहो स्वामी तुम वदननी, केम नविन आजास ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणावलीनो पत्र आव्या पढी चंद राजातुं चित्त चलायमान थयुं. पोतानी पवित्र जन्मजूमि
आजापुरी तरफ मनतुं आकर्षण थयुं ॥ १ ॥ तरतज प्रेमलाखडीए पोताना पतिने उदास देखीने पुठ्युं
के हे स्वामिनाथ ! आपना मुखनी कांति आजे नविन प्रकारनी केम लागे ठे ? ॥ २ ॥

सहीतो निजपुर सांज्युं, अथवा प्रथम जे नार ॥ सोरठनीनी
गोठडी, नगमी पियु निरधार ॥३॥ चढी गुणावली चित्तजो, तो इहां
तेडो स्वाम ॥ तास वचन लोपीश नही, थइ रहीश तस पाम ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मने तो एम जासे ठे के आपने पोतातुं नगर सांजरी आव्युं अथवा तो प्रथमनी परणेळी
गुणावली याद आवी. हे पियुजी आपने निश्चयथी आ सोरठनी प्रियानी गोष्ठि नज गमी ॥ ३ ॥ जो
आपना अंतःकरणमां गुणावली वसी होय तो तेने हे नाथ ! अहीं तेडावो. तेणीतुं वचन हुं लोपीश नही
परतुंज नहीं पण तेनी तावेदार अझे रहीश. ॥ ४ ॥

सोंप्यो देशज मुज पिता, राज्य तमारे हाथ ॥ मोढे आव्यो
कोलीठ, केम मूको ठो नाथ ॥५॥ चंद कहे चंडानने, प्रजा अरा-
जक तत्र ॥ ते माटे जातुं अवस्य, आव्युं तिहांथी पत्र ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ मारा पिताए पोताना आखा देशतुं राज्य आपना हाथमां सोंप्युं ठे तेथी ते मोढे आवेला को-
लीआने तजवानी केम झळा राखो ठो ॥ ५ ॥ चंद राजाए कहुं के हे चंदमुखी ! त्यां आपणुं राज्य अने
प्रजा, राजाविनाना होवाथी मने तेडाववानो पत्र आव्यो ठे तेथी मारे अवस्य जवुं जोइए. ॥ ६ ॥

सीमाडा ठेख्या घणां, वीरमतीए जेह ॥

तिहां जइने रे रागिणी, वश करवा ठे एह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वली हे प्रेमी प्रिया ! वीरमतीए आपणा राज्यनी साथे संबंध राखता सीमाडाना घणां राजा-
उने ठेख्या ठे तेथी ते सर्वेने पण वश करवी जरूर ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १५ मी ॥

॥ राज गोडी पासजी हो दरिशन ताहारो ॥ ए देशी ॥

राज एम प्रेमखाने समजावी, राज पुरगमननी वात जणावी ॥ राज नृप चंद समो नही कोइ ॥ ए आंकणी ॥ राज जइ सुसराने जणाव्युं, राज निज नगरीथी तेहुं जे आव्युं ॥ १ ॥ राज तिहां प्रजा वाटमी जोवे, राज जइ मलीए हुकम जो होवे ॥ राज नगरी किसी नृप पाखे, राज तृण नर पण क्षेत्रने राखे ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवी रीते प्रेमखा लखीने पोताना नगरे जवानी वात चंद राजाए विस्तार पूर्वक कही. (कवि कहे ठे) अहो चंद राजा समान बीजो कोइ नथी. पठी चंद राजाए पोताना सासरा पासे आवीने कछुं के आजापुरीथी अत्रे, मने तेडाववानो मारी प्रजानो पत्र आव्यो ठे ॥ १ ॥ वली हे राजन् ! मारी प्रजा पण मारी राह जोइ बेठी ठे. जो आपनो हुकम होय तो हुं त्यां जइने तेढने मळुं, वली राजानी विना नगरीतुं संरक्षण केवी रीते रही शके ? एक तणखखा जेवो स्वामि होय तोपण ते पोताना क्षेत्रने जाखवी शके. ॥ २ ॥

राज सुख लख्यो इहां में जगीशे, राज मुखे कहेतां कारमुं दिसे ॥
राज हुं तो तोख तमारो प्रसिद्धो, राज मुजने तमे मोटो कीथो ॥ ३ ॥
राज तिहां गया विण नवि चाखे, राज वली विठडतुं पण साखे ॥
राज मनुज थयो इहां रहीने, राज प्रभु पारु चडातुं हुं कहीने ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली हे राजन् में आपना प्रतापे अहीं संपूर्ण सुख मेखव्युं; जेतुं वर्णन आपनी हजुरमां करतुं ते ठीक लागतुं नथी. परंतु पटखुं तो प्रत्यह रीते आपे मने मोटो करवामां पोतानुं महत्वपणुं बतावी आप्युं ठे ॥ ३ ॥ वली हे राजन् ! त्यां गया शिवाय जेम चाखे तेम नथी तेमज अहींथी जवुं ते पण साट्याविना रेहेतुं नथी. कारण के अहींआ रेहेतांज हुं मनुष्य थयो. ए आपनो मोटो उपगार मारा छपर ठे. ॥ ४ ॥

राज तुम सौजन्य पणाइ, राज नवि विसरे हणोक कदाइ ॥ राज अंतर कोइ मत करजो, राज सेवकने चित्तमां धरजो ॥ ५ ॥ राज कागख लखजो संजारी, राज रखे मुकता चित्तथी विसारी ॥ राज मुज अवरुण मत जो जो, राज तमे मोटा ठो चारी हो जो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वली हे राजन् ! आपनी सज्जनता पटली विशाख ठे के ते एक हणवार पण कदापि विसरी शकाय तेवी नथी. आप मारे माटे खेश मात्र जुदाइ राखशो नही अने आ सेवकने चित्तमां निरंतर संजारी राखशो ॥ ५ ॥ वली हे राजन् ! मने निरंतर याद लावी मारी छपर पत्र लखशो परंतु अनेक काषोने लीधे रखे मने पोताना चित्तथी विसारी देता. वली मारी अनेक जूखो आपनी प्रत्ये थइ ठे तेथी ते मारा अवरुणने ध्यानमां खेशो नही. आप वडीख ठो अने तेवी रीते हवे पठी पण सुरवी पणे रहे जो. ॥ ६ ॥

राजचंद तणी सुणी वाणी, राज सुसरानी नयण जराणी ॥ राज राज्या
दिके परचाव्यो, राज तोये आज्ञापति वश नाव्यो ॥७॥ राज मकरध्वज
तव जाखे, राज गज विफर्यो ते कोणराखे ॥ राज बांध्ये कणबीए खेती,
राज कहो चंदजी थाये केती ॥ (पाठांतरे) नथी तुमथी हरकत होती ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजानां वचनो सांजलीने तेना सासरानी आंखमां आंघु जराइ गयां. तेणे विचार कर्णो के
जमाइराजचंदने आपणुं राज्य देवा प्रमुखनी द्वाखचमां नांख्यो तोपण ते आपणे वश अयानही अर्थात्
अत्रे रह्या नही. ॥ ७ ॥ पढी मकरध्वज राजा बोड्याके विफरेखा (मदमां आवेळा) हाथीने कोण कबजे
राखीशके तेमठे. वलीशुं बांध्ये कणबीए अर्थात् खेसुत उपर शिरजोरी करवाथी सारी खेती अइ शके
तेमठे. अने कदाचू आय तोपण हे चंद्रराय तेमां केडखो द्वाज आय? (बीजो पाठ) हे चंद्रराय तमारो
माटे तो एम ठे के अमे तो तमने हरकत करीए तेवा नथी. ॥ ८ ॥

राज जूषण पेहेर्याजे मांगी, राज रहे किण विधे अविधि अखांधी ॥
राज मन मान्योठे सोदो, राज नथी तमथी हरकत होदो ॥ ९ ॥
राज कुनी बुद्धि उपजावी, राज तमे जाशो हाथ ठोडावी ॥ राज पण
जो हैमाथी जाठ, राज तो जाणीए सबल कहावो ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वली जे आजूषणो मांगीने पेहरवा आणेल्यां होय ते कामनी मुदते विते केवीरीते राखीश
काय? माटे हे चंद्रराय तमारो माटे तो मन मानमान्यो सोदोठे. नथी तमने हरकत करवी के नथी अ-
धिकारथी तमे दखचाठ तेवा. ॥ ९ ॥ वली तमे जे अहीथी जबा संबंधी विपरित बुद्धि छत्पन्न करी-
तेथी अमारो हाथ ठोडावीने तोजशो परंतु ज्यारे अमारा हैया(अंतःकरण)मांथी जाठ त्यारेज अ-
मेतो तमने बलवान मानीए. ॥ १० ॥

राज जे परदेशी कहाया, राज तेहथी खोटी माया ॥ राज रहाठो
तमे इहां अवशो, राज खरूं प्राहुणडे घर न वसे ॥११॥ राज परदेशी
शशकने कोशी, राज एता कोइना हुश्या न होसी ॥ राज जोखवे
करी करी वाने, राज तोही चंद नृपति नविमाने ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ वली परदेशीनी साथे जे प्रीति करवी ते तदन खोटी रीतिठे. वली तमेपण अहीआ कषशो
रहाठो, कांइ खुशीथी रह्या नथी. तेथी अमे तो हवे समन्याके कांइ प्राहुणाथी घर वसे नही. ॥ ११ ॥
वली हे चंद्रराय परदेशी, ससखो अने कोसवाळो ए कोइना थया नथी अने अशे पण नही. एवीरीते
चंद्रराजाने अनेक रीते जोखववनी युक्तिं करी परंतु चंद्रराजा कोइरीते रेहेवानी हा पारुता नथी. ॥१२॥

राज चलचित्त निरखी जमाइ, राज करी दीधी ससरे सजाइ ॥ राज
हरख्यो आज्ञानो स्वामी, राज विमलेशनी शीखजे पामी ॥ १३ ॥
राज आव्यो चंदते आप उतारें, राज निज सामंतने उपचारे ॥
राज मुकी जनके स्वढी, राज तेडावी प्रेमला लढी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एवीरीते घणी मेहनतकर्यां ठां पण पोतानो जमाइ उंचा मनवालो अयो ठे अने गयाविना रहेशे नही एम मकरध्वज राजाने दाग्युं त्यारे तरतज तेणे विदायगीरीनी तैयारी करवा मांडी. ए तैयारी देखीने चंदराजा बहुज खुशी थया अने ससराजी हवे रजा आपशे एवो निश्चय अयो. ॥ १३ ॥ पत्नी चंदराजा पोताने छतारे आव्या अने पोताना सामंतोने सर्ष हकीकत जणावी तैयारी करवा कहुं. अहींआ मकरध्वज राजाए पण शुद्ध अंतःकरणवाली प्रेमला लखीने पण तेडावी ॥ १४ ॥

राज मात तात कहे सुण बेटी, राज अमवहाली तुं गुण पेटी ॥ राज अमे चंदने घणुं वाह्यो, राज पण आज्ञा नगरी उमाह्यो ॥ १५ ॥
राज ताहकूं मनडुं ठे केवुं, राज संगे थातुं के इहां रे हेवुं ॥ राज लखी कहे महाराया, राज जिहां काया तिहां ए ठाया ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ मात पिताए कहुं के हे बेहेन ! तुं तो एक गुणनीज पेटीजे अने अमने बहुज वाहलीजी तेथी तुं अहींज रहेतो सारं एवी धारणाथी चंदरायने अहीं रेहेवा घणी रीते समजाण्या परंतु तेना मनमां आज्ञानगरीए जवानी पुरी छसट अइ ठे. ॥ १५ ॥ हवे तारा मनमां शुं ठे ? तारे तेमनी साथे जवानो विचारणे के अहींआ रेहेवुं ? ते सांजली प्रेमला लखीए कहुंके हे पूज्यपिता ! ज्यां काया होय यांज ठाया होय ए न्याये मारे वर्तवुंठे. ॥ १६ ॥

राज चूकी तेम नहीं चूकूं, राज हवे अलगो पियु केम मूकूं ॥
राज पंदरमी ढाल सुहासे, राज कही मोहने चोथे उल्लासे ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ वली हे पिताजी ! हुं जेम एक वखत चूकी हती तेम हवे चूक करवानीज नथी; हवे मारा नाथने कदि अलगो मुकवानीज नथी. एवी रीते मोहन विजयजी महाराजे चोथा उल्लासमां पंदरमी-ढाल हर्ष सहित कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

पति अनुरागी प्रेमला, जनके खेइ सुसंध ॥ जाएयुं जननीए तदा,
अलिक सुता संबंध ॥ १ ॥ प्रसवे जननी जो कोइ, प्रसवो सुत
निरवाण ॥ पण प्रसवो पुत्री रखे, पीयर विमुखी जाण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे मात पिताए प्रेमलां लखी अने चंदरायनी वच्चे स्नेह संबंध संपूर्ण जोयो अने पुत्री ते-णीना पति छपर संपूर्ण रक्तणे एम माताए जाण्युं पटखे तेणीए विचारुंके पुत्रीनो संबंध खोटोठे अर्थात् पुत्री परणे पटखे सासरेज जाय. ॥१॥ जो कोइ माता जन्म आपो तो पुत्रनेज जन्म आपजो पुत्रीने जन्म न आपता. पुत्री तो पोताना पियरथी विमुखीजणे. पोताना घरतुं सारं चाहे ॥ २ ॥

नवसे डुहिताए शते, तात तणो आवास ॥ पियरनी वेरण होवे,
पहोते प्रीतम पास ॥ ३ ॥ सुतान जाणे दोहिलम, पीयरनी ति
लएक ॥ लुब्ध रहे नित सासरे, अहो प्रगट अविवेक ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सो दीकरीळं होय तेथी कांइ बापुं घर उघाडुं रहे नही एटळुंज नही पण पतिनी साथे प्रीतिमां जोडातां कोइ प्रसंगे एवुं पण बने के पियरनी वैरी अइ जाय. ॥ ३ ॥ बळी पीवरमां दुःखी अवस्था होय तोपण दीकरी ते तरफ लइ जवानी वृत्तिथी लेशमात्र ध्यान आपती नथी. पोताना सासरी आमांज लुब्धरहे ठे. आ केवो प्रत्यह अविवेक ठे? ॥ ४ ॥

मात पिताए मनथकी, सुपरे करी विचार ॥ प्रेमलाने संप्रेरवा,
करी सजाइ सार ॥ ५ ॥ दान सखी वसना जरण, सेज सुवास
आहार ॥ इत्यादिक पुत्रीजणी, सोंप्या करी मनोहार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एवी रीते अनेक प्रकारे विचार वतावी प्रेमला लढीनां माता पिताए तेणीने सासरे बोळाववा सारू सर्व प्रकारनी उत्तम तैयारी करवा मांडी. ॥ ५ ॥ उत्तम वाहनो, सुशील सखीळं-दासीळं-सुंदर वस्त्राजरणो, ढत्रीपलंगादि, आसनो, उत्तम गंधवाळा पदार्थो, मेवा मीठाइ विगेरे अनेक प्रकारना ज्ञातां इत्यादि मनोहर पदार्थो पोतानी पुत्रीने आणामां आप्या. ॥ ६ ॥

चंदराय पण एहवे, चंचल चढी तुखार ॥

मलवा मकरध्वज जणी, आव्यो तिहां दरवार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एवा अवसरमां चंदरायपण महातेजस्वी घोडा उपर बेसीने मकरध्वज राजाना दरवारमां तेने मलवा सारू आव्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १६ मी ॥

॥ कानुडोतो विण वजाडे ए देशी ॥

सासु ससरे चंद नृपतिने, लढी सोंपी लाजा ॥ महाराज तमे कुशळे
हेमे, पोंहचो नगरी आजा ॥ १ ॥ ए अमपुत्री प्रेमला लढी, सोंपी त
मने स्वामी ॥ एहनी लाज तमारे हाथे, कहीए ठे शिरनामी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंदरायना सासु ससराए जेनाथी अत्यंत लाज थयो ठे एवी प्रेमला लढी चंदरायने सोंपीने आशीर्वाद आप्यो के तमे कुशल हेमे आजा पुरीए पहोंचजो. ॥ १ ॥ हे राजन्! प्रेमला लढी हवे आपने स्वाधीन करीठे तेथी असे हवे विनंति करीए ढीएके एनी लाज तमारा हाथमां ठे. ॥ २ ॥

ए ठे लानकवाइ अलहती, नरही अलखगी कथारे ॥ जो एहमां कोइ चूक
पडे तो, मन नविआणजो ल्यारे ॥३॥ मूकतां एहने एम परदेशे, अम म
नकुं नवि चाळे ॥ पण पियु संगे जातां आडी, जीजलडी कोण घाले ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ए लाडकवाइठे एटळुंज नही पण पोतानी मरजी प्रमाणे वर्त्तनारी ठे. अमाराथी कदापि अलिंगी रही नथी. जो कोइ प्रसंगे तेनामां चूळ आवीजायतो आपतो दरगुजरज करजो. ॥ ३ ॥ तेने आ प्रमाणे परदेशे मोकळतां अमारुं मन कबुल करतुं नथी. परंतु ज्यारे तेणीने पोताना स्वामिनी साथे जुडुंठे ल्यारे तेमां कोण आडीजीज चलावे? ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एवीरीते घणी मेहनतकर्या ठतां पण पोतानो जमाइ उंचा मनवालो थयो ठे अने गयाविना रद्देशे नही एम मकरध्वज राजाने लाग्युं त्यारे तरतज तेणे विदायगीरीनी तैयारी करवा मांडी. ए तैयारी देखीने चंदराजा बहुज खुशी थया अने ससराजी हवे रजा आपशे एवो निश्चय थयो. ॥ १३ ॥ पढी चंदराजा पोताने छतारे आग्या अने पोताना सामंतोने सर्व हकीकत जणावी तैयारी करवा कहुं. अर्हीआ मकरध्वज राजाप पण शुद्ध अंतःकरणवाली प्रेमदा लक्ष्मीने पण तेढावी ॥ १४ ॥

राज मात तात कहे सुण बेटी, राज अमवहाली तुं गुण पेटी ॥ राज
अमे चंदने घणुं वाह्यो, राज पण आजा नगरी उमाह्यो ॥ १५ ॥
राज ताहूंक मनहुं ठे केहुं, राज संगे थातुं के इहां रे हेवुं ॥ राज
लक्ष्मी कहे महाराया, राज जिहां काया तिहां ए ग्या ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ मात पिताए कहुं के हे बेहेन ! तुं तो एक गुणनीज पेटीओ अने अमने बहुज वाहलीनी तेथी तुं अर्हीज रद्देशे सारं एवी धारणाथी चंदरायने अर्ही रेहेवा घणी रीते समजाग्या परंतु तेना मनमां आज्ञानगरीए जवानी पुरी छलत अइ ठे. ॥ १५ ॥ हवे तारा मनमां शुं ठे ? तारे तेमनी साथे जवानो विचारठे के अर्हीआ रेहेवुं ? ते सांजली प्रेमदा लक्ष्मीए कहुंके हे पूज्यपिता ! ज्यां काया होय थांज ग्या होय ए न्याये मारे वर्तवुंठे. ॥ १६ ॥

राज चूकी तेम नही चूकूं, राज हवे अलगो पियु केम मूहुं ॥
राज पंदरमी ढाल सुहासे, राज कही मोहन चोथे उद्घासे ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ बळी हे पिताजी ! हुं जेम एक वखत चूळी हती तेम हवे चूळ करवानीज नथी; हवे मारा नाथने कदि अलगो मुकवानीज नथी. एवी रीते मोहन विजयजी महाराजे चोथा उद्घासमां पंदरमी-ढाल दर्ष सहित कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

पति अनुरागी प्रेमदा, जनके लेश सुसंध ॥ जाण्युं जननीए तदा,
अलिक सुता संबंध ॥ १ ॥ प्रसवे जननी जो कोइ, प्रसवो सुत
निरवाण ॥ पण प्रसवो पुत्री रखे, पीयर विमुखी जाण ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे मात पिताए प्रेमदां लक्ष्मी अने चंदरायनी वच्चे स्नेह संबंध संपूर्ण जोयो अने पुत्री तेणीना पति छपर संपूर्ण रक्छे एम माताए जाण्युं पटले तेणीए विचार्युंके पुत्रीनो संबंध खोदोठे अर्थात् पुत्री परणे पटले सासरेज जाय. ॥ १ ॥ जो कोइ माता जन्म आपो तो पुत्रनेज जन्म आपजो पुत्रीने जन्म न आपता. पुत्री तो पोताना पियरथी विमुखीजठे. पोताना घरनुं सारं चाहे ॥ २ ॥

नवसे झुहिताए शते, तात तपो आवास ॥ पियरनी वेरण होवे,
पहोते प्रीतम पास ॥ ३ ॥ सुतान जाणे दोहिलम, पीयरनी ति
लएक ॥ लुब्ध रहे नित सासरे, अहो प्रगट अविवेक ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सो दीकरीचं होय तेथी कांइ बापजुं घर उघाकुं रवे नही पटखुंज नहीं पण पतिनी साथे प्रीतिमां जोडातां कोइ प्रसंगे एहुं पण बने के पियरनी वैरी अइ जाय. ॥ ३ ॥ वली पीबरमां दुःखी अवस्था होय तोपण दीकरी ते तरफ लइ जवानी वृत्तिथी लेशमात्र ध्यान आपती नथी. पोताना सासरी आम्रांज लुब्धरहे ठे. आ केशो प्रत्यह् अविवेक ठे? ॥ ४ ॥

मात पिताए मनथकी, सुपरे करी विचार ॥ प्रेमळाने संप्रेमवा,
करी सजाइ सार ॥ ५ ॥ दान सखी वसना जरण, सेज सुवास
आहार ॥ इत्यादिक पुत्रीजणी, सोंप्या करी मनोहार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एवी रीते अनेक प्रकारे विचार बतावी प्रेमळा लढीनां माता पिताए तेणीने सासरे बोळाववा सारू सर्व प्रकारनी उत्तम तैयारी करवा मांडी. ॥ ५ ॥ उत्तम वाहनो, सुशील सखीचं-दासीचं-सुंदर व-
खाजरणो, ढव्रीपलंगादि, आसनो, उत्तम गंधवाला पदार्थो, मेवा मीठाइ विगेरे अनेक प्रकारना जातां इत्यादि मनोहर पदार्थो पोतानी पुत्रीने आणामां आप्या. ॥ ६ ॥

चंद्रराय पण एहवे, चंचल चढी तुखार ॥

मलवा मकरध्वज जणी, आव्यो तिहां दरबार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एवा अवसरमां चंद्ररायपण महातेजस्वी घोडा उपर बेसीने मकरध्वज राजाना दरबारमां तेने मलवा सारू आव्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३६ मी ॥

॥ कानुडोतो विण वजाडे ए देशी ॥

सासु ससरे चंद नृपतिने, लढी सोंपी लाजा ॥ महाराज तमे कुशल
केमे, पोंहचो नगरी आजा ॥ १ ॥ ए अमपुत्री प्रेमळा लढी, सोंपी त
मने स्वामी ॥ एहनी लाज तमारे हाथे, कहीए ठे शिरनामी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंद्ररायना सासु ससराए जेनाथी अत्यंत लाज अथो ठे एवी प्रेमळा लढी चंद्ररायने सोंपीने आशीर्वाद आप्यो के तमे कुशल केमे आजा पुरीए प्होंचजो. ॥ १ ॥ हे राजन्! प्रेमळा लढी हवे आपने स्वाधीन करीडे तेथी अमे हवे विनंति करीए ढीपके एनी लाज तमारा हाथमां ठे. ॥ २ ॥

ए ठे लामकवाइ अलहती, नरही अलगी क्यारे ॥ जो एहमां कोइ चूक
पडे तो, मन नविआणजो त्यारे ॥३॥ मूकतां एहने एम परदेशे, अम म
नहुं नवि चाळे ॥ पण पियु संगे जातां आडी, जीजलडी कोण घाळे ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ए लाडकवाइने पटखुंज नही पण पोतानी मरजी प्रमाणे वर्चनारी ठे. अमाराथी कदापि अलगी रही नथी. जो कोइ प्रसंगे तेनामां चूख आवीजायतो आपतो दरगुजरज करजो. ॥ ३ ॥ तेने आ प्रमाणे परदेशे मोकळतां अमारू मन कबुल करतुं नथी. परंतु ज्यारे तेणीने पोताना स्वामिनी साथे जुवुंठे त्यारे तेमां कोण आडीजीज चलावे? ॥ ४ ॥

वेहेला मल्लजो वरु जेम फल्लजो, रखे जो कहीए विसारो ॥ ए सोरठनुं
राज्य तुमारुं, ठे निश्चय अवधारो ॥ ५ ॥ माये पुत्री हृदय आखिंणी थे
शीखलडी वारु ॥ पीयरनी तो लज्जा बेटी, सासरडे तुज सारु ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवे अमारी विनंति पठे के तमे वेहेला वेहेला मल्लवा पधारजो. वटवृहनी जेम तमारी वि-
शासता थजो. अमने रखे विसारता; अने आ सोरठ देशनुं राज्य तमारुंज ठे एम. निश्चयथी अवधा-
रजो. ॥ ५ ॥ माताए प्रेमला लखीने पोताना हृदयनी साथे आखिंणन आपी सारी शिखामण आपतां
कहुं के जे दीकरी पोताने सासरे सारु केहेवरावे ते पीयरनी लाज वधारसारी समजवी. ॥ ६ ॥

जालवजे मन शोक सहुंतुं, नथी सुसरोने सासु ॥ चाखजे मन प्रीतमनां
पुंटे, रोष न धरजे फांसू ॥ ७ ॥ जाणुंहुं अमे तुं ठे माही, कोइ विधि
नविचूके ॥ सुगुरु सुदेव सुधर्म हैयाथी, जोलपणे मत मूके ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ नथी तारे सासरो के सासु तेथी तेठना मन कांइ साचववानां नथी. परंतु तारी जे जे शोको
होय तेठनां मन जालवजे. तारा स्वामिनाथ जे जे आज्ञा करे ते अंतःकरणथी पाछजे अने विनाकारणे
कोइना उपर गुस्तो करीश नही. ॥ ७ ॥ बली अमे जाणीपडी एके तुं खरेखरी डहापणवालीने
तेथी अवसरे करवा योग्य एवुं कांइपण काम चूकतेवी नथी. परंतु आ एक अमारी खास जखामण
ठे के कोइपण बखतें सुदेव, सुगुरु अने सुधर्मनी बाबतमां कोइपण फसावनार आवे तो ते बखते जोखी
अइ चूल्ह करीश नही. ॥ ८ ॥

दान पुण्यनुं शुं तुज कहीए, एहतो तुज ठे क्रीडा ॥ कोइ प्राणी मात्र
जणीतुं, रखे उपजावती पीना ॥ ए ॥ जेम रुहुं जाणें तेम करजे, रहेजे
तुं अवरुंधी ॥ दीधी शोठ तणी शिखामण, ते तो जांपा सुधी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ बली दान देवारूप पुण्यनां काम माटे तने शिखामण आपवानी नथी. एतो तारी निरंतरनी
लीला ठे; व्यसनठे. ते साथे कोइ प्राणीमात्रने रखे तुं दुःख आपती. ॥ ए ॥ दुंकांमां एटलुंज कहीए डीएके
जेम सारुं लागे तेम करजे अने कोइनी साथे विरोधमां पडीश नही. कारणके अमे गमे तेटली शिखामण
आपीए तोपण शिखामण प्रमाणे नहीं चाखनारने तो “शोठनी-शिखामण जांपासुधी” ए कहेवत प्रमाणे
थाय ठे. परंतु तुं तो जेम बनेनी शोचावधे तेम करजे. ॥ १० ॥

एम कही माये प्रेमला लखी, आंसूडे न्हवरावी, पुत्रीए पण विठरवा
गति, सकल पुरीए जणावी ॥ ११ ॥ सहीठ सुरंगी लघुवय संगी, प्रे
मला कंठे लागी ॥ तारस्वर निसुणीने तेहना, सुरनी निजा जागी ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ए प्रमाणे शिखामण आपतां प्रेमला लखीने तेणीनी माताए अश्रुपात करतां न्हवरावी दीधी-
पुत्रीए पण पोताने वियोगथी अतुं दुःख आखा नगरमां लोकाना जाणवामां आवे तेम फेलावी दीधुं.
॥ ११ ॥ वाट्यावस्थाथी प्रेमना रंगे रंगाइ गयेली उत्तम सखीठ प्रेमला लखीने जेटीपडीने लंका स्वरथी
पत्नी रीते रुदन करवा लागीके ते स्वर सांचलीने देवताळनी निजापण जती रही (देवोंने निजा होती
नथी परंतु वियोग समयना रुदननी प्रचुरता जणाववामाटे अतिशयोक्ति मूकेलीने). ॥ १२ ॥

प्रेमलाने वीठरुवा वेला, खेचर रह्या रथ खेंची ॥ तेह समय वर्णवता
सुरगुरु, केरी पण मत वेंची ॥१३॥ हळी मळी सहु कोशना मननी, साथे
सुखडी लीधी ॥ सहु नयणधी उदर जरीने, प्रीति सुधारस पीधी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ प्रेमला लळीनो वियोग अती वखते जे करुणारस उठवतो हतो ते जोतां विद्याधरोनां विमानो
पण स्थंजाइ रह्यां. विशेषतो शु कहीए पण ते समयनुं वर्णन करवाने बृहस्पति वेसे तो तेनी बुद्धिपण धुं-
चवणमां पडे तेम हंतुं. ॥ १३ ॥ सर्वनी साथे हळीमळीने तेजना अंतःकरणनी प्रेमरूप सुखडीनो सर्व
कोइए अरस परस स्वादलीधो एटळुंज नहीं परंतु अरसं परसनी प्रेममय दृष्टिमेलाप रूप अमृत
रसनुं पान सर्वेए तृप्तयतां सुधीकर्तुं. ॥ १४ ॥

चंद लळाटे तिलक कंकुनु, करी तंडुल प्रतिजावी ॥ मानुंए निषधाचल
उपर, चंद्रकला मळी आवी ॥१५॥ पूरव पुण्यना पिंन सरिखुं, नाली
केर फल दीधुं ॥ चंदे प्रेमलाए परिघाणुं, आज्ञा साहामुं कीधुं ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पत्नी चंद्रराजाना लळाटां कंकुनुं तिलक करी उपर चोखा चोख्या ते जाणे निषधाचल पर्वत उपर
चंद्रकलाए देखाव आपवा रूप जास थयो. ॥ १५ ॥ पत्नी हाथमां श्रीफल आप्युं ते जाणे पूर्वना पुण्यनुं
पिंन आप्युं होय तेवो देखावथयो. तेथतांज चंद्रराय अने प्रेमलालळीये आज्ञापुरी तरफ प्रयाण कर्तुं १६

वागी जेरी तवल नफेरी, थयो मकरध्वज संगे ॥ आव्यो विमलपुरीने
चउटे, चंद घणे मन रंगे ॥ १७ ॥ करे प्रशंसा पुरजन सघला, गीत
युवतीये गाव्यो ॥ प्राहुणडो कोइ चंद सरिखो, नविजाण्यो कोइ आव्यो ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ ते वखते प्रयाण समयना डंका-ढोल-निशान-जेरी नफेरी आदि वाजिंत्रो वागवा माळ्यां.
मकरध्वज राजापण साथे बोलाववा गथा. एम चाखता चाखतां विमला पुरीना चौहटांमां चंद्रराजा हर्षजर
आव्या. ॥ १७ ॥ ते समये नगरना सर्वे लोको तेनी प्रशंसा करवा लाग्या. सुंदरीठ गीत गावा लाग्या.
लोको बोळवा लाग्याके चंद्रराजा समान कोइ मेमान अत्यार सुधी विमलापुरीमां आव्या नथी. ॥ १८ ॥

आज्ञा जूपति प्रेमला लळी, जोडी ए चिरंजीवो ॥ वेहेलां एह पधारजो पुरमां,
करशुं मंगल दीवो ॥ १९ ॥ चंद नृपति एम अधिक महोत्सव, श्रीसिद्धाचल
आव्या ॥ स्वसुरादिक जन ब्रजथी पेहेला, श्रीजिनपति गुण जाव्या ॥ २० ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजा अने प्रेमला लळीनी जोडी चिरंकाल रहेजो एम लोकोए आशीस्वाद आव्यो.
वळी विनंति करीए तीए आं नगरमां आप वेहेला वेहेला पधारजो. तमो पधारतां अमो मंगलदीवो क-
रशुं. ॥ १९ ॥ ए प्रमाणे महा महोत्सव प्रवर्तते चंद्रराजा श्री सिद्धाचल गिरिराज समीपे आव्या अने
ससरा प्रमुख सर्वे परिवारथी जुदा पडतां पेहेलां तेमणे श्री जिनराजना गुणोनुं स्तवन कर्तुं. ॥ २० ॥

कहे मोहन इहां चोथे उल्लासे, सुललित सोलमी ढाळे ॥

मानव जव सुकीयारथ कीधो, श्री श्री चंद ज्ञुपाझे ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ मोहन विजयजी महाराजे आ चोथा उल्लासमां सुललित सोलमी ढाळ कही जेमां कहुंके श्री
चंद्रराजाए पोतानो मनुष्य जव सुकृतार्थ कर्तौ. ॥ २१ ॥

॥ दोहा ॥

जेटी विमलाचल विमल, तलहटीए नृपचंद ॥ आवीने कीधां
विदा, स्वसुरादिक सानंद ॥ १ ॥ मकरध्वज विमलापुरी, पोहतो
मांगी शीख ॥ चाख्यो चंद नरिंदवर, आजाप्रति सहरीष ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पवित्र सिद्धगिरिराजने जेटीने तलेटीए आवतां चंदराजाए मकरध्वज राजा प्रमुख सर्वने
आनंद सहित विदाय कर्यां ॥ १ ॥ मकरध्वज राजा रजा लक्ष्णे विमलापुरीए आव्या. पत्नी चंदराजाए
हर्ष सहित आजापुरी तरफ प्रयाण कर्युं ॥ २ ॥

पञ्चमे चंद यश शिवकुंवर, नित करे नाटारंज ॥ प्रतिदिन पं
थते अतिक्रमे, वाजत मंगल जंज ॥ (पाठांतर) देखत श्रवनी
श्रचंज ॥ ३ ॥ जोतां देश विदेश बहु, मेळी सैन्य अनंत ॥ प्र
तिपुर नृपति श्रंगजा, पग पगचंद परणंत ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ रस्तामां शिवकुंवर नट चंदराजाना यशोगान करेठे. निरंतर नाटारंज करेठे. दररोज मार्गने
मंगल जंजावाजते उलंघेठे अने जगृतना आश्चर्यकारी पदार्थों अवलोकन करता चाह्या जाय ठे ॥ ३ ॥
अनेकदेशविदेश जोता जोता अने श्रंगणित सैन्य एकठुं करता चाह्या जायठे अने दरेक शेहेरना रा-
जानी पुत्रीने चंदराजा डगळे रुगळे परणता ॥ ४ ॥

आव्यो पोतनपुर वरे, चंद कटक सरतीर ॥ लीलाधर पण तेह
जदिन, आव्यो गृहे गुहीर ॥ ५ ॥ पति अनुमति लीलावती,
चंदनोतर्यो धीर ॥ संतोष्यो जोजन विधे, जगिनीये वीर ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पोतनपुर नगरे आव्या; चंदराजाजुं सैन्य सरोवरना किनारा उपर उतर्युं. लीलाधर पण तेज
दिवसे परदेश गयेलो पोताने घेर आव्यो. ॥ ५ ॥ पतिनी आझालक्ष्णे वर्तनारी लीलावतीए महा वैर्यवंत
चंदराजाने पोतानेघेर आर्मत्रण कर्युं; अने ते धर्मनी वेहेने पोताना शुरवीर धर्मबंधुने अनेक प्रकारना
जोजनादिकधी संतोष पामवा रूप कार्य कर्युं ॥ ६ ॥

नृप सासरवासोकरी, आव्यो सैन्य मोजार ॥

अर्थ निशाये जे थयो, ते सुणो अधिकार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ चंदराजाएपण पोतानी धर्म जगिनीने (लीलावतीने) करीयावर रूप मुख्यवान वस्तुं
आपी, पत्नी पोताना सैन्यमां आव्यो. वाद अर्धरात्रिये जे वृत्तांत बन्युं ते सर्व अधिकार हे श्रोताजनो !
तमे सांजलो ॥ ७ ॥

॥ ढाल २७ मी ॥

॥ पुण्य प्रशंसीये ॥ ए देशी ॥

सुरपति सुर समुदायमारि, एहवे पणयु वचन ॥ जंबु जरतमांहे वसेरे,
चंद महीधर धन्य रे ॥ शील सेवो सदा ॥ १ ॥ नरने जास प्रसादेरे,

दुःखन होवे कदा ॥ ए आंकणी ॥ नर सुर जगत् अनेकठे रे, चंद

समो नहीं कोय ॥ निज दारा संतोषीउरे, एसरीखो कोणहोयरे ॥ शील०॥३॥

अर्थ ॥ देवलोकमां इंद्रमहाराजाए देव सजामां एवं कहुंके जंबुद्वीपना जरत क्षेत्रमां आकालमां चंद्रराजा वसे ठे तेने धन्य ठे. (कवि कहेठेके हे जव्यजीवो तमे निरंतर शियल व्रततुं सेवन करो तेना पसायथी तमने कदापि दुःख प्राप्त अशे नही. ॥ १ ॥ जगत्मां देवो अने मनुष्यो पारवगरनाठे परंतु चंद्रराजा समान, मात्र पोतानी स्त्रीमांज संतोषी एवो ब्रह्मचर्य पाखनार कोइ नथी. ॥ २ ॥

माये विहंग कथों हतो रे, पण निज शिल प्रजाव ॥ सिद्धाचल फरसे थयो रे,

पाठो वली नरराव रे ॥ शील० ॥ ३ ॥ शियल चूकावे जे एहनो रे, ते नहीं

कोइ संसार ॥ मेरु चलेतो एचलेरे, जाणो सहु निरधार रे ॥ शील० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पोतानी उरमान माताए पत्नी बनान्यो हतो परंतु पोताना शियलना प्रजावथी सिद्ध गिरिराजनी फरस अतांज पाठो मनुष्य रूप थयो ठे. ॥ ३ ॥ आ संसारमां तेना शियलव्रतमां जंग करावे तेवो कोइ देखातो नथी. तमे सर्वे खानीशी मानजो के जो मेरु पर्वत चलेतोज ते चलायमान थाय. ॥ ४ ॥

एक सुर अण सहतो थको रे, चंदतणी सुप्रशंस ॥ आठ्यो शियल चुकाववारे,

निशि पोतानपुर अंश रे ॥ शील० ॥ ५ ॥ रजनी मध्यने अवसरे रे, कीधो खे.

चरी वेश ॥ निरखी त्रिभुवन मन चले रे, मायारूप विशेष रे ॥ शील० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते सजामध्येनो एक देव इंद्रनांवचनो रूप चंद्रराजानी प्रशंसाने नहीं सहन करवाथी अर्थात् ते वचनो उपर तेने श्रद्धानहीं वेसवाथी, चंद्रराजाने शियलथी ब्रह्म करवा सारु ते ते रात्रिए पोतन पुर नगरे आठ्यो. ॥ ५ ॥ मध्यरात्रिने समये तेषे एक विद्याधरीनो वेश धारणकर्यो; अने महा मोहजनक एवी तो शरीरनी सौंदर्यता रची के ते देखतांज ब्रह्मभुवनना पामरजीवोनां मन चली जाय. ॥ ६ ॥

रुदन करे उंचे स्वरे, रही एकांत प्रदेश ॥ निसुणी चंद नरेसरु रे, अचरिज

खहो सुविशेष रे ॥ शील० ॥ ७ ॥ कुण दुःखणी रणमां रने रे, एकली माजम

रात ॥ खड्ग लइने एकलो रे, चाट्यो चंद विख्यात रे ॥ शील० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ ते शयलना एकांत जागमां वेसीने तणीए उंचे स्वरे एवुंतो रुदन करवा माड्युं के चंद्रराजाने ते सांजलतांज अत्यंत आश्चर्य उत्पन्न अयुं. ॥ ७ ॥ आवी घोर अंधारी मध्यरात्रिए आ जंगलमां रनेठे एवी कोण दुखीयारी हशे. मारे तेनो तपास करवो जोइए एवो निश्चयकरी हाथमां खड्ग लइ चंद्रराजा चाट्यो.

शब्दे शब्दे निकुंजमां रे, आठ्यो नारी समीप ॥ दिठो मदन दिपालिका रे,

जगमग चूषण दीप रे ॥ शील० ॥ ९ ॥ कहे नरवर वनिता करे रे, केम ए

वको आकंद ॥ कहे मुजने शंकीश मरि, टाळीश हुं दुःख फंद रे ॥ शील०॥१०॥

अर्थ ॥ क्यांथी शङ्ख आवेठे एम आवता शङ्खनी दिशाने साधतो वननी घटामां ते स्त्रीनी पासे आठ्यो. तेनी समीपे आवतां ते स्त्री साहात् कामदेवनी महाज्योति रूप दिवाली सहश अने सुंदर अलंकारोथी विचूषित अयेली दीठी. ॥ ९ ॥ चंद्रराजाए कहुंके हे स्त्री आवीरीते अत्यंत जोरथी रुदन करवानुं शुं कारणठे ? मारीपासे कांडपण शंका नहीं राखतां कहीदे. हुं तारं दुःख टाळीश ॥ १० ॥

एम निसुणी सुर उपदिशे रे, सुणो आज्ञापति वात ॥ हुं हुं खेचरं पुत्रिकारे,
अकथते मुज अवदात रे ॥शील०॥११॥ खेद धरे खटपट करेरे, मुजथी अति
जरतार ॥ कपटकरी परहरी गयो रे, आज ए वनह मोजार रे ॥शील०॥१२॥

अर्थ ॥ ते सांजलीने देवताए कहुं के हे आज्ञानगरीना राजा मारी हकीकत ध्यान दइने सांजलो. हुं
विद्याधरनी पुत्रीहुं. मारुं वृत्तांत केहेवा योग्यनथी. तोपण ॥ ११ ॥ हकीकत एवीठे के मारो पति मारी
उपर बहुज गुस्ते थयो ठे; अने तेथी मारी साथे बहुज कपटथी वरतेठे. ते आ वनमां मने तजी
दइने चाह्यो गयोठे. ॥ १२ ॥

कोइ न करे तेम करी गयो, प्रीतम कपट जंमार ॥ हुं अबला हवे माहरो रे,
जाशे केम अवतार रे, ॥ शील० ॥ १३ ॥ मुजकरुणावस्त्र सांजलीरे,
आव्यातमे महाराज ॥ जो तमे मजने संग्रहो रे, तोजगवाधशे लाजरे ॥ शील० ॥

अर्थ ॥ जगतमां कोइ नकरे तेहुं ए करीने चाह्यो गयो. ते कपटनो जंमारठे. हुं अबला होवाथी हवे
मारो अवतार केवीरीते जाशे. ॥ १३ ॥ मारो दयाजनक स्वर सांजलीने तमे अहीं पधार्यागे. तेथी जो
हवे आप मने अंगीकार करशो तो जगतमां आपनी कीर्ति बहुज वधशे ॥ १४ ॥

साची निवहो जो हान्रियता रे, तो मत केहे जो नाकार ॥ राखो मुजपत्ति करीरे,
नकरो विचार लगार रे ॥शील०॥१५॥ पातिक प्रार्थना जंगनु रे, जाणो प्राणां
धार ॥ शरण आव्याने उबेखशो रे, बांधोठो जो तरवार रे ॥ शील० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जो आप हान्रियपणां अजिमान राखता हो तो मने नाकारो करता नही. मने पोतानी अ-
र्धांगनाकरीने राखो अने ते वावतमां जरापण बीजो विचार करो नही. ॥ १५ ॥ हे प्राणाधार! कोइनी
प्रार्थना जंग कर्यां पाप अतिशय ठे ते आपजाणोठो माटे जो तरवार बांधता होतो शरणे आवे-
लीने तजशो नही. ॥ १६ ॥

जननी कोइ सुराजणे रे, तुमजेवा महीपाल ॥

सतरमी चोथा उद्घासनी रे, पत्रणी मोहने ढाल रे ॥शील० ॥१७॥

अर्थ ॥ तमारा जेवा सुरवीरने हे राजन कोइकज माता जन्म आपेठे. एवीरीते चोथा उद्घासमां भो-
हन विजयजीए सतरमी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

वनिता वचन सुणीकरी, कहे चंद मतिवंत ॥ एतुं म कहे तुं मा
नुनी, अशुक्त वचन अनंत ॥ १ ॥ स्त्री जे परनर जोगवे, तेमें
केम संग्रहाय ॥ मीतुं पण एतुं थयुं, उत्तम जने नजमाय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ते स्त्रीनां एवां वचनो सांजलीने बुद्धिशाली चंद्रराजाए कहुं के हे स्त्री आवा अत्यंत अश-
कीत वचनो तुं बोल नही. ॥ १ ॥ जे स्त्रीने बीजो पुरुष जोगवेठे ते स्त्रीने हुं केवीरीते अंगीकार करी-
शकुं? जोजन गमे तेहुं मीतुं होय. पण जो ते एतुं थयुं तो उत्तम मनुष्य ते खाय नही. ॥ २ ॥

बोड्युं अवरजुं आदरे, के बलिजुक् शियाल ॥ मृगपति ते करि
वर जखे, आप जरीने फाल ॥ ३ ॥ घेखी सुंदर वदनथी, तुह
वचन म प्रकाश ॥ कहेतो तुज पति मेलतुं, कोइ करी आयास ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ बीजानुं बोटेवुं तेतो कागडो-कुतरोके शियाल खाय. परंतु केशरीसिंह तो शिकार करीने उत्तम हस्तिंतुं जहण करे. ॥ ३ ॥ हे गांडी! आवा सुंदर मुखथी एवा तुह वचन बोल नहीं. तुं जो हजी कहेतो कोइपण प्रकारे मेहेनत करी तारा स्वामिने मेलवी आपुं. ॥ ४ ॥

जे जगमां अकुळीन नर, ते परखी रत होय ॥ पण उत्तम कुल
उपजी, निंदित नकरे कोय ॥५॥ सुणी वचन एम खेचरी, रोष
करी कहे एम ॥ जोतुं मुज नहीं आदरे, तोतुं हान्रिय केम ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जगत्मां जे कुळीन पुरुषो केहेवाय ते तेळ परखी लंपट होताज नथी. परंतु जेळ उत्तम कुलमां उत्पन्न थयेला होयते तेळ कोइपण प्रकारतुं निंदा करवा योग्य काम करताज नथी. ॥ ५ ॥ चंदराजानां एवां वचनो सांजली खेचरीए गुस्ते अइने कहुं के हे राजा जो तुं मने अंगीकार नहीं करीश तो तुं हान्रिय केम केहेवाइश. ॥ ६ ॥

स्त्री हत्यापातिक तने, देश अहो राजन् ॥

नही तो कहुं हु माहरं, वचन अनोपम मान ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हे राजन् हवे ठेवटे तने कहुं हुं के तुं जो मने नहीं अंगीकार करतो हुं आत्मघात करीश अने तेथी तने स्त्री हत्यातुं पाप लागशे तेथी मने अंगीकार करवारूप मारुं अनोपम वचन तुं कबुलकर. ७

॥ ढाल १० मी ॥

॥ कंत तमाकु परिहरो ॥ ए देशी ॥

विद्याधरीने नृप कहे, रे सुजगे सुणवात ॥ मोरा लाल ॥ स्त्री वध
पातिकथी घणो, शील जंग उतपात ॥ मो० ॥ १ ॥ लूखो ललना
विषयनो ॥ ए आंकणी ॥ चंद चंद अनुकार ॥ मो० ॥ जास प्रशंसे
सुरवरा, धन एहनो अवतार ॥ मो० ॥ सु० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ विद्याधरीने चंद राजाए कहुं के हे सुजगे ! मारी वात सांजल. स्त्री वधना पापथी शियलना जंगतुं पाप अतिशय मोटुं ठे. स्त्रीनो विषय लुखोनिर्माद्य ठे. कवि कहे ठेके चंद राजा चंद्रसमान निर्मल ठे. जेनी इक पण प्रशंसा करे ठे तेना अवतारने धन्य ठे. ॥ १ ॥ २ ॥

वैदेही रघुपति तणी, अपहरीने दश कंध ॥ मो० ॥ हेमपुरी करथी गमी, जाणे
सहु संबंध ॥ मो० ॥ लू० ॥ ३ ॥ पांचाली पद्मोत्तरे, अपहरी यश श्यो लीध ॥
मो० ॥ साहामी अमर कंकापुरी, जटिल बिलेपन कीध ॥ मो० ॥ लू० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ रामचंद्रजीनी पत्नी सीतानुं रावणे हरण करवाथी सुवर्ण लंका गुमाववानो समय आच्यो ॥

वृत्तांत सर्व कोइ जाणे ठे ॥ ३ ॥ झीपदीतुं पद्मोत्तर राजाप हरण करीने शुं यश संपादन कयो ? लखटी
अमरकंका नगरी गुमावतां कृष्णे स्त्रीनो वेश धारण करावी गोडयो. ॥ ४ ॥

अहृष्ट्या माटे इंद्रने,शाप्यो गौतमे जाण ॥ मो० ॥ हरि दशशत जगनो थयो,
कहे एम प्रगट पुराण ॥ मो० ॥ लू० ॥ ५ ॥ जस्मतो जस्मांगद थयो, तुहिन
कन्याने हेत ॥ मो० ॥ एतो जाणे ठे सहु, शैविमत संकेत ॥ मो० ॥ लू० ॥६॥

अर्थ ॥ वली पुराणमां पण प्रगट कथा ठे के अहृष्ट्या साथे इंद्रे व्यजिचार करवाथी गौतम ऋषि
तेने शाप दीघो हतो जेथी इंद्र हजार थोनिवालो थयो ॥ ५ ॥ वली हिमाचलनी पुत्री छपर जस्मांगद
कामांघ थयेलो होवाथी ते जस्म अइ गयो एवी शिवपुराणनी वात सहु कोइ जाणे ठे. ॥ ६ ॥

एम परदारा आदयें, केणे कीधी लील ॥ मो० ॥ सुखीया ते नर जाणजे, जे
कोइ पाखशे शील ॥ मो० ॥ लू० ॥ ७ ॥ जवसागर फरवा तणी, परस्त्री बेनी
समान ॥ मो० ॥ परणीता परिहारते, ठे शिव लब्धि निदान ॥ मो० ॥ लू० ॥७॥

अर्थ ॥ एवी रीते परस्त्रीने अंगीकार करवाथी संसारमां कोण सुखी थयुं ठे? सुखीयातो तेज पुरुषो ठे
के जेठं निरंतर शिखलव्रत पाखे ठे ॥ ७ ॥ जवसमुद्रमां डुवी रेहेवा माटे परस्त्री ते खंगर समान ठे, अने
परणेलीनी साथे पण ब्रह्मचर्यतुं पाखडुं ठे ते मोह प्राप्त करवालुं कारण ठे. ॥ ७ ॥

परनारी जारी शिला, बुडाच्या नर कोरु ॥ मो० ॥ जव कूपकनो तेहथी, पाम्या
नही कांइ ठोरु ॥ मो० ॥ लू० ॥ ८ ॥ पररमणीना प्रसंगथी, लहे दुःख ललित
कुमार ॥ मो० ॥ तेहवो मूरख हुं नही, जे रजहुं संसार ॥ मो० ॥ लू० ॥१०॥

अर्थ ॥ परनारी रूप महाजारी शिलाए आ संसार समुद्रमां क्रोनोरने बुडाडेला ठे जेठं हजु सुधी
तेमांथी बुटकारो मेखववाने शक्तिवान थया नथी ॥ ८ ॥ परस्त्रीनी आसक्तिथी जेहुं दुःख ललित कुमारे
प्राप्त कर्युं, तेहुं दुःख संपादन करवा अने संसारमां रजखवा हुं तैयार आठं एवो हुं मूर्ख नथी. ॥ १० ॥

तुज पातिकथी बीहते, केम कीजे व्रत जंग ॥ मो० ॥ पावक दुःख एक जव
तथो, जव जव दुःख अनंग ॥ मो० ॥ लू० ॥११॥ तुं सुज बेहेनी धर्मनी, अथवा
धर्मनी मात ॥ मो० ॥ तुं उत्तम कुलनी सुता, न घटे ए तुज वात ॥ मो० ॥ लू० ॥१२॥

अर्थ ॥ तुं आत्म हत्या करीश ए पापथी वीक धारण करीने हुं मारा व्रतनो जंग केवी रीते करी
शकुं ? अप्रितुं दुःख एक जव माटे ठे अने कामाप्रितुं दुःख जवो जव प्राप्त थाय ठे ॥ ११ ॥ तुं मारी
धर्मनी बेहेन ठे अथवा धर्मनी माता गो. ठेवटे कहुं ठे तुं उत्तम कुलनी पुत्री होवाथी तने आवी
वात करवी घटती नथी. ॥ १२ ॥

नृप वचने सुर हरखीथो, विरमी खेचरी रूप ॥ मो० ॥ सुर रूपे परगट थयो,
पाम्यो विस्मय नूप ॥ मो० ॥ लू० ॥१३॥ सुर कहे अहो आज्ञा धणी, जेम प्रशंस्यो
इंद ॥ मो० ॥ दीगो में तुज तेहवो, सुप्रसन्न मुख अरविंद ॥ मो० ॥ लू० ॥ १४ ॥
अर्थ ॥ चंद्रायतां आवा वचनोथी देवता हर्ष पाम्यो. ते विद्याधरीतुं रूप फेरवी देव रूपे प्रगट थयो

जेथी राजा अत्यंत आश्चर्य पाव्यो ॥ १३ ॥ देवताए कष्ट के हे आजा नगरीना स्वामी जेवी इन् महा-
राजे तमारी प्रशंसा करी तेवाज कमलना जेवा प्रसन्न मुखवाला तमे शियलवंत ठो एवी मने खान्नी अइ. १४

जननी धन्य जे तुज जख्यो, पुत्र रत्न शीलवंत ॥ मो० ॥ न बख्यो मुज
माया थकी, धीरज गिरथी अनंत ॥ मो० ॥ लू० ॥ १५ ॥ कुसुम वृष्टि
देवेकरी, नृपना प्रणमी पाय ॥ मो० ॥ सुर पहतो निज थानके,
हर्ष हृदय न समाय ॥ मो० ॥ लू० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तमारी माताने धन्य ठे जेणे आवा शियलवंत पुत्र रत्नने जन्म आप्यो. तमे मारी रचेळी
मायाना फंदमां न फस्या तेथी तमारुं धैर्य मेरु पर्वतथी पण घणुं मोटुं ठे ॥ १५ ॥ पळी देवताए तेना
उपर पुष्पनी वृष्टि करी अने राजाने नमस्कार करी अंतःकरणमां अत्यंत हर्ष धारण करतो देवता पोताने
स्थानके पहोंच्यो. ॥ १६ ॥

आव्यो प्रेमला सन्निधे, तत्क्षण चंद रूपाल ॥ मो० ॥

चोथा उल्लासे अठारमी, मोहने पत्रणी ढाल ॥ मो० ॥ लू० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजा पण तरतज प्रेमळा लखी पासे आव्या. ए प्रमाणे चोथा उल्लासमां अठारमी ढाल
मोहनविजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

प्रात हुं उदयो तपन, चंद रूप कुल जाण ॥ शीख लही मुख
बेहेननी, आजा कर्तुं प्रयाण ॥ १ ॥ साध्या पंथे जनपद घणां,
प्रणमाव्या नृप कोकि ॥ परणी तरूणी सात,सेंदेव वधूनी जोकि ॥ २ ॥

अर्थ ॥ प्रातःकाल थयो अने सूर्योदय थतांज पोताना कुलने विषे सूर्य समान एवा चंद्रराजाए ली-
खावती बेहेननी रजा लइ आजापुरी तरफ प्रयाण कर्तुं ॥ १ ॥ रस्ते जतां अनेक देशोने साधतां कोडो
राजाने ताबे कर्था. वली देवांगना सदृश एवी सातसो स्त्रीं साथे पाणि ग्रहण कर्था. ॥ २ ॥

एम अधिके आडंबरे, वाजते विजय निसाण ॥ दीठा नथणे
अनुक्रमे,आजापुरी अहिठाण ॥३॥ पामी शुक्रि गुणावली,हरव्यो
सुमति प्रधान ॥ पुर अधिकारी प्रमुखथी, जेत्वो शशि राजन ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एम अत्यंत आडंबर सहित विजयना मंका वगडावतां अनुक्रमे तेठनी दृष्टिए आजापुरीनां
पेंधाण प्राप्त थयां ॥ ३ ॥ गुणावली राणीने समाचार मळतांज ते अने सुमति प्रधान अत्यंत हर्ष पाव्यां
अने नगरनी प्रजा तथा सर्व अधिकारी मंरुलने साथे लइ मोटा आडंबर सहित सामैयुं लइ आवीने चंद
रायनी सर्वेप जेट लीधी. ॥ ४ ॥

सनमानी सखली प्रजा, चंदे लह्यां आनंद ॥ कुशल प्रभ पाम्या
सकल, उदित उल्लास अमंद ॥ ५ ॥ घर घर थयां वधामणां,
प्रगट्यो प्रेम अंकूर ॥ अइ फरी आजापुरी, आव्ये चंद सनूर ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजाए आनंद सहित सर्व नागरिक जनोत्तुं सन्मान कर्तुं. पत्नी हेम कुशलनां प्रश्नो पुत्रता अत्यंत आनंदोत्सव प्रगट अयो ॥ १ ॥ घरे घर आनंदनी वधाइलं अइ. प्रेमना अंकुरा अरस परस प्रगट थया, अने चंद राजा आववाथी आजापुरी पण फरीने तेजोमय अइ. ॥ ६ ॥

नरनारी नृप निरखवा, टोळे मळ्या अन्नंत ॥

नृप पुर पेसारो करे, जट्ट बिरूद बोलंत ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ नरनारीना अगणित समुदाय चंद रायने निरखवा गामे गाम एकत्र थया अने चंद्रराजाए जाट चारणो बिरूदावळी बोलते नगरने विषे प्रवेश कर्णो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १ए मी ॥

॥ जुंभखानी देशीमां ॥

पूरमां पेसारो कर्णो रे, चूपे हर्ष अतीव ॥ सुरंगव धामणां ॥ जेम

असंख्य प्रदेशथी रे, घट मांही जेम जीव ॥ सु० ॥ १ ॥ मुख

आगळ रथ सातसें रे, चाळे चौटा विचाल ॥ सु० ॥ जिन मत

नयसाते तणारे, सात सयां चक्रवाल ॥ सु० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ चंद राजाए हर्षजर आज्ञानगरीमां जेम असंख्य आत्म प्रदेशवालो जीव शरीरमां प्रदेशो सहित प्रवेश करे तेवी रीते प्रवेश करतो हवो ॥ १ ॥ वळी सामैयामां चौटा मध्येथी सातसो रथो आगळ चाळता हता ते जाणे स्याद्वाद मतना सात नयोना प्रकारांतरे थयेला सातसो जेदना जेवा शोचता हता. ॥ २ ॥

हलक्या मदकर गजतणा रे, करता अलिफंकार ॥ सु० ॥ सुणीये सुयश मृदंगना

रे, प्रगट्या मधुर धोंकार ॥ सु० ॥ ३ ॥ चपळ तुरंगम कुदतारे, कीरति नदीना

तरंग ॥ सु० ॥ पंच रंग नेजा फरहरे रे, जेवा विजयना अंग ॥ सु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेना कुंजस्थलमांथी मदकरी रह्यो ते अने जेनी फरता जमराळं गुंजारव करी रह्या ते एवी हाथीलनी शोचा विशेष ठे. वळी सुंदर यशानो अवाज करता एवा मधुर स्वरवाळा मृदंगोनो नाद पण संजलाय ठे ॥ ३ ॥ अत्यंत वेगवाळा अश्वो कुदी रह्या ते ते जाणे कीर्ति रूपी नदीना मोजा लढळता होय तेवा जासे ठे. वळी विजयना अंगजत एवा पंचरंगी वावटाळं गम गम फरकी रह्या ठे. ॥ ४ ॥

दीपे पायक दल जळुं रे, नौतम ज्योतिष चक्र ॥ सु० ॥ चंद विराजे तेहमां रे,

लंडन रहित अवक्र ॥ सु० ॥ ५ ॥ त्रंबाहु गुजे घणा रे, जल धर ध्वनि अनु-

कार ॥ सु० ॥ मंगल तूर जिह्वी रवेरे, वरसे वसु जलधार ॥ सु० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ सुशोचित पडुं पायदल जाणे नवीन ज्योतिष चक्रमंडळ होय तेडुं जासमान अइ रह्युं ते तेमां लंडन वगरनो तथा सरळ एवो चंद्रराय चंद्रमानी जेवो विराजे ठे ॥ ५ ॥ मेघना गर्जारवनी जेम नोवतो गडगडी रही ठे, तेमज मंगलमय वार्जिन्नोनो ध्वनि तमराळना ध्वनि जेवो अइ रह्यो ठे. ते साथे लक्ष्मीनो वरसाद वरसे ठे ॥ ६ ॥

पग पग प्रणामे पुरजनारे, कहे सहु थइ वाचाल ॥ सु० ॥ जोतां अमे चातुक परे रे, तुम आगमनी वाट ॥ सु० ॥ ७ ॥ आज कृतारथ सहु थयारे, देखी नवल देदार ॥ सु० ॥ तमे स्वामी चिर प्रतपजोरे, प्रजाना प्राणाधार ॥ सु० ॥ ७ ॥
 अर्थ ॥ नागरिकजनो पगले पगले प्रणाम करतां, सर्वे वाचाल थइ कहेता हवा के हे महाराज ! अमे चातुक पक्षी वरसादनी जेम तेम आपनी राह जोइ बेठा हता ॥ ७ ॥ आपना पधारवाधी आपनुं देदीप्य मान स्वरूप जोइने अमे आजे सर्वे कृतार्थ थया जीए. हे महाराज ! आप दीर्घकाल प्रकृष्ट पणे तपजो-आपनो प्रताप वधजो. आप प्रजाना प्राणाधार ठो. ॥ ७ ॥

चंद प्रजा सनमानतो रे, गजस्थित देतो दान ॥ सु० ॥ नाखे मनु पीयुष ढटा रे, नगरी प्रते बहु मान ॥ सु० ॥ ए ॥ जोळी टोळीये मळी रे, गाय मधुरां गीत ॥ सु० ॥ सुर गायनींल एह्वी रे, न लहे गाननी रीत ॥ सु० ॥ १० ॥
 अर्थ ॥ चंद राजा पण प्रजाने सन्मान आपतां हस्ति उपर बेठा बेठा याचकोने दान वरसावी रखा ठे. ते जाणे नगरमध्ये बहुमान पूर्वक अमृतनो ढंढकाव करतो होय तेवुं द्यागंतुं हंतुं ॥ ए ॥ कुमारिकाळ टोळा बंध एकत्र मळी मधुर गीतो गाय ठे. ते एवां तो सरस रीते गाय ठे के देवकुमारींल पण ते गायनी रीति जाणती न होय तेवुं द्यागे ठे. ॥ १० ॥

ढत्र सुरद्रु कळ्याणनो रे, चामर ढत्र लसंत ॥ सु० ॥ आनंद फल अनुमानतो रे, अवनिपति सोहंत ॥ सु० ॥ ११ ॥ मोती वधावे मानुनी रे, जे स्वांते उत्पन्न ॥ सु० ॥ जाणीए पुत्र जनक प्रते रे, आवी मळे आसन्न ॥ सु० ॥ १२ ॥
 अर्थ ॥ कट्याण रूपी कटप वृह जेवा ढत्र अने चामरो महा तेजस्वी रूपे फरकतां हतां. तेना आनंद रूपी फलोने अवनिपति आस्वादन करतो शोजतो हतो ॥ ११ ॥ सुघड स्त्रींल स्वाति नरुत्रना उत्पन्न थयेला मोतींलथी वधावती हती. ते जाणे पुत्र पितानी पासे जइ तेने जेटतो होय तेवा दिसता हता. १२

एम आनंदरे आवीयो रे, जूपति निज दरबार ॥ सु० ॥ राज सजाए विराजीयो रे, निषधे जेम दिनकार ॥ सु० ॥ १३ ॥ सामंत सवि कीधा विदार, आपापणे आवास ॥ सु० ॥ मंत्री प्रमुख विसर्जियारे, सनमानी सुविलास ॥ सु० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ ए प्रमाणे महा आनंदर सहित चंद्रराथ पोताना दरबारमां आवतो हवो. जेम निषध पर्वतमां सूर्य प्रवेश करे तेवी रीते राज सजामां राजा विराजमान थतो हवो ॥ १३ ॥ अनुक्रमे राजाए आनंद सहित सजाने सन्मान आपी सर्वे सामंतोने विदाय कर्था. जेठं पोत पोताना आवासे गया. त्यार बाद मंत्री विगेरे सर्वेने विसर्जन करी सजा बरखास्त करी. ॥ १४ ॥

आव्यो निज अंते ढरे रे, सतसया परिवार ॥ सु० ॥ प्रणमी नारी गुणावलीरे, प्रमुदित थयो जरतार ॥ सु० ॥ १५ ॥ दीधां युवतीयो जणीरे, मंदिर अतिहि उचंग ॥ सु० ॥ जोजन जके गुणावलीरे, पति संतोष्यो सुरंग ॥ सु० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पत्नी राजा पोताना अंतःपुरमां आव्यो. सातसे राणींने परिवारे परवरेखा एवा राजाने गुणावलीए प्रणाम करतांज ते अत्यंत हर्षे पाम्यो ॥ १५ ॥ सर्वे राणींने अत्यंत सुंदर अने लंचा एवा राज

मेहेलोमां वास स्थान आप्यां. अनुक्रमे गुणावलीए पोताना स्वामिने हर्ष सहित पहरस युक्त जौजन पानथी संतुष्ट कर्यां. ॥ १६ ॥

रंगरत्नी घरे आवीघारे, श्री श्रीचंद जूपाळ ॥ सु० ॥

मोहने चोथा उल्लासनीरे, कही ढंगणीशमी ढाळ ॥ सु० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ एवी रीते रंगरत्नीआते श्रीचंद महाराजाए पोताने घरे वास कर्यो. कवि मोहन विजयजीए चोथा उल्लासनी ढंगणीशमी ढाळ कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

सुंदर वनिता सातसे, थकी चंद लयलीन ॥ बनी प्रीत पयनीर

सम, अथवा जळ जेम मीन ॥ १ ॥ न जणावे स्त्री सातसें, शोक

संबंध लगार ॥ थावा नहींदे अरुचिता, निपुण जिहां जरतार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ अत्यंत रूपवंत एवी सातसो राणीं साथे राजा प्रेमां मशगुल थतो हवो. तेळनी प्रीति दुध अने पाणीनी जेवी अथवा जळ अने मीनना जेवी अइ रही ॥ १ ॥ सातसो स्त्रींमांथी कोइ पण अरस परस पोतानी वचे शोक संबंध ठे एतुं जरा पण देखांरुती न हती. तेमज ज्यां पति चतुर होय त्यां अरुचिजाव पण केम उत्पन्न अवा दे ॥ २ ॥

जोवानी स्त्री सातसो, पण मनथी थइ एक ॥ मली बहु मन

एक मन थयुं, ए कोइ अधिक विवेक ॥ ३ ॥ हसे रमे क्रीडा

करे, पतिथी सहू एक रंग ॥ एक नावे बेठां थकां, मूरख करे कुढंग ॥४॥

अर्थ ॥ इष्टिए सातसो राणीं पडे, परंतु मनमां तो जाणे एकज होय तेम लागतुं हतुं. अनेक मन एकज अइ एक मन अइ गयुं ते कोइ उत्कृष्ट विवेक समजवो ॥ ३ ॥ पतिनी साथे एक रंग सहित सर्वे राणीं हसतां, रमतां, जोग विलास प्रमुख अनेक क्रीडा करे ठे. एक नावमां बेठा पठी जे मूर्ख होय तेज एक बीजाथी विरुद्ध वर्त्तन करे. ॥ ४ ॥

चंदे पटराणी करी, गुणावलीने ताम ॥ प्रेमला लखी प्रमुख सवि,

राजी थइ नियाम ॥ ५ ॥ विलसे विविध शृंगार रस, चतुरा

संगे चंद ॥ राज काज तेम निर वहे, जन पामे आनंद ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पठी चंद राजाए गुणावलीने पटराणी करी स्थापी. जेथी प्रेमला लखी विगेरे सर्वे निर्मल अंतःकरण पूर्वक हर्ष पामी ॥ ५ ॥ अनुक्रमे चंद राजा चतुर राणीं साथे शृंगार रस युक्त अनेक प्रकारे जोग विलास जोगवे ठे. वली राज्य संबधी काम काज पण तेवी रीते चलावे ठे के जेथी प्रजाना मनने संपूर्ण संतोष आय ठे. ॥ ६ ॥

एक दिन चंद गुणावली, करे वचन रस केलि ॥

ते रसनी आगल सुधा, मुकी जे अवहेलि ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एकदा चंदराजा अने गुणावली राणी वाणी विलास रूप क्रीडा करतां हतां. ते रसनी पासे अमृत पण तजी देवानी झळा आय एवी मजा पडती हती. ॥ ७ ॥

॥ ढाल २० मी ॥

॥ वीजासेण मारुं ॥ ए देशी ॥

प्रितमजी हो, कहे कर जोडी गुणावली ॥ हो साहिबा ॥ निमुणो प्रितम
मुज बोख ॥ सेंण मीठां वेण बाळा ॥ प्रितम० ॥ काढ्यां कठिन में तुम
विना हो साहिबा, वरस गया जे सोख ॥ से० ॥ १ ॥ प्री० ॥ थाजो
प्रेमलातुं जळुं ॥ हो साहिबा ॥ रेहे जो अचल गिरिराज ॥ से० ॥ प्री०
जे तुम दीठां लोयणे हो ॥ सा० ॥ मुज जीवन शिरताज ॥ से० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हवे गुणावली चंद्र राजाने बेहाथ जोडी प्रणाम करी केहेवा खागीके हे स्वामिनाथ ! मारी
बिनंति सांचळो. में आपनी विना सोख वरस महा मुंशीबते काढ्यां ठे ॥ १ ॥ हे नाथ ! प्रेमला लळीतुं
पण जळुं थजो. तेमज हे मारा प्राणना शिरताज ! ते सिद्ध गिरिराज पण अचल रेहेजो के जेना पसाय-
थी में आपने फरीथी नजरे दीठा. ॥ २ ॥

प्री० ॥ हुं जो गइ विमलापुरी हो ॥ सा० ॥ सासूने लगवारु ॥ से० ॥

प्री० ॥ तो तुमे परण्या प्रेमला हो ॥ सा० ॥ ए मुज मान जो पाड ॥ से०

॥ ३ ॥ प्रेमदाजी हो ॥ चंद हसी कहे रे प्रिये हो ॥ सा० ॥ लहो जे पंखी अवतार

॥ से० ॥ प्रे० ॥ लेखे ते गणजो वली हो ॥ सा० ॥ ते पण तुम उपगार ॥ से० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली हे स्वामि ! सासुनी संगाथे हुं जे विमलापुरी गइ अने साथे गुप्त रीते आवी तमे जे
प्रेमला लळीने परण्या ते सर्वे तमे मारो उपकार मानजो एम हसीने कळुं ॥ ३ ॥ पत्नी चंद्रराजाए हसीने
कळुं हे प्रेमदा ! में जे पंखीने अवतार धारण कर्यो ते तमारा उपकारनी गणतरीना लेखामां गणजो. ॥ ४ ॥

प्री० ॥ जाखे गुणावली हेजथी हो ॥ सा० ॥ न होत बिहंग आकार ॥ से० ॥

प्री० ॥ तो गिरिवर केम फरसता हो ॥ सा० ॥ केम तरता संसार ॥ से० ॥ ५ ॥

प्री० ॥ अवगुण पण गुण गुण जाणजो हो ॥ सा० ॥ रखे कोइ धरता रोष ॥ से०

प्री० ॥ उत्तम जन तुम सारिखा हो ॥ सा० ॥ वदे नही पर दोष ॥ से० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ गुणावलीए कळुं हे नाथ ! जो आप पही न थया होत तो गिरिराजनी फरसना पण तमने
क्यांथी आत अने संसार समुद्रने पण केवी रीते तरत ? ॥ ५ ॥ माटे हे नाथ ! अमारा अवगुणने पण
गुण तरीके मानजो. लेशमात्र गुस्तो धरता नही, वली तमारा सरखा उत्तम मनुष्यो कदापि बीजानो
दोष होय ते मनमां लावेज नही. ॥ ६ ॥

प्री० ॥ हुं थइ मतिनी पातली हो ॥ सा० ॥ करजो गुन्हो बगसीस ॥ से० ॥

प्री० ॥ नयणां न देती सूकवा हो ॥ सा० ॥ आंसु सासू निशदिश ॥ से० ॥ ७ ॥

प्री० ॥ ए सोहणे मिळती रखे हो ॥ सा० ॥ चढती कहिंये रखे चित्त ॥ से० ॥

प्री० ॥ एहने जली दीधी सजा हो ॥ सा० ॥ हो जो कुशल तुम नित ॥ से० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वली हे प्राणनाथ ! हुं अकळमां मंद थइ तेथी माराथी जे शुहो थयो ते माफ करजो. ए

सासुप निरंतर तमे गया पढी एक पण दिवस मारी आंखोना आंसु सुकावां दीधां नथी ॥ ७ ॥ वली हे नाथ ! ए स्वप्नामां पण सामी मली सारी नथी अने हैयामां पण याद आवता हितकारी नथी. तेने तमे जे शिक्षा आपी ते रुडुंज कर्युं ठे. तमारुं निरंतर सारुं होजो. ॥ ८ ॥

प्री० ॥ जे दिनथी तमे विठळ्या हो ॥ सा० ॥ शिवमाळाने साथ ॥ से० ॥

प्री० ॥ ते दिनथी गति माहरी हो ॥ सा० ॥ जाणे ठे जगनाथ ॥ से० ॥ ए ॥

प्री० ॥ आतुं हुं हुं आजथी हो ॥ सा० ॥ मनुष्यणीने जळ ॥ से० ॥ प्री० ॥

रखे तमे करीने मानता हो ॥ सा० ॥ कहे ते साकर घोल ॥ से० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वली हे स्वामि ! जे दिवसथी में आपने शिवमाळाने सोंप्या हता ते दिवसथी मारी जे गति हाल हवाल थया ठे, तेमात्र त्रिलोकनो नाथज जाणे ठे ॥ ए ॥ हे नाथ ! हुं आजथीज हवे मनुष्यनी हारमां आतुं हुं एम मानजो. आ वात हुं तमने जळुं मनाववाने खातर साकरना रसनी जेम, मीठी मीठी कहुं हुं एम रखे मानता. ॥ १० ॥

प्री० ॥ चंद कहे रे अंगने हो ॥ सा० ॥ तुं मुज जीवन मूळ ॥ से० ॥ प्री० ॥

जाणुं हुं तुं माहरी हो ॥ सा० ॥ ठे साची अनुकूल ॥ से० ॥ ११ ॥ प्री० ॥

तुम माटे इहां आषीयो हो ॥ सा० ॥ विमलपुरीथी एम ॥ से० ॥ प्री० ॥

लघु वय संगी जे विठळ्या हो ॥ सा० ॥ तेहने न मलीए केम ॥ से० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ चंदराये कहुं हे प्यारि ! तुं तो मारा जीवतरतुं मूळ जो. तुं मारीज जो अने खरेखरी मने सानुकूल जो एम मानुं हुं ॥ ११ ॥ तेथीज हे प्यारि ! विमलापुरीथी तमारे माटेज अहीं आण्यो. जे बाळ वयना सोवतीनो वियोग थयो होय तेनो मेलाप करवा मनराजी केम न होय ? ॥ १२ ॥

प्री० ॥ निरवहजो रूढी परे हो ॥ सा० ॥ ए सघलो घर जार ॥ से० ॥ प्री० ॥

देशो तमे जमशुं अमे हो ॥ सा० ॥ तुम सम नहीको संसार ॥ से० ॥ १३ ॥

प्री० ॥ नाह वचने रंजी घणुं हो ॥ सा० ॥ वनिता गुणनी गेह ॥ से० ॥ प्री० ॥

कीधी सजा दरबारमां हो ॥ सा० ॥ चंद नृपे ससनेह ॥ से० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे प्यारि ! हवे घरनो सघलो कारजार तमे रूढी रीते चलावजो. अमे तो तमे जे आपणो ते जमशुं. तमारी समान अमारे जगत्यां बीजुं कोइ वहाळुं नथी ॥ १३ ॥ स्वामिनां वचनथी गुणतुं साहात गृह एवी गुणावली चहुज हर्ष पामी. त्वार बाद चंद राजाए खेह सहित मोटो दरबार जयों. ॥ १४ ॥

प्री० ॥ आण्य सचिव महेसरा हो ॥ सा० ॥ तेमज पंक्ति परिवार ॥ से० ॥

प्री० ॥ हाल हुकम सहु शिर धरे हो ॥ सा० ॥ साचवे नृप आचार ॥ से० ॥ १५ ॥

प्री० ॥ हित आणी सहुनो कहा हो ॥ सा० ॥ चंदे निज अवदात ॥ से० ॥

प्री० ॥ थे आशिषू सहु सजा हो ॥ सा० ॥ धन्य नृप पुण्य विख्यात ॥ से० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते घखते राण्य सजामां प्रधान विगेरे महान् ऐश्वर्यवाळा तथा पंडितो परिवार सहित आण्य. सर्वे राजानो हुकम मस्तके चढावता हता. राजा पण पोतानो विवेक-आचार साचवता हता ॥ १५ ॥ चंद

राजाए सजामां पोतानो सर्व वृत्तांत प्रेम सहित कह्यो. ते सांजखीने सच्य जनो राजाने आशीरवाद देवा लाग्या अने कहेवा लाग्याके आपने धन्य वाद घटे ठे. आपहुं पुख्य जग प्रसिद्ध ठे. ॥ १३ ॥

प्री० ॥ लोक सकल सुखीया थया हो ॥ सा० ॥ पेखी पुहवी पाल ॥ से० ॥

प्री० ॥ मोहने चोथा उल्लासनी हो ॥ सा० ॥ जाखी वीशमी ढाल ॥ से० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ पृथ्वी पति चंद्ररायने तेजस्वी स्वरूपे निहाखीने नगरना सर्वे लोको अत्यंत सुखी थया. एवी रीते मोहन विजयजीए चोथा उल्लासनी वीशमी ढाल कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

सात सयां अंते उरी,पति रंजनने काज ॥ दाखे नव नव चातुरी,
हाव जाव करी लाज ॥ १ ॥ गीत कवित्त प्रहेलिका, गाहा
दोधक ठंड ॥ निसुणी वनिता वचनथी, चंद लहे सानंद ॥ २ ॥

अर्थ ॥ अंतःपुरनी सातसो राणीं पोताना स्वामिनाथने रंजन करवा माटे नवा नवा प्रकारना झुंगार रसनी चतुराई जरेखा हाव जाव मर्यादा पूर्वक बतावे ठे ॥ १ ॥ जुदी जुदी राणींना मुखथी संगीत, कवित्त अहार तथा मात्रा मेखना जुदा जुदा गाथा, दोधक विगेरे ठंडो सांजखीने चंद्रराजा आनंद प्राप्त करता हता. ॥ २ ॥

नित नित विखसे विविध सुख, सांसारिक मन रंग ॥ जोग उदय ज्यां
लगी हुवे, त्यां लगी राज्य अजंग ॥ ३ ॥ चंद जणी नवि विसर्यो, नट
वरनो उपगार ॥ संपत्तिमां गुण सांजरे, अहो उत्तम आचार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजा विविध प्रकारना संसारी सुख निरंतर हर्ष सहित जोगवे ठे. ज्यां सुझी जोगनो उदय होय त्यां सुधी राज्य अजंगपणे पाळे ॥ ३ ॥ नटराथ शिवकुमार चंद राजाना मनमांथी विसर्यो न होतो तेना उपगार तेने याद आवता हता. संपत्ति प्राप्त अतां करेखा गुण सांजरे तेज उत्तमनी रीति ठे. ॥४॥

निर्गुणी जन गुण नवि गणे, गुणवंत गुणना दास ॥ गुणी तणे कारण
गगन, दिनकर करे प्रकाश ॥ ५ ॥ गाम सीम आपी घणां, कर्यो प्रसन्न
नटेश ॥ चंदे निज जशथी कर्या, उज्वल देश विदेश ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ निर्गुणी मनुष्यो करेखा उपकारने संजारताज नथी. अने गुणवंत होय ठे तेनो गुणना दास होय ठे एवा गुणीने खातरज सूर्य आकाशमां प्रकाश करे ठे ॥ ५ ॥ नटराथ शिव कुंवरने गाम गरास अनेक प्रकारथी आपीने बहुज प्रसन्न कर्यो. एवी रीते अनेक प्रकारे यशः कीर्त्ति संपादन करी देश विदेशमां उज्वलता मेखवी. ॥ ६ ॥

राजा राज्य प्रजा सुखी, दुःख नही लवलेश ॥

नर सुर तिरि सहुको कहे, जय जय चंद नरेश ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ उत्तम न्यायथी राज्य पाळतां राजा अने प्रजा बने सुखी थया. खेश मात्र दुःख रह्यं नही. देव, मनुष्य अने तिर्यंच सुधां सर्वे चंद महारायनो जय जय बोळता हता. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ११ मी ॥

॥ आवी धुतारा नंदना रे, ते धूत्युं गोकुल गाम ॥ ए देशी ॥
प्रेमला लढी गुणावली बेहुनो, वधते रंग सदीव ॥ व० ॥ जाणे बे
कायाने अलगी, पण जाणे एक जीव ॥ प० ॥ गोठी सलुणी आवी
वने तो, जो होवे पूरण जाग्य ॥ जो० ॥ ए आंकणी ॥ प्रीतमली
बेहु नयणां जेवी, अथवा चारंरु अंग ॥ अ० ॥ तेम ए बेहुनुं चित्त
बंधाणुं, पूरव लिखित प्रसंग ॥ पू० ॥ गो० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ गुणावली अने प्रेमला लढी वनेनो प्रेम निरंतर हर्ष पूर्वक वधतो हतो. वने जणा मात्र शरीर
जुदा अने जीव एक एवी रीते रेहेता हता. कवि कहे ठे के ज्यां उत्तम जाग्य होय त्यांज गोष्ट सुंदर
वनी आवे ठे ॥ १ ॥ ए वने जणीलुनुं अंतःकरण प्रेमथी एवुं तो एक मेक अयुं के जाणे वने चक्षुर्लना
जेवी तथा चारंरु पहीना शरीर जेवी तेमनी प्रीति अइ पूर्व कर्मना संयोगथीज आ वनाव वन्यो हतो. १

चूपति पण ए बेहुनी उपर, राखे सरखो भाव ॥ रा० ॥ हुळ सुदृष्टिना
जामण हुंती, रस गोरसनो जमाव ॥ र० ॥ गो० ॥ ३ ॥ सुरपुरथी
सुरकोइ चवीने, उदर दरी उत्पन्न ॥ ऊ० ॥ राणी गुणावलीए शुभ्र
दिवसे, प्रसव्यो पुत्र रतन्न ॥ प्र० ॥ जो० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ राजापण वनेना उपर सरखो राग राखतो. एवी रीते उत्तम एवी समान दृष्टिना मेलवणथी
प्रीतिरूपी रसना गोरसनो सारो जमाव अयो. ॥ ३ ॥ देव लोकमांथी कोइ देव चवीने गुणावली राणीनी
उदर रूपी कुलमां उत्पन्न अयो. राणी गुणावलीए शुभ्रदिवसे पुत्र रत्नने जन्म आप्यो. ॥ ४ ॥

दीधी वधामणी चंद नृपतिने, दासीए परम अनुप ॥ दा० ॥ सुतजन्मे
राजाए तेहने, कीधी कमला रूप ॥ की०॥गो०॥५॥ हररूप्यो चंद तनुज
मुख देखी, जेम दरिडीने निधान ॥ जे० ॥ (पाठांतरे) समर्प्या अर्थीने
दान ॥ स० ॥ दीधुं नदात्र तणे अनुसारे, गुण शेखर अत्रिधाना॥गु०॥गो०॥६॥

अर्थ ॥ पुत्रनो जन्म अतांज चंदराजाने दासीए पुत्र जन्मनी उत्तम अनुपम वधामणी आपी जे सां-
जलीने राजाप दासीने अलंकारो विगेरे आजुषणो आपी लढी सदश वनावी दीधी. ॥ ५ ॥ जेम दरि-
डीने निधान प्राप्त अतां ते जेवो हर्ष पामे तेम चंदराजा पुत्रनुं मुख देखी हर्ष पाम्यो. पठी थाचकोने
वहुज दान आप्या. अनंतर नदात्रने अनुसारे पुत्रनुं "गुणशेखर" एवुं नाम पाळुं. ॥ ६ ॥

वाधे पुत्र दिवाकर सरिखो, रुपे रति पति जोरु ॥ रु० ॥ मात पिताना
मनोरथ पूरे, सुत सुरतरुनो ठोरु ॥ सु० ॥ गो० ॥ ७ ॥ प्रेमलाए
पण प्रसव्यो वालक, तैपण रुप निधान ॥ ते० ॥ मणि शेखर नामे उ
ल्लाप्यो, वेहु सुत प्रेम समान ॥ वे० ॥ गो० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अनुक्रमे ते पुत्र साहात् कामदेव सरखो रूपवंत सूर्यनी जेम दिवसे दिवसे प्रकाशमां वधवा लाग्यो. कल्पवृक्षना ढोडवा समान ते पुत्र माता पिताना मनोरथो परिपूर्ण करवा लाग्यो. ॥ ५ ॥ प्रेमलाखणीए पण जाणे रूपनो चंडार होय एवा बालकने जन्म आप्यो. तेनुं नाम मणिशेखर पाडयुं. चंदराजा बंने पुत्रो छपर सरखो प्यार राखे ठे. ॥ ७ ॥

बेहु सुत चंद उडंगे बेसे, खेखे खेख विशाल ॥ खे० ॥ मान सरोव
रने उपकंठे, जाणीए युगल मराल ॥ जा० ॥ गो० ॥ ए ॥ रिपुने शब्द
सहोदर बेहु, अथवा निज कुल थंज ॥ अ० ॥ जेला मति श्रुत ज्ञान
तणी परे, करता शाल अजंग ॥ क० ॥ गो० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ बंने पुत्रो चंदरायना खोलामां बेसेठे अने विविध प्रकारनी क्रीडा करे ठे. जाणे मान सरोव-
रना कांठा छपर हंसनुं जोडळुं होय तेवा शोचेठे. ॥ ए ॥ चंदरायना दुस्मनोने तो आबंने पुत्रो शब्द
जेवा लागता हता. पोताना कुटुंबना मनुष्योने स्थंजरूप आधाररूत लागता हता. बंधुळ मति ज्ञान अने
श्रुतज्ञाननी जेम साथे रहीने अस्खलितपणे शास्त्रनो अन्यास करता हता. ॥ १० ॥

वृद्धिप्रते पाम्याते अनुक्रमे, खेलावे केकाण ॥ खे० ॥ लीलाते जोवे
थिर राखी, रथने थंबरे ज्ञाण ॥ र० ॥ गो० ॥ ११ ॥ गज असवारी
करी केवारे, बेहुं रमे वन आराम ॥ बे० ॥ निज आसननी राखे ते
वारे, शंका अति संत्राम ॥ शे० ॥ गो० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ अनुक्रमे वयमां मोटा थता थतां बंने जणाळ अश्व खेलावा लाग्या ते जोवा सारू सूर्यपण
जाणे आकाशमां पोताने रथने स्थिर राखी ते लीला जोतो होय एवुं लागतुं हतुं. ॥ ११ ॥ केटलीएकवार
हस्ति छपर स्वारी करी बंने बंधुळ वनमां बगीचामां रमत रमेठे ते देखीने देवलोकोनो स्वामि ईश्वर रखेने
आबंने बंधुळ मारू सिंहासन लक्ष्मे एवी शंका राखे ठे. ॥ १२ ॥

चंद तणो शासन त्रिहुं खडे, पाम्यो अति विस्तार ॥ पा० ॥ जाणीए
डुजो केशव प्रगळ्यो, अतुळी बल शिरदार ॥ अ० ॥ गो० ॥ १३ ॥
नृपथी कोइ नरह्यो अनमी, कृणराण कृणराव ॥ कु० ॥ विण उद्यमे थ
रणी वश आवी, केवल शील प्रजाव ॥ के० ॥ गो० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ चंद राजानी आण त्रणे खंडमां विस्तार पूर्वक प्रवर्तवा लागी. जाणे बीजो कृष्ण वासुदेव
अत्यंत बलवाननो पण शिरदार, उत्पन्न थयो एवुं लागवा मांडयुं ॥ १३ ॥ चंदराजाने कोइ राजा के
राणो न नम्यो एवुं रळुं नही. अर्थात् सर्वे नम्या. उद्यम विना मात्र ब्रह्मचर्यना प्रजावथी अखिल
पृथ्वी स्वाधीन अइ. ॥ १४ ॥

नर सुर असुर खेचरने झूचर, लोपी न शके लीह ॥ लो० ॥ पण वि
मलाचलना गुण गातां, न रहे क्षण एक जीह ॥ न० ॥ गो० ॥ १५ ॥
झूपे निज यश पूंज सरिखा, निपजाव्या प्रासाद ॥ नि० ॥ बिंब प्र
तिष्ठा स्पष्ट करावी, मुनिपति पासे उल्लास ॥ मु० ॥ गो० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ मनुष्यो, देवताळं, असुरो, विद्याधरो तेमज सर्व पृथ्वीवर्ती जीवो चंद्रराजानी आझाने खोपी-
शकता न हता तेवो प्रबल प्रजावढतां, विमलगिरि राजना गुण गावामां एक क्षुण्णवारण जीज बंध
रेहेती न हती. ॥ १५ ॥ राजाए पोताना यशःकीर्तिना पूंज समान महाविशाल अने जव्य जिन मंदिरो
बंधाच्या तेमां सुविहित आचार्यों पासे अंजन शिलाका पूर्वक जिन विंबोनी स्थापना हर्ष सहित करावी. १६

जे जे पुण्य तणीडे करणी, तेह करे महीपाल ॥ तेण ॥ मोहन
विजये चोथे उल्लासे, कही एकवीशमी ढाल ॥ कण ॥ गोगा ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ अनुक्रमे जे जे पुण्यनां कार्यों हतां ते सर्वे चंद्रराजाए कर्या. ए प्रमाणे चोथा उल्लासमध्ये ए-
कवीशमी ढाल मोहनविजयजी महाराजे कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

अहेवे कानन पालके, विनव्यो नृपति सकाज ॥ समवसर्यां कु
सुमाकरे, मुनिसुव्रत जिनराज ॥ १ ॥ ते निसुणी वन पालको, दीधो
लक्ष्मी पूर ॥ प्रगढ्यो हृदये चंदने, अनुभवनो अंकूर ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवा अववरमां वनपालके आवीने चंद महाराजा जे निरंतर धर्म करणी कार्यों मांज काळ
निर्गमता हता तेने विनति करीके हे महाराज ! आपणी कुसुम वाटिकांमां श्री मुनिसुव्रत जगवान समो
सर्याडे. ॥ १ ॥ ते वधामणी सांजलतांज वन पालकने लक्ष्मीवंत बनावी दीधो. तत्काळ चंद्ररायना हृद-
यमां (आत्म स्वरूपना) अनुभवनो अंकुरो प्रगट अयो. ॥ २ ॥

शण गार्या गज रथ तुरी, तेम आजा नर नार ॥ ससनुरि अंते
उरी, पुत्रादिक मनोहार ॥ ३ ॥ सामैयु सुंदर सज्युं, गुहिर तूर
निर्घोष ॥ सारुंबर नृप परवर्यो, करवा समकित पोष ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ पठी सामैयुं तैयार करवा आझा करतां, हाथीळं, घोडाळं अने रथो तेमज आजा पुरीना ना-
गरिकजनो, कान्ति युक्त सातसो राणीळं अने मनोहर पुत्रो विंगेरे सर्व उत्तम सामग्रीवाळुं सामैयुं सज्ज
कर्युं. डंकानिश्चान अने धार्जीत्रोना चित्ताकर्षक नाद अवा लाग्या. एवी रीते सम्यग् दर्शनने पुष्ट करवा
आरुंबर सहित राजा समवसरण तरफ चाह्यो. ॥ ३ ॥ ४ ॥

समवसरण निरख्यो नयण, साध्या अजिगम पंच ॥ गढ लही शिवपद
दृढ कर्यो, चंदे अइ रोमांच ॥ ५ ॥ परपद निसरणी गणी, चढ्यो चंद
सोपान ॥ जेढ्यो अति जकते करी, केवल ज्ञान निधान ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ज्यारे चंद्रराये समवसरण दीतुं त्यारे तरतज तेणे पांच अजिगम जे राजा ए उत्रादितजनवा
प्रमुख करवा जोइए ते साचव्या-तजी दीधो; अने समवसरणना त्रणे गढने निहाळतांज चंद्ररायने रोमांच
अयो-रोमराजी हर्षणी विकस्वर अतांज मोहपद दृढ कर्युं. ॥ ५ ॥ समवसरणना पगथीआने मोहपदनी
निसरणी मानी चंद्रराय पगथीए चढ्यो अने केवलज्ञान जंडार श्रीमुनिसुव्रत महाराजने अत्यंत जिकि
पूर्वक जेततो हवो. ॥ ६ ॥

नरनारी निज निज सजा, शोजावी सानंद ॥

चंदचकोर तृष्णीपरे, निरखे जिन मुख चंद ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ सर्व पुरुष तथा स्त्रीछं पोतपोतानी सजामां आनंद सहित बेसी सजाने शोजावता हवा. ते समये चकोर समान चंद्राय, जिनराजना चंद्र समान मुखनी सन्मुख निरख्या करतो हतो. ॥ ७ ॥

॥ ढाख ११ मी ॥

॥ अरणिक मुनिवर चाख्या गोचरी ॥ ए देशी ॥

ज्ञान रसोली रे नवली परषदा, अद्भुत रस अजिखाषी रे ॥ जविक थया कृष्णसारतणी परे, प्रभु सन्मुख मुख रागी रे ॥ १ ॥ श्री मुनि सुव्रतं जिन ये देशना, लोका लोक विहारी रे ॥ अध्यात्म पट साध ननी तुरी, जवतरु ठेद कुठारी रे ॥ श्री० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ ज्ञान रसनुं पान करवाने अत्यंत तृषातुर अथेही एवी जव्य आत्माळनी नवी परषदा जे आ-
श्चर्य उत्पन्न करे तेवा रसनीज अजिखाषा राखनारीजे ते सर्वें हरिण जेम चंद्रमा सन्मुख जोया करे जे तेम जगवंतना मुखनी सन्मुख अत्यंतरा गसहित जोड रह्या जे. लोकना स्वरूपना जासक, ज्ञान स्वरूपे सर्व व्यापक, एवा श्रीमुनिसुव्रत जिनराज, जव्य आत्माळना अध्यात्म स्वरूप रूप वख उत्पन्न करवाने तुरी समान अने तेठंना जव-संसाररूप वृद्धने ठेदवाने कुहाडा समान देशना आपे जे ॥ १ ॥ १ ॥

करीए जीव सत्तावन हेतुथी, कहीए कर्मते तेह रे ॥ ज्ञानावरणादि मूल प्रकृति कही, अठ संख्याए अठेह रे ॥ श्री० ॥ ३ ॥ जूळ्यो जे तन निकेतन स्वजावनो, वैजावे तव आव्यो रे ॥ कर्म वर्गणाने जड घरे पळ्यो, जमनो अवसर फाव्यो रे ॥ श्री० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आ संसारी जीव ५ मिथ्यात्व, ११ अविरति, १५ कषाय अने १५ योग एवा सत्तावन कर्म-
बंधना हेतुथी जे बांधेजे ते कर्म केहेवायजे. ५ आत्मासाथे बंधाता कर्मनी मूल प्रकृति आवठे तेनां नाम. १ ज्ञानावरणीय कर्म, १ दर्शनावरणीय कर्म, २ वेदनीय कर्म, ४ मोहनीय कर्म, ५ आयु कर्म, ६ नाम कर्म, ७ गोत्र कर्म, ८ अंतराय कर्म. ॥ ३ ॥ अनादि काळधी आ जीव पोताना शुद्ध स्वजावनी जूळ मांडवाथी विजाव स्वरूपमां अथडायो जेथी कर्मनी वर्गणा रूप घरमां वास करी रह्यो अने तेज कार-
णधी तेना छपर जड-पुजळ फावी शक्यो. ॥ ४ ॥

नविजो रेहेतारे तेहथी अणावर्या, च्यारज आत्म प्रदेश रे ॥ जीवए खेहे तोरे सथ अजीवता, नही अचरिज खवखेशरे ॥ श्री० ॥ ५ ॥ तेणे ज्ञानादिक गुण गयो विसरी, पसरी अशुद्ध परनाही रे ॥ मिष्ठ तमाहे पाम्यो मगनतां, पंके ज्युं गज मधुपाळी रे ॥ श्री० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जो चार आत्म प्रदेश तेनाथी आवरण पाम्याविना न रही शक्या होत तो आ जीव अवश्य अजीवपणुंज-जमता पामीजात. तेमां खेशमात्र संशय करवानो नथी. ॥ ५ ॥ एवी रीते आ जीव छपर

जडतुं बलवधवाशी पोताना ज्ञानादिक जे गुणो ते तदन विसरी गयो; अने पोते अशुद्ध प्रनालिकामा प्रवर्त्तवा लाग्यो. जेम मदफरता हाशीना मदरूपी कादवमां जमरानी श्रेणि आनंदपामे तेम आ जीव मिथ्यात्व जावमां मय्य अइ रह्यो. ॥ ६ ॥

गोलक असंख्या एक वाखाग्रमां, गोलके असंख्य निगोद रे ॥ एकेक निगोदेरे जीव अनंतढे, तिहां निज आदि विनोद रे ॥ श्री० ॥ ७ ॥
जव ज्रम एह्वारे अतिही सूक्ष्म ढे, अजिनमती नवि जाणे रे ॥ एम करतां व्यवहारनी राशिमां, आव्यो कोइक टाणे रे ॥ श्री० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जगवंते कहुं के हे जव्यजीवो! एक वाखना अत्यंत सूक्ष्म जागमां असंख्याता गोलाढे, ते मध्येना प्रत्येक गोलांमां असंख्य निगोदढे, प्रत्येक निगोदमां अनंताजीवढे. ते दरेक जीवनो आदि निवास त्यांज ढे. ॥ ७ ॥ ए आदि निवास रूप अव्यवहार राशिमां जवज्रमणता एवी मोटीढे के जेतुं स्वरूप बहु सूक्ष्म समज वाहुं ढे. जिनेश्वर जगवानना मतने नहीं जाणनारा ए स्वरूपने जाणताज नथी, एवी रीते अव्यवहार राशिमां जटकतो(जवितव्यताना योगे) कोइक अवसरे व्यवहार राशिमां आ जीव आव्यो. ॥८॥

कर्म विटंब्यो रे जम्यो जव चक्रमां, एकेंद्रियादिक कुल पामीरे ॥
एम परिज्रमणा रे काळ अनादिनी, करता नरही कोइ खामीरे ॥ श्री०
॥ ९ ॥ आरे बेठा रे वारानी परे, लह्यो मानव अवतार रे ॥ हायों ते पण अशुज सामग्रीए, सेवी विषय विकार रे ॥ श्री० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एवी रीते कर्मनी विरंबनाशी जव चक्रमां जमतां एकेंद्रि प्रमुख चोरासी लाख जीवा योनिमां बहुज जटक्यो. एवी रीते अनादि काळशी परिज्रमण करतां तेना उपर दुःख पडवामां कोइ प्रकारे खामी रही नहीं ॥ ९ ॥ जेम श्रेणिवंध बेठेला माणसो पोतानो वारो आवे त्यारे पामी शके तेम जवितव्य ताना योगे मनुष्य अवतार प्राप्त करवानो वारो आव्यो. ते मनुष्य अवतार पण विषय विकार प्रमुख अशुज सामग्रीना योगशी सेवन करी हारी गयो. ॥ १० ॥

ढाक्यो महा मद तेहथकी चढी, मनना हाथमां बाजी रे ॥ साहमी तेहथी कषायादिक तणी, उन्मत्तता चढी वाजी रे ॥ श्री० ॥ ११ ॥
ममता गणिकारे अणिका अज्ञाननी, लीधो तेणे पण घेरी रे ॥ परवश प्राणी रे जाणी नवि शके, जे ढे जवनी फेरी रे ॥ श्री० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ अजिमान रूप हस्ति उपर चढतां तेनो ढाक वध्यो. एम अतांज सघली बाजी मनना कबजामां गइ संकष्ट वध्यो, कुतर्कतुं प्रबल अयुं तेथी कषायादिकनी उन्मत्तता अश्वना वेगनी जेम छलटी वधती गइ ॥ ११ ॥ एवी रीते अज्ञानतुं प्रबलपणुं वधतां तेना दख मध्येनी सर्वने आकर्षण करनारी ममता वेस्याए आ जीवने तावे करी लीधो. एवी रीते तेनाशी परवश अतां आ जीवने जव चक्रमां अनंता काळ परिज्रमण करवुं पडशे ते वात ते जाणी शकतो नथी. ॥ १२ ॥

आप न जाणे रे आप स्वरूपने, पर परणीतने प्रवाहे रे ॥ कूकर निज

प्रतिरूप लखी जसे, दर्पणना गृह मांहे रे ॥ श्री० ॥ १३ ॥ राय्यो
कुगुरु कुदेव कुधर्मथी, सुगुरु तत्वादि उवेखी रे ॥ लोका लोक प्रदेश
विषे थयो, ए चेतन बहु जेखी रे ॥ श्री० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ पर-पुद्गलिक स्वरूपमां आजीव मशगुल अतां तदरूप प्रवाहमां तणातां जेम कुतरो आरि-
सामां पोतानुं प्रतिबिंब देखी सामो बीजो कुतरो ठे एम मानी तेना सामो जसे ठे परंतु आ पोतानुं प्रति
बिंब ठे तेम जाणतो नथी, तेवी रीते पोताना स्वरूपने जाणतो नथी ॥ १३ ॥ शुद्ध देव, गुरु, धर्मने
तजीदइ, कुदेव, कुगुरु अने कुधर्ममां राची रह्यो. एम अतां लोका लोकना प्रदेशने विषे आ जीवे
अनंता जव कर्या. ॥ १४ ॥

तेजस कार्मण नावाए चढयो, रागादिक ते जमावे रे ॥ जीम जवो
दधि हुंती प्राणींठ, जिन मत घाट न पावे रे ॥ श्री० ॥ १५ ॥ निमित्त
प्रयोगे रे अविरति आणुसयों, देशविररिति मांहे पेसे रे ॥ व्रत
पोसह पञ्चरखाण पूजादिके, कर्म संजारने खेसे रे ॥ श्री० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एवी रीते आ संसार समुद्र जे महा जयंकर तथा विशाल ठे तेमां तेजस अने कार्मण रूप
नावमां चढतां, राग वेपादि पवनोथी समुद्रमां जमावतां आ प्राणी जिनेश्वर जगवानना मत रूप आराने
पामतो नथी ॥ १५ ॥ एवी रीते संसारमां अनंता काळ सुधी परित्रमण करतां, जव परिणतितो परिपाक
अतां, सुदेव, सुगुरुनो संयोग अवा रूप निमित्तना बळथी आ जीव सम्यग् दर्शन पाम्यो; अनुक्रमे अवि-
रतिपणामां रेहेतां सद्गुरुना उपदेशथी देशविररतिपणुं धारण करे पदखे व्रत-पञ्चरखाण-पोसह-जिनरा-
जनी पूजा प्रमुखथी कर्मनी जाड्यताने खसेडी नाखे-कर्म पातला करी नाखे. ॥ १६ ॥

ढींगळींथीरे रमती बालिका, जेम निज पति सुख पावे रे ॥ तेम
झादश व्रत खेळो खेळतां, अनुक्रमे संयम आवे रे ॥ श्री० ॥ १७ ॥
साधे जो अप्रमत्तपणा थकी, प्राणादि पंच समीरो रे ॥ रेचक पुरक
कुंचक अच्यसे, साष्टांग योग सधीरो रे ॥ श्री० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जेम ढींगळा ढींगळी पणे वर वडुनी रमत रमतां बाल कुमारिका अनुक्रमे पोताना पतिनुं सुख
पामे ठे तेम बार व्रत रूप खेळोमां रमणता करतां अनुक्रमे आ जीवने संयम प्राप्त थाय ठे ॥ १७ ॥ अनु-
क्रमे अप्रमत्त पणे प्राण-अपान-उदान-व्यान-समान ए पांचे वायुने साधतां, रेचक, पुरक अने कुंचक रूप
प्राणायामनो अच्यस करे तो ते धैर्यवंत आत्मा अष्टांग योग सिद्ध करे. ॥ १८ ॥

लागें ताळी रे तारा दृष्टिथी, धरे अमृत अनुष्ठान रे ॥ आवे चिदा-
नंद गेह स्वभावमां, लहे केवल परधान रे ॥ श्री० ॥ १९ ॥ थइने
अक्षेशीरे हेतुविना तिहां, एरंक बीज दृष्टांते रे ॥ पामे पंचम गति
अवगाहना, अइ परमात्म प्रांते रे ॥ श्री० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ एवी रीते तारा दृष्टिथी मांडी आठे दृष्टिए वर्त्ततां अमृत क्रियामां प्रवर्त्ते तो शुद्ध आत्म स्व-

रूपना गृहमां प्रवेश करी प्रधान केवल ज्ञान प्राप्त करे ॥ १९ ॥ पत्नी अक्षेरीपणुं प्राप्त अतां, कर्म बंधना हेतुनो अज्ञाव अतां, एरंडना वीजने दृष्टाते, ठेवटे परमात्म स्वरूप अइ मोहगतिमां सीधुं उर्ध्व गमन करी । जागनी पोताना शरीरनी अवगाहनामां स्थिति करे. ॥ २० ॥

एम जाणीने रे धर्म समाचरो, जेहू ठे अहिंसा मूल रे ॥ शिव सुख साधन एहू विना नथी, राख जो करी अनुकूल ॥ श्री० ॥ २१ ॥ शांति सुधारस मांहे जील जो, थाजो तत्त्व निदर्शी रे ॥ वेहेजो चिदानंद नित्यानंदता, कर कंकण शी आदर्शी रे ॥ श्री० ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ श्री जगवंत कहे ठे के हे ज्ञव्य प्राणीछं ! आवी रीते संसारतुं स्वरूप जाणीने धर्म जे अहिंसा मूल ठे तेनो आदर करो. ए धर्म विना मोह सुखतुं वीजुं एक पण साधन नथी. माटे अहिंसा धर्मने सानुकूल राखजो. अर्थात् अहिंसामय वृत्ति करजो ॥ २१ ॥ शांतरसरूपी अमृत रसमां खान करजो. तत्त्व स्वरूपना ज्ञाता थजो. जेथी चिदानंद स्वरूप जे निरंतर आनंद रूप ठे ते प्राप्त करशो. हाथमां कंकण होय तेने जोवा सारू आरिसानी शी जरूर ठे. ॥ २२ ॥

अहो जवि प्राणी रे एम जाणी करी, करो अनुजवथी प्रसंग रे ॥

चोथा उद्घासनी ढाल बावीसमी, कहे मोहन मन रंग रे ॥ श्री० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ हे ज्ञव्य प्राणीछं ! आ प्रमाणे आत्म तत्त्व स्वरूपने जाणीने तेना अनुजवनो प्रसंग साधो. एवी रीते चोथा उद्घासनी बावीसमी ढाल मोहन विजयजीए हर्ष सहित कही. ॥ २३ ॥

॥ दोहा ॥

जिन वाणी अमिरस श्रवण, पात्र जरी जरी चंद ॥ पाइ चिद्
ज्ञानी जणी, कथो घणो सानंद ॥ १ ॥ रोम रोम उल्लसित थया,
वाधो रंग वैराग ॥ पामी अवसर विनवे, जिनजीने महाजाग ॥ २ ॥

अर्थ ॥ अमृत रस रूप जिनेश्वर जगवाननी वाणी कर्ण रूप पात्रमां चंद राजाए वारंवार जरी जरीने पोताना अंतरात्माने पाइ अने घणोजे आनंद उत्पन्न कथो ॥ १ ॥ पोताना रोमराय (साहाजण क्रोड) विकस्वर थया. वैराग्य रंग वधो पदवे महा ज्ञान्यना स्वामि चंदराये जिनराजने नीचे प्रमाणे विनंति करी. २

विजननीये मुज वश कथो, फियो नटोने संग ॥ मकरध्वज ध्रुव

कर चढयो, थयो नर सुगिरि प्रसंग ॥३॥ कपट कर्तुं केम हिंसके,

केम सिंहा सुत रोग ॥ पटराणी थी केम थयो, मुजथी करी संयोग ॥४॥

अर्थ ॥ हे प्रभु ! मारी अरमान माताए मने पंखी रूपे परवश करी दीधो, नटोनी संगे हुं चोमेर फयो, मकरध्वजनी पुत्रीना हाथ उपर चढी उत्तम गिरिराजने जेटतां फरी पुरुष थयो; वली ॥ ३ ॥ हिंसक मंत्रीए मारी साथे कपट आचरण कर्तुं, सिंहा रायना पुत्रने रोग थयो, अने मारी गुणावली पटराणी साथे मने फरी भेलाप थयो, ते सर्वेते- ॥ ४ ॥

एहू कथा मुज आसथो, प्रभो त्रिजगदाधार ॥ तुम सम कोण

मिळशे वळी, संशयनो ह्णनार ॥५॥ थया थशे जे थाय ठे, जे

जे जगत् स्वजाव ॥ ते प्रचुथी ठाना नही, तमे जवसागर नाव ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जे खुलासो होय ते ते सर्व वृत्तांत हे व्रण जगत्ना आधार रूप प्रभु ! मने शिष्य जणाववा कृपा करो. आ मारा संशयने दूर करनार आपनी समान मने बीजो कोण मळनार ठे ॥ ५ ॥ आ जग तने विषे जे जे वस्तु स्वजाव थया ठे, थाय ठे अने थशे ते सर्वे हे प्रभु ! आपनाथी प्रल्लभ नथी. आप तो संसार समुद्रमां नाव ठो. ॥ ६ ॥

एहवी नृपनी विनती, अवधारी अरिहंत ॥

चंदादिकना पूर्व जव, एम उपदेशे अनंत ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ए प्रमाणे चंदरायनी विनंति श्रीमुनि सुव्रत परमात्माए सांजळीने चंदराय प्रमुखना पूर्व जवनो वृत्तांत विस्तारथी प्रभु प्रकाशना लाग्या. ॥ ७ ॥

॥ ढाल २३ मी ॥

॥ रहो रहो रहो रहो वाळहर ॥ ए देशी ॥

जंबुद्रीपना चरतमां, वैदर्भ देश प्रसिद्ध ॥ लाळ रे ॥ वासुगे निज शिरे जेहने, मणि मानीने लीध ॥ ला० ॥ १ ॥ जयो जयो ज्ञान जि-
णंदनो, विधि हर हरिनो स्यो नाण ॥ ला० ॥ सकल करण गज चर-
णमां, थाये निमग्न परिमाण ॥ ला० ॥ जयो० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ आ जंबुद्रीपना चरत क्षेत्रमां वैदर्भ नामनो प्रसिद्ध देश ठे. ते जाणे शेष नागे तेने मणिरूप धारीने पोताना मस्तक उपर धारण कर्यो होय तेवो शोचे ठे. श्री जिनराजनुं ज्ञान जयवंतु वर्ते ठे. ब्रह्मा, विष्णु अने शंकरनुं ज्ञान तेनी पासे शा हिंसाचमां ठे. जेम हाथीना पगळामां सर्व प्राणी मात्रना पगळा समाइ जाय तेम जिनराजना ज्ञानमां बीजा सर्वना ज्ञाननो समावेश थइ जाय ठे. ॥ १ ॥ २ ॥

तिहां नगरी तिलकापुरी, मदनत्रम जिहां चूप ॥ ला० ॥ तस अरि गिरिदरिण वसे, जेम जल ग्रीष्मे कूप ॥ ला० ॥ ज० ॥ ३ ॥ कमल माला तस गेहनी, जेहनी स्तुति न कराय ॥ ला० ॥ एहनी देहनी सौम्यता, मेहनी तकी ते थाय ॥ ला० ॥ ज० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते देशनी तिलकापुरी नामनी राज्यधानीमां मदन त्रम नामनो राजा राज्य करतो हतो. तेना शत्रुठं ग्रीष्म ऋतुमां कुवाना पाणीनी जेम पर्वतनी गुफामां जडने संताइ रखा हता ॥ ३ ॥ तेने कमल-माला नामनी पटराणी ठे, तेनी प्रशंसा करी न शकाय एवी अदूळत ठे. तेणीना शरीरनी कान्ति वर्षा ऋतुमां प्रकाशती विजळीना सदश ठे. ॥ ४ ॥

तिलक मंजरी तेहनी सुता, सुरतरू मंजरी जेम ॥ ला० ॥ कीधो बाळ पणा थकी, वैष्णव मतथी प्रेम ॥ ला० ॥ ज० ॥ ५ ॥ धर्म अधर्म

जाणो नही, नगणे जह्नु अजह्नु ॥ ला० ॥ द्वेष वहे जिन धर्मधी,

एह मिथ्यात्व प्रत्यह्नु ॥ ला० ॥ ज० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेने तिलकमंजरी नामनी कल्पवृहनी मांजर जेवी पुत्री हती. तेणीए बाढ्यावस्थाधी वैष्णव मत उपर राग धारण कर्यो हतो ॥ १ ॥ ते धर्मके अधर्म कांइ पण जाणती न होती; तेम जह्नु अजह्नु विचार पण करती नहोती. जिनधर्म उपर द्वेष राखती हती. आ प्रमाणे तेणीने प्रगट मिथ्यात्व प्रवर्ततुं हतुं. ॥ ६ ॥

चंदन विमुखी मद्धिका, थाए मतीने चूल ॥ ला० ॥ तो स्युं कांइ घटी गयुं,
चंदन केरुं मूल ॥ ला० ॥ ज० ॥ ७ ॥ किणही तेम कुमतीए, निंचो जो जिन
धर्म ॥ ला० ॥ जिन मततुं विगडयुं किंस्युं, सामुं ते बांधे कर्म ॥ ला० ॥ ज० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेम बुद्धिना जम अकी माखी चंदनवृहधी विमुख अइ चंदन वृहने तजीदे तेधीशुं चंदनना वृहनी किंमतमां न्यूनता आय ठे ? नधीज अती-तेम कोइ मनुष्य माठी बुद्धिधी जिन धर्मनी निंदा करे तो शुं तेनी निंदाधी जिनधर्मने नुकशान आय ठे ? बिलकुल नुकशानी अतीज नधी. उल्लास ते माग कर्मनो बंध करे ठे. ॥ ७ ॥ ७ ॥

मये सींची जेम विषलता, नृप पुत्री वधे तेम ॥ ला० ॥ लागे न जिन
मत वासना, खसणमें मृग मद जेम ॥ ला० ॥ ज० ॥ ८ ॥ पुत्री
सुबुद्धि प्रधाननी, रूपमती अजिधान ॥ ला० ॥ साथे कर्यो स्तन
पानने, समकित रसतुं पान ॥ ला० ॥ ज० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जेम विष वेळी, मदिराना सिंचनधी तेम मिथ्यात्वना बोध रूप जलधी राजानी पुत्र मिथ्यात्व-मां वृद्धि पामी. तेधी खसणमां जेम कस्तूरीनी सुगंध प्रवेश करे नहीं तेम तेणीना अंतःकरणमां जिनमतनी वासना लागी नही ॥ ८ ॥ राजाने सुबुद्धि नामनो प्रधान हतो. प्रधानने रूपमती नामनी पुत्री हती. तेणी ए स्तनपाननी साथेज समकित रसतुं पान कर्युं हतुं. ॥ १० ॥

कल्पलता पीयूषधी, वाधे तेम वधे तेह् ॥ ला० ॥ साध्वी संगतिधी अयो,
शास्त्राज्यासनो स्नेह ॥ ला० ॥ ज० ॥ ११ ॥ जीवादिक नवतत्त्वना, धार्या हृदये जेद
॥ ला० ॥ जिन पूजादिकने विषे, न धरे मनमां खेद ॥ ला० ॥ ज० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेम कल्पवृहनी वेळि अमृत सिंचनधी तेम ते प्रधान पुत्री सम्यग् दर्शनमां वधती हती. तेणीने साधवीर्तना सत्संगधी शास्त्रना अज्यास उपर प्रेम वध्यो ॥ ११ ॥ जीव-अजीव-पुण्य-पाप-आश्रव-संवर-निर्जरा-बंध-मोक्ष-ए नव तत्त्वना विस्तारधी जाव तेणे हृदयमां धारण कर्या अर्थात् नव तत्त्वतुं विज्ञान अयुं. जेधी जिन पूजा प्रमुख कार्यो खेदविना अत्यंत हर्षधी करवा लागी. ॥ १२ ॥

साधु तथा साध्वी प्रते, जो वहोरवे आहार ॥ ला० ॥ तो मंत्रीनी पुत्रिका,
जोजनधी व्यवहार ॥ ला० ॥ ज० ॥ १३ ॥ चूप सुता मंत्री सुता, एक दिन लि-
खित प्रजाव ॥ ला० ॥ वाल क्रीमा करतां थकां, बेहुनो हुड मिखाव ॥ ला० ॥ ज० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीनी पुत्रीए साधु तथा साध्वीने आहारशी प्रतिखान्या शिवाय जोजन ग्रहण करवुं नहीं एवो नियम धारण कर्तुं हतुं ॥ १३ ॥ राज पुत्री तथा प्रधान पुत्रीने एक दिवस जचितव्यताना योगे बाळ क्रीडा रमत गमत करता करतां वनेनी वचे स्नेह संबंध अथो. ॥ १४ ॥

अलगी जो एक एकशी, एके द्वाण कोइ जाय ॥ ला० ॥ तो ते बेहु बाळा प्रते,
कटप अइने विहाय ॥ ला० ॥ ज० ॥ १५ ॥ प्रेम वशे तिण पुत्रीए, कीधो रहस्य
विचार ॥ ला० ॥ केम करी बनशे आपणे, परणे जिन चरतार ॥ ला० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते स्नेह पटलो तो वधुके जो एक बीजाधी एक द्वाण पण विखुटा पडे तो, अरस परस वनेने एक द्वाण पण कटपना जेवडी मोटी अइ पडे ॥ १५ ॥ प्रेमना गाढ बंधनशी वने पुत्रीए एवी रीते गुप्त विचार कर्षो के जो आपणे वने जुदा जुदा पतिनी साथे परणशुं तो आपणो स्नेह केवी रीते टकीशकरो. १६

एक पीउ आपणे परणवो, ए तुज मुज संकेत ॥ ला० ॥

मोहने ढाल त्रेवीशमी, चोथे उद्धासे सहेत ॥ ला० ॥ ज० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ तेथी राजपुत्रीए कहुं के आपण वनेए एक पतिनेज परणवो. आ मारी अने तारी वचे गुप्त निश्चय ठे. एवी रीते चोथा उद्धासमां त्रेवीसमी ढाल मोहन विजयजीए हेतथी कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

एक वर वरवानो कर्षो, बेहुए चित्त दढाव ॥ वधी सुरंगी गो
ठडी, अवे न रहो अटकाव ॥ १ ॥ प्रथम न जाणी सचिवनी,
पुत्रीए वशनेह ॥ जे शिवमतनी रागिणी, ठे नृप पुत्री एह ॥ १ ॥

अर्थ ॥ वने जणीए एक वर परणवानो निश्चय कर्षा पठी तेथ वनेनी वचे सुरंगी गोष्टि वधवा मांडी. कोइ वातमां रंचमात्र जुदापणुं रह्युं नहीं. ॥ १ ॥ प्रधाननी पुत्रीए स्नेहाधान अवाधी आ राजपुत्री शिवमतनी रागिणी ठे एम प्रथमथीज जाणी शकी नहीं. ॥ १ ॥

रेहेते रेहेते उलखी, आचरणे अत्यंत ॥ पूरी जिनमत द्वेषणी,
अवगुण जरी अनंत ॥ ३ ॥ पण नाणे कहीथे मुखे, सचिव सुता
सुविशेष ॥ जाणे फांटो पडे, प्रीतिमांहे लवलेस ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ धीमे धीमे तेना अनेक प्रकारना आ चरणो जोता जोतां आ राजपुत्री जिनमतनी संपूर्ण द्वेषणी, अनंत अवगुणनी जरेखीठे एम तेणीने जास्तुं. ॥ ३ ॥ पटळुं वतां प्रीतिमां लेशमात्र शुट न पडे तेदखा सारू प्रधानपुत्री विशेष काळजी राखीने ते वात पोताना मुखमां लावती न हती. ॥ ४ ॥

आवे गुरुणी साधवी, मंत्री पुत्री आगार ॥ रूप मती तव सुजतो,
वहोरवावे आहार ॥ ५ ॥ विधिपूर्वक करे वंदना, जाठ खि

रुकी त्यांहि ॥ एम निरखी नृप अंगजा, अणख वहे मन मांहि ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ प्रधानपुत्रीने घेर गुरुणी-साधवीजी ज्यारे वहोरवा आवे त्यारे कटपे तेवो आहार रूपमती ते

साधवीने बहोरावे. ॥ ५ ॥ रुपमती साधवीजीने विधि पूर्वक वंदना करती होती अने खडकी सुधी बो-
लाववागड एम राजपुत्रीए जोतांज तेणीना मनमा इर्ण्या आचवा लागी. ॥ ६ ॥

बेसाडी मंत्री सुता, जणी नृप बाळा ताम ॥

निंदे साधवीने घणुं, द्विज रागी निकाम ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पत्नी द्विज रागिणी तिलक मंजरीए रुपमतीने पोताती पासे बेसाडीने ते साधवीनी विनाकारणे
निंदा करवा मांडी. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३४ मी ॥

॥ ते तरीआ जाइ ते तरीया ॥ ए देशी ॥

मान तुं बेहेनी मुज शिखडली, मत जाणीश कोइ ठागो रे ॥ रूडुं क
कहेतां जो तारा मनमां, खुंडुं लागे तो लागो रे ॥ मा० ॥ १ ॥ एतो
अक्का अति निरखळा, एहना संगन कीजे रे ॥ एहवी अशुचिने
आपणे मंदिर, पेसवा पण नवि दीजे रे ॥ मा० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हे बेहेन ! हुं तने जे शिखामण आपुंडुं ते साची मानजे, तेमां कोइपण प्रकारे कपट सम-
जीश नही. हुं तने रूडुं कहुं हुं तारा जलामाटे कहुं हुं तेम ठतां तने माहुं लागे तो जखे लागो. ॥ १ ॥
ए आरजाळ तो अत्यंत निर्वेज होय ठे, एनो संग करवो योग्य नथी. एवी अशुचि वालीने आपणा मं-
दिर-घरमां पेसवापण न देवी जोइए. ॥ २ ॥

बाहिरथी दीसे बगध्यानी, पण मनमां हुवे कपटी रे ॥ धुलीखीए आपणने
एतो, नांखी चुकी चपटी रे ॥ मा० ॥ ३ ॥ हींडे एवी थइ मस मुंनी, नहीं
एहवी धुतारी रे ॥ मांडो मांहे संजेमा लगाने, जेहवी कखदा गारी रे ॥ मा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ए आरजाळ उपरथीतो बगध्यानी होयठे अने अंतरमां बहुज कपटी होय ठे. आपणा
उपर एक कामण करवानी चपटी चुकी नांखीने आपणने परवश करीनांखे ठे. ॥ ३ ॥ एवी काळा मन-
वालींठ ठाम ठाम चटके ठे, एना जेवी कोइ धुतारी समजवी नही. जाणे हेडाना आगार-घर जेवींठ ते
अंदर अंदर ठाम ठाम कजीया करावे ठे. ॥ ४ ॥

ढापा नगारीए ढापा करीने, सघली नारी धुती रे ॥ नगरीनी नारींठ एहथी
रही नथी अबूती रे ॥ मा० ॥ ५ ॥ शाता पुठे खटपट मांडे, नयणां राखे हे
ठीरे ॥ जाणीए जइ केदारे जिन्नी, कांकण पेहेरी बेठी ॥ मा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ए ढालपा कुटनारींठए सघले ठेकाणे ढोंग धतूरा करीने सघलीखींठने धुती खीधीठे. आ
नगरनी खींठमांथी कोइपण एनाथी उगायाविना रही नथी. ॥ ५ ॥ जे होय तेने “केम शातामां ठो” एम
पुठे, खटपट करे अने आंखो नींची ढाळे, एवुं लागे के जाणे केदारनाथमां जइ मीनीबाइ कंकण पेहेरीने
वेग. जाणे जोळा जगत थइ गया. ॥ ६ ॥

एहवासे नवि उदर जराणुं, त्यारे शिष मुंकाव्युं रे ॥ लाखच माटे तुजने एणे,
सामुं आवी. जणाव्युं रे ॥ मा० ॥ ७ ॥ आपण रूडा कुलनी पुत्री, एहने पगे
केम अडीए रे ॥ देखी पेखीने एम सजनी, कूपक मांही न पकीए रे ॥ मा० ॥ ८ ॥
अर्थ ॥ ज्यारे घरमां वेग कोइ रीते पेट न जरायुं त्यारे माथुं मुंडाव्युं; पोतानी लाखचने माटे उखटां
सामा आवीने एणे तने जणावी. ॥ ७ ॥ आपणे तो उत्तम कुलनी पुत्रीलं ढीए आपणाथीते एना पगने
केम अडाव, जाणी जोइने हे शाणी बेहेन! कुवामां शामाटे पडवुं जोइए ? ॥ ८ ॥

एहवी जेखी चार मखेतो, नगर वसावे फेरी रे ॥ हाथमां घाळी जोली जाजन,
जटके शेरी शेरी रे ॥ मा० ॥ ९ ॥ मांगी खाये फांद पंपोखे, मांड वधारे का
यारे ॥ तें जे एहने कीधी गुरुणी, करम उदय कोइ आया रे ॥ मा० ॥ १० ॥
अर्थ ॥ एवी आरजाळ जो चार एकठी आय तो बीजा नगरने वसावहुं होय तो वसावे. एतो हाथमां
जोली पातरां उजवीने शेरीए शेरीए जटके ठे. ॥ ९ ॥ एने तो मांगीने खावुं अने पोतानी फांद
पंपाखवी अने वेगं वेगं शरीरने वधारवुं. तें जे अने गुरुणी वनावी ते तो कोइ पाठलां कर्म तने उदय
आव्यां लागे ठे. ॥ १० ॥

एकदिन तुं जो नवि वहोरावे, घर घर झूनुं बोखेरो॥वली तारा साते परियाना,
जची उखेला खोखेरे ॥ मा० ॥ ११ ॥ एहनी ढायाए जची रहुं तो, हुं तो पापे
जराळ रे ॥ इहां तो एहने आववा नही युं, एहनुं कांइ न धराळ रे॥मा०॥१२॥
अर्थ ॥ जो एकज दिवस तुं एने वहोराव नही तो तारुं घेर घेर जइने वांकुं बोखे एदलुंज नही परतुं
तारा साते परियाना जची जभी उखेला बोखे. ॥ ११ ॥ जो हुं तो एनी ढायामां जची रहुं तो पापे ज-
राळ. अहीआतो एने आववाज न दळं. हुं कांइ एनी दरकार राखती नथी. ॥ १२ ॥

ए कोइनी न हुइ न होवे, वारुं हुं ते सांरु रे ॥ जेहनी संगति कोइने न गमे,
ते संगति नही वारु रे ॥ मा० ॥ १३ ॥ एम निंदा साध्वीनी निसुणी, बोखे मंत्री
बेटी रे ॥ रे बेहेनी म्हारी गुरुणीने, निपट कां नांखो उठेटी रे ॥ मा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ ए आरजा कोइनी अइ नथी अने थतीज नथी. तेदलाज सारुं हुं तने वारुं हुं; शिखामण
आपुं हुं. जेनी सोबत कोइने गमे नही तेनी सोबत करवी सारी नथी. ॥ १३ ॥ एवी रीतनी साध्वीनी
निंदा सांचलीने मंत्री पुत्री बोखीके हे बेहेन! मारी गुरुणीने आम ठेकतुं शामाटे उखेडी नांखेडे! ॥ १४ ॥
सूधा पंचमहाव्रत पाखे, चाखे निरतिचारे रे ॥ ए तो संवेग सरोवर हंसी, न
करे खोज केवारे रे ॥ मा० ॥ १५ ॥ हुं तो एहना एक अह्वरनी, उशिंगण नवी
थाळ रे ॥ ए गुरुणी उपगारनी उपर, हुं बलिहारी जाळ रे ॥ मा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ए तो उत्तम पांच महाव्रत पाखे ठे अने पोतानो सघलो आचार अतिचार रहित पाखटां
वचें ठे. ए तो मोहाजिलाष रूप सरोवरनी हंसलीठे. कोइ वखत खोज तो करतीज नथी. ॥ १५ ॥
हुं तो एना एक अह्वरना ज्ञान रूप उपकारनो बदलो वाळी शकुं तेम नथी. एना उपगार उपर तो
हुं बलिहारी जाळ हुं. ॥ १६ ॥

मुजने जो एहना अवगुण जासे, नरकमां ठाम न होवे रे ॥ तुं जे ए
हनुं विरूढं कहे ठे, मेलते एहनो धोवे रे ॥ मा० ॥ १९ ॥ गुरुष्णीए
मारी पशुता टाळी, नारी उल्ले आणी रे ॥ थाजो एहने कट्याण अ
होनिशि, अविचल एहनी वाणी रे ॥ मा० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ जो मने एनामां अवगुण ठे एम लागने तो मने नर्कमां पण ठाम मलवानुं नथी, अर्थात्
नर्कथी पण नीची गतिमां जाइश. अने तुं जे एनुं बाकुं बोले ठे ते तो तुं एना मेल धोवे ठे. ॥ १९ ॥ ए
मारी गुरुष्णीए मारुं पशुपुं मटाडीने मने स्त्री जातिनी हारमां आणीठे. एनुं हमेशां कट्याण थाजो
अने ओनो उपदेशपण अविचल रहेजो. ॥ १८ ॥

एहनी चेली हुं जनमजनमनी, ठे परमेश्वर साखी रे ॥

ढाल चोवीशमी चोथे उद्घासे, मोहन विजये जाखी रे ॥ मा० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ हुं परमेश्वरनी साखीए कहुं हुं के हुं तो एनी जवोजवनी चेली हुं. एवी रीते चोथा उद्घासमां
मोहनविजयजीए चोवीशमी ढाल कही. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

प्रणम्या योग्य प्रवर्तिनी, पुण्य पात्रठे एह ॥ बाइ एम नविनिं

दीए, एहथी धरीए नेह ॥ १ ॥ जो ए रूषिणी निंदीए, पुण्य

मूल कुमलाय ॥ तटिनी तट तरू मूल जेम, सहेजे त्रिलये जाय ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वली हे बेहेन ! ए साध्वी नमस्कार करवा योग्यठे. ए पुण्यनुं पात्र ठे. एनी आ प्रमाणे निंदा
नहीं करतां एना उपर तो पवित्र स्नेह राखवो जोइए ॥ १ ॥ जो ए साध्वीनी निंदा करीए तो जेम न-
दीना तट उपर जगेवा वृहो, पुरनी वखते मूलथी छलडीजाय तेम आपुणुं पुण्यरूपी मूल कुमलाइ जाय. २

ते दिन एम कही अतिक्रम्यो, गइ नृप पुत्री गेह ॥ बीजे दिन आवी

वली, मंत्री गृह ससनेह ॥ ३ ॥ बेहु सहीठ क्रीडा करी, बेठी मं

दिर बार ॥ प्रोथे सुता अमात्यनी, निज मोतीनो हार ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते दिवसतो ए प्रमाणे वातो करतां बीती गयो. पत्नी राजपुत्री पोताने घेर गइ. वली बीजे
दिवसे स्नेह सहित राजपुत्री मंत्रीने घेर आवी. ॥ ३ ॥ बंने सखीठ रमत गमत करीने घरना बारणा पासे
बेठी. ते वखते मंत्री पुत्री पोतानो मोतीनो हार परोववा बेठी. ॥ ४ ॥

कर्ण जाली बहु मूलनी, मूर्की थाली मांहि ॥ बेहु सजनी वातो

करे, हाण घाले गळे बांहि ॥ ५ ॥ आवी साध्वी वहोरवा, थयो

जाम मध्यान ॥ पय प्रणमी मंत्री सुता, पडिवाजे पकवान ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ बहु मूढ्यवाली काननी जाल हती ते वखते थालमां मुकीने बंने बेहेनपणीठ वातो करती
हती. हाणकमा एक बीजाना गलामां हाथ नांखती हती. ॥ ५ ॥ ज्यारे मध्यान्हनो पहोर थयो त्यारे
साध्वी वहोरवा आवी. ते वखते मंत्री पुत्रीए उज्जा अई नमस्कार करी पकवान साध्वीने वहोरव्युं. ॥६॥

घृत खेवा गृहमां गइ, मोती जाखि उवेख ॥

साध्वीथी नृप पुत्रीए, करी कुबुद्धि विशेष ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पत्नी धी बहोराववा सारू मोतीनी जाखने त्यां पडती मुकी, धी खेवा सारू घरमां गइ एट-
लामां राजपुत्रीए साध्वी परत्वे अत्यंत कुबुद्धि प्रवर्त्तावी. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३५ मी ॥

॥ सुण बेहेनी पियुडो परदेशी ॥ ए देशी ॥

मंत्री पुत्री घृत साध्वीने, जावे चढी बहोरावे रे ॥ गुरुणीजी जखे गेह पधार्या,
ए दिन लेखे आवेरे ॥ मं० ॥ १ ॥ तुम जेवाने मुखे ववराये, वस्तु ते गणीए
लेखे रे ॥ जे कोइ जगमां होवे अज्ञानी, ते तुम गुणने उवेखे रे ॥ मं० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीनी पुत्री धी लावीने उत्तम जावना ए चढीने साध्वीने बहोरावती हती. तेणीए कहुं
हे गुरुणीजी आपजखे पधार्या. आजनो दिन लेखे अयो. ॥ १ ॥ जे वस्तु तमारा जेवाना मुखशीव
पराय ते वस्तु लेखे अइ एम गणुं छं. जे लोको जगत्मां अज्ञानीजे तेज तमारा गुणोनी अवगणा करे ठे. २

एहवे अणखली नृप पुत्री, नयणो मांडी आमी रे ॥ साध्वीनी साडीने पलवट,
जाली खेइ वलगानी रे ॥ मं० ॥ ३ ॥ रूपमतीए बली साध्वीए, कपट कला
नवि जाणी रे ॥ खरुकी लगण पहोंचानी गुरुणी, सचिव सुताहित आणी रो।मं०॥३॥

अर्थ ॥ एवे समये ते अदेखी घेपी राजपुत्रीए पोतानी आंखो वांकी राखीने साध्वीना कपडाना पाल-
वनी साथे मोतीनी जाखने वलगाडी दीधी. ॥ ३ ॥ रूपमतीए तेमज साध्वीए राजपुत्रीतुं आ कपट ज-
रखुं कार्य जाणुं नही. पत्नी हितनी कामी एवी मंत्रीपुत्री गुरुणीने खडकी सुधी बोलाववा गइ. ॥ ४ ॥

पाठी हारने प्रोववा बेठी, आलमां जाखि न दीठी रे ॥ एहांसि नकरो
नृप कन्थे, हांसि अवरशुं नीठी रे ॥ मं० ॥ ५ ॥ जाखि बीजी पण ल्यो
जोइए तो, शुं करशो एक राखी रे ॥ ठेतरशो पण नवि ठेतराउं,
न गलाये जीवती मांखी रे ॥ मं० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ फरी मंत्री पुत्री हार परोववा बेठी, एटलामां आलमां जाखि देखी नही, एटखे कहुं के बे-
हेन ! आवी ते हांसि आय, शुं बीजी हांसि करवानी नथी ? ॥ ५ ॥ एक जाल राखीने शुं करशो. आ
बीजी जाल पण जोइए तो सुखेथी हयो. तसे ठेतरवा धारशो पण हुं ठेतराउं तेवी नथी. कांइ जीवती
मांखी ते गलाय ठे. ॥ ६ ॥

कहे नृप पुत्री सुणतुं बेहेनी, में नथी कीधी हांसि रे ॥ एवी हांसि न करे
कोइ, थाये जेहथी विखासी रे ॥ मं० ॥ ७ ॥ जाखितो तारी गुरुणीए खीधी, न
यणे निरखी में तो रे ॥ हसते हसते मारे माये, चोरी नांखी तें तो रे ॥ मं० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पत्नी राजपुत्रीए कहुं हे बेहेन ! में तारी मस्करी करीज नथी. बली एवी मस्करी करायज

नहीं के जेमांथी बिखवाद उजो आय. ॥ ७ ॥ वली तारी गुरुणीएज ए जाळ उपाही लीधी तेमें मारी
आंखेज दीतुं ठे. अने तुं तो हसता हसतामां मारा माथा उपर चोरीनी आख नांखेठे. ॥ ७ ॥

चोरे कोइ पकड़ाये कोइ, उखटी गति कोइ तारी रे ॥ तारा सम में
लीधी होयतो, विनती मान तुं मारी रे ॥ मं० ॥ ९ ॥ बोली सचिव
सुता निसुणीने, नृप कन्याने निगोली रे ॥ मुज गुरुणीने कळंक तुं
देती, रहे वाइ तुं अणबोली रे ॥ मं० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ कोइक चोरी करे अने कोइकना माथा उपर आख चढे, आतो तारी रीतज उखटीठे. हुं तो
तारा समखाचंडुं, में तो लीधीज नथी, आ वात साचीज मानजे. ॥ ९ ॥ ते सांजलीने मंत्री पुत्रीए,
राजकन्याने उपको देतां कळुंके हे वेहेन! मारी गुरुणीने शामाटे आतुं कळंक आपे ठे? तुं बोढ्या-
बिना बेसी रहे. ॥ १० ॥

खेवा देवा पाखे ताहरे, एहथी एवनो शो आंटो रे ॥ अघटित क
हेतां तुज जीजनीए, कांइन जांगे कांटो रे ॥ मं० ॥ ११ ॥ तृण
पण ए न लहे पण दीधुं, शुं करे जाखिने लेश रे ॥ एणेतो परिहरी
ग्रही दिहा, मणि माणिकनी पेइरे ॥ मं० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ तारे एनी साथे कांइपण खेवा देवा शिवाय, तुं एना उपर आवनी शामाटे अंठस राखे ठे.
वली आतुं अघटित वोखतां तारी जीजे कांटो केम जांगतो नथी. ॥ ११ ॥ जे दीधाविना तरखला मा-
त्रने पण लहे नहीं ते जाखि लइने शुं करे, कारण के एणे हीरा माणिकनी पेटीठने पण तजी दइने,
दीक्षा ग्रहण करी ठे. ॥ १२ ॥

ए व्रत धरणी सूधी करणी, एहनो ज्रम कोइ नाणे रे ॥ योगी वारुव
जमता सरखी, रखे एहने करी जाणे रे ॥ मं० ॥ १३ ॥ एहना उप
शम जूषण आगल, ए जूषण किण गणती रे ॥ एहवी महासती
जनी वातो, कहीए नहीं अणबनती रे ॥ मं० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एतो एवा उत्तम व्रतने धारण करनारी ठे, एनी करणी मात्र श्रेष्ठ ठे. एना उपर कोइने शो
कापण आवे नहीं. एने तुं जोगी अने रखरुता ब्राह्मण जेवी रखे जाणती. ॥ १३ ॥ एना उपशम रूपे
जूषण पास आ जाखि जूषण शुं गणतरीमां ठे. पदी महा सतीठना संबंघमां नहीं बनेली वातो कदापि
न केहेवी जोइए. ॥ १४ ॥

धन सामु नवि जोवे थुंकी, पगला मांडे ज्योय फुंकी रे ॥ नवि दीठी
कोइ मतिनी टुंकी, में तुज जेवी अचूकी रे ॥ मं० ॥ १५ ॥ न्यास
रिये पण गांठ न राखे, जाये तेवारे चाखे रे ॥ हाथ न जाखे दीधा
पाखे, तो तुं एम कां जाखे रे ॥ मं० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ए साध्वी धननीं सामुं तो थुंकीने पण जोवे नहीं. जमीन उपर पग पण जमीन जोइने मुके,
गरे पग नीच धननो स्पर्श आय, में ताराजेवी टुंकी बुझिवाली कोइ दीठी नहीं. आ वातमां हुं जइतीज

नथी. ॥ १५ ॥ वखने ठेने पण गांठ राखता नथी. खाय पण क्यारे के ज्यारे मांगी छावे त्यारे; दीघा-
विना हाथमां पण जाले नही. तो पढी तुं आम शामाटे बोखेठे, ॥ १६ ॥

कहे नृप पुत्री रुपमतीने, जो कछुं मारुं न माने रे ॥ आपण बेहुं व
सतीए एहनी, जइने जोइए ठाने रे ॥ मं० ॥ १७ ॥ ए पासे जो जा
खि खेळं तो मुज शाबाशी दीजे रे ॥ आपण वात ए साची कीजे,
जेम मुजथी तुं पति जे रे ॥ मं० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ पढी तिलक मंजरीए रुपमतीने कछुं, हे बेहेन! जो तुं मारुं कछुं साचुं न मानती हो तो,
आपणे बंने तेना उपाश्रये जइ ठानी रीते तपास करीए. ॥ १७ ॥ एनी पासेथी जो जाखि कढाहुं तो मने
तुं शाबाशी आपजे. मारे तो जे वात साची ठे तेज केहेवानीठे, जेथी तने मारी उपर विश्वास बेसे. ॥ १८ ॥
ते बेहु कन्या साध्वी वस्ती, आवी हसती हसती रे ॥

ढाल पचवीशमी मोहने जाखी, चोथे उल्लासे उलसती रे ॥ मं० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ ते बंने कन्याळं साध्वीने उपाश्रे हसती हसती आवी. एवी रीते चोथा उल्लासमां मोहन वि-
जयजी ए पचवीशमी ढाल कही. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

इयां पथिकी पडिकमी, साध्वी क्रिया पात्र ॥ आलो ए ठे गो
चरी, जोजन ज्ञाना मात्र ॥ १ ॥ एहवे ते बेहु कन्यका, आवी
वसती मोजार ॥ सचिव सुताए साचव्यो, वंदनादि व्यवहार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ते समये क्रिया पात्र साध्वी बहोरवा सारूजतां लागेली ईर्यापथिकी क्रिया, शरीरने जाचुं
आपवा जोजन लेवा जे गोचरी सारु गया हता, ते पडिकमतां हतां. ॥ १ ॥ एटखामां ते बंने कन्याळं
उपाश्रय मध्ये आवी. मंत्री पुत्रीए साध्वीजीने वंदना करवा प्रमुख उचित व्यवहार सर्वे कर्यो. ॥ २ ॥

मोहडे देइ मुहपति, साध्वी कहे ते वार ॥ बाहिर बेसो बेहु
तमे, करवो ठे आहार ॥ ३ ॥ अहार जो लेवो होए, तो पडखो
घरुी एक ॥ आज करंता एषणा, असुर थयुं ठे ठेक ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ साध्वीजीए पोताना मुखपासे मुहपति राखीने कछुं के आमारे आहार करवो ठे तेथी हमणां
तमे बंने बहार बेसो. ॥ ३ ॥ वडी जो तमारे अहार लेवो होय तो एक घडी सुधी वार खमजो. आज
अमने एषणा समिति शोधतां बहुज असुर अयुं ठे. ॥ ४ ॥

मंत्री पुत्री ततहाणे, जइ बेठी एकांत ॥ नृपपुत्री जाए नही,
हियडे कपट अनंत ॥ ५ ॥ बाहिर बेहेनी केम गइ, कामठे व
सती मांहि ॥ आणी आलयमां फरी, सचिव सुताग्रही बांहि ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तत्काळ प्रधाननी पुत्रीतो एकांतमां गेठे जइ बेठी. परंतु राजपुत्री तेणीना अंतःकरणमां अ-
त्यंत कपट होवाची ते दूर गइ नही. ॥ ५ ॥ राजपुत्रीए मंत्री पुत्रीपासे आवी कछुं के हे बेहेन! तुं व-
हार केम गइ. कामतो उपाश्रयमांज ठे एम कही मंत्रीपुत्रीनो हाथ जाखी फरी तेणीने उपाश्रयमां लावी. ६

साध्वी मन संशय धरे, ऐम केम बेहु एह ॥

आज तो कोइक वार्तनो, दीसे ठे संदेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ आधी हील चाल देखी साध्वी मनमां विचारवा लाग्याके बने जणील आम केम करती हसे. आजे कोइ बावतनो तेछना मनमां संशय छपल अयो जणाय ठे. ॥ ७ ॥

॥ ढाल २६ मी ॥

॥ कोइ राखेरे सूर सुचट कोइ राखे रे ॥ ए देशी व ॥

बोली नृपनी पुत्रिका रे, अज्जा सुण मुज वाणी रे ॥ कहुं तु एकांते
तुजने रे, राखतुं ताहरं पाणी रे ॥ १ ॥ कोइ कोइने रे, कूहु कलंक
न देशे रे ॥ ए आंकणी ॥ एहहुं तुजने वहोरुं रे, केम गुरुणीए ज
णाव्युं रे ॥ गोचरी करतां चोरुं रे, एहहुं उदय केम आव्युं रे ॥ को० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एवामां राजपुत्रीए कहुंके हे आरजा! हुं तमने गुप्तरीते कहुं तुं के हवे तमारी शोजा जेम
रहे तेम करो तो सारू. (कवि कहेठे के) हे जव्य जीवो! कोइना छपर जहुं आल न मूकशो. ॥ १ ॥
गोचरी वहोरवा जइए ते वखते लाग पडे तो चोरीपण करी देखी एवं कइ गुरुणीए तने शिखव्युं हतुं.
आजे चोरवातुं मन केम अयुं? ॥ २ ॥

घृतखेवा घरमां गइरे, रुपमती एम जोली रे ॥ लीधी जालि तें एहनी रे, ते
हवे जरता जोली रे ॥ को० ॥ ३ ॥ दीठे नथणे माहरे रे, पण हुं तो नवी चे
तीरे ॥ त्यारे जो जानत एवहुं रे, तुजने जवा न देती रे ॥ को० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जे वखते आ सरल मनवाली रुपमती तमने घी वहोराववा सारू खेवा घरमां गइ ते वखते
पातरां जोलीमां घालतां तमे तेनी जालि लइ लीधी छे. ॥ ३ ॥ ते वखते हुं आंखणी जोती हती, परंतु
हुं एम नहोती जाणतीके तमे चोरीजशो. जो एवं जाणती होततो कदापि तमते जवा देत नही. ॥ ४ ॥

नहींतो हुं स्थाने कहुं रे, अइने मुखनी फोरी रे ॥ पण तुज चेळीए माहरे रे,
माथे चढावी चोरी रे ॥ को० ॥ ५ ॥ बेहेनी जूहुं रखे मानती रे, ते माटे हुं
न बोली रे ॥ पण हवे घरघर ताहरो रे, देइश परदो खोली रे ॥ को० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ मारे आटखा वाचाल अइने शामाटे तमने केहेहुं जोइए? परंतु हुं तुं कंरु तमारी चेळीये जा-
लिनी चोरी मारे माथे नांखी तेथी मारे कहेहुं पने ठे. ॥ ५ ॥ मारी बेहेनने ते वखते खराब लागशे ते
कारणथी ते वखते हुं बोली नही, परंतु हवे तो हुं एवातनो पडदो-गुप्तजेद घेर घेर तमारो प्रगट करीश. ६

साध्वी कहे एम कां कहे रे, रे मुग्धे अणजाण्युं रे ॥ में तो विना
आहारथीरे, बीजुं कांइ नथी आण्युं रे ॥ को० ॥ ७ ॥ संशय हो
यतो सुखे जुळ रे, ए त्रिपणी ए जोली रे ॥ जाली किसी वली हुं
किसी रे, ए मुज न खपे जोली रे ॥ को० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पत्नी साध्वीए कहुं के हे जोखी कन्या ! आहुं जाण्याविनानुं केम बोलेले. में त्यांथी आहार सिवाय वीजुं कांइपण आयुं नथी. ॥ ७ ॥ जो तारा मनमां शंका होय तो सुखेथी आ तरपणी तथा जोखी तपासो. मोतीनी जाखि केवी अने हुं केवी ! हे जोखी ! ए जाखि अमने खेवी खपे नही. ॥ ७ ॥

नृप पुत्री रोषे चठी रे, न कर अज्जे मुज खोटी रे ॥ आप जखी सनिधे कहुं रे, मुज वेहेनीनी अकोटी रे ॥ ए ॥ चांकी मांकी जोखी जूप रे, नृप पुत्री सु प्रसिद्धि रे ॥ सामीए वलगाकी जिहां रे, जाखितिहांथी लीधी रे ॥ को० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ पत्नी राजपुत्री क्रोध चढावीने बोली, हे आरजा ! मने जूही पारु नहीं. हे बाइ ! हुं तने कहुं हुं के हवे जखी अझे मारी बेहेननी अकोटी आपीदे. ॥ ए ॥ पत्नी राजपुत्री खुडीरीते तो जोखीने चारे बाजुए आम तेम जोचामांडी. पत्नी तरतज साडीना पाखव छपर ज्यां अकोटी वलगाडी हती त्यांथी तरतज लइ लीधी. ॥ १० ॥

आपी सचिव पुत्री प्रते रे, साध्वी जणी अवहेली रे ॥ आज पत्नी तुं एहने रे, वेसीशमां कहुं जेली रे ॥ को० ॥ ११ ॥ रुपमती कहे नृपसुते रे, ए सवी क रणी तारी रे ॥ कहिये चोरी करे नही रे, जडक गुरुणी मारी रे ॥ को० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ तरतज सादवीनी अवहेलणा करी, अकोटी मंत्री पुत्रीने आपी; अने कहुं के आज पत्नी हवे कोइ पण दिवस तुं अनेी साथे वेसीशमां. ॥ ११ ॥ पत्नी रुपमतीए कहुं के हे तिलक मंजरी ! आ काम ताराजळे. मारी निर्मल अंतःकरणवाली गुरुणी कदापि कोइपण प्रकारनी चोरी करेज नहीं. ॥ १२ ॥

गुरुणीजी एहनुं कहुं रे, रखे मनमांहि आणो रे ॥ एठे मिथ्यात्वी एहमां रे, रखे मनमांहि आणो रे ॥ को० ॥ १३ ॥ पयप्रणमी गुरुणी तणां रे, रुपमती एहे आवी रे ॥ नृप पुत्री घणीए कला रे, कीधी पण नवि फावी रे ॥ को० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हे गुरुणीजी ! एनुं बोलेलुं आप मनमां जरापण लावशो नही. एतो हड हरती मिथ्यात्वी ठे. एनामां साची समजण रति मात्र नथी. ॥ १३ ॥ पत्नी गुरुणीना चरणमां नमस्कार करी रुपमती पोताने घेर आवी अने राजपुत्रीए अनेक कपटकला करी परंतु ते लेशमात्र तेमां फावीनही. ॥ १४ ॥

हवे आलोचे प्रवर्तनी रे, नृप पुत्रीए कर्तुं काचुं रे ॥ पण नगरीना लोकोने रे, हियेने वसशे साचुं रे ॥ को० ॥ १५ ॥ रोषवशे तिहां साध्वीए रे, लीधो निज गळे फांसो रे ॥ चारित्रिया पण क्रोधथी रे, न विचारे निज वांसो रे ॥ को० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे साध्वी मनमां विचारवा लाग्या के राजपुत्रीए मारा माथा छपर जुहुं आल मुक्तुं ते वा- तमां ते फावी तो नही, परंतु नगरीना लोकोना मनमां तो साचुंज लागशे ॥ १५ ॥ पत्नी साध्वीए तो क्रोधने वश अइ गळामां फांसो घाटयो. (कवि कहे ठे) चारित्र धारण करनारा पण क्रोधने वश अतां परिणामशुं आवशे ते विचारता नथी. ॥ १६ ॥

पानोसण सुरसुंदरी रे, आवी ततक्षण दोकी रे ॥ फांसो साध्वी कंठथीरे, करुणा आणी ठोकी रे ॥ को० ॥ १७ ॥ आहार कराव्यो पाडोशणे रे, अमणीने समजावी रे ॥ साध्वी पण समजी करी रे, समताने घेर आवी रे ॥ को० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ एवे समये पादोशमां सुरसुंदरी नामनी एक आशिका रेहेती हती ते तरत दोनी आवी अने तेणीए करुणायुक्त अंतःकरणधी साध्वीना गलामांथी फांसो काढी नाल्यो ॥ १७ ॥ ते पाडोराण सुर सुंदरीए, साध्वीने बहु बहु रीते समजावीने आहार कराव्यो. साध्वीने पण धीमे धीमे समजण आवातां कोच शांत अइ ते समताना घरमां आवी. ॥ १८ ॥

संघम पाळे जावथी रे, अनुजव विजव विखासे रे ॥

जाखी ढाल ढवीशमी रे, मोहने चोथा उद्धासे रे ॥ को० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ साध्वीए निर्मल जावथी चारित्र आराधन करवा मांरुं अने अनुजवरूप वैजवनो विखास करती हवी. एवी रीते चोथा उद्धासमां ढवीशमी ढाल मोहन विजयजीए कही. ॥ १९ ॥

॥ दोहा ॥

बेहु कन्याने परस्परे, अहनिश वचन संवाद ॥ जिन मत शैवी
मत तणो, चाळ्यो जाय विवाद ॥१॥ कोइ कोइना धर्मने, माने
नही लगार ॥ बेहुं ए अवसर साचवे, निज निजना आचार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ ते वने कन्याळने निरंतर वाणी संवाद अतो हतो तेमां जिन मत अने शिवमत संबंधी विवाद चाड्याज करतो हतो ॥ १ ॥ वने मांथी कोइ पण एक बीजाना धर्म उपर अश्र्च्य करती नहती, एटहुंज नही पण अवसर आवे दरेक पोतपोताना आचारने साचवती हती. ॥ २ ॥

एहवे नृप वैराटनो, जित शत्रु वरुवीर ॥ शुरसेन तेहनो तलुज,
सुरगिरि सम वरुधीर ॥३॥ तेणे मंत्री मोकळ्यो, जिहां तिलका-
पुर नाह ॥ करवा तिलक मंजरी थकी, शुरसेन विवाह ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ एवा अवसरमां वैराट देशनो महा शुरवीर जित शत्रु नामनो राजा हतो तेने मेरू पर्वत समान महा धैर्यवंत शुरसेन नामनो पुत्र हतोते शुरसेननो विवाह, तिलकापुरीना राजानी पुत्री तिलक मंजरीनी साथे करवा सारू, पोताना मंत्रीने, मदन प्रमराजानी पासे मोकळ्यो. ॥ ३ ॥ ४ ॥

पूठे जनक सुता प्रते, पाणि ग्रहण स्वरूप ॥ हरखित थइ पुत्री
कडे, तातने वचन अनूप ॥५॥ जो मंत्रीनी पुत्रिका, वरए वरे
सुजाण ॥ तो माहरे पण एहवर, वरवो करं प्रमाण ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ते आळ्यो एटळे राजाए पोताना पुत्रीने लग्न संबंधी हकीकत केहेवा बोळावी, राजाए शुरसेन संबधी वात केहेतांज तिलकमंजरीए पोताना पिताने हर्ष सहित कळुं के जो रूपमती ए वरने वरवाने कसुल करे तो मारे पण एनी साथे लग्न करवा प्रमाण ठे. ॥ ५ ॥ ६ ॥

अमे बेहु वाखापण थकी, कीधो ठे संकेत ॥

मली वेहु जणीए एकवर, वरवो वधते हेत ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वाड्यावस्याधी अमे वने बेहेनपणीळए एनो शुभ रीते निश्चय कर्णे ठे के आपण वने जणीं ठं ए एकज वरने वरवो जेथी आपणा खेहमां पण वृद्धि आय. ॥ ७ ॥

॥ ढाल १९ मी ॥

॥ कायापुर पाटण रूअमो ॥ ए देशी ॥

आपणा प्रकृत पुरुष प्रते,जाखे मकरध्वज राय रे ॥ आब्यो ठे सचिव वैराटथी,
करीए तस कवण उपाय रे ॥ आ० ॥१॥ माहरी ताहरी पुत्रीए, मन धर्यो एक
जरथार रे ॥ कहे तो बेहुनो एक वरथकी, करीए विवाह निरधार रे ॥ आ० ॥३॥
अर्थ ॥ ते सांजली मकरध्वज राजाए पोताना प्रधानने बोलावी कळुं के वैराटना राजानो प्रधान आ-
ब्यो ठे, तेनी हकीकत सांजलो अने करवा योग्य कार्य करो ॥ १ ॥ मारी अने तमारी पुत्री, बने ए
एक पतिनी साथे लग्न करवानो निश्चय कर्यो ठे तेथी तमारो अजिप्राय होय तो बनेना एक वरनी
साथे लग्न करीए. ॥ २ ॥

नृप जणी ताम मंत्री कहे, तेडो वैराट वकील रे ॥ लगननो दिवस निरधारो
ए,माहरी नथी कोइ ढील रे ॥ आ० ॥३॥ तेडी वैराटनो मंत्रवी,नृप कहे आणी
उडाह रे ॥ मेलव्यो अमे शुरसेनथी, बेहु सुता केरो विवाह रे ॥ आ० ॥४॥
अर्थ ॥ मंत्रीए कळुं के हे महाराज ! ते वैराटना प्रधानने बोलावो अने लग्ना दिवसनो निरधार
करो. मारी ते वावतमां कोइ पण प्रकारनी ढील नथी ॥ ३ ॥ पठी वैराटना मंत्रीने बोलावी राजाए उ-
त्साह पूर्वक कळुं के अमे अमारी तथा प्रधानजीनी पुत्री एम बने कन्याउठनो शुरसेननी साथे विवाह
संबंध कबुल करीए ढीए. ॥ ४ ॥

लग्ननो दिवस निश्चय करी, आवीळ मंत्री वैराट रे ॥ जइ जित शत्रुने विन-
व्यो, पाणि ग्रहण तणो घाट रे ॥ आ० ॥५॥ दोय गोरी तणो वाळहो, थारो
कुंवर शुरसेन रे ॥ जान बहुमानहुंती सजी, उजली सागर फेन रे ॥ आ० ॥६॥
अर्थ ॥ पठी लग्ननो दिवस नकी करीने वैराटना मंत्रीए आवीने जित शत्रु राजाने लग्न संबंधी सर्वे
हकीकत निवेदन करी ॥ ५ ॥ आपणो कुंवर शुरसेन बे खीळनो प्राणनाथ थारो एहुं धारी लग्न सारू
तैयारी करवा मांडी. समुद्रना उज्वल फीण जेवी ज्ञानकादार जाननी सामग्री तैयार करी. ॥ ६ ॥

आवीळ तुरत तिलकापुरी, सुरसेनो वरराज रे ॥ नृप सुता मंत्री पुत्री वरी,
मन तणां सिधलां काज रे ॥ आ० ॥७॥ बेहु सुसरे मली दायजो, देइ गज, वाजी
रथ जोय रे ॥ तुरत संप्रेडी लेइ सासरे, नृपति मंत्री सुता दोय रे ॥ आ० ॥८॥
अर्थ ॥ पठी शुरसेन वरराजा जान सहित तिलकापुरीए आब्या. राजपुत्री अने मंत्री पुत्रीनी साथे
पाणि ग्रहण कर्युं. पोताना मनना धारेलां कार्य सिद्ध कर्यो ॥ ७ ॥ बने ससराए, हाथी, घोडा,
रथनी जोडी विगेरे जे जे करीआवर कर्यो ते सर्वे सहित राजपुत्री तथा मंत्री पुत्रीने तेमने सासरे
बोलाववामां आवी. ॥ ८ ॥

कंत साथे बेहु आवीळ, नगर वैराट मोजार रे ॥ सासुए सय बहुरोजणी, सों
प्यो गृह तणो जार रे ॥ आ० ॥९॥ विलसे सुख विषयना कंतथी, ते बेहु वाध
ते वेश रे ॥ कहीए लोपे नही कुल वधू, सासू ससरानो निर्देश रे ॥ आ० ॥१०॥

अर्थ ॥ पोताना स्वामिनाथनी साथे बंने पल्लिळ वैराट नगरमां आवी. तेळ सासरामां रेहेतांज थोडा वखतमां सासुए बंने बद्दुळने गृह संबंधी सर्वे कारजार सोंपी दीधो ॥ ए ॥ पोताना स्वामिनाथनी साथे बंने जणीळ मन गमता जोग विदासनां सुख जोगवे ठे. बंनेनी रूप कान्ति वधती जाय ठे. बंनेमांथी कोइ सासु ससरानी आज्ञा खोपती नथी. ॥ १० ॥

पण बेहु मांद्दो मांद्दे होवे, वचन विवाद काइ वार रे ॥ चित्त न मळे एक एकनुं, दोहिलो शोक व्यवहार रे ॥ आ०॥११॥ शोकथी शूली रूडी कही, नही श्हां मीनने मेष रे ॥ बेहु जो बेहेन सगींजं होवे, तोही पण वहे देषरे ॥ आ०॥१२॥

अर्थ ॥ आवां सुख जोगवता ततां कोइ कोइ वखत अंदर अंदर बंने जणीळने वाद विवाद थतो हतो. शोकना व्यवहारनो संबंध दोहिलो होवार्थी एक बीजानुं मन एक बीजानी साथे मळतुं न होतुं ॥ ११ ॥ शोक करतां शूली जळी ए वातमां लगार पण मीन-मेष नथी (ज्योतिष जोवानुं नथी) बंने सगीं बेहेनो होय अद्दे तेळ पण जो शोक आय तो देषी थया विना रहे नही. ॥ १२ ॥

दोइ कोइ एक वस्तुनो, चित्तमां धरे अजिळाष रे ॥ एहज कारण वैरनुं, ठे बहु शाखनी शाख रे ॥ आ०॥१३॥ शोकनो संबंध दोहिलो, कलह करता दिन जाय रे ॥ बोळे मोसाने कोसें घणुं, रोष हियडे न समाय रे ॥ आ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एक वस्तुना बे जणा अजिळाषी आय तो एवी अजिळाषा बनी रेहेतां वैरनुं कारण उत्पन्न आय. एवी बहु शाखनी शाखी ठे ॥ १३ ॥ शोक संबंध अलांत दुःखकारक ठे. तेना दिवसो ह्हेना मांज जाय ठे. बंने जणीळ एक बीजा परत्वे जुवां आल अने मेहेणां मारे ठे. हैयामां क्रोध समातो नथी. जेहने दाय होवे कामिनी, तास फोकट अवतार रे ॥ इश पण पार्वती जान्हवी, आदरी जमेय संसार रे ॥ आ० ॥ १५ ॥ सुर नृप प्रेम लुब्ध थको, बेहु जणी राखे समान रे ॥ जाखवे चित्त बेहुए तणां, जेम तंबोळी निज पान रे ॥ आ०॥१६॥

अर्थ ॥ जे जे बे खीळ होय तेनो मनुष्य अवतार नकामो गयो एम समजवुं. शंकर पण पार्वती अने गंगानी साथे परणवार्थी संसारमां जटक्या करे ठे ॥ १५ ॥ शुरसेन राजा तो प्रेममां आसक बंने पल्लिळने सरखी रीते राखे ठे. बंनेनां मन जेम तंबोळी पानने साचवे तेम, साचवे ठे. ॥ १६ ॥

चोथे उद्घासें सत्तावीशमी, मोहने वर्णावी ढाल रे ॥

जविक जन चित्त दइ सांजलो, आगल वात रसाळ रे ॥ आ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ एवी रीते चोथा उद्घासमां मोहन विजयजीए सतावीशमी ढाळ कही. हे जन्मजीवो ! तने ध्यानपूर्वक सांजलो जो. आगल वात बहुज रसाळ ठे. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

तिलक मंजरीना तातने, रमती क्रिणे आखेट ॥ काबर एक पर द्दीपनी, आवी कीधी जेट ॥ १ ॥ स्याम शिखा नयणां अरुण, चंचा कनक समान ॥ पांखो विच विच सित असित, वाणी पिचूष पान ॥ २ ॥

अर्थ ॥ तिलक मंजरीना पिताने कोइ वाधरी-पारधीए एक पर धीपनी रमत करती काबरने छावी जेट करी ॥ १ ॥ ते काबरने काळी शिखा हती. तेनी बने आंखो राती हती. चांच सुवर्णनी जेवी हती. पांखोनी वचे वचे धोखा अनेक लींसोटा हात. अने तेनी वाणी अमृतपान जेवी हती. ॥ २ ॥

काव्य कथा दोहा जणी, घणी सुरंगी देह ॥ रीजयो जूपति
पंखणी, राखी सोवन गेह ॥ ३ ॥ पुत्रीने रमवा जणी, मुकी पुर
वैराट ॥ तिलक मंजरी हरखी घणुं, देखी पंखणी घाट ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ ते कविता बोळती, वार्ता कहेती अने दोहा गाती. तेतुं शरीर सारा रंगवाळुं हतुं तेथी तेना छपर राजा बहु राजी थयो अने तेणीने सुवर्णना पांजरामां राखी ॥ ३ ॥ पोतानी पुत्रीने रमत गमतमां आनंद थवाने माटे राजाए तेने वैराट नगर मोकळी. तिलकमंजरीए काबरनी सौंदर्यता देखीने मनमां बहुज हर्ष पामी. ॥ ४ ॥

सदा रमाडे तेहने, पोषे नवल आहार ॥ नापे रूपमती प्रते,
रमवाने कोइ वार ॥५॥ रूपमती मागे यदा,कहे नृप पुत्री एम॥
पियर हुती पंखणी, तुं न मंगावे केम ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तिलक मंजरी तेने ह्मेशां रमारुती हती, नवा नवा खान पानथी पोषण करती हती. परंतु कोइ पण वखत रूपमतीने ते काबर रमत गमत सारु आपती न होती ॥ ५ ॥ ज्यारे कोइ वखत रूपमती ते काबरनी भागणी करती त्यारे तिलक मंजरी कहेतीके पोते पण पोताना पियरथी शामाटे एवी पक्षिणी मंगावीए नही. ॥ ६ ॥

माहारे ताते मोकळी, ए रमवाने काज ॥
पियरथी मंगावतां, केम तुज आवे लाज ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ मारा पिताए मने रमवा सारु ए काबर मोकळी ठे. ते प्रमाणे तने पण पोताने पियरथी एवी काबर मंगावतां शुं शरम आवे ठे ? ॥ ७ ॥

॥ ढाल श्ट मी ॥

॥ राग सौरठ सामेरी ॥ धनधन संप्रतिसाचो राजा ए देशी ॥

० मंत्री डुहिता अति विलखाणी, सोकळडीने मोसे रे ॥ पण जोळी
मनमां नवि जाणे, विणसे जे कारज रोषे रे. ॥ १ ॥ जाणे रे नही कोइ
कर्मेनी गतिने ॥ ए आंकणी ॥ काबर एक मंगाववा कारण,पियर मुकथो
कागलीळ रे ॥ मंत्रीए पुत्रीना अह्मर वांची,शोक संबंध अटकलीळ रे ॥जा०३॥

अर्थ ॥ रूपमती पोतानी शोक तिलकमंजरीना मेहेणांथी जांखी पडी गइ. परंतु सरख मनवाळी ते एम न समजी शकी के रोष करवाधी पोतानुं कार्य बगने ठे. (कवि कहे ठे के) कर्मेनी गतिने कोइ जाणी शकतुं नथी ॥ १ ॥ रूपमतीए एक काबर मंगाववा माटे पोताने पियर कागळ लख्यो. मंत्रीए पोतानी पुत्रीना अह्मरो वांचतांज शोकना देषना कारणथी पत्र आच्यालुं कळी-ळीधुं. ॥ २ ॥

वनमां गीरमां पुरमां काबर, जोइ पण नवि लाधी रे ॥ तात विचारै
नही मुकुंतो, न रहे सुतानी बाधी रे ॥ जा० ॥ ३ ॥ कोसी पंखणी
एक कर आधी, नीखे वरणे रूडी रे ॥ अणजाएयो अलगाधी जाणे,
एह ठे जे सुंदर सूडी रे ॥ जा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मंत्रीए वनमां, पर्वतमां तथा शेहेरमां एम ठाम ठाम काबर माटे खोल कढावी परंतु जोइए
तेवी हाथ लागी नही. वली तेणे विचार्युं के जो नहीं मोकलुं तो पुत्रीतुं पण रहेशे नही ॥ ३ ॥ प्रयास
करतां एक कोसी जातनी पक्षिणी लीळा रंगवाली अने मनोहर हाथ लागी अजाण्यो होय, ते ठेटेथी
एमज जाणे के आतो सुंदर पोपटनी ठे. ॥ ४ ॥

कंचन पिंजर मांहे घाली, पुत्रीने पहोंचानी रे ॥ रूपमतीए पिंजरथी काडी,
खोले लेइ रमाडी रे ॥ जा० ॥ ५ ॥ राखे पिंजर जतन करीने, रक्षक एक तस
राख्यो रे ॥ दासीए तिलक मंजरीने जइने, जेद पंखणीनो जाख्यो रे ॥ जा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ सुवर्णना पिंजरमां कोसीने मुकीने ते पांजरुं पुत्रीने पहोंचाडयुं. रूपमतीना हाथमां आवतांज
तेणे पोताना खोळामां लइने तेने रमाडवा मांडी ॥ ५ ॥ कोसीने सारी रीते सार संजाळ पूर्वक पांज-
रामां राखी, तेतुं रक्षण करवा एक माणस राख्यो. आ पक्षिणी संबधी सघली वात एक दासीए
तिलक मंजरीने कही. ॥ ६ ॥

शोके पियरथी पंखिणी अणावी, निसुणी रोष जराणी रे ॥ पारकी
आंजी देखी न शके, अहो कांइ अकह कहाणी रे ॥ जा० ॥ ७ ॥
कोइ दिन शोक बेहु मखी बेठी, निज निज पंखी वखाणे रे ॥ कोसी
नाणी पण जाणीए आण्यो, वीढी चढावी ठाणे रे ॥ जा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ पोतानी शोके पियरथी एक पक्षिणी मंगावी ए वात सांजलीने तिलक मंजरी बहु क्रोध युक्त
थइ गइ. बीजानी शोका जे आंखे न देखी शकाय ए पण एक न कही शकाय एवी केहेवत ठे ॥ ७ ॥
कोइ एक दिवस वने शोक्यो एकठी बेसी पोतपोताना पक्षीना वखाण करे ठे; कोसी जोके समजण वाली
हती; जाणे गांणा उपर वीढी चढावीने आण्यो होय तेतुं अयुं. ॥ ८ ॥

एक कहे मारी काबर रूमी, एक कहे मुज कोसी रे ॥ जेम एक
ग्राहक आवे वलगे, पानोशी वेहु दोशी रे ॥ जा० ॥ ९ ॥ कहे बेठ
जणांठं जोइए केनी, पंखिणी मीतुं बोले रे ॥ वादे चढींठं होच्या
परठी, निज निज पिंजर खोले रे ॥ जा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ एके कलुं के मारी काबर सारी ठे ल्यारे वीजी ए कलुं के कोसी सारी ठे. जेम एक घराक
आशतां वने दोशी वाणीया तेने वलगी पनी पोताना मालना वखाण करे तेना जेवुं थवा मांडयुं ॥ ९ ॥
वने जणींठं एनी होड करवा मांडी के जोइए कोनी पक्षिणी वधारे मीतुं बोले ठे एवी रीते वाद विवाद
करतां सरत करी अने पोत पोताना पांजरां खोल्यां. ॥ १० ॥

काबर जेम बोखे नर वाणी, तिलक मंजरी तेम कुदे रे ॥ रूपमती
बोलावे कोशी, जेह ठे पिंजर जुदे रे ॥ जा० ॥ ११ ॥ बोलावे पण
किमही न बोखे, नरनी वाणी कोशी रे ॥ रूपमतीए मनमां जाएयुं,
ए तो फुटरी फोसी रे ॥ जा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जेम जेम काबर मनुष्यनी जाषा बोखवा लागी तेम तेम तिलक मंजरी हर्षधी कुदवा मांकी.
अहींआ रूपमतीए पण जुदा पांजरामांहेनी कोशीने बोखाववा मांकी ॥ ११ ॥ रूपमतीए कोशीने मनु-
ष्यनी वाणी बोखवा अनेक प्रयास कर्या पण ते कोइ रीते बोली नही तेथी तेणे मनमां जाएयुं के आतो
मात्र रूपाखी ठे परंतु माळ बगरनी ठे. ॥ १२ ॥

खीजवे सोकरु रूपमतीने, कांइ हसाडे पमोसी रे ॥ मारी काबर उपर उवारी,
नांखु एहवी कोसी रे ॥ जा० ॥ १३ ॥ रूपमती हती घणीए काही, पण पंखीथी
रोषी रे ॥ आगळ जावी कोइ न समजे, कुण जाणे कुण जोशी रे ॥ जा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तिलक मंजरी रूपमतीने खीजववा लागीके आम पाडोशी हसे एवुं शुं काम करे ठे ? क्यां
काबरने क्यां कोसी ? मारी काबर उपर एवी कोसीने तो उवारी जाठ. अर्थात् तेनी आगळ ते कशा
लेखामां नथी ॥ १३ ॥ रूपमती घणीज डहापण बाळी हती परंतु पंखी उपर तेने गुस्सो चरुयो. जावी
आगळ कोइनी समजण कामनी नथी. पठी कोण ज्ञाताके कोण जोशी ? ॥ १४ ॥

रुक्के कही घणुं ए वारी, वात तुं न कर कुमोसीरे ॥ तो पण रूपमतीए को-
सीनी, पांखो नांखी खोसी रे ॥ १५ ॥ जोर न चाट्यु कांइ पंखीतुं, सोल पहोर
डुःख पावी रे ॥ पहोती परजव आर्त्तध्याने, स्त्री अवतारे आवी रे ॥ जा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ कोसीना रखवाळे रूपमतीने बहु बहु रीते वारीने कहुं के आम गुस्सो करी परिणाम खराब
आवे एवुं शुं काम करो ठो परंतु रूपमतीए ते वात नहीं मानतां कोसीनी पांखो खेंची नाखी ॥ १५ ॥
पहोतुं कांइ पण जोर चाट्युं नही. तेणे सोल पहोर सुधी दुःख जोगव्युं अने अंते आर्त्तध्यानमां मरण
पामी परजवमां स्त्रीना अवतारमां जन्म अयो. ॥ १६ ॥

गिरि वैताढये गगन बल्लजपुर, पवन वेग नृप धन्य रे ॥ वेगवतीनी
राणीनी कूखे, ते कोसी उत्पन्न रे ॥ जा० ॥ १७ ॥ वीरमती तेणे
पुत्री प्रसवी, बहु कोडे हुलरावी रे ॥ वीर नृपतिने आजा पुरीए,
आनंदे परणावी रे ॥ जा० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ कोसीनो जीव वैताढ्य पर्वत उपर गगन बल्लजपुर नामना नगरना पवन वेग नामना राजानी
वेगवती राणीनी कूखे पुत्री पणे उत्पन्न अयो ॥ १७ ॥ ते पुत्रीतुं नाम वीरमती पाड्युं. तेने बहु रीते लारु
लरुावी उजेरी अने मोटी अतां आजानगरीना वीरसेन राजानी साथे आनंद जर परणावी. ॥ १८ ॥

अपहर दत्त विद्याउं साधी, कीधुं राज्य सुसाखी रे ॥

अठावीशमी चोथे उल्लासे, मोहने ढाल ए जाखी रे ॥ जा० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ अप्सराए आपेली विद्याळ साधीने तेणीए बहु सारी रीते राज्य कर्युं. एवी रीते मोहन विज-
वजीए बोधा उल्लासमां अचावीशमी ढाख कही. ॥ १ए ॥

॥ दोहा ॥

रूपमतीनी दासीए, आणी मन उपगार ॥ संजलाव्यो कोसी
जणी, महामंत्र नवकार ॥१॥ कोसी बाहिर परठवी, रूपमती
मन आप ॥ पंखी वध कीधा तणो, मांडयो पश्चाताप ॥ २ ॥

अर्थ ॥ कोसीना भरण समये रूपमतीनी दासीए पोताना मनमां उपकारनी बुझिए कोसीने नवकार
महामंत्र संजलाव्यो ॥ १ ॥ कोसी भरण पान्या पठी तेने बहार परठवी दीधी. पठी रूपमतीना मनमां
पक्षिणीनो वध करवा संबंधीनो पश्चाताप अवा मांरयो. ॥ २ ॥

तिलक मंजरी मिथ्यात्वणी, जन्मथी दुष्ट स्वजाव ॥ कोशीक
गति दीठे वच्यो, जिन मत निंदा दाव ॥३॥ रैरे रूपमती निसुण,
एहवो तुज जिन धर्म ॥ मुखे पुकारे ठे दया, एहवां करी कुकर्म ॥४॥

अर्थ ॥ तिलक मंजरी जे मिथ्यात्वणी हती अने जेनो जन्मथीज दुष्ट स्वजाव हतो तेणे कोसीना
आवा हाख करवामां आन्या ते देखी जिनमतनी निंदा वधारे करवातुं सूज्युं ॥ ३ ॥ हे रूपमती तुं सां-
जळ ! शुं आवो तारो जिनधर्म ठे, के आवां कुकर्म करीने मात्र मोढेथीज दयानो पोकार कर्या करे ठे.

पंखी वधतां पापणी, केम चाळ्या तुज हाथ ॥ हुंतो कहीए नवि
हणुं, एहवा जीव अनाथ ॥५॥ शोक तणे वचने लह्यो, रूपमती
विषवाद ॥ वाध्यो बेहु शोक्यो जणी, निज निज धर्म विवाद ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे पापणी ! आवी रीते पंखीनो नाश करवामां तारा हाथ केवी रीते चाळी शक्या. हुं तो क-
दापि एवा अनाथ-निरपराधी जीवनीहिंसा करूंज नहीं ॥ ५ ॥ तिलक मंजरीना आवां सरळ वचनथी
रूपमतीने बहुज खेद थयो. बंने शोक्योनीवचे पोत पोताना धर्म संबंधी बहुज तकरार वधी पसी. ॥६॥

वारे घणुं ए वाखहो, तेम विमणीं थाय ॥

जेम पावक ज्वाला वधे, जेम जेम घृत सिंचाय ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ बंने राणींठेने सुरसेने बहु बहु रीते वारी परंतु बंने जणींठं विशेषे विशेषे विरोधी अइ. जेम
अग्निमां धी नाखतां ज्वाला वधे तेना जेवी तेठंनी दशा अइ. ॥ ७ ॥

॥ ढाख १ए मी ॥

॥ वापडळी रे जीजरुखी तुं कां नवि बोले मीतुं ॥ ए देशी ॥
रूपमती घणुं ए पस्ताये, कोशिकने दुःख देइ ॥ पण कीधुं अणकीधुंन होवे,
नान कहाये केइ रे ॥ वापडळा रे जीवरुखा तुं करजे काम विमासी ॥ ए
आंकणी ॥ १ ॥ विहडे जातुं आवतुं विहडे, कर्मए करवत कासी रे ॥ वाण ॥३॥

अर्थ ॥ रूपमतीए कोसीने दुःख दइ मारी नांख्या पढी घणो पस्तावो कर्यो. परंतु जे कर्युं ते आण कर्युं थइ शकलुं नथी. ते वातमां कोइथी कांइ पण कही शकाय नही. (कवि कहे ठे) हे रांक जीव । तुं जे काम करते विचारीने करजे ॥ १ ॥ कर्मनो एवो स्वजाव ठे के जेम कासीतुं करवत जतां आवतां मस्तकने कोपे तेम कर्म पण जतां आवतां विडंबना करे ठे. ॥ २ ॥

रूपमती जे मंत्री पुत्री, पंखी पातिक पुरी ॥ पण ठे जिनमतनी आराधक, नही कोइ वाते अधूरी रे ॥ बा० ॥३॥ पूरव देशे आज्ञा नगरी, वीरसेन धृत धरणी ॥ चंद्र थकी पण अधिकी सुंदर, चंद्रावती तस घरणी रे ॥ बा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ प्रधान पुत्री रूपमतीए जो के पंखीनो घात करी पूर्ण पाप बांध्युं परंतु ते जिनमतनी आराधक हती, अने ते वातमां कोइ पण रीते अपूर्ण न होती ॥ ३ ॥ पूर्व देशमां आज्ञा नगरीना राजा वीरसेननी चंद्र थकी पण अधिक कान्ति वाखी चंद्रावती नामनी राणीना. ॥ ४ ॥

जोगवी जीवित पूरण रीते, रूपमती कोइ दिवसे ॥ आज्ञाए चंद्रावती उदरे, रूमे रिख्ले निवसे रे ॥ बा० ॥५॥ पूरण मासे अंगज प्रसव्या, चंद्र नाम तस दीधुं ॥ करो विधे अथवा करो अविधे, न मिटे धर्म जे कीधुं रे ॥ बा० ॥६॥

अर्थ ॥ उदरमां रूपमतीनो जीव पूर्ण आयुष्य जोगवीने कोइक दिवसे शुच सुहृत्ते गर्भमां आच्यो ॥ ५ ॥ पूर्णमास अतां चंद्रावतीए पुत्रने जन्म आय्यो तेतुं नाम चंद्र पार्युं. कवि कहे ठे के विधिपूर्वक के अविधिपूर्वक धर्म जे कर्युं होय ते निष्फल अतुंज नथी. ॥ ६ ॥

हुतो जे कोसी रखवालो, ते थयो सुमति प्रधान ॥ जे पंखीनी करूणा आणी, एतस फल अमलान रे ॥ बा० ॥ ७ ॥ जे पोसाल तणी पाडोसण, सुर सुंदरी हित करणी ॥ तेह थइ नृप चंद्र एताहरी, प्रथम गुणावली घरणी रे ॥ बा० ॥८॥

अर्थ ॥ जे कोसीनो रखवाल हतो, तेनो जीव सुमति प्रधान थयो. मात्र पंखीना उपर दयाना परिणाम होवाथीज तेने आहुं निर्मल फल प्राप्त थयुं ॥ ७ ॥ जे उपाश्रयनी पाडोसण, साध्वीने हितनी करनारी सुरसुंदरी हती, ते हे चंद्रराजा ! तमारी प्रथमनी पटराणी गुणावली थइ. ॥ ८ ॥

राज सुता जे तिलक मंजरी, हुती मिह्या पढी ॥ विमल पुरीए रूपति पुत्री. थइ ते प्रमला लहरी रे ॥ बा० ॥९॥ अज्ञा जीव थयो कनकध्वज, पूरव रोषे कोढी ॥ कोइ अज्ञानी किमपि न जाणे, कर्म तणी गति पोढी रे ॥ बा० ॥१०॥

अर्थ ॥ राजपुत्री तिलक मंजरी जे मिथ्यात्वपढी हती ते विमलापुरीना राजानी प्रेमला लहरी नामनी पुत्री थइ ॥ ९ ॥ साध्वीनो जीव गुस्ते चढवाने लीधे गळे गळे फांसो नांखवाधी कोढी कनकध्वज थयो. विचारोके अज्ञानी जीव कर्मनी आधी गहन गति केवी रीते जाणी शके? ॥ १० ॥

धावए कपिला जीव काबरनो, जेणे वढवारु लगाकी ॥ नटवर जीव ठे शुरसेननो, परखो जे बेहु लानी रे ॥ बा० ॥११॥ रूपमतीनी पूर्वे दासी, तेह थइ नट बाला ॥ कर्म प्रवाह जेणे दिस चाळ्या, नगणे नदीउं नाला रे ॥ बा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ काबरनो जीव ते कपिला धाव पाणे उत्पन्न अयो. जेणे वढवारु जमावी. शुरसेननो जीव जे वने कुंवरीनो स्वामि हतो ते नटवर शिव कुंवर अयो ॥ ११ ॥ रूपमतीनी दासीनो जीव नटनी कुमारी शिव माला अष्ट. कवि कहे ठे-कर्मनो प्रवाह जे दिशाए चाट्यो ते दिशाए चाट्योज. ते नदीछ के नाळां कांड पाण हिसावमां गणतो नथी. ॥ १२ ॥

कुष्टीनो हिंसक जे मंत्री, ते काबर रखवालो ॥ पारन आवे पूरव जवनो, जेम गद्दीदीनो गवालो रे ॥ बा०॥१३॥ श्री मुनि सुव्रत जिनजीए जाख्या, एम पूरव जव सहुना ॥ रे आज्ञापति समज समजतुं, कहीए तुज किंबहुना रे ॥ बा०॥१४॥

अर्थ ॥ काबरना रक्षकनो जीव, कोढीआ कनकध्वजनो हिंसक मंत्री अयो. जेम घेवी स्त्रीना गोदालानो पार आवतो नथी तेम पूर्वे करेखां जवोजवनां कर्मनो पाण पार आवतो नथी ॥ १३ ॥ एवी रीते श्री मुनि सुव्रत जिनराजे सर्वेना पूर्वे जवनो वृत्तांत कळो. पठी कष्टुं के हे चंद्रराजा ! तमे समजो समजो. वधारे हवे तमने शुं बोध आपीए. ॥ १४ ॥

पांखो उखेड्यानो कोसीए, दीधो वैर प्रसिद्धो ॥ इह जव तुंजने वीरमतीए, मंत्रे कुकड कीधो रे ॥ बा० ॥ १५ ॥ कीधुं कर्म जे उदये आवे, तिहां नहीं कोडनो चारो ॥ काट्यो ठे एम सघळे जीवे, आप आपणो वारो रे ॥ बा०॥१६॥

अर्थ ॥ कोसीनी पांखो परजवमां तमे खेची काढी हती तेतुं वेर आ जवमां प्रसिद्ध रीते कीधुं, तेज कोसीना जीव वीरमतीए आ जवमां तमने मंत्रशी कुकडो वनावी दीधो हतो ॥ १५ ॥ करेखां कर्म छदयमां आवे तेमां कोडनो उपाय नथी. सर्व जीव पोतपोतानां कर्मने अतुसारे कर्मनां फल वारा प्रसन्नो जोगवे ठे-ए सार ठे. ॥ १६ ॥

पूर्वे जवे साध्वीने चोरी, दीधी अइ निःशंकी ॥ प्रेमला लड्डी तो केहेवाणी, विष कन्याधी कळंकी रे ॥ बा०॥१७॥ पूर्वे जेम कोसीक रक्षकनो, कांड न रळो जाट्यो ॥ गुणावलीनो एणे जव पाण, वीरमतीधी न चाट्यो रे ॥ बा० ॥१८॥

अर्थ ॥ पूर्वे जवमां साध्वीना छपर निःशंकपणे चोरीतुं कळंक सुकथुं तो आ जवमां प्रेमला लड्डी विष कन्या तरीके कळंकवाली केहेवाणी ॥ १७ ॥ पूर्वे जवमां जेम कोसीना रखेवाळतुं रूपमती पासे कांड चाट्युं नही. तेम गुणावलीतुं पाण आ जवमां वीरमती पासे कांड चाट्युं नही. ॥ १८ ॥

दासीए कोसी निजामी, पूर्वे जवे मन रंगे ॥ इह जव शिव मालाए कुर्कट, दीधो प्रेमला संगे रे ॥ बा० ॥१९॥ चंद नरेशे सुमति निशेषे, हियका मांही आण्यो ॥ पूरव जव अधिकारने जाण्यो, श्री जिनजीये वखाण्यो रे ॥ बा०॥२०॥

अर्थ ॥ पूर्वे जवमां करुणा सहित दासीए जेम कोसीनी महामंत्र नवकारतुं स्मरण आपी निजामी तेम आ जवमां शिवमालाए प्रेमला लड्डीना संगमां कुकडाने आपी सारवार करावी ॥ १९ ॥ चंद्रराजा तथा सुमति प्रधाने श्री मुनि सुव्रत जिनराजजीए पूर्वे जवनो जे जे अधिकार वर्णव्यो ते सर्वे पोत पोताना हृदयमां धारण कर्यो. ॥ २० ॥

श्री जिनराज तणा चरणानुज, प्रणम्या चंद चूपाळे ॥

मोहन कहे रस चोथा उद्घासनी, उंगण त्रीशमी ढाळे रे ॥ बा० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ चंद राजाए श्री मुनि सुव्रत स्वामिना चरण कमलमां नमस्कार कर्यो. एवी रीते मोहन विज-
ययीए चोथा छद्वासमां जंगणत्रीसमी ढाल रस युक्त कही. ॥ ११ ॥

॥ दोहा ॥

जिन वाणी निसुणी करी, चंद थयो बहु दक्ष ॥ मिटि त्रान्ति
नयणे निरखि, पूरव जव प्रत्यक्ष ॥ १ ॥ कर जोडी ठोमी कपट,
तोडी माया फंद ॥ दोमी जावेथी नमे, श्री श्री ज्ञान दिणंद ॥ २ ॥

अर्थ ॥ जिनेश्वर जगवाननी वाणी सांचलीने चंद राजा बहु डाहो थयो, इहापोह करतां जाति स्मरण
ज्ञान अतांज पोतानो पूर्व जव प्रत्यक्ष देखतां शंका टली गइ ॥ १ ॥ कपट विना-सरख अंतःकरणथी
हाथ जोडी तथा मायानी जाख त्रोडीने शीघ्रपणे श्री ज्ञान सूर्य रूप जिनराजने जावथी नमस्कार
करवा लाग्यो. ॥ २ ॥

तुज जेवो तारक मध्ये, जव सागरनो पार ॥ जो स्वामि पासुं
नही, तो मुज कवण आधार ॥३॥कीधो मुज पोता तणो,देखानी
जव चीति ॥ ह्वे प्रभु मुजथी पालवी, पोता वटनी रीति ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे जिनराज ! जवरूपी सागरनो पार पमाडनार तमारा जेवा तारक प्राप्त थया पढी जो हुं
संसार समुद्रनो पार पासुं नहीं तो पढी मारे कोनो आधार ठे ? ॥ ३ ॥ मने संसार संबंधी पडतां
दुःखोतुं स्वरूप वतावी जवथी बीतो करी पोतानो बनाव्यो माटे हे प्रभु ! ह्वे पोतापणानी रीति
पण पालवी पडशे. ॥ ४ ॥

पूरे गज पाठा हठे, साहामा चाखे मीन ॥ जल पण पोतावट
गणे, नगणे दीन अदीन ॥५॥ जिन कहे देवाणु प्रिये, मा पडि
बंध करेह ॥ अनुमति लेइ कुटंबनी, चारित्र चित्त धरेह ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ नदीना पूरमां हाथी घसरुइ जाय अने माढला सामे पुरे चाखे एतुं बने ठे; ज्यारे जल पण
पोतापणुं ठोरुतुं नथी, तो आप जेवाए दीन के तबंगर नहीं जोतां पोता पणुं साचवतुं जोइए ॥ ५ ॥
श्री जिनराजे कहुं के हे देवाणु प्रिय ! चंद्रराथ ! प्रतिबंध करो नहीं. कुटुंबनी संमति लइने चारित्र हृद-
यमां धारण करजो. ॥ ६ ॥

करी प्रभु चरणे वंदना, आव्यो जूपति गेह ॥

चरण करण गुण उपरे, प्रगट्यो पूरण नेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ प्रभुना चरण कमलमां नमस्कार करी राजा जेना हृदयमां चारित्र धर्म उपर संपूर्ण प्रेम उत्पन्न
थयो ठे एवो, पोताने धेर आव्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३० मी ॥

॥ धिर धिर रे चंदला मकरिश विहाणुं ॥ ए देशी ॥

देवी गुणावली प्रेमला लखी, ए बेहु चंदे तेडी रे ॥ मांडी एकांते त्रैराग्यनी

वातो, विषय कथा नवि ठेकी रे ॥१॥ थिर थिर रे चेतन संयम पंथे,

चूखे कां आव्ये बाजी रे॥पति परनीनुं मन जो राजी,शुं करशे त्यां काजीरे ॥२॥
अर्थ ॥ चंद राजाप गुणावली देवी तथा प्रेमला लक्ष्मी, ए बने राणीछने बोलावीने तेछनी साथे जोग विलासनी वातो नहीं करता एकांत वैराग्यनी वार्त्ताळ करवा मानी. (कवि कहे ठे) हे चेतन ! संयम मार्गमां स्थिर था. बाजी जे हाथमां आवी ठे ते जीतवामां शुं काम चूख करे ठे? जो पति पत्नीनुं मन राजी होय ठे तो काजी वचमा पडी शुं करी शकेठे. ॥ १ ॥ २ ॥

रे वनिते अमे संयम लेशुं, श्री पुरुषोत्तम पासे रे ॥ तृप्त थयुं मन
राज्य लीलाथी, जिन वाणी विश्वासे रे ॥ थि० ॥ ३ ॥ जीवित अंज-
क्षिना जल सरखुं, अथवा जलनो परपोटो रे ॥ काया असती माया
जेवी, करवो जरुंसो ते खोटो रे ॥ थि० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हे विनयवंत स्त्रीछं ! हवे अमे पुरुषोत्तम उत्तम एवा श्री मुनि सुव्रत स्वामि पासे चारित्र ग्रहण करशुं, जिनेश्वर जगवाननां वचन छपर अश्र्वा अथाथी हवे राज्य जोगथी अमारुं मन तृप्त अथाथी ते छपर छदासीनता थइ ठे ॥ ३ ॥ आयुष्य अंजक्षिमां राखेला पाणी सरखुं अथवा जलना परपोटा सरखुं ठे; वली शरीर व्यजिचारिणी स्त्रीनी प्रीति जेहुं ठे. तेनो जरुंसो करवो तेज खोटुं ठे. ॥ ४ ॥

मांस रूधिर गाराथी कीधी, खडकी हारु जीतडली रे ॥ नसनी वली-
छं रोमने घासे, ढाड काष्ठा कुंपडली रे ॥ थि० ॥ ५ ॥ जोजन
पुरणीए पुरायें, पवनने थंजे थंजी रे ॥ अज्यंगनादिके लीपी तो
पण, अवघे न रहे छजी रे ॥ थि० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ मांस अने लोही रूप गाराथी आ हांड पिंजर रूप जीत छजी करेली-वणेली ठे तेमां नस रूप वलीछनी जोइए त्यां गोठवण करी वाळ रूपी घासथी आ कायारूप कुंपमी ढाड ठे ॥ ५ ॥ जोजन रूपी पुरणीथी तेने पुरवामां आवे ठे अने पवन रूपी आंजलाथी तेने टकावी राखवामां आवे ठे तथा स्नान विलेपनादिथी लिपवामां आवे ठे तो पण मुदत पुरी थतां टकी शकती नथी. ॥ ६ ॥

कागलने नावकुले बेसी, केम उंमे जल तरीए रे ॥ तेम ए काया
केम ठहराये, ए छुस्तर जव दरीए रे ॥ थि० ॥ ७ ॥ मेखो आपण-
डो वार अनंती, हुवो नाव्यो ठेहडलो रे ॥ अथिर ए मेखो केम
करी ढाजे, गहिछी माथे वेहडलो रे ॥ थि० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ कागलनी होडी बनावी तेमां बेसीने छंडा एवा समुद्रने केवीरीते तरी शकीये ? ते जेम तरी शकाय नहीं तेम आ जवरूपी समुद्र आवी कायामां स्थिर रही केवी रीते तरी शकीये ? ॥ ७ ॥ आपणो अरस परस मेलाप अनंतीवार थयो ठे तेनो कोइ वखत अंत आव्यो नहीं. तेथी आवा प्रकारना मेलापथी सर्युं ? तेवो मेलाप घेलीना माथा छपरना पाणीना वेडां जेवो ठे. ॥ ८ ॥

जे घरणी, धरणी नृपकरणी मणि कणाकोफि कमावे रे ॥ जेह जिहां
होवे तेह तिहां रहे, कोइ किण संग न आवे रे ॥ थि० ॥ ९ ॥ जगत्

तणी स्थिति कृष्णिक देखीने, थयो हुं जववैरागी रे ॥ थो अनुमति
तो लेउं दीक्षा, जिन वचने रह लागी रे ॥ थि० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ स्त्री, पृथ्वी, राज्य जोग विवास, हीरा माणिक अने कोटि गमे द्रव्य जे जे प्राप्त थायडे ते-
ज्यांतुं त्यांज रहे ठे, मरण समये कांइपण साथे आवतुं नशी. ॥ ए ॥ जगतूनी रचना आवीरीते कृष्ण-
श्वर देखवाथी हुं संसारशी वैराग्य पाग्यो हुं. हवे जो तमे मने रजा आपो तो हुं चारित्र धारण करूं.
जिनराजनां वचनमां मने गाढ प्रेम थयो ठे. ॥ १० ॥

कहेसो तो पण न करो तो पण, मारे संयम लेवो रे ॥ कोइने कह्यो
केम न खाये, मुखे आव्यो जे मेवो रे ॥ थि० ॥ ११ ॥ राणीए वचन
सुणी बालमनां, राखवा घणुं कीधी रे ॥ वार्यो नरह्यो तव करजोडी,
संयम अनुमति दीधी रे ॥ थि० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ तमे रजा आपशो अथवा नहीं आपो तोपण मारे तो संयम लेवो ठे. हुं मुखनी पासे आवीने
पढेलो मेवो माणस नूख्यो उतां बीजाना ना कहेवाथी न खाय? ॥ ११ ॥ बने राणीउंए पतिनां वचनो
सांचळी तेने संसारमां रेहेवा बहुज विनंती करी; अनेक रीते वारता उतां कबुल न कर्युं त्यारे वे हाथ
जोडी संयम लेवानी अनुमति आपी. ॥ १२ ॥

राज्य आज्ञानगरी नृप चंदे, गुणशेखरने दीधुं रे ॥ मणि शेखरा
दिक अवरसुतोनुं, मनहुं राजी कीधुं रे ॥ थि० ॥ १३ ॥ सातसे राणी
सुमति मंत्रीश्वर, शिवनट सकल सुवेशुं रे ॥ विनवे चंद जणी क
रजोडी, अमे पण संयम लेशुं रे ॥ थि० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ चंद्रराजाए आज्ञा नगरीनुं राज्य गुणशेखरने आप्युं अने मणिशेखर प्रमुख बीजापण राज्य
कुमारोने वाजवी रीते गरास आपीने सर्वना मनेन संतोष पमाळ्यो. ॥ १३ ॥ सातसे राणीउं, मंत्रीश्वर
सुमति अने शिवकुमार नट तथा शिवमाळा विगेरे चंद्रराजाने विनंति करवा लाग्या के अमे पण आपनी
साथे संयम लेशुं. ॥ १४ ॥

हरख्यो चंद करी आडंबर, दीक्षा हित परवरीउं रे ॥ नृप चढते प
रिणामे चढीयो, सिंहवली पाखरीउं रे ॥ थि० ॥ १५ ॥ श्रीमुनिसुव्रत
चरणे आव्यो, प्रजुजीए पण समजाव्यो रे ॥ तेम चंदादिक जाव
चारित्रीये, जाव अधिक मन आव्यो रे ॥ थि० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पत्नी चंद्रराजा महा आडंबर सहित हर्षवंत थइ दीक्षा लेवा तैयार थयो. राजाना चारित्र प-
रिणाम उच्चरोत्तर बधवा लाग्या. एक तो सिंह अने वली तेने पाखरीं एटले पत्नी शोचामां कचाश
रहे? ॥ १५ ॥ पत्नी चंद्रराजा श्रीमुनिसुव्रतस्वामिनीपासे आव्या. तेउंने परमात्माए उत्तम बोध आप्यो.
जे सांचळी चंद प्रमुख जाव चारित्रवंतोना जाव अधिक बधवा लाग्या. ॥ १६ ॥

चंदने धन्य इंद्रादिक ज्ञाखे, निरखीने धन्य करणी रे ॥

त्रीशमी ढालए चोथे उल्लासे, कही मोहने जवतरणी रे ॥ थि० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ समवसरणमां इंद्रादि देवो चंद्रराजाना उत्तम चारित्र परिणाम जोइ तेनी करणीने धन्यवाद देवा लाग्या. एवी रीते आ चोथा उल्लासमां त्रीशमी ढाल मोहन विजयजीए जवथी तरवा रूप कही. १७

॥ दोहा ॥

गुणशेखर मणिशेख रे, निरखीतात वैराग ॥ दीक्षा लेवा अ
वसरे, कृत महोत्सव महाजाग ॥ १ ॥ सद्गु सुत करजोनी कहे,

अहो प्रभु जगदाधार ॥ शिवसुख अर्थी चूपने, दीजे संयम जार ॥ २ ॥

अर्थ ॥ गुणशेखर तथा मणिशेखरे पितानो अद्भुत वैराग्य देखी दीक्षा लेवाने अवसरे ते महा जाग्य-शाखीउप मोदो महोत्सव कर्यो. ॥ १ ॥ चंद्रराजाना बने पुत्रोए विनंतीपुर्वक कहुंके हे त्रण जगतना आ-धार प्रभु ! मोह सुखना अर्थी एवा अमारा पिताने चारित्र आपो. ॥ २ ॥

कांसा पात्रे नीरकण, जेम करी नवि ठहराय ॥ विषय रंगथी नृप ह
दय, किमही नवि जेदाय ॥ ३ ॥ सुतने वचने जगद्गुरु, तेनी चंद
नरेश ॥ उपदिशे सांजल नृपति, दोहिलोढे रूषि वेश ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेम कांसना पात्र उपर पाणीतुं टीपुं कोइरीते टकी शकतुं नथी तेवी रीते चंद्ररायानुं अंतःकर-ण विषयरूप रंगथी लेशमात्र रंगानुं नथी. ॥ ३ ॥ चंद्ररायना पुत्रोनी विनंति सांजली, जगद्गुरु श्री जिनराजे चंद्ररायने पोतानी पासे बोलावी कहुंके हे राजन् ! आ मुनिनो वेश धारण करवो ते महाउष्कर ठे. ४

परिषह सहवा कठन ठे, संयम खांका धार ॥ करवो दांतेमीणने,

लोहचणा आहार ॥ ५ ॥ ए संयम वेळु कवल, प्रथम थकी

कहुं तुज ॥ व्रतगिरिशिखरथी बहु पढ्या, कही दाखुं तुं गुळा ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हे राजा ! चारित्रमां परिषह सहन करवा बहुज मुष्किल ठे, वली संयम तलवारनी धार जेवुं ठे तथा आ चारित्र पाखतुं ते मीणना दांते खोढाना चणा चाववा जेवुं ठे. ॥ ५ ॥ आ संयम पाखतुं ते रेतनी कोलीया खावा जेवुं ठे ए वात हुं तने प्रथमथीज कहुं तुं. वली खरेखरो भर्म ए कहुं तुं के आ चारित्ररूपी पर्वतना शिखर उपरथी लथडीने अनेक जनो पडी पायमाल अया ठे. ॥ ६ ॥

चंदकहे अहो जगद्गुरु, ठे दृढ चित्त मुज देव ॥

करो प्रसाद व्रत गुण रतन, जतन करी स्वयमेव ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ते सांजली चंद्रराये विनंति करीके हे जगद्गुरु ! मारुं चित्त खरे खरुं दृढ ठे. माटे मारा उ-पर कृपा करी मने व्रत जे महा गुणरूपी रत्नोढे ते आपो, तेहुं हुं यत्ना पूर्वक प्रतिपालन करीश. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३१ मी ॥

॥ वीण वजावी कानुमेजी, ए देशी ॥

चंदे चूपण परिहर्था जी, जाणी जार समान ॥ कीधो वझ उतारतेजी,

अहि कंचुकी अनुमान ॥ १ ॥ अनुजव योगे आदर्युजी, शुक्र क्रिया
अनुष्ठान ॥ ए आंकाणी ॥ लुंचन कीधो केशनोजी, चंदे थइ अनुकुल ॥
नाख्या उखेडी जाणीएजी, ए तो कर्म तरुनां मूल ॥ अ० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ पढी चंद्रराजाए पोताना शरीर उपर धारण करेखां आचूषणो बोजा समान जाणीने तजी
दीघां. जेम सर्प कांचलीने तजी दे तेवीरीते वखादि आचूषणो छतारतां देखाव थयो. आत्मस्वरूपना
अनुजवने योगे शुद्ध क्रिया-अनुष्ठाननो आदर कर्यो. ॥ १ ॥ पढी केशनो छोच चंद्रराजाए कर्षो तेजाणे
सानुकुलताए कर्मरूपी वृद्धानां मूलो छखेडी नांख्या होय तेवुं जणायुं. ॥ २ ॥

ठाव्यो चंदने मस्तके जी, श्री जिनजीथे वास ॥ शिववधु वश करवा जणी जी,
चूर्ण ए कीध प्रकाश ॥ अ० ॥ ३ ॥ धर्मध्वजने मुहपतिजी, आपे चंदने
नाथ ॥ अंतर वैरी जीतवाजी, जाणे खड्ग खेटक ग्रह्युं हाथ ॥ अ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अनंतर श्रीजिनराजे चंद्रराजना मस्तक उपर वासहेए कर्षो. तेजाणे शिववधुने वश करवा
चूर्ण गढयुं होय एवो प्रकाश थयो. ॥ ३ ॥ पढी प्रभुजीए चंद्रराजाने छंधो तथा मुहपति आप्यां ते
अंतरंग शत्रुर्चने जीतवा हाथमां तलवार तथा ढाल आप्यां होय तेवुं जणायुं. ॥ ४ ॥

श्री चंद्रराज रूषी थयाजी, मुनि सुव्रत उपदेश ॥ नर सुरे कीधी वंदनाजी,
कहे धन धन सकल सुरेश ॥ अ० ॥ ५ ॥ सुमति मंत्रीए जावधीजी, लीधो
संयम जार ॥ राज कृतिनुं मंत्रीपणुंजी, तेणे राखुं करी निरधार ॥ अ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ श्री मुनिसुव्रतस्वामिना उपदेशे श्री चंद्रराज राजर्षि थया. मनुष्य अने देवता सर्वेए वंदना
करी. देवोना स्वामि सर्व ईजोए धन्यवाद आप्यो. ॥ ५ ॥ सुमति मंत्रीए पण जावपूर्वक चारित्र अंगी-
कार कर्षु. तेउए संयम लीधाथी राजर्षि चंद्रराजनुं मंत्रीपणुं निश्चय पूर्वक साचव्युं. ॥ ६ ॥

दीक्षा लीधी शिव नटेजी, नटगति परही मेल ॥ लोको वंशना अग्रनोजी, सही
मांड्यो दुर्घट खेल ॥ अ० ॥ ७ ॥ गुणावली वली प्रेमलाजी, शिवमाला मनु
हार ॥ बीजी पण वली राणीएजी, तिहां लीधो संयम जार ॥ अ० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ शिवकुंवर नटे पण नटपणुं तजीने दीक्षालीधी. चौदराज लोकरूपी वांसना अग्रजागने प्रा-
प्तकरवाने अति दुर्घट एवो खेल शक्यो. ॥ ७ ॥ राणी गुणावली तथा प्रेमलावली अने सुंदर नटवी
शिवमाला त ॥ बीजी पण राणीउए चारित्रधर्म अंगीकार कर्षो. ॥ ८ ॥

आज रूषी स्वामिएजी, विधिथी कीध विहार ॥ चंद महाकृषी परवर्याजी,
खेइ आपणो परिवार ॥ अ० ॥ ९ ॥ गुणशेखरादि संप्रेरवाजी, आव्याज्यां
लगी सीम ॥ श्री जिनराज तणा मुखेजी, घणे अंगीकर्यां व्रतनीम ॥ अ० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ पढी चंद्रराजर्षि पोताना परिवारनी साथे परवेरेखा आज्ञापुरीथी विधिपूर्वक विहार करवाने
तैवार थया. ॥ ९ ॥ गुणशेखर प्रमुख राज्यमंडल ज्यां सुधी राज्यनो सीमानो हतो त्यां सुधी बोलाववाने
आव्या. ते वखते श्री जिनराजना मुखथी अनेक लोकोए व्रतनियम अंगीकार कर्षो. ॥ १० ॥

रायऋषिने करीबंदनाजी, गुण शेखरादिक ताम ॥ करजोनीने विनवेजी, सहु
निज निज खेइ नाम ॥ अ० ॥ ११ ॥ माया उत्तारी संचर्याजी, राज्य तज्युं
तृण जेम ॥ पण अमचा मनडा थकीजी, तमे वीसरशो केम ॥ अ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ पढी गुणशेखर प्रमुख सर्व समुदाये राजर्षिने वंदना करी; अने दरेकजण पोतपोताना नाम-
पूर्वक वेदाथजोडी विनंति करवा लाग्या. ॥ ११ ॥ अमारा उपरथी राग तजीदइ आपे विहार कयों ए-
दळुंज नहीं पण राज्यनेपण तणखलानी जेम तजी दीधुं परंतु अमारा मनमांथी तमे विसरावाना नथी. १२

आवजो वेहेला वंदाववाजी, रखे मुकोजी विसार ॥ अंगतणा मलनी परे जी,
तमे परिहरी मांड्यो विहार ॥ अ० ॥ १३ ॥ धर्माशिष देइ कहेजी, राजऋषि
तेणी वार ॥ धर्मोद्यम करजो सहुजी, ए अधिर जाणी संसार ॥ अ० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ अमारी विनंति ए ठे के अमने फरी दर्शननो लाज आपवा पधारजो. अमने मनमांथी वि-
सारी देता नही. आपे तो शरीरना मेखने तजी देवानी जेम सर्वने तजी दर्इ विहार शरू कयों ठे. ॥ १३ ॥
पढी राजर्षि सर्वने धर्मलाजरूप आशिर्वाद दर्इ बोह्याके तमे सर्वे आ संसारने हणचंगुर जाणीने धर्मने
विषे उद्यम करजो. ॥ १४ ॥

मात पितासुत केहनाजी, केहना राज्य जंडार ॥ म धरशो प्रतिबंध कोइथीजी,
नित पाखजो कुल आचार ॥ अ० ॥ १५ ॥ चंद मुनिनी शिखथीजी, पुत्रादिक
परिवार ॥ आंसु वमता आवीयाजी, एम आज्ञानगरी मजार ॥ अ० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ कोना माबाप-कोना पुत्र अने कोना राज्य जंभार ठे. सर्वे अनित्य होवाथी कोइनीसाथे प्र-
तिबंध गाढ स्नेहबंधन करशो नही. निरंतर कुलाचारमां वर्तजो. ॥ १५ ॥ एवीरीते चंद्रराजर्षिए आपेखी
शिखामण ग्रहण करीने पुत्रादि गुणशेखर विगेरे सर्व परिवार आंसु पडता आज्ञानगरीमां आग्या. ॥ १६ ॥

चंद महामुनि जगजयोजी, उपशम धरी सुविशाल ॥

मोहने चोथा उल्लासनीजी, कही एकत्रीशमी ढाल ॥ अ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ अनुक्रमे चंद राजर्षि विशाल उपशम रसने धारण करता जगत्मां जयवंता प्रवर्त्या. एवीरीते
चोथा उल्लासमां एकत्रीशमी ढाल मोहन विजयजीए कही. ॥ १७ ॥

॥ दोहा ॥

महाऋषी श्रीचंदवर, विरमी सकल संताप ॥ स्थविर समीचे अच्यसे,
चारित्र क्रिया कलाप ॥ १ ॥ सुमतिरुषि शिवकुंवर ऋषि, करे शास्त्र सु
प्रसंग ॥ राज ऋषिना विनयमां, नित प्रते रहे अजंग ॥ २ ॥

अर्थ ॥ तदनंतर महर्षि चंदराये सर्व संतापने शांतकरी चारित्र क्रिया विधिनो स्थविर मुनिपासे
अन्यास करवा मांड्यो. ॥ १ ॥ सुमतिरुषि अने शिवकुंवर ऋषिएपण शास्त्रनो अन्यास करवा मांड्यो.
तेजना राजर्षिना विनयमां निरंतर अजंगपणे प्रवर्त्तवा लाग्या. ॥ २ ॥

गुणावली आदे सकल, साधवीनो परिवार ॥ विन येप्रवर्तणीनी
कने, शिखे मुनि आचार ॥ ३ ॥ एम सहृए पठनादिके, रहे सदा
लय लीन ॥ चढते परिणामे करी, तप जप क्रिया नवीन ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ गुणावली प्रमुख सर्व साधवीनो परिवार विनय पूर्वक ज्ञानधंत वृद्ध साध्वीं पासे मुनिनो आ-
चार शिखे वाग्यां. ॥ ३ ॥ एवीरीते सर्वेजणां निरंतर शास्त्रान्यासमां लयलीन थयां, अने परिणामनी
चढती धाराए नवीन तप-जप-क्रियामां प्रवर्तवा लाग्यां. ॥ ४ ॥

संयम सिंहपरे ग्रहो, पाखे थइने सिंह ॥ कहींए कोइ लोपे नही,
श्री जिन आणा लीह ॥ ५ ॥ श्रुत सागर तरतां थकां, लेखे थयो
प्रयत्न ॥ करतले आवीने चढयुं, अध्यातमनुं रत्न ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ केशरीसिंहनी जेम संयम ग्रहण करीने, तेवीजरीते चारित्रने पाळता हता अने कोइपण श्री
जिनराजनी आझारूपी मर्यादाने जरापण छळधता न हता. ॥ ५ ॥ श्रुतसिद्धांतरूपी समुद्रने तरतां थकां
करेलो प्रयत्न सफल थयो. एवी रीते के हथेलीना तळीआमां अध्यात्मरूपी रत्न आवीने प्राप्त थयुं. ॥६॥

परनिंदा तेम आप्प थुइ, स्वप्रघोष हठ वाद ॥

एह निवारीने रमे, गुणठाणे अप्रमाद ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पारकी निंदा तेमज पोतानीस्तुति, वली पोतानी बडाइ तथा हठ सहित वादविवाद ए सर्वेनो
त्याग करीने अप्रमत्त नामना सातमा गुण ठाणे रमतो करवा लाग्या. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३३ मी ॥

॥ वाघाना जावननी देशी ॥

श्रीचंद्रराय ऋषी शुद्ध संयम, निरतिचारे पाखेहे ॥ ससनेहा जविजन,
परमनाण खप कीजीए ॥ ए आंकणी ॥ ए वट्टकायमें दयापरिणामे,
निज निज रूप निहाखेहे ॥ स० ॥ १ ॥ पुद्गल दळे खुंत्या चेतनने,
मूल गुणे ग्रही आणे रे ॥ स० ॥ जेद विज्ञान थकी समता गुण, निज
हेतुआ करी जाणे हे ॥ स० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ श्री चंद्रराजपि उत्तम प्रकारनुं संयम निरतिचारपणे पाखे ठे. वली उ कायनेविषे दयापरिणा-
ममां वर्त्तां दरेकने पोत पोताना स्वरूपथी जुवे ठे. हे धार्मिक स्नेहवंत जन्यजनो परमज्ञान-केवलज्ञाननो
खप-मनोरथ करो. ॥ १ ॥ पुजलना गाढ संबंधवाला दखमां खुची गथेला आत्माने मूल चारित्र गुणोवडे
ग्रहण करीने बहार लावेठे अने जेद विज्ञान-जकथी चेतन जिन्नडे एवुं प्रकृष्ट ज्ञान थवाथी समता प्र-
मुख गुणने पोताना हेतस्वी करी जाणे ठे. ॥ २ ॥

आठे प्रवचन माता केरा, खेला मांही खेले हे ॥ स० ॥ खंतितणे
खडूगे करी सहज, मोह महामद ठेले हे ॥ स० ॥ ३ ॥ अंतर संवे

गनी तटिनीय, परमानंद घनजीवे हे ॥ स० ॥ काया रथने सुविधे
आण्यो, योग पंथने चीले हे ॥ स० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आठ प्रवचनरूपी मातांना खोलायां निरंतर रमत गमत करे ठे अने द्दमारूपी तलवार हाथ्यां खडने सेहेज स्वजावे महामदरूपी मोहनो पराजय करे ठे ॥ ३ ॥ अंतरंग संवेगरूपी नदीमां परमानंदना समूहरूप आत्माने नवरावेठे. एवी रीते कायारूपी रथने ज्ञान, दर्शन, चारित्र्य योगरूपी पंथना चीलायां उत्तम विधिपूर्वक आण्यो ठे ॥ ४ ॥

जैन विवेक शैलिथी लीधी, अनुजव रसनी कुंपी हे ॥ स० ॥ सुजग सं
तोषतणा मंदिरमां, ह्याथिक जावने सुंपीहे ॥ स० ॥ ५ ॥ पंच मेरू
समपंच महाव्रत, अतुख बळे उपाडे हे ॥ स० ॥ पंच करण पंचान
ननी परे, ल्यावे संवर वाडे हे ॥ स० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जैन धर्मेना विवेक रूपी पर्वतमांथी अनुजवरूपी रसनी कुंपी प्राप्तकरी अने सौजाग्यवंत संतोषरूपी मंदिरमां ह्याथिक जावने ते सुपत करी ॥ ५ ॥ पांच मेरू समान पांच महाव्रतने अतुह्य बलवडे करी उपाडे ठे. अने पांच करणने सिंहनी जेम संवर रूपी वाड्यां लावे ठे ॥ ६ ॥

परिषदथी आतम गुण पुष्टि, मुक्तिनी प्राप्ति विचारे हे ॥ स० ॥ जेम
जेम तापादिक सहनथी कंचन, चूषणपणुं निरधारे हे ॥ स० ॥ ७ ॥
जेम जेम शांति रसे हृदयमें, आत्म प्रदेशने जेदे हे ॥ स० ॥ तेम
तेम ताभ्रता त्यजी चिद्रूपा, परम मंगलता वेदे हे ॥ स० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ बावीस परिषद सहन करवाथी आत्म गुणनी पुष्टि तथा मुक्तिनी प्राप्ति आय एम विचारे ठे कारण के सुवर्ण जेम ताप प्रमुखथी विशेष शुद्ध आय तेम आत्मा पण कष्टो सम्यक् प्रकारे सहन करवाथी निर्मल आय ठे ॥ ७ ॥ जेम जेम हृदयमां शांत रस व्यापवाथी आत्म प्रदेशो जिजाय तेम तेम चांबु स्वरूप चिद्रूप-आत्मानुं पलटाइ सुवर्ण रूपी परम-प्रकृष्ट शुद्ध स्वरूप आत्मा अनुजवे ठे ॥ ८ ॥

ज्ञानादिक गुणे नित्यानंदे, आनंदता विधि जाणे हे ॥ स० ॥ परमा-
नंद तणी चासणीठ, करी करी सुजग प्रमाणे हे ॥ स० ॥ ९ ॥ कृपक
श्रेणि तणी रूषि राथे, रमवा मांकी बाजी हे ॥ स० ॥ मोह जोहनी
अजंग जे सेना, ते पण नाठी लाजी हे ॥ स० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ ज्ञानादिक गुणोथी नित्य आनंदमां वर्चतां आनंद स्वरूपनी विधि जाणे ठे अने तेवी परमानंदनी चासणी बनावी शुद्धात्म रूपी सुवर्णनी परीक्षा करे ठे ॥ ९ ॥ तदनंतर राजर्षि कृपक श्रेणिरूप रमवानी बाजी मांडी. अने तेम करतां मोहरूपी योद्धाळनी अजंग सेना हतीते खजवाडने नासी गइ. १०

कर्म प्रदेश घन घाती संकुच्या, परम प्रदेशे उल्लसियो हे ॥ स० ॥ जाणी
प्रजाते रवि जेम आगम, दर्श निशातम खसियो हे ॥ स० ॥ ११ ॥

एकादस चिकण गुण ठाणुं, लंघ्यो लाघव योगे हे ॥ स० ॥ इहां
चढता प्राणी केइ पडीया, नडीया मिथ्या जोगे हे ॥ स० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ पठी घन घाती जे चार कर्म तेना दलीयां संकोच पाभ्यां, जेथी निर्मल आत्म प्रदेशनो उह्यास
वधवा मांडयो. ते जेम प्रजात समये सूर्यनो उदय अतां रात्रिनो प्रसरेखो अंधकार खसी जाय तेम अयुं
॥ ११ ॥ अगीआरसुं उपशांत मोह नामनुं चिकणुं गुणठाणुं तेतो मात्र लाघव योगथी लंघी गया.
आ गुणठाणे चडेला प्राणीलं कइक पडी गया अने मिथ्या जोगमां फसाइ गया ठे. ॥ ११ ॥

द्वादश गुण ठाणे स्थिति मात्रा, अनित्य दशा गुण जाव्या हे ॥ स० ॥
राजऋषि तेरमे गुण स्थानक, शैलेशीए आव्या हे ॥ स० ॥ १२ ॥
घाती कर्म तथा आवरणा, जे थइ गया परमाणु हे ॥ स० ॥ कार्यं
तजी पामी कारणता, धन्य एह गुणठाणुं हे ॥ स० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ चारमा गुणस्थानके अनित्यता गुण रूप जावना जावतां अंतर्मुहूर्त्त मात्र स्थिति करी राजर्षि
तेरमा गुणस्थानक-सयोगी केवली पणाने प्राप्त करता हवा ॥ १२ ॥ घाती कर्मना जे आवरण हतां ते
संपूर्ण नाश पामी गयां. जेथी तेठनामां कार्यनी शक्ति जेहती ते मटीजतां मात्र कारणता रही. आ
गुणठाणाने धन्य ठे. ॥ १४ ॥

उदयो केवल नाण दिवाकर, यथाख्यात गुण प्रगट्यो हे ॥ स० ॥
लोकाकाश प्रकाश थयो तव, आत्म प्रबल दल उलट्यो रे ॥ स० ॥ १५ ॥
संसारी प्राणीना दीठा, गत्यादिक गुण जारी हे ॥ स० ॥ जाणी कर्म
तणी विचित्रता, सघली भ्रान्ति निवारी हे ॥ स० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ आ गुणठाणे केवल ज्ञानरूपी सूर्यनो उदय थयो; वली यथाख्यात चारित्र रूपी गुण प्रगट
थयो. ज्यार लोककाशने विषे रहेला समस्त पदार्थोनो प्रकाश थयो त्यारे आत्मानुं प्रबल सैन्य उलटवा
मांरुं ॥ १५ ॥ केवल ज्ञानना प्रजावथी संसारना सर्व प्राणी मात्रना गति प्रमुख जावतुं जाणपणुं अयुं.
जेथी कर्मनी अत्यंत विचित्रता जाणी, सर्व भ्रान्ति मात्रनुं निवारण कर्युं. ॥ १६ ॥

दीठा समकित दृष्टि देवे, घाती कर्मनी कृपणा रे ॥ स० ॥ केवल
ज्ञान उदय अनुमानी, कीधी कर्मनी रचना हे ॥ स० ॥ १७ ॥ चंद
केवली कमखासन बेसी, अद्भुत देशना दीधी हे ॥ स० ॥ जबिके
विषय तृषा उपशमना, अति आदरथी पीधी हे ॥ स० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ ते समये समकित दृष्टि देवताए घाति कर्मनो नाश जाणी, अनुमानथी केवलज्ञाननो उदय
जाणी लीधो, पठी पोताने योग्य कार्यनी रचना करी ॥ १७ ॥ तदनंतर देवे रचेला कमखासन उपर केव-
ली चंद राजर्षि बेसीने अद्भुत देशना आपी. अनेक जन्मजीवोए विषयाजिलाष रूप तृषाने शांत करवा
ते देशना रूपी जलनुं अत्यंत आदर पूर्वक पान कर्युं. ॥ १८ ॥

जंगम तीरथ अति सुखकारी, श्रीचंद्र केवल नाणी हे ॥ स० ॥ ढाल
बत्रीसमी चोथे उल्लासे, मोहन विजये वखाणी हे ॥ स० ॥ १ए ॥

अर्थ ॥ अत्यंत सुखना करनारा, केवल ज्ञानी श्रीचंद्र राजर्षि जंगम तीर्थ होता हवा. एवी रीते चोथा
उल्लासमां बत्रीसमी ढाल मोहन विजयजीए कही. ॥ १ए ॥

॥ दोहा ॥

श्री श्री चंद्र केवल लही, झूतल करिय विहार ॥ प्रतिबोधे जवि
जन जणी, आणी मन उपगार ॥ १ ॥ देखे केवल दर्शने,
लोकाकार स्वरूप ॥ तेम प्ररूपे जविकने, मैत्री जाव अनूप ॥ २ ॥

अर्थ ॥ श्रीचंद्रराजर्षिए केवल ज्ञान प्राप्त करी पृथ्वी उपर विहार करी जव्यजनोउपर उपगार कर-
वा सारू प्रतिबोध-उपदेश आपता हवा ॥ १ ॥ केवल दर्शनथी चौद राज लोकतुं यथार्थ स्वरूप
देखीने तेज प्रमाणे जव्य जीवोने प्ररूपणा करता हवा. तेवीज रीते अनुपम मैत्री जावनो पण उ-
पदेश करता हवा. ॥ २ ॥

बालादिक नरने हिते, दिये तेहवा उपदेश ॥ अगम अगोचर
जावना, जेद कहे सुविशेष ॥ ३ ॥ आठ्या अनुक्रमे विहरता,
पावन सोरठ देश ॥ फरस्यो विमलाचल विमल, जावी जाव विशेष ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ बाल प्रमुख-उत्तम, मध्यम, कनिष्ठने योग्यता प्रमाणे उपदेश आपता हता. वही अगम अने
अगोचर जावना विविध प्रकारना जेद विशेष रीते कहेता हता ॥ ३ ॥ अनुक्रमे विहार करतां करतां
पवित्र सोरठ देशमां पधारी अत्यंत निर्मल जाव प्रगट अथेळो होवाथी पवित्र विमलाचल गिरि-
राजने फरसता हवा. ॥ ४ ॥

ए गिरि उपर मुनि अया, सिद्ध अनंतानंत ॥ तीर्थ ए संजार
ते, हटे कर्म डुरंत ॥ ५ ॥ श्री चंद्र पंचम नाण धर, परम धरम
दातार ॥ मास तणी संलेषणा, कीधी ए व्यवहार ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ए गिरिराज उपर अनंतानंत मुनियो सिद्ध अया. ए तीर्थाधिराजतुं स्मरण करतां डुळे: अंत
आवे एवां कर्म पण ह्दटी जाय ठे ॥ ५ ॥ परम धर्मना दातार, पंचम ज्ञानना धारक श्रीचंद्र राजर्षिए
एक मासनी संलेषणा करी उत्कृष्ट व्यवहार साचव्यो. ॥ ६ ॥

जोगवी पूरण आठतुं, आयन त्रीस हजार ॥

तेहमां वर्ष सहस्र एक, पाळ्यो संयम जार ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ त्रीस हजार वर्षतुं संपूर्ण आयुष्य चंद्र राजर्षिए जोगव्युं, तेमां एक हजार वर्ष सुधी चार-
रित्र पर्याय पाळ्यो. ॥ ७ ॥

॥ ढाल ३३ मी ॥

॥ राग धन्याश्री ॥

श्री चंद केवळी योग निरूंधी, पंचम स्वर स्थिति जाणेजी ॥ शेष कर्म तजी चढया अजोगी, चौदसमे गुण ठाणेजी ॥ १ ॥ अनंतवीर्य, अखेद, अतींद्रिय, अक्षयता ए चारेजी ॥ जेहमां खोळी थडने उरध, करी गति श्री चंद प्यारेजी ॥ २ ॥

अर्थ ॥ श्रीचंद केवळी सर्व कर्मनो नाश करी, सर्व योगनुं रूधन करी ज्यां मात्र पांच ह्रस्वाक्षर जेट-तुं काल मान ठे एवा चौदमा अयोगी गुण स्थानके चढ्या ॥ १ ॥ अनंत वीर्य १ अखेद पणुं, २ अतींद्रिय पणुरुं, अने अक्षयता ४ ए चारे मय थडने वहाळा चंद राजर्षिपे उर्ध्व गमन कर्युं. ॥ २ ॥

सवठ सिद्धथी बारह जोयणे, इशिपप चारा पुठवीजी ॥ तिहां जोयण चोवीसमे जागे, अवगाहना संजववीजी ॥ ३ ॥ ए लोकाग्र अलोक ठे आगल, इहां ठे सकल अदेही जी ॥ ज्योति ज्योति मांहे जड मिवीया, श्री चंद सिद्ध सनेही जी ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ सर्वार्थ सिद्ध नामना पांचमा अनुत्तर विमानथी बार योजन उपर इषत् प्राप्पचारा नामनी पृथ्वी जे सिद्ध शिखा नामे पीसतालीस लाख योजननी ठे त्यां एक योजनना चोवीसमा जागे अवगाहना करी रहा ॥ ३ ॥ ए जाग लोकनो अग्रजाग सद्दुथी उंचामां उंचो ठे तेनी उपर अलोक ठे. लोकाग्रमां सर्व अदेही-सिद्ध ठे. ज्योतिमां ज्योति मळे तेवी रीते सिद्धमां श्रीचंद मळी गया. ॥ ४ ॥

सादि अपर्यवसितता पामी, जव त्रमणा सवि बुटी जी ॥ पाम्युं पूर्ण निरंजननुं पद, लीळा सहजे अखुटी जी ॥ ५ ॥ सुमति साधु शिव साधु गुणावली, प्रेमला लढी साहुणी जी ॥ लही केवल शिव संपद पाम्या, प्रसरी कीर्ति प्रगुणी जी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ सादि अपर्यवसितता पटले मोह पाम्या ते आदि अने हवे पठी त्यांथी पहवानुं नथी तेथी अनंत एवी सादि अनंत स्थिति प्राप्त करी. संसारमां जन्म मरणथी बुटया. पूर्ण निरंजन पद प्राप्त कर्युं. अने संसारी लीलानो अजाव थतां सहज आत्म स्वरूपनी लीळा अखुट पाणे प्राप्त अइ ॥ ५ ॥ सुमति साधु, शिव साधु, गुणावली अने प्रेमला लढी साध्वीठ केवल ज्ञान पामी मोह पद पाम्यां. तेठनी कीर्ति जगमां बहुज प्रसरी. ॥ ६ ॥

शिव मालादिक अवर साहुणीठ, सवठसिद्धे पडोती जी ॥ महा विदेह मांहे अवतरीने, लहेशे ते पण मुक्ति जी ॥ ७ ॥ एहवा शि-यल तणे अधिकारे, चंद तणा गुण गायाजी ॥ इणि परे जे पाळे ब्रह्मचर्यव्रत, ते लहे सुख सवायां जी ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ शिवमाळा प्रमुख बीजी साध्वीं अत्रुत्तर विमान वासी देवगति पाम्यां. त्यांशी चवी मह विदेहमां अवतरीने मुक्ति प्राप्त करशे ॥ ७ ॥ एवी रीते शियल व्रतना अधिकारने विषे चंद राजाना गुणनी स्तवना करी. ए प्रमाणे जे जे जीवो ब्रह्मचर्य व्रत पाळशे तेठं बीजा करतां सवायां सुख मेलवशे. ए नव वाडे करी शीख जे राखे, जे विमलाचल फरसेजी ॥ ते नर चंद समोवड थडने, शांति सुधा आकर्षे जी ॥ ए ॥ श्री श्री चंद तणा गुण गाइ, रसना पावन कीधी जी ॥ शीलव्रत दृढ करवा कारण, जविने शिक्षा दीधी जी ॥ १० ॥

अर्थ ॥ नववाड करीने जे ब्रह्मचर्य व्रत पाळे तथा जे सिद्ध गिरिराजने फरसे ते प्राणी चंद राजानी जेवो थइ शांत रस रूपी अमृततुं आकर्षण करे. अजरामर थाय ॥ ए ॥ ए प्रमाणे चंद राजाना गुण गाइने आ जिब्हा पवित्र करी तेमज जच्य जीवोने पोतानुं शियल व्रत दृढ करवा माटे हितशिक्षा आपी. कोइ सुकविए चरित्र सुणीने, मुज हांसि मत करजो जी ॥ होय अघटित पद जो एहमां, ते सज्जन उरुजो जी ॥ ११ ॥ नही परिचय संयोजन गतिमां, मुज कवि हाथे व्रीडा जी ॥ मारा मनशी में तो कीधी, जेहवी बालक क्रीडा जी ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ कोइ पण उत्तम कवि आ चरित्र सांजलीने, कृपा करी मारी हांसि करशो नही, परंतु जो तेमां कोइ अघटित पद केहेवायां होय तो तेनो सुधारीने वांचवा पुर्वक उरुजो करजो ॥ ११ ॥ उत्तम कविमां होय तेवी मारामां, वाक्य रचना, पदलाहित्यता, अर्थ गौरवता आदि लाववानी शक्ति नथी. मारी कविता ते सारा कविनी दृष्टिमां हांसि जेवी ठे. तो पण जेम बालक क्रीडा करे तेवी रीते मारा मनशी में आ रचना करी ठे. ॥ १२ ॥

जे में मोटाना गुण गाया, एहज लाज मुज मोटो जी ॥ निंदे जो कोइ मुज कविताइ, तो पण नथी कांइ तोटो जी ॥ १३ ॥ पामे संपद पावन थाये, चरित्रनो सांजलनारो जी ॥ न होये केम तो शुचि कहेणारो, सुगुण हारद अवधारो जी ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ में जे कांइ कर्तुं ठे ते मात्र उत्तम पुरुषना गुणनी स्तवना करी ठे अने तेज लाज मने मोटो थयो ठे, पटळुं उतां जो कोइ मारी कवितानी निंदा करशे तो तेमां मने कांइ नुकसान नथी ॥ १३ ॥ जो आ चरित्रनो सांजलनारो संपत्ति पामे अने पवित्र थाय तो पठी आ चरित्रनो केहेनारो केम पवित्र न थाय अथवा संपत्ति न पामे ? आ वात-हार्दने गुणवंत पुरुषो मनमां अवधारजो. ॥ १४ ॥

काचा पाका महा ऋषिना गुण, गाता कहो कोण लाजे जी ॥ वांकी तो पण घळंती पूपा, लागी चूख ते जांजे जी ॥ १५ ॥ तप गहना यक गुण गण लायक, विजयसेन सुरींदा जी ॥ प्रति बोध्यो जेणे दिल्लीनो पति, अकबरशाह जूर्मींदाजी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ महर्षिना गुणो काची रीते के पाकी रीते गावामां कोने लज्जा आवे ? कोझे आवे नही. गमे तेवी वांकी घर्जनी रोटली होय परंतु चूख लागी होय तो ते खाधाची चूख मढाने ठे ॥ १५ ॥ अनेक गुणोना समूहनी युक्त अने तप गहनना नायक-आचार्य श्री विजयसेन सूरि अथा. जेणे चक्रवर्ति समान दिल्लीना पति अकबर बादशाहने प्रति बोध पमाडयो. ॥ १६ ॥

तास चरण शत पत्र सुमधुकर, कीर्ति विजय उवजाया जी ॥ तास शिष्य कवि कुल मुख मंगन, मानविजय कवि रायाजी ॥ १७ ॥ तस पद सेवक मति श्रुत सागर, लब्धि प्रतिष्ठ कहाया जी ॥ पंक्ति रूप विजय गुण गिरूआ, दिन दिन सुयश सवायाजी ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तेमनां चरण कमलने विषे उत्तम प्रमर समान श्री कीर्ति विजय उपाध्याय अथा. तेमना शिष्य, कवि कुलना मुखना शृंगार रूप श्रीमानविजय कवि राय अथा ॥ १७ ॥ तेमना चरणना उपासक, मति ज्ञान अने श्रुतज्ञानना सागर तथा लब्धि करी प्रतिष्ठित अने गुणमां गरिष्ठ एवा पंक्ति श्रीरूप विजयजी अथा. जेमनो उत्तम यश दिवसे दिवसे सवायो अयो. ॥ १८ ॥

तेहना बालक मोहन विजये, अठोतरसो ढाळे जी ॥ गायो चंद चरित्र सुरंगो, चरित्र वचन परनाळे जी ॥ १९ ॥ कीधो चोथो उल्लास संपूरण, गुण वसु संयम (१७८३) वर्षे जी ॥ पोस मास सित पंचमी दिवसे, तरणिज वारें हर्षे जी ॥ २० ॥

अर्थ ॥ तेमना शिष्य मोहन विजयजीए एकसोने आठ ढाळे करी, पूर्वना चरित्रने अनुसारे आ चंद राजानुं उत्तम चरित्र गायुं ॥ १९ ॥ आ चोथो उल्लास हर्ष सहित संवत १७८३ ना पोस सुदी १५अने रविचारना रोज संपूर्ण अयो. ॥ २० ॥

राज नगर चोमासुं करीने, गायो चंद चरित्र जी ॥ श्रवण देइ श्रोतासांजलशे, आशे तेह पवित्रजी ॥ २१ ॥ जे कोइ जणशे गणशे सुणशे, तस घर मंगल माळा जी ॥ दिन दिन वधती वधती आशे, निर्मल कीर्ति विशाला जी ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ राजनगर (अमदावाद) मां चातुर्मास करीने चंद राजानुं चरित्र वर्षव्युं. जे श्रोता ध्यान पूर्वक सांजलशे ते पवित्र अशे ॥ २१ ॥ जे कोइ आ चरित्र जणशे गणशे तथा सांजलशे तेने घेर मंगल माळा अशे. अने तेनी कीर्ति दिवस दिवसे वधती वधती निर्मल अने विस्तीर्ण अशे. ॥ २२ ॥

अधिकुं उहुं जे कहे वाणुं, मिठा डुकड तेह जी ॥

ध्रुव जेम अचल हो जो धरणि तल, चंद तणा गुण म्हजी ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ आ चरित्रमां माराथी जे कांइ न्यूनाधिक कहेवायुं होय ते संबधी हुं मिठासि डुकड मायुं हुं; अने चंद राजाना गुणनुं आ चरित्र पृथ्वी उपर ध्रुवना तारानी जेम अचल रेहेजो एम इहुं हुं. ॥ २३ ॥

॥ कलस ॥

एचरित्र सागर हुंती निरखी, यत्न सुर गिरि आचर्यो, चंद नृप संबंध शशि
जेम, अतिही प्रजाकर उरुयो ॥ श्री विजय हेम सुरींद राज्ये, करी परम
गुरु वंदना, कवि रूप सेवक मोहन विजये, वर्णव्या गुण चंदना ॥ १ ॥

अर्थ ॥ पूर्वना चरित्ररूप महा सागरमांभी यत्न रूपी मेरु पर्वत वडे मंथन करी, चंद राजाना आ
चरित्र रूपी अत्यंत प्रकाश कर, चंद्रने प्राप्त कर्यो. श्री विजय हेमा सुरीना शासनमां परम कृपावंत गुरु
श्री रूपविजयजीने वंदना करी मोहन विजयजीए चंद रायना गुणनुं वर्णन कर्युं. ॥ १ ॥

इति श्री मोहन विजय विरचिते चंदचरित्रे प्राकृत प्रबंधे चंद प्रकटन १,
वीरमती वध २, आज्ञा गमन ३, संयम ग्रहण ४, शिव पद प्राप्ति ५
रूपाज्ञिः पंचज्ञिः कलाज्ञिः समर्थितोऽयं चतुर्थोद्घासः संपूर्णः ॥

आ रासमां प्रथम उद्घासमां ढाल एकवीस गाथा ११४, द्वितीय उद्घासमां ढाल त्रेवीस, गाथा १८५,
तृतीय उद्घासमां ढाल एकत्रीस, गाथा ३५३ अने चतुर्थ उद्घासमां ढाल तेत्रीस गाथा ८२७, सर्व मली
उद्घास चारमां ढाल एकसो आठ, गाथा ३६७९ ठे.

॥ श्री चंदराजानो रास जाषांतर संहित ॥

॥ समाप्त ॥

